

Holy Bible

Aionian Edition®

Bùù Bible
Geji Bible

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®

Bùù Bible

Geji Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 7/1/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0

The Seed Company, 2023

Formatted by Speedata Publisher 5.1.16 (Pro) on 7/26/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language

Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Bùù at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Bùù at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoa Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
- 05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.
- 06/21/25 - 469 translations now available in 230 languages.
- 07/26/25 - 526 translations now available in 287 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matiyu	11
Lukka	39
Yohana	68
Pälti wul	91
Roma	119
1 Mən Korinti	134
2 Mən Korinti	146
Mən Galatiya	155
Apisa	160
Yakubu	165
1 Yohana	168

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Yek Yesu wule, Yek sa huul lukal ga Yesu ka dlo gwasan ten botlti ga malgwe a kan wu.

Luke 23:34

Matiyu

1 Gan kade takarda gwe nama mbokti ang ten mbalan jwe Yesu Almasihu yen ga Dauda, yen ga Ibarahim yil tet tumalsi wu. **2** Ibarahim kade aba ga Ishaku, Ishaku ka zi Yakubu, Yek Yakubu zi Yehuda suk yilkeni jwasi, **3** Yehuda kade aba ga Peres suk Zera, ana gwasan kade Tamar. Peres ka zi Hezaron, Yek Hezaron zi Aram, **4** Aram ka zi Aminadab, Aminadab ka zi Nashon, Yek Nashon zi Salmon, **5** Salmon ka zi Bo'az malgwe ana gwas kade Rahab wu. Bo'az ka zi Obida malgwe ana gwas kade Rut wu. Yek Obida zi Yese, **6** Yese ka zi Dauda guu, Dauda ka zi Sulemanu malgwe ana gwas wo, tek go kili ga Wuriya kade ti wu. **7** Yek Sulemanu guu zi Rehobowam. Yek Rehobowam zi Abija, Abija ka zi Asa, **8** Asa ka zi Yehoshapat. Yek Yehoshapat zi Joram, Joram ka zi Yuziya. **9** Yek Yuziya zi Jotam, Jotam ka zi Ahaz, Ahaz ka zi Hezekiya. **10** Yek Hezekiya zi Manasa, Manasa ka zi Amon, Amon ka zi Josiya. **11** Yek Josiya zi Yekoniya suk yilkeni jwasi ka sa'i gwe sa yem man Yehuda de zhel a Babila wu. **12** Kaal da damtii zhel gwasan a Babila, yek Yekoniya zi Shayeltyel, Shayeltyel ka zi Zerubabel. **13** Yek Zerubabel zi Abihud, Abihud ka zi Eliyakim, Eliyakim zi Azor. **14** Yek Azor zi Zadok, Zadok ka zi Akim. Akim zi Eliyud. **15** Yek Eliyud zi Eliyaza, Eliyaza ka zi Matan, Matan ka zi Yakubu. **16** Yek Yakubu zi Yusupu kos ga Maryam malgwe zi Yesu gwe asa mbet de Almasihu wu. **17** Tet ten Ibarahim hal yek la Dauda mbalan de kutl cet wupsi kan. A Tet ten Daude yek la damtii zhel gwasan a Babila go mbalan de kutl cet wupsi ka pak. Tet ten damtii zhel gwasan a Babila yek la Almasihu mago mbalan de kutl cet wupsi kan. **18** Kangwe zat ga Yesu Almasihu ni wu wuggu. A Yusupu yi de yen kos ga Maryam ana ga Yesu, tun basa bo pal hapti so yek ta mbi yen tuki tumal Shishi ga Nya a bat a bo yis maani so. **19** Ama naak de hwa mbalan kade Yusupu yen kos gwas wu, yek bat a lami de tas lak Maryam ka nsha ka dlo mbalan so. Yek ta gwe tas zakti mukli. **20** Ama tun a ta yima daamti gwas ten palti nu, yek Yen shinti ga Nya tul mali kta tlunkati. Yek ta wulti de, Yusupu yen ga Dauda, kan Maryam de kili gwa, ba banti cik so, yen tuk gwe ta mbi go sut mal Shishi ga Nya kan. **21** Ta zi yen, aka zit shin de Yesu, naak de tik ka kis mbalan jwas daka palti byas wul kawu. **22** Ili pi naak gwisi ta gaba gwe Nya dlam tumal man dlamti gaba gwas wu njikan. **23** Gaba gwe wule, "Yek ge yen

kili gwe bo yis maani sowu a mbi yen tuki, at a zi yen maani, asa zit shin de Imanuwel." Gwe yek de, "Nya ni sukmi wu." **24** De Yusupu padal tet yembal wu, yek ta kop ilgwe yen shinti ga Nyami hwit de tas pali wu, yek ta hap Maryam de kili gwasi. **25** Ama yek bat a yisti so se naak ta zi yen cina gwasi, yek ta zit shin de Yesu.

2 Sa zi Yesu ka ban Baitalami ka atl ga Yehudiya, ka sa'i gwe Hiridus ni de bal guu wu, yek man yisti kyatlal jon tet gabas tul Wurshelima, Yek sa kum gazi de, **2** "Guu ga man Yehuda gwe sa ya zat wuk gwi? Ma yen kyatlal gwas a tu gabas, yek kan ma tuli tan ngusit atl." **3** Hiridus guu kumi nu wugo, yek ili hwotti suk mas man Wurshelima i'e. **4** Yek Hiridus guu mo mas kidi man Paris suk man yisti mbat gaba ga Musa yek ta ngemsi de, "Bohwe a'ako kan man dlamti gaba Nya wule sa zi Almasihu ko?" **5** Yek sa ballit de, "Ka ban Baitalami ka atl ga Yehudiya," naak de man dlamti gaba ga Nya lishi de, **6** "Ki ban Baitalami ga atl ga Yehudiya, ko njaa, kik de nak'eni ka ban jwe ni ka atl ga Yehudiya wu so, ten de ka ki kan sa zi bal guu gon, malgwe a dam de bacina ga mbalan ji man Yisiraila at a pi kyo gwasan wu." **7** Yek Hiridus guu mbe mbalami mukli, yek ta kum gaz ga sa'i gwe kyadlali yil wu. **8** Yek ta wulsi de, "Lak ngo yenni i'e, kume ka mbit wu, a kaa lak hwini nini ammagoo ba lak ngusit atl pak." **9** De sa kum gaba ga guumi wu, yek sa zigaa. Yek kyatlal gwe sa yeni wu ngusi kopti na si yek lak dlal sut gaa ga lubii gwe yeni ni wu. **10** Sa yen kyadlali wugo yek sa pal hwol tuk i'e. **11** De sa te ka lubiimi wugo, yek sa yen yeni suk Maryam ana gwasi yek sa ngus a cina datka. Yek sa bul ngura jwasan yek sa balti zinariya, suk luban, suk mur. **12** Ama yek yen shinti ga Nya dalisi kang ka tlunkat de bas koobi tumal Hiridus so, yek sa pal gazan tu ten zobsi tantu. **13** Man yisti kyadlali zigaa wugo yek yen shinti ga Nya gaba suk Yusupu ka tlunkati yek ta wulti de, "Tlinya tak kan yeni suk ana gwasi tak aban te Masar ka, tak daman teka se a hwikii ilgwe kaa pali ka kaali wu ten de Hiridus a ngwe tas tlo yeni." **14** Yek Yusupu tlinya yek ta kan yeni suk ane ka gasi yek sa ap te Masar ka, **15** yek sa dan a Masar hal se sa'i gwe Hiridus guu mash wu. Nak gwisi pi ta njikan gaba gwe Nya dlam tumal man dlamti gaba gwas wu de, "Tet Masar kan a mbe yen gini." **16** De Hiridus guu lak yisi de man yisti kyadlali pallat de kadlan wugo, yek mbadl gwas lil i'e, yek ta laki tas tlo mas mil maani ji ban Baitalami suk

jwe ni njaa kali wu ka. Yek sa tlo mas mil mani man gin de lop suk ji atl daasi ka ndakce na sa'i gwe man yisti kyadlalı hwit wu. 17 Gwisi kade sa'i gwe sa njikan gaşa gwe Irimiya man dlamti gaşa ga Nya dlam wu de, 18 “Sa kum yal gon kə ban Rama, Yal kulu na dutuk i'e. Rahila kə nama kulu ten bi mil jwasi ta nge sheltidli, nałk de sa tlwet mil kawu.” 19 Ama kaal da mashkan ga Hiridus guu, yek yen shinti ga Nya tul mal Yusupu kə tlunkatı a Masar. 20 Yek ta wulti de “Tlinya tak kan yeni suk ana gwasi tak palan tekə atl ga Yisiraila ka, nałk de mbalan jwe sa nama lamti tlot ga yen go sa mash wu.” 21 Yek Yusupu kan yeni suk ane yek sa pal tekə atl ga Yisiraila ka. 22 Ama yek ta kumi de Alkilawus kə dan de guu kə lal ga aba gwasi Hiridus a tik bal de guu ga atl Yehudiya wu, yek banti lat kali citi. Ama de Nya dälit kang kə tlunkat de bas li kali tu kali sowu, yek ta li tu Galili. 23 Yek ta lak dan kə ban gwe asa mbe de Nazarat wu. Na nu kan ilgwe man dlamti gaşa ji Nya dlam wu dan de gem, gwe wule, “Sa mbet de man Nazarat wu.”

3 Ka multi jwisi wo yek Yohana man baptismal yil debal yek ta ngusi lakti icin kə me kə atl ga Yehudiya, 2 yek ta wul mbalan de, “Cin atl gaa nałk de kanti ga Nya de guu ganan bal njaa wu.” 3 Malgan go tik de malgwe Ishaya man dlamti gaşa ga Nya gaşa tenti wu, de ta wule, “Yal ga malgwe nama takti bi kə me wu, gwe nama wulti de, ‘Lakami Bagaa tantu gwe ta kobi wu, Lakamiti tantu tanı de taki.’” 4 A Yohana lak lukal mađlan rakumi atā hap dlo gwas na kul, kəba suk duu kade ilga nguki gwasi. 5 Yek mas man Wurshelima suk Yehudiya suk mas atl jwe ni njaa mal dlalka Yodan wu ngusi lat mali. 6 Yek sa ngusi dlamti byas wul jwasan atā nisi ma palti baptismal kə dlalka Yodan. 7 Yek Yohana yen man Paresi suk man Saduki wonti sa nama tulti mali tas palisi baptismal wu, yek ta wulsi de. “mil wokanzi nałkii, wok dälkii kang de tak abi liliti mbadl ga Nya man tulti wu wo?” 8 Palan wul jwe a mbok ang ten cit atl gaa gwakan wu. 9 Bak 60 netgil de kii wo İbrahim kade aba gwakan so, Nya a mani palti mil İbrahim na ye jin. 10 Nał ninge mago ndal ni ten zhila tlindi, mas tlindi gwe wut hwa mil sogo sa wotl ka asa lak kə wutu. 11 Ami wo na ze kan a nikii ma palti baptismal ta mbok ang de kəci atl gaa mal Nya wi, ama kaal da ami wo malgon a tuli malgwe nal manan wu, malgwe kaptalan gwas mago a mbuki ta tusit kə sowu. Tik ka palički baptismal na

Shishi ga Nya suk wutu. 12 Gal pelti wul gwas nit ang, ta taas lu pelti wul gwas ka, atā pel kapti daka gwe wo ka, atā wut gwesi kə nhu gwasi, apaa ta kwel kapti ka na wutu gwe ba a mbashdli sowu. 13 Kə sa'i gwisi wo yek Yesu yil tet Galili yek ta li dlalka Yodan ta Yohana palit baptisma. 14 Ama yek Yohana nda netgi de ta palit baptisma so, yek ta wul Yesu de, “Amik ka li malki tak pali baptisma ama yek kik li tet da?” 15 Yek Yesu wulti de, “Ningo zaki ta nałk gwisi pi tan pal mas ilgwe ni ndakce mal Nya wu.” Yek paa Yohana bal gaa gwasi yek ta pali Yesu baptisma. 16 De sa pali baptisma Yesu wu, de ta yil tot daka ze kə wugo yek dlo nya buli, yek ta yen Shishi ga Nya nałk kulu sut nya yek ta sak dlal tenti. 17 Yek yal gaşa gon sut nya wuli de, “Gan go yen gi kan a lamti, a nama kumti tamti gwasi i'e.”

4 Yek Shishi ga Nya ta la Yesu ka me ta Shedan cingalti. 2 Ta pal kalkaze multi de kutl de wupsi na kə cin na kə gas wu, yek kuzan njel tlot gwasi i'e. 3 Yek Shedan man cingaltisi li tet mali yek ta wulti de, “Kume ki wo yen ga Nya kade ki wu, hwi ye jin de tas pal de ilga nguki.” 4 Yek Yesu wulti de, “Ni ga lishi kə gaşa ga Nya de, ‘Ilga nguki tokte kade man ketaltı ga mbalan so, ama mas gaşa gwe a yil sut mal Nya wu.’” 5 Yek Shedan ta lat Wurshelima ban gwe Nya botli wu, Yek ta tolto to ten gaa lubii ga Nya ka, 6 Yek ta wulti de, “Kume yen ga Nya kade ki go däkci su ka, nałk de ni ga lishi de, “Nya a hwi mil shinti jwas gaşa tenki asa ngibki ka na ang gwasan, kangwe ka 60 asan ten ye sowu.”” 7 Yek Yesu wulti de, “Ni ga lishi pak de, ‘Bak cingal Nya Bagaa gwa so.’” 8 Yek Shedan po ta lat ten tla tlandal gon, yek ta mbokit ang ten guu ji dii atl suk mbunti jwasan. 9 Yek ta wulti de, “Ba balki mas wul jimi, de kume kə ngus atl yek kə balan nalti wu.” 10 Yek Yesu wulti de, “Tli da malan ka Shedan, ni ga lishi kə gaşa ga Nya de, ‘Ngusi atl Nya Bagaa gwa, a ti na ngus kan ka kumit bi.’” 11 Yek Shedan zakti, yek mil Shinti ji Nya tuli yek sa ndallit gahwulan. 12 Yesu kumi de sa le Yohana kawu yek ta zak luisi yek ta li kə kat atl ga Galili. 13 Yek ta zak Nazarat yek ta li Kaparnahum ban gwe ni njaa ten bi bal dlalka Galili kə kat atl ga Zabalon suk Naptali wu. 14 Nał gwisi pi ten de ta ilgwe Ishaya man dlamti gaşa ga Nya dlam wu njikan gaşa gwe wuli de, 15 “Kat atl ga Zabalon suk ga Naptali gwe ni kə Galili, Lu ga majwe ba man Yehuda kə sowu, lu gwe

lak gaa tu bal ze hal yek dakci dlalka Yodan wu **16** Majwe sa nama damtı kā dāmshal wu sa yen bal cilti wi. Mbalan jwe sa nama damtı kā dān-dān māshkan go Cilti a yilisi tot wi.” **17** Kā sa'i gwisi kān Yesu nde dlamtı gaba mbalan de, “Cin atl gaa, nāk de kanti Nya de guu ganan njaa wu.” **18** Tā nama lat ten bi bal dlalka Galili nu go, yek tā yen Siman gwe asa mbet de Biturus wu suk yilka gwasi Andarawus asa nama dipti ze na wul dopti kwes gwasan. **19** Yek Yesu wulsi de, “Kobanni nini ba pallaki de man ngot mbalan nāk gwe aka dop kwes wu.” **20** Nige-nige yek sa lak wul dopti kwes gwasan ka yek sa kohti. **21** Sa nama lat nugo yek Yesu yen Yakubu suk Yohana yilka gwasi. Si wo mil ji Zabadi kān, Yesu mbisi asa nama lākānti wul dopti kwesi suk aba gwasan ka jirgi ze. Yek tā mbesi, **22** yek nige-nige yek sa zak jirgi suk aba gwasan yek sa kohti. **23** Yek Yesu matl kā mas kāt atl Galili atā nima mbokti ang mbalan ten gaiba ga Nya kā lu motgaa gwasan atā nisi ma dlamtı gaiba man tamti ten bi kanti Nya de guu gwasan. Yek tā pita ndokti mas cwo suk lashi kumti tamti ga dli ji mbalan. **24** Yek bi gwaa mātl kā mas atl ga Siriya, yek man bāmi ngusi tullat ji mbalan jwasan jwe dli tamisi bi sowu. Nā majwe sa citi kā na cwo wonti wu, suk majwe nama kumti dli suk majwe yetāl ni kasi ju, suk man maparpada suk majwe dli jwasan tla kāwu, yek tā ndoksi mas jwasan. **25** Yek mbalan wonti, man Galili, suk man Dikapolis, suk man Wurshelima, suk man Yehudiya hal suk majwe ni tu ten kati gon ga dlalka Yodani wu kop kaal ga Yesu.

5 Yesu yen de mbalan wonti mogaa wu, yek tā to ten tlāndal ilgon gwasi. Tā dān na zhila wu, yek mil lishti jwas li tet mali. **2** Yek tā njelisi mbokti ang ten wul de, **3** “Man albarka kāde majwe yis lāshi ndālti gwasan ten bi wul ji Nya wu, ten de guu ga Nya wo gwasan kan. **4** Man albarka kāde majwe asa pal duu tuk wu, ten de sa wutisi bi tang ten mbadl wu. **5** Man albarka kāde majwe bāsa palli gaa gwasan de ilgon sowu ten de sa mbi wul ji dii atli. **6** Man albarka kāde majwe sa nama kuzan suk kālkāze de tas pal ilgwe ni ndakce wu, ten de tuk gwasan a njikan. **7** Man albarka kāde majwe asa yen gonti wu ten de si mago sa yen gonti gwasan wu. **8** Man albarka kāde majwe mbadl jwasan ni mbuni wu ten de sa yen Nya. **9** Man albarka kāde majwe asa lākan dlo ga mbalan wu ten de sa mbesi de mil ji Nya. **10** Man albarka kāde majwe sa nama tlat bomti ten palti wul ndakce wu ten de boo

ga Nya wo gwasan kān. **11** “Kii wo man albarka kān kā sa'i gwe mbalan byalkii yek sa lakkii kā bomti yek sa shelikii lal gaa ga palti mas byas wul ten bi gi wu. **12** Tā mbadl gwakan tami akaa pal hwol tuki i'e nāk de Nya a batlkii nal kā boo gwas wu, nu kān sa lak man dlamtı gaba ga Nya jwe tulikii cina ju kā bomti. **13** “Kii wo kik de kwi ga dii atli, kume kwi po tam sogo, da nii kān sa palli tamti gwi? Malgon a po pal ilgon na nali so, ama sa wut ka a mbalan li na asan a dani. **14** “Kik de cilti ga dii atli. Ai ban gwe ni ten zandal go sa manan hwundālti kā so. **15** Mbalan lakan wutu kā pitila asa yitle ka na gal so, ama asa sa zi ten lu zati. Kangwe a cili, a mbalan yen lu kā lubiimi wu. **16** Nāk gwisi kān hān tā cilti gwakan ngusi cilti, tā mbalan yen hwa pat gwakan asa tas shin ga Aba gwakan gwe tā ni to nya kāwu. **17** “Bāk dāmān gwa we a tuli, ta tlok Mbāt Gāba ga Musa suk Lishti ji man Dlamtı Gāba ga Nya kā so, a tul de ta tlok kā so a ma a tul de ta njikāmi ka. **18** Gem kān dlo nya suk dii atl a taas ka, ama ko tā ilgwe ni de nak'eni kā Mbāt Gāba ga Musa, mago a tlokldi kā so se njikān mas. **19** Ten nāk gwisi kān mas malgwe nge kohti mbati gon a gībi, ko tā mbati gwisi kāni de gwe nda nak'eni mani wu, yek tā mboki ang mbalan de tas pāli nugo, sa mbet de malgwe ni nak'eni kā guu ga Nya. A mas malgwe kop mbāt gābe yek tā mboki ang mbalan dani go sa mbet de kakshe a guu ga Nya. **20** A nikii ma hwiti, kume palti wul ndakce gwakan man ga man Paresi suk man mbokti ang mbalan ten Mbāt Gāba ga Musa wu sowu, kaa te kā guu ga Nya so. **21** “Kāa kumi de tet go sa dlāmi mbalan jinān de ‘bāk tlo mbalan so, majwe tlo mbalan go sa nolti.’ **22** Ama ami wo a nikii ma hwiti de mas malgwe mbadl lilit na yilka gwas go sa nolti. A malgwe hwi yilka de, ‘Ki wo mbalan ga koo lu,’ sa nolti, a malgwe wul yilka gwas de, ‘Ki wo kādān kāde ki wu!’ Mbun de tā lakti buu wutu. (*Geenna g1067*) **23** “Nā nu kān kume kā ba bāl wul kā lu takti wul, yek kā daami go malgon nama lilti mbadl na kā wu, **24** lakan dlo gwa suk mali pa apaa kā nda takti wuli. **25** “Lakan dlo gwa suk malgwe tālak dlaboo wu bale-bale a kayi ten tantu lat kā lu kisti gābe. Lakan dlo gwa sukti, kā pali nu sowu ta lakkii kā ang ga man kisti gāba, a man kisti gābe lakkii kā ang ga man hapti dlo asa lek ka kā lu gwe asa le man palti byas wullu. **26** A nikma hwiti de gem kaman yilti kā so, se kā batl mas ilgwe man kisti gāba tālēk de tāk batl wu. **27** “Kāa kume de tek go sa dlām de ‘bāk pan palan so.’

28 Ama ami wo a nikii ma hwiti de mas malgwe yen kili mbalan yek ta lam multi sukti go malí pi palan sukti ka mbadl gwas wi. 29 Kume gwel gwa kati ga ang shinti kade man lakti gwa ten palti byas wullu, yilli ka aka lakka. A mani ki ta kat dli gon gwa ka ni da so da gwe tas lak mas dli gwa ka buu wutu wu. (Geenna g1067) 30 A kume a ang shinti gwa kade man lakti aka pal byas wullu, kotl ka tak lakka. A maniki ta kat dli gon gwa ka ni da so da gwe tas lak mas dli gwa ka buu wutu wu. (Geenna g1067) 31 “Tek go sa wulsi de, ‘Mas malgwe lam zakti ga kili gwas go tas batli lishti zakti.’ 32 Ama a nikii ma hwiti de mas malgwe zak kili gwasabi ten pat palan kan ta mbit sogo ta lakti ten pat palan wi. A malgwe hap kili gwe sa zakti go, ta nama pat palan sukti. 33 “Kaa po kume dafe tek go sa hwi mbalan de, ‘Bas mo gaba suk Nya ten lal so, ama tas pal ilgwe sa mo gaba na Nya dani.’ 34 Ama ami wo a nikii ma hwiti de, bak mo gaba suk Nya so. Bak mo gaba na dlo nya so nak de yek de lu danti ga Guu Nya wu. 35 A bak mwe na dii atl so, nak de yek de lu zat asan gwas wu, bak mwe na Wurshelima so pak, ai yek de ban ga Bal Guu. 36 Bak mo gaba na gaa gwa so, nak de ka man pallat ga madlan de nam ga gaa gwa hwoli sogo duuni dani sowu. 37 Ka mas ilgwe kaa dlam wuta gaba gwakan dlal ten ‘Yii’ sogo ‘Wowo.’ Kume dakci nu wu, tet mal Man Ngalcí wu kan yil tedi. 38 “Kaa kumi de tek go sa dlam de ‘Gwel ka lal ga gwell, shin ka lal ga shin.’ 39 Ama ami wo a nikii ma hwiti de, bak nge de ta mbalan tekii gazi so. Kume malgon bek kalkang ten kat ang shinti go, ballit kati ga ang yali wu pak. 40 Kume malgon talak dlaboo ten bi kukal gwa ga tugisi go, batli lukal ga tukaali pak. 41 Kume malgon zik ngetli tak li sukti dlentat ga mil de nam wu, li sukti hal mil de lop. 42 Mas malgwe ngemik wul go patti da so, a malgwe ngemik dul go balti. 43 “Kaa kumi tek go sa dlam de, ‘Lam yilka gwa, aka nge man nget gwa.’ 44 Ama ami wo a nikii ma hwiti de tak lamian majwe ngekii wu, ngemi Nya majwe nikii ma cit dlelgapcan wu. 45 Kume ka pali nak gwisi go kaa dam de mil ji Aba gwakan gwe ni to nya kawu, ti de atla laki a cin yili hwa mbalan suk byasi, atla laki a ze nde man palti wul ndakce suk man palti byasi. 46 Kume majwe sa lamkii wu kan aka lamisi na ngusang go, dan ikan sa batlkii gwi? Ai ko ta man kanti wulpi boo mago nak gwe aka pali wu kan asa pali. 47 A kume yilkeni jwakan kan aka gabsi na ngusang go, na yek kaa man naa mbalan ye? Ai mbalan jwe de

man Yehuda ka sowu mago nu kan asa pali. 48 Nuk go daman ga njikmi nak kangwe ga Aba gwakan gwe ni nya wu njikan wu.”

6 “Pan dem-dem bak palan hwa wul ten de ta mbalan yeni asa taskii so. Kume kaa pali nu go, kaa mbi batlti mal Aba gwakan gwe ni nya wu so. 2 “Kume kaa ba bal wul man laishi wul wu, bak panta gaba dani nak gwe a man riya pali ka lu motgaa gwasan suk dan ten tantu ka ten de ta mbalan tassi wu so. Gem, amik ka hwikii ge sa mbi batlti gwasan wu. 3 Ama kume kaa ba bal wul man laishi wul wu, bak zaki ni a ang yali gwakan yis ilgwe ang shinti nama palti wu so. 4 Kangwe batli wul gwakan a ni ga hwundali wu, a Aba gwakan de atla yen wul gwe a mbalan pali ga hwundali wu batlkii. 5 “Kume kaa ba ngem Nya go, bak pali nak man palti riya so, nak de si wo asa laam ngemti Nya a nya danka lu motgaa gwasan ka suk dan ten tantu ka kangwe mbalan a yensi dani wu. Gem, amik ka hwikii ge sa mbi batlti gwasan. 6 Ama kume kaa ba ngem Nya go te punka, aka le dlabii ka aka ngem Aba gwakan gwe ba mbalan a yenti dani sowu. Ti de atla yen mas ilgwe ni ga hwundali kawu ta batlkii. 7 Kume kaa ba ngem Nya go, bak panta kapti gaba ten wul de nam nak majwe asa pal wul nak wule si wo hwa mbalan kade si wu so. Sa daman gwa we ten kapti gaba gwasan kan ta katisi kang. 8 Bak pali nak gwasan wu so nak de Aba gwakan yis ilgwe kaa lami tun a bakaa bo ngemti sowu. 9 “Nuk’wu, kume ka ba ngem Nya go aka wuli de, “Aba ganan gwe ni to nya kawu, han ta mbalan banti shin gwa 10 Han ta damti gwa de guu tulii. Han ta ilgwe ka lami wu pi ten dii atl na gwe a pi to nya kawu. 11 Balmi ilgwe ma guk ase wu. 12 Taasini mas byas wul jinjan ka nak gwe amtaasi majwe asa palini byas wul wu. 13 Bak zakni tan nda so de kume sa ba cingalni wu. Ama aka te ka dlo ganan suk Man Ngalcí wu.” 14 Kume kaa taasi byas wul majwe palikii byas wul wu, Aba gwakan gwe ni to nya kawu mago ta taasikii gwakan ka. 15 Ama kume kaa taasi byas wul majwe sa palikii byas wul wu ka sogo, Aba gwakan mago ta taasikii gwakan wu ka so. 16 “A kume ka ba pal kalkaze wu, bak docinan cina gwel nak man palti riya so, nak de si wo asa docin cina gwel ta mbalan yeni asa yisi de sa nama kalkaze wu. Gem, amik ka hwikii ge sa mbi batlti gwasan wu. 17 Ama kume kaa pal kalkaze go aka polan gwell gwakan ka aka tuksi mili ten gaa, 18 ba mbalan yenkii asa yisi

de kaa nama palti kalkaze so, ama Aba gwakan de ata yen mas ilgwe ni ga hwundali kawu a batlkii. **19** “Bak mwe wul gaa gwakan ten dii atl so, lu gwe a däkmbi lili ka, a kaci ka wu. **20** Mwe wul gwakan to nya ka, ka lu gwe däkmbi a lili ka so, a ba a kaci ka so wu. Mukal mago sa man teti asa mukali ka so. **21** Ten de ka lu gwe wul gwakan ni wu, kali kan mbadl gwakan ni pak. **22** “Gwel kafe cilti ga dli. Kume gwel gwa ni hwaabi wu, dli gwa a ni cili. **23** Ama de kume cilti ga dli gwa wo damshal ka go, gem damshal gwe ka ni gibii go bali kan. **24** “Mbalan a man dan de zhel ga bagaa de lop ka sa'i de nam so. Ngetli kan tas lam gon ata nge gon, sogo tas kumi bi gon ata nge kumti bi gon. Mbalan a man damti de zhel ga Nya suk lamti wulpi so. **25** “Ten naak gwisi kan, a nikii ma hwiti de bak hwotan gaa gwakan ka damti gwakan so, ten bi ilgwe kaa nguk wu, suk ilgwe kaa tla wu sogo lukal gwe kaa lak wu. Ase mbadl ga mbalan manan ilga nguki sa? Aba dli ga mbalan manan lukal ga laki sa? **26** Bo yenan yadl la, basa bak zhin so, basa wotl wul zhin so, a basa moo wul ka nhu so. Ama Aba gwe ni nya wu nama citi na si. Kaa yisi de kaa nal man yadl mal Nya sa? **27** Wok ni ka kii gwe de wul hwotti wugo ta mani mbalti gaa gwas ko ta sa'i de nam dani wo? **28** “Yek laki yek lukal gwe kaa lak wu a hwotkii ye? Bo yenan buzha de asa kidi ka me wu la, kangwe basa pal ilgon so, a basa pi lukal so wu. **29** Mas na naak gwisi, ko ta Sulemanu guu na mas nalti gwas mago, ta kin mbuni lukal yek ta kinti ka naak de nam ka buzha jin so. **30** De hal Nya kin buzha ka me ka na mbunti wu, si de sa ni da ase, ama ayo asa kweli ka ka wutu wugo, se kii kan ba Nya a palikii sa? Kii mbalan jwe basa ngasti ten Nya sowu! **31** Na nu kan bak hwotan gaa gwakan akaa nama wulti de, ‘Yek ma ngukan ye?’ Sogo ‘Yek ma tla ye?’ Sogo ‘Yek ma lakan ye?’ **32** Majwe sa yis Nya sogo sik de man ngot wundal ji wul jimi, ama kii wo Aba gwakan gwe ni to nya kawu yisi de kaa lam wul jwisi mas. **33** Ama ngo guu ga Nya suk palti wul ndakce gwasi, apaa ta mbalikii mas naa wul jwisi. **34** Ten naak gwisi kan, bak hwotan gaa gwakan na wul jwe a pi ayo wu so, ayo a tul na wul jwasi. Hwotti ga ase kumkii wi.

7 “Bak zi du gaa malgon so, kii mago malgon a zikii so. **2** Ten de na wundal kisti gaba gwe ka pali mbalan go, wundalisi kan sa paliki. Gal cingalti wul gwe ka cingali mbalan da go na nali kan sa cingaliki. **3** “Yek laki de ka nama zat gwel ten nak'en ilgon de ni

yilka gwa gwel wu, ama yek ba bali gwe ni ka gwa wu hwotki so ye? **4** Da nii kan ka wul yilka gwa de, ‘Han ta yillik nak'en ilgan de nik ka gwel wu ka,’ Ama a ki wo bali ka ni ka gweli gwa wu gwi? **5** Ki man riya, yilli bal ilgwe nikka gwel wu ka, tak man yenti lu i'e da apaa ka man yillat nak'en ilgon gwe ni ka gwel ga yilka gwa wu ka. **6** “Bak balan kadu wul gwe sa botli kawu so. A bak balan zok mbuni ye Alade so. Ten de sa li na asan dani, asa palikii gaa asa kumkii cwo. **7** “Panta ngemti sa balkii, ngweni kaa mbi, kotlan bi dlabii sa bulikii. **8** Mas malgwe ngemi go sa balti, a malgwe ngwe go ta mbi. Malgwe ngusi kotlti bi dlabii go sa buliti. **9** “Kaa kii wo wok de gwe de yen gwas a ngemit baredi ataa balti ye wo? **10** Sogo tas ngemit kwesi ataa balti wuci wo? **11** Kii de man ngalci wu mago yek kaa yis kangwe kaa bal hwa wul mil jwakan wu, Aba gwakan gwe de ta ni to nya kawu pa? Ai ta balan hwa wul majwe sa ngemit wu. **12** Ilgwe kaa lami de ta mbalan palikii wu, kii mago palisi nu pak. Nu kan Mbat Gaba ga Musa suk takarda ji man dlamti gaba ga Nya mbok ang. **13** “Kobi tu ka ngabi tantu naak de tantu gwe a tala mbalan ka buu wutu go alti kan ni wu. Kopti tantu gwisi wo bom so, a majwe asa kobi go wonti kan sani. **14** Tantu gwe a mbalan kobi asa mbi mbadl go ngaptlan kan ni, a kopti gwas bomi. Mbalan jwe asa kobi tu kabi go sa wonti so. **15** “Pan dem-dem na man dlamti gaba ga Nya ga lali, majwe asa tul malkii naak wule mbala kan ama kadilap jwe kuzan nama slot gwasan i'e kafe si wu. **16** Tumal pat jwasan kan kaa yissi. Kaa man kotlti yandi inabi ten tlindi zhina a? Ko a man kotlti yandi tulan ten tlindi wubal la? **17** A naak gwisi kan mas hwa tlindi wo ataa wut hwa yandi, a byasi wo ataa wut byas yandi. **18** Hwa tlindi wo ba a wut byas yandi so, a ba a byas tlindi a wut hwa yandi so. **19** Kume nuk go, mas tlindi gwe wut hwa yandi sogo asa wotl ka asa wut ka wutu. **20** Ten naak gwisi kan kaa yis man dlamti ga ba ga Nya ji lali tu ten pat jwasan. **21** “Mas majwe asa mbe de Bagaa wu kaa te ka guu ga Nya so, ama se majwe asa pal ilgwe Aba gi gwe ni wu nya lami wu. **22** Ten cin gwisi wo, mbalan wonti a wulan de, ‘Bagaa, Bagaa! Ale ma laki mbalan icin ten gaba ga Nya na shin gwa na? Ale ma yillan mazhe daka mbalan ka na shin gwa na? A ma pal wul cit banti wonti na shin gwa.’ **23** Apaa a wulsi de, ‘A yiskii so, tli da malan ka, kii man palti byas wul!’ **24** “Ten naak gwisi kan, mas malgwe kum gaba gini yek ta kobi go, ta dam naak man botlkan yisti wul gwe kin

lubii ten pa wu. **25** De ze nda wi de dlalka njikan wu, yek yetal tli todii yek bo lubiimi, ama yek ba nda so naak de ten pa kan ta lak zhila lubii wu. **26** Ama mas malgwe kum gaba gi gan yek ta nge kopti go, ta dam naak kadlan gwe kin lubii ten yelsi wu. **27** De ze nda wi de dlalka njikan, yek yetal tak bo lubiimi wu, yek lubiimi nda ka, byas ndati.” **28** Yesu pak wul jwisi wu, yek banti ci mbalan ten kangwe ta hwisi gabe wu, **29** naak de ta hwisi gabe naak man iko gon, ba de nak kangwe a man yisti Mbät Gaba ga Musa pali wu so.

8 Yesu yil sut daka tlandalii kawu, yek mbalan wonti kopti. **2** Yek man giton li tet mali, yek ta ngusit atli yek ta balti nalti. Yek ta wulti de, “Bagaa, kume tamik da go ka pallan de man laishi dasikan.” **3** Yek Yesu tak ang yek ta tanti, yek ta wuli de, “Ta tami da, dam de man laishi dasikan.” Yek malii ndoki kali-kali. **4** Yek Yesu wulti de, “Bak hwi malgon ilgan so, ama li ta man Paris bo yenki aka baal wul sadaka naak gwe Mbät Gaba ga Musa dlam wu. Pali naak gwisi ta mbalan yisti de ka ndoki wi.” **5** Yesu te ka ban Kaparnahum wu, yek bali ga man hapti dlo ga Roma gon li tet mali yek ta ngemti de tas zit ang ne. **6** Yek ta wulti de, “Bagaa, zhel gi ni lubii a atli zatak dli tlet ka, ta nama tlat bomtti i'e.” **7** Yek Yesu wulti de, “Ba li a lak ndokti.” **8** Yek malii wulti de, “Bagaa, a mbuki tak li tet da ka so, gaba kawei zhel gi a ndoki. **9** Naak de ami mago a atl da malgon ka kan ani, a man hapti dlo jon ni atl da ka pak wu. A wul gon de, ‘Li te du,’ ataa li. A po wul gon de, ‘Li tedi,’ ataa li te. A wul zhel gi de ‘Pali naak gan,’ ataa pali nu wu.” **10** Yesu kum gaba gami wugo, yek ta ngip bi ka ang yek ta wul majwe sa nama kopti kaal gwas wu de, “Gem a mil kaa hwikii ge, ka man Yisiraila mago a bo yen malgwe ngasti ten Nya gwas ndal naak ga malgan wu so.” **11** A niki ma hwiti de majwe ba man Yehuda ka sowu naak malgan wonti a yil tet tu gabas suk tet tu yemma asa dam na zhila asa nguk wul suk Ibarahim suk Ishaku suk Yakubu ka guu ga Nya. **12** Ama majwe mbun de ta sik ni de mil guumi go sa laksi to debal ka ka duu damshal, a duk kan sa kuli asa as ang bi. **13** Yek Yesu wul man hapti dlomi de, “Zigaa, a piki naak kangwe ka ngaski ten Nya de ta pik wu.” Yek zhel ga man hapti dlomi ndoki kali-kali. **14** De Yesu te lubii da Biturus ka wu, yek ta mbi nkwe ga Biturus ten zazzabi. **15** Yek Yesu tan ang gwasi, yek zazzabi zakti, yek ta tlinya yek ta palit wul. **16** De sukti pi wugo, yek sa tullit mbalan jwe mazhe ni kasi

ju wonti. Yek ta yilli mazhesi ka na gaba ga bi gwasi, yek ta ndok mas majwe dli tamii bi sowu. **17** Nak gwisi pi ten de ta ilgwe Ishaya man dlamtii gaba ga Nya dlam wu njikan. Gaba gwe wule, “Ta yem cwo jinan ka yek ta hwulanni na lashi kumti tamti ga dli jinan.” **18** Yesu yeni wi de mbalan wonti gandalti wu, yek ta laki de tas dakci bal dlalke tas pal tu ten kati gwe ni tu te duk wu. **19** Yek man yisti Mbät Gaba ga Musa gon li tet mali, yek ta wulti de, “Man lishti, ba kopki mas lu gwe ka li wu.” **20** Yek Yesu wulti de, “Gwen-gwen wo shu nisi da, a yadl mago bii nisi da, ama ami yen ga mbalan wo lu multi ni da so.” **21** Yek de nam ka mil lishti ji Yesu wulti de, “Bagaa, zakanni ta lak lep aba gi paa, apaa a lak kopki.” **22** Yek Yesu wulti, “Zak hwu mbalan tas lep yilkeni jwasan.” **23** Yek Yesu te ka jirgi ze, yek mil lishti jwas kopti. **24** Sa ni nugo yek bal yetal nyaze gon tli tot ten bal dlalke hal yek zesi tlinya naak wule a cin jirgi na gaa. Ama a Yesu nama ndet yembal. **25** Yek mil lishti jwas sak padalii, yek sa wulti de, “Bagaa kisni ne, ma ba su gaz gaa ze!” **26** Yek Yesu wulsi de, “Yek laki yek banti a cikii ye? Kii majwe ba ngasti ten Nya gwakan ndal sowu.” Yek ta tlinya yek ta matl yetali suk zesi. Yek mas tlo ang, yek lu dam mabetlak. **27** Yek mbalan ngip bi ka ang, yek sa ngusi wulti ka dlo gwasan de, “Wok de gan de hal yetal suk kapsi ze mago asa kumit bi go?” **28** Yesu mbuk lu ka kat atl ga Garasina wu, yek man mazhe jon de lop jwe asa dam ka gazukdi mo sukti. Man mazhe jwisi wo sa dam de wul cit banti i'e wi, hal sa laki yek ba mbalan po man kopti tu ten tantu gwisi so. **29** Yek sa des le yek sa wuli de, “Yek de ze gwa suk mi ye, ki Yen ga Nya? Ka tul de tak nolni a ba multi bo njikan sa?” **30** Ka sa'isi wo a alade jon ni njaa kali sa nama kyo. **31** Yek mazhesi ngem Yesu de, “Kume de ka yillani kawu, aka zakni tan te ka alade ju.” **32** Yek Yesu wulsi de, “Yillan te ka.” Yek sa yil daka mbalami ka, yek sa lak te ka aladesi. Yek mas aladesi lok su ka zesi ka yek sa mashi. **33** Yek man kyo aladesi lak dlami mbalan wul mas jwisi na ilgwe pi na man mazhe ju pak. **34** Yek mas man bamii yil sudii tas yen Yesu, sa yenti wugo yek sa ngemti tas zakisi kat atl gwasan.

9 Yek Yesu te ka jirgi ze, yek ta pal te ka ban gwas ka. **2** Yek majon tulli malgwe dli tlet kawu mali tali atli ten lumulti. Ta yen ngasti ten Nya gwasan wu, yek ta wul man cwoobi de, “Yen gini ba ilgon hwotki so, sa taasik byas wul gwa kawi.” **3** Na kumti naak gwisi, yek

mān yisti Mbāt Gāba gā Musa jon wul yilkeni jwasān de, “Mālgan nāma cutgaa suk Nya!” 4 Nāk de Yesu yis ilgwe sā nāma daamti gwasān dani wu, yek tā wulsi de, “Yek laki de kāa nāma daamti byas wul kā mbadl gwakan ye? 5 Gwik bom so gwi? nā tā wule, ‘Sā taasik byas wul gwa kāwi.’ Sogo tā wule, ‘Tlinya tāk zigaa?’ 6 Ama a nāma lamti tāk yisi de iko ni yen gā mbalan da tās taasi byas wul mbalan ka ten dii atli.” Yek tā wul malgwe dli tlet kāwū de, “Tlinya tāk kan lumulti gwa tāk li lubii.” 7 Yek māli tlinya yek tā li gas lubii. 8 Wonti mbalāmi yeni nu wu, yek bānti cisi, yek sā bāl nalti Nya de tā bāl iko palti nāk gwisi mbalan wu. 9 De Yesu ci cina nā zātgaa wu, yek tā yen malgon gwe asā mbet de Matiyu atā ni nā zhila kā lu kanti wulpi boo. Yek tā wulti de, “Kobānni,” Yek tā tlinya yek tā kopti. 10 Kaal nāk gwisi de kāa Yesu suk mil lishti jwasān ga nguk wul kā lubii gā Matiyu wu, yek mān kanti wulpi boo suk mān palti byas wul wonti tuli, yek sā lak dan nā zhila mal Yesu suk mil lishti jwasān yek sā nguk wul. 11 De mān Paresi yeni nu wugo, yek sā wul mil lishtisi de, “Yek laki de mān lishti gwakan nāma ngukti wul suk mān kanti wulpi boo suk ‘mān palti byas wul ye?’” 12 Yesu kumi nu wugo yek tā wulsi de, “Majwe bā cwo nāma cit gwasān sowu ngo mān ikān so, se mān cwo. 13 Ama a lamti tāk sak yenān ilgwe gāba ganān mbokti ang dani wu, gāba de tā wuli de, ‘Yenti gonti kan a lami, bā de we sadaka so.’ Ten nāk gwisi kān, a tul de tā mbe mān wul ndakce so, mān palti byas wul kān a tul i mbet gwasān.” 14 Ka sa’i gwisi, yek mil lishti ji Yohana tul mal Yesu yek sā ngemti de, “Yek laki de nā mi, nā mān Paresi a mā pal kalkaze ama mil lishti jwa wo bāsa pali so ye?” 15 Yek Yesu wulsi de, “Yelān ji pyal kos a pāl duu tuki a pyal kosi yi suksi ya? Ai multi jwe sa kamisi pyal kosi kāwū yi tedī, kā sa’isi kan sa pal kalkaze. 16 “Ai malgon kamān pyal yadi atā tlām keshti gā gus ka nā nali so, kume tā pāli nugo gus lukāli a kesh ka man kangwe kesh cina wu. 17 A bā mbalan a shot pyal ze inabi kā gus ngura kul so. Kume tā pāli nu go, ngure a kesh ka a ze inabisi shot te atl ka a yekge ngure lil kā wi. Pyal ze inabi wo kā pyal ngura kul kān a shoti. Palti nāk gwisi ka laki asā mbi ze inabisi suk ngura kuli.” 18 Yesu nisi ma gāba nu go yek bacina gā lu motgaa gā mān Yehuda gon tuli, yek tā ngus atl a cina datka, yek tā wulti de, “Ninge ninge kān yen gi ya māshi, ama lite tāk tānti ta pal kaami.” 19 Yek Yesu tlinya yek tā kopti suk mil shinti jwasān ji botli. 20

Yek kili gon gwe tā pal gin de kutl cet lop a hwulan nitma shottu wu, li tet tu tukaal gā Yesu, yek tā tān bi lukal gwasi. 21 Nāk de tā wuli kā mbadl gwasān de, “Ko tā lukal gwāsān kān a tā ni go, ba ndoki.” 22 Yek Yesu ballāti yek tā yenti wu yek tā wulti de, “Yen gini ba ilgon hwotki so, ngasti ten Nya gwa ndoki wi.” yek tā ndoki kāli-kāli. 23 De Yesu mbuk lu dā bacinesi kāwū, yek tā mbi mbalan asā nāma hotti shetāl asā nāma shilān kāli. 24 Yek Yesu wule, “Balānni nini lu, yen kilisi bo mash so, yembal kan tā nāma ndeti.” Yek sā gitliti. 25 Sā yilli mbalāmi debāl wu, yek Yesu te kā gībi yek tā ngībi ang yen kilisi, yek tā tlinya. 26 Yek gāba gwisi mātl kā kāt atl gwisi mas. 27 Yek Yesu li cina wu, yek dwa de lop jon kopti, asā nāma wulti to nya kāde, “Yesu yen ga Dauda yen gonti ganān ne!” 28 De Yesu te kā lubii gon wu, yek dwami li tet mālti. Yek Yesu wulsi de, “Kāa kan kā mbadl de ba man ndokti gwakan ma?” Yek sā wule, “Yii, Bagaa, ka mani.” 29 Yek Yesu tān gwel gwasān, yek tā wule, “Hān tā pikii nāk gwe kāa kan kā mbadl wu,” 30 De Yesu dlām nu wu, yek gwel gwasān fuli. Yek tā dālisi kang i’e, yek tā wulsi de, “bāk dlāmī malgon ilgan so.” 31 Ama yek sā ngusi dlāmti ilgwe tā palisi wu kā kāt atlī mas. 32 De sā bā zak bāni go, yek majon tulli malgon gwe māzhe ngībit bi kāwū yek bāta gāba dani sowu. 33 Yesu yilli māzhesi dākā māli kāwū, yek māli njel gāba. Yek majwe ni kāli wu ngip bi kā ang, yek sā wule, “Mā bo tāba yenti ilgon nu kā mān Yisiraila so.” 34 Yek mān Paresi wule, “Nā iko gā guu māzhe kan tā nāma yillāt māzhe ka.” 35 Yek Yesu ngusi mātlītī yek tā ngash kīdī bān suk nak mili mas atā nāma dlāmti tāmi gāba kā lu motgaa jwasān ten bi guu gā Nya, atā nāma ndokti gā wundāl ji co mas suk majwe dli tamisi bi sowu. 36 Ama de tā yen mbalan wonti mogaa wu, yek gonti gwasān citi nāk de sā nāma tlat bomti asā cac-cal dānkā wu, nāk wule mbałā jwe mān kyo nisi dā sowu. 37 Yek tā wul mil lishti jwasān de, “Wotlti zhimi nali, ama mān wotlti wo sā wonti so. 38 Ngeman Bagaa gā wotlti zhimi tās mbałā mān wotlti zhimi jōn.”

10 Yek tā mbe mil lishti jwasān de kutl cet lop ju yek tā bālsī iko tās man yillāt dā yetāl ka a tās man ndokti gā mas co suk majwe dli tamisi bi sowu. 2 Shin ji mil shinti ji botlisi kāde de, Siman gwe asā mbet de Biturus wu, suk yilka gwāsān Andarawus, suk Yakubu yen ga Zabadi suk yilka gwāsān Yohana, 3 suk Pilibus, suk Bartalomi, suk Tomas, suk Matiyu mān kanti

wulpi boo, suk Yakubu yen ga Halpa, suk Tadiwus, **4** suk Siman mān Kan'ana suk Yehuda Iskariyoti mālgwe bāl bi Yesu wu. **5** Mil shinti de Kutl cet de lop jimi kan Yesu shinsi, yek tā lakisi icin kaal de, "Bāk lān mal majwe bā Man Yehuda kā sowu so, a bāk te ka bān Samariya so. **6** Ama lān mal mān Yisiraila jwe gil kāwu. **7** Lānni a kāa hwi mbalan de, 'Kanti gā Nya dē guu gānan bal njaa.' **8** Ndokān majwe dli tāmisi bi sowu, pallān majwe māsh wu kaami, ndokān mān gita ka tās pal de mān lāshi daskān, a kāa yilli mbalan yetāl ka. Ten koo lu kān sā bālkii, kii mago bāli ten koo lu pak. **9** Kāa ba li wu bāk kaman wulpi gā zinariya sogo ga zil galla sogo gā hwol galla kā aljihu gwakān so. **10** A bāk kaman ngura sogo mayafi sogo lukāl de lop suk kaptalan suk sanda so. Ten de mān pālti wul wo mbun de tās mbi ilga nguki kā pālti wul gwasi. **11** "Mas bān gwe kāli wu, ngo hwa mbalan kā bāmi a kāa te lubii datka akaā dām kāli hal se gas gwe kā zak bāmi wu. **12** Kume kā te kā lubiimi wugo a kāa wulisi sallama. **13** Kume hwa mbalan ni kā lubiimi ta mbi sallama gwakān. Kume hwa mbalan ni kā lubiimi sowu, sallama gwakān a pallikii. **14** Mas mālgwe nge kanti gwakān sogo mālgwe nge kumti gāba gwakān wu, a kāa bat kushka gwe nikii ten aṣān ka de kāa ba zak lubiimi wu, sogo de kāa ba zak bāmi wu. **15** Gem amik ka hwik ge, ten gas kisti gāba wo, Nya a dlwe mbadl mān Sodom suk mān Gomora man mān ban jwisi. **16** "Yekgu a nāma shinti gwakān nāk mbaļa jwe sa te kā dlo gā kadilāp wu. Yek laki yek a nikii ma hwiti de tāk dāman nā botlkan nāk wuci, ama dāman de majwe bāsa pi bārna sowu nāk kulu. **17** "Pān dem dem nā mbalan nāk de sa man tālat gwakān dlaboo, aṣā boki kā lu motgaa gwasan wu. **18** A sa tālakii a cina ji bacina suk mān kisti gāba suk guu jwasan tā dāmisi de shedā suk majwe bā Man Yehuda kā sowu. **19** Kume sā tālakii malsi wu, bā kangwe kaa gāba wu sogo ilgwe kaa dlām wu hwotkii so, ten de sa bālkii ilgwe kaa dlām wu kā sa'i gwisi, **20** nāk de bā kik ka gāba so, ama Shishi gā Aba gwakān ka gāba tumalkii wu. **21** "Yilka a bāl bi ga yilka gwasi aṣā tloti, a aba a bāl bi ga yen gwasi. Mil a tli mān zāt jwasan gaa hal aṣā laki tās tlosi. **22** Mas mbalan a ngekii ten bi shin gini. Ama mas mālgwe dlo mbadl hal pakti go tik ka mbi kisti. **23** Kume sā lakkii kā bomti kā bān gan wu, abān te kā bāmi gan ka. Gem amik ka hwikii ge, kaa bo pak mālti dānka bān ji Yisiraila kā so Yen gā Mbalan a pali. **24** "Yen lishti nal man mān lishti gwasi so, a bā

zhel nal man baboo gwasi so. **25** Ai pāli wi, de yen lishti dan nāk mān lishti gwasi, a zhel dan nāk baboo gwasi wu. Kume sā mbe baboomi de Ba'alzabul Guu Māzhe go, de yek sa mbe mil boo gwasi ye? **26** "A nikii ma hwiti bā bānti gwasan cikii so, nāk de bā ilgon ni ga yitle gwe bāsa bul kā sowu. A bā ilgon ni ga hwundāli ka, gwe bā mbalan a yilli ten dii sowu. **27** Ilgwe a hwikii kā dāmshal wu, dlāmān kā dlo cin, ilgwe sā hwikii kā shu kāng go, lakan icin gwasi ten gaa bii. **28** Bāk bānti majwe asa tlo dli ga mbalan ama bāsa man tlot ga mbadl gwasi sowu so. Ama bānti mālgwe ta man tlot ga dlisi atā man lakti gā mbadli kā buu wutu wu. (**Geenna g1067**) **29** Ale aṣā wul yadl bālbāl de lop ka wulpi galla de nām nā? Ama ko gon gwasan a nda ten atl de bāna yisti ga Aba gwakān mago gā dlāmi kān ni mālti. **30** Ai ko tā mādlān gaa gwakān mago gā dlāmi kān ni mālti. **31** Ten nāk gwisi ai kaa manān bālbāl wonti nā nālti." **32** "Mas mālgwe mbok ang de ti wo gi kān a cina gā mbalan wu, ammagō ba mbok ang tenti de gini, a cina dā Aba gi gwe ni to nya kā wu. **33** Ama mas mālgwe nge mbokti ang de ti wo gi kān māl mbalan go, ammagō ba nge mbokti ang tenti de gini a cina dā Aba gi gwe ni to nya kāwu." **34** "Bāk dāmān gwa we tāmti dānti kān a tulli ten dii atl so. Tāmti dāmātī kān a tulli so dlānti kān a tulli. **35** Nak de a tul de "ta mo yen mani suk aba gwasi, a mo yen kili suk ana gwasi, ta mo nkwe suk aka gwasi, **36** mān boo gā mbalan a dām de yelān dlānti jwasi." **37** "Mas mālgwe lam aba gwasi sogo ana gwās manān go māli mbuk dānti de mān kopti gi so. A mālgwe lam yen gwās gā maani sogo gā madli manān go, māli mbuk dānti de mān kopti gi so. **38** Mas mālgwe kan bomti nak gudal yencin gaa tās kobān sowu, māli mbuk dānti de mān kopti gi so. **39** Mas mālgwe lam mbadl gwās go, ta hwul nā mbadl gwās, ama mālgwe hwul nā mbadl gwās ten bi gi go ta mbi mbadl gwās. **40** "Mas mālgwe kānkii go ami kān tā kamānni. Mālgwe kāman go, mālgwe shinān wu kān tā kānti. **41** Mas mālgwe kan man dlāmti gāba gā Nya ten de ti wo man dlāmti gāba gā Nya kāwu, māli a mbi albarka gwe tumal mān dlāmti gābe. A mas mālgwe kan mān pālti wul ndakce ten de ti wo man pālti wul ndakce kāwu, māli a mbi albarka tumal mān pālti wul ndakce. **42** A mas mālgwe bāl ko tā mbuka ze de nām nak mil jin ten de si wo mil lishti ji wu, Gem amik ka hwikii ge, ta sa ba batlī so."

11 Yesu paki hwit gaſa mil shinti jwas ji botli de kutil cet lop ju wu, yek ta zak luisi yek ci ta cina na zatgaa yek ta te ka ban jwe ni ka kat atl ga Galili wu ata nisi ma mbokti ang suk lakti icin ten gaſa ga Nya. **2** Ka ſa'isi wo a Yohana man baptismal ni ga le ka, de ta kum ilgwe Yesu nama palti wu wu, yek ta shin mil lishti jwas mali, **3** tas kum gazi de, “Kik de man tulti gwa, ko tan zi gwel tulli ga malgon?” **4** Yek Yesu wulsi, “Lak hwi Yohana ilgwe kaa kumi yek kaa yenti wu. **5** Dwa ba yenti lu, kulki ba li na asan, man gitu nama palti de man laſhi daskan, majwe kum kang sowu ba kum kang, asa nama pallat da majwe mash wu kaami, a majwe ba ilgon nisi da sowu nama kumti gaſa man tamti. **6** Man albarka kade malgwe batu kot asan ten bi gi sowu.” **7** De mil shinti ji Yohana zigaa wu, yek Yesu njeli hwit gaſa wonti mbaſan ten bi Yohana, yek ta wulsi de, “Bohwe yek kaa la yenti ka me ye na? Tlal me jwe a yetal wuni kan kaa sa yenti ya? **8** Kume nuk sogo, to yek a kaa sa yenti ye? Kaa daman we malgon kan kaa yenti na mbuni lukal ten dli ya? Wowo, majwe asa lak mbuni lukal jwo ka dlaboo ga guu kan asa dami. **9** To, yek akaa sa yenti ye? Man dlamti gaſa ga kan kaa sa yenti gwas a? Yii, amik ka hwikii ge, ta man man dlamti gaſa ga Nya na nalti pamma. **10** Tik de malgwe takarda gaſa tenti de, “Yekgu ba lak yen shinti gini tas tulik cina tik de malgwe ta lakamik lu wu.” **11** “Gem amik ka hwiti ge, ka mas mbaſan jwe modli wutis go gon naik man Yohana man baptismal so. Ama malgwe tik de nak'eni ka guu ga Nya wu nal man Yohana man baptismal. **12** Tun tet ka multi ji Yohana man baptismal hal yek la ase, guu ga Nya nama tlat bomti, a majwe nit ma balti bomti nama lamti tas kan guumi ka na ndalti. **13** Nak de mas Mbati Gaſa ga Musa suk lishti ji man dlamti gaſa ga Nya, dlam gaſa ten bi guumi a ba Yohana bo tul sowu. **14** Kume kaa kan ilgwe sa dlam wu, Yohana kade Iliya gwe sa dlam gaſa de ta tullu. **15** Mas malgwe kang kumti gaſa niſda wu tas kumi.” **16** “Na yek ba cingal mbaſan ji se ye? Nak mil mbaſan jwe ni ka lu jetit gwasan wu kan sa ni, jwe sa nama mbet ga yelan jetit jwasan asa nama wulti de, **17** “ma hotikii mbazhel yek bakaal dlan so, yek ma wulikii koo multi mashkan yek bakaal kul so.” **18** Nak de Yohana tuli batu nguki atla tla i'e so yek sa wule, ‘man yetal kade ti.’ **19** Yek Yen ga Mbati tul wu ata nguki atla tlat, yek sa wule, ‘Malgan nguk wul hwo ata tla wul hwo, yelan ga man kanti wulpi boo suk “man

palti byas wul.”” Ama mas na nu mbaſan yen botlkān yisti wul ga Nya tumal palti wul gwasi.” **20** Yek ta njeli dalti kang ban jwe ta pal wul jwe a lak mbaſan ten ngipti bi ang yek sa nge cit atl gaa wu. **21** Yek ta wule, “Kii wo wul cit gonti kan man Korazin! Kii wo wul cit gonti kan man Betsaida! Wul ngipti bi ang gwe sa pali malkii go, de da a Taya suk Sidon kan sa pali go da sa ci atl gaa, asa lak gus lukal asa cat mbaſtal ten gaa jwasan asa nama balti bi. **22** A nikii ma hwiti de, ten gas kisti gaſa wo Nya a dlo mbadl na man Taya suk Sidon mankii. **23** Kii man Kaparnahum, kaa daman gwa we sa tlilkii to nya ka? Wowo, ai ka atl kan sa sulkii, ka lu damtii ga majwe mash wu. Wul ngipti bi ang gwe sa pali ka ban gwakan wu kan sa pali a Sodom go da a yi hal ase. (*Hadēs g86*) **24** A nikii ma hwiti de ten cin kisti gaſa wo sa yen gonti ga Sodom mankii.” **25** Ka ſa'i gwisi wo, yek Yesu wule, “A pal hwol tuk naiki Buka, Bagaa ga dii atli suk dlo nya naik de ka hwundali wul jwisi man botlkān yisti wul suk majwe yisti nisi da wu, ama yek kaa mboki ang mil mbaſan dani. **26** Yii Aba, ten naik gwisi ka tan yeniki. **27** “Mas wul wo Aba gi ka balanni. Malgon yis Buke so se Yeni, a ba malgon yis Yeni so se Buke suk malgwe yeni hwit bi ga Buke wu. **28** “Lan tet malanni mas jwakan, kii de kaa nak wi akaa nama tlat bomti na wul man dibalti gaa wu, ami wo ba balkii shukti. **29** Kamān ilgwe a dlam wu naik gwe a tla kan gudal yencin ka yal gwas wu, palan ilgwe a mbokikii ang dani wu, naik de ami wo man kumti bi kan a man ngusalti gaa atl kan, apaa kaa mbi shukti ga mbadl gwakan. **30** Ten de gudal yencin gini gwe yek de ilgwe a dlam wu bom so, a ba wul ji dibal so.”

12 Ka multi jwisi ten gas Asabar cin shukti ga man Yehuda, a Yesu suk mil lishti jwas nama yilti ka zhin alkama gon a kuzan ba tlo mil lishtisi, yek mil lishtisi njel celti gaa alkama asa nama ngukti. **2** De man Paresi yensi wu, yek sa wulti de, “Bo yen ilgwe mil lishti jwa nama palti gas Asabar wu, ko de Mbati Gaſa ga Musa wule ba mbaſan pali so wu.” **3** Yek Yesu ballisi de, “Ase, kaa yenan ilgwe sa lishi ten Dauda guu suk yelan lat jwasan de kuzan ba tlosi wu sa? **4** Ai, ta te ka lubii ga Nya, yek sa kan burodi gwe sa zi kawu yek sa nguki, ko de mbun de ta malgon nguk so se man Parisimi na ngusun wu. **5** Ko kaa bo yeni ga lishi ka Mbati Gaſa ga Musa de, a man Paris pal ilgwe ba yek sowu ka lubii ga Nyami gas shukti, ama yek ba ni

de we sa cel mbat gaſe kə so sa? 6 A nikii ma hwiti de malgwe tə nal man lubii ga Nya wuggu. 7 Da kaa yis ilgwe laki yek gaſa ga Nya wuli de, ‘Yenti gonti kan a lami bə de we takti wul so.’ Da kaa yen man laſhi palti ilgwe ba yek sowu na byas wul so. 8 Ten de Yen ga Mbalan wo Bagaa ga gas shukti kan.” 9 Yesu zak Iwisi wugo, yek tə te ka lu motgaa gwasan, 10 a malgon ni da kali gwe ang gwas tla kawu. Yek man Paresi ngem Yesu de, “Mbun de tə ndok mbalan gas shukti ya?” Sa ngem ti nu təs man dopti gwas na palti wul gas shukti. 11 Yesu wulsi de, “Wok kə kii gwe de mbala a nidda, a mbale nda kə shu gas shukti a bətta yillat daka shusi ka ten gas shukti so wo? 12 Ai mbalan manan mbala i'e? Ten nək gwisi kan, sa dləm de bə mbalan pal hwa wul gas shukti so so.” 13 Yek tə wul mali de, “Tak ang gwa,” yek tə taki. Yek ami ndoki, yek pal nək gon wu. 14 Yek man Paresi yili, yek sa tak dləm gaſa ten kangwe sa pi asə tlo Yesu wu. 15 De Yesu yisi nu wugo, yek tə zak Iwisi, yek mbalan wonti kop kaal gwasi, yek tə ndok mas man cwo jwe sa ni kasi wu. 16 Yek tə hwisi de bəs dləmi mbalan ilgon tenti so. 17 Ili pi nu ten de tə gaſa gwe Nya dləmi tumal Ishaya wu njikən də, gaſa gwe wule, 18 “Zhel gi gwe a botli wu kawu, a lamti a nima hwol tuk na ti i'e. Ba njikanti na Shishi gini ata pali mas kat atl ji ban kisti gaſa ga gem. 19 Ta dlək gaſa suk malgon so, a bətta tli yal gwas nya so, a basa kum yal gwas dan ten tantu kə so. 20 Ta pak celti mamo gwe bəl njaa tə cel kawu so, a bətta mbash pitila gwe bə lam mashkan wu so. se tə laki yek palti gem ci ban. 21 Majwe ba Man Yehuda ka sowu a zi mbadl tenti.” 22 Yek sa tullit man mazhe gon, mali wo tə gaſa dani so, a dwa kan yek Yesu ndokti yek tə man gaſa suk yenti lu. 23 Yek banti ci mas mbalan jwe ni kali wu. Yek sa wule, “Bohwe, ale malgan go yen ga Dauda kan na?” 24 Ama man Paresi kumi nu wu, yek sa wule, “Ai na iko ga Ba'alzabul Guu Mazhe kan malgan nama yillat ga yetal ka.” 25 Nək de Yesu yis daamti gwasan wu, yek tə wulsi de, “Mas guu gwe mbalan jwas tatl gaa gwasan de lop ten netget ga yilkeni jwasan go bəmi a dləl so. A mas bən sogo boo gwe a mbalan jwasan tatl gaa gwasan de lop ten netget ga yilkeni jwasan go, bəmi sogo boomi a dləl so pak. 26 Kume Shedan kə yilli Shedan go, də ni kan bən gwas a dlal gwi? Nək de tə nama dlanti suk gaa gwasan wu. 27 A kume na iko ga Ba'alzabul kan a nama yillat ga mazhe kawu, mil lishti jwakan wo na iko ga wok asə yilli kə wo? Sik ka dəmikii de man

kisti gaſa. 28 Ama kume na iko ga Shishi ga Nya kan a nama yillat mazhe kə wu, Nya de guu tulikii wi. 29 “Sogo də nii kan malgon a man tet kə lubii ga ndəli mbalan atə yemit wul kə gwi? Se tə bəl man lubiimi kə paa atə manit yemti wul ka. 30 “Malgwe ni suk ami sowu, mali nama net gini. A malgwe zi ang ten moti sowu catti kan mali nama catti ka. 31 Yek laki yek a nikii ma hwiti de, sa man taasti ga mas byas wul suk gaſa mbulti Nya ga mbalan ka, ama malgwe dləm byas gaſa ten Shishi ga Nya go sa taasit ka so. 32 Mas malgwe dləm gaſa mbulti ten Yen ga Mbalan go sa taasit ka. Ama mas malgwe dləm gaſa mbulti ten Shishi ga Nya go sa taasit kə so, ko nək ninge sogo cin ga ayo. (aiōn g165) 33 “A hwa tlindi wut hwa yandli. Ama kume tlindi wo lili kawu, a wut lili yandi. Tu ten wundal ga yandi kan a mbalan yis wundal ga tlindi. 34 Wonti wokanzi nəkkii nini, də ni kan kaa dləm hwa wul gwi? Ai ilgwe ni kə mbadl wu kan a bi dləmi. 35 Hwa mbalan wo atə yilli hwa wul tet kə hwa wul gwe tə zi kə mbadl gwas wu, a byas mbalan wo atə yilli byas wul tet kə byas wul gwe tə zi kə mbadl gwas wu. 36 Ama amik ka hwikii ge, mbalan a dləm mas byas ilgwe sa dləm wu ten cin ga ayo cin kisti gaſa. 37 Sa kisik gaſa ten ilgwe kə dləm wu, gon a ilgwe kə dləm laki aka ni de man palti wul ndakce sogo man palti byas wul.” 38 Yek man Paresi suk man yisti Mbət Gaſa ga Musa jon wulti de, “Man lishti, mə nama lamti tək palini wul ngipti bi ang gwe a mbok ang de ki wo sut mal Nya kan kə ni wu.” 39 Yek tə ballisi de, “Byas mbalan ji ase man laſhi palti gem nama lamti yenti wul ngipti bi ang gwe a dəmisi de lal wu, ama sa zisi lal gon so, seko wundal lal ga Yona man dləmti gaſa ga Nya wu. 40 Nək kangwe Yona pəl multi de mekan cin suk gasi kə tuk ga bal kwes wu, nək gwisi kan Yen ga Mbalan a mul de mekan cin suk gasi ga lebi kə atli. 41 Ten cin ga ayo man Neniba a tlinya suk mbalan ji se təs mbokisi ang de sa pəl ilgwe bə yek sowu. Nək de man Neniba ci atl gaa ten byas wul gwasan na kumti dləmti gaſa ga Yona, ama malgwe nal man Yona wuggu! 42 Ten cin ga ayo Guu ga Mađli Sheba a tlinya suk mbalan ji se təs mbokisi ang de sa pəl ilgwe bə yek sowu. Ten de tə tli tet kə dlenti lu təs kati kəng wundal ga botlikən yisti gaſa ga Sulemanu guu, ama malgwe nal man Sulemanu wuggu! 43 “Kume byas mazhe yil dəka mbalan kawu, atə ngusi matlti dənka lu jwe ze ni də sowu ten ngot lu gwe ta shuk wu ama a bətta mbi so. 44 Apaa atə wul gaa gwasan de, ‘Ba pal

tekə lubii gwe a zaki wu ka.' Kume tə pali yek tə mbi lubiimi go sa taasi ka yek sa lakami ka a bə malgon ni gībi sowu. **45** Ta sak mbe byas mazhe jwe ngalci manti wu de nitgi tedī, asə sak dəm gībi. Kə kaali wo a dəmti ga mali lil man kangwe təni tek wu. Nak gwisi kan a pi nə byas mbałan ji ase." **46** Ata yima hwit gaba mbałan jwe mo gaa wu nu wugo, yek ana gwas suk yilkeni jwas tuli yek sa dləl a deßal, sa nama lamti təs gaba sukti. **47** Yek malgon wulti de, "Ana gwa kawu suk yilkeni jwa a deßal, sa nama lamti təs gaba sukti." **48** Yek tə ballit de, "Wok de ana gi suk yilkeni ji wo?" **49** Yek tə mbok ang ten mil lishti jwasi, yek tə dləm de, "Ana gi suk yilkeni ji kawu ade. **50** Mas malgwe pal ilgwe Aba gi gwe ni to nya kawu lami wu, mali kade ana gini a tik de yilka gini ga maani suk ga modli."

13 Yek Yesu yil dəkə lubiimi ka ten cin jwisi, yek ta sak dam ten bi bal ze. **2** Yek mbałan ngusi motgaa mali hal yek sa luk lakti dlo se nək tə sak te ka jirgi ze yek tə dəm gībi, a mbałami ni ten bicikdi. **3** Yek tə hwisi gaba wonti nə cingalti gaba, yek tə dləm de, "Mən kolti zhin gon yil de ta la bakti zhin gwasi. **4** Tə nama catti wundal gwas nugo, yek jon lok ten tantu yek yadl sak dəkəmi ka. **5** Yek wundalı jon lok ka gacal, lu gwe ba atl ni kali i'e sowu. Yek te bale-bale nak de atl nal kali sowu. **6** Ama de cin mat wugo yek ilgwe sa bək wu ladəl ka yek nko ka, nək de tləlkni nisi da i'e sowu. **7** Wundalı jon lok ka lu gwe il ni kali wu, yek ili kidi yek ngip ilgwe sa bək wu ka. **8** Yek jon lok ka hwa lu, yek ilgwe sa bək wu pal gwe i'e. Jon wo de zabal, jon wo de kutl de mukka a jon wo de kutl de mekan. **9** Malgwe kāng kumti niddə go, təs kum gaba gami." **10** Yek mil lishti jwas tul mali yek sa ngemti de, "Yek laki akə hwi mbałan gaba nə cingalti gaba ye?" **11** Yek tə ballisi de, "Nya bəlkii yisti wul ga hwundali gwe ni guu ga Nya wu, ama si wo sa balsi so. **12** Mas malgwe wul niddə go, sa mbələt da, kangwe wul a nit da nal wu. A mas malgwe wul niddə sowu, naki gwe niddə wu mago sa kamit ka. **13** Ilgwe laki a dləmti wul nə cingalti gaba go yek de, "Ko təs kusi, sa yenni so, Ko təs kat kāng sa kumi, a basa yis gaami so. **14** Gem ilgwe Ishaya mən dləmti gaba ga Nya dləm tensi wu njikan wi, de tə wule "Kaa ngusi kumti gaba, ama kaa yis gaa ga ilgwe kaa kumi wu so Kaa ngusi yenti wul, ama kaa yis ilgwe kaa yenni wu so. **15** Nak de mas jwasan mbadl kanganli kawu, Ba kang gwasan a kum gaba so, a yekgu sa yitla gwel gwasan kəwi. Sa

lak yen wul nə gwel gwasan, sa lak kum gaba nə kāng gwasan. Ten de bə mbadl gwasan yis gaami so hal asə pal tet malənni ten de ta ndoksi." **16** Ama kii wo mən albarka kān, nək de a gwel gwakan yen wul a kāng gwakan kum gaba wu. **17** Gem amik ka hwikii ge, mən dləmti gaba ga Nya suk mbałan mən pəlti wul ndakce wonti lami təs yen ilgwe kaa nama yenti wu, ama yek basa yeni so. Asə lami de təs kum gaba gwe kaa nama kumti wu ama yek basa kumi so. **18** "Kati kāng ilgwe cingalti gaba nə mən bakti zhin nama mbokti ang dani wu. **19** Kume mbałan kum gaba ten guumi yek batə yis gaa ga ilgwe gabe dləm wu sowu, a shedan tulli atə yem gabe dəkə mbadl gə mali ka. Gwisi kade wundal gwe lok ten tantu wu. **20** Wudali gwe lok kə gacal go, yek de malgwe kum gabe wugo atə ndaki bale-bale nə hwol tuk wu. **21** Ama nək de gabe lak kidi tləlkni kə mbadl gwas sowu, ba gabe a dləl kəti so, kə sa'i hwottidli suk bomti tul ten bi gabe wugo atə pal nə kaali bale-bale. **22** Wudali jwe lok kə ili go, yek de mbałan jwe asə kum gabe, ama a hwottidli ga dii atl ge suk laamti wulpi laki a ba gabe a nali tə wut mil so. (aiōn g165) **23** A wundali jwe lok kə hwa lu go nək mbałan jwe sa kum gabe yek sa yis gaami wu kān. A gabe laksi ten wutti mil jwe wontat ji jon la zambal, jon wo kutl de nitgi, a jon wo kutl de mekan." **24** Yek Yesu cingaltisi gaba gon da, yek tə dləm de, "Guu ga Nya wo nək malgon gwe bək hwa wundal alkama kə zhin gwas wu kān, **25** yek gas gon kə gasi a mbałan ni atl yek yelan dlənti gwas sak bək byas wundal alkama kə zhimi yek paa tə zigaa ilgon gwasi. **26** De hwa alkame tlal de mbəl gaa wu, yek byas alkame tlal pak. **27** "Yek zhel ji mali li tet mali yek sa wulti de, 'Bagaa, a wule hwa wundal alkama kān kə bək kə zhin gwa wu nə? Yek da nii kān byas alkama yil tot gībi gwi?' **28** "Yek tə wulsi de, 'Yelan dlənti gi kə sak bəki.' "Yek zheli wulti de, 'Kə lami de tən sak ndus byas alkame dəkə zhimi ka?' **29** "Yek tə wulsi de, 'Wowo, gon a ten ndusti byas alkame ka, akəkə lak ndus hwabi jon ka. **30** Zakənsi təs kidi kə lu de nəm hal se kə gisi. Kume sa'i tləti bal go ba hwi mən tləti de, tlo byas alkame ka akəkə bal nə zaa, gaami-gaami akəkə kweli ka, apaa kə mo hwa alkame a kəkə wut kə nhu gini.'" **31** Yek Yesu po cingalisi gaba gon da, yek tə wulsi de, "Guu ga Nya wo nək gwe mastat gwe malgon kaami yek tə bək kə zhin gwas wu kān. **32** Ko de gwe mastat wo nda nak'eni man mas gwe wullu, ama kume tlindi gwas nallu go a dəm de bal tlindi man mas naa tlindi

a yatl lak bii gwasan kə mil ami.” 33 Yek tə hwisi cingaltı gaße gon da yek tə dlam de, “Guu gə Nya wo nək yiis gwe kili gon lak kə apti gal cingaltı de mekan, yek tə ngusi wuti hal yek yiisi ngashi wu kən.” 34 Yesu hwi mbałan wul jin mas nə cingaltı gaba, bata dlamisi ilgon ba cingaltı gaba so. 35 Nə nu kən tə njikan ilgwe Ishaya man dlamti gaba gə Nya dlam wu gwe wule, “Ba bul bi gini a hwisi wul nə cingaltı gaba, Ba hwisi wul jwe ni gə hwundali ka tun tet ten lakti zhila dii atl wu.” 36 Yek Yesu zak lu gwe wonti mbałami ni wu, yek tə te giß boo. Yek mil lishti jwas te mali yek sa wulti de, “Bo hwini ilgwe cingaltı gaba ten byas alkama kə zhin nama mbokti ang dani wu.” 37 Yek tə wulsi de, “Yen gə mbałan kəde man bakti hwa wundal alkama kə zhimi, 38 a dii atl kəde zhimi, hwa wundal alkame kəde mil guumi, byas alkame kəde mil ji Mən Ngalcı, 39 a yelan dlantisi de tə bak byas alkame wu kəde Ibilis. Wotlti zhimi kəde pakti gə dii atl, a man wotlti zhimi kəde mil shinti ji Nya. (aiōn g165) 40 “Nak kangwe asə mo byas alkama asə kweli ka nə wutu wu, nək gwisi kən sa pali kə pakti gə dii atl. (aiōn g165) 41 Yen gə Mbałan a shin mil shinti jwası asə mo wul jwe a lak mbałan ten palti byas wul wu suk mas man palti ngalci, asə mbolsi dəkə guu gwas ka. 42 A paa asə wutsi su kə buu wutu man cicit ka, kəli kən sa kuli asə nama asti ang bi. 43 Kə sa'i gwisi kən man palti wul ndakce a cil nək cin, kə guu gə Aba gwasan. Tə mas man kang kumti kum gaba gən. 44 “Guu gə Nya wo nək zok wul gwe sa hwundali ka kə zhin wu kən, gwe de małgon te dani wu yek tə po hwundali kə da. Ten bi hwol tuk gwasi yek tə wul mas wul jwas ka yek tə sak wul zhimi nə wulpı.” 45 “Guu gə Nya wo nək wule man wulti wul ka, gwe nama ngot zok mbuni ye, 46 yek małi mbi zok ye gon man mbunti i'e, yek tə sak wul mas wul jwas ka yek paa tə wul yesi nə wulpisi. 47 “Guu gə Nya wo nək wul dipti ze gwe sa lak kə bingi ze yek dop wundal kwes wonti, 48 de njikan wugo, yek man dopti kwesi dlak wul dipti zesi to ten bicikdi ka. Yek sa dam nə zhila yek sa dəkəm hwa kwesi yek sa mosi kə gaña, ama byas kwesi wo yek sa wut ka. 49 Nək gwisi kən sa pali ten pakti gə dii atl, mil shinti ji Nya a tuli asə hwul dlo gə man palti wul ndakce suk man ngalci (aiōn g165) 50 asə wut man ngalci kə buu wutu man cicit, kəli kən sa kuli asə nama asti ang bi.” 51 Yek Yesu ngemsi de, “Kaa yis gaa gə wul jin mas a?” Yek sa ballit de, “Yii Bagaa.” 52 Yek tə wulsi de, “Ten nək gwisi kən, man lishti Mbət Gaña ga

Musa gwe dam de yen lishti kə guu gə Nya go, nək ba boo gwe atə yilli pyal wul suk gus wul tot kə bii wul ang gwas wu kən tanı.” 53 De tə pak dlamti cingaltı gaba jin wugo, yek tə zak luisi. 54 Yek tə pal ban gwasi yek tə njeli mbokti ang mbałan ten gaba ga Nya kə lu motgaa gwasan yek mbałami ngip bi kə ang. Yek sa ngusi dlamti de, “A ako kən malgan mbi wundal botlkən yis wul jin, suk iko palti wul ngipti bi ang gan ko? 55 Ale tik de yen gə kapinta wu nə? ale gasal gwas kəde Maryam nə? A yilkeni jwas kəde kaa Yakubu, suk Yusupu, suk Siman suk Yehuda nə? 56 A yilkeni jwas ji madli mago sa nan de sa? Tet ako kən malgan mbi mas wul jimi ko?” 57 Yek mbadlı lilisi nə ti. Yek Yesu wulsi de, “Asə bal nalti man dlamti gaba gə Nya ko aks, ama kə ban gwasi suk lubii gwas wo basa balti nalti so.” 58 Nək de sa ngassi tenti sowu, yek bəta pal wul ngipti bi ang kali i'e so.

14 Ka multi jwisi yek Hiridus Antipas guu kum gaba ten Yesu. 2 Yek tə wul majwe asə palit wullu de, “Malgan co Yohana man baptismal kən Nya pallat kaami! Yek laki yek iko palti wul ngipti bi ang nit da nək gwisi.” 3 Tek go a Hiridus laki yek sa dop Yohana yek sa 6alti, yek sa let ka ten bi gə Hirodiya, kili gə Pilip yilka gwas wi. 4 Nak de a Yohana kul hwi Hiridus de, “Mbun de tək kan Hirodiya de kili gwa so!” 5 Hiridus lami de təs tlo Yohana ka, ama yek banti gə mbałan citi, nək de sa kan de Yohana wo man dlamti gaba gə Nya kəde ti wu. 6 Ama yek cin zət gə Hiridus ballat tet wu go, yek yen kili gə Hirodiya dəl a cina gə mandaki jwe tul kə biki hwol tukisi, yek dlaltisi tamit da i'e 7 yek Hiridus mo gaña nə Nya yek tə palit alkawol de ta balti mas ilgwe tə ngemi wu. 8 Yek ana gwas hwit ilgwe ta ngemi wu, yek yen kilisi wul Hiridus de, “Balan gaa gə Yohana man Baptisma ade kə gali nige-nige!” 9 Yek gaße hwot guumi i'e, ama nək de tə mo gaña nə Nya, a mandaki jwas kə ju kali wu, yek tə dlam de tə balti ilgwe tə lami wu. 10 Yek tə shinlu yek sa kotli gaa Yohana ka atə ni gə le ka, 11 yek sa tulli gaami kə gali yek sa bal yen kilisi, yek tə tale gasal gwasi. 12 Yek mil lishti ji Yohana sak kan dli gwasi yek sa lepti ka, Yek pa sa sak hwi Yesu ilgwe pi wu. 13 De Yesu kum ilgwe pi wugo, yek tə te kə jirgi ze, yek tə li kə lu gwe mbałan ni da sowu tas dam nəngus da. Ama yek mbałami kum lu gwe tə ni wu, Yek sa zak ban jwasan yek sa kopti ten asan. 14 De Yesu yil dəkə jirgi ze kə wu, yek tə yen motgaa gə wonti

mbalan, yek ta yen gonti jwasan yek ta ndok majwe dli tamisi bi sowu. **15** Sukti pi wugo, yek mil lishti jwas tul mali yek sa wulti de, “Sukti ka bali, a lu ge go lubii ni da kali so. Palli bi mbalami tas li danka mil ban jwe ni njaa wu ka, tas wuli gaa gwasan ilga nguki da.” **16** Yek Yesu wulsi de, “Ni ngetli de tas zigaa so. Balansi ilgon tas nguki.” **17** Yek sa ballit de, “Ilgon nini ang ade so, se nak baredi de namtan suk kwes de lop.” **18** Yek ta wulsi de, “Taleni nini tedi.” **19** Yek ta wul mbalami de tas dam na zhila ten me. Yek ta kan baredi de namtami suk kwes de lobii yek ta lak gaa nya, yek ta pal hwol tuk na Nya yek ta cac-cal baredisi. Yek pa ta bal mil lishti jwasi yek sa ngusi balti mbalan. **20** Yek mas mbalami nguki yek kumssi. Yek mil lishtisi mo losali jwe sa wu, hal yek njikan gada de kutl cet lop. **21** Wontat ga majwe nguk wu, pal mani de zangu namtan ban na modli suk mil mbalan. **22** Sa nama pakti, yek Yesu laki yek mil lishti jwas te ka jirgi ze yek sa ndet cina ten lat tu ten katii gon gzesi, a ti gaa gwas wo ta yima pallat bi motgaa wonti mbalami. **23** Ta pallisi bi paki wu yek ta to ten zandal tlandal tas ngem Nya. Hal yek sukti luk pi atayi kali ti na ngusi. **24** Ama a jirgi bal tek dlo bal ze ka, a kapsi ze nama jekti ga jirgi dan ka nak de yetal nama wulti tet tu cina ga jirgi wu. **25** Yek Yesu li malsi na asan ten gaa zesi ka bultlwe ga cina. **26** Mil lishtisi yenti ten lat na asan ten gaa ze wugo yek banti cisi. Yek sa wuli de, “Gu co lul kan!” Yek sa lak yal na banti. **27** Yek Yesu gabesi yek ta wulsi de, “Ba ilgon hwotkii so! Ami kan, ba banti cikii so!” **28** Yek Biturus wulti de, “Bagaa, kume kik go, wulan de ta li tet malki ten gaa zesi.” **29** Yek ta wulti de, “Li tedi.” Yek Biturus yil daka jirgi ka, yek ta njel lat mal Yesu ten gaa zesi. **30** Ama de Biturus kum ndalii ga yetali wu, yek banti njel cit gwasi yek ta njel sut gaz gaa ze. De ta ba su gaz gaa ze wu, yek ta lak yal, yek ta wuli de, “Kisan ne, Bagaal!” **31** Yek Yesu tak ang gwasi bale-bale yek ta ngibit ang yek ta dalti todii, yek ta wulti de, “Ki de ba ngasti ten Nya gwa ndal sowu, yek lakki ten celti ka mbadl ye?” **32** Yek sa te ka jirgi mas jwasan, yek paa yetali mul atli. **33** Yek majwe sa ni ka jirgi wu ngusit atli, asa nama wulti de, “Gem kan, yen ga Nya kade ki!” **34** De sa dakci bal zesi wugo yek sa yil to ten bi cikci gwe ni njaa mal atl ga Genisarat wu ka. **35** Man bami yisi de Yesu kade gwisi wu, yek sa shini lu mas mbalan jwasan, yek mbalami tulli mas mbalan jwasan jwe dli tamisi bi sowu mali, **36** yek sa ngemti de tas nak tan

ko ta bi lukal gwas ne, yek mas majwe tanii wu mbi ndokti.

15 Yek man Paresi suk man yisti mbat gaba ga Musa jon tet Wurshelima tul mal Yesu yek sa ngemti de, **2** “Yek laki a mil lishti jwa nge kopti wul jwe a kidi jinan pali wu ye? De si wo basa pol ang ka pa so, de sa ba nguk wullu!” **3** Yek Yesu wulsi de, “A kii, yek laki de aka cel mbat gaba ga Nya ka, ten bi palti wul jwakan ye? **4** Ai Nya dlaman de, ‘Ta mbalan bal nalti aba suk ana gwasi,’ a ‘malgwe byal aba, sogo ana gwas go, ngetli kan ta tlot ka.’ **5** Ama kii wo aka mboki ang mbalan de, kume ilgon ni mbalan da gwe ta bal aba sogo ana gwasi ten de tas zisi ang wu ni mali ngetli de tas zisi ang so, ten de ta manisi wulti de ‘Mas ilgwe gwe a lamikii balti go, a pal alkawol wi de ba bal Nya.’ **6** Nak gwisi mbok ang de, po yi mali ngetli de tas bal nalti aba suk ana gwas so. Na palti wul gwakan nak gwisi kan kaa palli gaba ga Nya ten koo lu. **7** Kii man palti riya! Ilgwe Ishaya man dlamtii gaba ga Nya dlam tenkii ni ndakce gwe wule! **8** “Na kul bi kan a mbalan jin balan nalti, ama mbadl jwasan dleni suk ami. **9** Ten koo lu kan asa ngusi atli, asa mbok ang ten mbat gaba ga mbalan de gaba ga Nya.” **10** Yek Yesu mbe mbalami yek ta wulsi de, “Kuman gaba gan akaa yis gaami! **11** Ilgwe a su tu ka bi wu kade man lilli ga mbalan ka so, ama ilgwe a yil tot tu ka bi ga mbalan wu kade man lilli gwas ka.” **12** Yek mil lishtisi tul mali yek sa wulti de, “Ama ka yisi de ilgwe ka dlam wu nda man Paresi mbadl a?” **13** Yek ta ballisi de, “Mas ilgwe ba Aba gini, gwe ni Nya wu ka bak sogo sa tus da ten zhila gwas ka. **14** Hwulankii suksi, si wo dwa kan, ama asa nde dwa cina. A kume dwa ka nde dwa cina go, mas jwasan sa lok ka shu.” **15** Yek Biturus wulti de, “Yillini gaa ga cingalti gaba gwisi.” **16** Yek Yesu wulsi de, “Ase hal ningi kaa po yisan gaami sa? **17** Kaa bo yisi de mas ilgwe a su tu ka bi mbalan go ka tuk kan a su, apaa ka kaali wo a yil daka mali kasa? **18** Ama wul jwe a yil tot ka bi go, wul jwe nit ka mbadl wu kan, a yek de man lilli ga mbalan ka. **19** Ten de tot ka mbadl kan a byas daamti ngusi yilti. Wudal ji tlot mbalan, suk lamti pat palan, suk mas byas pat suk modli, suk pat mukal, suk shelti lal mbalan gaa, suk lil shin mbalan ka. **20** Wul jimi kade man lilli ga mbalan ka, ama ngukti wul na duu ang wo lil mbalan so.” **21** De Yesu zak luisi wu yek ta li ka kat atl ga Taya suk Sidon. **22** Yek kili Kan'ana

gon gwe ni kāli wu tul mali tek tā tlil yal nya yek tā wulti de, “Yen gonti gi ne, Bagaa yen ga Dauda! Mazhe jon nāma nolti ga yen gini i'e.” 23 Ama yek bā Yesu wulti de ilgon so. Yek mil lishti jwas tul mali tek sa ngemti yek sa wulti de, “Mbol kili gan ne, ten de tā nāma kopti atā nāma hwotti ganan nā tlilti yal nya.” 24 Yek tā wulsi de, “Mal mbala ji Yisiraila jwe gil ju nā ngusān kān sa shinānni.” 25 Yek kilisi sak ngus nā gahwulan a cina gwasi, yek tā wulti de, “Zi ang ne, Bagaa!” 26 Yek tā wulti de, “Mbun de ta kan ilga nguki ga mil lubii a bāl kādi so.” 27 Yek kilisi wulti de, “Go nu kān, ama ai kadi nguk ilga nguki gwe a yili baboo gwas dā ang ka a nda sut gas tebul wu.” 28 Yek Yesu wulti de, “Kili mbalan, ngaski ten Nya ndali! Kā mbi ilgwe kā ngemi wu wi.” Yek yen ga kilisi mbi ndokti nā dlāmti gwas nāk gwisi. 29 Tet kāli go, yek Yesu kobi tu bal ze ga Galili. Yek tā to ten tlāndāl yek tā dām nā zhila. 30 Mbalān wonti tul mali, sa tulit kulki, suk dwa suk mān gita suk bebe, suk naami jon wonti yek sa wutsi atl a cina gwasi yek tā ndoksi. 31 Yek mbalāmi ngip bi ang de sa yen bebe ten gāba, a mān gita ndok wi, a kulki ba li nā asan, suk dwa ten yenti lu wu. Yek sa tās Nya ga mān Yisiraila. 32 Yek Yesu mbe mil lishti jwas yek tā wulsi de, “A nāma yenti gonti ga mbalan jin, sa mul de mekan ase malān wi a bāsa nguk ilgon so. A lamisi pallat bi asa yi kuzāmi so, ten de gon asa ngusi pālti gwel mashkān ten tantu nā kuzān.” 33 Yek mil lishtisi wulti de, “Ako kān ma mbi ilga nguki gwe a kum wonti mbalan jin kā me gan ko?” 34 Yek tā ngemsi de, “Baredi de nāmi kā nikii ang?” Yek sa wulti de, “De mukka suk nak kwes jon.” 35 Yek tā wul wonti mbalāmi de tās dām atl. 36 Yek tā kan bāredi de mukke suk kwesi yek tā pal hwol tuk nā Nya, yek tā cac-cali yek tā bāl mil lishtisi yek sa bal mbalāmi. 37 Yek ko wokko nguki yek kumti. Ka kaali yek mil lishtisi yem gāda de mukka ga losāli gwe mbalāmi zaki wu. 38 Wontāt ga mani jwe nguk go sa la zangu de namtan ban nā modli suk mil mbalan. 39 Yesu palli bi wonti mbalāmi wugo yek tā te kā jirgi ze yek tā li ten kāt atl ga Magadan.

16 Yek mān Paresi suk mān Saduki jon tul mal Yesu, yek sa ngemti de tās mbokisi ang ten lal gwe a mbok ang de ti wo sut mal nya kān tā ni wu. 2 Yek tā ndākisi de, “Kume cin bā ndabi go, akaā wule ‘Ayo go lu a tam, dlo nya kā zwilān wu.’ 3 A kume kāā yen lu zwilān ka, de nyaze nāma tlil tot nā gasi wo wugo

akaā wule, ‘Ase go ze a nda.’ Kāā yis wul jwe a pi kā dlo nya wu, ama yek bākāa yis gaa ga laj ji multi ga se so. 4 Mbalān ji se wo byasi suk mān lāshi ngipti alkawol kān, sa nāma lamti de tās yen lali, ama bāsa mbokisi ang ten lal gon so se wundal ga Yona wu.” Yek Yesu zakki yek tā zigaa. 5 Sa dākci bal zesi tu te duk wu, ase mil lishti jwas lak māsan yek bāsa kan bāredi so. 6 Yesu wulsi de, “Pān dem-dem nā yiis ga mān Paresi suk mān Saduki.” 7 Yek sa ngusi gāba kā dlo gwasan yek sa dlām de, “Ilgwé laki yek tā dlām nugo, nakkān mā kamān bāredi ang so.” 8 Yesu yis ilgwé sa nāma dlāmti wu, yek tā wulsi de, “Kii de bā ngasti ten Nya gwakan ndāl sowu! Yek laki yek kāā nāma gāba ten bi lāshi bāredi ye? 9 Hal ase kāā bo yis gaami sa? Kangwe a cal bāredi de namtan yek mbalan de zangu namtan nguk wu māsnikii kāwū nwa? Gāda de nāmi kāā me ga ilgwé de sa wu? 10 Sogo bāredi de nitgi gwe a bāl mbalan zangu de wupsi yek sa nguk wu. Gāda de nāmi kāā me ga ilgwé de sa wu? 11 Yek laki de yek bākāa yisi de ten bi bāredi kān a nikii ma gāba so ye? Ai ilgwé a nikii ma hwiti go yek de tāk hwulankii nā yiis ga mān Paresi suk mān Saduki.” 12 Yek pa sa yis gaami de ten bi yiis gwe asa laki bāredi wu kān tā nisi ma gāba so, ten de tās hwul gaa gwasan nā mbok ang ga mān Paresi suk mān Saduki kān. 13 De Yesu mbuki ten kāt atl ga Kaisariya Pilibi wu, yek tā ngem mil lishti jwas de, “De wok a mbalan mbe yen ga mbalan wo?” 14 Yek sa wulti de, “A Jon dlām de Yohana mān baptism, Jon wo asa dlām de Iliya, a Jon wo asa dlām de Irimiya sogo gon kā mān dlāmti gāba ga Nya.” 15 Yek tā ngemsi de, “A kii pa, kā yenti gwakan wo, wok de ami wo?” 16 Yek Biturus wulti de, “Kik de Almasihu yen Nya gwe ni kaami wu.” 17 Yek Yesu wulti de, “Ki wo mān albarka kān, Siman yen ga Yona. Ten de mbalan kā mbokik ang ten nak gwisi so, Aba gi gwe tā ni to nya kāwū kān. 18 Ama amik ka hwik ge, kik de Biturus a ten ye gan kān ba kin motgaa ga mān kopti gini, iko ga mashkān a ci bān ten mot gaami so. (Hadēs g86) 19 Ba bālkī wul bālti dlābii ga guu ga Nya, mas ilgwé kā bāl ka ten dii atl go tā ni de ilgwé sa bāl ka a nya wu. A mas ilgwé kā patl ka ten dii atl go tā ni de ilgwé sa patl ka a nya wu.” 20 Yek Yesu dāli kāng mil lishti jwas i'e de bās hwi mbalan de tik de Almasihu so. 21 Kan tet kā sa'i gwisi, yek Yesu nde hwit gāba mil lishti jwas ten de netgli kan tās su Wurshelima tās tla wonti bomti kā ang ga bacina ji mān Yehuda suk kidi mān Pāris suk mān yisti Mbāt

Gaba ga Musa, hal asa tlot ka, ama ten cin na mekan wo ta pal kaami. 22 Yek Biturus mbet te malkami ka yek ta matlti yek ta wulti de, “Nya a kan so, go man pat tenki ka so.” 23 Yek Yesu balat tet tu mali yek ta wulti de, “Hwulki suk ami Shedan. Ka lakan ten palti byas wul, naq de palti wul ga Nya nik mbadl so, se ga mbalan wu.” 24 Yek Yesu wul mil lishti jwas de, “Mas malgwe a koban go, tas nge gaa gwasi at a kan gudal yencin bakti gaa gwasi at a kobanni. 25 Mas malgwe nama lamti kisti mbadl gwasi go ta mbi mbadli so, ama malgwe hwul na mbadl gwasi ten bi go ta mbi mbadli. 26 Yek de tamti ga mbalan ye, de ta mbi mas wul ga dii atl ge, ama yek ta hwul suk mbadl gwasi wu? Sogo yek mbalan a man baleti ka lal ga mbadl gwasi ye? 27 Yen ga Mbalan a ya tul suk mil shinti jwas k nalti ga Aba gwasi at a batl mas mbalan, ta bal ko wokko ten palti wul gwasi. 28 Gem, amik ka hwikii ge, majon ni da a nya ade ka kii, majwe sa mash so se sa yen palti ga Yen ga Mbalan ka iko guu gwasi wu.”

17 Kaal da multi de mukka, yek Yesu kan Biturus suk Yakubu suk yilka ga Yukubu gwe asa mbet de Yohana wu, yek sa to ka tlal tlandal gon si na ngusan. 2 Sa ni nu go, yek dli gwasi ballati asa nama yenti. Yek cina gwel gwasi cil ka naq wule cin, yek lukal gwasi hwoli ka pat. 3 Bale-bale yek kaa Musa suk Iliya yilisi asa nama gaba suk Yesu. 4 Yek Biturus wulti de, “Bagaa, mbun wi naq de ma ni da ade wu, kume tamik da go, ma lak bii bukka de mekan, de nam wo gwa, gon wo ga Musa a gon wo ga Iliya.” 5 A ta yima gaba nugo, yek kaluntun man cilti gon yitlasi ka, yek sa kum yal gaba gon a gisi ten wulti de, “Gan go yen gi kan a lamti, a nama kumti tamti gwasi i'e. Katiti kang!” 6 Mil lishtisi kum gaba gwisi wugo, yek sa lok te atl ka na banti. 7 Yek Yesu tansi yek ta wulsi de, “Tlannya ka, ba banti cikii so.” 8 Sa til gaa nya wugo, yek basa po yen malgon so, se Yesu na ngusi. 9 Sa ba yil sut daka tlandal kawu, yek Yesu hwisi de, “Bak hwi malgon ilgwe kaa yeni wu so, se Yen ga Mbalan pal kaami tot daka gazukdi pa.” 10 Yek mil lishtisi wulti de, “Yek laki a man yisti mbat gaba ga Musa dlam de se Iliya tul pa ye?” 11 Yek Yesu wulsi de, “Gem, Iliya a tul tas lakan wul mas da. 12 Ama amik ka hwikii ge Iliya tul wi yek ba mbalan yisti so, yek sa palit ilgwe sa lami wu. A naq gwisi kan Yen ga Mbalan a tla bomti ka ang gwasan pak.” 13 Yek mil lishtisi yisi de ta nisi ma gaba ten Yohana man

Baptisma. 14 Sa pal tet ka mbalan wugo, yek malgon li tet mal Yesu yek ta ngus a cina datka. 15 Yek ta wulti de, “Bagaa yen gonti ga yen gi ne. Cwo maparpada nima cit gwasi at a nama tlat bomti i'e. A cwoobi ngusi lakti gwasi ka wutu sogo ka ze. 16 A talat mal mil lishti jwa, ama yek basa man ndokti gwasi so.” 17 Yek Yesu wulsi de, “Kii mbalan ji se, majwe basa bal gem na Nya sowu, asa kangan mbadl jwasan ka wu! Hal a gasi kan ba pita damti sukkii gwi? Hal a gasi kan ba ngusi dlot mbadl naqii gwi? Taleni nini yeni tedi.” 18 Yek Yesu matl mazhesi yek ta yil daka yeni ka yek ta ndoki kali-kali. 19 Yek mil lishtisi li mal Yesu ka sa'i gwe mbalan po yi mali sowu yek sa ngemti de, “Yek laki yek basa man yillat ga mazhesi ka so ye?” 20 Yek Yesu wulsi de, “Ilgwe laki go, yek de kaa ngaskii ten Nya i'e so. Gem amik ka hwikii ge, de kume ngasti ten Nya gwakan nal naq gwe mastat go, kaa mani akaa wul tlandal ge de, ‘Tli da de ka tak li te du,’ a tlandal li kali. A ba ilgon a kankii gaa so.” 21 Wudali go basa yil so se na ngemti Nya suk palti kalkaze ze. 22 Mil lishtisi mogaa ka lu de nam a Galili wu, yek ta wulsi de, “Sa bal bi ga Yen ga Mbalan ka ang ga mbalan 23 sa tloti. Ama ten cin na mekan wo ta pallat kaami.” Yek ili hwot mil lishtisi i'e. 24 Yesu suk mil shinti jwas mbuki ban Kaparnahum wugo yek man kanti wulpi boo lubii ga Nya tul mal Biturus Yek sa wulti de, “Man lishti gwakan batlan wulpi boo lubii ga Nya sa?” 25 Yek Biturus wulsi de, “Ata batli.” Biturus te gibboo wugo yek Yesu wulti de, “Siman, yek de daamt gwa ye? Ka ba yeni go tet mal ka wokko kan a guu ji man dii atl gan kan wulpi boo wo na? Tet mal mbalan ji bami nwa ko mal mandaki?” 26 Yek Biturus wulti de, “Tet mal mandaki.” Yek Yesu wulti de, “Gwisi nama mbokti ang de ba mil ji bami a batl so.” 27 “Ama ten de ma lak ndesi mbadli, su bal ze tak suk lak wul dopti kwesi. Bul bi ga kwes gwe ka dobi na nam wu, ka mbi wulpi zil galla gwe a mbuk batlti wulpi boo gi suk gwa wu. A pa ka kan wulpi aka batlsi na nali.”

18 Ka sa'i gwisi wo yek mil lishtisi li mal Yesu yek sa ngemti de, “Wok de kakshe ka guu ga Nya wo na?” 2 Yek ta mbe naq'en yen gon tet de tas dlal ka dlo gwasan, 3 yek ta wulsi de, “Amik ka hwikii ge, de kume kaa palli gwakan pal naq mil mbalan sowu, kaa mbi guu ga Nya so. 4 Ten naq gwisi kan mas, malgwe palli gaa gwasi naq naq'en yen gan go mali kade kakshe ka guu ga Nya. 5 “Mas malgwe kan yen

mbalən nák gən kə shin gi go ami kən tə kamənni. 6 “Ama mas mǎlgwe lak de nám kə mil jin de sa ngassi tenən wu ten pǎlti byas wul go, a maniti de təs bālit ye nakti hwo yal asə lakti kə bal ze. 7 “Mbalən ji dii atl ge wo wul cit gonti kən, ná wul wonti jwe a lak mbalən ten pǎlti byas wul wu! Ni netgli de tə wul jwe a lak mbalən ten pǎlti byas wul wu tuli, ama mǎlgwe tulli wuli go wul cit gonti kən. 8 Kume a ang gwa sogo asən gwa laki a kə pal byas wullu, kotl ka akə lak ka. A manik de tək mbi mbadl mən ləshi pakti ná ang de nám sogo asən de nám, də gwe təs lakki kə buu wutu gwe bə a mbashdli so na ang jwa suk asən jwa wu. (aiōnios g166) 9 A kume a gwel gwa lakki ten pǎlti byas wullu, yilli ka akə lak ka! A manik de tək mbi mbadl mən ləshi pakti ná gwel de nám, də gwe təs lakki kə buu wutu ná gwel jwa wu. (Geenna g1067) 10 “Kii dai pən dem-dem bək mbulan gon kə nak mil jin so. A nikii ma hwiti, mil shinti ji Nya jwe sə nám bātti gwasañ wu ni to nya ka a cina gə Aba gini cin suk gasi. 11 Yen ga Mbalən tul de təs kis majwe gillu. 12 “Nik kaa yeni gwi ná? Kume mbala zambal de nám ni mən kyo da yek gon gwasañ gil kə go, ta zakən naami de kutl topsi ná topsi ju ten pət kyo atə sa ngot ga mbale gwe gillu sa? 13 Gem, amik ka hwikii ge, kume tə mbit du go, a pal hwol tuk ná ti man de kutl topsi ná topsi jwe bəsa gillit kə so ju. 14 Nák gwisi kən Aba gwakan gwe ni to nya kəwū lami de tə de nám kə nak mil jin gil kə so. 15 “Kume yilka gwa pəlik byas wul wu, li mali akə hwit byas ilgwe tə palik wu, kii sukti kii ná ngwekan. Kume tə katik kən wu kə palli yilka gwa ten tantu wi. 16 Ama kume tə nge kumti gwa wu, ngo mbalən de nám sogo mbalən de lop akə li mali, kangwe asə wule de, ‘Ten gəba gə mbalən de lop sogo de mekan kən asə dləlli mas gəba.’ 17 Kume tə nge kumti gwasañ wu, hwi motgaa gə mən kopti. A kume tə nge kumti gə motgaa gə mən kopti go, akə pallat nák mǎlgwe bə yis Nya sowu sogo nák man pǎlti byas wul gwe nge cit atl gaa wu. 18 “Amik ka hwikii ge, mas ilgwe kə bāl ka ten dii atl go tə ni de ilgwe sə bāl ka a nya wu. A mas ilgwe kə patl ka ten dii atl go tə ni de ilgwe sə patl ka a nya wu. 19 “Amik ka hwikii wu dəfə, kume mbalən de lop kə kii ten dii atl dləlli gəba de sa ngem ilgon go, Aba gi de tə ni nya wu a pəlisi. 20 Ten de, kume mbalən de lop sogo de mekan mogaa ná shin gi go, ani suksi.” 21 Yek Biturus li mal Yesu yek tə ngemti de, “Bagaa asəmi de nám kən yilka gi a pəli byas wul a taasit kə gwi? Asəmi de nitgi ya?” 22 Yek Yesu ballit

de, “Amik ka hwikii ge asəmi de nitgi tokte kə so, ama se la asəmi de kutl nitgi de nitgi. 23 “Guu gə Nya wo nák wule guu gwe lami de, təs dləm wul ang gwas gwe ni a ang ga zhel jwas wu kən. 24 De guumi 6a dləm go, yek sə tullit malgon gwe tə nám kopti gwas wulpi zil galla wonti gwe de hal məli a məshi a bāta man bālti sowu. 25 Nak de məli a man bālti gwas sowu, yek guumi dləm de tə wulti ka suk kili gwasi suk mil jwasi suk mas ilgwe niddə wu tə bālti wulpi gwas da. 26 “Yek zheli ngus ná gahwulan a cina gwasi yek tə ngemti yek wulti de, ‘Dlo mbadl ná ami, ba bāltki mas wulpi gwa.’ 27 Yek guumi yen gonti gwasi yek tə taasi məli mas duli ka yek tə zakti. 28 “Ama yek ná yilti gə zhel gwisi yek tə mo suk yelən pǎlti wul gwas gon, gwe tə nám kopti gwas wulpi zil galla gwe bə nal sowu, yek tə ngibit yəl lukəl atə nitma wulti de, ‘Bātlən wulpi gwe a nám kopti gwa wu.’ 29 “Yek zheli gwisi ngus ná gahwulan yek tə ngemti de, ‘Dlo mbadl ná ami, ba bāltki wulpi gwa!’ 30 “Ama yek zheli nge kumti gwasi yek tə sak let ka kə lu leti, ten de se tə bālti wulpi gwasi mas. 31 Naa zhel ji məli yen ilgwe pi wu wugo yek mbadl jwasan lili, yek sə sak hwi guu gwasañ mas ilgwe pi wu. 32 “Yek guumi mbe zheli mali, yek tə wulti de, ‘Ki wo byas zhel kən.’ A taasik mas dul gwe a nám kopti gwa wu ka nák de kə ngemən de ta taasik kəwū. 33 Ki wo mbunən de tək yen gonti ga yilka gwa zhel nák gwe a yen gonti gwa wu sa? 34 Mbadi lili guumi i'e yek tə laki yek sə nol zheli ka, se nák tə bālti mas dul gwe nit gaa wu.” 35 “Nu kən Aba gi gwe ni nya wu a pəli ko wokko kə kii de bəta taasi yilkeni jwas byas wul kə sowu.”

19 De Yesu pak dləmti wul jimi wugo, yek tə zak kət atl ga Galili yek tə li kət atl ga Yehudiya, lu gwe ni tu te duk də dləlkə Yodan wu. 2 Yek mbalən wonti kopti yek tə ndok mən cwo kali. 3 Yek mən Paresi jon tul mali de sa cingalti ná kumti gas wul, yek sə wulti de, “Ko Mbət Gəbə kəman de tə mbalən zak kili gwasi ten bi ilgon ná?” 4 Yek tə ballisi de, “Ase kə 6o yenni ga lishi de, ‘Ten ndat zhile wo, ti de tə pal mas wul go, tə pəlsi ba mani suk kili mbalən.’ 5 Yek tə wule, ‘Ten nák gwisi kən, a ba mani zak aba suk ana gwasi atə ngatli kili gwasi dli, a si de lobî dəm de dli de nám’ 6 Yek laki yek bəsa po yi de mbalən de lop so, ama de nam kə bāli. Ten nak gwisi kən, mas ilgwe Nya palli de nám wu, bə mǎlgon hwuli so.” 7 Yek sə ngemti de, “De nuk go yek laki yek Musa dləm de

kume mbalan a zak kili gwas go t̄as balti lishti zakti ye?" 8 Yek Yesu wulsi de, "Ndallı gaa gwakan k̄a laki yek Musa kamikii de t̄ak zakan modli jwakan. Ama tet ten ndat zhile wo nuk ni so. 9 Amik ka hwikii wu dāda, mas mālgwe zak kili gwasi yek t̄a hap zopsi a b̄a ten bi p̄at-palān k̄a sowu, māli nāma p̄at palān sukti." 10 Yek mil shinti jwas wulti de, "De kume nu kān ni k̄a dlo ga kos suk kili gwas go, lašhi hapti man hapti." 11 Yek Yesu ballisi de, "Mas mbalan ka kan gāba gan so, se ko majwe Nya kamisi wu. 12 Mbalam̄i jon wo s̄a laksi go maani k̄a so, a jon wo p̄alti kan mbalan p̄alisi nak gwisi, a jon wo sik nge hapti ten bi guu ḡa Nya. Mas mālgwe a man kanti gāba gan go t̄as kaami." 13 Yek s̄a tulli mil mbalan mal Yesu t̄as wutisi ang gaa atā ngemisi Nya. Ama yek mil lishti jwas matl majwe tullasi wu. 14 Yek Yesu wulsi de, "Zakan nak mil mbalan t̄as tul malānni bāk mbolansi k̄a so, ten de guu ḡa Nya wo ḡa wundal gwasan kān." 15 T̄a wutisi ang albarka gaa wugo yek t̄a zak luisi. 16 S̄a ni nugo yek malgon tul mal Yesu yek t̄a wulti de, "Mān lishti, wundal hwa wul gwik ni ngetli de ta pali a mbi mbadl gwe b̄a a paki sowu gwi?" (aiōnios g166) 17 Yek Yesu ballit de, "Yek laki de k̄a ngemān ten bi hwa wul ye? Ai Nya nā ngus kāde hwa wul! Kume kā nama lamti t̄ak mbi mbadl gwe b̄a a paki sowu go kop mbāt gāba ju." 18 Yek māli ngem Yesu de, "Mbāt gābe jwi?" Yek t̄a ballit de, "Tlo mbalan so, pi suk kili ḡa malgon so, pi mukāl so, sheli lal malgon gaa so, 19 bāl nalti aba suk ana gwa," aka 'lam yelān dāmti gwa nak gwe kā lam gaa gwa wu.' 20 Yek samali wul Yesu de, "A kop mbāt gāba jwisi wi, yek yi kaal ye?" 21 Yek Yesu wulti de, "Kume kā nama lamti t̄ak dām njikmi go, sak wul mas wul jwa ka, aka bāl wulpi mān lašhi wul ka dām de mān wul ang a nya. Apaa aka lak kobanni." 22 Yen samali kumi nu wugo yek t̄a zigaa nā lilti mbadli, nak de ti wo mān wul ang i'e kāde ti wu. 23 Yek Yesu wul mil lishti jwas de, "Gem amik ka hwikii ge, a bom i'e t̄a mān wul ang te kā guu ḡa Nya. 24 Ta bō hwikii dāda, gara t̄a rakumi koči tu kā shu alipla dā gwe t̄a mān wul ang te kā Nya de guu wu." 25 Mil lishtisi kumi nu wugo yek ngip ang bi i'e yek s̄a ngemti de, "De nu kā go, yek wok ka mbi kisti wo?" 26 Yek Yesu wutisi gwel yek t̄a dām de, "Mal mbalan wo, go mān p̄at k̄a so! Ama mal Nya wo ko yek ke a man p̄ati." 27 Yek Biturus ballit de, "Mi wo mā zak wul wi mas ten bi kopti gwa! Yek de ilgwe ma mbi wu ye?" 28 Yek Yesu wulsi de, "Gem amik ka hwikii

ge, k̄a multi mān tulti k̄a sa'i gwe Yen ga Mbalan a dām ten gobdlan guu gwas mān nalti wu, kii de kāa kobān wu mago kāa dām ten gobdlan kutl cet lop, akaa kissi gāba mān boo de kutl de lop ji Yisiraila ju. 29 Apaa mas mālgwe zak lubii jwasi sogo yilkeni jwasi sogo aba sogo ana sogo mil mbalan sogo zhin gwasan ten bi gi wu mbi asami de zabāl ga ilgwe sa zaki wu. Asa mbi mbadl gwe b̄a a paki sowu pak. (aiōnios g166) 30 Ama mbalan wonti jwe sik de ji cina ju a pal de maji tukaali, a majwe sik de ji tukaal ju a pal de maji cina.

20 "Guu ga Nya wo nāk mān zhin gon gwe yil na
gasi t̄as ngo majwe a kolit zhin k̄a zhin inabi
gwas wu kān. 2 Ta p̄al gam suksi ten de ta bātsli nā
wulpi dinari de nām de nām ten ndat cin gwasan, yek
ta laksi k̄a zhin inabi gwasi. 3 "Yek t̄a yili ka sa'i galla
de topsi, yek t̄a yen mbalam̄i jon ten dāmti ten koo lu
k̄a lu wulti wul ka. 4 Yek t̄a wulsi de, 'Kii mago sak
kolān zhin k̄a zhin inabi gini, ba bātkii kangwe mbun
de ta bātl wu.' 5 Yek s̄a li k̄a zhimi. "Yek t̄a yil da k̄a
dlo cin suk k̄a sa'i galla de mekan k̄a sukti yek t̄a po
pali nak gwisi da. 6 Ta po yil da sa'i galla de namtan
k̄a sukti yek t̄a po yen majon da a nya basā nama p̄alti
ilgon so, yek t̄a wulsi de, 'Yek laki yek kāndā nda cin
ten koo lu nu ye?'" 7 "Yek s̄a ballit de, 'Ilgwe laki go,
nakkan mālgwe ilgwe ma pali wu so.' "Yek ta wulsi de,
'Kii mago sak kolān zhin k̄a zhin daaka.' 8 "Cin nda bii
wugo yek mān zhimi wul mālgwe atā zit ang ten yenti
zhimi wu de, 'Mbe mān kolti zhin ju t̄ak bātsli. Nda
zhila bātsli nā majwe pak kaal ten lat k̄a zhimi wu,
aka paki nā majwe nda cina ten lat wu.' 9 "Yek majwe
s̄a mbesi k̄a sa'i galla de namtan wu tulli, yek s̄a bālsi
ko wokko wulpi ndat cin. 10 Yek majwe li tet k̄a zhimi
cina wu dām gwa we sa bālsi wulpi t̄a man ko wokko.
Ama yek s̄a bāl ko wokko wulpi ndat cin pak. 11 De s̄a
kan wulpi wugo, yek s̄a njet nalantti ten man zhimi. 12 Asa nāma wulti de, 'Majin de s̄a ya tul k̄a kaali go sa'i
denam kān sa pali k̄a zhimi, ama yek k̄a bātsli ndakce
sukmi de ma nda cin ten kolti zhin wu.' 13 "Ama yek
t̄a balli gon gwasan de, 'Yelān gini, a tek gazi so. Ale
gam kān ma pāli sukki ten de ta bātkii wulpi dinari
de nām de nām nā?' 14 Kan wulpi gwa t̄ak zigaa. A
mik lami de ta bāl majwe s̄a ya tul k̄a kaali wu ndakce
sukki. 15 Ko ba manān p̄alti ilgwe a lami wu nā wul gi
so? Ko dakalti ḡa alheri gwe a pāli wu kān kā nama
p̄alti.' 16 "Nak gwisi kān, maji tukaali pal de ji cina,
a ji cina pal de maji tukaali." 17 A Yesu suk mil lishti

jwas n̄ama l̄at Wurshelima yek ta mbesi te kaali ka yek t̄a wulsi de, **18** “Yek gu m̄a b̄a l̄an Wurshelima. Apaa sa tak yen ga mbalān k̄a ang ga kidi m̄an Paris suk m̄an yisti Mbat Ḡaba ga Musa, sa palit kisti gaba de ta tl̄ot ka. **19** Asa takti k̄a ang ga majwe b̄a m̄an Yehuda k̄a so wu, sa hwit gaba mbulti asa boti asa bakti ka ten gudal yencin. Ama ten cin na mekan wo sa pallat kaami!” **20** K̄a sa'i gwisi wo yek ana ga mil ji Zabadi tul mal Yesu suk mil jwasi, yek t̄a ngus atl a cina gwasi tas ngemit ilgon. **21** Yek Yesu wulti de, “Yek ka lami kam ye?” Yek t̄a wulti de, “A n̄ama lamti t̄ak laki t̄a mil ji jee d̄am malki, t̄a gon d̄am ten ang shinti, a gon wo ten ang yali gwa k̄a guu gwa.” **22** Yek Yesu wul mili de, “K̄aa yis ilgwe k̄aa n̄ama ngemti wu so, kaa man tlat bomti gwe ba tla wu, ama m̄algwe a dam ten ang shinti suk ang yali gi go, amik ka lak m̄ali so. Lu d̄amtj jwisi wo ji majwe Aba gi gwe ni nya wu a botli wu k̄an.” **24** De naa mil lishti jwas de kutl ju kumi nu wugo, yek mbadl jwasan lil n̄a yilkeni de losi. **25** Yek Yesu mbesi k̄a lu d̄enam mas jwasan yek t̄a wulsi de, “K̄aa yis kangwe a guu ji majwe b̄a m̄an Yehuda k̄a sowu pal iko ten m̄a jwasan wu. Ko t̄a bacina jwasan mago asa pali n̄ak gwisi. **26** Ama kii wo b̄a ni n̄ak gwisi k̄a dlo gwakan so. Mas m̄algwe n̄ama lamti t̄as d̄am de kakshe k̄a kii go, ngetli k̄an t̄as d̄amkii de m̄an p̄alti wul. **27** A mas m̄algwe n̄ama lamti t̄as d̄am de bacina gwakan go, ngetli k̄an t̄as d̄amkii de zhel, **28** n̄ak gwisi k̄an yen ga mbalān tul de t̄a malgon palit wul so, ama t̄a tul de pal wul, at̄a b̄al mbadl gwasi, ten de t̄a mbalān wonti mbi kis d̄a.” **29** De Yesu suk mil lishti jwas b̄a zak b̄an Yeriko go, yek wonti mbalān kopti. **30** A dwa de lop jon ni n̄a zhila ten bi tantu, sa kumi de Yesu n̄ama l̄at wugo, yek t̄a njel wulti to nya kade, “Bagaa Yen ga Dauda, yen gonti ganan ne!” **31** Yek mbalami matlsi yek t̄a wulsi de t̄as d̄am mbetlak, ama yek t̄a wuli to nya kade, “Bagaa, Yen ga Dauda yen gonti ganan ne!” **32** Yek Yesu dl̄al ka yek t̄a wulsi de, “Yek k̄aa n̄ama lamti ta palikii ye?” **33** Yek t̄a nd̄akit de, “Bagaa m̄a n̄ama lamti t̄an man yenti lu.” **34** Yek Yesu yen gonti gwasan yek t̄a t̄an gwel jwasan. Yek t̄a njel yenti lu k̄ali-k̄ali yek t̄a kop kaal gwasi.

21 De Yesu suk mil lishti jwas mbuki nak'en b̄an Betapaj njaa a Wurshelima ten Zandal Tlandal Zetun wu, yek t̄a shin mil lishti jwas de lop te cina

gwasan ka. **2** Yek t̄a wulsi de, “L̄an te k̄a b̄an gwe nikii cina wu ka, kaa yen zhaki suk yen gwas ga bali ka k̄a b̄ami. Patlini nini si tedi. **3** A kume m̄algon wulkii de ilgon go, akaa hwit de Bagaa n̄ama lamti gwasan ata ya pallasi tedi.” **4** Pi n̄ak gwisi ta njikan ilgwe m̄an d̄lamti gaba ga Nya dl̄am wu de, **5** “Hwi m̄an Sihiyona de, “Bo yени ni guu gwakan ka tulikii wu, m̄an kumti bi kade ti, t̄a to ten zhaki, ten yen zhaki k̄an t̄a n̄ama lati.” **6** Yek mil lishtisi sak pal ilgwe Yesu hwisi de tas pali wu. **7** Yek sa tulli zhaki suk yen gwasi, yek sa wut lukal jwasan tensi ten de t̄a Yesu to tas d̄am. **8** Yek wonti mbalān wut lukal jwasan ten tantu, yek jon jwasan kotl daa tet ten tl̄indi yek t̄a t̄atali ten tantu. **9** Yek mbalān jwe sa nit tu cina ju, suk jwe sa nit tu tukaal wu ngusi wulti to nya kade, “Hosana ga yen Dauda!” “M̄algwe tul n̄a shin ga Bagaa go, m̄an albarka kan!” “Hosana ga Man Nalti!” **10** De Yesu te Wurshelima wugo yek mas b̄ami hwot ka n̄a bi gwasi. Yek m̄an b̄ami ngusi kumti gazi de, “Wok de gwisi wo n̄a?” **11** Yek mbalān jwe n̄ama kopti kaal gwas wu nd̄akisi de, “Yesu k̄an, m̄an d̄lamti ḡaba tet Nazarat k̄a atl ga Galili.” **12** Yek Yesu te k̄a lubii ga Nya yek t̄a mbol majwe asa wul wul ka k̄ali wu. Yek t̄a jek tebul ji majwe asa balli wulpi mbalān wu ka, suk gobdlan ji majwe asa wul kulu k̄a ju ka. **13** Yek t̄a wulsi de, “Ni ga lishi de, ‘Sa mbe lubii gi de lubii ngemti Nya,’ ama yek k̄aa palli de lu hwunti ji mukal wi.” **14** Yek dwa suk majwe k̄at dli jon jwasan tla k̄a ju tul mali k̄a lubii ga Nyami, yek t̄a ndoksi. **15** Ama yek kidi m̄an Paris suk m̄an yisti Mbat Ḡaba ga Musa yen wul ngipti bi ang gwe t̄a pali wu, suk kangwe mil mbalān n̄ama wulti to nya kade, “Hosana ga Yen ga Dauda wu,” Yek mbadl gwasan lili. **16** Yek t̄a ngemti de, “Ama k̄a n̄ama kumti ilgwe mil jee n̄ama d̄lamti gwa?” Yek Yesu ballisi de, “Yii, k̄aa bo tāba d̄lamti luisi k̄a ḡaba Nya so nwa?” “De, ‘Ka lak mil mbalān suk mil lali ten t̄asti gwa!’” **17** Yek t̄a zaksi kali, yek t̄a li ban Betani yek t̄a mul kali. **18** Lu tlo wi de t̄a dop tantu palti tot k̄a b̄an wugo yek kuzan njel tl̄ot gwasi. **19** Yek t̄a yen tl̄indi tulan ten bi tantu yek t̄a li mali ama yek b̄ata mbi ilgon dani so se daa. Yek t̄a wul tulam de, “B̄ak po wut mil so hal pakti gwa!” Yek tl̄indi koo ka k̄ali-k̄ali. (*aiōn g165*) **20** Mil lishtisi yeni nu wugo, yek t̄a ngip ang bi Yek t̄a ngemti de, “D̄a nii k̄an tl̄indi koo ka bale-bale nu gwi?” **21** Yek Yesu ballisi de, “Gem amik kaa hwikii ge, de kume k̄aa ngaskii ten Nya yek b̄akaa cel k̄a mbadl sowu, ilgwe mbi tulan gan k̄an kaa man lakti a pi tokte so. Ama

kaa mani wulti tlandal gan de, ‘Tlinya tāk suk nda kā bal ze,’ a pi nak gwe kāa dlam wu. 22 De kume kāa bā gem go, kaa mbi mas ilgwe kāa ngemi ten gaba suk Nya wu.” 23 De Yesu te kā lubii ga Nya de tā ba hwi gaba mbalan wu, yek kidi man palti wul kā lubiimi suk bacina ji Māan Yehuda tul mali tek sa ngemti de, “Na wundal ga iko gwi kan kā nama palti wul jin jwi? Wok bālk*i* iko palti wul jimi wo?” 24 Yek Yesu ballisi de, “Kii mago ba ngemkii wul de nam. Kume kāa dlami go ba hwikii wundal ga iko gwe a nama palti wul jin da wu. 25 Baptisma ga Yohana go tet ko kan yil ko? Sut mal Nya ma, ko tet mal mbalan kan.” Yek sa dlam gaba a dani kā dlo gwasan, yek sa dlam de, “Kume ma wuli de, ‘Sut mal Nya wu,’ ta ngemanni de, ‘Yek laki yek baka**ā** bā gem da so ye?’ 26 A kume ma dlaman de, ‘Tet mal mbalan kāwu,’ ma namma banti ga ilgwe mbalan a manini palti wu, nak de mas mbalan kan de Yohana wo man dlamt*i* gaba ga Nya kā wu.” 27 Nuk laki yek sa balli Yesu de, “Ma yisi so.” Yek tā wulsi de, “Ami mago ba hwikii wundal iko palti wul gwe a nima palti wul jin na nali wu so. 28 “Yek de daamti gwakan ye? Man mil mani de lop gon ni da. Ta wul kaksha yen gwas de, ‘Yen gini, lak kol zhin kā zhin inabi ase.’ 29 “Yek yeni ballit de, ‘Ba li so,’ ama yek tā lak daamti kā kaali yek tā li kā zhimi. 30 “Yek abe li mal mangafisi yek tā hwit ilgwe tā hwi kakshesi wu. Yek tā ballit de, ‘To, bali aba gini,’ ama yek bāta li kā zhimi so. 31 “Wok de malgwe pal ilgwe aba gwas lami wu kā mil de lob*i* go?” Yek sa ballit de, “Ga cinesi.” Yek Yesu wulsi de, “Gem amik ka hwikii ge, man kanti wulpi boo suk man pat-palan a te kā Nya de guu cina da kii. 32 Ai Yohana man baptism*a* tulan de tas mbokikii ang ten kangwe kaa pal zok wul wu, yek kāa nge balti gem na ti. Ama man kanti wulpi boo suk man pat-palan bāl gem na ti. Ko de kāa yeni nu ma wu ama yek baka**ā** ci atl gaa yek kāa bāl gem na ti so. 33 “Bo kuman cingalti gabe gon da, man zhin gon bok inabi. Yek tā gandali ka na bal sambal, yek tā duk shu cetti ze inabi a gi*b*i, yek tā kin lu damti ga man batti. Yek pa tā bāl mil haya zhimi yek tā li kā atl gon. 34 De gis ga inabi tul wugo yek tā shin zhel jwas mal mil haya, ten de tas kamit yandi inabisi gwasi. 35 “Ama yek mil haya dop zhel jwas*i*, yek sa bo gon, yek sa tlo gon, yek sa lak gon na ye. 36 Yek tā shin zheli jon jwe wonti man ji cina ju malsi, yek sa po palisi nak kangwe sa palji cina ju. 37 Kā kaali wo, yek man zhimi shin yen gwas malsi. Tā wuli de, ‘Sa yenan nalti ga yen gini.’ 38

“Ama yek mil haya yen yeni wugo, yek sa wul yilkeni jwasan de, ‘Malgan kade man cit gadosi. Ma tloti ka ta gado gwas dam de ganan.’ 39 Yek sa dopti yek sa lakti te kaal bal sambal ga zhimi ka yek sa tloti. 40 “To, de man zhimi pal wugo yek ta pali mil haya jwisi ye?” 41 Yek sa ballit de, “Gem kā go ta tlo man ngalci jwisi ka, ata bal zhimi majwe a balti wul zhimi gwas ka gis wu.” 42 Yek Yesu wulsi de, “A kāa kumi kā gaba ga Nya sa? Ai nan ga lishi de, “Ye gwe man kinti bii nge wu, yek bal de ye gwe ni hwabi kā kinti biimi man naami wu Gwisi wo palti ga Bagaa kan, a wul ngipti bi ang kan a malann*i*. 43 “Ten gwisi kan a nikii ma hwiti de, Sa kan Nya de guu da ang gwakan ka asa bal majwe sa pal hwa wul wu. 44 Malgwe nda ten yesi go ta caccal ka, a malgwe yesi ndet gaa go a nolti nak apti.” 45 De kidi man Paris suk man Paresi kum cingalti gaba jimi wu, yek sa yisi de tensi kan ta nama mbokti ang. 46 Yek sa lam dopti gwasi ama yek banti ga wonti mbalan jwe ni kali wu cisi nak de mbalami kan de ti wo man dlamt*i* gaba ga Nya kade ti wu.

22 Yek Yesu po hwisi cingalti gaba gon da yek tā wulsi de, 2 “Guu ga Nya wo nak tā guu gwe pali yen gwas shiri biki hapti kan. 3 Yek tā shin zhel jwas mal majwe tā shinisi lu de tas tul wu, ama yek ba majwe tā shinisi lu wu tul so. 4 “Yek tā shin zheli jon malsi da, yek tā wulsi de, ‘Hwi majwe a shinisi lu ju de, a pak zat ilga nguki wi. Sa mbosh basi tla suk tla jwe sa ketalsi de ji biki wu wi, ma pak lakan*i* ko yek ke wi. Lan tet kā lu biki haptisi.’ 5 “Ama yek basa kat kang so yek sa zigaa ilgon gwasan. Yek gon li kā zhin gwasi, yek gon la wulti wul ka. 6 Yek naami jwasan dop zheli yek sa bosi hal yek sa tlosi ka. 7 Yek imbadl ga guumi lil i'e. Yek tā shin man hapti dlo jwas*i* yek sa tlo man tlot mbalan jwisi ka, yek sa kwel bami ka. 8 “Yek tā wul zhel jwas de, ‘Pak palti shiri biki wi, ama majwe a shinisi lu de tas tul go mbun de tas sa biki so. 9 Ningo lan dan ten tantu ka tak mbe mas majwe kaa mbisi wu tet kā lu biki.’ 10 Yek zheli li dan ten bal tantu ka yek sa mbe mas majwe sa mbisi ju ted*i*. Na hwa mbalan suk mbalan ji koo lu se nak lu biki hapti njikan ka na mandaki. 11 “Ama yek guu te kā lu biki de tas yen kangwe ni wu, wugo yek tā yen malgon gwe bata lak lukal biki sowu. 12 Yek guumi ngemti de, ‘Yelan gini, da nii kan kā te tet ade ban*a* lukal biki so gwi?’ Yek ba mal i mbi ilga dlami so. 13 “Yek guumi wul majwe asa palit wul wu de, ‘Bal*a* asan gwas ka

suk ang gwasi tak lakanti te ka duu damshal ka. Ka lu gwisi kan ta kuli ata as ang bi.’ 14 “Ai wonti mbalan kan sa shinisi lu, ama mbalan ji botli wo sa wonti so.” 15 Yek man Paresi lak dlam gaba ka dlo gwasan ten kangwe sa pi asa dopti ka gaba gwas wu. 16 Yek sa shin mil lishti jwasan suk mbalan ji Hiridus jon yek sa wulti de, “Man lishti, ma yisi de ki wo man gem kan, aka nima mbokti ang mbalan ten gaba ga Nya na gem. Ka kan mas mbalan gaa de nam, baka bal jon nalti man jon so. 17 Ningo bo hwini, yek de daamti gwa ye? Mbun de tan batl wulpi boo ga guu Kaisar a ko mbunyan so?” 18 Ama nak de Yesu yis byas daamti ga mbadl gwasan wu, yek ta wulsi de, “Yek laki yek kaa nama lamti cingalti gi ye, kii man palti riya!” 19 “Bo mbokini nini ang ten wulpi gwe asa batl wulpi boomi da wu.” Yek sa balti wulpi dinari. 20 Yek ta ngemsi de, “Hoto suk shin ga wok de gan wo?” 21 Yek sa ballit de, “Kaisar.” Yek ta wulsi de, “Balan Kaisar wul ga Kaisar, akaa bal Nya wul ga Nya.” 22 Sa kumi nu wugo yek ngip bi ang, yek sa zakti yek sa zigaa. 23 Ten cin gwisi kan man Saduki majwe asa wuli de, mbalan a pal kaami sowu tul mal Yesu, yek sa ngemti. 24 Yek sa wuli de, “Man lishti, Musa wuli de, kume mbalan mashi a ba ta bo zi yen sowu. Ta mangabi gwas kan kili gwe ta zakti wu tas zi yen yilka gwasi. 25 To, majon ni da yilkeni de nitgi ka mi. Kakshe gwasan pal hapti hal yek ta mashi a batal bo zi yen so, yek mangabi gwas hap kilisi de ta zakti wu. 26 Nak gwisi pi na na lob*i* suk na mekami hal yek la na nitgisi. 27 Ka kaali wo yek kilisi lak mashi. 28 Yek ningo, ten cin gwe mbalan a pal kaami go, de kili ga wok tani wo, nak de mas jwasan sa hapti wu?” 29 Yek Yesu ballisi de, “Daamti gwakan kani hwa*b* so, naakka kaa yis ilgwe sa lishi ka gaba ga Nya wu so a baka*a* yis iko ga Nya so. 30 Ten de ten cin gwe mbalan a pal kaami go mbalan a pal hapti so a basa hap ka so, ama sa dam nak mil shinti ji Nya. 31 Ningo ten bi palti kaami ga mbalan wo, kaa dlaman ilgwe Nya hwikii wu sa? 32 De ta wule, ‘Amik de Nya ga Ibarahim, Nya ga Ishaku suk Nya ga Yakubu.’ Nya ga majwe ni kaami kade ti, ba de we Nya ga hwu so.” 33 Mbalami kum ilgwe ta dlam wugo yek sa ngip bi ang ten wundal ga mbokti ang gwasi. 34 Man Paresi kum kangwe Yesu man neti ga man Saduki wugo yek sa mogaa. 35 Yek gon gwasan man yisti Mbat Gaba ga Musa i'e ngem Yesu ten de ta cingalti. 36 Yek ta wulti de, “Man lishti, Gwak nal mani ka Mbat Gaba ga Musa gwi?” 37 Yek Yesu ballit

de, “Lam Nya Bagaa gwa na mas mbadl gwa, na mas damti gwa, suk mas daamti gwa.” 38 Yek de lakti zhila ga mbat gaba a yek de gwe nal mani wu. 39 A gwe kop kaali go naak gwisi kan ni. Yek de, ‘Lam yelan damti gwa naak kangwe ka lam gaa gwa wu.’ 40 Mas lishti ga Mbat Gaba ga Musa suk ji Man Dlamti Gaba ga Nya dlal ten mbat gaba de lop jimi.” 41 Man Paresi mogaa ka lu de nam wugo, yek Yesu ngemsi de, 42 “Yek de daamti gwakan ten Almasihu ye? Yen ga wok de ti wo?” Yek sa ballit de, “Yen ga Dauda,” kan. 43 Yek ta wulsi de, “Yek laki yek Shishi ga Nya lak Dauda ten mbet gwas de ‘Bagaa’ ye? Nak de Dauda dlam de, 44 “Bagaa hwi Bagaa gi de, Dam ten kat ang shinti gini se a palli man neti jwa a atl daaki.” 45 “De kume Dauda mbet de, ‘Bagaa’ go, da nii kan ta nit de yen gwi?” 46 Yek ba malgon manit ballat ilgon so. Kan ten cin gwisi yek ba gon gwasan po mbi ndali gahwulan ngemti gwas ten bi ilgon so.

23 De mbalan mogaa wonti suk mil lishti jwas wugo, yek Yesu wulsi de, 2 “Man yisti Mbat Gaba ga Musa suk Man Paresi kade majwe Nya balsi iko mbokti ang ten Mbat Gaba wu. 3 Ten naak gwisi kan, palan mas ilgwe asa mbokikii ang dani. Koban gaba gwasan ama bak palan ilgwe asa pali wu so, naak de basa kop ilgwe asa mbok ang dani wu sowu. 4 Asa bal wul man dibalti gwe a bomi kanti gaa mbalan wu, asa zi man kanti ka yal. Ama basa zi man kanti wuli ang so ko ta na yen ang. 5 “Mas wul jwe asa pali go ten de ta mbalan yensi da kan. Asa bal bal kumshi takarda gwe sa lish ga gaba ga Nya a gib*i* wu, asa bal ten bicina jwasan. Asa pal tlal rasa gwe a tan atl wu, dan ten bi lukal jwasan ka. 6 Sa lam gobdlan ji kidi mbalan ka lu biki, asa lam mbuni gobdlan ka lu motgaa jwasan hwo. 7 Asa lami de ta ngusi gabet gwasan ka motgaa ga wonti mbalan tas mbesi de, ‘Man lishti.’ 8 “Ama kii wo ba malgon mbekii de, ‘Man lishti so,’ ten de kii wo Bagaa gwakan de nam kan, mas jwakan wo yilkeni kan. 9 A bak mbe malgon ten dii atl ge de, ‘Aba’ so, Aba gwakan wo de nam kan gwe ni ta to nya kawu. 10 A bas mbekii de ‘bacina’ so, Ten de na ngus kade bacina gwakan. 11 Malgwe tik de kakshe gwakan go tas damikii de zhel. 12 Mas malgwe bal nalti gaa gwas go, sa shitit gaa sut atl. Ama mas malgwe shit gaa gwas sut atl go, sa pallat de kakshe. 13 “Kii wo wul cit gonti kan, kii man yisti mbat gaba ga Musa suk man Paresi, kii man palti riya! Kaa yitle mbalan dlabii

tet ka guu ga nya ka. Kii gaa gwakan wo kaa te so, a bakaaz zak majwe sa nama lamti tet wu tas te so. **14** Kii wo wul cit gonti kan, kii man lishti Mbat Gaba ga Musa suk man Paresi, kii man palti riya! A kaa nguki wul ang modli jwe kos mashisi kawu ka, akaa ngusi palti tlal ngemti Nya ten de ta mbalan yenki da. Ten nak gwisi kan, sa nolkii na bomti i'e. **15** “Kii wo wul cit gonti kan, kii man yisti Mbat Gaba ga Musa suk man Paresi, kii man palti riya! Akaa dakci bal ze, akaa li dlenyi ban ten de tak mbi man kopti de nam. Ama kume malii te ka koptisi wugo, akaa pallat de yen buu wutu mankii gaa gwakan asami de lop. (**Geenna g1067**) **16** “Kii wo wul cit gonti kan, kii dwa bacina! Kaa wuli de, ‘Mas malgwe mo gaba suk lubii ga Nya go ilgon ni da so, ama malgwe mo gaba na zinariya gwe ni ka lubii ga Nyami go, netli kan tas pal ilgwe ta wuli de ta pali wu.’ **17** Kii dwa kadal gwik de kakshe gwi, zinariye ya ko lubii ga Nyami de a palli zinariye zoki wu? **18** Kaa po wuli de, ‘Kume mbalan mo gaba na bagadi go ilgon ka so, ama kume mbalan mo gaba na wul gwe sa taki Nya ten bagadi go netli kan tas pal ilgwe ta wuli de ta pali wu.’ **19** Kii dwa Gwik de kakshe gwi, ilgwe sa taki Nya gwa ko bagadi de a palli ili zoki wu? **20** Ten nak gwisi kan malgwe mo gaba na bagadi go malii mo gaba na nali suk mas ilgwe ni dani wu. **21** A malgwe mo gaba na lubii ga Nya go, malii mo gaba na nali suk malgwe a ta dam givi wu. **22** A mas malgwe mo gaba suk nya go, malii mo gaba na gobdlan guu ga Nya suk Nya gaa gwasi. **23** “Kii wo wul cit gonti kan, kii man mbokti ang ten Mbat Gaba ga Musa suk man Paresi, kii man palti riya! Akaa bal zakka ga wul yaji suk daa wolo, ama yek kaa zak wul jwe mbun mani ka Mbat Gabe wu. Kaa zak palti gem, suk yenti gonti suk ngasti ten Nya. Jimi kade wul jwe mbun de tak pali wu, ama bak zakan palti jon ju so. **24** Kii dwa bacina! Akaa cindal ze ga tle gwakan ka ten de ka lak sanga nak'en kwaro, ama akaa sanga rakumi! **25** “Kii wo wul cit gonti kan, kii man mbokti ang ten Mbat Gaba ga Musa suk man Paresi! Kii man palti riya! Akaa pol tukaal ga kopi suk gal ka, ama tugisi wo ga njikami ka na byas wul gwakan suk tet gazi mbalan suk lamti gaa gwakan. **26** Ki dwa man Paresi! Nde na polti tugisi ga kopisi suk gali ka apaa tukaalisi poldli pak. **27** “Kii wo wul cit gonti kan, kii man mbokti ang ten Mbat Gaba ga Musa suk man Paresi, kii man palti riya! Kii wo nak gazukdi jwe sa besi hwol atl wu kan, ham kaa tan yeni tu tukaal hwo, ama tugisi wo is ji majwe mash wu suk

mas wundal ga daskan wonti kani givi. **28** Nak gwisi kan tu tukaal gwakan wo akaa mboki ang mbalan de kii wo man palti wul ndakce kan, ama tu tugisi wo kaa njikan na shelti mbalan suk ngalci. **29** “Kii wo wul cit gonti kan, kii man mbokti ang ten mbat gaba ga Musa suk man Paresi, kii man palti riya! Akaa kin gazukdi ji man dlamti gaba ga Nya, akaa be gazukdi ji man palti wul ndakce ado. **30** Akaa wuli de, ‘Ma nan da kaa multi ji man zat jinan go, mi wo ma mo ang suksi ten tlot ji man dlamti gaba ga Nya so.’ **31** Na nu kan kaa mbok ang de kii wo mil ji majwe sa tlo man dlamti gaba ga Nya ju kan. **32** Ten nak gwisi kan pakai palti ilgwe man ngalci suk man zat jwakan lak zhile wu! **33** “Kii wuci, mil wokanzi nak kii nini! Da nii kan kaa yilli gaa gwakan daka nolti ga buu wutu ka gwi? (**Geenna g1067**) **34** Ten nak gwisi kan ba shinikii lu na man dlamti ga gaba Nya, suk man botlkan yisti wul, suk man mbokti ang ten mbat gaba ga Musa. Kaa tlo jon jwasan, akaa bak jon jwasan ka ten gudal yencin, a jon jwasan wo kaa bosu danka lu motgaa jwakan ka, kaa ngusisi kopti gwasan ban-ban akaa laksi ka bomti. **35** Ba shin ma jwisi sudi ten de ta mas hwulan ji man palti wul ndakce jwe sa tlosi ten dii atl wu damikii gaa. Kan tet ten hwulan ga Habila man palti wul ndakce, hal yek la ga Zakariya yen ga Berekiya, malgwe kaa tlot ka ka dlo ga lu man cilti suk bagadi takti wul Nya wu. **36** Gem amik ka hwikii ge, mas wul jimi a mbi mbalan ji se. **37** “Anya man Wurshelima, man Wurshelima! Ban man tlot da man dlamti gaba ji Nya, suk lakti ga majwe sa shinsi malki wu na ye! Kangwe a lami de ta moo mil jwa de nam, nak gwe a kol moo mil jwas ka bibaku gwas wu, ama yek ka nge wu. **38** Bo yeni, ningi sa zakik lubii gwa de kupayi wi. **39** Ten nak gwisi kan, amik ka hwikii ge, kaa po yenan so se gas gwe kaa wuli de, ‘Man albarka kade malgwe nama tulti na shin ga Bagaa wu.’”

24 De Yesu zak lubii ga Nya wu, ta nama zatgaa nugo yek mil lishti jwas mbokit ang ten kinti bii jwe ni ka lubii ga Nyami wu. **2** Yek Yesu wulsi de, “Kaa yen kinti bii jee ya! Gem amik ka hwiki ge, ko sa zak ye gon ten gon so, sa cac-cati ka mas.” **3** De Yesu dam na zhila ten Zandal Tandal Zetun wu, yek mil lishti jwas li mali si na ngusan. Yek sa wulti de, “Hwini, a gasi kan ilgami a pi gwi? Yek de lal ga palti gwa suk ga pakti dii atl gwi?” (**ajon g165**) **4** Yek Yesu ballisi de, “Daman na kang gaa bak zaki ni a malgon shelkii

so. 5 Ten de mbalan wonti a tul na shin gini, a ngusi wulti de, 'Amik de Almasihu,' asa shel mbalan wonti wu. 6 Kaa kum wonti dlanti suk wonti gaşa ten bi dlanti, ama ba hwotkii so. Ngetli kan ta wul jwisi pi, ama paktisi fo tul so. 7 Mbalan a tli mbalan jon gaa, a guu tli guumi jon gaa. A pal kuzan suk nwuti ga atl danka. 8 Mas wul jimi wo ndat zhila tlat bomti ka yi. 9 "Apaa sa lakkii ka ang ga majwe a nolkii wu hal asa tlakii. Mas mbalan a ngekii ten bi gini. 10 Ka sa'i gwisi wo mbalan wonti a pal na kaali, sa bal bi ga yilkeni jwasan, asa nge yilkeni jwasan. 11 Man dlamti gaşa ga Nya ji lali wonti a yili asa shel mbalan wonti. 12 Nak de pat ngalci a mbaldli i'e wu, lamti ga mbalan wonti a ndadi ka. 13 Ama mas malgwe dlo mbadli yek ta tale paktisi go ta mbi kisti. 14 Asa lak cin ten tami gaşa ga guu ga Nya mal mas mbalan, ta damisi de sheda apaa paktisi tuli. 15 "Ten nak gwisi kan, kume kaa yen 'lili wul cit dadi,' gwe Daniyel man dlamti gaşa ga Nya dlam de sa dlalli ka Lu man Cilti wu, ta malgwe nama dlamti lishti wu yis gaami, 16 ta majwe ni Yehudiya wu ap to ka tladal ka. 17 Ba malgwe ni ten gaa bii wu, wuli de ta suk kan ilgon a gib boo so. 18 Ba malgwe ni ka zhin wu wule ta pal tet lubii tas kan godo gwas so. 19 Modli man mil tuk suk man mil kaal a dam de wul cit gonti ka multi jwisi. 20 Ngeman Nya de ba apti gwisi tulikii ka sa'i ndaditi sogo ten cin shukti so. 21 Nak de ka sa'isi wo mbalan a te ka bomti man cicit, wundali gwe ba bo taba pat so tun nak sa lak zhila ga dii atli hal ase wu, a ba gon a po tul nak gwisisi sowu. 22 Sa hul wontat ga multi jwisi ka sogo, ko malgon a sa kaami so, ama ten bi ga mbalan ji botlisi yek laki yek sa hul wontat ga multi jwisi ka. 23 Ka multi jwisi wo kume malgon wulkii de, 'Bo yeni ni, Almasihu ka kawu ade sogo te duk go!' Bak kamani so. 24 Nak de Almasihu ji lali suk man dlamti gaşa ga Nya ji lali wonti a yili. Asa pal kidi lali suk wul ngipti ang bi tas gilli mbalan da, hal kume man pat ka go sa gilli mbalan ji botli pak. 25 To bo yeni ni, yekgu a hwikii wi bale. 26 "Ten nak gwisi kan, kume sa wulkii de, 'Tik tek gu te ka lap kawu,' bak lan so. A kume sa wulkii de, 'Tani to ka punka ga hwundali kawu,' bak kamani so. 27 Nak de nak kangwe a nyaze cibi, a cilli lu gabas suk yemma wu, nak gwisi kan palti ga Yen ga Mbalan ani. 28 Ai mas lu gwe hwu tlu ni go, kali kan a zhipki mogaa. 29 "Na pakti tlat bomti gibii jimi, "Cin a pal duuni a ba lip a po cil so. kyadlal a lok sut nya, Sa nwu kidi wul ji nya." 30 "Apaa ka yen lal ga Yen ga Mbalan

ka dlo nya, mas mbalan ji dii atl kul ten fanti. Sa yen tulti ga Yen ga Mbalan ten nyaze, na iko suk nalti i'e. 31 Ta shin mil shinti jwasi asa hot noo teti, asa moo mbalan ji botli jwas tet tu gabas suk yemma suk kudu suk arewa, suk tet ten mas dii atl. 32 "Ta tlindi tulan damikii de wul mbokti ang, kume mil ang gwas ba pal zelaci yek nda telti daa wugo, a kaa yisi de watlan bal njaa. 33 Nak gwisi kan, hal kume kaa yen mas wul jimi de a hwikii wu ten pat wugo, yisi de sa'isi bal njaa, bal ten bi dlabii. 34 Gem amik ka hwikii ge, mbalan ji se a mash so, se mas wul jin pi pa. 35 Dlo nya suk dii atl a taas ka, ama gaba gi wo a taasdli so ko njet. 36 "Malgon yis cimi sogo sa'isi gwe wul jimi a pi wu so, na mil shinti ji Nya, hal Yeni se Abe na ngusi. 37 Nak kangwe pi ka multi ji Nuhu go, nak gwisi kan a pi ten palti ga Yen ga Mbalan. 38 Tun ka sa'i gwe ba ze ga Nuhu bo yitla dii atl ka sowu, mbalan nama ngukti wul asa nama tlati, asa nama palti hapti, asa nama hapti ka hal yek la sa'i gwe Nuhu te ka jirgi ze wu, 39 a basa yisi de ilgon a pi so, se nak zesi tuli yek yemsi kawu. Nak gwisi kan a pi ten palti ga Yen ga Mbalan. 40 Ka sa'i gwisi wo mbalan de lop ani ka zhin, sa kan gon asa zak gon. 41 Modli de lop a nima nakti hwo ten hwo, sa kan gon asa zak gon. 42 "Ten nak gwisi kan, daman na kang gaa nak de bakaa yis cin gwe Bagaa gwakan a pal dani wu sowu. 43 Ama yisi de, ai ba boo a yisan ka sa'i gwe mukal a tul wugo, ta zakini a yembal kanti so, a batu zaki a mukal tet ka lubii so. 44 Nak gwisi kan, kii mago daman na kang gaa ko a gasi, nak de Yen ga Mbalan a tul ka sa'i gwe bakaa zi de ta tul wu sowu. 45 "Wok de zhel man palti gem, man bolkan yisti wul, gwe bagaa gwas a zak zhel jwas ka ang gwasi de tas balsi wul ga nguki ka sa'i ngukti wul gwi? 46 Man albarka kade zhel gwe bagaa gwas a pali ata mbit ten palti ilgne tati zit wu. 47 Gem amik ka hwikii ge, ta pallat de bacina ten mas wul gwasi. 48 Ama kume de zheli wo man ngalci kawu ta dlam ka mbadl gwas de, 'Bagaa gi a pal bale so,' 49 yek ta nda bot da zhel yilkeni jwasi yek ta njel ngukti wul ata nama tlatdli suk man tlati-tlati. 50 Bagaa ga zheli a pal ten cin gwe batu zi de ta pal dani sowu, ka sa'i gwe batu yisi sowu. 51 Bagaaami a palit byas boti ata nolti suk man palti riya, kali kan ta kuli ta as ang bi.

25 "Ka sa'isi wo guu ga Nya a ni nak mil modli de kult jwe sa yem pitila jwasan tas sa batti ga yen kos wu. 2 De namtan kasi wo kadal kan, a de namtam

wo botli. 3 Kä sa'i gwe kädłami ju 6a kan pitilla jwasan go yek bäsä kan mil gwe sa mbali kä pitile wu ang so. 4 Ama män botlkan jo yek sä kan mili däñkä buntan mil jwasan ka, dë sä 6a kan pitila jwasan wu. 5 Yek ba yen kosi tul bale so, yek mas mil modlisi njel pat gengadi hal yek sä yembäl ka mas jwasan. 6 “De te kä dlo gas ka kä bal go, yek sä kum shele de, ‘Yen kosi kä bal wu, län tedî ták mbitti.’ 7 “Yek mil modlisi tlinya mas jwasan yek sä njel lakkanti pitila jwasan. 8 Yek kadłami ju wul män botlkan ju de, ‘Nak besini mil jwakan ne, pitila jinjan nama mashkan.’ 9 “Yek sä wulsi de, ‘Wowo, mili a kumini sukkii so. Kaa sak wul gwakan tet mal män wulti kawu a mani.’ 10 “De sä sa wulti mili wugo yek yen kosi mbuk lu. Yek majwe tä mbisi nä shiri wu te kä lu biki sukti, yek paa sa le dlabii ka. 11 “Kä kaali wo yek kädłan mil modli ju pali, yek sä wuli de, ‘Bagaa, Bagaa, nak bulini dlabii ka!’ 12 “Ama yek tä wulsi de, ‘Gem, amik ka hwikii ge, a yiskii so.’ 13 “Ten nak gwisi, se ták daman nä käng gaa, nak de bakaä yis cimi sogo sa'isi sowu. 14 “Nak gwisi kän, guu ga Nya wo nak malgwe a pi tafiya yek tä mbe zhel jwasi, yek tä zak wul ang gwas ka ang jwasan wu kän. 15 Yek tä hwulisi wulpi zinariya. Ta bal gon gwasan ngura zinariya de namtam, tä bal gon ngura zinariya de lop, yek pa tä bal gon ngura zinariya de näm. Ta balsi nak gwisi, ko wokko ten ndälti gwasi yek pa zigaa. 16 Yek malgwe tä balti wulpi ngura zinariya de namtam wu kan gwas wu, yek tä ngusi wulti wul ka nä nali hal yek tä mbi wulpi ngura zinariya de namtam dani. 17 Nu kan malgwe tä balti ngura de lop wu pali, ti mago yek tä mbi mbalti wulpi ngura zinariya de lop dani. 18 Ama yek malgwe kan wulpi ngura zinariya de näm wu lak duk shu kä atli, yek tä hwundal wulpi ga ba boo gwas ka a gibä. 19 “Pal tlal multi wugo yek ba boo ga zhel jwisi pali tä dläm wulpi suksi. 20 Yek zhel gwe kan wulpi ngura zinariya de namtan wu te mali yek tä balti zinariya jon de ngura namtan da, yek tä hwit de, ‘Ba boo gini, kä balan wulpi ngura zinariya de namtan. Ama yekgu a mbi de ngura namtan dani wi.’ 21 “Yek ba boo gwas wulti de, ‘Madalla, hwa zhel män palti gem, kä pal gem ten wul njet, ningba pallak de bagaa ga wul wonti. Te sut malanni ták tla tämi mbadl ga ba boo gwa!’ 22 “Yek zhel gwe kan wulpi ngura zinariya de lop wu te mali, yek tä balti zinariya jon ngura de lop da, yek tä hwit de, ‘Ba boo gini, kä balan wulpi ngura zinariya de lop. Ama yekgu a mbi ngura de lop

dani wi.’ 23 “Yek ba boo gwas wulti de, ‘Madalla, hwa zhel, män palti gem, kä pal gem ten wul njet, ningba pallak de bagaa ga wul wonti. Te sut malanni ták tla tämi mbadl ga ba boo gwa!’ 24 “Yek malgwe kan wulpi ngura zinariya de näm wu tuli. Yek tä dläm de, ‘Ba boo, a yisi de ki wo wundal malgwe bä mbalan a yis gaa gwas sowu kän, a kä wotl zhin kä lu gwe bakaä bæk sowu, a ki wo män lamti wul ga ten koo lu kän. 25 Nak gwisi kä laki yek banti cinni yek a sak duk shu kä atli, yek a hwundal ngura zinariya gwa ka a gibä. Ningba kan il gwa.’ 26 “Yek ba boo gwas wulti de, ‘Ki wo byas zhel män lakal! Ashe kä yisi de ami wo a wotl zhin kä lu gwe ba bæk sowu, a mo wul kä lu gwe bæ cat wundal so gwa? 27 Ai da ka lakini nini wulpi gi kä banki, kangwe de ba pal wugo a mbi mbalti ten gaami wu.’ 28 “Yek ba boomi wuli de, ‘Kaman wulpi däka ang gwas ka, ták balan män ngura de kutl wu. 29 Ten de mas malgwe ilgon nidda go sa mbaliti tas mbi nal. Ama malgwe ilgon nidda sowu go, nak ilgwe nidda wu mago sa kamit dä ang ka. 30 Ningba lakän zhel ga ten koo lu wu, te kä duu dämshal ka. Aduk kän ta kuli atä as ang bi.’ 31 “Sa'i gwe yen ga mbalan a tul kä nalti gwasi suk mas mil shinti ji Nya wu, ta dam ka gobdlan guu gwas män nalti. 32 Sa moo mas mbalan ji dii atl a cina gwasi, ta hwulsi kak-kak näk kangwe a män kyo hwul mbala suk mal wu. 33 Ta wut mbale tu ten ang shinti, atä wut mali tu ten ang yali gwasi. 34 “Apaa guumi wul majwe sä ni tu ten ang shinti gwas wu de, ‘Län tedî, kii de Aba palikii albarka wu! Kaman guu gwe sä shiryekii tun bäsä 60 pal dii atl sowu. 35 Ten de kuzän tloni yek kää balan ilga nguki, a kalkaze tloni yek kää balan ze yek a tla, a ni de mandaki yek kää kaman kä lubii gwakan, 36 de lukal ni dä sowu yek kää balan lukal, a pal cwo yek kää gabeni, ani ga le ka yek kää sa yenti gini.’ 37 “Apaa män palti wul ndakce ballit de, ‘Bagaa, a gasi kän mä yenki a kuzän nama tlot gwa yek mä bälki ilga nguki, sogo a kalkaze nama tlot gwa yek mä bälki ze yek kä tla gwi?’ 38 A agasi kän mä yenki akä ni de mandaki yek mä kanki kä lubii ganan, sogo a bæ lukal nik dä so yek mä bälki lukal gwi? 39 A gasi kän mä yenki akä näma cwo sogo ga le ka yek mä sak yenki gwi?’ 40 “Guumi a ballisi de, ‘Gem amik ka hwiki ge, näk de kää pali näk mil yilkeni ji jee go, ami kän kää palini.’ 41 “Apaa guumi wul majwe sä ni tu ten ang yali gwasi wu de, ‘Tli dä malan ka, kii de bi nikii gaa wu, te tekä buu wutu gwe bæ a mbashdli sowu gwe sä pali shedan suk mil shinti jwas ju. (aiōnios

g166) 42 Ten de kuzan tloni yek bakaa balan ilga nguki so, a kalkaze tloni yek bakaa balan ze yek a tla so, **43** a ni de mandaki yek bakaa kaman ka lubii gwakan so, de lukal ni da sowu yek bakaa balan lukal so, a pal cwo yek bakaa kula so, ani ka lu leti ka yek bakaa sak yena so.’ **44** ‘Si mago, sa ballit de, ‘Bagaa, a gasi kan ma yenki a kuzan nama tlot gwa yek bama**a** balki ilga nguki so, sogo a kalkaze nama tlot gwa yek bama**a** balki ze yek ka tla so, sogo aka ni de mandaki yek bama kanki ka lubii ganan so, sogo a ba lukal nik da so yek bama**a** balki lukal so, sogo aka nama cwo sogo aka ni ga le ka yek bama**a** sak yenki so gwi?’ **45** ‘Apaa ta ballisi de, ‘Gem amik ka hwiki ge, nak de kaa nge palti nak mil yilkeni ji jee wu, ami kan kaa nge palti.’ **46** ‘Ma jimi a te ka bal bomti gwe ba pakti nidda sowu, a man palti wul ndakce te ka damt*i* gwe a paki sowu.’

(aiōnios g166)

26 De Yesu pak dlamti mas gaba jimi wu, yek ta wul mil lishti jwas de, **2** ‘Kaa yisi de biki dakciti wo multi de lop ka bali, asa bal Yen ga Mbalan tas pakti ten gudal yencin.’ **3** Yek kidi man Paris suk bacina ji mbalan mogaa ka lubii ga bali ga man palti wul ka biimi gwe asa mbet de Kayapas wu, **4** yek sa dlalli gaba ten kangwe sa pi asa dop Yesu asa tlot ka mbukli wu. **5** Ama yek sa wuli de, ‘Ba de ka sa*'i* biki so, sogo mbalan a tlil dlanti.’ **6** To a Yesu ni ka ban Betani ka lubii ga malgwe asa mbet de Siman man gita wu, **7** yek kili gon tul mali*t* na buntan mili gwe sa pali na ye onis wu, buntami ni ga njikmi na mil man tam*i* wusan man wulpi i'e. De Yesu ba nguk wul wu, yek ta shotit mili sut ten gaa. **8** Ama de mil lishti jwas yeni nu wugo yek mbadil lili*s* yek sa wul yilkeni jwasan de, ‘Ai, go lilit wul ka kan. **9** Ten de sa wullan mil gan ka go, ai sa mbi bal wulpi asa hwuli man lashi wul.’ **10** Nak de Yesu yis ilgwe sa nama dlamt*i* wu, yek ta wulsi de, ‘Yek laki de kaa nama hwotti ga kili gan ye? Ai hwa wul kan ta palini. **11** Man lashi wul ni da malkii ko a gasi, ama ami wo ko a gasi kan bani sukkii so. **12** Mil gan de ta shoti gaa wu, shiryat kan ta shirya dli gini ten de tas lebanni. **13** Gem amik ka hwikii ge, mas lu gwe sa lak icin ga tam*i* gaba gan ten dii atl go se sa dlam ilgwe kili gan pali wu ten bi daamti gwasi.’ **14** Yek gon ka mil shinti de kutl cet lop ju, gwe asa mbet de Yehuda Iskariyoti wu li mal kidi man Paris, **15** yek ta ngemsi de, ‘Kume a balkii ti go yek kaa balan ye?’ Yek sa balti wulpi hwol galla de kutl de mekan. **16** Tun

tet ka sa'i gwisi yek ta njel ngot tantu gwe ta kobi tas balsi Yesu wu. **17** Ten cin na de nam ga Motgaa Burodi Man Lashi Yis, yek mil lishtisi tul mal Yesu yek sa wulti de, ‘A ako kan ka lami de tan shiryek ngukti wul Biki Dakcitis*i* ko?’ **18** Yek ta ballisi de, ‘Te ka ban mal malgon akaa wulti de, ‘Man lishti dlam de, sa'i gwas bal njaa. Ta nguk wul Biki Dakciti suk mil lishti jwas a lubii dakk.’’ **19** Yek mil lishtisi pali nak gwe Yesu zisi wu, yek sa sak shiryesi ilga nguki ga Biki Dakcitis*i*. **20** De sukti ka bal de nguktisi ka bal wu, yek Yesu dam na zhila suk mil lishti de kutl cet lop ju tas nguki. **21** Sa nama ngukti wuli nugo yek ta wulsi de, ‘Gem amik ka hwikii ge, de nam tet ka kii a bal bi gini.’ **22** Yek ili hwotsi i'e, yek sa ngusit wulti de, ‘Ko ami kan, Bagaa?’ **23** Yek ta ballisi de, ‘Malgwe nama sulti ang suk ami ka gal wu kade man balti bi gini. **24** Yen ga Mbalan a mashi nak kangwe sa lish gaba tenti wu, ama malgwe a bal bi gwas wu dam de wul cit gonti wi! Sa zat so mago, da a maniti.’ **25** Yek Yehuda, malgwe bal bi gwas wu dlam de, ‘Man Lishti, ko ami kan?’ Yek Yesu ndakit de, ‘Ka dlam na bi gwa wi de ki kan.’ **26** Asa nama ngukti nu wu yek ta kan burodi yek ta pi godiya Nya yek ta cac-cal*i*, yek ta bal mil lishti jwas yek ta wulsi de, ‘Kamanni tak ngukanni. Gan go tlu dli gi kan.’ **27** Yek ta kan yen mbuke yek ta pi godiya Nya yek ta takisi yek ta wule, ‘Tlani mas jwaskan.’ **28** Gan go hwulan gi kan, gwe yek de pyal dlallat gaba wu. Hwulan gwe sa shoti ten de ta mbalan wonti mbi taasti byas wul jwasan ka da wu. **29** A ni kii ma hwiti de, ndok ten ge ba po tla ze inabi so se gas gwe ba tla pyal zesi gon sukkii ka guu ga Aba gi wu.’ **30** De Yesu suk mil lishti jwas wul koo wu, yek sa yili, yek sa to ten Zandal Tlandal Zetun. **31** Yek Yesu hwisi de, ‘Kaa abi mas jwakan akaa zakan ka gas ge, ten bi ilgwe a pi na ami wu. Nak gwe ni ga lishi de, ‘Ba bo man kyobi, a tunga mbaa jwas cat ka.’ **32** Ama kume a pal kaami wugo, ba li Galili cina daakii.’ **33** Yek Biturus wulti de, ‘Ko tas ap ka mas jwasan ten bi ga ilgwe a mbik wu mago, ami wo ba ap so.’ **34** Yek Yesu ballit de, ‘Gem amik hwik ge, ka nge yisti gini asami de mekan ka gas gan a paa gunda kol nda lakti yal.’ **35** Yek Biturus dlam de, ‘Ko ta mashkan kan ba mash sukkii, ba nge yisti gwa so.’ Yek mas mil lishtisi dlam nak gwas wu pak. **36** Yek paa Yesu suk mil shinti jwas li ka lu gwe asa mbe de Getsamani wu, gwe yek de lu cetti mil Zetun wu. Yek ta wulsi de, ‘Daman ade ami wo ba tok ngem Nya to du.’ **37** Yek ta kan Biturus suk mil de lop

ji Zabadi ju, kaa Yakubu suk Yohana, yek ta njel palti duu tuki yek ta hwotdli i'e. **38** Yek ta wulsi de, "Duu tuk gwe ni kaa mbadl gi wu a man tlot gini. Daman ade suk ami, bak ndeman yembal so." **39** Yek ta nak dam da malsi ka njet, yek ta ngus atli yek ta ngem Nya. Yek ta wule, "Aba gini, kume de man pat ka wu, kami mbuka bomti gan ka. Ko de ba de ilgwe a lami wu kan a pali sowu, ama ta pal ilgwe ka lami wu." **40** Yek ta pal tet mal mil lishtisi yek ta mbisi ten ndet yembal. Yek ta ngem Biturus de "Ashe kaa manan damtii kaami suk ami ko ta ga sa'i de nam sa?" **41** Yek ta wulsi de, "Damtii kaami tak gaaba suk Nya, kangwe kaa te ka cingalti so wu. Shishi lami ama dli gwakan ka ndal so." **42** Yek ta pal to ka asami na lop yek ta gaaba suk Nya yek ta wule, "Aba gini, kume ni netli de ta tla mbuka bomti gan wu. To, ta ilgwe ka lami wu pi." **43** De ta po pal tet wu, yek ta mbisi ten ndet yembal da, naak de gwel jwasan njikan ka na yembal wu. **44** Yek ta zaksi kali, yek ta po pal te ka asami na mekan yek ta gaaba suk Nya yek ta kabal gaaba gwe ta dlam tet wu da. **45** Yek paa ta pal te mal mil lishtisi ka yek ta hwisi de, "Hal ninge kaa yima ndet yembal akaa nama shukti ya? To, ningi sa'isi pi wi, sa tak Yen ga Mbalan ka ang ga man palti byas wul. **46** Tlannya, tan zangaal! Man balti bi gi ka bal tet wu!" **47** Ta nisi ma gaaba nugo yek Yehuda, gon ka man kopti jwas de kutl cet lop ju mbuk lu tet malsi. Yehude tul suk wonti mbalan man kidi puka, suk sanda dan ang jwasan ka. Majwe kidi man Paris suk bacina ji mbalan ka shinsi tet wu. **48** To, man balti bisi dlalli lal suksi ten de, "Malgwe a njop bi gi ten kalkang gwas wu kade mal! Dobanti." **49** Yehuda nama mbukti lu, yek ta lak ngip Yesu te dlo ka yek ta wulti de, "Sallama gwa, Man Lishti!" Yek pa ta njop bi gwas ten kalkang gwasi. **50** Yek Yesu ballit de, "Yelan gini, pal ilgwe tullak wu." Yek wonti mbalan dam tedi, yek sa dop Yesu yek sa ngipti. **51** Sa yeni nu wugo, yek gon ka mbalan jwe sa ni suk Yesu wu, yilli bal puka. Yek ta wotl zhel ga bal man Paris te keng ka, yek ta kotlit keng ka. **52** Yek Yesu wulti de, "Palli bal puka gwa ka kaptami, naak de mas malgwe kan bal puka go, bal puka ka tlot wu. **53** Kaa daman gwa we ba lami go ba gaaba suk Aba gini ata zi-ang, ata shini lu na mil shinti jwas wonti man motgaa ga man hapti dlo de kutl cet lop sa? **54** Ama da ni kan a njikan ilgwe gaaba ga Nya dlam de netli kan ta pi wu gwi?" **55** Ka sa'i gwisi wo yek Yesu wul wonti mbalami de, "Kaa li tet na kidi puka suk sanda tak dobbanni nini, man batti

tantu kade ami a? A dam na zhila ko gasi gwik-gwi ka lubii ga Nya, yek a mboki ang mbalan ten gaaba ga Nya ama yek bakaad doban so. **56** Ama mas wul jin pi, ten de ta lishti ji man dlamti gaaba ji Nya njikan da." Na kumti nak gwisi yek mil lishti jwas zakti yek sa ap ka. **57** Yek majwe dop Yesu ju talat mal Kayapas, bacina ga man Paris, ka li kan man yisti Mbat Gaba ga Musa suk kidi ji mbalan mogaa. **58** Ama yek Biturus ngusi kopti gwasan tet dlenti, hal yek ta lak mbuki ka dii boo lubii ga bacina ga man palti wul ga lubii ga Nyami. Yek ta dam atl mal man batti lubii ga Nya tas yen ilgwe a pi wu. **59** Yek man Paris suk man damtii dlaboo Sanhidirin ngusi ngot lal gwe sa sheli Yesu gaa tas man tlot gwas da. **60** Ama yek basa mbi ilgwe sa man dlamti wu so, ko de mbalan wonti shelit lal gaa wu. Ka kaali yek mbalan de lop lak yil todii **61** yek sa wule, "Malgan dlam de, 'Ba man jekti lubii ga Nya ka, a kin lisi ten multi de mekan.'" **62** Yek bacina ga man Paris tlinya yek ta wul Yesu de, "Ka manan ballat ilgon sa? A shedai jin de sa nama dlamti tenki wu pa?" **63** Ama yek Yesu dam mabetlak. Yek bacina ga man Paris wulti de, "A mok na shin ga Nya man mbadli. Dlamini, kik de Almasihu yen ga Nya ma?" **64** Yek Yesu ballit de, "Yii, nu kan. Ama amik ka hwikii ge, ndok ase kaa yen Yen ga Mbalan ta dam ten kat ang shinti ga Nya Man ikosi ten tulti ka kaluntun ka dlo nya." **65** Yek bacina ga man Parismi kesh lukal jwas ka na lilti mbadli, yek ta wule, "Kaa kum gaaba cutgaa suk Nya gwe ta dlam wu wi! Sheda yek ma yima batti ye? Ningi kaa kum gaaba cutgaa suk Nya tet bi gwas wi." **66** Yek de daamti gwakan a dani ye?" Yek sa ballit de, "Mbun de ta tlot ka." **67** Yek sa bazet bakan ten cina gwel, yek sa bogboti, yek jon jwasan bet kalkang, **68** asa nama wulti de, "Bo hwini gaaba ga Nya de kume kik de Almasihu wu, dlamini malgwe fok wu?" **69** Ka sa'i gwisi wo a Biturus ni na zhila ka gip boomi nugo, yek de nam ka mil modli jwe asa pal wul ka lubiimi wu li mali, yek ta wulti de, "Ki mago suk Yesu man Galili wu kan ka ni." **70** Yek Biturus nge yisti ga Yesu a cina da mas jwasan ka, yek ta wule, "Ami wo a yis gaaba gwe ka nama dlamti wu so." **71** Yek ta yil to dlaboo ka, yek yen kili gon po yenti da, yek ta wul majwe ni kali wu de, "Malgan ni suk Yesu ba Nazarat." **72** Yek Biturus po nge yisti da, hal yek ta mo gaaba na Nya, yek ta wule, "Ami wo a yis mali so!" **73** Po lam danti wugo, yek majwe nama dlalati kali wu li mal Biturus, yek sa wulti de, "Ki mago gon gwasan kan. Kangwe aka gaaba

wu bulik gal dā gaa kā wi.” 74 Yek Biturus njeli palti bi gaa gaa gwasi, ata nama mot gaña na Nya ten wulti de, “A yis māli so!” Ta nāma dlāmti nugo yek gunda kol lak yal. 75 Yek Biturus daam gaña gwe Yesu hwit wu, “Ka nge yisti gini asāmi de mekan a paa gunda kol nda lakti yal.” Yek Biturus yil debal yek tā kul i'e.

27 Lu tlo wugo, yek kidi man Paris suk bacina ga mbalan dlalli gaña de tās tlo Yesu ka. 2 Yek sa balti ka, yek sa yillat debal yek sa tālat mal Bilatus gobna. 3 De Yehuda de tik bal bi gwas wu yeni de sa dlalli gaña de sa tlo Yesu kawu, yek tā pal duu tuk na gaa gwasi. Yek tā pal tet mal kidi man Paris suk bacina ga mbalam, yek tā pallisi wulpi hwol galla de kutl de mekami. 4 Yek tā wulsi de, “A pal byas wul wi, a bal bi ga malgwe bata pal byas ilgon sowu ten de tā tlot ka.” Yek sa ballit de, “Yek de biki ganan ye? Go ai ki kan hwotki.” 5 Yek Yehuda shot wulpi ka ka lubii ga Nyami yek tā zak luisi. Yek tā zigaa yek tā sak lak zaa yal yek tā tlo gaa gwasi. 6 Yek kidi man Paris yem wulpi, yek sa wule, “Mbun de tān wuttan wulpi gan kā lu mot wulpi ga lubii ga Nya so, nak de wulpi hwulan kā wu.” 7 Yek sa moo bi gwasan yek sa dlalli gaña a dani, yek sa wul lu ga man kinti cikda na wulpi, ten de tās ngusi lepti ji mandaki kali. 8 Ten nak gwisi kā laki asā mbe lu gwisi de Lu Hwulan hal cin ga ase. 9 Na nu kan gaña gwe Irimiya man dlāmti gaña Nya dlām wu njikan. Gaña gwe wule, “Yek sa kan wulpi hwol galla de kutl de mekan, wulpi gwe man Yisiraila pal gam gwas dā wu, 10 yek sa wul lu ga man kinti cikda na nali nak gwe Nya dlalli de tā pi tenan wu.” 11 To, kā sa'i gwe Yesu ni cina ga gobna wu, yek gobne ngemti de, “Kik de guu ga man Yehuda nwa?” Yek Yesu ballit de, “Yii, nu kan ni.” 12 Ama sa'i gwe kidi man Paris suk bacina ji mbalan dlāmit byas wul gaa go, yek ba Yesu wule ilgon so. 13 Yek Bilatus ngemti de, “Kā kumān byas wul jwe sa zik gaa wu sa?” 14 Ama yek ba Yesu ballit de ilgon so, yek ili ci banti gobne i'e. 15 To, kā sa'i Biki Dakcitis wo, gobna ku na bulti mal ga le ka de nam gwe mbalan botti wu wi. 16 Kā sa'i gwisi wo a mal ga le ka gon gwe mbalan yisti i'e wu ni ang, malgwe asā mbet de Barabas wu. 17 De mbalamogaa wu, yek Bilatus ngemti de, “Gwik kā lami de ta zakti gwi, Barabas a, sogo Yesu de asā mbet Almasihu wu?” 18 Nak de Bilastus yisi de dakaltila kā laki yek sa tulli Yesu a mali wu. 19 A Bilastus ni ga dāmi na zhila ten gobdlan kisti gaña nugo yek kili

gwas shinlu de tās wulti de, “Yil dākā tantu ga mal wu de batā pal byas ilgon sowu ka, nak de a ci kā dli i'e na tlunkat tenti wu.” 20 Ama yek kidi man Paris suk bacina ji mbalan cok mbalam de tās wule de tās zak Barabas tas tlo Yesu ka. 21 Yek gobne ngemti de, “Gwik kā lami de ta zakikii ti kā mbalan de lobī jwi?” Yek sa ballit de, “Barabas,” 22 Yek Bilatus ngemti de, “A yek ba pali na Yesu de asā mbet de Almasihu wu ye?” Yek sa ballit de, “Bakti ka ten gudal yencin!” 23 Yek tā ngemti de, “Ten de yek ke? Byas wul yek tā pali ye?” Ama yek sa mbal yal gwasan ten wulti to nya kāde, “Bakti ka ten gudal yencin!” 24 Bilatus yeni de ta man palti ilgon dani so, a yekgu mbalam 6a lam tlilti dlanti wu, yek tā kan ze yek tā pol ang gwas ka ten yenti ga gwel ga mbalam atā nama dlāmti de, “Ami wo ze gi ni kā alhaki ga hwulan ga man lašhi palti byas wul gan so, go ze gwakan kan.” 25 Yek mas mbalam ballit de, “Hān tā alhaki ga hwulan gwas ni ten gaa ganan mi suk mil jinan.” 26 Yek tā zakisi Barabas. Yek tā laki yek sa bo Yesu, yek paa tā balsiti de tās bakti ka ten gudal yencin. 27 Kaal nak gwisi, yek man hapti dlomi ji gobna tala Yesu kā pada ga gobne, yek sa mwet motgaa ji man hapti dlo ga atli gaa. 28 Yek sa ndusit wul dā ten dli ka yek sa lakin zil lukal gon wundali ji guu, 29 yek sa pal tagiya guu gon na ili yek sa kinit gaa, yek sa lakin sanda kā ang shinti gwasi, yek sa ngusi ngusti a cina gwasi asā nitma wulti gaña mbulti de, “Na nalti gwa, guu ga man Yehuda!” 30 Yek sa bazet Bakan, yek sa kan sande yek sa ngusit bot gaa da. 31 De sa wulit gaña mbultisi pak wu, yek sa ndusit zil lukal ka, yek sa lakin lukal gwas lisi. Yek sa zigaa sukti ten de sa sak bakti ka ten gudal yencin. 32 Sa nama zatgaa nugo yek sa mo suk man Sayirin gon, malgwe asā mbet de Siman wu, yek sa zit netgli de tās kan gudal yencin gwe sa bak Yesu ka a dani wu. 33 Yek sa mbuki kālu gwe asā mbe de Golgota, gwe yek de Is Gaa wu. 34 Yek sa bal Yesu ze inabi ga kutlti suk yoki ilgon de tās tla, ama tā lami de tā kum yokit du go yek tā nge tlati. 35 De sa bakti ka ten gudal yencin wu, yek sa lak guria ten de tās hwul lukal gwas da. 36 Kā kaali wo, yek sa dām na zhila kāli yek sa ngusi bātti gwasi. 37 Yek sa zi lishti gwe dlām byas ilgwe tā pali wu dap ten gaa gwasi, gwe sa lishi de: **GAN GO TIK DE YESU, GUU GA MAN YEHUDA.** 38 Yek sa bak mukal man bātti tantu de lop jon ka ten gudal yencin sukti, gon wo ten kat ang shinti a gon wo ten kat ang yali gwasi. 39 Yek man kopti tu kāli ngusit wulti gaña

mbulti asa nama wotlti gaa jwasan, 40 yek sa ngusi wulti de, “Ki de ka dlam de ka jek lubii ga Nya ka aka kin lisi ka multi de mekan wu! Kis gaa gwa la! Kume ki wo yen ga Nya ke ki wu, yil sut da ten gudal yencimi ka la!” 41 Nak gwisi kan kidi man Paris suk man yisti mbat gabaa ga Musa suk bacina ji mbalan wulit gabaa mbulti. 42 Yek sa wuli de, “Ta kis naa mbalan, ama yek batka kis gaa gwas dani so. Kume ti wo guu ga man Yisiraila ka go tas yil sut da ten gudal yencimi ka la, apaa ma baal gem na ti. 43 Ta ngasti ten Nya, han ta Nyami kisti ninge de tamit da wu, nak de ta dlam de, ‘Ami wo Yen ga Nya kade ami wu.’” 44 Nak gwisi kan mukal jwe sa baksi ka ten gudal yencin sukti ju wulit zobi pak. 45 Tun tet ka tlo cin, yek damshal yitla atli ka mas, se nak cin celti ta la sa'i galla de mekan ga ka sukti. 46 Ta la sa'i galla de mekan ga ka sukti go yek Yesu tlil yal gwas nya yek ta wuli de, “Eloyi, Eloyi, lama sabaktani?” Ilgwe yek de. “Nya gini, Nya gini, yek laki yek ka lakan ka ye?” 47 Majwe ni kgli wu kum ilgwe ta dlam wu, wugo yek sa wuli de, “Ta ba mbe Iliya sudi.” 48 Yek gon gwasan yem na apti yek ta kan wushgali, yek ta lak ka ze inabi gwe mbayi wu, yek ta bak ten sanda yek ta takit de tas tla. 49 Yek naami jwasan wuli de, “Bo zakanti tan bo yeni ni, ko Iliya a suk kisanti.” 50 Yek Yesu po tlil yal gwas nya da na ndalti, yek paa ta kotl mbadl ka. 51 Yek labule ga lubii ga Nya kesh su tlo ka, kan sut tu nya hal sut tu atli. Yek atl nwuti yek kidi ye tat-tatli. 52 Yek gazukdi buli yek mbalan ji botli jwe mash wu wonti pal kaami. 53 Yek sa yil tot daka gazukdi jwasan ka, de Yesu pal kaami tot ka gazukdi wu, yek sa li ka ban man cilti ga Nya yek sa ngusi mbok ang ten gaa jwasan mal mbalan wonti. 54 Ka sa'i gwe bal man hapti dlo ga Roma suk majwe sa nama batti gwas wu yen kangwe lu nwuti suk mas wul jwe pi wu wu, yek banti cisi i'e yek sa dlam de, “Gem, malgan go yen ga Nya kan!” 55 Ama a wonti modli jon jwe sa kop Yesu tun tet Galili de asa ngusit palti wul wu. Modli jwisi dlal te denti ka yek sa ngusi yenti wul jwe nama pat wu. 56 Modli jimi kade kaa Maryam man Magadala, suk Maryam ana ga Yakubu suk Yusupu, suk ana ji mil ji Zabadi ju. 57 De sukti pi wugo, yek man wul ang gon man Arimatiya, malgwe shin gwas kade Yusupu wu tuli. Yusupu wo yen lishti ga Yesu kan. 58 Ta li mal Bilatus yek ta ngemti de tas balti hwi dli ga Yesu yek Bilatus laki yek sa balti. 59 Yek Yusupu kan hwuunisi yek ta lak ka zani leni man mbunti, 60 yek ta zat ka pyal

gazukdi gwasi, gwe ta duk ka ye wu. Yek ta jek bal ye gon ten bisi yek paa ta zigaa. 61 Ama ka sa'i gwisi wo akaa Maryam man Magadala, suk Maryami gon wu ni na zhila tu te duk da gazukdisi ka. 62 Ten cin gwe kop kaali wu, gwe yek de cin gwe kop kaal ga cin palti shiri wu. Yek kidi man Paris suk man yisti Mbat Gabaa ga Musa mogaa mal Bilatus. 63 Yek sa dlam de, “Na nalti gwa, ma daam ilgwe man gillat mbalan gan dlam de ta yi kaami wu. Ta wuli de, ‘Ka kaal ga multi de mekan wo ba pal kaami.’” 64 Ten nak gwisi kan ningi laki ta bat gazukdisi i'e hal se pal multi de mekami. Sogo mil lishti jwas a lak mukal hwu gwas ka asa hwi mbalan de ta pal kaami wi. Kume pi nu go, gillat gwe sa gilli mbalan ka kaali wu a man ga cine na lilti.” 65 Yek Bilatus ballisi de, “Yeman man hapti dlo, tak suk batan luisi, kan gwe ka man batti wu.” 66 Yek sa sak batti gazukdisi ka, yek sa bo hatimi ga guu ten ye gazukdisi, yek sa wut man hapti dlo ten batti luisi.

28 De gas shukti shige wu, ka bultwe ga gas lahadi, yek Maryam man Magadala suk Maryam gon wu sa yenti gazukdisi. 2 Yek atl nwuti i'e, ten de yen shinti ga Nya gon yil sut nya. Yek ta sak gudal ye ga ten bi gazukdisi ka, yek ta dam ten yesi. 3 Yen shinti ga Nyami ngusi cilti nak cit bi ga nyaze, a lukal gwas wo hwoli pat nak apdag. 4 Man batti gazukdisi yenti wugo yek banti gwas cisi i'e, hal yek sa lok te atl ka nak majwe mash wu. 5 Yek yen shinti ga Nyami wul modlisi de, “Bak banti so, a yisi de Yesu kan kaa nama ngot gwasi gwe sa bakti ka ten gudal yencin wu. 6 Tani ade so, ta pal kaami wi nak gwe ta dlam wu. Lan tedi tak yenan lu gwe sa mullat atl wu. 7 Ningo, lan na aniya tak sak hwi mil lishti jwas de, ‘Ta pal kaami wi, a ningi ta suikii Galili cina. a Galilisi kan kaa yenti.’ A mi wo ilgwe tullan wuggu.” 8 Yek modlisi zak gazukdisi ba-ba a banti nama cit gwasan, ama a mbadl jwasan njikan na hwol tuki, yek sa yem na apti tas sak hwi mil lishti jwas. 9 Yek Yesu na gaa gwas mo suksi yek ta wulisi de, “Sallama gwakan.” Yek sa dam tet mali yek sa ngip asan gwasi yek sa ngusit atl. 10 Yek Yesu wulsi de, “Ba banti cikii so. Lan ni tak sak hwi yilkeni ji de tas li Galili, kali kan sa yenanni.” 11 A modlisi nama zatgaa nugo yek jon ka man hapti dlo ju te ka ban, yek sa dlami kidi man Paris mas ilgwe pi wu. 12 De kidi man Parisi suk bacina ji mbalan pal damti wu, yek sa dlalli gabaa yek sa bal man hapti dlomi bal wulpi, 13 yek sa wulsi de,

“Hwi mbalən de, ‘Mil lishiti jwas kaa sak mukal hwu gwas ka, kaa sa’isi wo ama nama ndet yembal.’ **14** Kume gaße mbuki mal gobna go, ma gaße sukti kangwe kaa te kaa bomti sowu.” **15** Yek man hapti dlomi kan wulpi, yek sa pali kangwe sa wulsi de tas pali wu. Gaße gwisi kan a man Yehuda dlami, hal cin ga se. **16** To, yek mil lishti de kutl cet nam ju li Galili, yek sa to ten Zandal Tlandal gwe ta hwisi de tas mogaa kalli wu. **17** De sa yenti wu, yek sa ngusit atli. Ama yek jon jwasan tatl mbadl jwasan tenti. **18** Yek Yesu dam njaa tet malsi yek ta wulsi de, “Sa bəlan mas iko to nya ka suk ten dii atl wi. **19** Ten naak gwisi, ningo sak hwi mas mbalən ji dii atl de tas kobənni, lakənsi tas dəm de mil lishti jini, akaa nisi ma palti baptismal na shin ga Aba suk ga Yen suk ga Shishi ga Nya. **20** Akaa nisi ma mbokti ang de tas kop wul jwe a zi kii palti wu. Yekgu ani sukii ko agasi hal se cin gwe dii atl a paki wu.” (aiōn g165)

Lukka

1 Mbalan wonti lish gaba ten ilgwe pi kā tlo ganan wu. **2** Sa lish ilgwe mā kumi mal majwe yenai na gwel gwasan tet ten ndat zhile wu, a zhel mān dlamtī gaba gā Nya kāde si. **3** Yek laki, ami mago a bodlal gabe i'e wugo, yek a yeni go mbun de ta lishik kangwe ni wu, mān nalti Tiyopolos, **4** tāk yisi de ilgwe kā kumi go gem kān. **5** Ka gin gwe de Hiridus ni de guu kā atl ga Yehudiya wu, mān Paris gon, asā mbet de Zakariya, gwe ni kā mbalan ga Abija bal man danti kā bii ngemti Nya ga cina. Shin ga kili ga Zakariya kāde Alisabatu, ti mago mān gas gā Haruna bal mān danti kā bii ngemti Nya ga cina wu. **6** Mas jwasan sa pāl hwa danti gwe Nya lami wu, sa kop mbat gā Nya nāk kangwe tā lami tā mbalan kobi wu. **7** A bā mil nisi dā so. Nāk de Alisabatu wo bā mān zāt yen kāde ti sowu, a mas jwasan go sa koli wi. **8** Gas gon Zakariya nāma pālti wul kā lubii gā Nya de cin pālti wul gwasan kā bii ngemti Nyami ballat tet wu. **9** Nāk kangwe a mān Parismi kul pali wu. Yek sa botl Zakariya tas te kā lubii gā Nyami tas kwel turare mān tamti wusān. Yek tā te gibī. **10** A mbalan wonti ni debāl asā nāma ngemti Nya de Zakariya nāma kwelti turare wu. **11** Ta ni nugo, yek yen shinti gā Nya kāwū ten kāt ang shinti a malkān lu kwelti turare. **12** Yek banti ci Zakariya, de tā yen yen shinti gā Nyami wu. **13** Yek yen shinti gā Nyami wulti de, “Bā banti cik so Zakariya, Nya kum ngemti gwe kā ngemti wu yi. Kili gwa Alisabatu a zik yen akā zit shin de Yohana.” **14** “Sa zāt wugo, ka pāl hwol tuki, a mbalan wonti a pāl hwol tuk nā zāt gwas pak. **15** Yeni a dān de bal mbalan mal Nya. Ta tla duk so a bāta tla mas ilgwe a gillit gaa kāwū so. Sa njikan mbadl gwas nā Shishi gā Nya ata yi kā tuk gā ana gwasi. **16** Tik ka palli mān Yisiraila wonti mal Bagaa Nya gwasan. **17** Ta tuli Bagaa Yesu cina, ata pāl wul na ndalti nāk gwe Iliya mān dlamtī gaba gā Nya pali wu. Ta tulli tamti danti kā tlo gā mil suk mān zāt jwasan. Ta palli mbalan mān lāshi kumti bi asā dān de mān kumti bi suk mān pālti zok wul. Nā nu kān ta lākāmi Yesu mbalan jwasī.” **18** Yek Zakariya wul yen shinti gā Nyami de, “Dā nii kān ba yisi de ilgwe kā dlam go a pi nu gwi? Nāk de ami wo kol mbalan kā bali a kili gi mago ta koli wu?” **19** Yek yen shinti gā Nyami wulti de, “Amik de Jibirailu gwe nāma danti mal Nya wu. Nya shinān de ta hwik gāba mān tamti gee. **20** Yek yekgu kā nge gāba gini, ama a dān de gem kume

multi njikan wu. Yek laki de ninga ka po man gāba so, se gas gwe sā zi yeri wu.” **21** Mbalan nama bātti yilti ga Zakariya, yek sā njel daamti gwasan de yek laki de bāta yil tet bale so ye. **22** Tā yil tet wugo yek bāta man gāba so, yek sā yisi de Nya bulit gwel yek tā yen ilgon kā lubii gā Nyami. Yek tā ngusi gāba nā ang ama bāta man gāba nā bi gwas so. **23** Multi gā pālti wul gwasan kā bii ngemti Nyami paki wugo, yek tā li gazi. **24** Lam multi wugo, yek kili gwas Alisabatu mbi yen, yek tā hwudal gaa gwas ka a gibboo ga lip de namtan. **25** Yek tā wule, “Nya yen gonti ganan yek tā bālni yen wi. Tā kami nsha gwe a cin ka mbalan wu kāwi.” **26** Alisabatu njikan lip de mukka nā yen tuk wugo, yek Nya shin yen shinti gwasi asā mbet de Jibirailu kā bān gon asā mbe de Nazarat kā atl ga Galili. **27** Tā shinti mal yen kili gon gwe bāta bō yis maani sowu asā mbet de Maryam, ti kān mālgon asā mbet de Yusupu nāma kohti gwas de yen kili gwas wu. Yusupu wo mān gas ga gus guu ga mān Yisiraila gwe asā mbet de Dauda wu kān. **28** Yek yen shinti gā Nyami tul mal Maryam, yek tā wulti de, “A nāma gābet gwa nā hwol tuki ki de kā mbi hwa wul sut mal Nya wu. Guu ga Nya ni sukki.” **29** Maryam kum gābetisi wugo, yek banti citi, yek tā daamti de, “Yek yen shinti gā Nyami a hwit ye?” **30** Yek yen shinti gā Nyami wulti de, “Bā banti cik so Maryam, kā mbi hwa wul sut mal Nya. **31** Ka mbi yen tuki, akā zi yen maani, akā zit shin de Yesu. **32** Ta dān de kaksha mbalan, asā mbet de yen ga Guu ga Nya mān nalti. Nya Bal Kakshe a bālti nalti gā mān zāt ga koli gwasi Dauda. **33** Tik ka dān de guu gwe bāpakti nīsdā sowu ga mān Yisiraila, ta dān de guu ga Israila gwe bā a paki sowu.” (*aiōn g165*) **34** Yek Maryam ngem yen shinti gā Nyami de, “Dā nii kān a pi nu gwi, de ba bō yis maani sowu?” **35** Yek yen shinti gā Nyami wulti de, “Shishi gā Nya a su sut tenki. Ndalti ga Guu ga Nya a yitlak ka, nāk de nu kān ni wu, yen gwe ka zāt go sa mbet de Yen ga Nya. **36** Yilka gwa Alisabatu mago yen nit tuki kā kolit gwasi, a mbalan kul wule, ti wo mān zāt yen kā so, yekgu tā bāl kā lip de mukka gwasi. **37** Ilgon kan Nya gaa so.” **38** Yek Maryam wul yen shinti gā Nyami de, “Ami wo zhel gā Nya kān, han tā dān nāk gwe kā dlam wu.” Yek yen shinti gā Nyami zigaa. **39** Kaal dā lāmti multi, yek Maryam li kā bān gon de ni ten zāndāl wu kā atl ga Yehudiya bāle-bāle, **40** Yek tā te kā lubii gā Zakariya, yek tā gāfe Alisabatu. **41** Nā kumti yal gābet gā Maryam, yek yen gwe ni Alisabatu tuk wu nwuti, yek mbadl

ga Alisabatu njikan na Shishi ga Nya. **42** Yek tə wul Maryam na ndaltı de, “Ki wo mən mbit hwa wul ga Nya kən man mas modli, a yen gwe ka zət wu mago mən mbit hwa wul kə pak! **43** Hwa wul yek a mbi nən ye, de ana ga Bagaa gi li tet malan wu? **44** Na kumti yal gabet gwa Maryam, yek yen ga nii tuk wu nwuti na hwol tuki. **45** Ki wo man mbit hwa wul ga Nya kan nək de kə zi mbadl de gaña gwe Nya shinik lu sut nə nali wu pi wu.” **46** Yek Maryam ballit de, “Bagaa Nya kan mbadl gi nama tasti gwasi, **47** Nak de tik de mən kisti gi wu. **48** Nak de tə yisi lu wu, ko de ami wo zhel gwasi kan gwe bə ani ten bi ilgon sowu. Ningo gin ten gin sa mbe de mən mbit hwa wul ga Nya. **49** Nak de Nya Bal Kakshe wo mən nalti kəwū tə pəli kidi wul, shin gwasi kədə mən cilti. **50** A tə yen gonti ga majwe bəntit wu gin ten gin. **51** Na ang gwasi mən ndaltı kan tə pəli kidi wul, yek tə cat mən nali gaa ka suk mas wul jwe nisi kə mbadl wu. **52** Yek tə yilli kidi guu dəkə gobdlan gwasan ka, yek tə bal nalti majwe sa mbulsi wu. **53** Yek tə bəl hwa wul majwe ni kə kuzən wu, yek tə mbol mən wul koo ami. **54** A tə zi ang ten zhel jwası mən Yisiraila nək de a bəta məsan gaña gwe tə dlallı kə dlo gwasi gwe de bə a paki sowu so. A tə kul yen gonti ga koli ganan Ibirahim suk majwasi gin ten gin, nak gwe tə dlamı ma jinan ji cina wu.” (**aiōn g165**)

55 Yek Maryam dəm suk Alisabatu lip de mekan yek paa tə pal gazi. **56** Yek zət yen ga Alisabatu tul wi yek tə zi yen maani. **57** Yek gaña matlı dənkə yelən dənti gwasi ka suk yilkeni, kangwe Nya yen gonti gwasi i'e wu, yek mas mbalans pal hwol tuk sukti. **58** Yeni mul de wusupsi na zət wugo, yek sa salti, yek yilkeni ji Alisabatu mogaa mas suk yelən jwası gas salti ga yeni, yek sa lami de təs zit shin ga koli gwasi Zakariya. **59** Yek gasal gwasi wulsi de, “Nuk so, de Yohana kən ka mbeti.” **60** Yek sa wulti de, “Yek nu ye? Kə gas gwakan wo mən shin wu ni də so.” **61** Yek sa pəli kolisi na ang de, nii kən sa mbe shin ga yeni gwi? **62** Yek tə ngwe de təs bəlti wul lishti, yek tə lishi de, “Shin gwasi kədə Yohana.” Na kumti nu yek mbadl tatlisı. **63** Zakariya nama lishti shin ga yeni, yek bi buliti yek tə nda gaña. Yek tə njel təstı ga Nya. **64** Yek bənti ci yelən dənti jwası yek sa ngusi dəamtı ilgwe pi wu mas ten zəndal atl ga Yehudiya. **65** Mas majwe kum gabə jo yek ili cisi bənti, yek sa ngem yilkeni de, “De yek yeni a dən ye?” Nak de ang ga Nya mən ndaltı ni tenti nu wu. **66** Yek Shishi ga Nya njikan mbadl ga Zakariya aba ga Yohana yek tə dlam gaña ga Nya ten ilgwe a ya pi wu,

yek tə wule, **68** “Mə təsan Nya ga mən Yisiraila nək de tə nama tullat ga man kisti ga mbalans jwas wu. **69** Tə 6alma shinti ga bal mən kisti ganan sudi tet ka gas ga zhel gwasi Dauda guu. **70** Nak kangwe Nya dlamı man dlamı gaña gwasi ji cina wu. (**aiōn g165**) **71** Ningo ta 6alma shinti ga mən kisti ganan, təs kisnii dəkə ang ji mas mən net ganan ka. **72** Nak kangwe tə wulanni de ta yen gonti ji kolsi jinan wu, a bəta məsan zok gaña gwe tə dlallı kə dlo gwasi suksi wu so, **73** Yek de gaña gwe tə dlallı kə dlo gwasi suk koli ganan Ibirahim wu. **74** Tə hwini de ta kisnii də mal mən net ganan ka, kangwe bə bənti kopti gwasi a cinni sowu, **75** Na zok mbadli suk pəlti hwa wul kə dənti ganan mas a cina datka. **76** Ki nak en yen gi go, sa mbek de mən dəamtı gaña ga Nya Bal Kakshe, kik de mən ləkanti mbadl ga mbalans ji Nya, nək de ka tuli Almasihu cina a kə lakamit tantu tultı wu, **77** Kik ka hwi mbalans jwası kangwe sa mbi kisti wu, ten taasti byas wul jwasan ka. **78** Nak de Nya wo mən yenti gonti kən i'e wu, ta shin Almasihu sudi nək gwe a cin yil tot na cilti wu. **79** A cilti gwisi ka cilli mən dənti kə dəmshal suk majwe ni kə dən-dən məshkən wu, atə kobi nəmi ten tantu təmti mbadli.” **80** Yek Yohana nali yek tə ndalı ata nama botlkən, yek tə dəm kə lafi se nak tə nda dəamtı gaña ka dlo ga mən Yisiraila.

2 Ni nu kə multi jon, yek gaña yil sut mal guu ga mən atl ga Rom asə mbet de Kaisar Ogostus, de netgli kən təs dəm wantat ga majwe ni kə atl gwasi wu mas na shin gwasan. **2** Yek de ndat zhila dəamtı wantat ga mbalans kə multi jwe Kiriniyas ni de gobna ga Siriya wu. **3** Yek mbalans li mas jwasan təs dəmshi dənkə bən jwasan ka. **4** Nak de Yusupu wo mən gas ga Dauda kəwū, yek tə zak Nazarat kə atl ga Galili yek tə li kə bən Baitalamı kə atl ga Yehudiya. Ban gwe sa zi Dauda malgwe tik de gus guu gwasan wu. **5** Yusupu mago tə su təs dəmshi suk Maryam yen kili gwe tə nama kopti gwasi wu. A yen nit tuki. **6** Sa ni Baitalamı nugo yek zət yen tuliti. **7** Yek tə zi yen cina gwasi yen maani yek tə kusti ka na wul lut yen kaali. Yek tə lakti kə wul tlat ze ji tla nək de bəşə mbi punka kə lubii gwe a məndək shuk wu sowu. **8** A mən kyo nama multi ten dii atlı njaa kə lwisi, asə nama bəttı mbala jwasan kə gasi. **9** Ba na yisti gwasan so, yek yen shinti ga Nya tuli yek tə dələ məlsi, yek nalti ga guu ga Nya cilli lwisi ka. Yek bənti cisi i'e. **10** Yek yen shinti wulsi de, “Bə bənti ciki so, gaña ga Nya mən təmti, mən hwollat mbadl kən a

tullikii gwe ni de ga mbałan mas wu. **11** Ase go ką bal ban ga Dauda sa zikii malgwe de ta kis mbałan daka byas wul kawu, asa mabet de Almasihu Bagaa. **12** Ilgwe ka yeni wuggu, ka mbi yen ga kusi ką wul lut yen kaali a atli ką wul tlat ze ji tla.” **13** A ba malgon bo kum gaße so, yek wonti mil shinti ji Nya suk yen shinti gon wu, njel tasti ga Nya de, **14** “Nalti ga Nya Bal Kakshe to nya ka, ten dii atl wo tami mbadl ga mbałan jwe ta nama hwol tuk na si wu.” **15** Sa ni nugo, yek mil shinti ji Nyami zaksi yek sa pal to nya ka, yek man kyoobi wul yilkeni de, “Mi mago ma bo su Baitalamisi pak, tan sak yenan ilgwe nama pat wu, gwe de Bagaa Nya hwini wu.” **16** Yek sa li ką bami baa-baa, yek sa mbi ką Maryam suk Yusupu suk yen lalı gwasan ata ni atli ką wul tlat ze ji tla. **17** Yek man kyoobi yenti wugo, yek sa dlamisi ilgwe yen shinti ga Nya hwisi ten yen ni wu. **18** Mas majwe kum gaße gwe man kyo ju dlam wu, yek sa ngip bi ką ang asa nama yenti wul cit banti ten ilgwe man kyoobi dlam wu. **19** Yek Maryam ngip gaße mas ką mbadl gwasi, yek ta ngusi daamti gwas a dani. **20** Yek man kyoobi pal gazan na hwol tuki, na tasti nalti ga Nya na ilgwe sa kumi yek sa yeni wu ndakce na kangwe yen shinti ga Nya hwisi wu. **21** Yeni njikan multi na wusupsi wugo, yek sa salti, yek sa zit shin de Yesu, shin gwe yen shinti ga Nya bali a basa bo mbi tuk gwas sowu. **22** Yek multi jwe a kili man zat yen kul pali na daskan njikan wugo, yek Maryam suk Yusupu li ką lubii ga Nya a Wurshelima na kangwe mbat gwe Nya bal Musa dlam wu. Yek sa taki wul Nya kangwe mbat gwe Nya bal Musa dlam wu, “Kulu me de lop sogo mil kulu boo de lop,” kąn sa mboshi asa taki Nya. Yek sa tala Yesu Wurshelima tas takiti Nya, na kangwe mbat gwe Nya bal Musa dlam wu, “Mas yen maani gwe de yen cingo, ta dan de man lašhi daskan ga Nya.” **25** Ka multi jwisi wo, a malgon ni da a Wurshelima asa mabet de Saminu, man zok mbadl gon a hwa zhel ga Nya kade ti. Ta nama batti malgwe a kis man Yisiraila wu. A Shishi ga Nya ni sukti. **26** Shishi ga Nya hwit de ta bo mash so se ta yen Almasihu gwe Nya a shinti sut wu. **27** Yek Shishi ga Nya tala Saminu kulu lubii ga Nyami lu gwe ką Maryam suk Yusupu tala Yesu tas palit na kangwe mbat gwe Musa dlam wu. **28** Yek Saminu kan yeni ką ang gwasi yek ta tas Nya, yek ta wule, **29** “Bagaa Nya, ningو zhel gwa a mash na tami mbadli, na kangwe ką dlami wu. **30** Na kangwe gwe gi yen kisti gwa wu, **31** kisti gwe ką pali mas mbałan wu. **32** Tik de cilti gwe a cilli majwe ba Man Yehuda

ką sowu, a tik de malgwe man Yisiraila a ndal kati wu.” **33** Yek aba gwasi suk ana gwas ngip bi ką ang na cit banti na ilgwe Saminu dlam ten yen gwasan wu. **34** Yek Saminu ngem Nya tas balsi zok wul gwasi, yek ta hwi ana gwas Maryam de, “Yen gan go mbałan wonti ką Israila a neti asa nda, a wonti a lamti asa dlali, a ta dan de lal gwe ba mbałan lami sowu. **35** Na nu kąn wul jwe sa zi ką mbadl gwasan wu a yil defal. Ilgan a ciki na k wule puka ką tul mbadl gwa.” **36** Kol gasal man dlamti gaba ga Nya gon ni da asa mabet de Hannatu, yen ga Panuwel man gas ga Ashiru. Ta dan bii kos gin de nitgi, **37** yek kos gwas mashi, yek ta bal ką gin de kutl na wusupsi na wupsi. Bała huul na lubii ga Nya so, ata ngem Nya na ką cin na ką gasi ata pal kalkaze pak. **38** Yek ta li mal ką Saminu suk ką Maryam kulu bii ngemti Nyami, yek ta ngusi hwol tuk na Nya yek ta hwi gaba mbałan jwe nama batti kisti ga Wurshelima wu ten yeni. **39** Ka Yusupu suk Maryam pak palti ilgwe mbat ga Musa dlam de tas pali wugo, yek sa pal gazan a Nazarat ką atl ga Galili. **40** Yek yeni nali yek ta ndali, yek ta njikan na botlkan yisti wul, a hwa wul ga Nya ni sukti. **41** Mas gin, a aba suk ana ga Yesu li Wurshelima tas pal Motgaa daamti dakcit boo ji Israila. **42** Yesu njikan gin kutl cet lop wugo, yek sa to nak gwe asa kul pali wu. **43** Sa pak motgaami wi de sa fa pal gazan go yek Yesu sa tukaali a Wurshelima, abe abe suk ane yisi so. **44** Sa dam gwa we ta ni suksi ką mbałan, yek ba ni nu so. Yek paa sa nda ngot gwas ką yilkeni suk majwe sa yissi ju asa nda cin ten a lat wi. **45** Yek basa yenti so. Yek sa pal te Wurshelima ka ten ngot gwasi. **46** Sa mul de mekan ten ngot gwas wugo, yek sa lak mbit ką dlo ji man lishti ką lubii ga Nya, ata nama kumti gwasan ata nama bodlalти gwasan na kumti gas wul. **47** Mas majwe kumti jo yek sa ngip bi ką ang a banti nama cit gwasan na yisti wul gwasi na kangwe ata ballisi gaba wu. **48** Aba gwas suk ana gwas mbit wugo, yek banti cisi, de sa yenti ką dlo ga man lishti wu, yek ana gwas wulti de, “Ma nama ta ngot gwa suk aba gwa yek laki yek ką palini nu ye?” **49** Yek ta wulsi de, “Yek laki de ką nama ngot gi ye? Ką yisi de netgli kąn nii de ta pal wul ga aba gi sa?” **50** Yek basa yis ilgwe ta nisi ma dlamti wu so. **51** Yek ta kopsi yek sa li Nazarat ata nama kopti gaba gwasan. Yek ana gwas ngip ili mas ką mbadl gwasi. **52** Yek Yesu ngusi nalti ata nama botlkan yisti wul suk hwol hwulan mal Nya suk mal mbałan.

3 Ka gin de krtl cet namtan de Kaisar Tiberiyas ni de bal guu ka atl ga Rom. A Bilatus ni de gobna ga man Yehudiya. A Hiridus kade guu ga man Galili. Yilka gwas Pilip wo atā ni de guu ga man Ituriya suk Tarakanitus. A Lisaniyas ni de guu ga man Abilen. **2** Ka Anana suk Kayapas kade kidi man Paris. Yek Nya gaba suk Yohana yen ga Zakariya atā nama danti kā lābi. **3** Yek tā ngusi mālti dānkā bān jwe ni njaa mal dlalka gon asā mbe de Yodan wu atā nima hwit gaba mbalān de, tās cit atl gaa mal Nya tās taasisi byas wul jwasān ka asā pālisi baptisma. **4** Nāk gwe ni ga lishi kā lishti ga Ishaya man dlāmti gaba ga Nya de: “Tik de yal gwe nāma takti bi nā ndālti kā lābi gwe nāma wulti ga mbalān de, ‘Lākāmi Bagaa tantu gwakan, lākāman danti gwakan. **5** Njikaman gorāndlān ka. Takān tantu jwe kontan kāju ka. **6** Na nu kan mas mbalān a yen kisti ga Nya.” **7** Yek Yohana hwi mbalān jwe de mogaa tās pālisi baptisma wu de, “Bubul nāk kii, wok hwikii de tāk abii liliti mbadl ga Nya man tulti wo? **8** Palān ilgwe a mbok ang ten cit atl gaa gwakan wu. Bāk wulān de kii wo man gas ga Ibirahim wo kā ni kā man pāliti byas wul so so, nu kān ni so. Nya a man pallāt mil ye asā dān de mil ji Ibirahim. **9** Nāk ninge mago bi ndal ni ten zhila tlindi, mas tlindi jwe wut mil sogo a wotl ka a wut kā wutu.” **10** Yek mbalāmī kum gazi de, “Yek ma pāli ye?” **11** Yek Yohana wulsi de, “Mālgwe lukāl de lop niddā wu, ata bāl de nām mālgwe niddā sowu; a mālgwe ilga nguki niddā wu tās pāli nu pak.” **12** Man kanti wulpi boo tul mal Yohana tās pālisi baptisma, yek sa ngemti de, “Man lishti, yek ma pāli ye?” **13** Yek Yohana wulsi de, “Mbokan ang ten gem gwakan, bāk kāman wulpi boo mal mbalān nal man kangwe sa zikii kanti wu so.” **14** Yek man hapti tlo jon kum gazi de, “Yek ma pāli ye?” Yek Yohana ballisi de, “Bak kāman wulpi mal mbalān ngetli so, a bāk sheli lal mālgon gaa so. Dlo mbadl nā batlti gwakan.” **15** Mbalān mas nāma bātti tulti ga Almasihu bāle, sa lami tās yisi ko gwa Yohana kade Almasihu. **16** Yek Yohana ndākisi de, “Ami wo na ze kān a pālikii baptisma, ama bal mālgon a ya tuli mālgwe nal manān wu, tā man ngetli ga ta pātl kaptalan gwasi. Tik ka pālikii baptisma na Shishi ga Nya suk wutu. **17** Ta huul tlo ga gwesi suk kapti nā gal pelti wul gwasi. Ta taas lu cokti tul gwas ka mas atā wut gwesi kā nhu gwasi. Kapti wo atā kweli ka na wutu gwe bā a mbash sowu.” **18** Yohana hwisi wundāl gaba jwisi wonti man ndālti de tā nisi ma hwit gaba

man tāmti wu. **19** Yohana gāba ten Hiridus guu ten hapti gwe tā hap kili ga Pilip yilka gwas wu, suk byas wul jwe tā pāli wonti wu. **20** Yek Hiridus guu yitla Yohana kā bii gwe asā tel man pāliti byas wul wu, dā ten byas wul jwe tā pāli wu. **21** Gas gon sa nima pāliti baptisma mbalān wonti. Yek Yesu na gaa gwas mago yek sa pāliti. Ta nāma ngemti Nya nugo, yek tlo nya būli. **22** Yek Shishi ga Nya yil sut nya nāk kulu yek tā dālāl ten Yesu. Yek gāba wul sut nya de, “Kik de yen gi gwe a lamki wu. A nāma hwol tuk nā ki i'e.” **23** Yesu ni kā gin de krtl de mekan de tā nda dāmti gāba ga Nya mbalān wu, kā yisti ga mbalān wo Yesu wo yen ga Yusupu kān, Yusupu wo yen ga Heli. **24** Heli yen ga Matat, Matat yen ga Lawi, Lawi yen ga Malki, Malki yen ga Jannai, Jannai yen ga Yusupu. **25** Yusupu yen ga Matatiya, Matatiya yen ga Emos, Emos yen ga Nahu, Nahu yen ga Azariya, Azariya yen ga Esli, Esli yen ga Najaya. **26** Najaya yen ga Ma'ata, Ma'ata yen ga Matatiya, Matatiya yen ga Shimeya, Shimeya yen ga Yusupu, Yusupu yen ga Yoda. **27** Yoda yen ga Yowana, Yowana yen ga Repaya, Repaya yen ga Zerubabel, Zerubabel yen ga Shayeltyiel, Shayeltyiel yen ga Niri. **28** Niri yen ga Malki, Malki yen ga Addi, Addi yen ga Kosama, Kosama yen ga Almadama, Almadama yen ga Er. **29** Er yen ga Yosi, Yosi yen ga Eliyeza, Eliyeza yen ga Yorima, Yorima yen ga Matat, Matat yen ga Lawi. **30** Lawi yen ga Saminu, Saminu yen ga Yehuda, Yehuda yen ga Yusupu, Yusupu yen ga Yonam, Yonam yen ga Eliyakim. **31** Eliyakim yen ga Malaya, Malaya yen ga Mainana, Mainana yen ga Matata, Matata yen ga Natan, Natan yen ga Dauda. **32** Dauda yen ga Yesse, Yesse yen ga Obida, Obida yen ga Bo'aza, Bo'aza yen ga Salmon, Salmon yen ga Nashon. **33** Nashon yen ga Aminadab, Aminadab yen ga Aram, Aram yen ga Hesruna, Hesruna yen ga Peresa, Peresa yen ga Yehuda. **34** Yehuda yen ga Yakubu, Yakubu yen ga Ishaku, Ishaku yen ga Ibirahim, Ibirahim yen ga Tera, Tera yen ga Nahor. **35** Nahor yen ga Seruk, Seruk yen ga Reza, Reza yen ga Pelek, Pelek yen ga Eba, Eba yen ga Shela. **36** Shela yen ga Kenan, Kenan yen ga Arpakshad, Arpakshad yen ga Shem, Shem yen ga Nuhu, Nuhu yen ga Lamek. **37** Lamek yen ga Metusela, Metusela yen ga Enok, Enok yen ga Yared, Yared yen ga Mahalalel, Mahalalel yen ga Kenan. **38** Kenan yen ga Enosh, Enosh yen ga Shitu, Shitu yen ga Adamu, Adamu wo ga Nya.

4 Yek Shishi ga Nya njikan Yesu, yek tə zak lu dlalka Yodan, yek Shishi ga Nyami talat kə labi, 2 kəlu gwe Shedan cingaltı wu. Multi de kutl de wupsi a bata nguk ilgon so, a kuzan balma tlot gwas i'e. 3 Yek Shedan wulti de, "Kume ki wo Yen ga Nya kago, palli ye gan de burodi." 4 Yek Yesu wulti de, "Ni ga lishi de, 'Ilga nguki na ngus kade man lakti mbalan asa dan na mbadl so.'" 5 Yek Shedan tolti ten tlal lu gon, yek tə mbokit ang ten dii atli na mas wul jwe ni gihi wu ka nak danti. 6 Yek Shedan wulti de, "Ba pallak de bagaa ga mas mbuni wul jimi, mas ji kan, a ba mani balti malgwe a lamit wu. 7 Ba balki mas, kume ka ngus atli yek kə balan nalti wu." 8 Yek Yesu ballit de, "Ni ga lishi de, 'Bagaa Nya gwa na ngus kan ka balti nalti, ti na ngus kan ka dan de zhel gwasi.'" 9 Yek Shedan talet Wurshelima, yek tə tolti ten gaa lubii ga Nya, yek tə wulti de, "Kumde Yen ga Nya kade ki wu, dafci lu sudi, 10 naq gwe ni ga lishi de, 'Nya a shin mil shinti jwas sudi 11 asa ngipki na ang gwasan. A baka bo asan ten ye so.'" 12 Yek Yesu wulti de, "Ni ga lishi de, 'Bak cingal Bagaa Nya gwa so.'" 13 Shedan pak cingaltı ga Yesu wugo, yek tə zakti, yek tə 6at zobsi cin gon da. 14 Yek Yesu pal te atl ga Galili ka a mbadl gwas ni ga njikmi na ndalti Shishi ga Nya, yek mbalan wonti kum gaña tenti mas ka atli. 15 A tə kul hwi gaña mbalan kəlu motgaa ga gwasan, a mas mbalan təsti. 16 Yek Yesu li kə nak'en ban gon asa mbe de Nazarat, kəlu gwe tə nal wu, yek tə te kəlu motgaa gwasan naq kangwe ata kul pali gas shuktı wu. 17 Yek sa balti lishti gwe Ishaya yen shinti dlamtı gaña ga Nya lish wu. Yek tə bul lu gwe lishtisi wuli de, 18 "Shishi ga Nya ni ka ami, Nya botlan de ta dlami gaña man tamti majwe ba ilgon nisi də sowu. Ta shinan de ta hwi majwe ni ga bali wu de sa patlsi, Dwa mago sa yen lu, A ta yilli majwe ni kə bomti danti suk baboo jwasan wu ka pak, 19 Ta hwisi de, gin gwe Nya a kis mbalan jwas wu tul wi." 20 Yek tə le lishtisi ka yek tə bal man danti kəlu motgaami. Yek tə dəm na zhila. Majwe ni kəlu motgaami jo yek sa wutit gwel. 21 Yek tə wulsi de, "Gaña gee dan de gem malkii ase wi." 22 Mas mbalan jwe ni kəli wu dlam hwa gaña tenti. Yek banti cisi ten gaña gwe tə dlam wu. Yek sa wuli de, "Da nii kan a pi nu gwi? Ko yen gan go tik de yen ga Yusupu wu so?" 23 Yek Yesu wulsi de, "A yisi de ka dlam gaña tenan nu de, 'Man balti ikan, ndok gaa gwa la.' Ilgwe ka lam dlamtı go yek de, 'Yek laki de baka pal wul cit banti ka ban gwa naq gwe ka pali a Kaparnahum so ye?'" 24

Yek Yesu po hwisi de, "Gem kan, man dlamtı gaña ga Nya a mbi nalti kə ban gwasi so. 25 Gem, guli modli ni də wonti kə atl ga Israile kə gin gwe Iliya man dlamtı gaña ga Nya ni kə atli wu. Gin de mekan na tatlti tlo, de ba ze nda sowu, yek kuzan tlo mbalan mas ka atl ga Israile. 26 Ama ba Nya shin Iliya mal modli ju so. Yek tə shinti mal guli kili gon a Zarepat man danti kə atl ga Sidon. 27 Sogo bo daamanki ten Ilisha man dlamtı gaña ga Nya malgwe laki yek Naaman ndoki daka cwo gita kawu, a Naaman wo man Siriya kan, a man cwo gita ni da wonti kə Israile jwe nama lamti ndokti wu." 28 Yek sa kumi nu wugo, yek mbadl lili majwe ni kəlu motgaami wu. 29 Yek sa tlinya na apti, yek sa tol Yesu ten zandai bami. Sa nama lamti tas jekti sut ten zandali. 30 Yek Yesu yil daka tlo gwasan ka yek tə zigaa. 31 Yek Yesu li Kaparnahum ban gon ka atl ga Galili, yek tə nisi ma gaña kəlu motgaa gwasan gas shuktı. 32 Kə lwisi mago banti ci mbalan ten ilgwe tə dlam wu naq de mas gaña gwas wo kidi gaña kawu. 33 A Yesu ni kəlu motgaa, yek man byas mazhe gon njel tlilti yal nya de, 34 "Tli də mal ni kə! Yek mo ni sukki ye, Yesu ga man Nazarat? Kə sa tlot ganan kaa? A yisi, ki wo man cilti kan gwe Nya shinti sut du." 35 Yek Yesu dlallat ka, yek tə wulti de, "Dəm mbetlak!" Yek tə po wul mazhesi de, "Yil daka ti ka." Yek mazhesi jek mali a atli kə tlo mbalan yek tə yil daka mali ka kangwe batu kumit cwo sowu. 36 Yek banti ci mbalan yek sa wuli de, "Ndalti yek ni gaña ga malgan də nu ye, de mas na mazhe mago asa kum gaña gwas wu?" 37 Yek gaña ten ilgwe tə pali wu matl danka bami ka. 38 Yek Yesu yil daka lu motgaa ga gwasan ka, yek tə li lubii də Siman. 39 Yek Yesu ngus mali yek tə matl cwobi, yek cwobi zakti yek tə tlinya ninge-ninge yek tə njelisi palti wul. 40 Cin 6al njaa tə nda bii go yek wonti mbalan man cwo tul mali yek tə ngusi zat ang gwas tensi asa nama ndokti, 41 mazhe mago sa yil daka mbalan ka wonti asa nama lakti yal asa nama wulti de, "Kik de Yen ga Nya." Yek tə matlsi yek batu zaksi tas gaña so naq de sa yisi de tik de Almasihu wu. 42 Lu tlo wugo, yek Yesu li kəlu gon na ngusi, a mbalami nama ta ngot gwasi yek sa mbit wugo yek sa wulti de bas zigaa ata zaksi so. 43 Ama yek tə wule, "Ngetli kan nii de ta dlam gaña man tamti ten kangwe mbalan a kan Nya de guu kə mbadl gwasan wu, naq de yek laki yek sa shinan sut du." 44 Yek tə ngusi dlamtı gaña kəlu motgaa ji Man Yehuda a Yehudiya.

5 Gas gon, Yesu nāma dlāmti gāba gā Nya ten bi bal ze gon asā mbe de Jenesele. Yek mbalān wonti dān njaa mālti tās kumti. **2** Yek tā yen jirgi ze jon de lop jwe bā malgon ni giōi sowu ten bi bal zesi, ji mān dopti kwesi, sā wut kāli, asā nāma polti wul dopti kwes gwasān. **3** Yek tā te kā jirgi zesi gā Siman Biturus wu. Yek tā ngem Siman Biturus tās nak jek jirgi te kā zesi kā. Yek tā dām kā jirgi zesi yek tā nde hwit gāba mbalān. **4** Tā pak gābe wugo, yek tā wul Siman Biturus de, “Nii go li kalu gwe dlunti mani wu, akā lak wul dopti kwes gwa kā zesi, ka dobi wonti.” **5** Yek Siman Biturus wule, “Mān lishti, mā mul ten dipti ze a bāmā dop ilgon so, ama nāk de kā dlām nugo ma po lak wul dopti kwesi kā zesi da.” **6** Sā lak wul dopti kwesi wugo, yek njikān ka nā kwesi hal bā nda keshti. **7** Yek sā mbe yilkeni jwasān jwe ni te kā zopsi jirgi gon kāwū tās lak zisi ang. Yek sā li tedī yek sā zisi ang, yek jirgi pak lop njikān ka nā kwesi nāk wule a su gas gaa ze. **8** Siman Biturus yen ilgwe nāma pat wu wugo, yek tā ngus nā gaa hwulan a cina dā Yesu ka, yek tā wule, “Bagaa, a nāma ngemti gwa tāk zakānni, mān pālti byas wul kādē ami.” **9** Nā Siman Biturus nā majwe ni sukti wu yen kangwe sā dop kwesi wugo yek ili ngusisi cit banti. **10** Yelān dopti kwes jwasi, kā Yakubu suk Yohana mil ji Zabadi mago ili cisi banti pak. Yek Yesu wul Siman Biturus de, “Bāk banti cik so, ndok ase, mbalān kān ka ngus dopti gwasān kwes ka po ni so.” **11** Sā nāma yilti tot ten bi cikdi, yek sā zak mas wul jwasān yek sā kop Yesu. **12** Yesu ni kā bāngon nu go, yek tā mo suk mān bal cwo gitā gon, yek mālī yen Yesu wugo, yek tā ngus a cina datka yek tā ngusal gaa gwās atli. Yek tā ngem Yesu de, “Bagaa, kume kā lami go akā ndokānni.” **13** Yek Yesu tak ang, yek tā tān māli, yek tā wulti de, “A lami wi, ndoki,” na dlāmti nu, yek māli ndoki. **14** Yek Yesu wulti de, “Bāk hwi malgon so, ama li mal mān Pāris tās yenki akā bālti ilgwe ta taki Nya wu, nāk gwe ni kā mbat ga Musa wu. Nā nu kān mas mbalān a yisi de kā ndoki wi.” **15** Mas nā ndwal gāba gwe Yesu bāl mālī wu, yek gāba tenti ngus iatlāt kā mbalān. Yek mbalān wonti ngus iatlāt tet mālti tās kumti, si mago tās ndoktī dākā cwo gwasān ka. **16** A Yesu kul yil dākā mbalān ka, ata la ngem Nya kā me. **17** Gas gon Yesu nima hwit gāba mbalān kā bāngon, a mān Paresi suk mān yisti mbat ga Musa jwe yil tet kā atl ga Galili suk Yehudiya suk tet kā bal bān Wurshelima wu ni nā zhila njaa kāli. A ndālti gwe Nya bāl Yesu tās ndok mbalān wu ni

tenti. **18** Yek majon kan mālgon de asān tlet kāwū ten lumulti, sā nāma tlot gwasān tās telti gibboō tās lakti atli a cina dā Yesu ka. **19** Yek bāsā mbi tantu so nāk de mbalān wonti hwo wu. Sā yeni nu wugo, yek sā toliti ten gāa bii yek sā būl gāa biimi yek sā yillat sudi ten lumulti gwāsi, yek sā mullat atli kā tlo ga mbalān a cina dā Yesu ka. **20** Yek Yesu yen zāt mbadl ten Nya gwasān wugo, yek tā wul mān cwobi de, “Sā taas byas wul jwa kāwi.” **21** Yek mān Paresi suk mān yisti mbat ga Musa ngusi nalānti de, “Wok de gan de pāa tā dlām gāba mbulti gā Nya nu wo? Nya nā ngus kādē mān mānti taasti byas wul ga mbalān ka.” **22** Nak de Yesu yis ilgwe sā nāma daamti gwasān dāni wu, yek tā wulsi de, “Yek laki de kā nāma daamti gwākan nu ye? **23** Gwik bom so mani gwi, nā tā mbalān wule, ‘Sā taas byas wul jwa kāwi,’ sogo tās wule ‘Tlinya tāk zigaa?’ **24** Ama tāk yisi de ami Yen gā Mbalān man taasti byas wul ji mbalān ka ten dii atli.” Yek tā wul malgwe asāmi tlet kāwi de, “Tlinya tāk kan lumulti gwa tāk li gee.” **25** Ningē yek mālī tlinya ten gwel ga mbalān wonti yek tā tlil lumulti gwāsi yek tā pal gazi atā nāma taasti ga Nya. **26** Mas jwasān yek sā ngip bi kā ang de bānti bā cisi wu. Yek sā ngus iatlāt gā Nya asā nāma wulti de, “Ase kān mā yen wul cit bānti.” **27** Kaal dā nu, yek Yesu yil dākā bān gwe tā nima hwit gāba mbalān wu ka, yek tā yen mān kānti wulpi boo gon asā mbet de Lawi. Atā ni nā zhila kalu kānti wulpi boomi. Yek Yesu wulti de, “Li te tāk kōbānni.” **28** Yek tā zak kānti wulpi boomi yek tā kop Yesu. **29** Yek Lawi mbe motgaa hwol tuki a lubii datka tā mbalān yen nālti gā Yesu. Mān kānti wulpi boo wonti suk majon asā nāma ngukti wul suksi. **30** Yek mān Paresi suk mān yisti mbat ga Musa jon nda nalānti asā nāma wulti ga mān kopti ji Yesu de, “Yek laki de kā nāma ngukti akā nāma tlati suk man kānti wulpi boo suk mān pālti byas wul ye?” **31** Yek Yesu wulsi de, “Mājwe bācwo nāma cit gwasān sogo, sa ngo mān ikan so, se mān cwo.” **32** A tul de ta mbe mān pālti zok wul so, ama mān pālti byas wul tās ci atl gāa mal Nya.” **33** Yek majon wul Yesu de, “Mān kopti ji Yohana wo asā pal kālkāze ngemti Nya nja-nja, mil lishti ji mān Paresi mago nu. Ama mān kopti jwa wo bāsā pāli nu so nāk de asā nguk wul asā tla ze mas cin wu.” **34** Yek Yesu ballisi de, “Kā yeni go yelān ji pyal kos a pal kālkāze ngemti Nya a pyal kos yi suksi a? **35** Ama gas gwe sā kan pyal kos kāwū kān sā pal kālkāze ngemti Nya.” **36** Yek Yesu mwesi gāba gon de, “Mbalān a kesh pyal

lukal ataq dlam ten gusi so. Kume ta pali nugo, ta kesh pyal lukal gwas ka. A ba pyalisi a mbun ten gusi so. **37** A ba mbalan a shot pyal ze inabi ka gus zwi kuul so de kume ta pali nugo, gus zwi kuli a mbutl ka, a ze inabisi a shot ka, a zwi kuli mago a lilka. **38** Pyal ze inabi wo ka pyal zwi kuul kan asa shoti. **39** A ba mbalan a lam tlat pyal ze inabi kaal da ta tla gusi wi so, ta wule, gusi wu tam man pyali wu.”

6 Gas shukti ga Man Yehuda gon yek Yesu suk man
kopti jwas kobi tuk a zhin alkama gon yek sa ngusi
celti gaa alkame asa nama wumti asa nama ngukti. **2**
Yek man Paresi jon wulsi de, “Yek laki de ka nama
palti ilgwe ba mbun de ta mbalan pali gas shukti wu
nak gwe ni ga lishi ka mbat ga Musa so gwe?” **3** Yek
Yesu ballisi de, “Ka yisan ilgwe Dauda pali de kuzan
nama tlot gwasi suk yelan jwas wu sa? **4** Kangwe de ta
te ka bii ga Nya yek ta kan burodi gwe sa zi ka biimi
wu, yek ta nguki hal yek ta bal naami man kopti jwas,
gwe mbun de ta mbalan mas nguk sowe, se man danti
ka biimi. Nu kan mbat ga Musa dlam pak.” **5** Yek Yesu
po dlamisi daade, “Ami Yen ga Mbalan wo, amik de
bagaa ga gas shukti.” **6** Gas shukti ga Man Yehuda gon
da, yek Yesu te kalu motgaa ga gwasan ataq nisi ma
gaba, a malgon ni kali de ang shinti gwas tla kawu.
7 Yek man yisti mbat ga Musa suk man Paresi wuti
gwel Yesu tas bo yeni, ko ta dakcan mbat ga Musa ata
ndokti mbalan gas shukti, tas mbi byas ilgon tenti. **8**
A Yesu yis ilgwe sa nama daamti gwasan dani wu.
Yek ta wul mali de, “Tlinya tak dlal a nde,” yek mali
tlinya yek ta dlal a cina daasika. **9** Yek Yesu wulsi
de, “A nama ngemti gwakan, cin palti byas wul kade
gan ma, ko ga palti hwa wul, ta yilli mbadl kaa ko ta
tlo mbadli?” **10** Yek ta ngusi yenti gwasan nam-nam,
yek ta wul mali de, “Tak ang gwa,” yek ta tak ami go
ndoki wi. **11** Ten nu kan yek mbadl lili man yisti mbat
ga Musa suk man Paresi i'e. Yek sa nda gaba ten ilgwe
sa palit wu. **12** Ka multi jwisi, yek Yesu to ten tladal,
tas ngem Nya, yek ta mul ten ngemti Nya. **13** Yek lu
tlo wugo, yek ta mbe man kopti jwasi mas jwasan. Yek
ta botl de kutl cet lop kasi, yek ta mbesi de mil shinti
ji botli. **14** Ka Siman gwe Yesu zit shin de Biturus wu,
suk yilka gwasi Andarawus, suk Yakubu suk Yohana
suk Pilip suk Bartilomi **15** suk Matta suk Tomas suk
Yakubu yen ga Halpa suk Siman gwe asa mbet de man
lamti ji mbalan ga atl gwas wu. **16** Suk Yehuda yen ga
Yakubu suk Yehuda Iskariyoti malgwe bal bi ga Yesu

tas tlot wu. **17** Yek Yesu yil sut ka tladal suk man kopti
jwasi. Yek ta dlal ten bal dii atl gon suk mbalan wonti
suk man kopti jwasi. Ka lwisi mago a wonti mbalan
tet danka atl ga Yehudiya suk Wurshelima suk tet ka
atl ga Taya suk Sidon jwe ni ten bi bal ze wu ni da. **18**
Sa li tet de tas kumti asa mbi ndokti daaka cwo gwasan
ka, majwe duu mazhe dopsi mago yek sa ndoki pak. **19**
Yek mas mbalan dlosi de tas tanti na ang nak de ndalit
nama yilli tet tenti wu. Yek mas jwasan sa ndoki. **20**
Yek Yesu yen man kopti jwasi, yek ta wulsi de, “Kii wo
man mbit hwa wul ga Nya kan kii de ba ilgon ni kii da
sowu. Na nu kan Nya a dan de guu ka mbadl gwakan.
21 Kii wo man mbit hwa wul ga Nya kan kii de kuzan
nama tlot gwakan ninge wu, na nu kan gas gon wo
a kumkii. Kii wo man mbit hwa wul ga Nya kan kii
de ka nama kulu ninge wu, na nu kan gasi gon wo
ka gitli. **22** Kii wo man mbit hwa wul ga Nya kan kii
de mbalan nama nget gwakan, yek sa yillakii daaka
dlo gwasan ka, asa nama byalit gwakan, asa nama
wulti gwakan de, ‘Kii wo man byas mbadl kan,’ nak de
man kopti ga Yen ga Mbalan kade kii wu. **23** Palan
hwol tuki aka lak icin! Bal batlti nama batlti gwakan to
nya ka. Daaman kangwe kolsi jwasan pali man dlamti
gaba ga Nya tek wu. **24** Ka dan de wul cit gonti kii de
wul ni kii da wu, ninge kade hwol tuk gwakan. **25** Ka
dan de wul cit gonti kii de kuzan nama tlot gwakan so
ni wu, na nu kan kuzan a ya tlokii gas gon. Ka dan de
wul cit gonti kii de ka nama gitli ni wu, na nu kan ka
ya lak pal duu tuki aka nama kulu. **26** Ka dan de wul
cit gonti kii de mbalan nama tasti gwakan wu. Nu
kan kolsi jwasan tas man shelti lal yisti gaba ga Nya
pak. **27** “A ni kii ma hwiti, kii de ka nama kumti gi
wu, lamant man nget gwakan. A ka palisi hwa wul.
28 Pali hwa wul man byalit jwakan, akaa ngemi Nya
majwe palikii ngalci wu. **29** Kume malgon bek kalkang
ten kat ang shinti wu, ballit kat ang yali pak. A kume
malgon lam wul yitlat gwa wu, balti lukal gwa pak.
30 Mas malgwe ngemik wul go aka balti. A malgwe
kamit wul ka ngetli go bak wule tas pallik so. **31** Pali
hwa wul mbalan nak gwe ka lami de tas palikii wu. **32**
De kume majwe lamkii wu kan kaa lamssi na ngusun
go, da nii kan ka mbi hwa wul gwi? Man palti byas
wul mago sa lam man lamti jwasan. **33** A kume majwe
palikii hwa wul kan, akaa palisi na ngusun go, yek hul
dlo gwakan suk man palti byas wul ye? Man palti byas
wul mago asa pali nu. **34** De kume majwe asa batlkii
wu kan ka balsi duul go, da nii kan ka mbi hwa wul

gwi? Mān pālti byas wul mago asā pāli yilkeni nu tās bātlsi da. 35 Ama, kii wo laman mān nget gwakan, akaa pālisi hwa wul. Bālini a bāk zān mbādl pallāti so. Apaa kāa mbi bal bātlītī akaa dān de mil ji Nya Bal Kakshe. A tā pāli hwa wul majwe bāsa pal hwol tuk sowu suk mān ngalci. 36 Dāmān de mān yenti gonti ji mbālan nāk kangwe Aba gwakan ni de mān yenti gonti wu. 37 “Bāk zi byas wul mālgōn so, kii mago sa zikii so pak. Bāk pāli byas dāmti mālgōn so, kii mago mālgōn a pālikii so. Taasan byas wul ji mbālan da ten mbādl ka, kii mago sa taas gwakan ka. 38 Bālini, kii mago sa bālkii. Gal ga njikmi i'e, hal a ngusi shoti, hal a shoti ki naami kā ang lukāl, gal gwe kāa cingali nā nali go, kii mago nā nali kān a cingalikii.” 39 Yek Yesu hwisi gāba gon de, “Dā nii kān dwa a nde dwa cina gwi? Kume pi nugo, mas jwasān sa nda kā shu. 40 Yen lishti a nal man mān lishti gwas so. Ama yen man lishti gwe pak lishti gwas wugo tā dām nāk mān lishti gwasi. 41 Kā man yenti yen coklan kā gwell ga yilka gwa ama bākā man yenti gudāl yencin gwe ni kā gwell gwa wu so 42 Dā nii kān kāman wulti tā yilka gwa de, ‘Yilka gini, hānta yillik yen coklan ga kā gwell wu ka,’ a yekgu go bākā man yenti ga bal gudāl yencin gwe ni kā gwelli gwa wu sowu? ki mān pālti riya, nda ndusti gudāl yencin gwe nikka gwell wu ka, kangwe ka man yenti lu i'e a kā ndusi nak coklan gwe ni kā gwell ga yilka gwa wu ka. 43 “Hwa tlindi wutān byas yandi so abā byas tlindi wut hwa yandi so. 44 Tlindi wo ten yandi gwas kān a mbālan yisi. Ka kotl tulān tet ten tlindi iil so, sogo yandi inabi tet ten tlindi tulān so. 45 A hwa mbālan pal hwa wul nāk de hwa wul ka nik ka mbādlī wu, a byas mbālan wo byas wul kān atā pāli, nāk de byas wul kā nit kā mbādlī wu. Ilgwe ni kā mbādl go, yek kān a bi dlāmi. 46 “Yek laki akā mbe de Bagaa ye? De ka nge pālti ilgwe a hwiki de tāk pāli wu? 47 Mālgwe li tet malānni yek tā katī kān yek tā pal ilgwe a hwit de tās pāli go, ba hwiki wundāl ga māli. 48 Tā ni nāk mālgwe de tā bā kin bii gwas go, yek tā duk atl dlunti, yek tā lak zhila kinti biimi ten pa, yek dlālka njikan wugo, yek ze tak bo biimi, ama bānda so. Nāk de zhila biimi wo ten pa kān ni wu. 49 Mas mālgwe kum gāba gini a bātā pal ilgwe a hwit de tās pāli wu sogo, nāk mālgwe tā kin bii gwas de bātā nda zhila biimi hwaśi sowu kān tā ni, yek dlālka njikan wugo, yek ze tak bo biimi wugo yek pal byas ndati.”

7 Yesu pāki dlāmti mas gābe jwisi mbālan wugo, yek tā li kā ban Kaparnahum. 2 Yek zhel ga bal mān hapti tlo ga mān Roma gon kāwu nā cwo nāk wule ta māshinni, a mān hapti dlomi lam zheli i'e. 3 Mān hapti dlomi kum bi ga Yesu wugo, yek tā shin kidi Mān Yehuda jon tās ngem Yesu tās lak ndok zhel gwasi. 4 Sa li mal Yesu wugo, yek sā ngemti i'e, yek sā wulti de, “Mbung de tāk ndok zhel ga mālgān, 5 nāk de tā lam mbālan jinān hal tā kinini lu motgaa wu.” 6 Yek Yesu li suksi. Tā bal njaa tās mbuki lubiimi go, yek bal mān hapti dlomi shin yelān jwasi tās hwi Yesu de, “Ki wo mān nālti kān, bāk nol gaa gwa so, a mbuki tāk li tet lubiī daaka so. 7 Yek laki yek baa mbuki de tā li tet malki so. Gāba kali, zhel gi a ndoki. 8 Ami mago a ang dā mālgwe nii cina wu kān a ni, a mān hapti tlo jon nii atl daaka pak, aa kul wul gan de, ‘Li kālu gee,’ atā li; aa po wul gan de, ‘Li te,’ atā li te. A kume a wul zhel gi de, ‘Pāli nāk gan wu,’ atā pāli.” 9 Yesu kumi nu wugo yek tā ngip bi kā ang, de tā yen zāt mbādl ten Nya ga māli wu, yek tā ballāt mal mbālan jwe nāma kopti gwas wu, yek tā wulsi de, “A ni kii ma hwiti, kā mān Yisiraila mago, a yen mān zāt mbādl ten Nya nā ndālti nāk ga mālgān so.” 10 Majwe mān hapti dlomi shinsi wu pal tek wugo yek sā mbi go zhel ga māli ndoki wi. 11 Bo lām dānti so, yek Yesu likā nāk'en ban gon asā mbe de Nayin a mān kopti jwas suk mbālan wonti nāma kopti gwasi. 12 Sa bal njaa tās te kā bi dlāboō bāmi go, yek majon kāwu nā huuu ga yen gon, a tik de yen ga kili gwe kos māshit kāwu nā ngusi, a mbālan wonti nāma kopti gwasiān. 13 Yek Yesu yen kilisi wugo, yek gonti gwas citi, yek tā wulti de, “Po kul so.” 14 Yek Yesu lak tān wul kanti huuunisi nā ang yek majwe kan huuunisi wu dlāli, yek tā wule, “Yen mbālan, tlinya!” 15 Yek yēni tlinya yek tā njel gāba. Yek Yesu bāltiti ana gwasi. 16 Yek bānti ci mbālan mas jwasān, yek sā bāl nālti Nya asā nāma wulti de, “Bal mān dlāmti gāba ga Nya tulini wi. Nya su sudi tās kis mbālan jwas wi.” 17 Yek gāba ten ilgwe Yesu pāli wu matl dānkā Yehudiya ka suk bān jwe ni njaa wu. 18 Mān kopti ji Yohana mān baptismā hwi Yohana mas wul jwe Yesu nāma pālti wu wugo, yek tā mbe de lop kāsi. 19 Yek tā shinsi mal Yesu tās kum gāzi de, “Kik de mālgwe a tul gwa? Ko tān bātti tā yi sudi?” 20 Sa li mal Yesu wugo yek sā wulti de, “Yohana mān baptismā shinni malki tān kum gāzi de, ko kik de mālgwe a tul wu? Ko tān bātti tā yi sudi?” 21 Sa ni kāli nugo, yek Yesu ndok mbālan wonti dāka cwo jwasān

ka, yek tə yilli mazhe däkä mbalan ka, yek tə buli gwel dwa wonti. **22** Yek Yesu hwi mil shinti de, “Lak hwi Yohana wul jwe kaa kumi yek kaa yeni wu, gwel ji dwa buli, majwe man lat na asan sowu li na asan, man cwo gita ndoki, a majwe kum kan sowu kum kan, a majwe mash ju tli däkä mashkan ka, majwe ba ilgon nisi da sowu kum gaba ga Nya man tamti. **23** Nya a bal hwa wul majwe zak zat mbadl tenan sowu.” **24** Kaal da zat gaa ga man kohti ji Yohana, yek Yesu nde gaba mbalami tenti de, “Wok nii ka lab de ka la yenti gwas wo? Ko malgwe ni nak tlal me jwe yetal nama nwuti wu kan ka la yenti? **25** Yek wok ka la yenti gwas wo? Malgwe kinti na hwa lukal gwa? Man lakti hwa lukal suk man danti tamti wo da guu kan asa ni. **26** Yek wok ka la yenti wo? Man dlamti gaba ga Nya ma? Nu kan ni, ta nal man dlamti gaba ga Nya pamma. **27** Ti kan gaba ga Nya dlam de, “Yen shinti gi a tulik cina, malgwe a lakanik lu apaa ka nda tulti wu.” **28** A ni kii ma hwiti, mas mbalan zati ga modli, gon nal nak Yohana so, ama malgwe tik de nak'eni ka majwe kan Nya de guu ka mbadl gwasan wu nal manti.” **29** Mas majwe kum gahe wu, mas na man kanti wulpi boo sa kan ka mbadl gwasan de, tantu ga Nya wo gem kan, nak de Yohana palisi baptismal wu. **30** Ama yek man Paresi suk man yisti mbat ga Musa nge kohti ilgwe Nya lamisi kohti wu, nak de sa nge ta Yohana palisi baptismal wu. **31** Yek Yesu wule, “Yek mbalan ten dii atl ninga ndaali ye? Ndadce suk yek sa ni ye? **32** Sa ni ndadce suk mil mbalan jwe ni kalu motgaa wu de sa wul yilkeni de, “Ma hotiki mbazhel, yek ka nge dlalti, ma wul koo mashkan yek ka nge kulu.” **33** “De Yohana man baptismal tul go, a batä nguk wul so, batä tla ze inabi so, ama yek ka wule, ‘Man mazhe kade ti.’ **34** Yek ami Yen ga Mbalan tuli, a nama ngukti wul a nama tlati yek ka wule, “Bo yenanti ta nguk wul hwo ata tla ze inabi i'e pak, yelen ji man kanti wulpi boo suk man palti byas wul.” **35** Mas na nu go, majwe kan botlkan gwe a Nya bali wugo, sa yisi de botlkam wo gem kan.” **36** Yek ba Paresi gon asa mbet de Siman mbe Yesu tas nguk wul a lubii datka, yek Yesu li lubiimi yek ta dan na zhila tas nguki. Nu kan a Man Yehuda pali, kumde sa ba nguk wul go asa tlalti asan a atli. **37** A kili gon ni ka bami gwe pal byas wul ka danti gwas wu. Yek ta kumi de Yesu nama ngukti wul a lubii da ba Paresi wu ka, yek ta kan buntan mil gon tedi na mil man tamti wusen gwe asa wul na bal wulpi wu. **38** Yek ta lak däl a malkan da Yesu ka, ata nama kulu, a luu gwas nama

lokti ten asan ga Yesu. Yek ta taasi ka na mädlan gaa gwasi. Yek ta ngusi swatti asan ga Yesu ata nama pat mil dani. **39** Yek ba Paresi wu yen ilgwe kili wu nama palti wu wugo yek ta wul ka mbadl gwas de, “Malgan go, Nya ka shinti de man dlamti gaba gwas go da ta yis wundal kili gwe nama tanti gwas wu de man palti byas wul kan.” **40** Yek Yesu wul ba Paresi de, “A lamik hwit ilgon.” Yek ta wulti de, “Hwini, man lishti.” **41** Yek Yesu wule, “Malgan nama kohti ji mbalan de lop jon wulpi, gon wo ta nama kohti gwas wulpi gwe asa batl zhel ka gin de nam na tatliti tlo wu, a gon wo ta nama kohti gwas wulpi gwe asa batl zhel ka multi de kutl de namtan wu. **42** Yek basa batl dani sogo, yek ta zakisi mas jwasan. Ka yenti gwa wo gwik ka lamti mani gwi?” **43** Yek Siman wulti de, “Ka yenti gi wo malgwe wulpi gwas wu nal mani wu.” Yek Yesu wule, “Gem kan ka dlami.” **44** Yek ta ballat mal kilisi yek ta wul Siman de, “Bo yen kili gee, a te boo dakkabaka balan ze ta pol asan gi so, ama yek ta pol asan gi ka na luu gwasi yek ta taasi ka na mädlan gaa gwasi. **45** Nak a te boo dakkabaka, ka gahe i'e so a baka ngibon ni yek ka wup kaal kan gi so, ama nak a te tedi yek kili gan nama ta wupti asan gini. Palti ji Man Yehuda kan kume sa ba gahe yilkeni go, asa ngipsi te tlo ka asa wup gaskan gwasan sogo ang gwasan. **46** Ka pi mil ten gaa so, ama ti wo ta nama tuksat mil ten asan gini. **47** Yek laki a nikma hwiti de, wonti byas wul jwas jo mas a taasit kawi nak de ta lamän i'e wu. Malgwe sa taasit njet byas wul kago, njet kan ata pal lamti gwasi.” **48** Yek ta wul kilisi de, “Sa taas byas wul jwa kawi.” **49** Yek mandaki jwe nama ngukti wul suksi wu wul yilkeni de, “Wok de gan de hal ata taas byas wul ga mbalan kago?” **50** Yek Yesu wul kilisi de, “Zat mbadl ten Nya gwa kiski wi; zigaa na tamti mbadli.”

8 Nak lam danti wugo, yek Yesu matl danka kidi
ban ka suk nak mili ata nama dlamti gaba man
tamti ten kangwe mbalan a kan Nya de guu ka mbadl
gwasan wu, a man kohti jwas de kutl cet lop ju ni
sukti. **2** Suk modli jon jwe sa yilli mazhe däkäsi ka yek
sa balsi ndokti wu, ka Maryam man Magadala malgwe
sa yillit mazhe de nitgi kawu, **3** Suk Yuwana kili ga
Kuza gwe ata pali wul Hiridus guu wu, suk Suzana,
suk modli wonti jwe nama palti wul suk Yesu suk man
kohti jwas de kutl cet lop ju na wul ang jwasan wu. **4**
A mbalan nama ta motgaa mal Yesu tet ka ban danka,
yek Yesu wule, “Hanta bo hwikii gaba gon. **5** Malgon

la catti wundal ką zhin gwasi, tą nāma catti wudali nugo, yek naami lok ten tantu yek mbalan kobi dani yek yatl dákmi ka. 6 Yek naami lok ką gokca, yek te wugo yek ladäl ka, nák de bą lwisi ni diki i'e sowu. 7 Yek naami lok ką iili, yek nal suk iili, yek iili ngap ka yek bą kidi so. 8 Yek naa wudali jon lok ką hwa lu yek sā kidi, yek päl gwe nal.” Yesu pak gaße wugo, yek tą gaße nā ndälti de, “Malgwe kān kumti nidda go, han tās kumi.” 9 Yek mān kopti jwas ngemti ilgwe tā lamisi dlamti ka gaße wu. 10 Yek tā wulsi de, “Kii wo sā bālkii yisti wul gwe ni gā hwudali gā kangwe mbalan a kan Nya de guu kā mbadl gwasan wu, ama naa mbalan wo, a hwisi gaße gā hwudali kangwe, ‘ko tās yenti, sa man yenti so, ko tās kumi, sa yis gaami so.’ 11 “Ilgwe a lamikii dlamti go yek de, wundal go yek de gaße ga Nya. 12 Jwe lok ten tantu go sā ni nák majwe kum gaße yek Shedan kan dā ten mbadl gwasan ka, bās zi mbadl gwasan ten Nya asā mbi kisti so. 13 Wudal jwe lok ką gokca go sā ni nák majwe kum gaße yek sa kan nā hwol tuki, ama yek bā dlunti kāsi so. Sā bāl gem njet yek bomti tulisi wugo yek sa pal na kaali. 14 Wudal jwe lok ką iil go sā ni nák majwe kum gaße ama yek dānti gā se nā ayo suk lamti wul ji dii atli suk kumti tāmti dānti ngapsi yek bā zāt mbadl ten Nya gwasan ndal so. 15 A wundal jwe lok ką hwa lu go, sā ni nák majwe kum gaße wu, yek sā ngībi kā mbadl gwasan yek sā tlo mbadli yek zāt mbadl ten Nya gwasan ndali, yek sā päl hwa dānti. 16 “Mbalan a lak wutu ten pitila atā yitle ka na kasal so, sogo atā zi te gas gobdlan kā so, ama ta zi ten wul zati kangwe mas mān tet kā biimi a yen cilti wu. 17 Mas ilgwe ni gā hwudali go a yil defal, a mas ilgwe ni gā yitle go a būli. 18 Pān dem'dem nā kangwe akā kat kān wu, nák de malgwe ilgon nidda wu, sa mbalit dani, a malgwe bā ilgon nidda sogo nak njeti gwe nidda wu mago sa kamit ka.” 19 Yek ana suk yilkeni ji Yesu tul mali, ama yek bāsa mbi mbukti lu mali so nák de mbalan wonti hwo wu. 20 Yek malgon wul Yesu de, “Ana gwa suk yilkeni jwa ni defal sā nāma lamti yenti gwa.” 21 Yek Yesu wulti de, “Ana gini suk yilkeni ji kāde majwe kum gaße gā Nya yek sā kobi wu.” 22 Gas gon yek Yesu wul mān kopti jwas de, “Mā lān te ten kāt bi cikdi gā tekgu ka.” Yek sā te kā jirgi ze yek sā njel lati. 23 Sā nāma lat nugo, yek yebal kan Yesu, yek bal yetal gon tli tot kā zesi, yek banti dopsi nák de zesi balma tet kā jirgi wu. 24 Yek mān kopti jwas pādälti yek sā wulti nā ndälti de, “Mān lishti, tlinya ka, mā ba

lam māshkan!” Yek Yesu tlinya yek tā matl yetāli suk ze gwe nāma tlit wu, yek zesi mul atl. 25 Yek Yesu ngemti de, “Zāt mbadl gwakān bāl ko?” Yek banti cisi, yek sā wul yilkeni de, “Wok de gān de paa atā matl yetal suk ze gwe nāma tlit wu asā kum gaße gwas nu wo?” 26 Yek Yesu suk mān kopti jwas ngusi lat ten ze yek sā mbuki ten kāt atl gā Garasina gwe ni ten kāt ang gon ga zesi wu. 27 Yek Yesu yil tot ten bi cikdi wugo, yek mān māzhe gon kāwū koo tlisi gwe atā dam kālu gwe asā lep mbalan wu, atā mul wonti kāli wi. 28 Nā yenti gā Yesu, yek tā nda a cina datka yek tā des lee, yek tā wule, “Yek moo sukki ye, Yesu, yen ga Nya Bal Kakshe? A nāma ngemti gwa bāk nolān so.” 29 Tā dlām nu de tā Yesu huulti suk māzhesi. A māzhesi kul boti ko de asān suk ang gwas wo ga bāli kān ni nā zaa galla wu, a mān bātti gwas ni mali ama atā bātl ka a māzhesi mbolti te kā me ka. 30 Yek Yesu ngemti de shin gwa kāde wokko? Yek tā wule, “Wonti.” Nāk de māzhe jwe ni kāti go wonti kān sā ni wu. 31 Yek māzhesi ngusi ngemti ga Yesu bas mbolsi te kālu gwe sa dān kā bomti wu so. (Abyssos g12) 32 A wonti alade jon nāma kyo ten zāndal njaa mal bal zesi, yek māzhesi ngem Yesu de tās zaksi tās te gipsi, yek tā zaksi. 33 Yek sā yil dākā māli ka yek sā te kā aladesi, yek aladesi tli nā apti yek sā lok kā bal zesi yek sā māshi. 34 Yek mān kyo aladesi yeni nu wugo, yek sā abī yek sā lak hwi mbalan dānkā bān ka. 35 Yek mbalāmi yili tās lak yen ilgwe pi wu, yek sā li tet mal Yesu wugo, yek sā yen malgwe māzhe yil dākā ti kāwū njaa mal Yesu nā lukāl ten tli atā bāl hwabi, yek banti njel cit gwasan. 36 Yek majwe ni kāli de ili pi wu, ngusi hwiti mbalan kangwe Yesu ndok māli wu. 37 Yek mas mbalan kā atl gā Garasina ngem Yesu tās zak bāmi nák de banti cisi i'e wu. Yek Yesu bā te kā jirgi tās zigaa go, 38 yek malgwe tā yillit māzhesi kāwū ngemti de, “Ba kopki,” ama yek bā Yesu zigaa sukti so. 39 Yek Yesu wulti de, “Pal gee tāk dlām ilgwe Nya pālik wu.” Yek māli li kā bal bāmi yek tā ngusi dlāmti ilgwe Yesu pālit wu. 40 Yek Yesu pal te ten kāt bi bal ze gon wu kāwū yek mbalan wonti pālit dem, nák de ti kān sā nāma bātti gwas wu. 41 Yek malgon kāwū asā mbet de Yayirus, bali kān kālu motgaa ga gwasan, yek tā lak ngus a cina dā Yesu ka atā nāma ngemti gwas de tās li tet lubii datka. 42 Yen gwas de nām gā mādli mān gin de kutl cet lop bāl njaa tās māshi. Yek Yesu bāl ten tantu lat lubiimi go yek mbalan wonti ngusi kopti gwasi asā nāma damti njaa mali. 43 A kili gon ni kā mbalāmi

gwe päl gin de kutl cet lop a hwulan nitma shoti wu, a bata mbi malgwe a ndokti wu so. **44** Yek ta te tekä mbalami ka yek ta li tukaal da Yesu ka yek ta tan bi lukal gwasi, ninge-ninge yek shoti hwulami tlo ang. **45** Yek Yesu wule, “Wok tanan wo?” Yek kokko wule tik so, yek Siman Biturus wule, “Man lishti, mbalan wonti lakki tlo, asa nama ngapti gwa.” **46** Yek Yesu wule, “Mälgon tananni, a kum ndälti yil tet ka ami.” **47** Yek kilisi yeni go sa yisit lu kawi, yek ta yil tedi a tli gwas nama dädalti yek ta lak ngus a cina da Yesu ka, yek ta dlämit ilgwe laki de ta tänti wu suk kangwe ta mbi ndokti kali wu a cina da mbalan mas. **48** Yek Yesu wulti de, “Kili mbalan, zat mbadl ten Nya gwa ndokki wi, zigaa na tämi mbadli.” **49** A ba Yesu bo pak gaë so, yek yen shinti ka bal wu tet lubii da Yayirus ka, yek ta hwi Yayirus de, “Ba man lishtisi po tlamba lat tet so, yeni mash wi.” **50** Yek Yesu kumi nu wugo, yek ta wul Yayirus de, “Ba banti cik so, zi mbadl de ta tli däka mashkan ka.” **51** Sa mbuk lu lubiimi wugo, yek bata zak malgon tas te ka biimi sukti so se Biturus suk Yohana suk Yakubu suk aba na ana ga yeni. **52** Mas mbalan jwe ni ka lubiimi go yek sa pita kulu asa nama desti lee na mashkan ga yen kilisi. Yek Yesu wulsi de, “Po kulän so, yen kilisi bo mash so, yebal kan ta nama ndeti.” **53** Yek sa mboshu ka gaë yek sa gitli,nak de sa yisi de ta mash wu. **54** Yek Yesu ngip ang ga yeni, yek ta gaë na ndälti de, “Yen mbalan, tlinya.” **55** Yek mbadl gwas palli, yek ta tlinya ninge, yek Yesu wulsi de tas bälti ilga nguki. **56** Yek man zat ga yeni ngip bi ka ang. Ama yek Yesu wulsi de bas hwi malgon so.

9 Yesu mo mil shinti ji botti jwas de kutl cet lop wu, yek ta balsi ndälti tas yilli mas mazhe ka suk tas ndok mbalan man cwo wonti, **2** yek ta shinsi tas dlämisi gaë ten kangwe mbalan a kan Nya de guu ka mbadl gwasan wu a tas ndok mbalan. **3** Ta wulsi de, “Bak kamän ilgon ang so de kaba li wu, bak kamän sada so, a bak kamän ngura so, a bak kamän ilga nguki so, a bak kamän wulpi so, a bak kamän lukal de lop so. **4** Mas lubii gwe sa kan ki wu, daman kali, se gas gwe ka zigaa wu. **5** Mas ban gwe nge kanti gwakan wu, kaba zak bamäi go aka bat kushka ga bamäi da ten asan gwakan ka, yek ka dan de ilgwe a daamisi gaë gwe ka hwisi wu.” **6** Yek sa yili yek sa ngusi tet dänka bamäi ka asa nama dlämti gaë ga Nya man tämti asa nama ndokti ga man cwo mas lu gwe sa li wu. **7** Yek Hiridus guu kum ilgwe nama pat wu wugo yek ili hwotti i'e.

Naa mbalan wule, Yohana man baptisma kan Nya pallat na mbadli. **8** Naa mbalami jon wule Iliya ka palli. Naami wo sa wule de nam kä man dlämti gaë ga Nya ji cina kan Nya pallat kaami. **9** Yek Hiridus wule, “Yohana wo a laki yek sa kotlit gaa kawi, wok de gwe a yima kumti wul wonti tenti go?” Yek ta ngwe tas yenti. **10** Mil shinti ji botti pal wugo, yek sa hwi Yesu ilgwe sa pali wu, yek ta li ka ban gon asa mbe de Betsaida suk mil shinti jwasi na ngusan. **11** Mbalan yeni nu wugo, yek sa kopti wonti, yek ta kan mandäki gwasan yek ta hwisi gaë ten kangwe mbalan a kan Nya de guu ka mbadl gwasan wu, yek ta ndok man cwo. **12** Cin bal njaa ta nda bii go, yek man kopti de kutl cet lop ju, li tet mali yek sa wulti de, “Hwi mbalan jee tas zigaa tas lak ngo ilga nguki suk lu gwe sa mul wu dänka ban jwe ni njaa wu ka, a dee de ma nan go, a kansis so, aba ilga nguki ni da so.” **13** Yek Yesu wulsi de, “Balansi ilga nguki ci la,” yek sa wule, “Burodi de namtan suk kwes de lop ka nini da, kume nuk go tan lak wuli ilga nguki mbalami tedi.” **14** Maani zambal kutl de namtan ka ni kali. Yek ta wul man kopti jwas de, “Moosi kutl de namtan-namtan asa dam na zhila.” **15** Yek sa pali nu, yek mas jwasan sa dam atli. **16** Yek Yesu kan burodi de namtan wu, yek ta tlil gaa nya yek ta pal hwol tuk na Nya, yek ta cal burodisi yek ta bal man kopti jwasi yek sa hwuli mbalami. **17** Yek sa nguki yek kumsi yek sa mo naami gwe sa wu hal njikan gada kutl cet lop. **18** Gas gon, Yesu nama ngemti Nya na ngusi yek man kopti jwas li tet mali yek ta ngemsi de, “Mbalan wule wok de ami wo?” **19** Yek sa wulti de, “Mbalan wule Yohana man baptisma ka de ki, naami wo sa wule Iliya, a naami wo sa wule de nam kä man dlämti gaë ga Nya ji cina kan Nya pallat kaami wi.” **20** Yek ta wulsi de, “A kii hwa? De wok ka yisan wo?” Yek Siman Biturus wulti de, “Kik de Almasihu gwe Nya shinti sut wu.” **21** Yek Yesu hwisi de bas hwi malgon so. **22** Yek ta wulsi de, “Ngetli kan ta Yen ga Mbalan tla bomti ten wul wonti, a kidi mbalan suk kidi man Paris suk man yisti mbat ga Musa a getti, a mbalan a tloti. Ama ten ndat cin na mekan wo Nya a pallat kaami.” **23** Yek ta wul mbalami mas jwasan de, “Mas malgwe lam dänti de man kopti gi go, se ta nge gaa gwasi, ata lam tet ka bomti ten dänti de man kopti gini ko gasi. **24** Na nu kan mas malgwe lam gaa gwas man kopti gi go, ta mbi Nya boo so. Ama malgwe bal gaa gwas ten kopti gi go, ta mbi Nya boo. **25** Yek de tämti ga mbalan ye, de ta mbi

mas hwa wul ten dii atli a bata mbi Nya boo sowu? 26 Na nu kan mas malgwe nsha kopti gi citi suk ga gaba gi go, nsha yisti gwas a cinni ami Yen ga Mbalan de a pal sut na nalti gini suk nalti ga bal Aba gini suk ga mil shinti ga Nya man cilti wu. 27 Gem kan a ni kii ma hwiti de majon ni ka kii jwe sa mash so se sa yen gas gwe Nya a dan de guu ka mbadl gwasan wu.” 28 Kaal da multi de wusupsi de Yesu pak dlamt ga gaba wu, yek ta kan ka Biturus suk Yohana suk Yakubu, yek ta to ka tladal suksi tas ngem Nya. 29 Ta balma ngemti Nya go, yek cinagwel gwas ballati, yek lukal gwas pal hwoli na cilti hal nama zhilakti gwel. 30 Sa ni nugo yek mbalan de lop kawu, ka Musa suk Iliya 31 ka nalti ga Nya asa nama ga gaba sukti ten bi gas gwe ta pal to Nya kawu suk mashkan gwe ta mash a Wurshelima tas njikan ilgwe Nya dlam wu. 32 Biturus suk majwe ni sukti wu dlenti ka yebal wi, ama yek sa padal wugo yek sa yen nalti gwasi suk mbalan de lop jwe ni sukti wu. 33 Mbalan de lobia lam zatgaa go, yek Biturus wul Yesu de, “Man lishti, mbuni de ma nan a dee wu, han tan palikii mil bii de mekan, gon wo gwa a gon wo ga Musa a gon wo ga Iliya.” A ba Biturus yis ilgwe ta nama dlamt wu so. 34 Ta nama dlamt nugo, yek kaluntun yitlasi ka, yek banti njel cit gwasan. 35 Yek gaba wul sut ka kaluntumi de, “Gan go tik de yen gi gwe a botli wu, kuman gaba gwasi.” 36 Yek gabe paki wugo, yek sa yen Yesu na ngusi. Yek basa hwi malgon ilgwe pi wu ka multi jwisi so se ka kaali. 37 Kaal da multi de nam, yek sa yil sut daka tlandal ka wugo yek mbalan wonti mbi Yesu. 38 Yek malgon ka mbalami wule, “Man lishti, a nama ngemti gwa tak yen gonti ga yen gini, tik ni da na ngusi. 39 A mazhe kul twet ka gaa, ata lak yal, a mazhesi bot ten atli, a bi gwas yilli hwol bakon. A bata zakti so se ta kumit cwo naq wule ta tloti. 40 Yek a ngem man kopti jwa tas yillasai ka yek basa mani so.” 41 Yek Yesu wulsi de, “Kii mbalan ji se wo kaa zi mbadl ten Nya so a man yokit kade kii, hal a gasi kan ba dan sukki a nama tlot mbadl na lashi zat mbadl gwakan ten Nya gwi? Tala yeni tedii.” 42 Yeni ba li tet mal Yesu go yek mazhesi bot ten atli. Yek Yesu matl mazhesi, yek ta ndok yeni, yek ta baltiti aba gwasi. 43 Yek banti cisi, de sa yen nalti ga Nya wu yek sa ngip bi ka ang. A sa yima yenti wul cit banti gwe Yesu pali wu, yek ta wul man kopti jwas de, 44 “Bak masanan ilgwe ba hwikii wu so. Sa bal bi gini ami Yen ga Mbalan a ang da byas mbalan ka.” 45 Ama yek basa yis ilgwe ta nisi ma hwiti wu so, ga hwudali

kant ni malsi, a banti kumti gazi nama cit gwasan. 46 Yek gaba nda ka dlo ji man kopti ji Yesu ten de wok ka dan de bali kasi wo. 47 Yek Yesu yis daamti gwasan yek ta kan nak'en yen gon yek ta zat njaa mali. 48 Yek ta wulsi de, “Mas malgwe kan nak'en yen mbalan naq gan ka lal gi go, ami kan ta kamanni. A malgwe kamani go, ta kan malgwe shinan sut wu. Malgwe tik de nak'en ka kii mas go, tik de bali.” 49 Yek Yohana wul Yesu de, “Man lishti, ma yen malgon ta nama yillat ga mazhe ka ka shin gwa, yek ma hwit de tas zaki naq de batna ni ka mi sowu.” 50 Yek Yesu wulsi de, “Zakanti, majwe ngekii sogo gwakan kan.” 51 Ta bal njaa tas pal to Nya kago yek ta zi ka mbadl gwas de ta li Wurshelima. 52 Yek ta shin mil shinti cina dati tas lakamisi lu ka ban Samariya gon. 53 Yek man bamini kanti ga Yesu naq de sa yisi de a Wurshelima kan ta lam sut wu. 54 Man kopti jwasi ka Yakubu suk Yohana yeni nu wugo, yek sa wul Yesu de, “Bagaa, ka lami tan mbe wutu sut nya ta kwelsi ka?” 55 Yek Yesu ballat malsi yek ta matlsi. 56 Yek sa li ka bamini gon. 57 Sa nama lat ten tantu, yek malgon wul Yesu de, “Ba kopki mas lu gwe ka li wu.” 58 Yek Yesu wulti de, “Gwengwen wo shu danti nisi da, yatl mago lumulti nisi da, ama ami Yen ga Mbalan wo lumulti nidda so.” 59 Yek ta po wul malgon daade, “Kobanni.” Yek mali wulti de, “Bagaa, hanta bat mashkan ga aba gini aa lepti paa.” 60 Yek Yesu wulti de, “Zak majwe mash wu tas lep yilkeni jwasan, ama ki wo lak dlami mbalan gaba ten kangwe sa kan Nya de guu ka mbadl gwasan wu.” 61 Yek malgon po wulti daade, “Bagaa, ami wo ba kopki, ama hanta lak palli bi a lubii paa.” 62 Yek Yesu wulti de, “Mas malgwe nda gut zhin na gil tla ataa nama celti gwel kaal go, ta man kanti ga Nya de guu ka mbadl gwas so.”

10 Kaal da nugo yek Bagaa Yesu botl mbalan de kutl de nitgi na lop jon yek ta shinsi lop-llop ka ban jwe ta lam lat na gaa gwas wu. 2 Yek ta wulsi de, “Zhimi nali, abu man wotli wonti so. Ngeman man zhimi, tas shin man wotli tedi tas wotli. 3 Lanini, a shinti, naq mil mbaala ka tlo ji hwuli. 4 Bak kamani wulpi ko ngura ko kaptalan ang so, a bak daman de ka gabe malgon ten tantu so. 5 “Mas lubii gwe ka te gifii wu aka wule, ‘Tami mbadl ka lubii gee.’ 6 Kume man hwol tuk ni ka lubiimi go hwol tuk gwakan a damiti. A kume man hwol tuk ni ka lubiimi sowu, tam i mbadl gwakan a pallikii. 7 Damani ka lubiimi aka nguki aka

ta mas ilgwe sa bälkii wu nák de malgwe pal ilga pali go ta mbi batlti gwasi wu. Bak koban lubii däñka so. 8 “Kume kaa te kaa ban yek sa pikii dem wu, ngukan mas ilgwe sa bälkii wu. 9 Ndokan man cwo ka bämä akä hwisi de, ‘Cin gwe mbalan a kan Nya de guu ka mbadl gwasan wu bal njaa malkii.’ 10 Ama kume kaa te kaa ban yek basa pikii dem sogo, akä yil dan ten tantu bämä ka akä wulsi de, 11 ‘Kushka ga ban gwakan mago ma bat da ten asan ganan kawi. Ama tak yisi de cin gwe mbalan a kan Nya de guu ka mbadl gwasan bal njaa malkii.’ 12 A ni kii ma hwiti de, gas pakti ga dii atl wo, Nya a yen gonti ga man Sodom man manban wu. 13 ‘Kaa dan de wul cit gonti wi man Korazin suk Betsaida, wul cit banti gwe sa palikii wu kan sa pali man Taya suk man Sidon go, sa ci atl gaa wi basen so. Sa lak gus lukal asa dan kaa mbatlal asa daamsi ten byas wul jwe sa pali wu. 14 Gas pakti ga dii atl wo, Nya a yen gonti ga man Taya suk Sidon mankii. 15 Kii man Kaparnahum, kaa daman gwa we Nya a kankii to nya ka? Ko njaa! Nya a sulkii akä danti ga man mashkan. (Hadés g86) 16 ‘Mas malgwe kum gaba gwakan go ta kumti gaba gini wi, mas malgwe nge kumti gaba gwakan go ta nge kumti gaba gini, mas malgwe nge kumti gaba gi go ta nge Nya malgwe shinan wu.’ 17 Yek mbalan de kutl de nitgi na lop ju palli na hwol tuki yek sa wul Yesu de, ‘Bagaa, mazhe mago asa kum gaba ganan de ma hwisi gaba kaa shin gwa wu.’ 18 Yek Yesu wulsi de, ‘A yen Shedad nda sut nya nák nyaze gwe ci bi sut nya wu. 19 A bälki ndaltsi gwe ka li ka dlo ji wuci suk yendal a basa palikii ilgon sowu, akä mani na man neti gwakan Shedad. 20 Mas na nu, bak palan hwol tuk de mazhe kum gaba gwakan so, ama palan hwol tuk de shin gwakan ni ga lishi a nya.’ 21 Ka multi jwisi, yek Yesu njikan na hwol tuk ga Shishi ga Nya yek ta wule, ‘A pal hwol tuk na ki, Aba gini, Bagaa ga nya suk dii atli, de kaa hwudali mas wul ju man gotlkan suk man yisti wul, yek kaa bal yisti nak mil mbalan wu. Nu kan ni, Aba, de mbuniki tak pali nu wu. 22 ‘Aba gi balan wul mas. Malgon yis yeri wu so, se Abe na ngusi. A ba malgon yis Abe so se yeri suk majwe yeri lami de ta balsi yisti wu.’ 23 Yek Yesu ballat mal man kopti jwasi, yek ta hwisi na ngusan de, ‘Kii wo man mbit hwa wul kan de gwel gwakan yenikii ilgwe kaa yeri wu. 24 A ni kii ma hwiti, man dlamti gaba ga Nya wonti suk guu lami tas yen ilgwe kaa yeri, yek basa yeri so, tas kum ilgwe kaa kumi wu yek basa kumi so.’ 25 Gas gon man yisti mbat ga Musa

gon tlinya kaa mbalan tas cingal yisti Yesu, yek ta wulti de, ‘Man lishti, yek nii neti de ta pali a mbi Nya boo ye?’ (aiōnios g166) 26 Yek Yesu ballit de, ‘Yek mbat ga Musa dlam ye? Nii kan kaa yisi gwi?’ 27 Yek malí wule, ‘Lam Bagaa Nya gwa na mas mbadl gwa na mas yisti gwa na mas ndaltsi gwa, akä lam yelen danti gwa naak gaa gwa.’ 28 Yek Yesu wule, ‘Gem kan kaa dlami, kaa pali nugo, ka mbi Nya boo.’ 29 Yek ba malí lami de ta Yesu ngipti na byas wul so, yek ta wule, ‘Wok de yelen danti gi wo?’ 30 Yek Yesu hwisi gaba gon yek ta wule, ‘Gas gon malgon yil sut Wurshelima ta su Jeriko, yek ta mo suk kidi mukal man batti tantu. Yek sa dopti, yek sa boti, yek sa yemiti wul ka, yek sa zakti a atli nák hhuuni. 31 Yek bal man Paris gon yil sut Wurshelima pak, yek ta yen malgwe mukal dopti yek sa bot wu, yek ta tlat a malkan datka yek ta zigaa ilgon gwas. 32 Yek yen shinti ga bal man danti kaa bii ngemti Nyami kobi tukali pak yek ta yenti a atli, yek ta zigaa ilgon gwas pak. 33 Ni nugo, yek malgon yil tot Samariya yek ta yen malí a atli yek gonti gwas citi. 34 Yek ta li tet mali yek ta polit lu gwe sa wotli wu ka, yek ta wutit ikan dani. Yek ta kanti ten zhaki gwasi yek ta talat kalu multi ga mandaki. 35 Sa mul de nam wugo, yek ta bal wulpi man lubiimi. Yek ta wulti de, ‘Yeni malí gee, kume kaa tlo wulpi nal man gwe a bälki wugo ba palliki de a pal wu.’ 36 Yek Yesu ngem man yisti mbati de, ‘Kaa mbalan de mekan jo, wok de yelen danti ga malgwe te ang da mukal go?’ 37 Yek malí balli Yesu de, ‘Malgwe yen gonti ga malí wu.’ Yek Yesu wulti de, ‘Ki mago lak pali nu.’ 38 Yesu suk man kopti jwas ni ten tantu Wurshelima yek sa te kaa yen ban gon gwe kili gon asa mbet de Marta kan mandaki gwasi a lubii daat kawu. 39 A yilka gon ni Marta da asa mbet de Maryam malgwe dam njaa mal Bagaa Yesu ata nama kumti gaba gwas wu. 40 Marta wo ta nama ta palti ilga nguki, yek ta li mal Yesu yek ta wulti de, ‘Bagaa, kaa yen kangwe yilka gi zakan na ngwe de a nama palti mas wul wu sa, hwiti tas lak zi ang.’ 41 Yek Bagaa Yesu wulti de, ‘Marta, mbadl gwa tli ten gaba gan, wul wonti nama hwotti gwa. 42 Wul de nam kan ka daamki dani. Maryam botl ilgwe mbun wu abaa malgon a kamit kaa so.’

11 Gas gon, Yesu nama ngemti Nya kalu gon. Ta paki wugo, yek de nam kaa man kopti jwas wulti de, ‘Bagaa, mbokinii ang ten kangwe ma ngem Nya wu, nák kangwe Yohana mboki ang man kopti jwas wu.’ 2 Yek Yesu wulsi de, ‘Kaa ba ngem Nya go aka

wule, ‘Nya bal Aba, tā nalli shin gwa mān cilti, dām de guu kā mbalān mas ten dii atli. 3 Bālnii ilgā nguki ga mas cin. 4 A kā taasini byas wul jinān ka nāk gwe amā taas ga yilkeni dā ten mbadl ganan kāwu. Bāk zakni tān pal byas wul so.’” 5 Yek Yesu po wul mān kopti jwas dādē, “Wok nii kā kii gwe de ta li mal yelān dānti gwasi kā tlo gasi atā ngemit duul burodi de mekan, yek tā wulti de, 6 ‘Yekgu yelān gon gi tul malānni tet kālu gon, aba ilgā nguki gwe ba bālti wu ni dā so.’ 7 “A paa yelān dānti gwe tā la ngot burodi mālti wu wul tet punka de, ‘Bāk hwotān so, mā le dlābii ganān kāwi, mā mul atl wi suk mil jini bāman tlat nya a bālkī ilgon so.’ 8 A ni kii ma hwiti de ta tlinya atā bālti ilgon ten de ti wo yelān dānti gwas so, ama nāk de tā ngabit nāk ngemti wu ta tlinya atā bālti mas ilgwe tā lami wu. 9 “A ni kii ma hwiti dādē, pānta ngemti, Nya a bālkii. Pānta ngoti, ka mbi. Pānta kotlī dlābiimi, Nya a būlikii. 10 Mas mālgwe ngemti go, Nya a bālti. Mālgwe ngwe go, ta mbi. Mālgwe bō dlābiimi go, Nya a būlikii. 11 “Wok yen gwas a ngemit kwes kā kii, atā bālti wuci wo? 12 Sogo, tā yen gwas ngemit mbutli, atā bālti yendāl wo? 13 Kume kii mān pālti byas wul yek kā yis kangwe ka bāl hwa wul mil jwakān go, dā nii kān a kan bal Aba ganan ga to nya kāwu gaa gwi, ti de ta bāl Shishi ga Nya majwe ngemti wu.” 14 Gas gon Yesu nāma yillāt ga māzhe gwe bāta gāba sōwū dākā mālgon ka. Yek māzhesi yil kā wugo, yek māli gāba yek bānti ci mbalān. 15 Yek naa mbalāmī wule, “Guu ga māzhe kā bālti ndālti yillāt māzhe ka.” 16 Naa mbalāmī jon lami tās yen ilgwe ta pāli wu, yek sā wulti de, “Pālini wul cit bānti, tān yisi de sut mal nya kān kā ni.” 17 Yek Yesu yis daamti gwasān wugo yek tā wulsi de, “Kume mbalān kā bān de nām dlānsi ten tli gwasān go, bāmi a dlāl so, nu kān mas lubii gwe calti de lop asā nāma nget ji yilkeni go lubiimi a nda. 18 Kume Shēdan calti de lop atā nāma nget ga gaa gwas go, nii kān nālti gwas a dlāl gwi? Kāa wule, na ndālti ga guu māzhe kān a nāma yillāt ga māzhe ka. 19 Kume kā wule, na ndālti ga guu māzhe kān a nāma yillāt māzhe kāgo, a kii hwa, na ndālti ga wok akā yilli māzhesi kā wo? 20 Ama kume na ndālti ga Nya kān a nāma yillāt ga māzhe kāgo, cin gwe mbalān a kan Nya de guu kā mbadl gwasān wu bā tuli. 21 “Kume ndāli mbalān na buula gwas dān na kān gaa ten bāt boo gwas go, ilgon a tān wul lubii gwas so. 22 Ama kume mālgwe ndāl mānti wu tuli, yek tāndat na dlānti, yek tā man ngetl gwas go ta yem mas buula jwas jwe tā

ndāl gībi wu ka, atā hwuli mbalān mas wul jwasi. 23 “Mālgwe ni suk ami sogo, nget kān tā nāma nget gini; mālgwe nāma mōoti suk ami sogo, tā nāma catti ka. 24 A kume duu māzhe yil dākā tli ga mbalān kā wu, atā ngusi matlī dānkā me ka kālu gwe bā ze ni dā sōwū tās mbi lu shukti. Kume tā mbi sōwū, apāa tā wule, ‘Han tā pal te kā mālgwe a yil tet wu ka.’ 25 Kume tā lak mbi mbadl māli sā taasi ka yek sā lākāmī kā wu, 26 atā lak yem māzhesi jon tēdi de nitgi jwe yoki mānti wu tās lak dān kāli. Pakti dānti ga māllu a līl man kangwe tā ndā zhile wu.” 27 Yesu dālām nu wugo, yek kili gon wulti na ndālti de, “Ta Nya bāl hwa wul kili gwe zaki yek tā ngipki yek kā nal wu.” 28 Yek Yesu wulti de, “Nu kān ni, ama majwe kum gāba ga Nya yek sā kobi wu mbi hwa wul mani.” 29 Mbalān ngusi mbałti wontāt mal Yesu wu, yek tā ndā wulti gwasān de, “Mbalān ji se wo byas mbalān kān, lamti gwasān wo tā palisi wul cit bānti ama bāsa yeni so se ga Yona wu. 30 Nak gwe Yona dān de wul cit bānti mal mān Neniba wu, nu kān ami Yen ga Mbalān a dāmī mbalān ji se. 31 Gas pakti ga dīi atl wo, guu ga mādli tet Sheba a kudu a tlinya suk mbalān ji se, atā hwisi de sā pāl hwa wul so. Tā tul tet dlēnti tās kum gāba botlkān ga guu Sulemanu, yek mālgwe man Sulemanu wuk bāl wu. 32 Gas pakti ga dīi atl wo, mān Neniba a tlinya suk mbalān ji se asā hwisi de sā pāl hwa wul so nāk de si wo sā ci atl gaa de Yona hwisi gāba ga Nya wu, a yekgu mālgwe man Yona wuk bāl wu. 33 “Mbalān a lak wutu ten pitila atā hwudāli kā so, sogo atā yitle ka nā gal so, ama ta zi kālu gwe mas mālgwe te kā biimī wu a yen cilti wu. 34 Gwel kādē cilti ga tli, kume gwell gwa ni hwaśi wu, tli gwa ani na cilti, ama kume gwell gwa ni hwaśi sogo, mas tli gwa ani kā dāmshāl. 35 Pān dem’dem bā cilti gwakān dān de dāmshāl so. 36 Kume mas tli gwa ni na cilti wu, dāmshāl ani kii dā so, mas a dām na cilti nāk gwe a pitila cilli lu wu.” 37 Yesu pak gābe wugo, yek ba Pāresi gon mābet a lubii dāftka tās nguk wul, yek Yesu li kā lubiimi tās nguki. 38 Yek ba Pāresi yeni de Yesu pol ang pāa tā ndā ngukti nāk kangwe a Mān Yehuda pāli wu sogo, yek ili hwotti. 39 Yek Yesu wulti de, “Kii mān Pāresi wo akā pol mbuka ze suk galī, ama mbadl gwakān ni ga njikmi na lamti mot wul suk yokiti. 40 Kādlān kādē kii, kā yisi de Nya gwe pāl tukaali wu kā pāl tugibī pak sa? 41 Ka bāl ilgā nguki majwe bā ilgon nisi dā sōwū tot kā gal gwe akā poli wu, a mbuni kii mal Nya mani. 42 “Kāa dān de wul cit gonti wi mān Pāresi, nāk de akā bāl Nya de

näm kā kutl kā wul jwe akā mbi wu näk wul wolo suk dik daa suk mitlgulu suk ngum, ama zok dānti suk lamti Nya wo yek bā hwotkii so. Ngetli kan tāk kobān jwisi, ama bāk zakān jon ju so. **43** “Kāa dān de wul cit gonti wi man Paresi, näk de lamti gwakān wo tās bālkii hwa lu dānti kālu motgaa ga gwasan atā mbalān pita gabēt gwakān kālu motgaa wulti wul. **44** “Kāa dān de wul cit gonti wi, kii mān Paresi näk gaa zukdī gwe bā mbalān a yeni sowu kan kā ni, jwe mbalān jwakan nama lat dani a bāsa yisi de yek ka laki asā dān de mān daskān sowu.” **45** Yek gon kā mān yisti mbat ga Musa wul Yesu de, “Mān lishti, kume kā dlām nugo, mi mago kā byal nii.” **46** Yek Yesu wule, “Kāa dān de wul cit gonti wi, kii mān yisti mbat ga Musa, näk de kāa zi dībāl mbat mbalān ama kii wo bāka zisi ang tās man kopti dā sowu. **47** “Kāa dān de wul cit gonti wi näk de kāa kin gaa zukdī ga mān dlāmti gaba ga Nya mbuni jwe majwakān ji cina tlosi wu. **48** Kii nā gaa gwakān, kā yisi yek kā kan kā mbadl gwakān ilgwe mbalān jwakan ji cina pāli wu. **49** Sā tlo mān dlāmti gāba ga Nya yek kii ne go yek kā kop kaal gwasan de kā kin gaa zukdī jwasan mbuni wu. **50** Yek laki yek Nya wul kā yisti gwas de, ‘Ba shinisi lu nā mil shinti gāba ga Nya suk mil shinti ji botli, mbalān a tlo naami, asā nol naami.’ **51** Nde tet ten hwulan ga Habilā yek su sut ten ga Zakariya, malgwe sā tlot kā tlo ga lu takti wul Nya kālu mān cilti kā lubii ga Nya wu. Gem kan a ni kii ma hwiti, sa dop mbalān ji se nā mas byas wul jwisi. **52** “Kāa dān de wul cit gonti wi, kii mān yisti mbat ga Musa, näk de kāa yis mbati yek kāa nge kopti kii gaa gwakān, a bākāa zak malgon tās yisi so.” **53** Yesu zak lwisi wugo, yek mān yisti mbat ga Muse suk mān Paresi nda ngabti gwas, yek sā ngusit ngot bi nā kumti gas wul wonti. **54** Sā nama ngoti tās telti kā gāba gwe bāta man yilti dā gībi kā sowu a tās dlām ilgwe bā yek sowu.

12 Yek mbalān wonti mogaa mal Yesu hal wontat gwasan laki yek sā näm zat asan ten ji yilkeni, yek Yesu nde hwit gāba mān kopti jwasi yek tā wulsi de, “Pan dem'dem bāk shelān lal yisti Nya näk ga mān Paresi wu kā dānti gwakān so. **2** Ilgon ni ga hwudāli gwe bā a yil debāl sowu so. Sogo ga hwudāli de bā mbalān a yisi sowu so. **3** Ilgwe kāa dlām kā damshal go a yil ten cilti. Ilgwe kāa dlām ga hwudāli te punka

kāgo a kumi ten zāndāl. **4** “A ni kii ma hwiti kii yelān jini, bāk bānti majwe a tloki wu, kaal dā nugo a bāsa po man pālti ilgon sowu so. **5** Ama ba hwiki malgwe ka bāntit wu, tik de Nya malgwe kaal dā tlot ga tlisi ta man lakti gwakān kā boo wutu. Gem, bāntiti. (**Geenna g1067**) **6** Ale yatl de namtan wo kobo de lop kān asā wul kā nwa? Mas nā nu, Nya māsan gon gwasan so. **7** Mādlān gaa gwakān mago ga dlāmi kān ni mas. Bā bānti cikii so, kā ni hwaibī man wonti yadli. **8** “A ni kii ma hwiti de mas malgwe dlām kā mbalān de tā yisan go, ami Yen ga Mbālān a yisti a cina dā mil shinti ji Nya ka. **9** Malgwe nge yisti gi a cina da mbalān kago, ami mago ba nge yisti gwas a cina dā mil shinti ji Nya ka. **10** Mas malgwe dlām gāba mbulti ten ami Yen ga Mbālān go sa taasit ka, ama malgwe dlām gāba netet ga Shishi ga Nya go sa taasit kā so. **11** “Kume sā talakii kālu motgaa ga gwasan sogo mal guu ji bān sogo mal kidi mān bān, bā hwotkii de nii kān ka yilli gaa gwakān suk ilgwe ka dlām wu so. **12** näk de Shishi ga Nya a bālkii ilgwe ka dlām kāli wu.” **13** Yek malgon tet kā mbalān wulti de, “Mān lishti, hwi yilka gini tās huulini ilgwe aba ganan mashi yek tā zakini wu.” **14** Yek Yesu wulti de, “Ba mbalān, wok zān de mān huulit gāba kā tlo gwakān wo?” **15** Yek tā wulti de, “Pan dem'dem bāk zān mbadl gwakān ten mot wul wonti so, näk de yek ka laki a mbalān mbi mbadl sowu.” **16** Yek tā cingalisi gāba gon de, “Mān wul ang gon kān, zhin mbunit i'e. **17** Yek tā daamti kā mbadl gwas de, ‘Nhu gwe ba wut wul zhin wu njikan kāwi.’ **18** “Yek tā po wul kā mbadl gwas dāde, ‘Ilgwe ba pāli go, ba tatl nhu jin ka a kin kīdi a wut mas wul zhin gini suk wul ji gībi. **19** A paa a wul gaa gi de, “Wul wonti nik dā gwe a tālak gin wonti wu, shuk ilgon gwa, aka ngusi kumti tāmti.” **20** “Yek Nya wulti de, ‘Ki wo kādān kān, kā gas nge kān ka mashi, ta bo yen malgwe a ngukilgān de kā mwe gaa gwa wu.’” **21** Yek Yesu wuli de, “Nu kān ani mal majwe mwe wul gaa gwasan ten dīi atli ama mal Nya wo bā ilgon nisi dā sowu.” **22** Yek Yesu hwi mān kopti jwas de, “A ni kii ma hwiti, bā ilga nguki suk lukāl gwe ka lak wu hwotkii so. **23** Kangwe ka dān wu manikii ilga nguki sa? A bā tli gwakān manikii lukāl sa? **24** Bo yenan yadli, bāsa bāk zhin so a bāsa wotl so. A bā nhu wutti ilga nguki nisi dā so, näk de Nya kā nisi ma bālti ilga nguki wu. Nya lamkii man kangwe ta lam yatl wu sa? **25** Wok nii kā kii de ilgwe hwotti wu a mbālit multi de näm dāni wo? **26** Kume kāa mani pālti nak mil wul

gaa gwakan nu sogo, yek laki yek kaa nama hwotti mbadl gwakan ye? 27 “Bo yenan mbuni buzha ka me kangwe asa nal wu, basa pal ilgon so, a basa pali lukal gaa gwasan so. Ama ko ta Sulemanu guu na nalti gwas mago ta bo taba kinti gwas mbuni nu so. 28 Kii de ba zat mbadl gwakan ten Nya ndal sowu, kume nu kan Nya pal buzha ka me mbuni jwe ase go sa ni da ama ayo go asa lak ka wutu wu, a kii kan bat a balkii lukal gwe ka lak wu sa? 29 Bakzan mbadl gwakan ten ilga nguki suk ilga tle so, mas ba hwotkii so. 30 Mbalan ga dii atl mas de basa yis Nya sowu nama ngot wul jwisi, ama kii wo Aba gwakan yisi de ka lami ta wul jwisi ni kii da. 31 Dlokamankii tak kaman Nya de guu ka mbadl gwakan, Nya a balkii mas wul jwisi. 32 “Ko de bakaa wonti sogo, ba banti cikii so, nak de bal Aba gwakan pal hwol tuk de ta telkii ka boo gwas wu. 33 Wulan wul jwakan ka akaa bal wulpi majwe ba ilgon nisi da sowu. Zan wul jwakan to nya ka, kalu gwe ba a lil ka sowu, lu gwe mukal a mukli so, aba dakmbi a lili ka so. 34 Lu gwe wul jwakan ni go kali kan mbadl gwakan ani pak. 35 “Daman na kan gaa, ta wutu yenti lu gwakan cili, 36 nak zhel jwe nama batti ga baboo gwasan tas pal tet kalu motgaa hapti wu. Ta pal wugo at a bnesi dlabi asa buliti ning. 37 Zhel ju a mbi hwa wul kume baboomi palli a basa bo nde yebal sowu. A ni kii ma hwit gem de, ta ndus bal lukal gwe ta lak wu ka, at a wulsi de tas dam atl tas nguk wul, at a kopsi gaa-gaa at a balsi ilga nguki. 38 Zhel jo man mbit hwa wul kan kume baboomi pal ka tlo gas wu, sogo ka bultlwae at a mbisi ten batti gwas wu. 39 Ama tak yisi de, kume baboo a yis tulti ga mukal go, ta zakti asa tet lubii asa lilit wul ka so. 40 Kii mago, daman na kan gaa, nak de ami Yen ga Mbalan ba palli gas gwe bakaa go zi tulti gi sowu.” 41 Yek Biturus wul Yesu de, “Bagaa, cingalti gaba gan go ten mi na ngwe nan ma, ko ten mas mbalan?” 42 Yek Yesu wule, “Wok de man palti wul gibboo ga baboo gwas de man gem, man zok mbadli suk man botlkang go? Ti kan baboomi a zakit yenti lubii gwasi, at a bal zheli jon ju ilga nguki nak gwe sa zit palti wu. 43 Zhel go man mbit zok wul kan de baboo gwas a pal tet kalu gwe ta li wu at a mbit ten palti hwa wul nu wu. 44 A ni kii hwiti gem de, ta palli zhel wu de bagaa ga wul jwasi mas. 45 Ama kume zhel wu wul ka mbadl gwas de, ‘Baboo gi pal bale so,’ yek ta njel bot ji zheli jon ju na modli na maani, yek ta njel tlati suk ngukti yek gaa ba gillit ka, 46 baboo ga zhel wu a palli gas gwe bat yisi sowu. Baboomi a palti

byas boti at a keshti ka at a zat ndakce suk majwe ba gem nisi da sowu. 47 “Zhel gwe yis ilgwae baboo gwas lami yek bat a zi ka mbadl gwas de tas pali sogo, sa palti byas boti. 48 Ama malgwe bat a yis ilgwae baboo gwas lami sowu, yek ta pal wul bot go, njet kan sa boti. Mas malgwe sa balti wul nal go, sa ngo wul nal malties. Malgwe sa balti nal mani go, nu kan sa ngwe malties. 49 “Wutu kan a tuli ta laki mbalan ten dii atl, lamti gi wo ta wuti tlo. 50 Baptisma gwe sa pali wu ni da, a mbadl gi tli wi i'e tas pali ni. 51 Ka daman gwa we tamti ga mbadl kan a tullikii ten dii atl a? Ko njaa, a ni kii ma hwiti de, huulti tlo ji yilkeni suk yilkeni kan a tulli. 52 Ndok ase, mbalan de namtan ka lubii a huul de lop. De lop nama nget ga de mekan, a de mekan nama nget ga de lop. 53 Tlo gwasan a hwuli, aba nama nget ga yen, a yen nama nget ga aba. Ana nama nget ga yen gwas ga madli, yeni mago at a nama nget ga ana gwasi. Nkwe ga madli nama nget ga kili ga yen gwasi, A kili ga yeni nama nget ga ana ga kos gwasi.” 54 Yek Yesu po wul mbalan dafe, “Kume kaa yen nyaze tli tot wugo, akaa wule ze a nda a zesi nda kuwa. 55 Kume ka kum yetal balma hotti tet go, aka wule wutu cin a tuli, a wutu cinmi tul kuwa. 56 Ki man palti riya, ka man yisti kangwe a wul pi ten dii atl suk to nya kawu, ama yisti wul gwe nama pat ning yek kanki gaa. 57 “Yek laki a baka daamki tak yisan ilgwae mbun de tak pali wu so ye? 58 Kume malgon mbet a dlaboo kisti gaba wu, tloki tak lakan tlo gwa sukti ten tantu, kume ka nge go, ta talak dlaboo mal man ndokalti gaba asa telki kalu gwe asa le man palti byas wul wu. 59 A nikma hwiti de, ka yil daka lwisi ka so se ka batil ilgwae sa mboshik wu mas.”

13 Ka multi jwisi de Yesu nisi ma hwit gaba wu, yek majon de sa ni kali wu dilami Yesu man Galili jwe Bilatus laki yek sa tlosi asa nama mboshti mbala sogo mal tas tak Nya wu. 2 Yek Yesu ndakisi de, “Nak de man Galili ju mash nugo, ka daman gwa we sa pal byas wul man naa mbalan mas a Galili a? 3 Ko njaa, a ni kii ma hwiti de kume ka ci atl gaa sogo nu kan ka mashi mas jwakan nak gwasan wu. 4 Ko mbalan de kutl cet wusupsi jwe tla bii ndesi gaa a Siluwam yek sa mash go sa pal byas wul man mas man Wurshelima? 5 Ko njaa, a ni kii ma hwiti, kume ka ci atl gaa sogo nu kan mas jwakan ka mashi nak gwasan wu.” 6 Yek Yesu cingalisi gaba gon de, “Malgon pal zhin yandi inabi gwasi yek ta bak tlindi tulan a gisi, yek ta li ka

zhimi təs kotl yandi tuləmi ama yek bətə mbi ilgon dani so. 7 Yek tə wul malgwe zhimi nit ang wu de, ‘Gin naa de mekan kə bal gee de a nəma tulti ngot yandi a dani a bəba mbi ilgon sowu. Yek laki de ma zak tlindi tulən gan kəlu gwe ma bakan yandi inabi kali gwe? Wotl ka!’ 8 Yek malgwe zhimi nit ang wu wule, ‘Bagaa, bo zaki tə po pal gin de nəm də paa. Ba hwokit atl də zhila ka a wutit taki. 9 Kume guli wu akə zaki, kume guli sowu akə laki a wotl ka.’” 10 Gas gon Yesu nəma hwit gəba mbalən kəlu motgaa ga gwasan gas shukti gwasan. 11 A kili gon de məzhe laki yek cwo tlet tli kəlu ni kali, tə bal kə gin de kutl cet wusupsi atə ni kontami. A bəta man takti gwas so ko njet. 12 Yesu yenti wugo yek tə mbet tet məlti yek tə wulti de, “Kili mbalən, kə mbi ndokti dəkə cwo gwa kəwi.” 13 Yek Yesu zi kilisi ang ten gaa, yek ninge tli gwas taki yek tə ngusi tasti ga Nya. 14 Yek mbadl lili bali ga lu motgaami de Yesu ndok malgon gas shukti gwasan wu. Yek tə wul mbalən de, “Cin de mukka kən sa bələnni kən mbət ga Musa de tən pələn wul jinən, tulən kə multi jwisi təs ndokkii ama bə de gas shukti gənan so.” 15 Yek Yesu ballit de, “Kii mən pəlti riya, kəa kul pətl tla suk zhaki jwakan akə tələsi kəlu gwe sa tla ze wu gas shukti sa? 16 Kili gan de gas ga Ibirahim gwe Shedad ləkit cwo hal tə bal ka gin de kutl cet wusupsi go mbun de ta ndokti gas shukti sa?” 17 Tə dəlam nu wugo yek nsha ci mas mən net gwas, yek naa mbaləmi ngusi hwol tuki de sa yen wul cit banti gwe Yesu nəma pəlti wu. 18 Yek Yesu wule, “Nii kən kanti ga Nya de guu kə mbadl ga mbalən ni gwi, na yek ba cingali ye? 19 Kanti ga Nya de guu kə mbadl wo, nək gwe mbukla kən ni, gwe malgon bək kə zhin gwasi yek nali yek dən de bal tlindi, yek yatl pəl bii jwasan ten mil ami.” 20 Yek Yesu po kum gazi dəde, “Na yek ba cingal Nya de guu kə mbadl ga mbalən ye? 21 Kanti ga Nya de guu kə mbadl wo, nək yiis kən ni gwe a modli ləski njet kə apti a to wu.” 22 Yek Yesu ba li a Wurshelima go yek tə kobi dənkə kidi suk nak mil bən ka atə nisi ma hwit gəba. 23 Yek malgon ngemti de, “Bagaa, majwe Nya a kissi go njet ka?” Yek tə wulsi de, 24 “Dlokəmənkii tək kobi tukə ngəbi dləbiim kəlu, kaa dləl a debal akə ngusi bot dləbiimi akə nəma ngemti gwas de, ‘Bagaa, bulinii dləbiimi.’ ‘A paa tə balli kii de, ‘A yis kii so, abə a yis lu gwe kəa yil tet wu so.’ 26 ‘A paa kəa wulti de, ‘Mi de mə nguk wul

yek mə tla sukkı wu akə dəlam gəba dən ten tantu bən ganan ka.’ 27 ‘A tə po balli kii de, ‘A yiskii so, a baa yis lu gwe kəa yil tet wu so. Tli də malən ka kii mən pəlti byas wul.’ 28 ‘Kume kəa yen kə Ibirahim suk Ishaku suk Yakubu suk mas mən dəlamti gəba ga Nya kə dlo ga majwe kan Nya de guu kə mbadl gwasan wu, a kii wo yek sa mbolkkii go, kəli kən ka kuli akə as ang bi. 29 Mbalən a yil tet tucina suk tet tukaali suk tet ten ang shinti suk ang yali ga mas dii atli, asə dən kəlu motgaa hwol tuki suk majwe kan Nya de guu kə mbadl gwasan wu. 30 Nə nu kən majwe nde bəle wu a pal tukaali, majwe nde kə kaali wu a pal cina.’ 31 Yesu ni nugo yek mən Paresi jon li tet məlti, yek sa wulti de, “Zigaa də kəlu gən ka, nək de Hiridus guu nəma ngot gwa təs tloki wu.” 32 Yek Yesu wulsi de, “Lak wulən mən byas mbadl wu de, ‘Ase suk ayo wo ba yilli məzhe dəkə mbalən ka, a ba ndok mbalən pak. Tli wu kən ba paki.’ 33 Mas nə nu netgeli kən ni de ta ci cina na lat kəlu gwe ba li wu, ase suk ayo suk tli wu, nək de sa man tlot mən dəlamti gəba ga Nya kəlu gon so se a Wurshelima wu. 34 ‘Kii mən Wurshelima de kəa tlo mən dəlamti gəba ga Nya yek kə lak majwe sa shinsi malkii nə ye wu, asəmī de nəmī kən a lam mot gwakan nək gwe a ana kol moo mil jwas kə bibaku gwas wu, ama yek kaa nge. 35 Yekgu sa zakikii lubii gwakan wi koni. A ni kii ma hwiti de, kaa po yenən so se gas gwe kəa wule, ‘Mən mbit hwa wul ga Nya kədə malgwe nəma tulti kə shin ga Bagaa Nya wu.’”

14 Gas shukti ga Mən Yehuda, yek Yesu te kə lubii ga bali ga man Paresi gon təs nguk wul yek mbalən wutit gwel təs yen ilgwe ta pali wu. 2 Yek malgon kəlu na ang na asən gwasi mas kidi ka, tə li tet mal Yesu. 3 Yek Yesu ngem mən yisti mbət ga Musa suk mən Paresi de, “Mbət gənan bali de tə ndok mbalən gas shukti a?” 4 Yek bəsa wule ilgon so. Yek Yesu tən mən cwobi yek tə ndokti yek tə wulti de, “Zigaa ilgon gwa.” 5 Yek Yesu ngem mbaləmi de, “Kume yen sogo tla gwakan nda kə shu gas shukti go, ka yillat ka bale-bale so de gas shukti a?” 6 Yek bəsa mbi ilgə dəlam so. 7 Nək Yesu yen majon kə mbalən jwe sa mbesi təs nguk wul wu nəma botlti hwa lu dənti ga kidi mbalən wu, yek tə cingalisi gəba gon de, 8 ‘Kume malgon mbek kalu motgaa hapti wu, bək lak dən kəlu dənti ga kidi mbalən so, gon asə mbe malgwe nal man ki wu. 9 Malgwe mbekii mas jwakan wu tul wugo, ta wule, ‘Tlinya ka tək bəl lu,’ nsha a ciki nək de ka pal kəlu dənti gwe bə nal nək gon wu sowu. 10 Ama

kume sa mbek kalu motgaa wugo akə ngo lu dənti ga majwe basa ni ten bi ilgon sowu. Kume małgwe mbek wu tul wugo tə wulkı de, ‘Yelən gini, li te tək dən a nde.’ A laki, a majwe ni kali wu yen nalti gwa. 11 Mas małgwe nallı gaa gwas go mballan a pallat de ilgon so, ama małgwe pallı gaa gwas de ilgon sogo, mballan a nallati.” 12 Yek Yesu wul małgwe mbet kalu motgaami wu de, “Kume kə 6a mbe mballan təs nguk wul a lubii dakka sogo kalu motgaa hwol tuk wu, bək mbe yelən jwa suk yilkeni jwa suk majwa suk yelən dənti jwa man wul ang so, nək de gas gon wo sa mbek kalu motgaa gwasan pak asa palik ilgwe ka palisi wu. 13 Ama kume kə 6a mbe majon kalu motgaa hwol tuki go, akə mbe majwe bə ilgon nisi da sowu suk majwe man lat na asan sowu, suk majwe tli gwasan tla kawu suk dwa. 14 Nə nu kən ka mbi hwa wul ga Nya, nək de si wo sa man batlti gwa sowu. Nya ka batltki gas gwe man palti zok wul a tlinya tot kə gaa zukdi gwasan kaami wu.” 15 Yek małgon de tə ni suksi wu kumi nu wugo yek tə wule, “Man mbit hwa wul ga Nya kade małgwe a nguk wul kə motgaa hwol tuki suk majwe kan Almasihu de guu kə mbadl gwasan wu.” 16 Yek Yesu wulti de, “Małgon ni da, tə mbe mballan wonti kalu bal motgaa ngukti wul gwe ta pali wu. 17 Yek motgaami baldə go yek tə shin zhel gwasi təs hwi majwe tə mbesi kalu motgaami wu təs li te. 18 Yek mas jwasan sa ngusi dlamtı iljwe a laki a basa mbi lat kali motgaami sowu. Yek gwe nda gaña wu wule, ‘Aya wul lu zhin, a lam lat yenti.’ Yek tə wule tə malı tlo mbadli. 19 Yek gon po wule, ‘Aya wul tla gut zhin de kutl, ba təlasi təs nda gut zhin, lak wul malı de təs tlo mbadli.’ 20 Yek gon po wule, ‘Kə multi jee kən aya pal pyal kili. Ba mbi lat so.’ 21 Yek zheli lak hwi baboomi mas ilgwe sa hwit wu. Yek mbadl ga baboomi lil i'e yek tə wul zheli de, ‘Li kə bəmi akə matl dənka aka mbe majwe bə ilgon nisi da sowu suk majwe man lat na asan sowu suk majwe tli gwasan tla kawu suk dwa.’ 22 Yek tə pal wugo, yek tə wul baboomi de, ‘Baboo, a pal ilgwe kə dlam wu yi, ama hal ninge naa lu yi.’ 23 Yek baboomi wulti de, ‘Kop tantu tək li kə nak mil bən tək mbe mballan tedi tə lwisi njikan.’ 24 A ni kii ma hwiti de majwe sa mbesi cina kali motgaami jo, gon a tul de təs lam ilga nguki ga motgaa hwol tuk gwe a pali wu so.” 25 Mballan wonti nama kohti ga Yesu yek tə ballat malsi yek tə wulsi de, 26 “Mas małgwe lam kohti gini a bətə nge aba gwasi suk ana gwasi suk kili gwasi suk mil jwası suk yilkeni modli suk maani, yek

tə nge gaa gwas pak sogo, ta man dənti de man kohti gi so. 27 Mas małgwe kan bomiti gwe ni kə kohti gi sogo, tə bo mbuk dənti de man kohti gi so. 28 “Kume kə lam kinti lubii man wulpi go, se kə dəmi yek kə yen kangwe ka pali wu suk wulpi gwe a kinik lubiimi wu, ko ilgwe nik də wu a kumik kinti lubiimi. 29 Kume kə lak zhila biimi yek bəkə man pakti kinti sogo, mballan a gitlikı. 30 Sa wule, ‘Małgan go kədən kən, tə nda kinti bii yek bətə man pakti so.’ 31 “Sogo kume guu ga bən gon gwe man hapti dlo jwas wo zangu de kutl wu a la dlanti suk guu ga bəmi gon gwe man hapti dlo jwas wo zangu de kutl de lop wu. A bətə dən de təs yeni ko ta manən dlanti suk guu gwisi so so?” 32 Kume ta mani sogo, atə shin mil shinti mal guumi, atə yi dlenti, təs ngo təməti dənti kə dlo gwas sukti. 33 Nu kən kume kə zak mas wul jwakan sogo, ka man dənti de man kohti gi so. 34 “Kwi wo hwa wul kən, ama likə wugo, nə yek a ləkmi ye? 35 Mballan a po pal ilgon na nali so nək de bəsa wuti wo kə zhin sowu. Wutti kən sa wut ka. Małgwe kən kumti ničda wu, han təs kumi.”

15 Gas gon, man kanti wulpi boo suk majwe basa pal hwa wul sowu tul mal Yesu wonti təs kum gaña gwasi. 2 Yek man Paresi suk man yisti mbit ga Musa nda nalənti de Yesu kan məndəkə ga majwe basa pal hwa wul sowu atə nama ngukti wul suksi. 3 Yek Yesu hwi gaña gon de, 4 “Wok kə kii gwe de mbala de kutl de kutl a nit da a de nam gil ka, a bətə zak kutl de topsi na topsi kali de nam kə me atə la ngot ga de nam wu se tə mbit so wo? 5 Tə mbit wugo atə pal hwol tuki atə kanti a yal. 6 A tə təlat lubii apaa tə mbe yelən jwası suk yelən dənti təs pal hwol tuk sukti nək de tə mbi mbala gwas gwe gil kawu. 7 A ni kii ma hwiti de, nu kən Nya suk mil shinti jwas a pal hwol tuki nal na man byas wul de nam gwe ci atl gaa mal Nya wu man man palti zok wul de kutl de topsi na topsi jwe a po ci atl gaa sowu. 8 “Sogo tə wulpi ni kili mballan gon da azurfa de kutl, yek de nam gil ka. Ta 6əs wutu atə taas gibboomi ka atə ngwe mas lu gwe ni wu se ta mbi. 9 Kume tə mbi wugo, tə mbe yelən jwası suk yelən dənti təs pal hwol tuk sukti nək de tə mbi wulpi gwas gwe gil kawu. 10 A ni kii ma hwiti de, nu kən ani de wul hwol tuk mal Nya suk mil shinti jwası de man byas wul de nam ci atl gaa wu.” 11 Yek Yesu wule, “Małgon ni də man mil maani de lop. 12 Yek mangabi wu wul aba gwasi de, ‘A lami de tək

bałan gi ką ilgwe ka zaki ni kaal dą mashkan gwa wu ninge, ba ɓati ták mash paa so.' Yek abe huulisi wul jwasi. 13 "Lam multi wugo yek yeni yem wul jwasi mas yek tā zigaa ką atl gon dleni, yek tā lil mas wul jwas ka ten byas danti. 14 Yek wul jwas paki kawu, yek bal kuzan gon te ką bamı, yek yeni te ką bomti nák de ilgon poyit sowu. 15 Yek tā ngo ilga pali mal mǎlgon ką bamı yek mǎli bǎlti kyo alade gwasi. 16 Yek basa bǎlti ilga nguki so, yek tā lami de tās nguk ilga nguki ga aladesi. Yek bāta mbi so. 17 "Yek tā lak pal ką hwa daamti gwas wugo yek tā wul ką mbadl gwas de, 'Zhel ji aba gi nama ngukti asa nama tlati, a ilga nguki nisi da nal, ama ami wo amikgu ten tlat kuzan wule ba mashinni. 18 Ba pal to mal aba gi ka aa wulti de: Aba, a pali Nya byas wul yek a palik pak. 19 A po mbuk danti de yen gwa so, kamān nák zhel gwa.' 20 "Yek tā nda tantu kāli taba to mal aba gwasi. "Ama yek abe yisti tet dleni yek gonti gwas citi yek tā tlinya nā apti yek tā ngipti te dlo ka yek tā ngusi swatti gwasi. 21 "Yek yeni wulti de, 'Aba, a pali byas wul Nya yek a palik pak, a po mbuki ták mbe de yen gwa so.' 22 "Yek abe wul zhel gwas de, 'Lan nā apti ták kaman lukal gwe mbun mani wu tedi suk zobbe suk kaptalan. 23 Akā dop tla gwe bas mani wu tedi akā mboshi ama pallan hwol tuki. 24 Nak de yen gi go tā mashi yek ningo ta pal wi, tā gilka yek ningo a mbit wi.' Yek sa pal hwol tuk i'e. 25 "A bā mankolisi ni lubii so atā ni kā zhin, yek tā pal wugo yek tā ngusi kumti bot gan-gan suk wulti koo suk dlalti a lubii daasika. 26 Yek tā mbe zhel gon gwasan tas kum gas ilgwe nama pat wu? 27 Yek zheli wulti de, 'Mǎngabi gwa kā pal wi, yek abe gwakan laki yek sa mbosh tla gwe bas mani wu tā mbalan pal hwol tuk sukti nák de yilka gwa pal boo kā tamti wu.' 28 "Yek mbadl lili mankolisi i'e yek tā nge tet gibboo, yek abe yil tot gibboom yek tā bǎlti bi tās te gibboo. 29 Yek tā wule abe de, 'Yek nák gwe? Mas danti gwe a dān sukki wu, a nikma palti wul nák zhel, a mas ilgwe kā lami go a pali, ama ko gā cin de nam kā pali ilgon nu so, a bāka bālan ko tā yen mal de ta mboshi a mo mbalan ji so. 30 Ama yek yen gwa pal wi kaal dā tlot wulpi gwa ka ten mukal modli, yek kā mbe mbalan yek kā mboshit tla gwe bas mani wu.' 31 "Yek abe wulti de, 'Yen gini, kā ni suk ami ko gasi, mas wul ji wo jwakan. 32 Mbun de tān pāl hwol tuki nák de yilka gwa mashi yek tā tli dāka mashkan ka wu, tā gili yek ningo tā pal boo wu.'"

16 Yek Yesu wul mān kopti jwas de, "Mān wul gon ni da gwe kan malgwe a pālit wulbo gwas wu, ama yek tā lak kumi de mǎli nitma lilti wul ka. 2 Yek baboomi mbet su gibboo ka, yek tā wulti de, 'A kumi de kā nima lilti wul ka. Lak hwi kangwe kā nama palti wulbo gi wu gā lašhi, ka po dān de mān palti wul ga boo gi so.' 3 "Yek mǎli wul kā mbadl gwas de, 'Baboo gi mbolan wugo, ba pān nii? Nák de bā ndālti kolti zhin kā niddā sowu, a nsha ngemti wul ka cin wu.' 4 Yek ta po wule, 'A yis ilgwe ba pali de tā naa mbalan pal dem nā ami a lubii daasika wu wi.' 5 "Yek tā mbe mas majwe baboo gwas nama kopti gwasan duul wu, yek tā ngem malgwe lat tet cina wu de, 'Nāmi kan baboo gi nama kopti gwa?' 6 "Yek tā wulti de, 'Tā nama kopti gi buntan mili zambal de wusupsi.' Yek mǎli wulti de, 'Dām atli ták lish zambal de wupsi.' 7 "Yek tā po ngem gon dāde, 'A kii hwa, nāmi kan tā nama kopti gwa?' "Yek tā wulti de, 'Bal ngura zambal de nām gā alkama.' "Yek tā wulti de, 'Kan wul lishti tak lish kutl de wusupsi.' 8 "Yek baboomi kum ilgwe mān palti wulbo gwas nama palti wu wugo, yek tā tās byas bōtkān gwasi, nák de mbalan ji ninge man pat nā mbalan jwasan ji se man majwe ni kā cilti ga Nya wu." (aiōn g165) 9 Yek Yesu po wule, "A ni kii ma hwiti, pālan wul nā wul ang gwakan tak mbi yelan da. Na nu kān kume wul gwakan paki wugo sa pikii dem kā boo gā Nya. (aiōnios g166) 10 "Mǎlgwe pāl gem ten ngipti nak'en wul go, ta man palti gem ten ngipti kakshe. Mǎlgwe pal gem ten nak'en wul sogo, ta mani ten kakshe so pak. 11 A kume kā pal gem ten ngipti wul ji dii atl sogo, wok ka bālkii hwa wul gā Nya wo? 12 A kume kā pal gem ten ngipti wul ji mǎlgon sogo, wok ka bālkii gwakan wo? 13 "Mbalan a man danti de zhel gā baboo de lop so, a kume tā pali nu go, ta nge gon atā lam gon, sogo a ta pali hwa wul gon atā mbul gon. Ka man danti de zhel gā Nya suk zhel gā wulpi so." 14 Nak de mān Paresi wo mān lamti wulpi kān i'e wu, yek sa kumi nu wugo yek sa desit njwaa. 15 Yek tā wulsi de, "Kik de mān lamti de tā mbalan yenki de mān zok mbadli, ama Nya yis mbadl gwakan. Ilgwe mbalan yeni de hwaſi go, yek kān Nya a neti." 16 Yek Yesu po wul mān Paresisi dāde, "Mbāt gā Musa suk lishti ji mān dlamtī gāba gā Nya kā ni da, yek Yohana mān baptisma tuli, ama nák sa dlām gāba mān tamti ten kangwe mbalan a kan Nya de guu kā mbadl gwasan wu, yek mbalan nama tlot gwasan i'e tās te gibbi. 17 Tlo nya suk dii atl a man pakti ama ko

njet kā mbat ga Musa wo gon a paki so. 18 “A mālgwe huul suk kili gwasi yek tā kan zopsi kili go ta nama pat palan, a mālgwe kan kili gwe huul suk kos gwas go, sā nama pat palan pak.” 19 Yek Yesu wule, “Malgon ni da man wul, ata lak lukal man wulpi atā nguk hwa ilga nguki ko gasi. 20 A malgon ni ten bi dlaboo gwasi asā mbet de Liazaru mālgwe tli gwas wo mas usu wu a man ngemti wul kāde ti. 21 A Liazaru bāt ilga nguki gwe a lok sut ten lu ngukti ga man wul wu, a kadi lapti usu gwe nit ten tli wu. 22 “Ni nugo yek Lazaru lak māshi yek mil shinti ji Nya sak kanti yek sā bālti hwa lu danti kā boo ga Nya kālu gwe Ibirahim ni wu. Yek man wul wu mago yek tā lak māshi yek sā lepti. 23 Yek mbadl gwas li kālu danti ga man māshkan yek tā dān kā bomti, yek tā yen Liazaru suk Ibirahim tet dlenti. (Hadēs g86) 24 Yek tā taki bi Ibirahim yek tā wulti de, ‘Aba Ibirahim, yen gonti gini, akā shin Lazaru tās lak yen ang gwas kā ze tās nak laki sut ten lāka ne ta kum ndāditi kā bomti kān ami i'e kā wutu.’ 25 “Yek Ibirahim wulti de, ‘Yen mbałan, daamki de kā yi ten dii atl go, hwa wul nik dā a Liazaru ni kā bomti, ama ningko tā bal kā tamti a malānni a ki wo kā ni kālu bomti. 26 A ban nā nu mago, bal buu ni kā tlo ganān sukki kangwe mas mālgwe ni tumalki wu a man lāt tet kālu gwe mā ni wu so, aba mālgwe ni tumalni wu a man dakciti tumalki so.’ 27 “Yek man wuli wulti de, ‘Aba Ibirahim, a nama ngemti gwa, tāk shin Lazaru tās su lubii dā aba gi ka. 28 Yilkeni ni da de namtan tās suk hwisi bas kop tantu gwe a kobi wu asā li tet kālu bomti gan so.’ 29 “Yek Ibirahim wule, ‘Mbat ga Musa suk lishti ga man dlamti gāba ga Nya nisi dā tās katisi kān.’ 30 “Yek man wuli wulti de, ‘Nuk so Aba Ibirahim, kume mālgon yil tot kā hwu mbałan yek tā li malsi go sa kumi asā cit atl gaa.’ 31 “Ama yek Ibirahim wulti de, ‘Kume sā kum ilgwe mbat ga Musa suk lishti ji man dlamti gāba ga Nya nisi ma dlamti wu sogo, ko tā mālgon tlinya tot kā gaa zukdī kaami sa kumti so.’”

17 Yek Yesu wul man kohti jwas de, “Wul jwe a lak mbałan ten pālti byas wul go a tuli, ama mālgwe wul jwisi a tul tumalni go ta dām de wul cit gonti. 2 Da gwe tā mālgon lak de nām kā nak mil jee tās pal byas wul go, a maniti tās bālit ye nākti hwoo a yal asā lakti kā bal ze. 3 Pān dem'dem na gaa gwakan. “Kume yilka gwa pālik byas wul wu, akā matlti, a kume tā ci atl gaa wu, akā taasi dā ten mbadl ka. 4 Kume tā pālik byas wul asāmi de nitgi ten cin de nām atā nama pālti tet malki asāmi de nitgi atā nama cit atl gaa wu, akā

taasi dā ten mbadl ka.” 5 Yek mil shinti ji botlisi wul Bagaa de, “Mbałlini zāt mbadl ten Nya dani.” 6 Yek tā wulsi de, “Kume zāt mbadl ten Nya ni kii da njet nāk gwe daazi wu, ka man wulti ga tlindi gan de, ‘Ndus dāka lu gee ka tāk sak dāl kā bal ze,’ a ilgwe kāa dlam wu pi. 7 “Kume zhel ni gon gwakan dā a zheli nitma kolti zhin sogo kyo mbałla, a nā pālti ga zheli tet kā zhin, a māli wulti de, ‘Li te tāk dām nā zhila tāk nguk wul la?’ 8 Bāta wulti de, ‘Lak pali ilga nguki akā bātti ta nguki aa tla ze apaa kā po nguki akā tla pak’ sa? 9 Ta pal hwol tuk nā zheli nāk de tā kop gāba gwas wu?’ 10 Yek Yesu po wulsi dāde, “Kii mago nu kān, kume kā pāl mas ilgwe sā hwikii de tāk pāli wu, ka wule, ‘Mi wo zhel kān jwe bāma ni ten bi ilgon sowu, mi wo ilgwe mbun de tān pāli wu kān mā nāma pālti.’” 11 A Yesu ni ten tantu lāt Wurshelima, yek tā yil kā tlo ga Samariya suk Galili. 12 Yek tā ba te kā nak'en bān gon nu go yek man cwo gita jon kaju si de kutl, yek sā dāl te dlenti ka. 13 Yek sā tak bi nā ndālti de, “Yesu, man lishti, yen gonti ganān.” 14 Yek tā yensi wugo, yek tā wulsi de, “Lān mal man Pāris tās yisi de kāa ndoki wi.” Sā bal ten tantu lāt go, yek sā ndoki. 15 Yek de nām kāsi yeni de tā ndoki wugo, yek tā pal tet mal Yesu, atā nama tāsti ga Nya nā ndāli yal. 16 Yek tā lak ngus a cina dā Yesu ka, yek tā ngusal gaa gwas atli, yek tā pāl hwol tuk nā Yesu. A ti wo man Samariya kān. 17 Yek Yesu wule, “A wule mbałan de kutl kā mbi ndokti nwa? Nā topsi jon ju bal ko? 18 Yek bā mālgon pal tet de tās bal nālti Nya so se mandāki gan ma?” 19 Yek Yesu wul māli de, “Tlinya tāk zigaa, zāt mbadl ten Nya gwa ndokki wi.” 20 Gas gon, yek man Paresi ngem Yesu de, “A gasi kān ma yen tulti ga Almasihu de guu gwi?” Yek Yesu wulsi de, “Gas gwe Almasihu a dān de guu kā mbadl ga mbałan go mbałan a man yenti nā gwel so, 21 abā mbałan a wule ‘Yek bal gan’ sogo ‘Yek tekgu’ so, nāk de kā tlo gwakan kān ni wu.” 22 Yek Yesu po wul man kohti jwas dāde, “Gas gwe ka lam yenti pālti sut gini Yen ga Mbałan wu ni tedi ama bāka yeni so. 23 Mbałan a shelkii de, ‘Tik tekgu,’ sogo ‘Tik gee,’ ama bāk kobān gāba gwasan so. 24 Gas pālti sut gini Yen ga Mbałan wo mbałan mas a yenānni nāk gwe a nyaze ci bi a cilti yil tet ten kāt dii atl gon a li ten kāt gon wu. 25 Ama nāk jwisi a bo pi so se ami Yen ga Mbałan tla bomti nal paa a mbałan ji se a nge pak. 26 “Nāk gwe pi kā gin ga Nuhu wu nu kān a pi ten gin gwe ba pal sut ten dii atl wu. 27 Mbałan a nama ngukti, sā nama tlati, sā nama hapti modli

asa nama hapti mil jwasan ka. Na nu kan yek cin gwe Nuhu te ka jirgi wu tuli, yek bal ze yil sut tu nya suk tot tu atli yek tlo mbalan ka mas. **28** “Nu kan pi ka gin ga Lutu pak mbalan nama ngukti suk tlati, asa nama wulti wul suk wulti ka, sa nama bakti zhin asa nama kinti bii. **29** Ama gas gwe Lutu zak ban Sodom wu, yek wutu suk wutu naq ze ngusi shoti sut nya yek tlosi ka mas. **30** “Nu kan ami ten gas gwe ami Yen ga Mbalan a pal sut wu. **31** Ten cin gwisi wo, malgwe ni to ten tlal bii gwas kago bas yil sut de ta yem wul jwas da gibboo ka so. Nu kan mas malgwe li ka zhin wu bas pal lubii so. **32** Bo daamankii ten kili ga Lutu. **33** Mas malgwe nge ten mbadl gwas go ta mbi so ama malgwe bal mbadl gwas go zati kan ta zit ka. **34** A ni kii ma hwiti de, ten gas gwe naq gwisi a pi wu, mbalan de lop ani ten lumulti de nam, Nya a kan gon ata zak gon. **35** Modli de lop a nama nakti hwoo, Nya a kan gon ata zak gon. **36** Mbalan de lop ani ka zhin, Nya a kan gon ata zak gon kali.” **37** Yek man koptisi ngem Yesu de, “A’ako kan naq gwisi a pi ko?” Yek ta wulsi de, “Ka lu gwe hwu wul ni go, kali kan a zhipki mogaa.”

18 Yek Yesu hwi cingalti gaba man kopti jwasi, kangwe sa ngusi tlot gwasan ten ngemti Nya a bas nak sowu. **2** Yek ta wulsi de, “Man kisti gaba gon ni da ka ban gon, malgwe batu banti Nya so a batu yen gonti ga malgon sowu. **3** A guli kili gon ni ka bamu pak, yek ta ngusi lat mal man kisti gabe tas palit hwa kisti gaba ka dlo gwas suk man nget gwas. **4** “Yek man kisti gabe nda neti, ama yek ta lak wul ka mbadl gwas de, ‘Ko de a banti Nya so abu malgon hwotan sowu, **5** ama naq de guli kili gan twe gaa na ngemti wu, ba palit ilgwe ta lami wu tas zakanni ta shuki.’” **6** Yek Yesu Bagaa wulsi de, “Bo kuman ilgwe man kisti gaba gwe bata pal gem ka kisti gaba gwas sowu dlam wu. **7** A ba Nya a pali majwe ta botlsi wu hwa wul jwe sa nama ngemti gwas wu naq de sa nama ngemti gwas na q cin na q gas wu sa? Ka yeri go ta balsi ilgwe sa lami wu bale sa? **8** A ni kii ma hwiti de ta balsi ilgwe sa nama ngemti gwas wu bale-bale. Ama kume ami Yen ga Mbalan pal sut ten dii atl wugo, ba ya mbi man zat mbadl tenan ma?” **9** Yek Yesu po hwi cingalti gaba majwe palli gaa gwasan de man palti zok wul yek sa mbul mas naa mbalan wu, **10** yek ta wulsi de, “Majon de lop te kalu lubii ga Nya tas ngemti Nya. Gon wo ba Paresi a gon wo man kanti wulpi boo. **11** Yek ba Paresi wu tlinya tas ngemti Nya gaa gwas yek

ta wule, ‘Nya a pal hwol tuki naq de ami wo ba naq majwe asa te mbalan gazi, asa pal byas wul, asa kop modli wu kan ani so. A ba naq man kanti wulpi boo ga tekgu kan ani so. **12** Aa kul pal kalkaze asami de lop ka multi de nitgi, aa bal de nam ka kutl ga mas ilgwe ni da wu.’ **13** “Yek man kanti wulpi boo wu dlal te dlenti ka, yek ta kin gaa gwas gibii, yek ta zi ang gwas ten neti, yek ta wule, ‘Nya, yen gonti gini, ami wo man palti byas wul kan.’” **14** Yek Yesu wule, “A ni kii ma hwiti, man kanti wulpi boo wu li gas na zok mbadli naq de Nya taas byas wul jwas kawu, ba naq ga ba Paresi wu so, naq de mas malgwe nall gaa gwas go sa nallat so, ama malgwe nall gaa gwas sogo, sa nallati.” **15** Yek majon tulli mil jwasan mal Yesu tas wutisi ang gaa ata ngemisi Nya. Yek man kopti jwas yeri nu wugo yek sa matlisi. **16** Ama yek Yesu mbe mil mbalami tet malti yek ta wule, “Zakan mil mbalan tas li tet malanni, bak mbolansi so, naq de Nya kade guu ga mbalan man wundal mbadl gwasan wu.” **17** Yek Yesu wulsi de, “A ni kii ma hwit gem de mas malgwe kan Nya de guu ka mbadl gwas naq ga yen mbalan sogo Nya a dan de guu gwas so.” **18** Yek bali ga man Yehuda gon wul Yesu de, “Hwa man lishti, yek nii neti de ta pali a mbi Nya boo ye?” (aiōnios g166) **19** Yek Yesu wulti de, “Yek laki yek ka mbe de ‘hwabi’ ye? Malgon ni hwbni so se Nya. **20** Ka yis ilgwe mbat ga Musa dlam wu de, ‘Bak kop modli so, a bak tlo malgon so, a bak pi mukal so, a bak sheli lal malgon gaa so. A ka bal nalti aba gwa suk ana gwa.’” **21** Yek malu wule, “Mas jo a kobi wi aa yi nak’eni.” **22** Yek Yesu kumi nu wugo yek ta wul malu de, “Wul de nam yii gwe bak bo pali sowu, yek de, lak wul wul jwa ka mas aka bal wulpi majwe ba ilgon nisi da sowu tak mbi wul to nya kada, a paa ka li te aka kobanni.” **23** Yek ta kumi nu wugo yek mbadl liliti nak de ti wo man wul kan i’e wu. **24** Yesu yeri de mbadl lili malu wugo yek ta wule, “A bomi ta man wul kan Nya de guu ka mbadl gwasan. **25** Man wul a man kanti ga Nya de guu ka mbadl gwasan so naq kangwe a bomi rakumi gaa tas te ka shu alipla wu.” **26** Mbalan kumi nu wugo yek sa ngem Yesu de, “Kume nu kan ni go wok Nya kisti wo?” **27** Yek Yesu wulsi de, “Ilgwe man neti ga mbalan go mal Nya wo man pat kan.” **28** Yek Biturus wulti de, “Yekgu ma zak wul jinan wi mas yek ma kopki.” **29** Yek Yesu wule, “A yisi nu yek laki yek a ni kii ma hwit gem de, mas malgwe zak lubii suk kili suk yilkeni suk man zat jwasu suk mil jwasu ten kanti ga Nya de guu ka mbadl gwas

go, **30** ta mbi wul nal ninge. Kaal dà mashkan gwas wo atà mbi Nya boo.” (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Yek Yesu mo man kopti jwas de kutl cet lop ju kàlu de nàm yek tà wulsi de, “Ma to Wurshelima, a mas iljwe man dlàmti gaba ga Nya lishi ten ami Yen ga Mbalan wu a dan de gem. **32** Sa bâl bi gi majwe bâ Mân Yehuda kà sowu, asà wuli wul jon, asà byalanni, asà bâze fakan ten tli. **33** Sa bo nà tlemndi, asà tloni. Ama ba nda cin de mekan wugo ba tli dâka mashkan ka.” **34** Ama yek basa yis ilgwe tâ nisi ma hwiti wu so. Sà hwudalisi gâbe ka yek laki de basa yis gaami sowu. **35** Yek Yesu bâl njaa a Jeriko go yek dwa gon kâwû na zhila ata nàma ngemti wul ten bi tantu. **36** Tâ kum lât ga wonti mbalan wugo yek tâ kum gazi de, “Yek nàma pat ye?” **37** Yek sà wulti de, “Yesu ga Nazarat kà nàma lati.” **38** Yek tâ til yâl nya na ndâlti yek tâ wule, “Yesu gas ga Dauda guu Israila, yen gonti gini.” **39** Yek majwe ni cina wu matlti de tâs zak gâba, ama yek tâ mbâl tlilti yâl nya dani yek tâ wule, “Gas ga Dauda guu Israila, yen gonti gini.” **40** Yek Yesu dlâli yek tâ hwisi de tâs tâla dwami tet mali. Tâ bâl njaa mal Yesu go yek Yesu ngermti de, **41** “Yek kà lami de ta palik ye?” Yek tâ wule, “Bagaa, lamti gi wo tâ gwel gi bûli ta yen lu.” **42** Yek Yesu wulti de, “Tâ gwel gwa bûli tâk yen lu. Zât mbadl ten Nya gwa ndokki wi.” **43** Yesu nàma dlàmti nu yek gwel gwas bûli yek tâ yen lu yek tâ kop Yesu atà nima bâlti nalti Nya. Mbalan yeni nu wugo yek mas jwasan sà tâs Nya.

19 Yek Yesu kobi tukâ bân Jeriko. **2** A malgon ni da asà mbet Zakka, bali ga man kanti wulpi boo kâde ti. A mân wul kâ pak. **3** Tâ nàma lamti tâs yen Yesu, ama bâta mani so nak de ti wo ndoklan mbalan kâwû, a mbalan wonti kâli. **4** Yek tâ ap te cina ka, yek tâ to kâ tlindi lângali tu kâlu gwe Yesu a kobi wu tas yenti da. **5** Yek Yesu bâl gas langali go yek tâ lak gaa nya yek tâ wulti de, “Zakka, yil sudi, mândaki gwa kâde ami ase.” **6** Yek tâ yil sut nà apti, yek tâ palit dem na hwol tuki. **7** Mas mbalami yeni nu wugo, yek sà njel nalânti de, “Dâ mân pâlti byas wul kân ta li.” **8** Sà bâl lubiimi go, yek Zakka tlînya yek tâ wule, “Bagaa, ba bâl tatlti dlo ga wul jini majwe a yemisi wulpi kâwû, a majwe bâ ilgon nisi dâ sogo ba bâlti, a majwe a tesi gazi go ba pallisi asamî de wupsi.” **9** Yek Yesu wulti de, “Ase go kisti tuli mân lubii gan wi, nak de Zakka mago gas ga Ibirahim kâwû. **10** A ami Yen ga Mbalan a tul de ta ngo majwe gil kâwû ta kissi.” **11** Sà nima kati kân Yesu nugo, yek tâ cingalisi

gaba gon, nak de tâ bal njaa kâ bal bân Wurshelima wu, a mbalami dan gwa we Almasihu a tul de guu ten dii atli ninge-ninge. **12** Yek tâ wule, “Bal malgon ni da gwe sà mbet kâ clienti atl gon tâs bâlti guu a paa tâ pal tet kâ atl gwasi. **13** Yek tâ mbe de kutl ka zhel jwasî yek tâ bâlti wulpi nak kangwe zhel a mbi kâ lip de mekan wu mas jwasan, yek tâ wulsi de, ‘Ngusi ballat wulpi se gas gwe a pal wu.’ Yek tâ zigaa. **14** “A bâ man atli lami de tâs dan de guu gwasan so, yek sa shin mil shinti kaal dà ti tâs lak dlâm de sà lamti de guu so. **15** “Sà bâlti guumi wugo yek tâ pal tet kâ atli, yek tâ mbe zhel jwe tâ bâlti wulpi de tâs ngusi ballati wu, tâs bo yeni nàmi kan tâ mbi mbâlti dani. **16** “Yek gon li tet mali yek tâ wulti de, ‘Baboo, wulpi gwe kâ bâlan go a mbi de kutl dani wi.’ **17** “Yek baboomi wulti de, ‘Mbun wi, kâ pal gem ten nak'en wul, ba zât de guu gâ kidi bân de kutl.’ **18** “Yek zheli na lop wu wul baboomi de, ‘A mbi mbâlti de namtan ten gwe kâ bâlan wu.’ **19** “Yek baboomi wulti de, ‘Ka dàn de guu gâ kidi bân de namtan.’ **20** “Yek zhel na mekan wul baboomi de, ‘Baboo, kan wulpi gwa, bânti gwa cinni yek a kus kâ nak'en tutul yek a hwudâli ka. **21** Nak de kyo bâ mbalan a yis gaa gwa sowu, a dânti sukki bomi, a lamti wul ten koo lu kâwû, nak de akâ wotl ilgwe bâ kik bâk sowu.’ **22** “Yek tâ wulti de, ‘Kiyo byas zhel kân, ba nolki nak gwe kâ yisan wu. Kume kâ yisi de ami wo man bomti kân a man lamti wul ten koo lu suk man wotlti ilgwe bâ amik bâk sowu, **23** yek laki yek bâka ngusi ballat wulpi gini kangwe a pal wugo aa mbi ilgwe mbâl tli dani wu so ye? Nak de kâ yisi de nu kân ani wu?’ **24** “Yek tâ wul majwe ni kâli wu de, ‘Kaman de nami gwe nit ang wu ka akâ bal man de kutl wu.’ **25** “Yek sà wulti de, ‘Baboo, de kutl kâ nit ang ca.’ **26** “Yek baboomi wulsi de, ‘Bo kumini, mas malgwe ilgon niddâ wu sa mbâlit dani, a malgwe bâ ilgon niddâ sowu, nak njeti gwe niddâ wu mago sa kamit ka. **27** Mbe majwe nge de guu gwasan wu tedî, akâ tlosi ka ten gwel gini.” **28** Yek Yesu dlâm nu wugo, yek tâ ngusi tot Wurshelima. **29** Ta bâl njaa kâ bân jwe asâ mbe de Betapaji suk Betani jwe ni ten malkan yen tlâdal gwe asâ mbe de Zândal Tlindi Zetun wu, yek tâ mbe man kopti jwas de lop. Yek tâ wulsi de, **30** “Lân kâ bân gwe ni cina da ni wu. Kâ te kâ bâmi wu ka mbi yen zhaki gon gâ bali gwe bâ malgon bo to tenti sowu, akâ patlti, akâ li tet nà ti. **31** Kume malgon ngemkii de, ‘Yek laki de kâ nàma pâlti gwas ye wu?’ Akâ wulti de, ‘Bagaa kâ nàma lamti gwasi.’”

32 Yek majwe tə shinsi wu lak mbi zhaki nāk gwe tə hwisi wu. 33 Yek sə ba pəlti wu yek mantı kā bal wu yek tə ngemsi de, “Yek laki dē kā nāma pəlti gwas ye?” 34 Yek sə wulti de, “Bagaa kā nāma lamti gwasi.” 35 Yek sə təlat mal Yesu, yek sə wut lukal ten zhaki, yek sə zi Yesu tenti. 36 Sə nāma lat wugo, yek mbalan ngusi talti lukal jwasan ten tantu. 37 Tə bal njaa kālu gwe tantu yil sut kā Zəndal Tlindi Zetun wu, yek mān kohti jwas mas njel pəlti hwol tuki asa nāma təsti ga Nya nā ndali yal nāk de sə yen kidi wul cit banti jwe tə pāli wu. 38 Yek sə ngusi wulti de, “Mān mbit hwa wul ga Nya kāde guu gwe nāma təlti kā shin ga Bagaa wu!” “Təmti mbadl ga mbalan mal Nya. Mā bal nalti Nya Bal Kakshe.” 39 A mān Paresi jon ni suksi, yek sə wul Yesu de, “Mān lishti, matl mān kohti jwa təs zak gāba.” 40 Yek tə ballisi de, “A ni kii ma hwiti, kume majin zak gāba wu, ye a gāba kā lal gwasan.” 41 Yek sə bal njaa a Wurshelima go yek Yesu yen bal bāmi yek cit gonti yek tə kuli. 42 Yek tə hwi ban Wurshelima de, “Nāk wule kāa yisan tantu mbit hwol tuki kā multi jwakan, ama ga hwudali kān ni kii. 43 Cin gwe mān net gwanan a gandal bāni gwakan nā sābal de təs dlansi sukii wu ni tedī, a mān hapti dlo a ngabikii kā mas dānti gwakan. 44 Sa catkii dānka nām-nām, asa tlo man ban jwakan ka mas, asa jek bii jwakan ka nāk de bākā kan de Nya tuli təs kiskii sowu.” 45 Yek Yesu li kālu lubii ga Nya yek tə nda mbolti ji mān wulti wul ka jwe ni kā lubii ga Nyami wu. 46 Yek tə wutisi de, “Nya dlam kā lishti de, ‘Lubii gi a dām dē lu ngemti gini,’ ama yek kā palli de, ‘lu hwunti ji kidi mukāl wi.’” 47 Yek tə ngusisi hwit gāba kālu lubii ga Nyami mas cin, ama yek kidi mān dānti kā bii ngemti Nyami suk mān yisti mbat ga Musa suk kidi ji mān bāmi njel ngot tantu gwe sa tlot wu. 48 Yek bāsa mbi so, nāk de majwe ni kāli wu nāma kumti təmti gāba gwas wu.

20 Gas gon Yesu nima hwit gāba mbalan atā nisi
ma dlāmti gāba mān təmti kā lubii ga Nya. Yek
kidi mān dānti kā bii ngemti Nyami suk mān yisti
mbat ga Musa suk kidi ji mān bāmi li tedī. 2 Yek sə
wulti de, “Hwinii, nā wundal ndālti gwik kā nāma
pəlti wul jin jwi? Wok bālkī ndālti gwisi wo?” 3 Yek
Yesu wutisi de, “Am mago ba ngemkii tāk hwini nini: 4
Baptisma gwe Yohana pāli mbalan go sut mal Nya kān
ni ya? Ko ga mbalan kān?” 5 Yek sə ngusi gāba dāni
kā dlo gwasan, yek sə wule, “Kume mā wuli de, sut
mal Nya kāgo, ta wule, yek laki de bāmā kamān gāba

gwas so ye? 6 A kume mā wuli de ga mbalan kāgo,
mas mbalan jin a lakānni nā ye nāk de mas jwasan sā
kan de Yohana mān baptismā wo mān dlāmti gāba
ga Nya kāwū.” 7 Yek sə wul Yesu de, “Mā yis lu gwe
baptisma ga Yohana yil tet wu so.” 8 Yek Yesu wulsi
de, “Am mago ba hwikii nā ndālti gwe a nāma pālti
wul wu so.” 9 Yek Yesu cingali gāba mbalan yek tə
wulsi de, “Mālgon ni dā gwe bāk zhin inabi gwas wu,
yek tā bal majon tās kolit zhimi, yek tā li kā bān gon
dlenti yek tā mul tu gon wonti. 10 Kotliti yandi inabisi
bal go yek tā shin zhel gwas mal majwe tā bālsi kolti
zhimi wu tās koltit yandi inabisi tedī, yek sə bo zheli,
yek sə mbolti koo ami. 11 Yek tā po shin zobsi zheli
gon, yek sə po bot dā yek sə byalti yek sə mbolti koo
ami pak. 12 Yek tā po shin zheli ga na mekan dā, yek
sə palit byas boti yek sə mbolti koo ami dā pak. 13
“Yek mān zhimi wule, ‘Ningo yek ba pāli ye?’ Yek tā
po wule, ‘Ba shin yen gini gwe a lamti wu, a yisi de sa
bālti nalti.’ 14 “Yek mān kolti zhimi yenti wugo, yek
sə wule, ‘Yen ga mān zhimi kā ballu, ti kān zhimi a pal
de gwasi kaal dā mashkān ga abe. Mā tloti, tā zhimi
dan de gānan.’ 15 Yek sə yillat dāka zhimi ka yek sə
tloti. “Yek mān zhin wu a pāli māju ye? 16 Ta tlosi ka
ata bal zhimi majon.” Yek mbalan kumi nu wugo yek
sə wule, “Ba Nya zaki tā pi nu so.” 17 Yek Yesu wutisi
gwel, yek tā wulsi de, “Yek dē gaa ga gāba gan de sā
lishi gwe, “Ye gwe mān kinti bii nge wu, yek pal de
hwa ye kinti bii?” 18 Mas mālgwe nda ten ye wugo, ta
caccal ka, a mālgwe ye wu ndet gaa go, a nakti ka nāk
apti.” 19 Yek mān yisti mbat ga Musa suk kidi mān
Pāris ngwe tās dop Yesu kāli nāk de sā yisi de tensi
kan tā cingal gāba gwisi wu. Ama yek bānti ga mbalan
cisi. 20 Yek kidi ji Mān Yehuda shin majon jwe palli
gaa gwasan de hwa mbalan wu tās dop Yesu nā byas
botlkan ka gāba suk kumti gas wul gwe sa palit wu tās
bāltiti gobna gā atli asa dopti dā. 21 Yek sə wulti de,
“Mān lishti, mā yisi de gāba gwa wo gem kān aka palli
mbalan mas ndakce, aka dlāmi mbalan gem kangwe
sa yis Nya wu. 22 Mbun de tān bātl Kaisar guu wulpi
boo gānan ma?” 23 Yek Yesu yis byas botlkan gwasan
yek tā wulsi de, 24 “Bo zān wulpi ta bō yeni. Shishi
suk shin ga wok ni dāni wo?” Yek sə wulti de, “Gā
Kaisar.” 25 Yek Yesu wulsi de, “Bālan Kaisar wul jwas,
aka bāl Nya wul jwas pak.” 26 Yek bāsa mbi byas wul
kā iljwe tā dlām kā mbalan wu so, yek bāsa po man
gāba so nāk de kangwe tā ballisi gābe cisi bānti wu.
27 Yek kidi ji Mān Yehuda jon jwe asa mbesi de mān

Saduki ju, jwe asa kul wule majwe mash wu jo sa po tli daka mashkan ka sowu tul mal Yesu tas ngemti. Yek sa wulti de, **28** “Man lishti, Musa lishi nii ka mbat de, kume malgon mashi yek ta zak kili gwasi a batzi yen sukti sogo, a yilka gwas hap kilisi tas zi yen yilka gwasi.” **29** Yek sa wule, “Majon si de nitgi, mas jwasan yilkeni kan. Kakshe gwasan mashi yek ta zak kili gwasi a batzi yen sukti so. **30** Yek gwe kohti wu hap kilisi yek ta lak mashi a batzi yen sukti so pak. **31** Yek na mekan gwasan hap kilisi pak. Nanu-nanu yek mas jwasan hap kilisi asa nama mashkan a basa zi yen sukti so. **32** Yek kilisi lak mash pak. **33** Gas tlit ga dii atl wo wok ka ni de kos gwas wo nak de mas jwasan sa hapti wu?” **34** Yek Yesu wulsi de, “Mbalan ji se nama hapti modli asa nama hapti jwasan ka. (**aiōn g165**) **35** Ama majwe mbun de Nya a pallasi kaami gas tlit ga dii atl go, hapti po yi ka dlo gwasan so. (**aiōn g165**) **36** A basa po mash so, sa pal ndakce suk mil shinti ji Nya. Sa pal de mil ji Nya nak de Nya a pallasi kaami wu. **37** Nak gwe Musa lishi de majwe mash jo sa pallasi kaami de ta gaba ten lu me gwe wutu ci wu kalu gwe Nya wulti de, ‘Amik de Nya ga Ibirahim suk ga Ishaku suk ga Yakubu.’ **38** Ti wo Nya ga man mashkan ka so, ama Nya ga majwe ni na mbadl wu kan, nak de mali wo mas mbalan wo mbadl nisi da wu.” **39** Yek jon ka man yisti mbat ga Musa wulti de, “Man lishti, ka hwini gem.” **40** Yek basa po man kumti gas ilgon mali so. **41** Yek Yesu ngemsi de, “Da nii kan mbalan a wule Almasihu wo yen ga Dauda guu gwi? **42** Nak de Dauda dlam ka lishti ga Zabura de, “Nya wul Bagaa gi de: “Dan ten ang shinti gini **43** se a laki yek ka man netgi ga man netgwa yek a palli guu suk mbalan gwasan a atl dakk.” **44** Nak de Dauda guu mbet de Bagaa go, da nii kan ta ni de yen gwas gwi?” **45** Yek Yesu dlami mas man kohti jwas a cina da mbalan wonti de, **46** “Pan dem’dem suk man yisti mbat ga Musa nak de asa lak bal lukal asa ngusi matlti danka ta mbalan gabesi kalu motgaa ji mbalan da, asa lami de ta mbalan balsi lu danti ji kidi mbalan kalu motgaa ga gwasan suk kalu motgaa hwol tuki. **47** Sik de majwe asa yemi wul guli modli ka asa pal tlal ngemti Nya ka mbalan tas yensi da. Yek laki de Nya a nolsi nal man mas mbalan.”

21 Yek Yesu tlil gaa nya yek ta yen man wul sa nama wutti wulpi ka wul wutti ka lubii ga Nya. **2** Yek ta yen guli kili gon gwe ba ilgon nidda sowu talak bal nak njet wulpi gwe nidda wu mas. **3** Yek Yesu wule, “A ni kii ma hwit gem de, wulpi gwe guli kili wu bali wu

man ga naa mbalan mas. **4** Nak de si wo njet kan sa bali tet ka nali gwe nisi da wu, ama kili go njeti gwe nidda wu kan ta wuti mas.” **5** Yek jon ka man kohti ji Yesu nda gaba ten kangwe sa kin lubii ga Nya na hwa ye suk kangwe sa lakami na wul jwe mbalan bali de ga palti wul ka bii ngemti Nya wu. Yek Yesu wulsi de, **6** “Nak gwe ka nama yenti wul jin ju, cin ni tedi gwe mas ye jwe ka nama yenti wu sa zak gon ten yilka gwas so, mas sa jek ka.” **7** Yek sa wulti de, “Man lishti, a gasi kan nak gwisi a pi gwi? A yek ma yeni am a yisi de nak gwisi bal njaa ta pi ye?” **8** Yek Yesu ballisi de, “Pan dem’dem ba malgon shelkii so nak de mbalan wonti a tuli asa wulkii de sik de ami, asa po wule, ‘Tlit ga dii atl bal njaa.’ Bak kobansi so. **9** Kume ka kum dlanti danka suk laishi danti tamti wu, ba banti cikii so, nak de netgli kan ta nak gwisi pi wu. Ama ba yek bo ni de tlit ga dii atl so.” **10** Yek ta ngusi wulti gwasan de, “Mbalan ji atl gon a dlansi suk mbalan ji atli gon. A mbalan ka atl ga guu gon a dlansi suk mbalan ga guumi gon pak. **11** Dii atl a wu na ndalati a kuzan a tlo mbalan, a mbalan wonti danka a mash na byas cwo. A kidi wul cit banti a pi sut nya. **12** Ama nak jwisi a bo pi so se sa dopkii yek sa lakkii ka bomti. A sa talakii mal man kisti gaba kalu motgaa ji Man Yehuda asa balkii asa zakii kalu gwe asa zi man palti byas wul ju. A sa talakii a cina da guu ji ban suk kidi jwasan ten de kaa zi mbadl tenan ni. **13** Na nu kan ka mbi tantu gwe ka hwisi gaba tenan wu. **14** Ba ilgne ka dlam a cina daaiska wu hwotkii so. **15** Ba hwikii ilgne ka dlam wu suk botlkan gaba kangwe man netgwanan a man netgwa gaba gwakan sowa. **16** Man zat jwakan suk yilkeni jwakan suk yelan jwakan a bal bi ga jon jwakan de tas tllokii. **17** Mas mbalan a negeki nak de kaa zi mbadl tenan wu. **18** Ama ko de nam ka madlan gaa gwakan mago gon a gil ka so. **19** Kume ka dlo mbadl go Nya a kiskii.” **20** Yek Yesu wulsi da de, “Kume kaa yen man hapti dlo gandal Wurshelima wugo, tak yisi de ndat ga bami bal njaa. **21** Majwe ni ka atl ga Yehudiya go sa ap to ka tladal ka. A majwe ni ka ban Wurshelima wu yil daka bami ka. Majwe ni ka nak mil ban jo bas te ka bal bami so. **22** Ka multi jwisi kan Nya a nol mbalan, ta gaba gwe mil shinti dlamtii gaba ga Nya lishi wu dan de gem. **23** Modli man mil tuki suk man mil kaal a dan de wul cit gonti ka multi jwisi nak de bal bomti a te ka atl a lilti mbadl ga Nya a su sut ten mbalami wu. **24** Sa tlo jon jwakan ka dlanti a jon wo sa pallasi de zhel danka atl jon ka.

Majwe bā Mān Yehuda kā sowu a ngabi Wurshelima se multi jwasan njikan. 25 “Mbalan a yen wul cit banti ten cin suk ten libi suk ten kyadlal. A ten dii atl wo mbadl ga mbalan a lus ka nāk de banti a cisi i'e de bal ze nwuti wu. 26 Nāk wule mbalan a na kotlan mbadl ka nāk banti, a bi mbadl gwasan a ngusi boti nāk de dlo nya a wu wu. 27 A paa mas mbalan yenanni Yen ga Mbalan kā nyaze, kā ndālti suk bal nalti gini. 28 Kume kā yeni dē nu 6a pi wu, dlālan ndāli, kisti gwakan kā bal njaa.” 29 Yek Yesu cingalisi gaşa gon de, “Bo yenān tlindi tulān suk naa tlindi, 30 kume sā nda telti pyal daa wugo, akā yisi de watlan bal njaa. 31 Nu kan kume ka yen iljwe a hwikii wu 6a pi wu tāk yisi de kanti ga Nya de guu kā mbadl ga mbalan bal njaa. 32 A ni kii ma hwit gem de jon kā mbalan ji se a bo mash so de mas wul jwisi a pi wu. 33 Dlo nya suk dii atl a paki ama ko njet kā gaşa gi wo a paki so. 34 “Pan dem'dem nā gaa gwakan, bā zāt mbadl ten ngukti wul suk tlat wul jwe a gillikii gaa kāwu suk daamti ten wul ji dii atl lil dānti gwakan kā so. De bā nuk sogo, cin gwisi a tuli gasi gwe bākā yisi sowu, 35 nāk gwe a tarko dop wul wu. Nu kan cimi a tuli mas mbalan ga dii atl. 36 Dāman nā kān gaa akā nama ngemti Nya tāk manān yilti dākā wul jwisi ka akā man dlālti a cina daaka Yen ga Mbalan.” 37 Yek Yesu ngusi hwit gaşa mbalan kā lubii ga Nya mas cin, sukti bāl go atā to ten Zandal Tlindi Zetun atā mul to ka. 38 Nā gasi bāl go a mas mbalan mogaa kā lubii ga Nya tās katit kān.

22 Cin Motgaa bukti burodi gwe bā yiis ni gibī sowu gwe a Man Yehuda mbe de Motgaa daamti dakcit boo ji Israile wu bāl njaa go, 2 yek kidi mān Pāris suk mān yisti mbāt ga Musa ngusi ngot ga Yesu tās laki tās tloti mukli nāk de banti ga mbalan cisi wu. 3 Yek Shedad te kā mbadl ga Yehuda gwe asā mbet de Iskariyoti wu, de nām kā mān kopti botli jwas de kutl cet lop ju. 4 Yek Yehuda li mal kidi mān dānti kā bii ngemti Nya suk mān hapti dlo jwasan tās dlām suksi kangwe ta bālsi Yesu wu. 5 Yek sā pal hwol tuk i'e yek sā dlām sukti de sa bālti wulpi. 6 Yek Yehuda ndākisi de tā bālsi Yesu. Yek tā ngo tantu gwe ta bālsiti abā malgon ni kāli sowu. 7 Cin Motgaa bukti burodi gwe bā yiis ni gibī sowu ballāt tet wi gas gwe a mas lubii kā ban Israile mbosh yen bagalla asā taki Nya wu. 8 Yek Yesu shin Biturus suk Yohana tās lak lākāmisi lu gwe sa nguk wul kā Motgaami wu. 9 Yek sā ngemti de, “A'ako kān kā lami de tān pāli ko?” 10 Yek tā wulsi de, “Kāa te kā bāmi wugo ka mbi malgon nā tat ze

a gaa akā kopti kā lubii gwe ta te wu, 11 akāa wul baboomi de, ‘Man lishti kā shinnii de tān ngemki de a'ako kān ta nguk wul gā Motgaa daamti dakcit boo ji Israile suk mān kopti jwas ko?’ 12 Ta mbokikii ang ten bal punka gon to kā tlal bii ka nā gobdlan a gibī. Kāli kān ka lākāmī lu.” 13 Yek sā li wugo, yek sā lak mbi mas nāk gwe tā hwisi wu. Yek sā lākan lwisi. 14 Yek sukti bāl de nguktisi kā bāl go, yek Yesu dām nā zhila suk mil shinti ji botli jwasi tās nguki. 15 Yek tā wulsi de, “A lami i'e de ta nguk wul sukii ten Motgaa daamti dakcit boo ji Israile a paa a nda tlat bomti. 16 A ni kii ma hwiti de, ndok ten gee ba po nguk wul sukii kā Motgaami nāk gan so se gas gwe ma pālān bal Motgaa to nya ka kālu gwe majwe Nya kissi wu a mogaa wu.” 17 Yek tā kan mbuka ze inabi yek tā pal hwol tuk nā Nya yek tā wulsi de, “Kāmānni tāk huuliini. 18 A ni kii ma hwiti de, ndok ten gee ba po tla ze inabi sukii so se gas gwe mā moo mal guu ga Nya wu.” 19 Yek tā kan burodi yek tā pal hwol tuk nā Nya yek tā caccali yek tā bālsi yek tā wulsi de, “Gān go tlu tli gi kān gwe a bāli kā lal gwakan wu, ngusi pālti nu akā nama daamti gini.” 20 Sā nguk wugo, yek tā po kan mbuke yek tā wule, “Mbuka gān go ga pyal dlāllāt gaşa kān gwe ni kā hwulan gi dē ba shoti kā lal gwakan wu. 21 Ama mālgwe a bāl bi gi wuggu tā nama ngukti wul suk ami. 22 Ami Yen ga Mbalan ba māshi nāk kangwe Nya pāli wu, ama mālgwe a bāl bi gi de tās tlo go, ta dān de wul cit gonti.” 23 Yek mān kopti jwas njel ngemti ji yilkeni de wok ka pal ilgon nu kā mi wo? 24 Yek gaşa te kā dlo ga mān kopti ji Yesu ten de wok ka dān de kakshe kāsi wo. 25 Yek Yesu wulsi de, “Guu ji majwe bāsa yis Nya sogo, asā pāli wul mbalan jwasan tās yisi de ndālti guu nisi da, asā lami de tā mbalan kansi de mān pālti hwa wul. 26 Ama kii wo bā ni nu malkii so. Hān tā mālgwe ni de kakshe kā kii wu dān nāk nāk'eni, a mālgwe ni de bāli kā kii wu dān nāk zhel. 27 Wok nal mani wo, mālgwe nama ngukti wul gwa ko mālgwe nama huulti ilga gā nguki wu? Mālgwe nama ngukti wu kāde kakshe. Ama yek amikgu kā dlo gwakan nāk mān huulti ilga gā nguki. 28 Kiik dlāl nā gem suk ami kā bomti jwe a tla wu. 29 Nāk gwe Aba gi pallān de guu wu, nu kān kii mago a pallākii de guu wi pak. 30 Ka nguki akā tla aka ngukti wul gini kālu gwe a ni de guu wu, akā dān kā gobdlan guu aka dān de mān kisti gaşa ga mān gas ga Israile de kutl cet lop ju.” 31 Yek Yesu wule, “Siman Biturus, 60 kumi, Shedad ngwe i'e tās pelkii nāk gwe asā pel

gwe alkama dáká kapti káwu. 32 Ama a nikma ngemti Nya de tā zat mbadl gwa dlal ten Nya, a kume ká ballak tet malan wugo, aka ndali mbadl yilkeni jwa.” 33 Yek Biturus wulti de, “Bagaa, ko tā ká bii gwe asa bal mbalan wu ká mago, ba te sukki, a kume mashkan ká ma wu, ba mash sukki.” 34 Yek Yesu wulti de, “A nikma hwiti de, ka nge yisti gini asami de mekan ka gas gan a paa gunda kol nda lakti yal ká bultlwe.” 35 Yek Yesu ngem man kopti jwas de, “A shinkii bá na wulpi so aba na ngura so aba na kaptalan sogo, yek ká mbi so ye?” Yek sa wule, “Má mbi mas wul.” 36 Yek tā wulsi de, “Ningan go mas malgwe wulpi suk ngura nidda wu tás kami ata ngisi. Mas malgwe bal puka nidda sogo, tas wul lukal gwas ka ata wuli. 37 A ni kii ma hwiti de, ngetli kan ta ilgwe sa lishi tenan ká lishti ji man dlamti gába ga Nya wu dan de gem, gwe wuli de, ‘Yek sa pallat ndakce suk man palti byas wul.’ Ilgwe sa lishi tenan wu balma danti de gem.” 38 Yek man kopti jwas wulti de, “Bagaa, kidi puka de lop kaju.” Yek Yesu wulsi de, “Kumi wi.” 39 Yek Yesu zak bámi yek ta to ká Zandal Tlindi Zetun nák gwe ata kul pali wu, yek man kopti jwas kopti. 40 Ta to ká tländali wugo, yek ta wulsi de, “Ngeman Nya, bá Shedan lakkii ten palti byas wul so.” 41 Yek ta nak dam da malsi ka njet, yek ta ngus atli yek ta ngem Nya. 42 Yek ta wule, “Aba, ká lami go aka kami bomti gan ka, ko de bá lamti gi ká sowu, ama kangwe ka lami wu.” 43 Ta nama ngemti Nya nugo yek yen shinti sut nya ká ballu yek ta ngusit ndallat mbadli. 44 Nak de tā ni ká bomti wu, yek ta dlot ten ngemti Nya hal lwani nitma lokti nák gudal hwulan. 45 Ta pak ngemti Nyami wugo, yek ta pal te mal man kopti jwas ka yek ta mbisi go sa nama ndet yebal, nák de sa ni ká duu tuk wu. 46 Yek ta wulsi de, “Yek laki de ká nama ndet yebal ye? Tlannya tak ngeman Nya bá Shedan lakkii ten ndat so.” 47 Ta nisi ma gába nugo yek majon kaju wonti sa sa dopti gwasi. Yehuda, gon ka man kopti jwas de kutl cet lop ju ká tullasi. Yek Yehuda dam njaa mal Yesu yek ta swatti. 48 Yek Yesu wulti de, “Yehuda, na swatti kan ka bá bi gi Yen ga Mbalan ma?” 49 Yek man kopti jwe ni suk Yesu wu yeni nu wugo yek sa ngem Yesu de, “Bagaa, tan kan kidi puka tan dlanni suksi a?” 50 Yek gon ká man kopti ji Yesu wotl zhel ga bal man Paris gon hal yek ta kotlit kan ga kat ang shinti ka. 51 Yek Yesu wulsi de, “Zakansí!” Yek ta tan kan ga malgwe sa wotlit káwu yek kámi ndoki. 52 Yek Yesu wul kidi man danti ká bii ngemti Nyami

suk man hapti dlo jwasan suk kidi jwasan jwe tul de tas dopti wu de, “Káa li tet na kidi puka suk sada ták doþan ninini, mukal káde ami a? 53 A ni sukii mas cin kálu lubii ga Nya yek báka doþan so, yek ninge kan kaa ya mbi tantu dopti gini ká ndalти byas wul ga dámshal.” 54 Yek sa dop Yesu, yek sa zigaa na ti, yek sa talat ka boo ga bal man Paris. Yek Biturus ngusi kopti gwasan tet dleneti. 55 Yek sa hot wutu a dii boo lubiimi wugo, yek sa dam atli, Biturus mago yek ta dam suksi njaa mal wuti. 56 Yek de nam ká mil modli jwe nama palti wul ká lubiimi wu yenti wugo, yek ta wutit gwel, yek ta wule, “Malgan go suk Yesu kan ta ni.” 57 Yek Biturus wule, “Suk Yesu kan a ni so, a yisti so pamma.” 58 Lám danti wugo, yek malgon po yis Biturus da, yek ta wule, “Ki mago gon gwasan kan.” Yek Biturus wule, “Amik so.” 59 Nak po lám danti tek wugo, yek malgon po wulti de, “Gem, malgan go suk Yesu kan ta ni. Nak de ti mago man Galili káwu.” 60 Yek Biturus wule, “A yis ilgwe ka nama dlamti wu so pamma.” Ta nama dlamti nugo yek gunda kol lak yal ká bultlwe. 61 Yek Bagaa Yesu ballati, yek ta wuti gwel Biturus, yek Biturus daam ilgwe Yesu hwit wu de, “Ka nge yisti gini asami de mekan a paa gunda kol nda lakti yal ase ká bultlwe.” 62 Yek Biturus yil debal yek ta kul i'e. 63 Yek majwe nama danti mal Yesu wu ndet wulti wul jon asa nama bot gwasi. 64 Yek sa balit gwel ka, yek sa njel wulti gwas de, “Hwini malgwe bok wu tan yisi de ki wo man dlamti gába ga Nya kan.” 65 Yek sa ngusi byalit gwasi. 66 Lu tlo wugo, yek kidi man ban suk kidi man danti ka lubii ga Nya suk man lishti mbat ga Musa mogaa, yek man hapti dlo tulli Yesu malsi. 67 Yek sa wulti de, “Kume kik de Almasihu go, hwini.” Yek Yesu wulsi de, “Kume a hwikii mago ka kan gába gi so. 68 A kume a kum gas ilgon malkii go ka balli so. 69 Ama ndok ase, ami Yen ga Mbalan a dan ten kat ang shinti ga Nya Bal Kakshe.” 70 Yek mas jwasan ngemti de, “Kik de Yen ga Nyami a?” Yek ta wulsi de, “Gem kan káa dlámi, nu kan ni.” 71 Yek sa wule, “Yek má yii ma bátti ye, nák de má kumi tet bi datka wu?”

23 Yek mas kidi ji man Yehudasi tlinya yek sa tala Yesu mal Bilatus gobna, 2 yek sa ndet zat duu gaa de, “Má mbi malgan ten gillat ga mbalan jinan de bas bal wulpi boo gwasan Kaisar guu so. A ta nama wulti de tik de Almasihu guu.” 3 Yek Bilatus ngem Yesu de, “Kik de guu ga man Yehuda?” Yek Yesu wule,

“Nu kān ni.” 4 Yek Bilatus hwi kidi mān dānti kā lubii gā Nyami suk naa mbalān de, “Yek laki yek kāa tullat ye? Ami wo a mbi byas ilgwe tā pāli wu so.” 5 Yek mbalāmi ngusi wulti de, “Gāba gwe atā hwi mbalān wu kāde man tlilti mbadl gwasan ka mas ban ji Yehudiya, tet Galili kān tā nde, yek tik ballu a dee.” 6 Bilatus kumi nu wugo yek tā kum gazi de ko Yesu wo mān Galili kāde ti. Yek sā wulti de mān Galili kān. 7 Bilatus kumi de Yesu wo kā atl ga Hiridus guu kān tā ni wu, yek tā wulsi de, tas talat mali nāk de Hiridus guu ni Wurshelima kā multi jwisi wu. 8 Hiridus guu yen Yesu wugo, yek tā pāl hwol tuki i'e nāk de tā lām multi atā nāma kumti gāba tenti wu. Tā lami tās yen wul cit bānti gwe a Yesu pāli wu. 9 Yek tā kum gas wul wonti mal Yesu ama yek bā Yesu wulti de ilgon so. 10 Kidi mān dānti kā lubii gā Nyā suk mān yisti mbat ga Musa ni kāli asā nāma ta dlāmti byas wul tenti. 11 Yek Hiridus suk mān hapti dlo jwas wulit wul jon, yek sā wulit wul jon yek sā lākit bal lukāl, yek sā pallat su mal Bilatus ka. 12 Ndok ten gasi, yek Hiridus suk Bilatus dān de yelān, nāk de yelān dlānti kāde si wu. 13 Yek Bilatus mo kidi mān dānti kā bii ngemti Nyā suk kidi ji mān bāmī suk mbalāmi mas. 14 Yek tā wulsi de, “Kāa tulli mālgān mālān de tā nāma gillāt ga mbalān, ama yek a bodlālti yek baa mbit nā byas ilgon so. 15 A bā Hiridus mbit nā byas ilgon so pak, yek laki yek tā pallat tet malānni. Kiik ka yeni wu, tā pal ilgwe a laki de tān tlot wu so. 16 Yek laki de bot kān ba boti a paa a zakti.” 18 Yek mbalāmi bēl bi yek sā ngusi wulti nā ndālti de, “Zan gaa nā mālgān! A kā zakini Barabas.” 19 Barabas tulli dlānti kā dlo ga mbalān a Wurshelima, yek tā po tlo mālgōn. Yek laki yek sā bālti. 20 Yek Bilatus wulsi dādē, tā lami de tās zak Yesu. 21 Yek sā ngusi dlāmti nā ndālti de, “Bakānti ten gudāl yencim tās māshī!” 22 Yek Bilatus po wulsi asāmī na mekan de, “Yek laki de kā lami tā mālgān māshī ye? Byas wul yek tā pāli ye? A mbit nā byas ilgwe a laki ta tlot wu so. Ba laki asā bot nā tlemndi a paa a zakti.” 23 Ama yek sā nge, yek sā ngusi wulti nā ndālti de, “Bakānti ten gudāl yencim!” Yek gābe gwasan wu kā dlāli. 24 Yek Bilatus pālisi ilgwe sā lami wu. 25 Yek tā zakisi Barabas, mālgwe sā bālti ten de tā tlo mālgōn wu, yek tā bālsī Yesu tās pālit ilgwe sā lami wu. 26 Mān hapti dlo nāma zāt gaa nā Yesu nūgo, yek sā mo suk mālgōn asā mbet de Siman mān bān Sayirin tā nāma lāt Wurshelima. Yek sā dopti yek sā zit gudāl yencim gwe sā bāk Yesu dāni wu gaa, yek sā lākti tās kop Yesu

nā nāli. 27 A mbalān wonti nāma kopti gwasan suk modli jon asā nāma desti lee. 28 Yek Yesu ballāti, yek tā wulsi de, “Modli Wurshelima, po kuli ninini gaa so, kuli gaa gwakan suk mil jwakan.” 29 Gas gon wo ka wule, ‘Modli jwe zi yen so, a bāsa lu mil kaal sogo mān hwol tuk kāde si.’ 30 Ten gasisi kān “mbalān a wul tlādāl de, “Ndenii sut gaa,” asā wul zāndāl de, “Yitlani kā.”” 31 Kume sā pāli nu a tlindi yi diki go, nii kān a pi gwi de tlindi koo wu?” 32 Yek sā tāla mbalān de lop jon jwe pāl byas wul wu tās tlosi pak suk Yesu. 33 Yek sā tālāsi kālu gwe asā mbe de “Is Gaa” wu. Kāli kān sā bākti ten gudāl yencim suk mbalān de lop jwe pāl byas wul ju. Gon ni ten gudāl yencim ten kāt ang shinti gwasi a gon wo ten kāt ang yali gwasi. 34 Yek Yesu wule, “Aba, taasi majin byas wul jwasan ka, nāk de bāsā yis ilgwe sā nāma pālti wu sowu.” Yek sā huul lukāl ga Yesu kā dlo gwasan ten botlītī ga mālgwe a kan wu. 35 Yek mbalān ngusi yenti ga Yesu, yek kidi jwasan wulit wul jon de, “Tā kis naa mbalān, tās kis gaa gwas la kume tik de Almasihu gwe Nyā botlītī wu.” 36 Yek mān hapti dlo jwe bākti ten gudāl yencim wu wulit wul jon, yek sā takit mbayi ze. 37 Yek sā wulti de, “Kume kik de guu gā mān Yehuda go, kis gaa gwa la.” 38 Yek sā lishī ten gudāl yencim to gaa datkāde, “Mālgān kāde guu gā mān Yehuda.” 39 Yek de nām kā majwe pāl byas wul de sā bāksi ten gudāl yencim mal Yesu wu, hwit byas gāba de, “Ale kik de Almasihu nāwā? Kis gaa gwa akā kisnīi pak la.” 40 Yek māli gon wu matlītī yek tā wulti de, “Bānti gā Nyā mago cik sā? De ilgwe sā palini wu kān sā palit wu. 41 Mi wo byas ilgwe mā pāli wu mbuki tās palini nu, ama mālgān go tā pāl byas ilgon so.” 42 Yek tā wul Yesu de, “A kā yisi lu ne, kume kā bāl de guu wu.” 43 Yek Yesu wulti de, “A nikma hwit gem de, ase go kā dān suk ami kā Boo gā Nyā.” 44 Sa ni nūgo, kā dlo cin, yek dāmshāl yitla lu ka mas, se nāk cin celti. 45 Yek cin zak cilti, yek labule gā lubii gā Nyā kesh su dlo ka. 46 Yek Yesu wul nā ndālti de, “Aba gini, kā ang gwakan a zi mbadl gini.” Tā dlām nu wugo, yek tā māshī. 47 Yek bāl mān hapti tlo gā mān Roma gwe ni kāli wu yeni nu wugo, yek tā tās Nyā, yek tā wule, “Gem, mālgān go zok mbalān kan.” 48 Yek mas majwe mogaa tās yen ilgwe a pi wu yeni nu wugo, yek sā bō ang ten netgli, yek sā zigāa. 49 Yek mas majwe yis Yesu, suk modli jwe kopti tet Galili wu dlāl tet dlēnti, yek sā ngusi yenti ilgwe nāma pāt wu. 50 Mālgōn ni da asā mbet de Yusupu mān pālti zok wul gon. Tā nāma hwol tuk ten bātti gā Nyā

tas tul de guu ka mbadl ga mbalan. Ti wo man ban ga Yehuda gon kan gwe asa mbe de Arimatiya wu, a bal mbalan ga man Yehuda ka pak. Ama bat a mo bi suksi ten ilgwe sa pali Yesu wu so. **52** Yek ta li mal Bilatus yek ta ngemti tas balti huuu ga Yesu. Yek ta zakti tas lak kami. **53** Yek Yusupu shit huuunisi sut da ten gudal yencimi ka, yek ta kus ka ka mbuni hwol lukal yek ta zi ka gaa zukdii gwe sa tlat ka paa a basa bo lep malgon gibii sowu. **54** A cin lakanti wul kan nak de gas shukti bal njaa wu. **55** Yek modli jwe kop Yesu tet Galili wu li suk Yusupu yek sa yen gaa zukdisi suk kangwe sa zi huuu ga Yesu a gibii wu. **56** Yek sa li gazan yek sa lakan turare suk mil tuksati, yek sa shuki ten gas shukti naak gwe mbat ga Musa dlam wu.

24 Gas ndat multi de nam ga nitgi kaal da gas shukti

ka bultlwe yek modli ju li ka gaa zukdii ga Yesu na turare gwasan. **2** Yek sa mbi go sa gudal bal ye gwe sa zi ten bi gaa zukdisi wu kawi. **3** Yek modlisi te ka gaa zukdisi wugo yek basa mbi huuu ga Yesu Bagaa a gibii so. **4** Sa nama daamti gwasan nugo yek majon kaju si de lop a malsi na hwol lukal man cilti i'e. **5** Banti ba cisi go yek sa ngusal gaa gwasan atli. Yek mbalami wulsi de, "Yek laki de ka nama ngot ga malgwe ni kaami wu ka huuu mbalan ye? **6** Ta po yi dee so, ta tli daka mashkan ka wu naak gwe ta dlami ata yi sukii a Galili wu. **7** De ta wulkii de sa bal bi ga Yen ga Mbalan a ang da man palti byas wul ka asa bakti ten gudal yencin, a ten gas na mekan wo ata tli daka mashkan ka." **8** Yek gabee te modlisi kan, **9** Yek sa pal tet kalu gaa zukdisi wugo, yek sa hwi mil shinti ji botli ga Yesu de kutl cet nam ju suk mas majwe ni kali wu. **10** Modli jwe li kalu gaa zukdisi jo sik de, Maryam Magadala suk Yuwana suk Maryam ana ga Yakubu suk naa modli jwe ni suksi wu. **11** Ama yek mil shinti ji bottisi palli gabee de jetiti yek basa kan so. **12** Yek Biturus tlinya na apti tas lak yen ilgwe modli ju dlam wu, yek ta kus gaa zukdisi, yek ta yen lukal gwe sa lep huuuni ga Yesu a gibii wu ten kati gon, yek ta pal lubii a ili nitma cit banti ata nama daamti gwas a dani. **13** Ten gasisi, yek man kopti ji Yesu jon de lop nama lat ten tantu ban gon asa mbe de Imawus, dlentat ga Imawus tet Wurshelima wo mil de nitgi kan. **14** Asa nama gabaa ka dlo gwasan ten mas wul jwe pi wu. **15** Sa nama gabaa asa nama daamti gwasan nugo yek Yesu kawu yek ta njel lat suksi. **16** Ama yek basa yisi de Yesu ka ni malsi so. **17** Yek ta ngemsi de, "Yek ka nama dlamti ten tantu nan ye?" Yek sa dlal

kali asa nama duu tuki. **18** Yek gon gwasan asa mbet de Kiliyopas ngemti de, "Kik de mandaki na ngwe a Wurshelima de baka yis iljwe nama pat ka multi jin so gwa?" **19** Yek Yesu ngemsi de, "Yek pi ye?" Yek sa wulti de, "Iljwe pi ten bi ga Yesu man Nazarat wu man dlamti gaba ga Nya, man ndali gaba a man palti kidi wul a cina da Nya suk mas mbalan wu. **20** Yek kidi man danti ka bii ngemti Nya suk kidi jinan baltiti man tlot gwasi yek sa bakti ten gudal yencin. **21** Ma lak mbadl de tik ka yilli man Yisiraila tet daka ang ga man nget ganan ka, ama yek multi de mekan ka bali na pat ga ili. **22** Yek modli jon ka mbalan jinan cini banti de sa yil ka bultlwe yek sa li kalu gaa zukdisi, **23** yek basa mbi huuu gwas so. Yek sa pal tedi yek sa hwini de, gwel gwasan fuli yek sa yen mil shinti ji Nya jwe wulsi de Yesu tli daka mashkan ka wi. **24** Yek jon ka mi li kalu gaa zukdisi pak yek sa mbi go ta po yi so naak gwe modli ju dlam wu." **25** Yek Yesu wulsi de, "Kii wo ka kadlan hwo, a yisti mas wul jwe man dlamti gaba ga Nya lishi wu bomikii gaa! **26** Ngetli kan ta Almasihu tla bomti nu apaa ta dan ka nalti gwasi." **27** Yek ta ndesi gabaa ten lishti ga Musa suk mas ga man dlamti gaba ga Nya jwe lish gabaa tenti wu. **28** Yek sa bal njaa a Imawus go, yek Yesu pi wule ta zakansi tas li cina. **29** Yek sa ngemti tas dan suksi ka bami naak de sukti ka ballu, a cin nda bii wi. Yek ta kopsi kalu gwe sa mullu. **30** Yek sa dam na zhila tas nguk wul wugo, yek ta kan burodi yek ta pal hwol tuk na Nya yek ta caali yek ta huulisi. **31** Yek ninge yek sa yisti, njet go yek ta gilisi ka. **32** Yek sa wul ka dlo gwasan de, "Ta hwini gabaa ga Nya ten Almasihu ten tantu go, yek ba mbadl kwekamini kasa?" **33** Yek sa tlinya yek sa pal su Wurshelima ka, yek sa mbi man kopti jwas de kutl cet nam suk majwe ni suksi ju. **34** Yek mas man koptisi ngusi wulti de, "Gem kan, Yesu Bagaa tli daka mashkan ka wi yek ta mo suk Biturus." **35** Yek sa dlam ilgwe pi ten tantu Imawus wu suk kangwe sa yisti de ta huulisi burodi wu. **36** Sa nama gabee nugo yek Yesu ka ballu na gaa gwas, yek ta dlal ka dlo gwasan, yek ta wulsi de, "Ta mbadl gwakan tam." **37** Yek banti cisi mas jwasan, sa dam gwa we lul kan sa yenti. **38** Yek ta ngemsi de, "Yek ka cikii banti nu de ba mbadl dlalikii so ye?" **39** Bo yenang ang suk asan gini, ami kan na gaa gini, tananni nini tak bo kumini. Lul kafe ami so, lul wo tli nidfa naak gi wu so." **40** Ta dlam nu wugo, yek ta mbokisi ang ten ang suk asan gwasi. **41** A ba mbadl gwasan bo dlal so, naak de ili cisi banti ama asa nama

hwol tuk pak. Yek tə ngemsi de, “Ilga nguki ni kii da a dee ma?” **42** Yek sə bälti kwes gə buki. **43** Yek tə kami yek tə nguki asə nəma yenti. **44** Yek tə wulsi de, “Ilgwe a hwikii de a yi sukkii wuggu, mas iljwe sə dläm tenən kə mbät ga Musa, suk iljwe mən dlämsti gäba gə Nya lishi, suk kə Zabura wu a dəm de gem.” **45** Yek tə bul mbadl gwasan kangwe sa yis lishti gə gäba gə Nya wu. **46** Yek tə wulsi de, “Ilgwe ni gə lishi wuggu, Almasihu a tla bomti atə mashi, a ten ndat cin na mekan wo ta tli dəkə mashkan ka. **47** A paa sə hwi gäba mbalan ten dii atl dənka, ten bi cit atl gaa mal Nya suk taasti byas wul jwasan ka kə shin gwasi. Tet Wurshelima kən sa nde. **48** Kik ka yen wul jwisi nə gwel gwakan, akaa dlämi mbalan. **49** Yekgu ba shinikii lu nə malgwe aba gi dlalli gäba de ta bali wu, ama 6ati kə bal bəmi se Nya balkii ndaltı sut paa.” **50** Lam multi wugo, yek Yesu yilli mən kohti jwas te kaal bal bən Wurshelima ka, yek sə li Betani. Yek tə tlil ang gwas nya, yek tə ngemisi hwa wul gə Nya. **51** Tə nisi ma ngemti hwa wul gə Nya nugo, yek tə huul suksi, yek sə kanti to nya ka. **52** Yek sə ngus atli, yek sə bälti nalti. Yek sə pal te Wurshelima ka nə hwol tuki i'e, **53** yek sə ngusi lət kə lubii gə Nya mas cin, asə nəma taasti gə Nya Bal Kakshe.

Yohana

1 Ten ndat zhile wo Gābe ni da, a Gābe wo suk Nya kan ni, a Gābe wo Nya kan. **2** Tik ni suk Nya tet ten ndat zhile. **3** Tumalti kān sa pal mas wul, a de bā tumalti kā sogo sa pal ilgon kā wul jwe sa pali wu so. **4** Tik de mān bālti mbadli, a mbadl gwisi kāde cilti ga mbalan. **5** Cilti nāma cilti kā dāmshal, abā dāmshalī man tlat gaa gwas so. **6** Malgon ni da malgwe Nya ka shinti sut wu, shin gwas kāde Yohana. **7** Ta tuli tās bāl shedā ga gem ten bi ga cilti, kangwe mas mbalan a kum shedā gwisi asā bāl gem tumalti wu. **8** A bā Yohana gaa gwas kāde cilti so, ama ta tuli tās bāl shedā ten cilti. **9** Cilti ga gem gwe a bāl mas mbalan cilti wu, nāma tul ten dii atli. **10** Tek go gāba gwisi dām ten dii atli, a ko de tumalti kān sa pal dii atli wu, ama bā mbalan ji dii atli yisti so. **11** Ta tul mal mbalan jwasi, ama yek sa ge kanti gwasi. **12** Ama mas majwe kanti yek sa bāl gem nā shin gwas go, ta bālsi iko ga nāt de mil ji Nya, **13** majwisi dām de mil ji Nya tu ten tantu zāt yen ga mbalan so, bā de tumal mot ga ba maani suk kili mbalan kā so, a bā de tumal lamti ga mbalan kā so, ama tumal lamti ga Nya kan. **14** Gābe dām de mbalan yek ta dām sukmi. Mik yen nalti gwasi, nalti ga Yen de nām gwe bā wundāl gwas ni dā so de ta yil sut mal Abe wu, atā njikan nā alheri suk gem. **15** Yohana tlil yal nya yek ta bāl shedā tenti. Yek ta wuli de, “Gāmi kāde malgwe a wule, ‘Malgon a tul kā kaal gini, malgwe nal manan wu, ten de tik ni da a bāsā bo zān sowu.’” **16** Tumal nalti ga alheri gwasi kan mas jinān mā mbi albarka ten albarka. **17** Ai mbat gāba wo tumal Musa kan Nya bāli, ama alheri suk gem wo tumal Yesu Almasihu kan tuli. **18** Malgon bo taba yenti ga Nya so, seko Yen de nām gwas gwe bā wundāl gwas ni dā sowu gwe tik de Nya, atā suk Abe wu kā mbokini ang ten Nya. **19** Ilgwe Yohana mān Baptisma hwi mbalan kā sa'i gwe mān Yehuda jwe sāni Wurshelima shin mān Paris suk mān Lawi de tās ngemti de wok de ti wo wukgu! **20** Yek bā ta hwundāli so, ama yek ta dāmisi ten dii de, “Amik de Almasihu so.” **21** Yek sa ngemti de, “Kik de wokko? Kik de Iliya a?” Yek ta wule, “Amik so.” “Kik de Mān Dlāmti Gāba ga Nyami ya?” Yek ta ballisi de, “Wowo.” **22** Yek sa po ngemti da, yek sa wuli de, “Kik de wokko? Hwini ilgwe ma lak dāmī majwe shinni wu. De yek kā mbe gaa gwa ye?” **23** Yek Yohana ballisi tet kā lishti ga Ishaya mān dāmti gāba ga Nya de, “Amik de yal ga

malgwe nāma ten lakti icin kā me de, ‘Lākami Bagaa tantu’ wu.” **24** Yek mān parisi jon jwe sa shinsi wu **25** ngemti de, “Yek laki akā pali mbalan Baptisma ye, de kik de Almasihu so, sogo Iliya, sogo Mān Dlāmti Gāba ga Nyami sowu?” **26** Yek Yohana ballisi de, “Na ze kan a pal Baptisma, ama malgwe nāma pālti Baptisma wu. **27** Tik de malgwe ta tul kā kaal gi wu, malgwe zaa kaptalan gwas mago a mbuki ta patl dani sowu.” **28** Mas wul jimi wo kā bān Betani kan pi tu ten kāti gon ga dlālka Yodan, kalu gwe Yohana nāma pālti Baptisma wu. **29** Lu tlo wugo yek Yohana yen Yesu atā nima lat tet tumalti yek ta wuli de, “Bo yenān, Yen Bagalla ga Nya, malgwe ta kan byas wul ga dii atl wu! **30** Gāmi kāde malgwe a dām de, ‘Malgon a tul kā kaal gini, malgwe ta nal manan wu, malgwe ta ni da abā sa bo zān sowu.’” **31** Ami gaa gi mago a yisti so, ama ilgwe laki yek a tuli a nima Baptisma nā ze go yek de ta mān Yisraila yisti.” **32** Yek Yohana bāl shaida de, “A yen Shishi sut nya nāk yadli yek ta sak nda tenti. **33** Ami mago a yisti so, se nāk malgwe shinān de ta pal Baptisma nā ze wu hwi de, ‘Malgwe kā yen Shishi yil sut nya yek sak nda tenti wu kāde malgwe a pali mbalan Baptisma nā Shishi ga Nya wu.’” **34** A yeni nā gwel gini yek a hwi mbalan de gan go Yen ga Nya kan.” **35** Ten cin gwe kop kaali wu a Yohana suk de lop kā mil lishti jwas ni kāli, **36** de Yohana yen Yesu ten lat tu kāli wugo, yek ta wule “Bo yeni ni, Yen Bagalla Nya kā wu!” **37** De mil lishti de losi kum gāba ga Yohana wugo, yek sa kop kaal ga Yesu. **38** De Yesu cel gwel kaali yek ta yensi ten kopti gwas wugo, “Yek ta ngemsi de yek kā lami ye?” Yek sa wulti de, “Rabbi” (gwe yek de mān lishti wu), “Ako kān lu dānti gwa ni ko?” **39** Yek ta ballisi de, “Lān te, tāk yeni ni.” Yek sa lak yen lu gwe ta nima dāmti wu, yek sa ndacin sukti kali. A sa'i de wupsi ga kā sukti kā bāli. **40** Andarawus yilka ga Siman Biturus ni kā majwe sa kop kaal ga Yesu de sa kum ilgwe Yohana dām wu. **41** Ilgwe Andarawus nda pālti go yek de, ta ngo yilka gwas Siman yek ta hwit de, “Ma mbi Almasihusi wi” (gwe yek de Malgwe Nya Botli wu). **42** Yek ta tullat mal Yesu. Yek Yesu yenti yek ta wuli de, “Kik de Siman yen ga Yohana. Sa mbek de Kepas” (gwe yek de Biturus wu). **43** Ten cin gwe kop kaali wu, Yesu lam lat Galili. Yek ta mbi Pilip, yek ta wulti de, “Kobānni.” **44** Pilip wo mān Betseda kan, bān gwasan de nām suk Andarawus suk Biturus. **45** Pilip mbi Nataniyel yek ta hwit de, “Ma mbi malgwe sa lish

gaba tenti kə mbat gaba ga Musa, suk lishti ji mən Dləmti Gaba ga Nya wu wi, tik de Yesu mən Nazarat, Yen ga Yusupu.” 46 Yek Nataniyel ballit de, “Nazarat we! Hal hwa ilgon a yil tet kali nwa?” Yek Pilip hwit de “Lite tak bo yeni,” 47 De Yesu yen Nataniyel ten lat tet mali wugo, yek tə wulti de, “Mən Israila ga gem kə wu, małgwe lal ni kəti sowu.” 48 Yek Nataniyel ngemti de, “Dəni kən kə yisan gwi?” Yek Yesu ballit de, “A yenki akə yi gaz tlindi tulan a bə Pilip bo mbek so.” 49 Yek Nataniyel wul Yesu de, “Mən lishti, kik de Yen ga Nya, kik de Guu ga mən Yisraila.” 50 Yek Yesu hwit de, “Kə bal gem ten de a hwik de, a yenki a gaz tlindi tulan, ka yen kidi wul jwe mən gwisi wu.” 51 Yek Yesu po wulsi de, “Gem amik ka hwikii ge kaa yen dlo nya ga buli, suk mil shinti ji Nya ten toti suk yilti ten Yen ga Mbalan.”

2 Ten multi de mekan kan sa pal biki hapti kə ban

Kana kə kət atl ga Galili. A ana ga Yesu ni kə lu biki haptisi, 2 a Yesu suk mil lishti jwas mago sa shinisi lu de təs li kə lu biki haptisi pak. 3 De ze inabi pakı wugo, yek ana ga Yesu sak hwi Yesu de, “Ze inabi pakisi kə wi.” 4 Yek Yesu ballit de, “Gasal, yek laki de kə li tet malan ye? Ai sa'i gi bo pan so.” 5 Yek ana ga Yesu hwi mən palti wul kali de, “Pələn mas ilgwə tə hwikii de tək pali wu.” 6 A kali wo kidi pyal ze de mukka jwe sa kin na ye wu ni da, jwe a kan tatze de kutl de lop sogo kutl de mekan ga ze wu. Na ze ga pyal ze jwisi kən a mən Yehuda pol dəskən gwasan ka, nak kangwe sa ku na palti wu. 7 Yek Yesu hwi mən palti wul kali de, “Njikəmən pyal ze jwisi na ze” yek sa njikəmi ka mas cekal-cekal. 8 Yek paa tə hwisi de, “Lakan zesi tək təle bagaa ga biki.” Yek sa pal ilgwə tə hwisi wu, 9 bagaa ga biki lami go pal de ze inabi wi. A bə tə yis tet kə lu gwe ze inabisi yil tet wu so, ko de mən palti wuli wo sa yisi wu. Yek pa tə mbe yen kosi te malkəmi ka 10 yek tə wulti de, “Ko wokko hwa ze inabi kən asə nda yillati tə mandaki tla paa akə kaali wo asə tulli gwe tam sowu, ama ki wo yek kə zi hwa ze inabi ka se nin ma.” 11 A gami kəde, wul cit banti gwe Yesu nda palti kə ban Kana kə kət atl Galili wu. Yek tə mbokisi ang ten nalti gwasi, yek mil lishti jwas bəl gem nați. 12 Kə kaali wo yek Yesu li Kaparnahum suk ana gwasi suk yilkəni jwasi suk mil lishti jwasi. Yek sa lam multi kəli. 13 De sa'i motgaa dəkciți ga Mən Yehuda bəl njaa wu, yek Yesu to Wurshelima. 14 Kə dii boo lubii ga Nya yek tə mbi mbalan kə mən wulti

tla ka, suk mbəla suk kulu, suk mən ballat wulpi na zhila ten palti wul jwasan. 15 Yek Yesu takal tlemndi na zaa, yek tə mbolsi mas jwasan dəkə dii boo lubii ga Nyami ka, na mbəle suk tla扁, yek tə babbali tebul ji mən ballat wulpi ka, yek tə cat-cat wulpi jwasan ka. 16 Yek tə hwi mən wulti kulu de, “Yillənsi də de ka! Bək pallan lubii ga Aba gi de lu wulti wul kə so!” 17 Yek mil lishti jwas daam lishti gwe sa lishi kə gaba ga Nya de, “Dakaltı ten lubii gwa kə mbadl gi nima kwel gi nałk wutu.” 18 Yek mən Yehuda ngemti de, “Yek de wul cit banti gwe ka pali ten de tən yeni ama yisi de iko palti mas wul jimi nik də gwi?” 19 Yek Yesu ballisi de, “Jekən lubii ga Nya gan ka, ba kin lisi kə multi de mekan.” 20 Yek mən Yehuda ballit de, “Kə gini de kutl de wupsi na mukka kən sa kin lubii ga Nya gan, ama ki wo kə multi de mekan kən ka kin ma?” 21 Ama lubii ga Nya gwe tə nəma gaba a dani go dli gwas kən. 22 Kaal də palti gwas kaami kən, yek mil lishti gwas daam ilgwə tə dləm wu. Yek sa bəl gem na lishti ga gaba ga Nya suk mas ilgwə Yesu dləm wu. 23 A Yesu ni Wurshelima kə sa'i motgaa Daamti Dakciti, de wonti mbałami yen wul cit banti gwe tə nəma palti wugo yek sa bəl gem na shin gwasi. 24 Ama yek bə Yesu bəl gem naşı so nałk de tə yis mas mbałan wu. 25 Yesu lami de tə mbałan hwit wul ten małgon so, ten de tə yis mas ilgwə ni kə mbadl ga mbałan wu.

3 Małgon ni da shin gwas kəde Nikodimus, ti wo de

nəm kən tet kə motgaa ji bacina ga mən Yehuda jwe asə mbesi de Parisi wu. 2 Tə tul mal Yesu kə gasi yek tə wulti de, “Mən lishti, mə yisi de ki wo mən lishti kən sut mal Nya. Ten de małgon a man palti wul cit banti jwe kə nəma palti wu so, de kume Nya ni sukti sowu.” 3 Yek Yesu ballit de, “Gem amik ka hwik ge, ba małgwe a yen Nya de Guu wu sekə sa saka zət ga mali.” 4 Yek Nikodimus ngemti de, “Dəni kən sa zi mbałan atə koli wi gwi? Məli a man palti te kə tuk ga ana gwas ka asə saka zət gwas a?” 5 Yek yesu ballit de, “Gem amik ka hwik ge, ba małgwe a man tet kə Nya de Guu wu sekə sa palit zət ga ze suk ga Shishi ga Nya. 6 Ilgwə a mbałan zi go mbałan kən, ama ilgwə a Shishi ga Nya zi go Shishi kən. 7 Bə ilgwə a dləm wu de, ‘Ngetli kən təs saka zət gwa wu,’ cik banti so. 8 A yetəl ngusi nwuti lu a li kə lu gwe lami wu. Akə kum nwuti lu gwasi, ama bəka yis tet kə lu gwe yil tet wu sogo lu gwe nəma lat wu so. Nu kən ni suk małgwe de Shishi ga Nya kə zət wu.” 9 Yek Nikodimus ngemti de,

“Dāni kān a pi nu gwi?” 10 Yek Yesu wulti de “Ki de man lishti ga man Yisraila wu mago yek bāka yis gaa ji wul jimi sa? 11 Gem amik ka hwik ge, ilgwe ma yisi wu kān mā nāma gāba dāni, ma nikii ma hwit gāba ten ilgwe ma yeni wu, ama mas nā nu yek kāa nge kanti gāba ganan. 12 A nikii ma dlamti gāba ten wul jwe ni dii atl wu yek kāa nge balti gem. Dāni kān kāa bāl gem, de a dlamkii gāba ten wul jwe ni nya wu gwi? 13 Malgon bo tāba tot nya so, seko malgwe yil sut nya wu a tik de Yen ga Mbalān. 14 Nak gwe Musa tīl wuci zil galla nya kā me wu, nak gwisi kān getli kān sa tīl Yen ga Mbalān nya pak, 15 ten de tā mas malgwe ngasti tenti wu mbi mbadl mān lāshi pakti. (aiōnios g166) 16 “Ten de Nya lam dii atl i'e yek tā bāl Yen de nām gwe ba wundāl gwas ni dā sōwu, ten de tā mas malgwe ngasti tenti go bās lil kā so ama tās mbi mbadl mān lāshi pakti. (aiōnios g166) 17 Ten de Nya shin Yen gwas sut ten dii atl de tās kissi gāba mbalān ji dii atl so, ama tā shinti sut de tā dii atl mbi kisti tumali. 18 Mas malgwe ngasti tenti ten Yen ga Nya go sa nolti so. Ama mas malgwe nge ngasti tenti go sā kisti gāba wi, ten de tā nge ngasti ten shin ga Yen ga Nya de nām gwe bā wundāl gwas ni dā sōwu. 19 Kangwe kisti gabe ni wukgu, cilti tul ten dii atl, ama yek mbalān lam dāmshal man cilti, ten de pālti wul jwasān wo byasi kān. 20 Mas malgwe atā pāl byas wul go, atā nge cilti a bāta li tet mal cilti so ten de cilti a lak būli byas pālti wul gwas gal dā gaa ka. 21 Ama mas malgwe atā pāl gem go atā li tet mal cilti, ten de tā mbalān yeni ten dii de ilgwe atā pāli go tumal zāt ang ga Nya kān.” 22 Kaal dā nak gwisi yek Yesu suk mil lishti jwas li tu kat atl ga Yehudiya, kali kan ta lām multi suksi, atā nima pālti Baptisma mbalān. 23 Yohana mago atā nima pālti Baptisma a Ainon lu gwe ni njaa a Salim ten de ze ni dā nal kāli. Yek mbalān ngusi tulti asā nisi ma pālti Baptisma. 24 (Nak gwisi pi abā sā bo le Yohana ka kālu leti so.) 25 Yek mil lishti ji Yohana ngusi calti gāba suk mān Yehuda gon ten bi polti-polti jwe a mān Yehuda pāli nak kangwe mbat gāba ga Musa bāli wu. 26 Yek sā li mal Yohana yek sā wulti de, “Mān lishti, malgwe kāni sukti tu ten kāti gon ga dālāka Yodan wu, malgwe kā hwi mbalān gāba tenti ki nā gaa wu, tik tek gu tā nāma pālti baptism a mbalān wonti nima lāt mālti.” 27 Yek Yohana ballisi de, “Malgon a man mbit ilgon so seko de kume sā balti sut nya wu. 28 Kii gaa gwākān mago sheda kān, ten de ami nā gaa gi kā dlamkii de, ‘Amik de Almasihu

so ama sā shinān de ta tul a cina gwasi.’ 29 Kā biki hapti wo amarya wo kili gā yen kos kān. Yelan ga yen kosi wo atā bāti de tās kum yal ga yen kosi. Ata pāl hwol tuki de kume tā kum yen kosi ten gāba wu. Nā nu kan a hwol tuk gi njikan. 30 Ngetli kan tas ngusi mbālti dli, a ami wo a ngusi hwulti ka. 31 “Mālgwe yil sut nya go tā man ko wokko, a mālgwe de tet dii atl kān tāni go ti wo ga dii atl kān, a gāba gwas wo ten wul ji dii atl kān. Malgwe yil sut nya go tā man mas wul. 32 Tā nāma dlamti wul jwe tā kumi yek tā yeni wu, ama mas nā nu yek bā malgon kan ilgwe tā dlam wu so. 33 Ama mas malgwe kan ilgwe tā dlam wu go, māli kan de Nya wo mān pālti gem kān. 34 Ten de māl gwisi de Nya kā shinti sut go gāba ga Nya atā dlam, nāk de Nya bālti Shishi gwasi ba mbat wu. 35 Abe lam Yeni yek tā zi mas wul a ang datka. 36 Mas malgwe ci cina nā balti gem nā Yeni go mbadl mān lāshi pakti nit da. Ama mas malgwe nge Yeni go ta mbi mbadl so, ama līlti mbadl ga Nya ni tenti.” (aiōnios g166)

4 Yek mān Parisi kum gāba de Yesu nāma mbit mil lishti wonti man Yohana, atā nisi ma pālti Baptisma. 2 Ko de Yesu nā gaa gwas kāde mān pālti Baptisme so ama mil lishti jwas kāde mān pālti wu. 3 De Yesu kum ilgwe nāma pāt dū wugo, yek tā zak kāt atl ga Yehudiya yek tā pal te kā kāti ga Galili ka. 4 A nit getli de tās kōbi tu kā kāt atl Samariya. 5 Yek tā li kā bān gon ga Samariya gwe asā mbe de Sekar, njaa mal lu gwe Yakubu bāl yen gwas Yusupu wu. 6 Kāli kān rījiya ga Yakubu ni. De Yesu nak nā lāt wugo yek tā dān nā zhila ten bi rījiye. Nak gwisi pi go a dlocin kā bāli. 7 Yek kili gon nga Samariya tuli mbot ze. Yek Yesu wulti de, “Nak bālān ze ta tla ne!” 8 (Mil lishti jwas li kā bāmi, ten tās wul ilgā nguki tēdi.) 9 Yek nga Samariye wulti de, “Dāni kān ki mān Yehuda ama yek kā nima ngemti ze gā tle ami de kili Samariya wu gwi?” (Ten de mān Yehuda wo bāsā mo suk mān Samariya so.) 10 Yek Yesu ballit de, “Da kā yis bālti wul ga Nya suk mālgwe ngemik ze go, ka ngemit ze atā bālkī ze mān bālti mbadli.” 11 Yek kilisi hwi Yesu de, “Man nālti ai bā guga niki dāso a yekgu rījiye wo dlunti kān ni. A ako kān ka mbi ze mān bālti mbadl gwisi ko? 12 Kā manān mān zāt ganan Yakubu de tā bālni rījiye, a ti gaa gwas mago tā tla zesi, suk mil jwasā suk tunga dabbobi jwasān de sā tla tet kā rījiye nwa?” 13 Yek Yesu ballit de, “Mas malgwe tla ze ge go kālkāze a ya tloti, 14 ama mas malgwe tla ze gwe ba

bälti go kalkaze a po saka tlot gwas so. Zesi a däm de gwel ze gwe a ngusi telti ze kā māli wu, hal a tālat kā mbadl mān lāshi pakti.” (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Yek kilisi wulti de, “Mān nalti, bālan ze gwisi kangwe de kalkaze a po tlo so, abā ba po ngusi tulti ade de ta mbo ze sowu.” 16 Yek Yesu hwit de, “Lak mbe kos gwa tedī.” 17 Yek kilisi wulti de, “Kos ni dā so.” Yek Yesu hwit de, “Gem kān kā dlāmi de kā wule kos nik dā sowu.” 18 Ten de kā hap maani de namtan wi, a mālgwe kā nima dāmti sukti nāk ninge go kos gwa kā so. Ilgwe kā dlām go gem kān.” 19 Yek kilisi ballit de, “Mān nalti, abā yeni go ki wo mān dlāmti gāba ga Nya kān.” 20 Mān zāt jinān ngusi Nya atl ten bal tlāndal gan. Ama kii mān Yehuda wo, kāa dlām de Wurshelima kāde lu gwe mbun de tan ngusi atl Nya wu.” 21 Yek Yesu ballit de, “Kili mbalān bāl gem na ilgwe a nāma dlāmti wu, ten de sa'i a tuli gwe de bāmbalān a ngusi Aba atl ten bal tlāndal gan sogo a Wurshelima so.” 22 Kii mān Samariya wo akāa ngusi atl ilgwe de bākāa yisi sowu. Ama mi man Yehuda wo amā ngusi atl ilgwe mā yisi wu, ten de kisti wo tet kā mān Yehuda kān tuli. 23 Ama sa'i a tuli nāk ninge mago pi wi sa'i gwe de mān ngusti atl ga gem a ngusi Aba atl kā Shishi suk gem wu, ten de wundal ji mbalān jwisi kān Aba nāma ngot gwasan de tas ngusit atli. 24 Nya wo Shishi kān, a majwe sa ngusit atl go netgetli kān tas ngusit atl kā Shishi suk gem.” 25 Yek kilisi wulti de, “A yisi de Almasihu” (mālgwe asā mbet de Kiristi wu), “a tuli. Kume de tā tul wugo, tā yillini gaa ga mas wul ten dii.” 26 Yek Yesu ballit de, “Ami de a nima gāba sukki wu, Amik de ti.” 27 Sa nāma pakti gāba nugo yek mil lishti jwas pal tedī, yek sa ngip bi ang ten de sā mbit ten gāba suk kili mbalān. Ama yek bā mālgon ngem kilisi de, “Yek kā lami ye?” Aba mālgon ngem Yesu de “Yek laki de kā nama gāba sukti ye?” so. 28 Yek kilisi zak tatze gwas kāli, yek tā pal te kā bān ka yek tā wul mbalān de, 29 “Lān tedī, tāk yenān mālgwe dlāmi mas ilgwe a pāli wu. Ko gon a tik de Almasihu?” 30 Yek mbalāmi ngusi yilti tet kā bāmī yek sā li tet kā lu gwe Yesu ni wu. 31 A il gwisi nām pāt nugo yek mil lishti jwas ngemti de, “Mān lishti nguk ilgā nguki ne.” 32 Ama yek Yesu wulsi de, “Ilga nguki ni da gwe de bākāa yis ilgon a dani sowu.” 33 Yek mil lishti jwas ngusi ngemti ji yilkeni jwasan de, “Ko nākkān mālgon tullit ilga nguki nā?” 34 Ama yek Yesu wulsi de, “Ilga nguki gi kāde, ta pāl ilgwe mālgwe shinān wu lami a pak pālti ilgwe tā zi wu.” 35

Ale kāa nāmma dlāmti de ‘lip de wupsi kā bāli a pāa kāa nda woliti zhin nā?’ Ama amik ka hwikii ge, 60 būlān gwel tāk yenān zhin i'e, zhin jwakan no paki wi, ningō woliti kā bāli. 36 Nāk gwisi kān a mān woliti zhimi mbi bālti gwasi, atā moo wul zhimi atā tāle kā mbadl mān lāshi pakti, ten de tā mān fākti zhin suk mān woliti zhin pāl hwol tuk mas jwasan. (aiōnios g166) 37 Aduk go cingalti gāba gwe asā wule ‘Mālgon kā bāk zhin, yek mālgon wolit zhimi,’ wu dām de gem wi. 38 A shinki tak wolān zhin gwe de bā kik tla bomti kolti sowu. Majon kā tla bomti ten kolti, yek kii wo yek kāa mbi bālti tlat bomti gwasan.” 39 Mān Samariya wonti ji tet kā bān gwisi bāl gem nā Yesu ten bi gā ilgwe kilisi dlām wu de, “Ta dlāmi mas ilgwe a pāli wu.” 40 De mān Samariya tul mal Yesu wugo, yek sā ngemti de tās dām suksi, yek tā dām suksi ga multi de lop. 41 Ten bi gā ilgwe Yesu dlām wu, yek mbalān wonti bāl gem nāti. 42 Yek mān Samariya wul kilisi de, “Ningo mā bāl gem bā de we ten bi gā ilgwe kā dlāmini wu tokte kā so, ama ten de mi mago mā kumi nā kāng ganān, a mā yisi wi de gem kān, mālgān kāde Mān Kisti gā dīi atli.” 43 Kaal dā multi de lobī wo, yek Yesu zak kāt gā Samariya yek tā li kāt atl gā Galili. 44 (A Yesu nā gaa gwas tābā dlāmti gāba gon de, a bāsa bāl nālti mān dlāmti gāba ga Nya kā bān gwas so.) 45 De tā mbuki kā kāt atl gā Galili wu, yek mān Galili kanti nā ang de lop. Ten de sā yen ilgwe Yesu pāli kā Biki Daamti Dakciti a Wurshelima nāk si mago sā la biki wu. 46 Yek tā po pal te kā bān Kana gā kāt atl gā Galili kā dā, kā lu gwe tā palli ze de ze inabi wu. A kāli kān bacina gā mān pālti wul gā gobnati gā Roma, mālgwe cwo nāma cit gā yen gwas a Kaparnahum wu ni. 47 De mālgwisi kumi de Yesu nāma pālti Galili tet Yehudiya wugo yek tā li mālti, yek tā ngemti de tās lak ndok yen gwas de tā bāl ten bi mashkan wu. 48 Yek Yesu ballit de, “Kume hal kāa yen wul jwe sā bāl sheda suk wul ngipiti bi ang sogo kāa bāl gem so ko njet.” 49 Yek bacina gā mān pālti wuli ngemti de, “Mān nalti, tedī tān li ne yen gi a lak mashki.” 50 Yek Yesu ballit de, “Zigaa ilgon gwa, ten de yen gwa asa kaami.” Yek māli bāl gem nā gāba gā Yesu yek tā zigaa ilgon gwasi. 51 A māli yi ten tantu lāt lubii nugo, yek zhēl jwas mo sukti yek sā hwit de yen gwas ndoki wi. 52 Yek tā kum gaz gā dap sa'i gwe cwoōi ndoki wu, yek sā hwit de, “Cwoōi zakti a hwuli kā sa'i de nām gā cin.” 53 Yek Aba ga yeni yis gaami de kā sa'i gwisisi kān Yesu wulti de, “Zigaa ten de yen gwa a dām asa kaami wu.” Ten

nak gwisi kan yek mali suk mas man lubii jwas bal gem. **54** Gami kade wul sheda gwe dam de wul ngipti ang bi na de lop gwe Yesu pali kaal da zakti Yehudiya gwas de ta pal tet Galili wu.

5 Kaal da nak gwisi, yek Yesu li Wurshelima ten bi biki ga man Yehuda. **2** A a Wurshelime njaa mal Bi Dlabii Mbala, bingi ze gon ni da gwe sa gandali ka na rumpa de namtan wu. Na bi Arameya wo yek de Betasda. **3** Ka rumpa jwisi kan a wonti man cwo suk dwa, suk kulki, suk majwe dli tlesi kawu dami. **4** Ka sa'i gon wo a yen shinti ga Nya yil sut nya at a sak nwu zesi. Mas malgwe te ka zesi cina go at a mbi ndokti. **5** A malgon ni da kali malgwe ta pal gin de kutl de mekan na wusupsi na cwo wu. **6** De Yesu yen mali a atl wu, yek ta yisi de ta dade na cwo gwisi wi, yek ta ngemti de, “Ka lami de ta ndokki nwa?” **7** Yek mali ballit de “Man nalti, nak kan malgwe a zi ang ta mbi tet ka zesi ka sa'i gwe sa nwuni wu kani daso. De aba dlokaman de ta te gibii go a malgon teni,” **8** Yek Yesu wulti de, “Tlinya tak kan lumulti gwa, aka zigaa ilgon gwa.” **9** Kali kali yek mali ndoki, yek ta kan lumulti gwasi yek ta zigaa ilgon gwasi. Ilgami pi go, ten Cin Shukti ga man Yehuda kan. **10** Ten nak gwisi kan, yek man Yehuda wul malgwe Yesu ndokti wu de, “Ase go Cin Shukti kan, a ka mbat gaba ga Musa wo mbun de tak kan lumulti gwa so.” **11** Ama yek mali ballisi de, “Malgwe ndokan wu wulan de, ‘Kan lumulti gwa tak zigaa ilgon gwa.’” **12** Ten nak gwisi kan yek sa ngemti de, “Wok de malgwe wulki de tak kan lumulti gwa tak zigaa ilgon gwa wo?” **13** Malgwe sa ndoktisi go ta yis malgwe ndokti wu so pamma, ten de Yesu gilit ka wi te ka wonti mbalan jwe sanii kali wu. **14** Ka kaali wo yek Yesu mbit ka lubii ga Nya yek ta wulti de, “Bo yeri ningko ka ndoki wi! Se tak zak palti byas wul, sogo ilgwe lil man ge wu a mbiki.” **15** Yek mali zigaa yek ta hwi bacina ji man Yehuda de Yesu kade malgwe ndokti wu. **16** Ten nak gwisi kan yek man Yehuda nde cit dlelengapcan Yesu ten de at a pal wundal ji wul jimi ten Cin Shukti. **17** Yek Yesu hwisi de, “Aba gi nama palti wul hal ase, a ami mago a nama palti wul pak.” **18** Gaba gami de ta dlam wu ka laki yek man Yehuda mbal ngwot tantu tlot gwas da. Ba de we ten bi pal wul ten Cin Shukti tokte ka so, ai yekgu ta mbe Nya de Aba gwas wi, ta nama pallat gaa gwas ndakce suk Nya. **19** Yek Yesu ballisi de, “Gem amik ka hwikii ge, Yeni man palti ilgon na ngus so, ilgwe ta yen Aba

gwas ten palti wu kan ata pali, ten de mas ilgwe a Abe pali go yek kan a Yeni pali pak. **20** Ten de Abe lam Yeni yek ta mbokit ang ten mas ilgwe ata pali wu. Yi, ta mbokit ang ten wul jwe sa kidi man jin wu, kangwe kaa ngip bi ang da wu. **21** Ten de nak kangwe a Abe tlil majwe mashi at a balsi mbadl wu, nu kan a Yeni bal mbadl majwe tamit da wu. **22** Abe wo bat a kisi gaba malgon so, ama ta zak mas kisti gaba ka ang ga Yeni, **23** ten de ta mas mbalan bal Yeni nalti nak kangwe asa bal Abe nalti wu. Malgwe bal Yeni nalti sogo mali bal Abe de ta shinti sut wu nalti so pak. **24** “Gem amik ka hwikii wu, mas malgwe kum gaba gini yek ta bal gem na malgwe shinan sut go, ta mbi mbadl man laishi pakti wi, a ba Nya a nolti so ta mbi kisti tet ka mashkan wi, yek ta mbi mbadli. (*aiōnios g166*) **25** Gem amik ka hwikii wu, sa'i a tulii nak ninge mago pi wi, gwe de majwe mash wu a kum yal ga Yen ga Nya a majwe kumi go sa pal kaami. **26** Nak kangwe Abe na gaa gwas kade man balti mbadl wu, nu kan ta laki yek Yeni dam de man balti mbadl pak. **27** Yek ta balti iko kisti gaba ten de tik de Yen ga Mbalan. **28** “Ba gaba gan de a dlam wu damkii de wul ngipti bi ang so, ten de sa'i a tulii gwe de mas majwe ni ka gazukdi wu a kum yal gwasi **29** asa yil todii. Majwe sa pal hwa wul go sa pal kaami, asa mbi mbadl man laishi pakti, a majwe pal byas wul go sa tlinsi asa te ka nolti ga Nya. **30** A ba a man pal ilgon na ngwe so, a pal kisti gaba gi kangwe Nya hwi de ta pali wu, ten nak gwisi kan kisti gaba gi wo gem kan. Ten de ilgwe a lami wu kan a pali so, ama ilgwe malgwe shinan wu lami kan a pali. **31** “Kume de a bal sheda ten gaa gi go sheda gwe a bali go ga gem ka so. **32** Ama malgon nama balti sheda tenann, a a yisi de sheda gwe at a bali tenan go gem kan. **33** “Kaa shin mbalan mal Yohana yek ta hwikii gemi. **34** Mas na nak gwisi a ngasan ten ilgwe a mbalan dlam wu so. Ama a hwikii nak gwisi kan ten de tak mbi kisti. **35** Yohana wo pitilla gwe wutu nama tlot gibii wu kan, yek kaa pal hwol tuk na cilti gwas ga nak njet sa'i gon. **36** “Ama sheda gwe ni da ten gaa gi go, man gaba gwe Yohana bali tenan wu. Ten de wul jin de a nama palti go Abe ka balan de ta pali, a wul jimi de a nama palti wu ka nama mbok ang de Abe ka shinanni. **37** Abe de ta shinan wu, ti na gaa gwas kade sheda gini. Kaa bo taba kumti yal gwas so, a bakaa bo taba yenti kangwe ta ni wu so, **38** a ba gaba gwas ni ka mbadl gwakan so, nak de bakaa bal gem na malgwe Abe shinti sut wu sowu. **39** A kaa ngusi bodlalti gaba

ga Nya i'e, ten de kaa fa yeni kaa mbi mbadl man
lashi pakti a giби. A gaба ga Nya gwisi ka nama balti
sheda tenanni, (aiōnios g166) 40 ama mas na nak gwisi
kan yek kaa nge lat tet malanni tak mbi mbadli. 41
“Ami wo tasti ga mbalan dikan so. 42 Ten de a yiskii, a
yisi de lamti ga Nya ni ka mbadl jwakan so. 43 A tul na
shin ga Aba gini, yek kaa nge kanti gini, ama kume
malgon tul na shin ga gaa gwas go, kaa kanti. 44 Dani
kan kaa bal gem gwi, de akaa ngusi ngot tasti ka dlo
jwakan ama bakaа ngo tasti gwe a yil sut mal Nya ti
de ti na ngus kan ta ni wu so gwi? 45 “Bak daman gwa
we amik ka tala gaба gwakan mal Aba so. Malgwe a
tala gaба gwakan wu kade Musa, ti de kaa nama zat
mbadl de ta zikii ang wu. 46 De da kume kaa bal gem
na Musa go, da kaa bal gem na ami, ten de Musa pal
lishti ten bi gini ka lishti gwasi. 47 Ama nak de kaa bal
gem na ilgwe ta lishi wu sowu, dani kan kaa bal gem
na ilgwe a dlam wu gwi?”

6 Kaa kaal da nak gwisi wo yek Yesu dakci bal ze ga
Galili (gwe yek de bal ze ga Tibariya wu) 2 yek
wonti mbalan kopti, ten de sa yen lal wul ngipti ang
bi gwe ta pali majwe cwo nama cit jwasan wu. 3 Yek
Yesu to ten zandal yek ta dan kali suk mil lishti jwasi.
4 A sa'i Bik Dakciti ga man Yehuda bal njaa. 5 De
Yesu tlil gaa nya yek ta yen wonti mbalan ten tot
malti wugo, yek ta wul Pilip de, “A ko kan ma wul ilga
nguki gwe de mbalan jin a nguki a kumsi wu tet ko?”
6 Yesu gem Pilip kan ten tas bo cingalti, nak de ta yis
ilgwe ta pali wu. 7 Yek Pilip ballit de, “Ai ko ta wulp
ga lip de wusupsi gwe asa batl mbalan da wu mago, a
mbuk wulti ilga nguki gwe mas mbalan jimi a mbi
tas lami njet wu so!” 8 Yek gon ka mil lishti jwasi,
malgwe shin gwas kade Andarawus yilka ga Siman
Biturus wu, wul Yesu de, 9 “Yen gon kawu ade na nak
mil baredi de namtan suk mil kwes de lop, ama yek
a pali wonti mbalan jimi ye?” 10 Yek Yesu wul mil
lishti jwas de, “Hwi mbalami tas dam atl.” A me ni da
wonti kali, yek mbalami dam atl, wontat gwasan la
maani zangu de namtan. 11 Yek Yesu kan baredisi,
yek ta pi godiya Nya, yek ta hwuk-hwuli mbalami de
sani atl na zhila kali wu, yek mas jwasan mbi kangwe
a kumsi wu. Nak gwisi kan ta pali na kwesi pak. 12
De sa nguki yek kumsi wugo, yek ta wul mil lishti
jwas de, “Mo losali jwe sa wu. Ten de ba ilgon lil ka so
da.” 13 Ten nak gwisi kan, yek sa mo losal baredi jwe
sa wu, yek sa njikan gaда de kutl cet de lop na losal

baredi ji gudal baredi de namtan gwe sa pali na bale
gwe de sa de mbalami nguk wu. 14 De mbalami yen
wul ngipti ang bi gwe Yesu pali wugo, yek sa wuli de,
“Gem malgan kade man dlamt gaba ga Nya gwe ta
tul ten dii atl wu.” 15 De Yesu yis gaami de mbalami
nama lamti tas pallat de guu na ndalti wugo, yek ta
pal to ten tlandal ka ti na ngusi. 16 De sukti pi wugo,
yek mil lishti yil sut daka tlandal ka yek sa su ten bi
bal ze, 17 Ka sa'i gwisi wo a damshal ba pi, a ba Yesu
bo tul malsi so. Yek mil lishti jwas te ka jirgi ze, yek sa
njel zatgaa yek sa lak gaa tu ka ban Kaparnahum. 18
Yek bal zesi njel kuzhilti ka i'e, ten bi ga bal yetal gwe
nama wulti wu. 19 De sa pal mil de mekan sogo mil de
mekan na tatlti dlo asa nama zat gaa wugo, yek sa yen
Yesu ten lat na asan ten gaa zesi, a ta nama lat tet
njaa mal jirgi. Yek banti njel cit ji mil lishtisi. 20 Ama
yek ta wulsi de, “Ami kan, ba banti cikii so.” 21 Yek
paa sa nda lamti de tas kan Yesu ka jirgi zesi, yek jirgi
mbuki ten bicikdi gwe sa li wu bale-bale. 22 De lu tlo
wugo yek wonti mbalan jwe sani ten bi cikdi gwe ni
tu te duk da bal zesi wu, lak yis gaami de jirgi ze de
nam ka tul kali, yek sa daami de Yesu te ka jirgisi suk
mil lishti jwas so, ama mil lishtisi na ngusan ka sa
zigaa. 23 Yek jirgi ze jon tet Tibariya tul njaa ka lu
gwe mbalami nguk baredi gwe Bagaa pi godiya a dani
wu. 24 De wonti mbalami yisi de Yesu suk mil lishti
jwas ni kali sowu, yek sa te ka jirgi ze jwisi yek sa li
Kaparnahum ten ngot ga Yesu. 25 De sa mbit ten kati
gon ga bal zesi wugo, yek sa ngemti de, “Man lishti, a
gasi kan ka li tet de gwi?” 26 Yek Yesu ballisi de, “Gem
amik ka hwikii wu, ilgwe laki yek kaa nama ngot gi go
ten de kaa nguk baredi yek kumkii kan, ama ba de we
nakkan kaa yis gaa ga wul ngipti ang bi gwe a pali
wu ka so. 27 Bak tla bomti ten bi ilga nguki gwe a lil
kawu so, ama ngo ilga nguki gwe ba a lil ka sowu,
ilga nguki gwe a talakii ten mbit mbadl man lashi
pakti wu. Gwisi kade wundal ga ilga nguki gwe Yen ga
Mbalan a balkii wu. Ten de Nya Aba bo sheda gwas ten
Almasihu yek ta zi lali de ta yedde nat.” (aiōnios g166)
28 Yek sa ngemti de, “Dani kan ma pi ama pal wul jwe
Nya lami de tan pali wu ye?” 29 Yek Yesu ballisi de,
“Ilgwe Nya lami go, yek de tak balan gem na malgwe
ta shinti sut wu.” 30 Yek sa po ngemti de, “Wul ngipti
ang bi gwi kan ka pali a ma yeni tan bal gem na ki
gwi? Yek ka pali ye? 31 Man zat jinan nguk manna ka
me, nak gwe ni ga lishi wu de, ‘Ta balsi ilga nguki sut
nya de tas nguki.’” 32 Yek Yesu wulsi de, “Gem amik

ka hwikii wu, Musa kā bālkii ilga nguki sut nya so, ama Aba gi kā bālkii ilga nguki ga gem sut nya. **33** Ten de ilga nguki ga Nya kāde mālgwe yil sut nya, atā nima bālti mbałan ji dii atl mbadli wu.” **34** Yek sa ballit de, “Man nalti ningo ngusini bālti ilga nguki gwisi ko a gasi.” **35** Yek Yesu dlām de, “Amik de ilga nguki gwe a bāl mbadli wu. Mālgwe li tet malān go kuzān a po tlot so, a mālgwe bāl gem nā ami go kālkāze a tlot so ko njet. **36** Ama nāk kangwe a hwikii wu, kāa yenan wi mas nāk gwisi yek bākāa bāl gem so. **37** Mas majwe Aba gi bālansi go sa li tet malānni, a mālgwe li tet malān go ba mbolti so. **38** A yil sut nya de ta pāl ilgwe a lami wu so, ama ten de ta pāl ilgwe mālgwe shinān wu lami wu. **39** A ilgwe mālgwe shinān wu lami go, yek de bā ko tā de nām kā majwe tā balansi wu gil ka so, ama ba tlīsi ten cin pakti ga dii atl. **40** Ten de lamti ga Aba gi kāde, mas mālgwe nāma yenti ga Yeni atā nāma bālti gem nāti wu, tā mbi mbadli mān lāshi pakti wi, a ba tlīti ten cin pakti ga dii atl.” (**aiōnios g166**) **41** Ten nāk gwisi kān yek mān Yehuda njel nalānti ten Yesu ten de tā wuli de, “Amik de ilga nguki gwe yil sut nya wu.” **42** Yek sa dlām de, “Ale gami wo Yesu kan na yen ga Yusupu, mālgwe mā yis aba suk ana gwas wu? Dāni kān ta dlām de, ‘Sut nya kān a yil gwi?’” **43** Yek Yesu ballāsi de, “Zakan nalānti kā dlo gwakan.” **44** “Ba mālgwe a man lat tet malān wu, seko kume Aba de tā shinān wu kā dlāk māli tedī, a ami wo ba tlīti ten cin pakti ga dii atl. **45** Ni ga lishi kā lishti ji mān dlāmti gāba ga Nya de, ‘Mas jwasān Nya ka mbokisi ang ten wul.’ A mas mālgwe kat kāng, yek tā kan ilgwe Abe mbok ang dani wugo māli a li tet malānni. **46** Malgon 60 tabā yenti ga Abe so, se mālgwe yil sut mal Nya wu, ti nā ngus kā tabā yen ga Abe wi. **47** Gem amik ka hwikii wu, mas mālgwe bāl gem go mbadli mān lāshi pakti nit da. (**aiōnios g166**) **48** Amik de ilga nguki mān bālti mbadli. **49** Mān zāt jwakan nguk manna kā me, ama mas nāk gwisi yek sa māshi. **50** Ama ilga nguki gwe yil sut nya kāwu, ten de mas mālgwe nguk ilga nguki gwisi go ta māshi so. **51** Amik de ilga nguki mān bālti mbadli gwe yil sut nya wu. Mas mālgwe nguk ilga nguki gami go ta mbi mbadli mān lāshi pakti. Ilga ngukisi kāde dli gini, gwe de ba bāl tā mbałan ji dii atl mbi mbadli wu.” (**aiōn g165**) **52** Yek mān Yehuda njel dlākti gāba i'e kā dlo gwasān asā nāma wulti de, “Dāni kān mālgan a bālānni tlūdli gwasi amā ngukan gwi?” **53** Yek Yesu wulsi de, “Gem amik ka hwikii wu, de hal kume kāa nguk tlūdli ga Yen ga Mbałan so, a bākāa tla

hwulan gwas sogo, mbadli mān lāshi pakti ni kā kii so. **54** **Mas mālgwe atā nguk tlūdli gini atā tla hwulan gi go mbadli mān lāshi pakti nit da, a ba tlīti ten cin pakti ga dii atl.** (**aiōnios g166**) **55** Ten de tlūdli gi kāde ilga nguki ga gem, a hwulan gi wo ilga tle ga gem kān. **56** **Mas mālgwe atā nguk tlūdli gini atā tla hwulan gi go, tā nāma dāmti gwas kā ami, a ami mago a nima dāmti kā māli.** **57** Nāk kangwe Aba de mbadli nit dā wu shinānni yek a nāma dāmti ten bi gwas wu, ten nāk gwisi kān mas mālgwe pallan de ilga nguki gwas wu a mbi mbadli ten bi gini. **58** Amik de ilga nguki gwe yil sut nya wu. Man zāt jwakan nguk manna arna yek sa māshi, ama mālgwe nguk ilga nguki gami go, ta mbi mbadli mān lāshi pakti.” (**aiōn g165**) **59** Yesu dlām mas wul jimi kā sa'i gwe tā nāsi ma mbokti ang ten wul kā lu motgaa a Kaparnahum wu. **60** Nāk kumti nāk gwisi, yek wonti kā mil lishti jwas dlām de, “Gāba gan go mān bomti kān, wok ka man kanti wo?” **61** Nāk de Yesu yisi de mil lishti jwas nāma nalānti ten wul jimi wu, yek tā hwisi de, “Mbokti ang ten wul gami ndakii mbadli a? **62** Ni kān kaa kumi gwi, de kāa yen Yen ga Mbałan ten palti to kā lu gwe de tā yil sut du wu!

63 Shishi kāde mān bālti mbadli, dli ga mbałan wo ten bi ilgon kān ni so. Gāba gwe a dlāmikii go gāba ga Shishi kān a mbadli kā pak. **64** Ama majon ni da kā kii majwe bāsā bāl gem sowu.” Ten de Yesu yis majwe bāsā bāl gem nāti sowu tet ten ndat zhile suk mālgwe a bāl bi gwas wu. **65** Yek Yesu po wuli de, “Ilgwe laki yek a hwikii de mālgon a man lat tet malān so seko de Aba bālti iko lat tet wukgu.” **66** Kaal dā gāba gami de Yesu dlām wu, yek wonti kā mbałan jwe sa nāma kopti gwas wu zakti, yek sa zak kopti gwas kaali. **67** Yek Yesu gem mil lishti de kutl cet lofi de, “Kii mago kāa nāma lamti zātgaan ma?” **68** Yek Siman Biturus ballit de, “Bagaā mal wok ma li wo? Gāba man bālti mbadli mān lāshi pakti nik da. (**aiōnios g166**) **69** Mā bāl gem a mā yisi de kik de Mān Cilti ga Nya.” **70** Yek Yesu balli de, “Ale kii de kutl cet lop kān a botlkii nā? Ama de nām kā kii wo shēdan kān?” **71** (Tā nāma gāba ten Yehuda yen ga Siman Iskariyoti, ten de tik ka bāl bi gwasi, ko de ti wo de nām kān kāsi de cutl cet lofi wu.)

7 Kaal dā nāk gwisi yek Yesu mātl dānkā bān ji Galili ka, ama yek bātā lami de tās li Yehudiya so ten de mān Yehuda jwe ni kāli wu nāma lamti tlot gwasi. **2** A biki ga mān Yehuda gwe asā mbe de Biki Bukka wu bāl njaa, **3** Yek yilkeni ji Yesu wulti de, “A mbunān

de tāk zak dee tāk li Yehudiya, ten de tā mil lishti jwa yen wul ngipti bi ang gwe kā nāma pālti wu. 4 Ai mas malgwe nāma lamti de tā mbalān yisti i'e go tā hwundālan pālti wul gwas so. Nāk de kā nāma pālti wul jin wu, se tāk mboki ang dī atl ten gaa gwa tas yiski dā.” 5 Ten de ko tā yilkeni ji Yesu mago sā bāl gem nāti so. 6 Ten nāk gwisi kān yek Yesu hwisi de, “Sa'i gi bo pi so, a malkii wo ko tā sa'i gwik-gwi ten ndwal gwas kān ni. 7 Kii wo dīi atlī a ngekii so, ama ami wo ta ngeni ten de a nitma dlamti byas pālti wul gwe atā pāli wu. 8 Kii wo lān kālu Biki. Ami wo ba li kālu biki so ten de sa'i lat gi bo pi so.” 9 De Yesu dlamisi gāba gwisi wu, yek tā nak lām dāmti a Galili. 10 Ama de yilkeni jwas li kā lu biki wu, yek Yesu li kā lu biki ama mukli ba de ten gwe gā mbalān so. 11 Yek mān Yehuda ngusi ngot gwas kā lu biki, asā nāma kum gazi de “Māllu kā yi?” 12 Yek wonti mbalāmi ngusi gāba ten Yesu mukli dānkā dlo jwasān ka. A jon jwasān nāma wulti de, “Ti wo hwa mbalān kān.” A jon wo sā nāma wulti de, “Wowo, ai shelti kān ta nāma shelti gā mbalān.” 13 Ama yek bā malgon man gāba tenti kā mbalān ten dīi so, ten de sā nima banti bacina ji mān Yehuda. 14 Se sā bal kā dlo gā Biki yek Yesu te kā dīi boo lubii gā Nya, yek tā njeli mbokti ang mbalān ten wul. 15 Yek mān Yehuda ngip ang bi asā nāma kumti gazi de, “Dāni kān mālgan pi yek tā yis wul jin jwi de bātā bo tābā lat kālu koyat lishti sowu?” 16 Yek Yesu ballisi de, “Wul jimi de a nāma ma mbokti ang a a dani go ga gaa gi kā so, ama ga malgwe shinān sut wu kān. 17 Mas malgwe botli de tās pal ilgwe Nya lami go, ta yisi de mbokti ang ten wul gi wo sut mal Nya kān ni, a bā gā gaa gi kā so. 18 Mālgwe atā mbok ang ten gāba gā gaa gwas go, nālti kān ti nima ngweti gaa gwasi, ama malgwe a tā pal wul ten de tās ngwe nālti malgwe shinti go, mān pālti gem kāde tā, a bātā pal lāshi gem so. 19 Ale Musa kā bālkī mbāt gāba nā? Mas nā gwisi yek bā malgon kā kii kop mbāt gāba so. Yek laki de kāa nāma ngot tlot gi ye?” 20 Yek mbalāmi ballit de, “Ki wo mān māzhe kān wok nāma ngot tlot gwa wo?” 21 Yek Yesu wulsi de, “A pal wul ngipti ang bi de nām ama yek mas jwakān ngip ang bi. 22 Musa wulkii de tāk pālān salti, ko de tet mālti kān yil tet so, ama tet mal mān gaz jwakān ji da kāwu, mas nā nu a kāa sal yen Gas Shukti. 23 Ama nāk de akāa sal mil Gas Shukti ten de tāk kobān mbāt gāba gā Musa wu, yek laki de kāa lil mbādl nā ami ten de a ndok dli gā mbalān Gas Shukti i'e ye? 24 Zakān kisti gāba ten wul

jwe a gwe gwakān yēni dāni wu, ama Kisān gāba ten ndwali.” 25 Kā sa'i gwisi kān yek mān Wurshelima jon njel kumti gazi de, “Ale mālgan kāde mālgwe sā nāma lamti tlot gwas wu nā? 26 Tik gu afe tā nāma gāba kā mbalān ten dīi, a bā mālgon wulti de ilgon so. Ko nāk kān bacina ji nāmi kamān wi de tik de Almasihu nā? 27 Yekgu mā yis tet kā lu gwe mālgan yil tet wu, ama de Almasihu gā gem tul wugo mālgon a yis tet kālu gwe tā yil tet wu so.” 28 A Yesu nisi ma mbokti ang ten wul kā dīi boo lubii gā Nyami, yek tā tilī yāl nāya yek tā wuli de, “Yi, kāa yisānni a kāa yis tet kā lu gwe a yil tet wu. A tul ten de ta pāl wul nā iko gā gaa gi so, ama malgwe shinān go mān pālti gem kān. A bākāa yisti so, 29 ama ami wo a yisti ten de sut mālti kān ani a tik shinānni.” 30 De Yesu dlam nu wo yek mbalāmi ngo dopti gwasi ama yek bāsa man tānti gwas so nāk de sa'i gwas bo pi sowu. 31 Mas nā nu yek wonti kā mbalāmi bāl gem nāti. Yek sā dlam de, Kume de Almasihu tul wugo, tā pal wul ngipti ang bi gwe a man gā mālgami gwa? 32 Yek Mān Parisi kum mbalāmi ten gāba mukli kā dlo jwasān ten Yesu. Yek kidi ji mān Parīs suk mān Parīs shin mān bātti lubii gā Nyami de tās dopti. 33 Yek Yesu wulsi de, “Ani sukki gā nak njet sa'i, a pa a pal to mal malgwe shinān wu ka. 34 Kaa ngoni a bākāa mbi so, a lu gwe ani go, kāa man lat so.” 35 Yek mān Yehuda gāba suk yilkeni jwasān yek sā dlam de, “A ako kān ta li ko gwe de hal bā ma po mbiti sowu? Ko nāk kān ta li mal mbalān jinān de sāni gā cati dānkā kā mān Girik ka, a tā mboki ang mbalān ji mān Girik ang ten wul kāli nā? 36 Yek de gaa ilgwe tā nāma dlamti wu ye, de tā wule ‘Kaa ngoni ama bākāa mbi so,’ a yek de daamti gwas ye, de tā wule ‘Lu gwe ani go kāa man lat sowu ye?’” 37 Ten cin pakti gā biki cin gwe yek de bāli gā biki wu, yek Yesu tlinya yek tā tilī yāl nāya yek tā dlam de, “Mas mālgwe kālkāze nāma tlot gwas go tās li tet malānni tās tla ze.” 38 Mas malgwe bal gem nā ami go, gwe nāma telti ze mān bālti mbādl wu a katal tot kā mbādl gwasi nāk kangwe sā lishi kā gāba gā Nya wu. 39 Yesu nāma gāba kān, ten bi gā Shishi gā Nya gwe sā bāl majwe sā bāl gem nāti wu. Ten de kā sa'i gwisi wo sā bo bāl Shishi gā Nya mbalān so, nāk de Yesu bo te kā nālti gwas sowu. 40 De mbalāmi kum gāba gwisi de Yesu dlam wugo yek sā wuli de, “Gem kān, mālgan kāde mān dlamti gāba gā Nyami.” 41 Naami jwasān wo yek sā wule, “Tik de Almasihu.” Ama naami wo yek sā kum gazi de, “Nango Almasihu

wo tet Galili kān ta yil tet da?” 42 Ale gāba gā Nya dlaman de Almasihu wo kā gaz ga Dauda kān sa zati, a ta yil tet kā Baitalami bān gwe Dauda dām wu nā? 43 Yek bi tatli mbalāmi ten Yesu. 44 Jon jwasān lami de tas dopti, ama yek ba malgon tānti so. 45 De man bātti lubii gā Nyami pal tet du go yek kidi ji man Paris suk man Parisi ngemsi de, “Yek laki yek bākā kanti tet so ye?” 46 Yek man bātti lubii gā Nyami ndakisi de, “Ai malgon bo taba gāba nak kangwe a malgan gāba wu so.” 47 Yek man Parisisi wulsi de, “Ahwap! Kii mago tā gillākii wu nwa? 48 Ko kāa yenān malgon tet kā bacina jwakan sogo man Parisi gwe tā bal gem nāti wu? 49 Ama wonti mbalān jimi de bāsa yis ilgon tet kā mbat gāba gā Musa sogo, ai majwe sa palisi bi gaa wu kān.” 50 A Nikodimus de tā li mal Yesu tet da wu, ni kā man Parisisi yek tā wulsi de, 51 “Nāngō mbat gāba ganan wuli de tā lil mbalān ka, tun a bāmā bo kuman gāba tet kā bi gā māli ten de tā yis ilgwe māli nāma palti wu sa?” 52 Yek sā ballit de, “Ki mago man Galili kāde ki a? Bo bodlāli kā gāba Nya tāk bo yeni la, ai man dlāmti gāba gā Nya gon a taba yilti tet Galili so.” 53 Yek paa ko wokko li lubii gwasi.

8 Ama yek Yesu to ten Tlāndal Tlindi Zaitun. 2 Yek Yesu li lubii gā Nya buzge nā gasi. Yek mbalāmi mas li tet mali yek tā dān nā zhila ten de tas mbokisi ang ten wul. 3 Yek man yisti mbat gāba gā Musa suk man Parisi tulli kili gon gwe sā dopti ten pat palān wu. Yek sā laki yek kilisi dlāl nya kā dlo gwasān, 4 yek sā hwi Yesu de, “Mān lishti, kili gan go ten pat palān kan sā dopti. 5 Kā mbat gāba gā Musa wo sā zini de, tān lak wundal jwasān nā ye hal se sā māshi. Ki wo yek kā dlām ye?” 6 Sā ngemti nu kān ten de tās kum ilgwe ta dlām wu sā nāma lamti tās mbit nā palti byas wul kangwe sa man tālat gwas dlaboo wu da. Ama yek Yesu ngus atli yek tā pita palti lishti nā yen ang gwas kā atli. 7 De sā pita ngemti gā Yesu wugo, yek tā tlii gaa nya yek tā wulsi de, “Kume malgwe bo taba palti byas wul sowu ni da kā kii go, tā mali dām de malgwe a nda lakti gwas nā yesi wu.” 8 Yek Yesu po ngusal gaa gwas atli yek tā pita lishti ten atli. 9 De sā kumi nu wugo, yek sā njel zatgaa dā kāli ka nām nām, kan tet ten kakshe gwasān hal yek la nak'eni gwasān, yek sā zak Yesu nā ngusi suk kilisi a nya a cina gwasi. 10 Yek Yesu tlinya yek tā ngemti de, “Kili mbalān, sā bal ko? Malgon man lilti gwa kā so nwa?” 11 Yek tā ballit de, “Wowo malgon gon mani so, mān nalti.” Yek Yesu

ballit de, “Ko tā ami mago ba liki kā so. Ningō zigaa ama bāk po pal byas wul so.” 12 Yek Yesu ci cina nā dlāmti gāba mbalān yek tā wuli de, “Amik de cilti ga dī atl. Mas malgwe nāma kopti gi go ta li kā dāmshal so, ama ta mbi cilti gā mbadli.” 13 Yek man Parisi wulti de, “Kā nāma bālti shedā ten gaa gwa ten nāk gwisi kān shedā gwe kā bāli go gem kā so.” 14 Yek Yesu ballisi de, “Kume a bāl shedā ten gaa gi mago, shedā gwe a bāli go gem kān, ten de a yis lu gwe a yil sut wu suk lu gwe ba li wu. Ama kii wo kāa yis lu gwe a yil sut wu sogo lu gwe ba li wu so. 15 Kii wo kangwe a mbalān kus wullu kān a kāa kis gāba, ama ami wo bā ba kisi gāba malgong so. 16 Ama kume de ba kis gāba mago, kisti gāba gi wo gā gem kān, ten de ami nā ngwe kān ani so. Aba de tā shinān sut wu ni suk ami. 17 Kā mbat gāba gwakān wo, sā lishi de kume mbalān de lop bāl shedā ze de nām ten wul go, shede wo gem kān. 18 To, a mi wo a nāma bālti shedā gā gāgini a Abe de tā shinān sut wu kāde na de lobī.” 19 Yek sā ngemti de, “Ako kān Aba gwa wi si ni ko nā?” Yek Yesu ballisi de, “Kāa yisan so abā kāa yis Aba gi so pak. De da kaa yisan go da kaa yis Aba gi pak.” 20 Tā dlām gāba jimi kā sa'i gwe tā nisi ma mbokti ang ten wul njaa mal lu gwe asā zi wulpi kā lubii gā Nya wu. Ama mas nā nu yek ba malgon dopti so, ten de sa'i gwas bo pi so. 21 Yek Yesu po wulsi dā de, “Ba zigaa ka a kaa ngoni, a kaa māsh kā palti byas wul gwakān. Lu gwe ba li go, kaa man lāt kāli so.” 22 Gāba gami laki yek bacina ji man Yehuda kum gāzi de, “Ko nākkān ta tlo gaa gwas ka nā, de tā wule, ‘Lu gwe ba li go, kaa man lāt sowu?’” 23 Yek Yesu ci cina nā dlāmti de, “Kii wo tet kā dī atl gan kān, a ami wo sut nya kān a yili. Kii wo gā dī atl gan kān, ami gā dī atl gan kā so. 24 Gwisi kā laki yek a wulkii de kaa māsh kā palti byas wul gwakān, de hal kume kāa bāl gem ten de amik de malgwe a hwikii de Amik de ti wu sowu kaa māsh kā palti byas wul gwakān.” 25 Yek sā gem Yesu de, “Bohwe wok de ki wo nā?” Yek tā ballisi de, “Amik de malgwe a hwikii tun tet ten ndat zhile wu. 26 Wul wonti ni da gwe ba man dlāmti tenkii a kisikii gāba dā wu. Ama malgwe shinān sut go gem kān atā dlāmi, a ilgwe a kumi mali wu kān a dlāmi mbalān ji dī atl.” 27 Yek bā mbalāmi yis gaami ten de ten Aba gwas kān tā nisi ma gāba so. 28 Ten nāk gwisi kān yek Yesu wulsi de, “Kā sa'i gwe kā tak yen ga mbalān nya wu kān, kaa lak yis gaami ten de Amik De ti. Ka yis gaami ten de bā ba pāl ilgon nā iko gā gaa gi so, ama ilgwe

Aba mboki ang dani wu kān a dlam̄i tokte. 29 Małgwe shinan wu ni suk ami tā zakanni ami nā ngwe so, ten de ilgwe tā lami wu kān pali dlip.” 30 Kā sa'i gwe Yesu dlam̄ wul jimi go, yek wonti mbalan̄ ngassi tenti. 31 Yek Yesu wul man̄ Yehuda jwe sā bal gem natī wu de, “De kume kāa ci cina nā kopti wul jwe a mbokikii ang dani wugo, kiik de mil lishti jini ji gem. 32 Kaa yis gem a gemi a laki akāa mbi gaa.” 33 Yek sā ballit de, “Mi wo gaz ji Ibarahim kān a bāma bo taħa dāmti de zhel ji malgon so. To yek laki yek kā dlam̄ de ma mbi gaa ye?” 34 Yek Yesu ndakisi de, “Gem amik ka hwikii wu, mas malgwe ata pal byas wul go zhel ga palti byas wul kān. 35 Ai, zhel wo bāta dām kā lubii ko a gashi so, ama yen wo ga lubiimi kān ko a gashi. (aiōn g165) 36 Ten nak gwisi kān, hal kume de Yeni bālkii mbit gaa go, kaa mbi mbit gaa ga gem. 37 A yisi de kii wo man̄ gaz ji Ibarahim kān, ama yekgu kāa nama ngot tlot gini, ten de kāa kan̄ mbokti ang ten wul gi so. 38 A nikii ma dlam̄ti ilgwe a yeni mal Aba gi wu, ama kii wo ilgwe kāa kumi mal Aba gwakan̄ wu kāa nama palti.” 39 Yek sā ballit de, “Ai, mi wo Ibarahim kāde Aba ganan̄.” Yek Yesu wulsi de, “De da kume Ibarahim wo Aba gwakan̄ kā go, da kaa pālan̄ ilgwe Ibarahim pali wu. 40 Ama yekgu kāa nama lamti tlot gini, ami malgwe dlamikii gem ga gaba gwe a kumi mal Nya wu. Ai, Ibarahim wo tā pālan̄ ilgon nu so. 41 Ten nak gwisi kān, ilgwe a Aba gwakan̄ pali wu kān kāa nama palti.” Yek sā wulti de, “Kā nama lamti tāk wule mi wo aba nini gaa sa! Nya na gaa gwas kāde Aba ganan̄, a tik de Aba ganan̄ ti na ngusi.” 42 Yek Yesu wulsi de, “Da Nya kāni de Aba gwakan̄ go kaa lamanni, ten de sut mal Nya kān a yili a ningi amik gu ade. Ten bi tulli ga gaa gi kān ani so ama tik shinān̄ sudī. 43 Yek laki a bākaa yis gaa ga gaba gi so ye? Ten de bākaa man̄ katti kāng so kan. 44 Kii wo ji Aba gwakan̄ Shesfan̄ kān, lamti gwakan̄ wo tāk pālan̄ ilgwe aba gwakan̄ lami wu kān. Ti wo man̄ tlot mbalan̄ kān tun tet ten ndat zhile, gem hwotti so ten de gem ni kāti so. Kume tā shel lal wugo tā dlam̄ bi gwas wi, ten de ti wo man̄ shelti lal kān aba ga lali. 45 Ama ten de gem kān a nama dlam̄ti yek laki yek bākaa bāl gem nā ami so. 46 Kā kii wo wok taħa mbit gi nā palti byas wul wo? De kume gem kān a nama dlam̄ go yek laki yek bākaa bāl gem nā ami so ye? 47 Malgwe de ti wo ga Nya kā go a tā kum ilgwe a Nya dlam̄ wu. Ilgwe laki de bākaa kumi sogo, yek de kii wo mbalan̄ ji Nya kā so.” 48 Yek man̄ Yehuda ballit de, “Ashe gem ganan̄ kān de mā dlam̄ de, ki wo

mān Samariya kān a mazhe ni kā ki wu!” 49 Yek Yesu ballisi de, “Ami wo mazhe ni kā ami so, Aba gi kān a bālti nalti ama kii wo akāa mbulan̄ni. 50 A ngwe nalti gaa gi so, ama mān ngoti ni da a malgwisi kāde mān kisti gaba. 51 Gem amik ka hwikii wu mas malgwe kop mbokti ang ten wul gi go ta māsh so ko njaa.” (aiōn g165) 52 Ten gaba gwisi kān yek man̄ Yehuda wuli de, “Yekel! Gem, ningi mā yisi wi de mān mazhe kāde ki. Ai, Ibarahim mashanni a nu kān mas man̄ dlam̄ti gaba ji Nya mashi, ama ki wo yek kā nama wulti de, ‘Mas malgwe kop mbokti ang ten wul gwa go ta māsh sol’” (aiōn g165) 53 Kā dāman̄ gwa we kā manan̄ Aba ganan̄ Ibarahim ma? Ko tā ti gaa gwas mago tā māshi a nu kān man̄ dlam̄ti gaba ji Nya māsh pak! De yek kā palli gaa gwa ye?” 54 Yek Yesu ballisi de, “Kume de a bāl nalti gaa gi mago, nalti gi ni ten bi ilgon so. Aba gi kā ni de man̄ bālti nalti, malgwe akāa wule tik de Nya gwakan̄ wu. 55 Kii wo kāa yisti so ama ami wo a yisti. Kume a dlam̄ de a yisti sowu ba dām de man̄ shelti lali nākkii, ama a yisti a nama kopti gaba gwasi. 56 Aba gwakan̄ Ibarahim pāl hwol tuk ten de tā yen sa'i gini, tā yeni yek tā pāl hwol tuk i'e.” 57 Yek man̄ Yehuda wulti de, “Bo kumānti nā! Ki de kā bo pāl gin de kutl de nāmantan̄ sowu, ama yek kā dlam̄ de kā yen Ibarahim ma?” 58 Yek Yesu ballisi de, “Gem, amik ka hwikii wu, tun a bāza bo zi Ibarahim so kān Ani dā!” 59 Ten gaba gwisi kān yek sā yem ye de sa lakti da. Ama yek Yesu hwun ka, yek tā yil dāka lubii ga Nyami ka.

9 A Yesu nama lāt nugo, yek tā yen malgon gwe sā zat dwa wu. 2 Yek mil lishti jwas ngemti de, “Mān lishti, wok pāl byas wul wo de sā zi mālgan̄ de dwa wu, ti nwa, ko man̄ zat jwasi?” 3 Yek Yesu balli de, “Palti pāl byas wul ga māli sogo ga man̄ zat jwas kā laki so, ama ten de tā mbalan̄ yen iko ga Nya tenti kān. 4 Ngetli kān tān̄ cin cina nā palti wul ga malgwe shinān̄ sut wu tun kā cin. Ai gas nān̄ tecili sa'i gwe ba malgon a man̄ palti ilgon sowu. 5 Kume de hal a yi ten dii atl go, amik de cilti ga dii atl.” 6 De tā dlam̄ gaba gwisi wugo yek tā bāza bākan̄ kā atl, yek tā nyakam̄ atl yek tā tuksi māli ten gwel. 7 Yek tā hwit de, “Zigaa, sak pol gwel gwa ka kā bingi ze ga Silom.” (ilgwe lishti gwisi nama mbokti ang dani go, yek de Malgwe sā Shinti wu.) Ten nak gwisi kān yek māli sak pol gwel ka, yek tā pali a tā nama yenti lu. 8 Yek yelān̄ dāmti jwasi suk majwe ku nā yenti gwas ten ngemti wul wu kum gazi de, “Ale mālgan̄ kāde malgwe atā dām nā zhila atā gem wul wu nā?” 9 Yek jon ji mbalāmi wule ti kān.

Yek jon jwasan wule, "Wowo, tet kān sa tesi sukti." Māli ne go yek tā wulsi de, "Yii, ami kān." 10 Yek sa ngemti de, "Dāni kān pi yek gwel gwa bul gwi?" 11 Yek tā ballisi de, "Mālgon wu de asā mbet de Yesu wu, ka nyakām atli yek tā tuksi ten gwel. Yek tā hwi de ta li bingi ga ze Silom ta poli ka. Ten nāk gwisi yek a li yek a poli ka, yek a njel yenti lu." 12 Yek sa ngemti de, "Māli nān ako?" Yek tā wuli de, "A yisi so." 13 Yek sa tala malgwe tek go dwa kāwu mal mān Parisi. 14 To, ten gas shukti kān Yesu nyakām atli yek tā bul gwel ga māli. 15 Ten nāk gwisi kān yek mān Parisi ngemti ten kangwe pi yek gwel gwas bul wu. Yek māli ballisi de, "Tā nyakām atli yek tā tuksi ten gwel, yek a poli ka, a ninga a balma yenti lu." 16 Yek mān Parisi jon wuli de, "Mālgan go sut mal Nya kān tā yil so, ten de bāta zak pālti wul gas Shukti so." Ama yek jon jwasan kum gazi de, "Dāni kān mān pālti byas wul a man pālti wul ngihti ang bi nāk gwisi gwi?" Ten nāk gwisi yek bi tatliyi tenti. 17 Yek sa po gem māli dā, yek sa wulti de, "Yek de daamti gwa tenti ye? Nāk de ki kān tā bul gwel gwa wu." Yek tā balli de, "Ai, māli wo mān dlāmti gāba ga Nya kān." 18 Bacina ji mān Yehuda wo sa bāl gem de da go māli wo dwa kāde ti ama yek ninga tā ba yen lu so. Ten nāk gwisi kān yek sa shin lu yek sa mbe mān zāt jwas tedi. 19 Yek sa ngemti de, "Yen gwakan kāde gān mā? Ti kān kāa wuli de kāa zāt dwa gwa? Dāni kān pi yek ninga tā balma yenti lu gwi?" 20 Yek mān zāt ji māli balli de, "Mā yisi de ti wo yen ganan kān, a de dwa kan mā zāti. 21 Ama mi wo mā yis kangwe pi yek ninga tā balma yenti lu, sogo malgwe bulit gwel wu so. Ngemanti ai bā yen mālān kā po yi de ti so, ta dlāmkii nā bi gwasi." 22 Mān zāt jwas dlām nāk gwisi kān ten de sa nāma bānti bacina ji mān Yehuda ten de tet da go mān Yehuda dlālli gāba de mas malgwe dlām de, Yesu kāde Almasihu go sa mbolti dākā lu motgaa gwasan ka. 23 Yek laki yek mān zāt ji māli dlām de, "Ai, ti wo yen mālān kā po yi so ngemanti." 24 Yek sa po mbe malgwe de tet da go dwa kāde ti wu dā. Yek sa wulti de, "Dlām gem kangwe Nya a mbi nālti dā wu. Mā yisi de malgwisi wo mān pālti byas wul kān." 25 Yek tā ballisi de, "Ko mān pālti byas wul kāde ti a, ami wo a yisi so. Wul denām kān a yisi. Tet da go dwa kāde ami ama ninga a ba yen lu." 26 Yek sa ngemti de, "Yek tā palik ye? Dāni kān tā pi yek tā bulik gwel gwi?" 27 Yek tā balli de, "A dlāmkii wi yek bākāa kāti kāng so. Yek laki de kāa nāma lamti tāk ya kumi dā ye? Ko kii mago kāa nāma

lamti tāk dāmān de mil lishti jwas kān?" 28 Yek paa sa dlāmi māli byas gāba yek sa wulti de, "Kik de yen lishti gwasi, ama mi wo mil lishti ji Musa kān! 29 Mā yisi de Nya gāba suk Musa, ama malgwisi wo mā yis lu gwe tā yil tet wu so." 30 Yek māli ballisi de, "Ase kān a nāma yenti wul gihti wul ang bi! Kāa yis lu gwe tā yil tet wu so, ama yek tā buli gwel. 31 Mā yisi de abā Nya a kati kāng mān pālti byas wul so. Ama atā kati kāng malgwe atā ngusit atli atā kumit bi wu. 32 Tun ten ndāt zhila ga dii atli sa bo tāba kumti de malgon bul gwel ga malgwe sa zāt dwa wu so. (aiōn g165) 33 Ai, de da kume sut mal Nya kān tā yil sut sogo da ta manān pālti ilgon so." 34 Yek sa balli māli de, "Ki de sa zāk kā pālti byas wullu, ama yek kā nāma lamti tāk mbokini ang ten wul la?" Yek sa mbolti. 35 De Yesu kumi de sa mbol māli de tā mbit wugo yek tā ngemti de, "Kā bāl gem nā Yen ga Mbalān mā?" 36 Yek māli ngemti de, "Mān nālti, wok de ti wo? Hwini ten de ta bāl gem nāti." 37 Yek Yesu wulti de, "Ai, kā yenānti wi, tik de malgwe tā nāma gāba sukki ninge wu." 38 Yek māli dlām de, "Bagaa, A bāl gem wi," yek tā ngusit atli. 39 Yek Yesu wuli de, "A tul ten dii atl gan ten de ta pal kisti gāba kān, ten de tā dwa man yenti lu, a majwe mān yenti lu dām de dwa." 40 De mān Parisi jwe sāni sukti wu kumi nu wugo yek sa ngemti de, "Yek ke? kā nāma wulti de mi mago dwa kāde mi pak a?" 41 Yek Yesu wulsi de, "Ai, da dwa kāni de kii go da pālti byas wul a nikii gaa so. Ama nāk de kāa dlām de kāa nāma yenti lu wu, to, byas wul gwakan yikii gaa.

10 "Gem amik ka hwikii ge, malgwe bāta te mal tunga mbāla tu kā bi dlābii so ama yek tā to gībi tu kā zobsi tantu go, to māli wo mukāl kān a mān bātti tantu kān. 2 Malgwe te malsi tu kā bi dlābii go tik de mān kyo gā mbāle. 3 A mān bātti dlābii bulit bi dlābimi, a mbāle kāti kāng yal gwasi. Ata mbe mbāla jwas nā shin jwasan ata tālāsi debal. 4 De tā yilli mbāla jwas debal wugo, atā ndesi cina, a mbāle kop kaal gwasi ten de sa yis yal gwasi. 5 Ama sa kop māndāki so, seko tās afiti ten de sa yis yal gā māndāki so." 6 Yesu dlāmi mbālāmi cingaliti gāba, ama yek bāsa yis gaa ga ilgwe tā nisi ma dlāmti wu so. 7 Ten nāk gwisi kān yek Yesu po dlām de, "Gem, amik ka hwikii wu amik de dlābii gā mbāle. 8 Mas majwe tuli cina go mukāl kān suk mān bātti tantu, abā mbāle a kātisi kāng so. 9 Amik de bi dlābīmi mas malgwe te tumālān go ta mbi kisti. Ta te gībi atā yili atā nāma

păt kyo. 10 Mukal wo ată tul kăn ten de tăs mukal wul, suk tloti ka, suk lilti ka, Ama a tuli ten de tas mbi mbadli asă mbi ga njikami. 11 “Amik de hwa mă̄n kyo. A hwa mă̄n kyo wo tik de mă̄n băl mbadl gwasi ten bi ga mbăle. 12 Yen haya de să kanti ten de tas pi kyobi go ti wo mbăla jwas kă so. Kume tă̄ yen kadi lă̄bi ten lat tet wugo, a tă̄ abi a tă̄ zak mbăle. A kadi lă̄bisi dop mbăle jon a tă̄ cat jon ka. 13 A mă̄lî abi ten de ti wo yen haya kă̄n a bă̄ ilgon hwotti nă̄ mbăle so. 14 “Amik de hwa mă̄n kyo, A yis mbăla jini a mbăla ji yisanne, 15 nă̄k kangwe Abe yisan wu nu kă̄n a Abe. A nima bălti mbadl gi ten bi ga mbăle. 16 Mbăla jon ni dă̄ jwe bă̄ sanî kă̄ tunga mbăle jin sowu. Si mago getli kă̄n tā tă̄lasi tedi. Si mago sa kati kă̄ng yal gini, asă dă̄m de tunga de nă̄m nă̄ mă̄n kyo de nă̄m. 17 Ilgwe laki yek Abe nă̄ma lamti gi go yek de a băl mbadl gini a kan il gini. 18 Mă̄lgon a mani kanti mbadl gi kă so, ten de amik de mă̄n bălti nă̄ gaa gini. Iko bălti ni dă̄, a iko kanti lisi ni dă̄ pak. Ilgwe Abe gi zi pălti wukgu.” 19 Ten găba gami de Yesu dlă̄m wu kă̄n yek mă̄n Yehuda njel calti găba kă̄ dlo jwasan tenti. 20 Yek wonti kă̄si wuli de, “Mă̄n mazhe kă̄de ti nă̄k gwisi kă̄ laki yek tā nă̄ma boli. Yek laki de kaa katit kă̄ng ye?” 21 Ama yek jon jwasan wule, “Wowo, ai găba gan go găba ga mă̄n mazhe kă̄ so. A mazhe mani bulti gwel dwa ma?” 22 Kāsa'i ndă̄diti asă nă̄ma biki gă̄ daamti bulti lubii ga Nya a Wurshelima, 23 a Yesu nă̄ma matliti kă̄ Baranda ga Sulemanu kă̄ lubii ga Nya. 24 Yek mă̄n Yehuda mogaa mălti yek să̄ wulti de, “Hal a gasi kă̄n ka zak ni kă̄ damshal gwi? Kume kik de Almasihusi go hwini ten dii la nă̄.” 25 Yek Yesu ballisi de, “A hwikii yek băkă̄ā bal gem so. Wul ngipti ang bi gwe a pălti kă̄ shin ga Abe gi wu kă̄ de wul jwe mbok ang tenă̄n wu, 26 ama yek băkă̄ā bal gem so ten de kii wo mbăla ji kă so. 27 Ten de mbala ji wo asă̄ kumi bi, a yissi asă̄ kobanni. 28 A nisi ma bălti mbadl mă̄n lă̄shi pakti, a basa mash so ko njaa, a bā mă̄lgwe a man kanti gwasan dă̄ ang gi ka nă̄ ndă̄lti wu. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Abe gi de tă̄ balansı wu ndă̄l man ko wokko, a bă̄ malgon a man kanti gwasan dă̄ ang gwas kă̄ so. 30 Ami suk Abe wo de nă̄m kă̄n.” 31 Yek mă̄n Yehuda po yem ye da ten de sa lakti nă̄ nali. 32 Ama yek Yesu wulsi de, “A pălikii kidi wul ngipti ang bi sut mal Abe gi wonti, gwik a gīgi kaa lakkii ten lakti gi gwi?” 33 Yek mă̄n Yehuda ballit de, “Ai bă̄ ten bi hwa wul gwe kă̄ pălti wu kă̄n ma lakkii so, ama ten bi găba mbulti gă̄ Nya gwe kă̄ dlă̄m wu kă̄n. Ki de mbalan kawai wu ama yek kă̄ nă̄ma

pallat gaa gwa de Nya.” 34 Yek Yesu ballisi de, “Ai să̄ lishi kă̄ mbat găba gwakan de, Nya dlă̄m de, ‘Kii wo wul jwe asă̄ ngusisi atl wu kă̄n’! 35 A mă̄ yisi de găba ga Nya gwe să̄ lishti wu bo tă̄ba shelti lal so, de kume Bagaa mbe majwe kum găba gwas wu de, ‘wul jwe asă̄ ngusisi atl wu’ 36 to, a ami de Aba botlă̄nni yek tă̄ shinan sut ten dii atl wu hwa, dă̄ni kă̄n a dă̄m de găba ga mbulti ga Nya ten de a wule, ‘Yen ga Nya kă̄de ami gwi?’ 37 Kume de hal wul jwe Abe nă̄ma pălti wu kă̄n a nă̄ma pălti sowu, to bă̄k bălan gem nă̄ ami so. 38 Ama kume a nă̄ma pălti wul jwe tă̄ nă̄ma pălti wu go, ko bă̄k bălan gem nă̄ ami so ma wu, bălan gem nă̄ pălti wuli, ten de tă̄k yisini akă̄ā yis gaami de, Abe ni kă̄ mi, a ami mago ani kă̄ Abe.” 39 Yek să̄ po ngwe tă̄s dopti da, ama yek tă̄ yil dă̄ka ang gwasan ka. 40 Yek tă̄ pal te kă̄t atl ga Yodan ka, kă̄ lu gwe Yohana ndă̄ pălti Baptisma wu, yek tă̄ dan kali. 41 Yek mbalan wonti tul mălti. Yek să̄ ngusi wulti de, “Ko de Yohana pă̄l wul ngipti ang bi sowu, ama mas găba gwe tă̄ dlă̄m ten mălgan go gem kă̄n.” 42 Kă̄ lu gwisi wo yek mbalan wonti ngassi ten Yesu.

11 A mă̄lgon ni dă̄ shin gwas kă̄de Li'azaru cwo nă̄ma cit gwası, ti wo mă̄n Betani kă̄n a Betani wo ban ga ka Maryam kă̄n suk yilka gwas Marta. 2 Li'azaru de cwo nă̄ma cit gwas go yilka ga Maryam kă̄n, a Maryami kă̄ de mă̄lgwe shoti mil mă̄n tă̄mi wusă̄n Bagaa ten asă̄n yek tă̄ taasi ka nă̄ mă̄ldan gaa gwas wu. 3 Yek yilkeni jwas ji modlisi shini lu Yesu de, “Bagaa, mă̄lgwe kă̄ lamti wu cwo nă̄ma cit gwası.” 4 De Yesu kumi nu wugo yek tă̄ dlă̄m de, “Cwo gwisi a bo la gă̄ mashkan so, ama nalti kă̄n a tulli Nya, a mbalan bal Yeni nalti tumali pak.” 5 Yesu lam Marta suk yilka gwas Maryam suk Li'azaru. 6 Ama ko de Yesu kumi de cwo nă̄ma cit gă̄ Li'azaru wu, yek tă̄ po mbāl multi de lop kă̄ lu gwe tani wu. 7 Kă̄ kaali wo, yek tă̄ hwi mil lishti jwas de, “Tă̄n palan te kă̄ kă̄t atl ga Yehudiya ka.” 8 Yek mil lishti jwas hwit de, “Mă̄n lishti, kă̄ multi jon duk go mă̄n Yehuda ngwe tă̄s lakki nă̄ ye, ama yek kă̄ bā po pal tok a?” 9 Yek Yesu ballisi de, “Awa de kutl cet lop kă̄ni ten ndat cin de nă̄m so nwa? To, mas mă̄lgwe nă̄ma zatgaa kă̄ cin go bă̄ta kot asă̄n so, ten de tă̄ nă̄ma yenti cilti gă̄ dii atl gan. 10 A mas mă̄n zatgaa kă̄ gas wo ată̄ kot asă̄n ten de cilti ni mălti so.” 11 De tă̄ pak dlă̄mti găba jimi wugo, yek tă̄ wulsi de, “Yelə̄n gañan Li'azaru ndembal wi, ama bali a padalti dă̄ka yembali ka.” 12 Yek mil lishti jwas ballit

de, "Bagaa, kume a yembal kan tani go, ai, ta ndoki ni." 13 Yesu wo ten bi mashkan ga Li'azaru kan ta nama gaba, ama mil lishtisi wo sa dam gwa ten ndet yembal ga shukti kan ta nama gaba. 14 Yek pa Yesu dlamisi ten dii de, "Li'azaru mash wi, 15 a nama palti hwol tuki ten bi gwakan nak de ani kali sowu, kangwe kaa man balti gem wu. Ama ninga ma lan mali." 16 Yek Tomas (malgwe asa mbet de Ngusan wu) wul yilkeni jwas mil lishtisi de, "Mi mago tan lanni tan mashan sukti." 17 De Yesu mbuk lu kali wugo yek ta kumi de sa lep Li'azaru wi hal ta pal multi de wupsi ga lebi wi. 18 Betani wo njaa suk Wurshelima kan ni, dlentat gwasan pal mil de lop so. 19 A man Yehuda wonti tul mal kaa Marta suk Maryam tas gabesi na mashan ga yilka gwasan. 20 De Marta kumi de Yesu ni tet wugo, yek ta li de tas wulit dem. Maryam wo yek ta dan a lubii. 21 Yek Marta wul Yesu de, "Bagaa, ai, da ka nan da go yilka gi a mash so. 22 Ama a yisi de ko ta nak ninge mago Nya a balki mas ilgwe ka ngemi wu." 23 Yek Yesu hwit de, "Yilka gwa aya pal kaami." 24 Yek Marta ballit de, "A yisi de taya pal kaami, ten cin pakti ga dii atl." 25 Yek Yesu hwit de, "Ai, amik de palti kaami a amik de mbadli pak. Malgwe ngasti tenan go, ko tas mash mago ta dam na mbadli. 26 A malgwe yi kaami yek ta ci cina na ngasti tenan go ta mash so. Ka bal gem na gaba gami a?" (aiōn g165) 27 Yek ta ballit de, "Yi, Bagaa, A bal gem ten de kik de Almasihusi, Yen ga Nya gwe ta tul ten dii atl wu." 28 De Marta dlam nu wugo, yek ta sak mbe yilka gwas Maryam yek ta hwit de. "Man lishti bal da, ata nama mbet gwa." 29 Na kumti nak gwisi yek Maryam tlinya bale-bale, yek ta li mal Yesu. 30 To, abu Yesu bo mbuk lu ka bami so, ata yi ka lu gwe Marta laki wulit dem wu. 31 De man Yehuda jwe ni suk Maryam ka lubiimi de sa nama gabet gwas wu yen kangwe ta tlinya bale-bale yek ta yil debal wugo yek sa kopti kaali, sa daman gwa we nak kan ta sa kulu ten gazukdisi. 32 De Maryam mbuki ka lu gwe Yesu ni wu wugo yek ta yenti yek ta nda te atl ka a cina gwasi yek ta wulti de, "Bagaa, ai, da ka nan da go yilka gi a mash so." 33 De Yesu yenti ten kulu yek ta po yen man Yehuda jwe sa tul sukti wu si mago sa nam kulu wu, yek ili tan mbadli gwas i'e. 34 Yek ta kum gazi de, "Ako kan kaa lepti ko?" Yek sa ballit de, "Bagaa, lite tak yeni." 35 Yek lnwu shoti Yesu. 36 Ten nak gwisi kan yek man Yehuda wule, "Bo yenan kangwe ta lamti wu na!" 37 Ama yek jon jwasan wuli de, "Ale tik fuli gwel ga dwa wu na? To, yek laki

yek batu pal ilgon gwe a laki abu malgan a mash sou so ye?" 38 Yek ili po hwot Yesu ka mbadli gwas i'e da, yek ta li mal gazukdisi. Gazukdisi wo shu kan sa duk ka ye, yek sa yitla bisi ka na yesi gon. 39 Yek Yesu wulsi de, "Jekan yesi ka," Ama yek Marta yilka ga mali de ta mash wu wul Yesu de, "Bagaa ningo hwunisi wusen wi ten de ta pal multi de wupsi na mashkan wi." 40 Yek Yesu hwit de, "Ale a hwiki de kume ka bal gem go ka yen nalti ga Nya na?" 41 Ten nak gwisi kan yek sa jek yesi ka. Yek Yesu lak gaa nya yek ta dlam de, "Aba, a pal hwol tuki nak de ka kati kang wu. 42 A yisi de dlip aka kati kang, ama a dlam nak gwisi ten bi ga majwe sanj ade wu, ten tas bal gem de kik shinan sudi." 43 De Yesu dlam nu wugo, yek ta tilil yal nya yek ta wuli de, "Li'azaru, yil todii!" 44 Yek malgwe mashisi yil todii, ang suk asan gwas wo ga bali ka na hwol yadi, a cina gwel gwas wo ga yitle ka na hwol lukal. Yek Yesu wulsi de, "Patlanti ka, tas zigaa." 45 Ten nak gwisi kan yek man Yehuda wonti jwe sa la gabet ga Maryam wu yen ilgwe Yesu pal wu, yek sa ngassi tenti. 46 Ama yek jon jwasan li mal man Parisi yek sa dlamisi ilgwe Yesu pal wu. 47 Yek kidi ji man Paris, suk man Parisi mbe motgaa ga bacina jwasan yek sa dlam de, "Yek ma nanma palti ye? Mal gami kawu ta nima palti wonti wul ngipti ang bi, gwe nama mbokti ang de ti wo sut mal Nya tani wu! 48 Kume ma zakanti yek ta ci cina na palti wul jimi go, mas mbalan a bal gem natu. A man Roma a tulis asa kamini lu ganan suk lubii ga Nya ganan ka." 49 Ama yek gon gwasan gwe asa mbet de, Kayapa wu, malgwe tik de bacina ga man Paris ten gin gwisi wu wulsi de, "Kii wo kaa yis ilgon so ko njet. 50 Ase kaa yisan gaami so nwa! Ai, a mani ni ta mbalan de nam ka mash ten bi mbalan, da gwe ta mas mbalami ka lil ka wu." 51 Gaba gan de Kayapa dlam go daamti ga gaa gwas ka so, ama nak de tik de bacina ga man Paris ten ginisi wu, ta dlam gaba ga Nya de Yesu a mash ten bi ga man Yehuda, 52 ba de ten bi ji man Yehuda na ngusan so, ama ten de tas mo mil ji Nya jwe sanj ga cati danka wu tas dam de nam. 53 Kan tet ten cin gwisi yek sa pal tantu ga kangwe sa pi asa tlo Yesu wu. 54 Ten nak gwisi kan yek ba Yesu matl ka man Yehuda ten dii so. Ka lal ga nak gwisi wo yek ta zak kat atl ga luisi yek ta li ka atl gwe ni njaa ka me wu, ka ban gwe asa mbe de Iprem wu, kali kan ta dam suk mil lishti jwas. 55 De sa'i Bik Dakciti ga man Yehuda bal njaa wu, yek mbalan wonti jwe sa ni ka kauye wu to Wurshelima ten de tas pol gaa gwasan

ka, nák kangwe a mán Yehuda pálí wu abá biki 60 tul so. 56 Yek mbalan pita ngot gá Yesu káli, sá ngusi dlálti dán nya ka ká lubii gá Nya ása náma ngemti ji yilkeni jwasan de, “Yek de daamti gwakan ye? Ko nák kan ta tul ká lu biki so ná?” 57 Ten de kidi ji mán Paris suk mán Parisi dlám wi de, tá mas malgwe yis lu gwe Yesu ni wu sak dlamisi kangwe sa dopti dá wu.

12 A multi de mukka ká bali ása pal Biki Dakciti nugo, yek Yesu li báñ Betani báñ gwe káli kán Li'azaru malgwe de Yesu pallat kaami wu náma dámpti wu. 2 Kali kán sá pali ilga nguki gá ká gasi Yesu. Marta ká hulisi ilga ngukisi, a Li'azaru ni ká majwe sá nguk ilga nguki suk Yesu wu. 3 Yek Maryam kan buntan mil nardi mán tamí wusán mán wulpi i'e, yek tá shoti ten asan gá Yesu, yek pa tá taasi ka ná madlán gaa gwasi. Yek tamí wusán gá mili njikan mas lubiimi ka. 4 Ama yek Yehuda Iskariyoti ti de gon kán ká mil lishti jwas wu, malgwe tik ka lak báñ bi gwas wu wuli de, 5 “Yek de ilgwe laki bá a wul mil mán wulpi gami ka a báñ wulpi majwe bá ilgon nisi dá sowu so ye? Mil gwe wulpi gwas a mbuk batlti ga lebura ga gin de nám wu!” 6 Yehuda dlám gába gami kán báñ de ten de a bi gá majwe bá ilgon nisi dá so wu hwotti kán so, ama ten de ti wo mukal káde ti. Nák de tik nisi de man ngipti wulpi wu, atá mukal tet gíbi. 7 Yek Yesu balli de, “Zakanti, nák de tá zi mili ka kán ten de gá shiri gá cin gwe sa leban wu. 8 Ai majwe wul nisi dá sowu nán sukkii ko agasi, ama abá ko agasi kán kaa ni suk ami so.” 9 De mán Yehuda wonti kumi de Yesu ni dá káli wugo, yek sá tuli báñ de ten bi ga Yesu tokte ká so, ama tás yen Li'azaru de Yesu pallat kaami wu pak. 10 Ten nák gwisi kán yek kidi ji mán Paris pál tantu tlót gá Li'azaru pak, 11 ten de mán Yehuda wonti ngassi ten Yesu, yek sá kópti ten bi ga Li'azaru. 12 De lu tlo wugo yek wonti mbalan jwe sá sa Biki Dakcitisí wu kumi de Yesu ni ten tantu lát Wurshelima. 13 Yek sá kotl daa dabino yek sá yil to mali ká yek sá wulit dem ása náma tliti yal nya ten wulti de, “Hosana!” “Mán albarka káde malgwe tul ká shin gá Bagaa wu!” “Mán albarka káde Guu gá mán Yisraila!” 14 De Yesu mbi yen zhaki gon wu yek tá to tenti, nák gwe sá lishi de, 15 “Bá banti cik so, ki Sihiyona, bo yen Guu gwa ten tulti, ten yen zhaki.” 16 Ten ndat zhile wo yek báñ mil lishti jwas yis gaa gá mas wul jimi so. Se kaal dá mbít nalti gá Yesu kán, yek sá lak yisi de mas wul jimi ni gá lishi tenti, a yekgu wuli pi nák kangwe de sá lishi wu.

17 Yek wonti mbalan jwe sáni sukti ká sa'i gwe tá taki bi Li'azaru tás pallat kaami, a tás yil tot dáká gazukdá káwu, ngusi dlámti mbalan ilgwé Yesu pálí wu. 18 Wonti mbalan li mal Yesu tás wulit dem ten de sá kum wul ngipti ang bi gwisi de tá pálí wu. 19 Yek mán Parisi wul yilkeni jwasan de, “Bo yeni ni mán cin báñ so ko njet. A yekgu mas mbalan ji dii atl báñ ma kópti gwasi!” 20 To, mán Girik jon ni ká majwe sá sa ngusti atl Nya ká mbalan jwe sá la biki wu, 21 sá li tet mal Pilip, malgwe yil tet Betseda ká atl ga Galili wu, yek sá ngemti de, “Mán nalti, mán náma lamti gába suk Yesu.” 22 Yek Pilip lak hwi Andarawus, yek si de lobí li yek sá lak hwi Yesu. 23 Yek Yesu ballisi de, “Sa'i gwe sa nalli Yen gá Mbalan wu pi wi. 24 Gem amik ka hwikii ge, de kume gwe alkama nda ká shu yek mash ká sogo, asa de gwesi de nám. Ama de kume gwesi mash ká wugo, a wut mil wonti. 25 Mas malgwe lam mbadl gwasi go sa hwulti da. Ama mas malgwe nge mbadl gwasi ten dii atl gan go, zati kán tá náma zati ka kangwe bá a paki ká sowu. (aiōnios g166) 26 Mas malgwe a pálí wuli go ngetli kán tás kobánni. A mas lu gwe ani go mán pálí wul gi ani káli suk ami pak. Aba gi a nalli mas malgwe tá nima pálí wul wu. 27 “Ningo mbadl gi náma hwotti gini. Yek ba dlám ye? Ta wule ‘Aba kami sa'i gami ká nwa?’ Wowo, ai, sa'i gamisi káde ilgwe laki yek a tul ten dii atl wu. 28 A, Aba nalli shin gwa!” Yek yal gon wul sut nya de, “Ai, a nalli wi, a ba ya nalli da.” 29 De mbalan jwe sáni káli kum yali wugo, yek sá wuli de, “Nyaze bá gaa wi.” Jon jwasan wo yek sá wule, “Yen shinti ga Nya ká hwit gába!” 30 Yek Yesu wulsi de, “Yal gami wo ten bi gwakan kán tuli, ama báñ de ten bi gi kán tul so. 31 Ningé kán sa kísi gába dii atl gan, a ninge kán sa mbol mán guu gá dii atl gan dáká gobdlan guu ka. 32 Ama sa'i gwe sa ttilán tot dáká atl ká go, ba dlák mas mbalan tet malanni.” 33 Yesu dlám nák gwisi kán tás mbok ang ten wundal ga mashkan gwe ta pálí wu. 34 Yek mbalámi wulti de, “Mán kumi ká mbát gába ganan de Almasihu a mash so. To dáni kán ka wuli de, ‘Ngetli kán tás tlíl Yen gá Mbalan gwi? Wok de Yen gá Mbalámi wo?’” (aiōn g165) 35 Yek Yesu wulsi de, “Cilti ni sukkii gá nak njet sa'i. Lánni tun a cilti yi sukkii ten de dámshal a lak man ngetl gwakan. Mán lát ká dámshal wo tás yis lu gwe tá náma lát wu so. 36 Bálán gem ná cilti tun a cilti yi sukkii, ten de ták dámán de mil ji cilti.” Yesu pakisi dlámti gába wugo yek tá zigaa yek tá hwunisi ka. 37 Ko de Yesu ngusi pálí wul ngipti ang bi wonti ten

gwel gwasan wu, ama mas na nak gwisi yek basa bal gem nat so. **38** Gwisi pi kan ta njikan gaaba ga Ishaya man dlamti gaaba ga Nya de, “Bagaa wok bal gem na gaaba ganan wo a wok de malgwe sa mbokit ang ten iko ga Bagaa go?” **39** Yek laki yek basa man balti gem so, nak kangwe Ishaya po dlam ka luisi gon de, **40** “Ta pallasi de dwa yek ta kangal mbadl jwasan ka, ten de bas yen lu na gwel gwasan so, a bas yis gaami ka mbadl gwasan so, hal asa pal tet malanni ta ndoksi da so.” **41** Ishaya dlam nak gwisi kan ten de ta yen nalti ga Yesu yek ta gaaba tenti. **42** Ama mas na nak gwisi wo wonti mbalan ngassi tenti, hal suk wonti mbalan tet ka bacina jwasan sa ngassi tenti. Ama ten de sa banti man Parisi yek basa dlam de sa ngas tenti so, ten de bas mbolsi daka lu motgaa gwakan ka so. **43** Nak de sa lami de tas mbi tasti mal mbalan man kangwe sa lami de tas mbi tasti mal Nya wu. **44** Yek Yesu tlil yal nya yek wuli de, “Mas malgwe bal gem na ami go ami na ngwe kan mali bal gem da tokte so, ama ta bal gem na malgwe shinan sut wu. **45** Mas malgwe nama yenti gi go, mali nima yenti ga malgwe shinan sut wu. **46** Nak cilti kan a tul ten dii atl ten de ba mas malgwe ngasti tenan wu dam ka damshal so. **47** “A mas malgwe kum gaaba gini, ama yek bat koobi sogo amik de malgwe a kisit gaaba wu so. A tul ten de ta pali nol dii atl so, ama a tul ten de ta kis dii atl. **48** Mas malgwe ngeni yek ta nge kanti gaba gi go, malgwe a nolti wu ni da, gaba gwe a dlam wu ka nolti ten cin pakti ga dii atl. **49** Ten de ilgwe a nama mbokti ang dani go gi ka so, ama Abagi de ta shinan wu ka dlami ilgwe ba dlam wu, suk kangwe ba dlam gafe wu. **50** A a yisi de mbalan a mbi mbadl man laishi pakti tumal gaba ga Aba gini. Ten naak gwisi kan mas ilgwe a dlam go ndakce kan ni suk kangwe Aba hwi de ta hwikii wu.” (**aiōnios g166**)

13 Asa ni naak gwisi tun abu sa'i Biki Dakcitis 60 pi so. Yesu wo ta yisi de sa'i zakti dii atl gwas tas pal to mal Aba ka pali wi. Nak de ta lam mbalan jwas de sa ni ten dii atl wu, yek ta mbokisi ang ten kangwe ta lamsi wu. **2** Ka sa'i gwe Yesu suk mil lishti jwas nima ngukti ilga nguki ga ka gas wu, a shedan te ka mbadl ga Yehuda Iskariyoti yen ga Siman wi de tas bal bi ga Yesu. **3** A Yesu yisi de Aba lak mas wul ka ang gwasi, ta yisi de sut mal Nya kan ta yil sudi a mali kan ta pal to ka. **4** Yek Yesu tlinya yek ta ndus lukal gwas ga tu kaali ka, yek ta kan tawul yek ta hap te dlo ka. **5** Kaal da naak gwisi yek ta shot ze ka gali,

yek ta njeli polti asan mil lishti jwas, ata nama taasti ka na tawul gwe ta hap te dlo ka wu. **6** Yek Yesu li mal Siman Biturus. Yek Biturus wulti de, “Bagaa, kik ka poli asan ma?” **7** Yek Yesu ballit de, “Nak ningko ka yis ilgwe a nama palti wu so, ama ka kaali wo kaa yis gaami.” **8** Yek Biturus wulti de, “Wowo, ami wo ka poli asan so.” Yek Yesu ballit de, “To, de kume a polik ka sogo ki wo ilgon a mo sukki so.” (**aiōn g165**) **9** Yek Biturus wulti de, “Bagaa de nuk wu, asan gi kan ka poli ka tokte so ama poli suk ang suk gaa gi pak!” **10** Yek Yesu ballit de, “Malgwe wutit ze wugo asan gwas kan ata poli ka, dli gwas mbun wi. A yek ge kii wo sabta nikii da, ama ba de mas jwakan ka so.” **11** Ten de Yesu yis malgwe a bal bi gwas wu, yek laki yek ta dlam de ba de mas jwakan kan sabta nikii da sowu. **12** De ta polisi asan wugo, yek ta kin lukal gwas lysisi, yek ta pal ka lu damti gwasi yek dam atli. Yek ta ngemsi de, “Kaa yis gaa ga ilgwe a palikii gwa?” **13** “A kaa mbe de Man ‘Lishti’ suk ‘Bagaa.’ A gem kan, ten de naak gwisi kan ni. **14** Tun naak de ami de Bagaa suk Man lishti gwakan ama yek a polikii asan wu, kii mago mbun de tak poli asan yilkeni jwakan. **15** A zikii lal wi, ten de kii mago tak pali naak kangwe a palikii wu. **16** Gem amik ka hwikii ge, zhel nal man baboo gwas so, a ba yen shinti nal man man shinti gwas so. **17** Ningde kaa yis wul jimi wu, kaa dam de man albarka de kume kaa pali wu. **18** “Ba de ten mas jwakan kan a nama gaba so. Ten de a yis majwe a botli wu. Gwisi wo ten de ta njikan ilgwe sa lishi ka gaba ga Nya kan, de, ‘Malgwe nama ngukti wul gi wu tli gaa.’ **19** “A nikii ma hwiti gami kan tun ninge abu bo pi so, ten de kume de sa'i pi wugo akaa bal gem de Amik de ti. **20** Gem amik ka hwikii ge, mas malgwe kan malgwe a shinti wu go ami kan ta kamanni, a malgwe kaman go, malgwe shinan wu kan mali kanti.” **21** De Yesu dlam gaba gami wugo yek ili hwotti ka mbadl i'e. Yek ta dlam ten dii de, “Gem amik ka hwikii ge, gon gwakan a bal bi gini.” **22** Yek mil lishtisi ngusi yenti ga yilkeni jwasan ka shu gwel, ten de sa yis yen lishti gwe ta nama gaba tenti so. **23** A gon ka mil lishtisi, yen lishti gwe Yesu lamti i'e ni na zhila njaa mali. **24** Yek Siman Biturus hwit gaba ga pali na ang de, “Ngemti, wok ta nama gaba tenti wo.” **25** Yek yen lishti gwisi dam te ka yek ta ngasti ten netgi ga Yesu, yek ta ngemti de, “Bagaa, wok de ti wo?” **26** Yek Yesu ballit de, “Ba njop nak burodi ka gali, a malgwe a balti go tik de mali.” De Yesu kan nak burodisi yek njop ka gali wugo yek ta

bäl Yehuda Iskariyoti yen ga Siman. 27 Yehuda nama kanti burodisi, yek Shedad te kati. Yek Yesu wulti de, “Ilgwisi de ka pali wu, se tak pali bale-bale.” 28 Ama yek ba malgon yis ilgwe laki yek Yesu dlamt gaba gwisi ka majwe sa nama ngukti wuli wu so. 29 Nak de Yehudasi k de man ngipti wulpi gwasan wu, yek jon k mil lishtisi dam gwa gwe Yesu nit ma hwiti de tas wul ilgwe sa lami de ga biki wu kan, sogo de tas bal ilgon man lašhi wul. 30 Ta nama kanti nak burodisi yek ta yili. Kä sa'i gwisi wo a gas ka bali. 31 De Yehuda zigaa wugo yek Yesu dlam de, “Ninge kan sa nalli Yen ga Mbalan, yek sa nalli Nya tumalti pak. 32 De kume Nya mbi nalti tumalti wugo, to, apaa Nya gaa gwas bal Yeni nalti a Yeni mbi nalti bale-bale. 33 “Mil jini, damti gi sukkii wo ga nak njet sa'i ka bali. Nak gwe a hwi man Yehuda de, lu gwe ba li go kaa man lat sowu, nak gwisi kan a nikii ma dlamt ninge de, kaa ngo lu gwe ani wu. 34 “Pyal mbat gaba kan a nikii ma balti de lamän yilkeni jwakan. Nak kangwe a lamkii wu, nak gwisi kan kii mago lamän yilkeni jwakan. 35 Tu ten nak gwisi kan mas mbalan a yisi de, kii wo mil lishti ji kan, de kume kaa lam yilkeni jwakan wu.” 36 Yek Siman Biturus ngemti de, “Bagaa a ako kan ka li ko?” Yek Yesu ballit de, “Lu gwe ba li go ka man kop gi nak ninge so, ama kaa kaali wo ka kobanni.” 37 Yek Biturus ngemti de, “Bagaa, Yek laki de ba man kopti gwa ninge so ye? Ai, ba balan mbadl gini ten bi gwa.” 38 Yek Yesu ballit de, “Ase ka balan mbadl gwa ten bi gi nwa? Gem amik ka hwik ge, ka nge yisti gini asami de mekan abä gunda kol bo lak yal so!

14 “Ba ilgon hwotkii so. Balan gem na Nya a kaa bal gem na ami pak. 2 Kä lubii ga Aba gi wo lu damti ni da wonti de nak gwisi kani sogo, da ba hwikii nu so. Ba to kali a tok lakanikii lu. 3 Kume de a to yek a lakanikii lu wugo, ba pali a yemkii to malan ka, ten de tak daman ka lu gwe ani wu. 4 Ai, lu gwe ba li go ka yisan tantu lati.” 5 Yek Tomas wul Yesu de, “Bagaa, ai ma yisan lu gwe ka li wu so, daní kan ma yis tantu lat kali gwi?” 6 Yek Yesu ballit de, “Amik de tantui, amik de gemi a mik de mbadli pak. Ba malgwe a man lat mal Aba wu se ta kobi tu malanni. 7 De da gem kaa yisan go, da kaa yis Abe pak. A nak ningko kaa yisti wi, a kaa yenti wi pak.” 8 Yek Pilip wulti de, “Bagaa, mbokini ang ten Abe, kume kaa pali nugo ma mbi ilgwe ma lami wu yi.” 9 Yek Yesu ballit de, “Nak kangwe a dam sukkii ga tlal sa'i nugo ama hal ninge

yen baka bo yisan sa Pilip? Mas malgwe yenan wugo mali yen Abe wi. Dani kan ka wule, ‘Mbokini ang ten Abe gwi?’ 10 Kä balan gem de ani kaa Abe, a Abe ni kaa ami so nwa? Ai, gaba gwe a nikii ma dlamt go na iko ga gaa gi kaa so. Ama Abe de taní kaa ami wu ka nama palti wul jwasi. 11 Balan gem na ami de a dlam de ani kaa Abe a Abe ni kaa ami wu, sogo balan gem ten bi ga wul ngipti bi ang jwe a pali wu. 12 Gem amik ka hwikii ge, mas malgwe nama ngasti gwas tenan go ta pal wul jwe a nama palti wu. Hal ta pal kidi wul jwe kidi man jimi wu, ten de ba to mal Abe. 13 Mas ilgwe kaa ngemi kaa shin gi go ba pali, ten de ta Abe mbi nalti tumal Yeni. 14 Ko yek kaa ngemi kaa shin gi go ba palikii. 15 “Kume kaa lamän go kaa kop mbat gaba gini. 16 A ba ngem Aba, ata balkii Man Zat Ang ti ne go ta dam sukkii ba pakti. (aión g165) 17 Tik de Shishi ga gem, gwe ba dii atl a man kanti gwas so ten de dii atl bo taba yenti gwas so a batä yisti so. Ama kii wo kaa yisti wi, ten de ta nama damti sukkii, a ta dam kaa mbadl gwakan. 18 Ba zakkii nak majwe man zat jwasan mash kawu so, ba tul malkii. 19 Nak njet sa'i kaa bali a ba dii atl a po yenan so, ama kii wo kaa yenanni. Ten de mbadl ni da, kii mago kaa dam na mbadl pak. 20 Ten cin gwisi kan kaa yisi de ani kaa Aba gini, a kii wo kaa ni kaa ami, a ami mago ani kaa kii. 21 Mas malgwe yis mbat gaba jini ata nama kopti go tik de malgwe lamän wu. A malgwe lamän go Aba gi a lamti, a ami mago ba lamti a mbokit ang ten gaa gini.” 22 Yek Yehuda (ba de Yehuda Iskariyoti so) wulti de, “Bagaa, yek laki de mi kan ka mbokini ang ten gaa gwa, ama ba de dii atl kan ka mbokini ang ten gaa gwa so ye?” 23 Yek Yesu ballit de, “Mas malgwe lamän go, ta kop wul jwe a mbok ang dani wu. A Aba gi a lamti, ma tul mali a ma dam sukti. 24 Malgwe lamän so go batä kop wul jwe a mbok ang dani wu so. Gaba jin de kaa nama kumti go, gaba ga gaa gi kaa so, ama gaba ga Abe de ta shinan sut wu kan. 25 “A dlamikii mas gaba jimi a yi sukkii. 26 Ama Man Zat Ang gwe tik de Shishi ga Nya, de Aba a shinti sut kaa shin gi wu, tik ka mbokikii ang ten mas wul ata daamikii mas wul jwe a dlamikii wu. 27 A nima zakti gwakan kaa tamí damti, tamí damti gi kan a nikii ma balti. Ba nak kangwe a dii atl bali wu kan a nikii ma balti so. Bäk hwotan gaa gwakan so ba banti cikii so. 28 ‘Kaa kuman ten dlamt de, ‘Ba zigaa ka a ba ya pal sut malkii da.’ De kume kaa lamän go, kaa pal hwol tuki ten de ba to mal Aba, ten de Abe mananni. 29 A, ningko a dlamikii wi tun a ba bo pi

so, ten de sa'i gwe pi wugo akaa bal gem. 30 Ba po dlamikii wonti gaaba so, ten de man guu ga dii atl gan nima tulti, ama iko nit da tenan so. 31 Ami wo a nagma palti ilgwe Aba hwi de ta pali wu ndakce, ten de ta dii atl yisi de a lam Abe. "To, tlannya ma zakan lu gan.

15 "Amik de tlindi inabi ga gem, a Aba gi wo tik de man kolti zhimi. 2 Mas yen angtlindi gwe ni ten ami de bata wut mil sowu ataq wotl ka, ama mas yen ami gwe a wut mil go ataq mbal lakanti ka ten de ta mbal wut mil i'e da. 3 Ko ta nak ninge mago sabta nikii da ten bi ga gaaba gwe a dlamikii wu. 4 Sa ten dli gini, ami mago ten dli gwakan. Nak kangwe a ba yen angtlindi inabi a man wutti mil so seko kume de tanii ten dli ga tlindi inabisi wu, nu kan kii mago kaa mani so seko kume de kani ten dli gi wu. 5 "Amik de tlindi inabi, a kik de mil ami. Malgwe sa ten dli gini, yek a sa ten dli gwas go, mali ka wut wonti mil, ten de kume de ba suk ami ka so go kaa man palti ilgon so. 6 Mas malgwe sa ten ami sogo, mali ni nak yen angtlindi gwe sa wotl ka yek nko kawu. A mbalan moo wundal ji mil angtlindi jwisi asa wut kaa wutu asa kweli ka. 7 Kume de kaa sa ten dli gini yek gaaba gi sa ka kii go, kaa ngem mas ilgwe kaa lami wu asa palikii. 8 Palan hwa damti wundal gwe a mbok ang de kii wo mil lishti ji kade kii wu, ten de yek de ilgwe a tulii nalti Aba gi wu. 9 "Nak kangwe Aba lamian wu, nak gwisi kan a nima lamti gwakan. To, se tak damtan ka lamti gwe a nikii ma palti wu. 10 Ami wo a kop mbat gaaba ga Aba gini a dam ka lamti gwasi. Nak gwisi kan kaa dam ka lamti gini de kaa kop mbat gaaba gi wu. 11 A dlamikii gwisi kan ten de ta palti hwol tuk gi dam ka kii, a palti hwol tuk gwakan njikan da. 12 Mbait gaaba gi kade, tak lamian yilkenci jwakan nak kangwe a lamkii wu. 13 Lamti gon man lamti gan so, de ta mbalan bal mbadl gwas ten bi ga yelen gwasi. 14 Kii wo yelan ji kan de kume kaa pal ilgwe a wulkii de tak pali wu. 15 Ba po mbekii de zhel so, ten de zhel yis ilgwe a ba boo gwas pali wu so. Ama a nagma mbet gwakan de yelan jini ten de a dlamikii mas ilgwe a kumi mal Aba gi wu wi. 16 Kiik botlan so ama amik botlkii, yek a lakkii tak palan hwa damti nak tlindi man wutti mil jwe ba a paki sowu. Apaa Abe balkii mas ilgwe kaa ngemi ka shin gi wu. 17 Mbait gaaba gwe a zikii wu kade, tak lamian yilkenci jwakan. 18 "Kume de dii atl nge kii go, yisi de da go ta nge pa yek ta nda net gwakan. 19 Da kume kii wo ga dii atl kani go, da

dii atl a lam ilgon gwasi, ama ten de kii wo ga dii atl ka so, a botlkii tet ka dii atl, yek laki yek dii atl nima net gwakan. 20 Daaman ilgwe a dlamikii wu de, 'Ba zhel a man bagaa gwasi so.' Kume sa ci dlelgapcan go, kii mago sa cikii dlelgapcan pak. Da kume sa kop gaaba gi go, da sa kop gaaba gwakan pak. 21 Sa palikii mas wul jimi kan ten bi ga shin gini, ten de sa yis malgwe shinan sut wu so. 22 Da ba tuli yek a dlamisi gaaba sogo, da byas wul a nisi gaa so. Ama ningi hujja nisi da ten bi byas wul gwasan so. 23 Mas malgwe nge go, mali nge Aba gi pak. 24 A pal wul wonti ka dlo gwasan, wul jwe ba malgon bo ta ba palti so wu. De da a wule a palan wul jwisi so go, da byas wul a nisi gaa so. Ama ningi sa yen wul ngipti ang bi jwe a pali wu, ama mas nak gwisi yek sa ngeni yek sa nge Aba gi pak. 25 Gwisi pi kan ten de ta njikan gaaba gwe ni lishi ka mbat gaaba gwasan wu de, 'Sa ngeni ten koo lu.' 26 "Ba shinikii lu sut na Man Zat Ami, ta yil sut mal Abe ata susut malkii. Tik de Shishi ga gem gwe a yil sut mal Abe wu, tik ka dlam gaaba tenanni. 27 A kii mago sheda kan ten de tun tet ten ndat zhile kan kaa ni suk ami.

16 "A dlamikii mas wul jimi kan ten de bak palan na kaal ten bi balti gem gwakan so. 2 Sa mbolkii daka lu motgaa jwasan ka. Gem sa'i yi tedj gwe de mas malgwe tllokii wu a dam gwa we Nya kan ta nit ma palti wul wu. 3 Sa pali nak gwisi kan ten de sa yis Aba so a basa yisan so pak. 4 A dlamikii wul jimi kan ten de kume sa'i pat jwasan pi wugo a kaa daami de a dlamikii wi. 5 "Ningo a ba to mal malgwe shinan sut wu. Ama mas na nak gwisi yek ba gon gwakan ngeman de, 'A ako kan ka li ko so?' 6 Mbadl jwakan njikan na duu tuki ten de a dlamikii wul jimi. 7 Ama gem amik ka hwikii ge, zatgaa gi a manikii mani, ten de Man Zat Ang gwisi a tul so de kume a zigaa sowu. Ama kume a zigaa wugo ba shinikii lu sut na ti. 8 Sa'i gwe Man Zat Ami tul wugo ta mboki ang dii atl de daamti gwasan ten bi byas wul, suk palti wul ndakce, suk kisti gaaba wo ndakce kan ni so. 9 Daamti gwasan ten byas wul ni ndakce so ten de sa nge balti gem tenanni, 10 Daamti gwasan ten palti wul ndakce ni ndakce so ten de ba to mal Aba gini abaa kaa ci cina na yenti gi so. 11 Daamti gwasan ten kisti gaaba ni ndakce so ten de sa kisi gaaba man guu ga dii atl gan wi. 12 "Naa wul wonti jwe ba dlamikii wu ni da ama nak ningi go kaa bo yis gaa gwasan so. 13 Ama sa'i gwe de

Shishi ga gem tul wugo, ta mbokikii ang ten mas gem. Ten de gaba ga gaa gwas kan ta dlam so, ama ilgwe ta kumi wu kan tā dlami atā hwikii wul jwe a pi wu. **14** Ta balan nalti ten de ilgwe a hwit wu kan ta dlamikii. **15** Mas wul jwe ni Aba da go gi kan. Yek laki yek a dlam de Shishi a kan wul jwe a hwit wu a tā dlamikii. **16** “Kaal da nak sa'i gon wo kaa po yenan so, ama kaal da nak sa'isi gon wo kaa po yenan da.” **17** Yek jon kā mil lishtisi hwi yilkeni jwasan de, “Yek de ilgwe tā nama mbokti ang dani wu, de tā wule, ‘Kaal da nak sa'i gon wo kaa po yenan so, ama kaal da nak sa'isi gon wo kaa po yenan da wu ye?’ A yek de ilgwe tā nama mbokti ang dani wu, de tā wule, ‘Ten de ba to mal Aba wu ye?’” **18** Yek sa ngusi kumti gazi de, “Yek de ilgwe tā nama mbokti ang dani wu, de tā dlam de ‘Kaal da nak sa'i gon wu ye?’ To, mi wo mā yis gaa ga ilgwe tā nama dlamti wu so.” **19** Yesu lak yisi de mil lishti jwas nama lamti tas ngemti ten gaba gwisi wugo, yek ta wulsi de, “Kā nama ngemti ji yilkeni jwakan ten ilgwe a mbok ang dani wu de a dlam de, ‘Kaal da nak sa'i gon wo kaa po yenan so, ama kaal da nak sa'isi gon wo kaa po yenan da wu nwā?’ **20** Gem amik ka hwikii ge, kaa kuli a kā pal duu tuki, ama dii atl a pal hwol tuki. Kaa pal duu tuki, ama duu tuk gwakan a pal de hwol tuki. **21** Kume de kili mbalan ba zi yen go a cit i'e ten de sa'i zat yen gwas pi wi. Ama de tā pak zat yen wugo a cicit gwe tā tla wu masanit ka, ten de ta njikan na hwol tuk ten de zi yen ten dii atl. **22** Nak gwisi kan nikii pak, ningo kāni kā duu tuki ama ba ya yenkii da, apaa kā pal hwol tuki. A ba malgon a kamikii hwol tuk gwakan kā so. **23** Ten cin gwisi wo kaa ngemi ilgon so. Gem amik ka hwikii ge, Aba a bālkii mas ilgwe kā ngemi kā shin gi wu. **24** Hal ninge kā bo ngem ilgon kā shin gi so. Ngemini kaa mbi, ten de ta palti hwol tuk gwakan njikan da. **25** “Kode a dlamikii gaba na cingalti gaba ten de ta yillikii gaami da wu. Ama sa'i gwe de ba dlamikii gaba ten bi ga Aba ten dii wu ni tedī, abā ba po dlamikii gaba na cingalti gaba so. **26** Ten cin gwisi wo kaa ngem wul kā shin gini. Kaa ngem Aba na gaa gwakan, amik ka ngemti kā lal gwakan so. **27** Ten de Abe na gaa gwas nama lamti gwakan, nak de kā lamanni yek kā bal gem de a yil sut mal Nya wu. **28** A yil sut mal Aba yek a tul ten dii atl, a ningi ba zak dii atl ta pal to mal Abe ka.” **29** Yek mil lishtisi wuli de, “Yauwa! Ningo kā ba gaba ten dii ca kā po yi ma gaba na cingalti gaba so. **30** Ningi mā yisi wi de kā yis mas wul. Kā man ballat

gaba ten kumti gaz wul tun abā mbalan bo ngemki so. Gami laki yek mā bal gem de sut mal Nya kan kā yili.” **31** Yek Yesu ballisi de, “Ashe ningi kāa bal gem wu nwa?” **32** “To, ama sa'i aya pi, hal nin mago yek gu pi wi gwe de mas jwakan a ap dānka lubii jwakan ka akāa zakan na ngwe wu. Ama mas na nāk gwisi wo ami na ngwe kan ani so ten de Aba ni suk ami. **33** “A dlamikii wul jimi kan ten de tāk mbi tāmti dāmti kā ami. Ten dii atl gan go kāa nama tlat bomti, ama dāman na dlot mbadli ten de a ci bān ten dii atl wi.”

17 De Yesu dlam gāba jimi wugo, yek tā tlii gaa gwas nya, yek tā gaba suk Nya yek tā dlam de. “Aba sa'i pi wi. Bāl Yen gwa nalti, kangwe Yeni a bālkii nalti wu. **2** Ten de kā bāl Yeni iko ten mas mbalan ten tas bal mbadl man lašhi pakti majwe ka balti si wu. (aiōnios g166) **3** Mbadl mān lašhi pakti kādē tā mbalan yiski, ki de Nya de Nam gwe ki na ngwe kan asā ngusik atl wu asā yis Yesu Almasihu gwe kā shinti sut wu. (aiōnios g166) **4** A bālkii nalti ten dii atl ten de a pak palti mas wul jwe kā zi wu. **5** Ningi Aba, nallan na nalti gwe ni da a malki tun basa po pāl dii atl sowu. **6** “A mboki mbalan jwe kā bālansi ten dii atl wu ang tenki wi. Tun tek go si wo jwakan, yek kā bālansi a yekgu sā kop gaba gwa wi. **7** Yek ningi sā yisi de mas ilgwe de kā bāl go tet malki kan ni. **8** Ten de gaba gwe kā hwi go a dlamisi yek sā kan wi, yek sā yisi de gem tet malki kan a yil sudī, yek sā bāl gem de kik shinan sudī. **9** A nama ngemti gwa ten bi gwasan. Ba de ten bi ga mān dii atl kān a nama ngemti gwa so, ama ten bi ga mbalan jwe kā bālansi wu, ten de si wo mbalan jwa kan. **10** Ai mas ilgwe ni dā go gwakan, a mas ilgwe nik dā go gi kan. Asā nama yenti nalti gini tumal wul jwisi. **11** A nama lat malki ba po ci cina na dāmti ten dii atl gan so. Ama si wo sā yi ten dii atl dā paa. A Aba Man Cilti, katisi ang gaa na ndalti ga shin gwa gwe yek de shin gwe kā bālanni ten de si mago tas dām de nām nāk kangwe ani sukkī wu. **12** Sa'i gwe a yi suksi go, a katisi ang gaa na ndalti gā shin gwa, gwe yek de shin gwe kā bāl wu. A a katisi ang gaa ko gon gwasan gil kā so, seko malgwe sā bottli de tas liliti kāwu nāk gwisi pi nāk kangwe gāba ga Nya dlam wu.” **13** “Ningo a ba to malki, ama a nama ngemti wul jimi kan a yi ten dii atl, ten bi ga mān kopti ji je tas mbi wudāl ga hwol tuk gi i'e kā mbadli gwasan. **14** A dlamisi gāba gwa yek dii atl ngesi ten de si wo mbalan ji dii atl kā so nāk kangwe ami mago bā gā dii atl

kə sowu. **15** Ba de we a nəma ngemti gwa ten de tək yemsi də ten dii atl ka kə so, ama a nəma ngemti gwa kən ten de tək te kə dlo gwasan suk Mən Ngalcu wu. **16** Si wo gə dii atl kə so nək kangwe ami mago gə dii atl kə sowu. **17** Pallasi de majwe sa bantik wu tumal gem gəba gwa kə de gemi. **18** A shinsi ten dii atl nək kangwe kə shinan sut wu. **19** A bantik kə damti gini ten bi gwasan, ten de təs dəm de majwe bantik wu gə gem. **20** “A ba si na ngusan kən a nisi ma ngemti so. Ama a nima ngemti gwa ten bi ga mas majwe sa ya bəl gem tumal gəba gwasan wu, **21** Aba a nəma ngemti gwa ten de təs dəm de nam mas jwasan. Nək kangwe kə ni kə ami, a ammagó ani kə ki wu. A nəma ngemti gwa de tək laki təs dəm kə mi ten de tə mbalan ji dii atl bəl gem de kik shinanni. **22** Ami wo a bəl mbalan jimi nalti gwe kə bələn wu, ten de təs dəm de nam nək kangwe ma ni de nəm wu. **23** Ba dəm kəsi a ki wo kə ni kə ami ten de təs dəm de nəm i' də, kangwe mbalan a yisi de kik shinan sut wu aṣa yisi de kə lamsi nək kangwe kə lamən wu.” **24** “Aba a nəma lamti de tə mbalan jin de kə bələn wu dəm suk ami kə lu gwe ani wu. A nəma lamti təs yen nalti gwa, nalti gwe kə bələnni ten de kə lamənni tun a bəṣə bo pəl dii atl sowu. **25** “Aba Mən Pəlti Wul Ndakce, mbalan ji dii atl yiski so, ama ami wo a yiski a mbalan je ne go sa yisi de kik de malgwe shinan sut wu. **26** A mbokisi ang ten kangwe kə ni wu, a ba ngusisi mbokti ang tenki, ten de tə lamti gwe kə lamən wu dəm kə kəsi, a ami wo kəsi.”

18 De Yesu pak ngemti Nyami wugo, yek tə kobi gaz zəndəl Kidiron yek tə li ten kə ga tekgu suk mil lishti jwasi. A ten kəti gwisi wo a zhin inabi gon ni də, yek Yesu suk mil lishti jwas te gibə. **2** A Yehuda, malgwe bəl bi ga Yesu wu yis luisi, ten de Yesu ku na lat kəli suk mil lishti jwas wi. **3** Yek Yehuda tulli motgaa ga man hapti dlo suk mən bətii lubii ga Nya jwe kidi ji mən Paris suk mən Parisi shinsi kə zhimi. A motgaa ji mbalami ni na pitilla suk wutu ga bəsi ten mamo suk wul dlanti dənkə ang jwasan ka. **4** Nək de Yesu yis mas ilgwe a pi natı wugo, yek tə yil todi yek tə ngemsi de, “Wok kə nəma ngot gwas wo?” **5** Yek sa ballit de, “Yesu ga Nazarat.” Yek tə wulsi de, “Amik de Ti.” (A Yehuda mən bəlti bi gwas wu ni a nya suksi kəli.) **6** De Yesu dəm de, “Amik de ti,” wugo, yek mbalami pal na kaali hal yek sa lok te atl ka. **7** Yek Yesu po ngemsi da, “Wok kə nəma ngot

gwas wo?” Yek sa wulti de, “Yesu ga Nazarat.” **8** Yek Yesu ballisi de, “A hwikii de amik de ti. Kume de ami kən kə nəma ngot gi go, to zakən mbalan jimi təs zigaa.” **9** Ilgami de pi go ndakce kən ni na ilgwe Yesu dəm wu, ten de tek de tə nəma ngemti Nya go tə wuli de, “Kə mbalan jwe kə bələn go ko denam gil kə so.” **10** Nək de bal puka ni Siman Biturus də wu yek tə yilli todı, yek tə wotl zhel ga bacina ga mən Paris, hal yek tə koltit kəng ga tu ang shinti ka. (Shin ga zhel gwisi kəde Malkus.) **11** Yek Yesu wul Biturus de, “Palli puka gwa kə kaptəmi. Ba tla wul ga buka gwe Aba bələn de ta tla wu sa?” **12** Yek motgaa ga mən hapti dlo mi suk bacina gwasan suk mən bətii lubii ga Nya dop Yesu yek sa ɓalit ang ka. **13** Yek sa nde na təlat gwas mal Anana, malgwe tik de nkwe ga Kayapa wu. A Kayapa kəde bacina ga mən Paris ten gini gwisi. **14** Kayapa kəde malgwe bəl shawori mən Yehuda de, a mbun mani de kume mbalan denam a məsh ten bi ga naa mbalan wu. **15** Yek Siman Biturus suk gon kə mil lishtisi kop kaal ga Yesu. Nək bacina ga mən parisi yis yen lishti gwisi wu, yek tə te giboo ga diiboo ga bacinesi suk Yesu. **16** Ama yek Biturus dəl a debəl ten bi dləbii. Yek yen lishti gwisi de bacina ga mən Parisi yisti wu, pal tedi yek tə gəba suk yen kili mən bətii bi dləbimi yek paa tə tel Biturus gibboom. **17** Yek yen kili mən bətii dləboomi de təni ten bi dləboomi wu ngem Biturus de, “Anyal! Ki mago gon kan kə mil lishti ga məllu so nwa?” Yek Biturus ballit de, “Wowo ani kəsi so.” **18** A lu ndədī kə wi, ten na kən gwisi kən yek mən pəlti wul suk mən bətii lubiim hot wutu, yek sa dəl nyə ten kumti. Biturus mago tə dəl nyə suksi atə nima kumti wuti. **19** Yek bacina ga mən Paris ngusi ngemti ga Yesu ten bi ga mil lishti jwasi suk mbokti ang ten wul gwasi. **20** Yek Yesu ballit de, “Ai ten dii kən a dəm gəba, a cina ga ko wokko kən a mboki ang mbalan ten wul dənkə lu motgaa ga mən Yehuda suk lubii ga Nya ka. A dəm ilgon ga hwundəli so. **21** Yek laki de kə nəma ngemti gi ye? Ai, se tək ngem majwe sa kumən wu, ten bi wul jwe a dəmisi wu ten de sa yis ilgwe a dəm wu.” **22** De Yesu dəm nu wugo, yek gon kə mən bətii lubii ga Nya gwe təni nya njaa wu bə kalkəng Yesu. Yek tə wulti de, “Nu kən ka balli bacina ga mən Paris a?” **23** Yek Yesu ballit de, “De kume a dəm ilgwe ni ndakce sogo, to se tək mboki ang dani. Ama kume ilgwe a dəm go gem kə wu, to, yek laki yek kə bə kalkəng ye?” **24** Yek Anana laki yek sa təla Yesu na ang gwas ga ɓali ka mal Kayapa bacina

ga man Paris. 25 Nak de Siman Biturus yi nya ten kumti wutu kaliwu, yek majon po ngemti da, yek sa wule “Anya! Ki mago ka mil lishti jwas kan kani sa?” Yek ta nge yisti, yek ta wuli de, “Ani kasi so.” 26 A gon ka zhel ji bacina ga man Parisi ni da. Zhel gwisi wo yas ga malgwe Biturus kotlit kang kawu kan, yek ta wul Biturus de, “Ale, ki kan a yenki sukti ka zhin wu na?” 27 Yek Biturus po nge yis da. Njet nugo yek gunda kol lak yal. 28 Ka bultwe, yek sa yilli Yesu da ka lubii ga Kayapa ka, yek sa talat dlaboo ga gobna ga man Roma. Ama yek man Yehuda nge tet ka dlaboo ga guumi, ten de sa lak dukan dli jwasan a cina ga Nya ka da, hal a laki a basa po nguk ilga nguki ga Biki Dakcitisso. 29 Ten nak gwisi kan yek Bilatus yil tot debal tas mbisi, yek ta ngemsi de, “Bohwe ten bi ga yek kaa tala malgami tet dlaboo gi ye?” 30 Yek sa ballit de, “De da ta pal byas ilgon sogo, ai, da ma talati tet malki so.” 31 Yek Bilatus wulsi de, “Kamanti kii na gaa gwakan tak paliti kisti gaba na mbat gaba gwakan la.” Yek man Yehuda ballit de, “Ai, sa balanni iko tan ndokali malgon kisti gaba ga tlot mbañni so.” 32 De ilgami pi wugo yek ni ndakce suk ilgwe Yesu dlam wu, gaba gwe mbok ang ten wundal ga mashkan gwe ta pali wu. 33 Yek Bilatus pal te lubii ga guu ka, yek pa ta mbe Yesu yek ta ngemti de, “Kik de guu ga man Yehuda a?” 34 Yek Yesu ngemti de, “Kumti gazi gami de ka pali go, ga daamti ga mbadl gwa ka nwa ko majon ka dlamik gaba tenann?” 35 Yek Bilatus ballit de, “Ai, ami wo man Yehuda kade ami so, mbañni jwa suk kidi ji man Paris ka talak tet malanni. Yek ka pali ye?” 36 Yek Yesu wuli de, “Guu gi wo ga dii atl gan ka so. De da guu gi wo ga dii atl gan kani go, da majwe asa pali wul wu a dlansi ten de ba man Yehuda doban so. Ama guu gi wo tet ka lu gon kan ni.” 37 Yek Bilatus wule, “Ase ki wo guu ka a?” Yek Yesu ballit de, “Ki na gaa gwa kan ka dlam de ami wo guu kan. Gwisi kade ilgwe laki yek sa zan wu, a yek de ilgwe laki yek a tul ten dii atl wu, ten de ta bal shedu ten gem. A mas malgwe de ti wo ga gem ka go ata kati kang yal gini.” 38 Yek Bilatus ngemti de, “Yek de gem ye?” De ta dlam nu wugo yek ta yil to mal man Yehuda ka, yek ta wulsi de, “Ami wo a mbit na byas ilgon gaa so. 39 Ama kwikii dani wi de sa'i Biki Dakcitis ka bal go a fulikii mal ga le ka de nam. To ka nama lamti ta zakikii ‘guu ga man Yehuda nwa?’” 40 Yek sa tlil yal nya yek sa ballit de, “Wowo, mal gwisi kan ka zakini ti

so, seko tuk zakini Barabas!” A Barabas wo mukal man batti tantu kade ti.

19 Yek Bilatus laki yek sa bo Yesu. 2 Yek man hapti dlo pi tagiya guu gon na ili yek sa kini Yesu ten gaa. Yek paa sa lakin zil lukal gon, wundali ji guu. 3 Yek sa ngusi lat maldi asa nit ma bot kalkang asa nama wulti de, “Na nalti gwa, guu ga man Yehuda!” 4 Yek Bilatus po yil tot da, yek ta wul man Yehuda de, “Yekgu ca aba yilli kii Yesu todii ten de a nama lamti tak yisi de a mbit na byas ilgon gaa so.” 5 Yek paa Yesu yil todii na tagiya guu ga ili ten gaa suk zil lukal. Yek Bilatus wulsi de, “To, malii ka wu.” 6 De kidi ji man Paris suk bacina ji mbañni yenti wugo, yek sa tlil yal nya asa nama wulti de, “Bakanti ka! Bakanti ka.” Yek Bilatus ballisi de, “Kamanti tak bakanti ka ten gudal yencin. Ama ami wo a mbit na palti byas ilgon so.” 7 Yek man Yehuda ngusi dlamti de, “Ai, mbat gaba nini da, a tu ten mbat gabe wo ngetli kan tas tlot ka, ten de ta palli gaa gwas de yen ga Nya.” 8 De Bilatus kum gaba gwisi wugo, yek banti mbal cit gwasi. 9 Yek ta po pal te ka dlaboo guu gwas ka da. Yek ta gem Yesu de, “Ka yilan da ko?” Ama yek ba Yesu ballit de ilgon so. 10 Ten nak gwisi kan yek Bilatus wulti de, “ka nima nget gaba a? Ka yisi de iko zakti gwa sogo ga bakti gwa ka ten gudal yencin ni da sa?” 11 Yek Yesu ballit de, “Iko gwe nik da tenan go iko gwe Nya balki wu kan. Malgwe lakan ka ang gwa wu manki na palti byas wul.” 12 Ten gaba gwisi kan yek Bilatus lam zakti ga Yesu, ama yek man Yehuda tlil yal jwasan to nya ka asa nama wulti de, “Kume ka zak malgan go, to ki wo yelan ga Kaisar ka so. Ai, mas malgwe palli gaa gwas de guu go yelan dlanti ga Kaisar kan.” 13 De Bilatus dlam gaba gwisi wugo, yek ta yilli Yesu todii. Yek Bilatusi dam ten gopdlan kisti gaba gwe ni lu gwe asa mbe de Ye ga Mbashi wu (Na bi Arameya wo yek de Gabata). 14 Ten cin gwisi yek de cin palti shiri Biki Dakciti ka dlo cin. Yek Bilatus wul man Yehuda de, “Guu gwakan ka wu.” 15 Ama yek sa tlil yal nya asa nama wulti de, “Tloti ka! Tloti ka! Bakanti ka! Bakanti ka!” Yek Bilatus ngemsi de, “Kaa nama lamti ta bak guu gwakan ka nwa?” Yek kidi ji man Paris ballit de, “Mi wo guu gon nini da so seko Kaisar.” 16 Yek pa Bilatus kan Yesu yek ta bal man Yehuda ten de tas bakti ka ten gudal yencin. Ten nak gwisi kan yek man hapti dlomi zigaa na Yesu. 17 Yek Yesu zak bamii ataa ni na gudal yencin gwe sa bakti

ka a dani yal yek sa t̄lat ka lu gwe asa mbe de Mbuka Is Gaa wu (na bi Arameya wo asa mbe de Golgota). **18** Kali kan sa bak Yesu ka suk mbalan de lop jon. Sa bak mali gon ka ten ang yali gwasi, a mali gon wo ten ang shinti gwasi. **19** Yek Bilatus pal lishti gon gwe sa nal ten gudal yencimi wu, ilgwe sa lishi go yek de, YESU GA NAZARAT, GUU GA MAN YEHUDA. **20** Yek man Yehuda wonti dlam lishti gwisi, ten de lu gwe sa bak Yesu ten gudal yencin go, njaa ka bal ban kan ni. Lishtisi wo sa pali na bi Arameya, suk bi Roma suk bi Girik. **21** Yek kidi ji man Paris ga man Yehuda wul Bilatus de, “Bas lishi de ‘Guu ga man Yehuda’ so, ama tas lishi de malgan wuli de tik de guu ga man Yehuda.” **22** Yek Bilatus balli de, “Ilgwe a lishi wugo, a lishi wi.” **23** De man hapti dlo bak Ymesu ka ten gudal yencin wugo, yek sa yem lukal jwasi yek sa hwuli boo de wupsi, yek ko wokko kasi yem boo gwasi. Yek sa kan tlal lukal gwasi, wundali gwe de basa tlam so ama pati kan asa pi na ang tun sut nya hal a zhile wu. **24** Yek sa wul yilkeni jwasan de, “Ban keshan lukal gan ka so, tan palan guriya tan yenan malgwe a kan wu.” Gwisi pi nu kan yek dam nakgwe gaba ga Nya wu dlam wu, gwe wule, “Yek sa hul wul ji kini gi ka dlo gwasan Yek sa pal guriya ten lukal gi gini,” Gami kade ilgwe de man hapti dlomi pali wu. **25** To, majwe dlal njaa mal gudal yencin ga Yesu wu kade ka ana gwasi suk yilka ga ane suk Maryam kili ga Kilobas suk Maryam man Magadala. **26** De Yesu yen ana gwas suk yen lishti ga lami gwas a nya njaa kali wugo, yek ta wul ana gwas de, “Ana, yen gwa kawu!” **27** Yek paa ta wul yen lishtisi de, “Ana gwa kawu.” Kan ten sa'i gwisi kan yek yen lishtisi tala ana ga Yesu lubii gwasi, yek ane dam ka lubii gwasi. **28** Yesu yisi de ka sa'i gwisi wo ta pak palti mas wuli wi, ten de ta njikan ilgwe sa lishi ka gaba ga Nya wu, yek ta wuli de, “A nama kumti kalkkaze.” **29** To, a tatze gon ni kali, gwe de sa njikami na ze inabi man mbayit wu. Yek sa njop wushgal ka ze inabisi, yek sa lak wushgali ten sanda ga tlindi izob, yek sa taki Yesu to bi ka. **30** De Yesu lam mbayi ze inabisi wugo, yek ta wuli de, “Paki wi.” Yek paa ta ngusal gaa gwas atli yek ta zak mbadl gwasi. **31** Yek man Yehuda ngem Bilatus ten de tas ndakisi de tas cak-cali asan mbalan jwe sa baksi ten gudal yencimi wu ka, asa shit dli jwasan sut atli. Sa ngemti ten nu ten de cin gwisi wo cin palti shiri kan, aba sa lami de ta dli ji mbalami yi kali ten cin gwe a kop kaali wu so, cin gwe cin shukti ka wu. A cin shukti

gwe a tulisi wo zok cin shukti kan. **32** Yek man hapti dlomi li mal mbalan jwe sa baksi ka ten gudal yencin suk Yesu wu yek sa celi asan mali ga cina ka pak lop, yek pa sa lak cal ga mali gon wu ka nu pak. **33** Ama de sa li mal Yesu wugo yek basa celit asan jwas ka so ten de ta mash wi. **34** Kala lal ga nak gwisi wo yek gon ka man hapti dlomi bak Yesu na gashi te malkan ka, tumal is bingetli yek hwulan suk ze shot sudi. **35** Ti de ta yen ilgwe pi wu ka dlam gaba gami, a mas ilgwe ta dlam go gem kan. Ti na gaa gwas mago ta yisi de gem kan ta nama dlamti, ata nama dlamti gaba ten de kii mago tak balan gem. **36** Wul jimi pi yek dam ndakce na ilgwe gaba ga Nya dlam wu, gaba gwe wule, “Ko sa cal de nam ka is dli jwas so,” **37** A gaba ga Nya ga lishi ka lu gon po wuli de, “Sa yen malgwe sa fakti wu.” **38** Kala wo yek Yusupu man Arimatiya, malgwe ti wo yen lishti ga Yesu kan, ama ga hwundali ten banti ji man Yehuda wu sak ngem hwu ga Yesu mal Bilatus. Yek Bilatus ndakiti yek ta sak kan hwu gwasi. **39** Yek Nikodimus malgwe ta tul mal Yesu ka gas wu li suk Yusupu. Nikodimus ngip wul man tamai wusen te ang ka, jwe yek de ka mur suk alos ga kutltli ka, dibalti gwasan a pal kilo de kutl de mekan. **40** Yek mbalan de lop jimi kan hwu ga Yesu yek sa kuk-kus ka ka hwol lukal suk wul man tamai wusami nak kangwe a man Yehuda lep mbalan wu. **41** Kala lu gwe sa bak Yesu ka ten gudal yencin go a zhin gon ni kali, a ka zhimi wo pyal gazukdi gon ni gib, gwe de sa bo taba zat ga malgon a gibisowu. **42** Nak de cin gwisi wo cin palti shiri ga man Yehuda kawu, a nak de gazukdisi ni njaa kali, yek majwisi zi hwu ga Yesu ka lu gwisi.

20 Kala bultwe ten cin ga na de nam ga multi de nitgi, ka sa'isi wo abaq lu bo pak tlot so, yek Maryam man Magadala li gazukdi ga Yesu yek ta mbi go sa jek ye gwe de ni ten bi gazukdisi wu ka wi. **2** Yek ta yem na apti te mal ka Siman Biturus suk yen lishti gwe Yesu lamti wu ka, yek ta wulsi de, “Ai, sa kampan hwu ga Bagaa daka gazukdi ka wi, a bama yis lu gwe sa lak zi wu so!” **3** Yek Biturus suk yen lishti gwisi yili yek sa dop tantu lat ka lu gazukdisi. **4** Yek mas jwasan pak de lobi yem na apti, yek yen lishtisi gwisi te Biturus yek ta tet ten mbukti lu ten gazukdisi. **5** De ta ngusi yek ta kus lu te ka gazukdisi ka wugo, yek ta yen hwol lukal ga zi ka, ama yek batte ka gazukdisi so. **6** Yek paa Siman Biturus tul ka kaal gwasi, yek ta te ka gazukdisi, yek ta yen hwol lukali ga zi ka. **7**

Yek tə yen lukalı gwe sa kushimi gaa Yesu ka na nali ga zi ka kə luisi gon kak-kak suk hwol lukalisi. **8** Yek pa yen lishti gwe tə te Biturus ten mbukti lu ten gazukdisi wu te giōi pak. Ta yeni wugo yek tə bəl gem pak. **9** (Ama hal ka sa'i gwisi mago a bəsa bo yis gaa ga ilgwe sa lishi kə gaşa ga Nya wu, ten de negetli kan tə Yesu pal kaami tot kə məshkən wu so.) **10** Yek mil lishtisi pal lubli jwasan. **11** Ama Maryam wo yek tə dələl ten bi dlabii gazukdisi tet tu debal ten kulu. Ta nama kulu nu go yek tə ngusi yek tə kus lu te kə gazukdisi ka, **12** Yek tə yen mil shinti ji Nya jon de lop na hwol lukal, na zhila kə lu gwe sa zi hwu ga Yesu wu. Yen shinti gon dəm tu lu gwe sa zi gaa gwas wu a gon wo tu lu gwe sa zi asan gwa wu. **13** Yek mil shinti ji Nyami ngemti de, “Kili mballan, yek ka kulit ye?” Yek tə wulsi de, “Ai nakkən sa kan hwu ga Bagaa gi ka, a bə a yis lu gwe sa zat wu so.” **14** De tə dəlam nu wugo yek tə ballati yek tə yen Yesu a nya kə li. ama yek batə yisi de tik de gwisi so. **15** Yek Yesu wulti de, “Kili mballan, Yek ka kulit ye? Wok kə nama ngot gwas wu?” Maryam dəmən gwa we tik de man zhimi, yek laki yek tə wulti de, “Man nalti, kume kik kanti kə go, hwi lu gwe kə zat wu ta sak kanti.” **16** Yek Yesu wulti de, “Maryam.” Yek tə ballat tet tu mal Yesu yek tə hwit na bi Arameya de, “Rabboni,” (gwe yek de Man Lishti wu). **17** Yek Yesu wulti de, “Bək giən so, ten de a bo to mal Aba so. Ama li mal yilkeni jini tək hwisi de, ‘A ba pal to mal Aba gini ka suk Aba gwakan, mal Nya gini suk Nya gwakan pak.’” **18** Yek Maryam man Magadala li yek tə hwi mil lishtisi de, “Hal a yen Bagaa!” Yek tə dəlamisi ilgwe Yesu hwit du pak. **19** Kə sukti ten cin na de nam ga multi de nitgi, a mil lishti ji Yesu ni kə lu de nam. Sa kupla bi dlabii ka ten bənti ga bacina ji man Yehuda. Yek Yesu tuli yek tə dələl kə dlo gwasan, yek tə wulsi de, “Ta təmi damti dəm sukkii!” **20** De tə dəlam nu wugo yek tə mbokisi ang ten ang jwasi suk lu is bingetli gwasi. Yek mil lishtisi pal hwol tuk i'e na yenti ga Bagaa. **21** Yek Yesu po wulsi de, “Ta təmi damti dəm sukkii, na kəngwe Aba shinan sut wu, ami mago a nama shinti gwakan.” **22** De tə dəlam nu wugo, yek tə hotisi pəskən gwasi yek tə wulsi de, “Kaman Shishi ga Nya. **23** Mas malgwe kaa taasit byas wul kə go, sa taasit byas wuli kə wi, a mas malgwe kaa taasit kə sogo, to, sa bo taasit kə so.” **24** Aba Tomas de nam kə mil lishti de kutl cet lobj jwisi, gwe de asə mabet de ngusən wu ni suksi so kə sa'i gwe Yesu tulisi wu. **25** Yek naa mil lishtisi hwit de, “Hal ma

yen Bagaa!” Ama yek Tomas wulsi de, “Kume a yen lal shu kusa kə ang gwasi yek a lak yen-ang gi a giōi, yek a lak ang gi kə lu gwe sa bakti kə is bingetli wu sogo, ba bəl gem so.” **26** Kaal də multi de nitgi a mil lishtisi ni kə lu de nam a lubiimi, a Tomas ni suksi. A bi dlabii ga lubiimi ni ga kuple ka, yek Yesu yilisi yek tə dələl kə dlo gwasan yek tə wulsi de, “Ta təmi damti dəm sukkii.” **27** Yek tə wul Tomas de, “Lak yen-ang gwa afe, bo yen ang jini, tak ang gwa tedi tak lak kə is bingetli gini. Zak tatlıtli mbadl de lop tenanni tak bəl gem.” **28** Yek Tomas wulti de, “Bagaa gini suk Nya gini!” **29** Yek Yesu wulti de, “Ai ten de kə yenən kan yek laki yek kə bəl gem. Mən albarka kəde majwe sa bəl gem ama bəsa yenən so wu.” **30** Yesu pal lal wul nipti ang bi wonti ten gwel ga mil lishtisi, jwe de bəsa lishi kə lishti gan sowu. **31** Ama sa lish jimi ten de tək bəlan gem de Yesu kəde Almasihu, Yen ga Nya. A tumal bəlti gemi wo a kaa mbi mbadl kə shin gwasi.

21 Kaal də na kəngwe yek Yesu po yilli gaa gwas mal mil lishti jwası ten bi bal ze ga Tibariya. Kangwe pi wukgu, **2** Siman Biturus suk Tomas malgwe asa mabet de ngusən wu, suk Nataniyel man Kana ga Galili, suk mil ji Zabadi, suk mil lishti jon de lop asə ni kə lu de nam mas jwasan. **3** Yek Siman Biturus wulsi de, “Ba sa dopti kwesi,” yek sa wule, “Mi mago ma li sukkii.” Yek sa sak te kə jirgi ze, yek sa zigaa. Ama kə gas gwisi wo yek bəsa dop ilgon so. **4** A lu yima tlot nugo yek Yesu kawu tə dələl nya ten bi bal zesi, ama yek bə mil lishtisi yisi de tik so. **5** Yek Yesu wulsi de, “Mil samali ama kwas nikii da?” Yek sa ballit de, “Wowo.” **6** Yek tə wulsi de, “Lakan wul dopti kwas gwakan tu ten ang shinti ga jirgi zesi kaa mbi jon.” Yek sa laki na kəngwe Yesu hwisi. Yek sa dop kwesi hal yek bəsa man dələkti wul dopti kwesi dani tot kə jirgi so. **7** Yek yen lishti ga lami ga Yesu wu wul Biturus de, “Bagaa kə ca!” De Biturus kumi de, Bagaa kə wu, yek tə kan tlal lukal gwasi yek tə gal te dlo ka, ten de tet go koo dlisi kan tə ni. Yek paa tə yil nya yek tə nda ten gaa zesi. **8** Yek naa mil lishtisi li tet ten bicikdi kə jirgi zesi, asə nama dələkti wul dopti kwesi ga njikami na kwesi. Ten de njaa ten bicikdi ga bal zisi kan sa ni. Dələkti gwasi suk bicikdi si wo ani de lakti asan de zəmbəl de mekan. **9** De sa mbuki ten bicikdi wugo, yek sa yen gazən wutu na kwas a dani, suk burodi kəli. **10** Yek Yesu hwisi de, “Tala kwesi jon tedi, tet kə jwe kaa dobi wu.” **11** Yek Siman Biturus te kə jirgi zesi

Yek tə dlak wul dopti kwesi te ten bicikdi. A wul dopti kwesi ni ga njikami na kidi kwesi, wontat gwasan wo de 153, ama mas na wontat gwasan nu yek ba wul dopti kwesi kesh ka so. 12 Yek Yesu wulsi de, “Lan tedi tak ngukan ilga nguki ga na gasi.” Yek ba malgon ka mil lishtisi mbi ndali gahwulan ngemti de, “Wok de ki wo so?” Ten de sa yisi de Bagaa kan. 13 Yek Yesu tuli yek ta kan baredisi yek ta balsi, yek ta kan kwesi yek ta balsi pak. 14 Gami kade asami na de mekan de Yesu yilli gaa gwas mal mil lishti jwasi ka kaal ga palti kaami gwas tet ka mashkan wu. 15 De sa pak ngukti ilga nguki ga na gasisi wugo, yek Yesu ngem Siman Biturus de, “Siman yen ga Yohana, Ka lamān man majin ma?” Yek ta ballit de, “Yi Bagaa, ai ka yisan kangwe a lamki wu.” Yek Yesu hwit de, “Bal ilga nguki mbala jini.” 16 Yek Yesu po ngemti da asami na de lop de, “Siman yen ga Yohana, ka lamān ma?” Yek ta ballit de, “Yi, Bagaa, ai ka yisi de a lamki.” Yek Yesu hwit de, “Pi kyo ga mbala jini.” 17 Yesu ngemti asami na de mekan de, “Siman yen ga Yohana, ka lamān ma?” Yek mbadl lili Biturus ten de Yesu ngemti asami de mekan de, “Ka lamān ma?” Yek ta dlam de, “Bagaa, ka yis mas wul. Ka yisi de a lamki.” Yek Yesu wulti de, “Bal ilga nguki mbala jini. 18 Gem amik ka hwik ge, sa'i gwe ka yi de yen samali go a ka kini wul gaa gwa, a ka li ka lu gwe ka lami wu, ama kume ka koli wugo ka tak ang gwa a malgon kinik wul, a ta talak ka lu gwe ka lam lat sowu.” 19 Yesu dlam nu kan tas mbok ang ten wundal ga mashkan gwe Biturus a pali wu, ten de tas bal nalti Nya. Ka kaal ga gaba gwisi wo yek Yesu hwi Biturus de, “Kobanni!” 20 Biturus ballati yek ta yeni go yen lishti gwe Yesu lamti wu nama kopti gwasan. Gwisi wo tik de yen lishti gwe ta ngasti ten neti ga Yesu ka sa'i ngukti ilga nguki ga Biki Daamti Dakciti wu. A tik ngem Yesu de, “Bagaa, Wok ka bal bi gwa wo?” 21 De Biturus yenti wugo, yek ta gem Yesu de, “Bagaa malgan pa?” 22 Yek Yesu ballit de, “Kume lamti gi kade tas dami hal a pal sut go yek de ze gwa ye? Ki dai kobanni.” 23 Ten nak gwisi kan yek gaba ngusi matlti ka dlo ji man kopti ga Yesu de yen lishti gwisi wo ta mash so. Ama Yesu wo ta dlam de ta mash so so. Ta dlam de, “Kume a lami de tas dami hal a pal sut go yek de ze gwa ye?” 24 Yen lishti gwisi kade malgwe bal shed a ten wul jimi wu yek ta lishi. A ma yisi de shed a gwas wo gem kan. 25 Wuli jon jwe Yesu pali wu wonti ni da pak, de da mas wuli kan sa lishi

wu, a ba yeni go ko ta dii atl na gaa gwas mago ta man kanti littapi gwe sa lishi wu dani so.

Palti wul

1 Mən nalti Tiyopolos, kə lishti gwe a lishiki ga cina go a hwik mas wul jwe Yesu pali wu, suk gaşa jwe tə mboki mbałan ang dani wu, **2** hal se gas gwe Nya kanti to nya kawu. De bə Nya bo kanti to nya kə sogo, yek Yesu lak Shishi ga Nya təs hwi gaşa mil shinti jwasi jwe tə botlsi wu. **3** Tə ngusi tulti malsi kaal də mashkan gwasi, atə nisi ma mbokti ang ten gaa gwası təs yisi de tə tli dəkə mashkan ka wi. Multi gwas de kutl de wupsi atə ni suksi, atə nisi ma gaşa ten Nya de guu wu. **4** Gas gon, a Yesu nəma ngukti wul suksi yek tə wulsi de, “Dəmən a Wurshelima tək bətən ilgwe Nya dlalli gaşa de ta bəlkii wu gwe tə dəlamikii na bi gwas wu. **5** Yohana wo nə ze kən tə pali mbałan baptism, ama njet de Nya palikii baptism na Shishi gwasi.” **6** Sa mogaa wugo yek mil shinti ji botli ngemti de, “Bagaa, ninge kən ka laki a mən Yisiraila mbi guu ga gaa gwasan da?” **7** Yek Yesu wulsi de, “Yisti gas gwe wul a pi go gwakən kə so, Nya bal kakşhe nə ngus kə yis cin jwe a wul pi wu.” **8** Ama Nya a bəlkii ndəlti nək de ta shin Shishi gwas sut tenkii wu, apaa kaa dəm de mən dəamtı gaşa gi mbałan ten wul jwe kə yeni tenən wu a Wurshelima suk kə atl ga Yehudiya suk ga Samariya mas, hal a kə ngash dii atl mas. **9** Tə dəlam nu wugo yek Nya kanti to nya ka, yek kaluntu yitlat ka yek başa po yenti dani so. **10** A sa yima wutti gwel to Nya kə nugo, yek gal mbałan de lop jon mən hwol lukal sak dəlal malsi. **11** Yek mbałami wul si de, “Mən Galili, yek laki de kə nəma yenti lu to nya kə nan ye? Yesu gan de tə zakkı yek tə to nya go, ta ya pal sudi nək gwe tə zigaa wu.” **12** Yek sa pal tet Wurshelima, tet də ten tlađal gwe asə mbe de Tlađal Tlindi Zetun wu, gwe dlentat gwas tet Wurshelima wo pal tatlti dlo mil de nəm wu. **13** Sa mbuki kə ban Wurshelima wu, yek sa te kə tlalbii gon kə lu gwe asə kul dəm wu. Majwe ni da kəli go sik de, Biturus suk Yohana suk Yakubu suk Andarawus, Pilip suk Toma suk Bartilomi, suk Matiyu suk Yakubu yen ga Halpa suk Siman malgwe asə mbet de mən lamti mbałan ga atl gwas wu, suk Yehuda yen ga Yakubu. **14** Sa mogaa mas jwasan yek sa ngusi ngemti Nya nə mbadl de nəm, suk modli jon suk Maryam ana ga Yesu suk yilkeni ji Yesu. **15** Yilkeni mən kopti jwe ni kəli kə multi jwisi go, wontat jwasan la zambal de nəm nə kutl de lop. Yek Biturus tlinya kə dlo gwasan **16** yek tə wuli de, “Yilkeni jini, gaşa ga Nya gwe Shishi ga

Nya dəlam tumal Dauda guu gwe tə dəlam ten Yehuda malgwe tulli mən dopti ga Yesu wu kə dəm wi de gem. **17** Ti Yehude wo gon ganan kən atə nima palti wul Nya sukmi.” **18** Yehudasi wul lu nə wulpi gwe tə mbi ten palti byas wul gwas wu. Ka lusi kən tə lak nda nə gaa, yek tuk gwas mbutl ka, yek bot gwas yil debgəl. **19** Mas mən Wurshelima kumi nək gwisi, yek sa mbe lusi nə bi gwasan de, “Akeldama,” yek de “Lu hwulan.” **20** Yek Biturus wuli de, “Ni ga lishi ka Zabura de, “Hən tə lu dəamtı gwas dəm de koo boo Ba malgon te givi so,” a, ‘Hwe tə malgon dəm kə gobdlan bacina gwasi.’ **21** “Yek laki de ngetli kən tan botlan mbałan de nəm kə majwe ni suksi, kə mas palti wul gwe Bagaa Yesu pali kə dlo ganan wu. **22** Malgwe ma botlanti go ngetli kən təs ni de malgwe ni suksi ndati tet ten gaşa ga Yohana ten bi baptism, hal se gasi gwe Nya kan Yesu to nya kawu. Malgwisi ka hwi gaşa mbałan ten kangwe mə yen Yesu tli dəkə mashkan ka wu suksi.” **23** Yek sa bəl shin ga mbałan de lop, kə Yusupu gwe asə mbet de Barsabas wu, ti kən asə po mbet de Justus pak, suk Matiyes. **24** Yek sa ngem Nya de, “Bagaa, ki de kə yis mbadl ga mbałan mas wu, mboki ni ang ten malgwe kə botli wu kə majin, **25** malgwe a dəm de yen shinti ga botli gwa kəlal ga Yehuda malgwe zak ni yek tə li kə lu gwe ndalti mani wu.” **26** Yek sa pal botli yek nda ten Matiyes, yek tə mbəldli ten mil shinti ji botli de kutl cet nəm ju.

2 Gas motgaa hwol tuki gwe asə mbe de Pentekos wu tuli, a mas yilkeni mən kopti ni kə lu de nəm. **2** Sa ni nugo yek sa kum ilgon nəma wulti sut Nya nək bal yetəl. Yek ili sak njikan bii gwe sa ni givi wu ka. **3** Sa yen wuljon jwe te bəlbal wutu wu, yek wuli ngusi lokti dən ten gaa jwasan ka. **4** Yek Shishi ga Nya njikan mas mbadl jwasan, yek sa njel gaşa nə bi jwe de bə jwasan kə sowu nək kangwe Shishi ga Nyami bəlsi manti palti wu. **5** Ten gasisi wo a mən Yehuda wonti jwe asə kop mbət gaşa ga Musa i'e ten dii atl wu ni a ban Wurshelima. **6** Sa kum kangwe yetəl wul wugo yek ili hwotsi i'e, yek sa mogaa nək de mas jwasan kumsi ten gaşa nə bi jwasan wu. **7** Ili cisi bənti wugo yek sa bo ang ten ngetli yek sa wuli de, “Ale majin jo mən Galili kən nə? **8** Yek laki yek kokko nəma kumti gwasan ten gaşa nə bi gwas ye? **9** A yek gu mi wo mən Partiya, suk mən Midi, suk mən Elama, suk mən dəamtı a Mesopotamiya, suk a Yehudiya, suk a Kapadokiya, suk mən Pontus, suk a Asiya kən. **10** Ajon

kə mi wo mən Pirijiya, suk mən Pampiliya, suk mən Masar suk mbałan tet kə kat atl ga Libiya gwe ni njaa mal Sayirin wu, mas suk mandaki jwe sa yil tet kə atl ga Roma wu. 11 Kə mi wo mən Yehuda suk majwe te ka kopti Nya ga mən Yehuda wu. Mən Keriti suk mən Arab ama yek gu mas jinan mə nəma kumti gwasan ten gaña na bi jinan, sa nəma dlamti kidi wul jwe Nya pali wu!" 12 Yek banti cisi i'e mas jwasan, yek sa ngusi ngemti yilkeni jwasan de, "Yek nu kam ye?" 13 Yek naami wulisi wuljon de, "Ze inabi kan sa tla yek ba tlosi." 14 Yek Biturus tlinya suk yilkeni jwas mil shinti ji botli de kutl cet nəmi, yek ta tlil yal Nya yek ta wule, "Yilkeni jini Mən Yehudiya suk mas mən dənti kə ban Wurshelima, bo katini nini kəng. 15 Majin jo ze inabi kan sa tla nak gwe kə nəma daamti wu so, Bəle na gasi kə yi! 16 Ilgwe Joyel mən dlamti gaña ga Nya dlam wu kəde ge. 17 "Gwe Nya wuli de, 'Ka pakti multi wo, ba bəl Shishi gi mas mbałan i'e. Mas mil jwakan a dlam gaña gini, Nya a bəli gwel mil maani jwakan asə yen iljwe a pi wu, kolsi jwakan a tlunki. 18 A ba bəl Shishi gi zhel jini modli suk maani, a sa dlam gaña gini. 19 Ba pəl wul cit banti to Nya ka suk wul jwe ba mbałan zi de a pi sowu sut ten dii atli, hwulan suk wutu suk bal kuno. 20 A palli cin de dəmshal, a palli lip nək hwulan, apaa bal cin man nalti gwe Bagaa Nya a kisi mbałan gaña dani wu tuli. 21 A mas majwe asə mbe shin ga Bagaa wu mbi kisti.' 22 "Mən Israila, bo kumən gaña ge. Yesu ga Nazarat məlgwe Nya mbokikii ang tenti de tik shinti sut du, yek ta palikii wul cit banti tumalti, nək gwe kə yeni na gwel jwakan wu. 23 Ti kən kə lamti ga Nya suk yisti ga ilgwe a pi a cina wu, kan ta bəlti a ang gwakan, yek kaa tloti kii suk byas mbałan tumal fakti ten gudal yencin. 24 Yek Nya yillat dəka cicit ga mashkan ka yek ta pallat kaami nək de mashkan gipti dani sowu. 25 Tenti kan Dauda guu gaña de ta wuli de, "A yen Bagaa Nya a cina da ka mas cin, Nək de ta ni suk ami go, ilgon a ci banti so. 26 Nən de a nəma gaña go mbadl gini ni kə tamti, Nə hwol tuk kan a nəma gaña, A zi mbadl gini ten ilgwe Nya dlallit gaña de ta pali wu. 27 Nək de ka zakənni a dəm kə gazukdī sowu. A bəka zak mən cilti gwa ata moki so. (Hadəs g86) 28 Kə mboki ang ten kangwe a mbi mbadl wu, yek kə lakən ten palti hwol tuki nək de kə ni suk ami wu." 29 "Yilkeni jini, hən ta bo hwiki. Dauda aba ganən məshi yek sa lepti, gazukdī gwas kə yi wu hal ase. 30 Tisi wo mən dlamti gaña ga Nya kan, yek Nya dlallit gaña mən ndalti de ta lak gon kə

mil jwasi, de guu ten gobdlan guu gwasi nək gwe ta lakti wu. 31 Nək de Dauda yen ilgwe a pi wu, yek ta dlam gaba ten tlit dəka mashkan ka ga Almasihu de Nya a zakti kə lu mashkan so, a bəta zak dli gwasi ta moki so. (Hadəs g86) 32 Mas jinan mə yen Nya palli Yesu kaami, a mə nima dlamti de Nya pallat kaami wi. 33 Ningo ta 6al kə nalti gwas mal Nya, yek Nyami bəlti Shishi gwasi gwe ta dlalli gaña de ta bəli wu. Ilgwe kə nəma yenti ningo a kə nəma kumti go, tet mal Shishi ga Nyami kan yili gwe Yesu wut ten ni wu. 34 Nya kan Dauda to to nya kə so ama yek ta wule, "'Yek Bagaa Nya wul Bagaa gi de, Dəm kə ndalti gini ten ang shinti gini, 35 se a palli mən net gwa a atl daaki.' 36 "Hən ta mas mən Yisiraila yisi de Yesu gwe kaa fakti ka ten gudal yencin go, ti kan Nya pallat de Bagaa ga mbałan mas a tik de Almasihu." 37 Sa kumi nu wugo yek ili tan mbadl gwasan i'e, yek bəsa yis ilgwe sa pali wu so. Yek sa wul Biturus suk naa mil shinti ji botlisi de, "Yilkeni jinan, yek ma pali ye?" 38 Yek Biturus wulsi de, "Cin atl gaa a pəlikii baptismal na shin ga Almasihu Yesu, apaa Nya taasikii byas wul jwakan ka a tə bəlkı Shishi gwasi. 39 Gaña gan de Nya dlalli go gwakan kən suk mil jwakan suk majwe ni dleni wu, suk mas majwe Bagaa Nya ganən a mbesi tet mali wu." 40 Na gaba jwisi suk gabe jon kan ta dalisi kəng. Yek ta ngemsi de, tas yil dəka lilti ga mbałan ji se ka. 41 Majwe kan gaña kə mbadl jwasan go yek sa palisi baptismal. Ten gasisi wo mbałan jwe mbəldli ten wontat ga mən koptisi wu la zangu də mekan. 42 Yek sa ngusi katti kan kə gaña jwe a mil shinti ji botli hwisi wu, asə nima cutgaa, asə nəma ngukti wul suk yilkeni jwasan, asə ngusi ngemti ga Nya. 43 Yek mbałan mas bəl Nya nalti, nək de Nyami pəl wul cit banti tumal mil shinti ji botlisi wu. 44 Yek mas majwe pal de mən kopti go dəm kə lu de nəm, asə nama mot wul jwasan kə lu de nəm asə ngusi palti wul na nali mas jwasan. 45 Yek sa ngusi wulti wul jwasan ka, asə nəma bəlti wulpi kokko kangwe ta Lami wu 46 Yek sa ngusi motgaa kə gib boo lubii ga Nya ten mas cin, asə nəma ngukti wul na təmi mbadli dənka boo ji yilkeni jwasan ka, 47 asə nəma təsti ga Nya, a hwol hwulan nisi da mal mbałan mas. Yek Bagaa ngusisi mbəlti majwe bəl gem yek sa mbi kisti wu ten mas cin.

3 Gas gon a Biturus suk Yohana nəma lat lubii ga Nya kə cin sukti. 2 Yek majon kaju ten bi dlabii gwe asə mbe de Mbuni Dlabii wu sa kan kulki gon,

gwe tā bo taba lāt nā asan gwas sowu. Asā kul tāla kulkisi ten mas cin kālī tās ngem wul mal majwe asa te gib boo lubii ga Nyami wu. 3 Yek tā yen Biturus suk Yohana ten tet gib boo lubii ga Nyami wugo, yek tā ngemisi wul. 4 Yek Biturus suk Yohana wutit gwel. Yek Biturus wulti de, “Bo yenni!” 5 Yek tā katisi kāng i'e tā bātti tās mbi ilgon malsi ne. 6 Yek Biturus wulti de, “Wulpi ni dā so ama ilgwe ba pālik go, yek de nā ndālti shin ga Almasihu Yesu ga Nazarat wu, tlinya tāk li nā asan.” 7 Yek Biturus ngip ang shinti gwasi, yek tā tlilti nya, yek giō asan gwasi suk gwel asan gwas ndali. 8 Yek tā yil nya, yek tā njel lāti, yek tā te gib boo lubii ga Nyami suksi atā nāma yilti nya atā nāma tāsti ga Nya. 9 Mas mbalāmi yenti ten tāsti ga Nya wu, 10 yek sā yisti de mān dāmti kā Mbuni Dlabii atā ngem wul wu kān. Yek sā bo ang ten ngetli yek bānti ngusi cit gwasan i'e nā kangwe tā ndokti wu. 11 Yek kulkī gwe sā ndokti wu ngip Biturus suk Yohana, yek mas mbalān li tet malsi bāa-bāa kā lu gwe asā mbe de Baranda ga Sulemanu wu asā nāma yenti wul cit bānti ten ilgwe pi wu. 12 Biturus yeni nu wugo yek tā wul mbalāmi de, “Man Israile yek laki yek ilgān ni kii ma cit bānti nu ye? A yek laki yek kā ni nāma wulti gwel nu ye? Kā bā yeni go nā ndālti ganan kān māndok malgan mā? 13 Nya gwe Ibirahim suk Ishiyaku suk Yakubu ngusit atl wu, tik de Nya gā abā jinān tik nallī Yesu zhel gwasi. Yesusi kan kā nge yisti gwasi yek kā bāltiti Bilatus gobna ko de Bilatus lami de tās zakti wu. 14 Ko de ti wo mān cilti kān a mān zok mbadl kān wu, yek kā nge yisti gwasi, yek kā wule tās zakikī mān tlot mbalān wu. 15 Yek kā dlo mālgwe atā bāl mbalān mbadl gwe ba a paki sowu. Yek Nya pallat kaami, mik yen kangwe pi wu nā gwel ganan. 16 Nā nalti gā shin ga Yesu gwe mā ngas tenti wu kān malgan de kā yisti wu mbi ndālti suk ndokti, yek gwel gwakan yenikii ndokti gwasi. 17 “Yilkeni jini, a yisi de nākkān kā yisi de tik de Almasihu so, yek laki yek kā pāli nu kangwe bacina jwakan pāli wu. 18 Ama nāk gwisi kān Nya njikān ilgwe tā dām tumal mān dāmti gāba gwasi, de Almasihu gwas atla bomti. 19 Cin atl gaa tā Nya taasaki byas wul jwakan ka atā nādāllī mbadl jwakan, 20 kangwe de ta ya shin Almasihu gwe tā botlikii ti wu sut du, a Almasihu kāde Yesu. 21 Ngetli kān tā Yesu to to nya ka, se Nya palli mas wul pyali nāk gwe tā dālli gāba gwasi tumal mān dāmti gāba jwe tā botli ju. (aiōn g165) 22 Nāk gwe Musa mān dāmti gāba gā Nya dām wu de, ‘Nya tlilikii

mān dāmti gāba gwas gon kā dlo gwakan nāk ami, ngetli kān tāk kātan kāng ten mas ilgwe ta hwikii wu. 23 Mas malgwe kum gāba gwas sogo, Nya a mbolti dāka mbalān jwas ka.’ 24 “Mas mān dāmti gāba ga Nya jwe dām ilgwe a pi wu tun tet ten Samaila, sā dām gāba ten multi jimi. 25 Ilgwe mān dāmti gāba ga Nya ju dām wu suk gāba gwe Nya dālli aba jwakan jo jwakan kān. Nāk gwe Nya wul Ibirahim de, ‘Tumal mil jwakan ba bāl nalti mbalān ji dii atli mas.’ 26 Kii kān Nya tālī zhel gwasi yek tā shinti malkii tās bālkii nalti kangwe ta yillakii dāka yokit gwakan kāwu.”

4 Biturus suk Yohana nima hwit gāba mbalān nugo

yek mān Parīs suk bacina gā mān bātti lubiimi suk mān Saduki li tet malsi. 2 Mbadl liliis nāk de mil shinti ji botlii nima dāmti de a mbalān tli dāka māshkān ka tumal Yesu wu. 3 Yek sā dop Biturus suk Yohana yek sā lesi ka nāk de sukti kā bal wu se lu tlo. 4 Ten cin gwisi wo mbalān wonti kum gāba gwasan yek wonti kāsi bāl gem. Yek wontat ji maani mān kopti mbałdli yek sā la zāmbāl kutl de namtan. 5 Lu tlo wugo yek guu suk bacina jwasan suk mān yisti mbał gāba gā Musa mogaa a Wurshelima. 6 Kā majwe mogaa go Hanana bal mān Parīs suk Kayapas suk Yohana, suk Alekzanda suk mas mān boo gā bal mān Parismi ni kāsi. 7 Yek sā tāla kā Biturus suk Yohana tet malsi, yek sā ngemisi de, “Wok bālkii manti pālti ilgān wo? Nā shin ga wok a kā pāli wo?” 8 Yek Biturus nā Shishi ga Nya kā mbadl gwasi, wulsi de, “Guu suk bacina jinān, 9 ngemiti kān kā nāma ngemiti ganan ten kangwe kulkī wu ndoki gwa? De dā nii kān pi yek tā ndok gwi gwa? 10 Hān tāk yisini kii de kā ni a de wu, suk mas jwakan mān Yisiraila de nā ndālti shin ga Almasihu Yesu gā Nazarat kān malgan de ka yenti wu ndoki. Yesu gwe kā bakti ka ten gudal yencin yek Nya pallat kaami wu. 11 Ni gā lishi kā gāba de Yesu go nāk, “Ye gwe kii mān kinti bii kā nge, yek lak dān de zok ye kinti bii wu kān tā ni.” 12 Yesusi nāngus ka man kisti gā mbalān, nā shin gwas nāngus kān mbalān a man mbit kisti. Nāk de bā Nya bāl shin ga zobsi mālgon ten dii atli, gwe mbalān a mbi kisti tumali wu so.” 13 Sā yen kangwe Biturus suk Yohana gāba nā ndālti gahwulan wu asā yisi de sā pal lishti so, a bā mān wul ang kāde si so, yek ili cisi bānti. Yek sā yisi de sā dan suk Yesu. 14 Nāk de sā yen mālgwe ndokisi dāl nya a malsi wu, yek bātā po man wulti de ilgon so. 15 Yek sā wul Biturus suk Yohana de tās yil dā

dlaboo Sanhidirimi ka, yek sa gaba kā dlo jwasan. **16** Yek sa wule, “Yek ma pali majin ye nak de sa pal wul cit banti nak gan, a bama manan hwundalit so, nak de mas man Wurshelima yisi wu?” **17** Yek sa po wuli dade, “Han tan wulansi de tas zaki hwit gaba mbalan ten bi shin ga malgwisi ba bi gwas ngusi matlti danka mbalan kā so da.” **18** Yek sa mbesi yek sa wulsi de bas po hwi gaba malgon ten bi ga Yesu so, a bas po dlam ilgon na shin gwas so ko njet. **19** Yek Biturus suk Yohana wulsi de, “Gaba ga Nya kan ma kobi ya ko gwakan? Bo daamankii. **20** Mi wo ma man danti mbelak ten ilgwe ma yeni yek ma kumi wu so.” **21** Man damtii dlaboo Sanhidirimi kumi nu wugo yek sa laki Biturus suk Yohana banti kā dli. Yek sa zaksi tas zigaa nak de sa mbi ilgwe sa nolsi dani sowu, a mbalan nama ta tasti ga Nya ten ilgwe pi wu. **22** Malgwe mbi ndoktisi wo ta man gin de kutl de wupsi na zat wi. **23** Man damtii dlaboo Sanhidirin zak Biturus suk Yohana wu yek sa pal mal yilkeni jwasan man kopti, yek sa hwisi mas ilgwe kidi man Paris suk bacina jwasan dlamisi wu. **24** Sa kumi nu wugo yek sa tlii yal nya mas jwasan, yek sa ngem Nya de, “Bagaa Nya, kik pal dii atli suk dlo nya suk bal ze na mas ilgwe ni gipsi wu. **25** Tumal Shishi gwakan kā gaba suk zhel gwa Dauda aba ganan yek ka wule, “Yek laki de mbadl lili majwe ba man Yehuda kā sowu ye? Yek laki yek mbalan nama beltii bi ten wul jwe ni ten koo lu ye? **26** Yek guu ga mbalan ji dii atli suk bacina jwasan bel bi tas nge Bagaa Nya suk Almasihu gwe ta botli wu.” **27** Nu kan kaa Hiridus guu suk Buntus Bilatus gobna suk majwe ba man Yehuda kā sowu, suk man Yehuda mas mogaa kā ban ge tas ngem Yesu zhel gwa man cilti gwe kā botli de Almasihu wu. **28** Yek sa pal ilgwe kā dlalli de a pi tek wu. **29** Bagaa, kum kangwe sa nini ma lakti banti kā dli wu, ma nama ngemti gwa tak balni ndali mbadli kangwe de banti dlamti gaba gwa a cini sowu. **30** Tak ang gwa tak ndok man cwo a kā pal wul cit banti na ndalit ga shin Yesu zhel gwa man cilti.” **31** Sa pak ngemi Nya wugo yek bii gwe sa nama ngemti Nyami gibii wu nwu i'e, yek ta njikan mbadli gwasan na Shishi gwasi yek sa ngusi dlamti gaba gwas na ndali mbadli. **32** Yek man kopti dam na mbadli de nam suk daamti de nam mas jwasan. Ko gon wule ilgan go gi so, nak de mas wul jwasan wo kā lu de nam kan ni wu. **33** Yek mil shinti ngusi dlamti gaba mbalan ten tlit daka mashkan ka ga Yesu, kangwe Shishi ga Nya balsi ndalit palti wu. Yek Nya balsi hwa

wul gwasi mas jwasan. **34** Ko gon gwasan dami a ba ilgon nidda so so, nak de mas majwe lubii sogo lu nisi da go asa wul ka asa tala wulpit te di, **35** mal mil shinti ji botli, asa hwuli man koptisi kangwe kokko lami wu. **36** Nu kan Yusupu gwe a mil shinti ji botli mbet de Barnabas pali. Shin Barnabas wo yek de man ndallat mbadli. Ti wo man boo ga Lawi kan tet ten zandal Kuburus. **37** Yek ta wul lu gon gwas ka, yek ta tala wulpit tet mal mil shinti ji botli.

5 Yek malgon gwe asa mbet de Hananiya suk kili gwasi Sapiratu wu wul lu gon gwasan ka. **2** Yek ta bel bi suk kilisi yek sa hwudal naa wulpit ka. Yek ta tala naami tet mal mil shinti ji botli. **3** Yek Biturus wulti de, “Hananiya, yek laki yek guu mazhe njikan mbadl gwa nu hal yek kā sheli lal Shishi ga Nya ye, de kā hwudal naa wulpit lwisi kawu? **4** Ale lwisi wo gwakan na de ba ka bo wul kā sowu? A wulpit lwisi mago gwa. Yek mbik de ka pali nu ye? Nya kan ka shelti, mbalan kā so.” **5** Yek Hananiya kumi nu wugo yek ta nda atli, kali-kali yek ta mashi. Mas mbalan kumi nu wugo yek banti cisi ka. **6** Yek mil samali tlinya yek sa kan hwu gwasi yek sa lak lepti. **7** Lam danti wugo yek kilisi tul kali a batayis ilgwe pi wu so. **8** Yek Biturus ngemti de, “Dlamini, kangwe ki suk kos gwa wul lu gwakan kā wuk gwa?” Yek ta wuli de, “Yii, nu kan ma wul ka.” **9** Yek Biturus wulti de, “Yek laki yek kā bel bi suk kos gwa tak cingalan Shishi ga Nya ye? Yekgu, asan ji majwe lep kos gwa wu ka wullu ten bi dlabil wu, a ki mago nu kan sa kanki asa sak lepki pak.” **10** Yek ta nda atli kali-kali a cina da Biturus ka, yek ta mashi. Yek mil samali te sudi yek sa mbi hwuuni gwasi, yek sa kanti yek sa lak lepti a malkan da kos gwasi. **11** Yek mas motgaa ga man kopti ji Wurshelima banti ka, suk mas majwe kum ilgwe pi wu. **12** Yek mil shinti ji botli pal wul cit banti wonti kā dlo ga mbalan. Yek mas man kopti ngusi motgaa kā lu gwe asa mbe de Baranda ga Sulemanu wu. **13** Ko de mbalan balsi nalti i'e wu, ama ba malgon kā naa mbalan mbi ndali gahwulan cutgaa suksi so. **14** Mas na nu go, yek wontat ga majwe ngassi ten Yesu wu ngusi mbalit dli na modli na maani wu. **15** Nuk laki yek mbalan ngusi yillat da man cwo to debal dan ten lumulti ka kā bami, kangwe de ko ta shishi ga Biturus mago ta tan jon jwasan. **16** Hal tet kā ban jwe ni njaa mal Wurshelima wu mago, mbalan tulli man cwo jwasan suk majwe mazhe ni kasi wu. Yek sa ndoki mas jwasan. **17** Yek bali ga man Paris suk yilkeni jwas

dakal i'e, majwe sa ni ka mbalan jwe asa mbesi de man Saduki wu. **18** Yek sa dop mil shinti ji botlisi yek sa yitlasi ka, ka bii gwe asa yitla majwe pal byas wul wu. **19** Ama yek yen shinti ga Nya bul dlabbii bii yitlatisi ka yek ta yillasi, yek ta wulsi de, **20** "Lan lubii ga Nya tak te gib boo, akaa dlal nya a dii boomi tak hwi gaba mbalan mas ten pyal tantu damti gee." **21** Lu tlo wugo yek sa te gib boo lubii ga Nyami nak gwe yen shinti hwisi wu, yek sa njeli hwit gaba mbalan. Bal man Parismi tuli suk ma jwas wu yek ta mbe mas kolsi ji dlaboo Sanhidirin, yek ta shinlu de tas yilli mil shinti ji botlisi tedi. **22** Yek man hapti dlo li kali wu yek basa mbisi a gib so. Yek sa lak hwi kidi jwasan de, **23** "Ma mbi lu yitlatisi ga yitle ka ndali, a man 6atti dlabiimi ni kali, ama yek ma bul wugo yek bama mbi malgon a gib so." **24** Kidi man Parismi suk bacina ga man hapti dlomi kumi nu wugo, yek ili gulsaasi nak de basa yis ilgwe a pi wu sowu. **25** Yek malgon gwe kum mil shintisi ten gaba wu, tul ka motgaa Sanhidirimi yek ta hwisi de, "Majwe kaa yitlasi go, sa ni te ka lubii ga Nya sa nima ta hwit gaba mbalan." **26** Yek bacina ga man hapti dlomi li kali suk majwasi yek sa yemsi tedi. Sa lak mil shintisi ten lat netli so, nak de banti nama cit gwasan de gon a mbalan laksi na ye wu. **27** Sa tullasi dlaboo motgaa Sanhidirin wu, yek bal man Parismi ngemsi de, **28** "Ma wulanckii de bak po hwi gaba mbalan ten shin ga mallu so sa? Ama yek gaba gwakan ngash ban Wurshelima wi mas. A lamti gwakan wo tak wuli de mik tloti." **29** Yek Biturus ka lal ga naa mil shinti ji botlisi wulsi de, "Ngetli kan nini tan kop gaba ga Nya man gaba ga mbalan!" **30** Nya gwe aba jinan ngusit atl wu, tik palli Yesu kaami malgwe kaa tloti de ka bakti ten gudal yencin wu. **31** Yek Nya balti nalti yek ta pallat de guu suk man kisti. Yek ta zat ten ang shinti gwasi, tas bul tantu gwe man Yisiraila a ci atl gaa wu, ataa taasisi byas wul jwasan ka. **32** Mik yen ilgwe pi wu na gwel ganan. Shishi ga Nya gwe a Nya bal majwe kumit bi wu mago ta dlam gaba dani. **33** Sa kumi nu wugo yek mbadl lilisi i'e wule sa tlosi ka. **34** Yek ba Paresi gon asa mbet de Gamaliel man yisti mbat gaba ga Musa, tik de malgwe a mas mbalan balti nalti i'e wu. Yek ta tlinya a nya ka dlaboo Sanhidirimi. Yek ta wule ta mil shinti ji botlisi bo nak yil debal. **35** Yek ta hwi kosisi de, "Kii man Yisiraila, pan dem'dem ten ilgwe kaa nama lamti tak pali majin wu. **36** Ka multi jon tek go malgon asa mbet de Tudas ya yili yek ta ngusi mbokti ang ten

gaa gwasi, de ti wo ilgon kan. Yek mbalan zambal de wupsi kop gaba gwasi. Yek majon tlot ka, yek majwe kop gaba gwas wu cat danka. **37** Kaal dati, yek man Galili gon asa mbet de Yehuda ten gini gwe sa dlam wontat ga mbalan wu. Ta po shel mbalami jon pak, ama ti mago yek sa tloti. Yek majwe kohti wu cat danka pak. **38** A nama ngemti gwakan ten gaba gee tak zakon majin tas zigaa, kume ilgwe sa nama dlamt go palti ga mbalan kawu, a li tu gon so. **39** Ama kume ga Nya kawu, ka man dlallat gwasan ka so, se ko tak daman de man netg ilgwe Nya pal wu." Yek gaba ga Gamaliel tan mbadl gwasan, **40** yek sa mbe mil shinti ji botlisi sudi yek sa bos. Yek paa sa wulsi de bas po gaba ten bi ga Yesu so. Yek sa zaksi. **41** Yek mil shinti ji botlisi yil daka lu motgaa Sanhidirimi ka na hwol tuki, nak de sa mbuki tas tla bomti ten bi ga Yesu wu. **42** Mas cin yek sa ngusi dlamtami gaba mbalan asa nisi ma mbokti ang de Yesu kade Almasihu ka lubii ga Nyami suk lubii lubii.

6 Ka multi jwe wontat ga man kohti nama mbalti dli wu, yek man Yehuda man gaba na bi Giris njel nalanti ten man Yehuda man gaba na bi Arameya, de modli jwe maani jwasan mash wugo basa mbi ilga nguki gwe asa bali mas cin wu ndakce suk naa modlisi so. **2** Yek mil shinti ji botli de kutl cet lop ju mbe motgaa ga mas man kohti, yek sa wulsi de, "Mbun de tan zakon bi dlamt gaba ga Nya amar palan ten bi huulti ilga nguki ya? **3** Yilkeni jinan, botlan mbalan de nitgi ka kii majwe kaa yissi de man botlkan, a Shishi ga Nya ni ka mbadl gwasan wu, tas zini gwel ten bi huulti ilga ngukisi. **4** Mi wo ma zan mbadl ganan ten ngemti Nya suk dlamt gaba ten Yesu." **5** Yek gabe tamai man kohtisi da mas jwasan. Yek sa botl Istipanus malgwe ngasti ten Yesu i'e, a Shishi ga Nya ni gipti pak wu. Yek sa botl Pilibus suk Burokoras suk Nikano suk Timan suk Parminas suk Nikolas man Antakiya malgwe te ka kohti Nya ga man Yehuda wu pak. **6** Yek sa tala majwisi mal mil shinti ji botli, yek mil shintisi wutisi ang gaa, yek sa ngemisi Nya. **7** Yek wonti mbalan kum gaba ga Nya danka. Yek man kohti wonti a Wurshelima i'e, yek man Paris wonti njel ngassi ten Yesu. **8** Nya bal Istipanus hwa wul gwasi, suk ndalati palti wul, yek ta man palti kidi wul cit banti ka mbalan. **9** Yek majon jwe sa yil tet ka bii motgaa gon gwe asa mbe de Majwe Mbi Gaa Gwasan Wu. Sa yil tet ka ban Sayirin suk Alekzandiriya suk

atl ga Silisiya suk Asiya. Yek sa ngusi dlakti gaſa suk Istipanus. 10 Ama yek baba mani na Shishi ga Nya gwe ni ka mbadl gwas wu so suk botlkān gaba gwas so. 11 Yek sa cok majon mukli tās wuli de, “Mā kum Istipanus ten dlamti gaſa mbulti ga Nya, suk ten Musa mān dlamti gaſa gwasi.” 12 Yek sa tilil mbadl ga mbalan suk bacina jwasan suk mān yisti mbat gaſa ga Musa. Yek sa lak dop Istipanus, yek sa tālat dlaboo Sanhidirin. 13 Yek sa tulli mān shelti lali, yek sa shelit lal gaa de, “A malgan sa ten dlamti byas gaba ten lubii ga Nya mān cilti gee suk ten mbat gaſa ga Musa. 14 Mā kumti ten dlamti de we Yesu mān Nazarat wu a jek bii gee ka, atā laki a bama po dāmān nāk gwe Musa mboki ang aba jinan wu so.” 15 Yek mas majwe ni ka dlaboomi wu wuti gwel Istipanus, yek sa yeni go cinagwel gwas wo nāk ga yen shinti ga Nya kān ni.

7 Yek bali ga man dānti ka lubii ga Nya ngem Istipanus de, “Iljin de sa dlām tenki go gem ma?” 2 Yek Istipanus wulsi de, “Yilkeni jini suk aba jini, bo katini nini kāng. Nya mān nalti mboki ang koli ganan Ibirahim ten kangwe tā ni wu a tā yi Mesopotamiya a bāta bo dām a Haran so. 3 Nyami wulti de, ‘Zak atl gwa suk majwa tāk li kāt atl gwe ba mbokik ang dami wu.’ 4 “Yek tā zak kāt atl ga mān Kaldiya yek tā lak dām a bān Haran. Koli gwas māsh wugo yek Nya tālat tet kā lu gan de kāa nama dāmti wu. 5 Nyami bāl lu Ibirahim a de so ko njet. Ama tā dlālli gaba sukti de ta bālti lu ge suk mān gas jwasi, ko de a bā yen bo niddā sowu. 6 Yek Nya wulti de, ‘Mil jwa a pal dāmti māndaki kā atl gwe bā gwasan kā sowu, asa pallasi de zhel asā tla bomti se sa pal gin zambal de wupsi. 7 Ama ba nol mān atl gwe pallasi de zhel wu. Kaal da nugo, mil jwa a yil tet dāka atl gwisi ka asā bālan nalti kā lu gee.’ 8 Yek Nya dlālli gaba suk Ibirahim ten bi pālti salti tā mbok ang de ti wo mbalan gwas kān. Yek Ibirahim zi Ishiyaku wu, yek tā salti ten cin na wusupsi kaal dā zāt gwasi. Kaal dā nu, yek Ishiyaku zi Yakubu, yek Yakubu wut aba jinan de kutl cet lop jwe mā yisansi ju. 9 “Yek dākalti lak aba jinan jwisi ten wulti Yusupu yilka gwasan ka, sa wulti kāde zhel kā atl ga Masar. Ama a Nya ni sukti 10 yek tā yillat dāka mas bomti gwe tā tla wu ka. Yek Nya bālti botlkān yisti wul suk hwol hwulan mal Pir'auna guu ga mān Masar. Yek tā pallat de guu a Masar suk bacina kaal dati. 11 “Yek bal kuzān gon nda ten mas atl ga Masar suk atl ga Kan'ana. Yek mbalan wonti te kā bomti i'e

nāk de ilga nguki niddā sowu. 12 Yek Yakubu kumi de ilga nguki ni Masar wugo, yek tā shin aba jinan, yek de ndat lat gwasan Masar. 13 Lat gwasan na lop wo, yek Yusupu hwi yilkeni jwas de ti kān. Yek Pir'auna yis man boo gwasi. 14 Kaal dā nu, yek Yusupu laki tās mbe aba gwas Yakubu tedī suk mān lubii gwasi mas, si de kutl nitgi na namtan. 15 Yek Yakubu li Masar, kāli kān tā māshi suk aba jinan. 16 Yek sa pali huu gwasan tot Shekem, yek sa lepsi kā gazukdi gwe Ibirahim wul mal mil ji Hamor wu. 17 “Bal njaa de tā Nya njikan gaba gwe tā dlālli suk Ibirahim wugo, yek mbalan jinan wonti a Masar i'e. 18 Yek malgon gwe bāta yis Yusupu sowu dān de Pir'auna guu ga Masar. 19 Guu gwisi kā lak aba jinan ten tlat bomti, tik cisi dlelengapcan yek zisi netgetli tās wut mil lāli jwasan ka tās mash dā. 20 “Kā multi jwisi kān sa zi Musa, yēn mān mbunti i'e. Yek sa ketalti dā aba gwas ka lip de mekan. 21 Mān zāt jwas yillat debāl wu, yek yēn ga mādli ga Pir'auna kanti yek tā ketalti de yēn gwasi. 22 Musa pal lishti ga man Masar suk botlkān yisti wul gwasan. Yek laki yek tā mbi ndālti pālti wul suk yek tā man gaba i'e. 23 “Tā bāl kā gin de kutl de wupsi go yek tā kumi kā mbadl gwas de, tās lak yēn yilkeni jwas man Yisiraila. 24 Tā li malsi yek tā yēn kangwe ba Masar gon nama bot ga ba Israile gon wu, yek tā lak bētti ti hal yek tā tloti. 25 Muse dām gwa we yilkeni jwas man Yisiraila a yisi de Nya shinti tās yillasā dāka dāmti de zhel ka, ama yek bāsa yisi so. 26 Kaal dā multi de nām, yek tā mbi mān Yisiraila jon de lop ten dlānti gwasan. Yek tā tesī dlo de tās lākan dlo gwasan, yek tā wulsi de, ‘Kii wo yilkeni kān, yek laki de kāa nama dlānti gwakan ye?’ 27 “Yek malgwe kumi cwo yilka gwas wu wul Musa de, ‘Wok lakkī de bagaa suk mān kisti gaba ganan wo?’ 28 Kā nama lamti tāk tloni nāk gwe kā tlo ba Masar ahwul gwa?’ 29 Musa kumi nu wugo yek tā ap te atl ga Midya ka, yek tā pal dānti māndaki. Kāli kān tā wut mil maani de lop. 30 “Kaal dā gin de kutl de wupsi, yek Nya tul mal Musa nāk wule yēn shinti gon gwasi kā bālbāl wutu ten ludān kā me, njaa mal tlāndāl Sinai. 31 Musa yēn nu wugo yek bānti citi yek tā am te mali ka tās yēn i'e dā. Tā am tek wugo yek Nya gaba sukti de, 32 ‘Amik de Nya ga abā jwakan, Nya ga Ibirahim suk ga Ishiyaku suk ga Yakubu.’ Tā kumi nu wugo yek bānti citi i'e yek tā njel dadalti, yek bāta po man yēnti ludāmī so. 33 “Yek Nya wulti de, ‘Tus kaptālan gwa ka, lu gwe kā dāl dāni go lu gi kān. 34 A yēn kangwe mbalan ji nama

tlat bomti a Masar wu, a kum kulu gwasan ga kumti dli wi, yek a susut wi ta kissi. Ningo tedî ta shinki te Masari ka.” 35 “Musa gami de sa geti de sa dlam de, ‘i lakki de bagaa suk man kisti ga a ganan wo wu?’ Ti kan Nya shinti tas dan de bagaa suk man kisti gwasan d ka d amt de zhel ka, tumal yen shinti gwas gwe tul malmi ka b l bal wutu ten ludan ka me wu. 36 Muse ka yillasi d ka atl ga Masar ka. Yek ta p l kidi wul cit banti ka dlo gwasan a kali, suk dlalka bal ze gwe asa mbe de Zil bal ze wu, suk wul cit bantisi jwe ta pali ka gin de kutl de wupsi jwe man Yisiraila pali ka me wu. 37 “Tik wul man Yisiraila de, ‘Nya a shin man dl amt ga a gwas gon na k gwe ta shin n wu, ka dlo gwakan tet ka mbalan jwakan.’ 38 Tik mwe gaa aba jinan man Yisiraila ka lu de nam ka me, suk yen shinti ga Nya gwe ga a sukti ten tl ndal Sinai wu. Yek Nya hwit ga a ten kangwe mbalan a mbi mbadl wu, de tas hwini. 39 “Ama yek aba jinan nge kopti ga a gwasi. Yek sa geti. Yek sa lam palti te atl ga Masar ka mani. 40 Yek sa hwi Haruna yilka gwas de, ‘P lini gunki gwe ma ngusit atl at n denii cina wu. Musa de ta yillani tet ka atl ga Masar go ma po yis ilgwe mbit wu so!’ 41 Kali kan sa pal gunki gon na k yen tla. Yek sa takit wul, yek sa pal hwol tuk na ilgwe sa pali na ang gwasan wu. 42 Yek Nya yil d ka tantu jwasan ka, yek ta zaksi tas ngusi atl cin suk kyatl l da. Na k gwe ni ga lishi ka lishti ga man dl amt ga a ga Nya wu. “Kii man boo ga Israila, ami kan ka b lan nalti ka gin de kutl de wupsi ka me gwa? 43 K a l bal nalti lu waal ga gunki gwakan gwe ak a mbet de Molek, suk kyatl l ga gunki gwakan gwe ak a mbet de Rampan wu. Gunki jimi kade wul jwe k a palsi de t k ngusisi atl wu. Yek laki ningi ba laki asa talakii cina d a atl ga Babilka.’ 44 “Tenti ni aba jinan d a gwe sa ngusi lat na nali ka me wu. Tenti gwisi kan Nya hwi Musa de tas pali, yek ta pali kangwe Nyami hwit du. 45 Tenti gwisi kan sa lak mbi ka gini jwe Joshuwa ndesi cina, de ta mbolisi man atl ga Kan’ana kawu. Tenti gwisi ni d a hal yek la gini gwe Dauda d an de guu ga Israila wu. 46 Dauda ka mbi hwol hwulan mal Nya, yek ta ngemti de tas kini lubii Nya ga Yakubu, lubii gwe man Yisiraila a ngusit atl gib i wu. 47 “Ko de ba  Nya Bal Kakshe a d an ka lubii gwe a mbalan kin sowu, yek Sulemanu yen ga Daude kin bal lubiimi. Nak gwe man dl amt ga a ga Nya gon dlam wu de, 49 “Bagaa Nya dlam de, Dlo nya kade gobdlan guu gini, a dii atl kade lu z at as n gini. Wudal ga b i  gwi kan kaa kini gwi? A ko kan lu shukti gini

ko? 50 Amik p l mas wul jwisi na ang gi sa?” 51 “Kii mbalan man la hi kumti bi, kii de ka nge b lti Nya mbadl jwakan wu. Slip b kaa kan ga a ga Shishi ga Nya so na k aba jwakan pali wu. 52 Man dl amt ga a ga Nya gon gwe ba aba jwakan cit dlelengapcan sowu nidd  so. Majwe dlam bi tulti ga man zok mbadl wu mago sa tlosi ka. A ningi ka l bi gwasi yek ka tlot wi. 53 Kii de mil shinti ji Nya b lkii mb t ga a ga gwasi yek b ka a man kopti sowu.” 54 Man dlaboomi kumi nu wugo, yek mbadl lilisi i e hal yek sa as shin. 55 Shishi ga Nya njikan mbadl ga Istipanus wugo yek ta lak gaa to dlo nya ka, yek ta yen nalti ga Nya, a Yesu ni ga dlalli njaa malmi ten ang shinti gwasi. 56 Yek Istipanus wule, “A yen dlo nya ga buli, yek a yen Yen ga Mbalan, ta dl l njaa mal Nya ten ang shinti gwasi.” 57 Yek sa cek k ng jwasan ka na ang, yek sa lak yal, yek sa tli tet tenti ka mas jwasan. 58 Yek sa dl kti te kaal ban ka, yek sa njel lakti gwas na ye. Yek majwe tulli ga a tenti wu wut lukal jwasan mal yen samali gon gwe asa mbet de Shawulu wu. 59 Sa nama lakti ga Istipanus nugo yek ta ngem Yesu de, “Bagaa Yesu, kan mbadl gini.” 60 Yek ta nda na gahwulan, yek ta wuli na nd lti de, “Bagaa, taasi majin byas ilgan de sa pali wu ka.” Yek multi gwas paki.

8 A Shawulu ni kali ata nima pit kaal man tlot ga Istipanus. Ten cin gwisi kan sa ci dlelengapcan motgaa ga man kopti i e a Wurshelima. Yek man koptisi cat d nk atl ji Yehudiya suk Samariya ka. Mil shinti ji botli ka sa kali na ngusan. 2 Yek majwe asa ngusi atl Nya i e wu lep Istipanus. Yek sa mul m ashkan gwasi na duu tuk i e. 3 Yek Shawulu ngusi dlot gwas ten cit dlelengapcan motgaa ga man kopti. Ta ngusi kopti lubii lubii at dopsi na maani na modli at nama yitlat gwasan ka ka b i  gwe asa yitla majwe pal byas wullu. 4 Yek majwe sa catsi dank wu ngusi mat lti asa nama dl amt t mi ga a ten Yesu. 5 Pilibus su ka l bal ban gon ga Samariya, yek ta dl mi ga a mbalan ten Almasihu kali. 6 Yek mas man b mi kat k ng ka ga a gwe Pilibus dl msi wu na k de sa yen wul cit banti gwe ta pali wu. 7 Na k de na d d lti suk desti lee kan a duu m azhe ngusi yilti d ka wonti majwe sa te gipsi wu ka. Yek majwe dli jwasan tla kawu suk kulki ndoki wonti. 8 Yek mbalan ji b mi p l hwol tuk i e. 9 Malgon ni d a asa mbet de Siman, ta lam multi ten palti waali ka ban a banti ci man atl ga Samariya ten ilgwe ta pali wu. Ta ba yen gaa gwas go de ti wo

bal mbalan kən. 10 Ti kən a mən Samariye mas nə kakshe nə nak'eni katit kəng, asə kul wule, "Məlgan go tik de mən ndalı pəlti wul ga nya gwe asə mbet de mən pəlti wul cit banti wu." 11 Ti kən asə kop gaba gwasi nək de sə kuu nə yenti wul cit banti kə waal gwe atə pəli wu. 12 Ama mbalami kum təmi gaba gwe Pilibus dləmisi ten Nya de guu suk ten bi shin ga Almasihu Yesu wu, yek sə bəl gem nə gaba ga Pilibus. Yek tə palisi baptismə na modli na maani. 13 Yek Siman ngasti ten Yesusi pak, yek sə palit baptismə, yek tə ngusi kopti ga Pilibus mas lu gwe tə li wu, yek Siman ngip bi kə ang nə yenti kidi wul cit banti məlti. 14 Mil shinti ji botli kumi wi de mən Samariya bal de mən kopti wu, yek sə shin Biturus suk Yohana malsi. 15 Biturus suk Yohana mbuki malsi wugo, yek sə ngemisi Nya de tə Shishi ga Nya susut tensi. 16 Sə pəli nak gwisi nak de Shishi ga Nyami bo susut tensi so, de ya pəli baptismə na shin ga Yesu Bagaa wu. 17 Yek Biturus suk Yohana wutisi ang gaa wu, yek Shishi ga Nya susut tensi. 18 Siman yeni de ang kən a mil shinti zi mbalan ten gaa a Shishi ga Nya susut tensi wu, yek tə takisi wulpi, 19 yek tə wulsi de, "Mbokini nini ang kangwe ba zi-ang mbalan ten gaa asə mbi Shishi ga Nya wu." 20 Yek Biturus məlti de, "Hən tək paki kə wutu ki suk wulpi gwa, nək de kə dəman gwa we ka man wulti zok wul ga Nya nə wulpi wu. 21 Ze gwa ni kə ilgən de mə nəma pəlti wu so, nək de mbadl gwa ni hwabi mal Nya sowu. 22 Ci atl gaa mal Nya ten byas mbadl gwe nik də wu, tək ngem Nya təs taasik byas wul gwe nikka mbadl wu ka. 23 A nikma dləmisi nək gwisi nək de abə yeni go yokit ni gipki i'e, a pəlti byas wul dop mbadl gwa wu." 24 Yek Siman məlti de, "Ngemini nini Nya ne, bə ilgon kə wul jin de kəa dləm wu mbi so." 25 Biturus suk Yohana hwi gaba ten dəməti gwasan suk Yesu wu, yek sə dləmisi təmi gaba ga Nya kəli, yek sə pal tet Wurshelima. De sə bal go yek sə ngusi dləmisi təmi gabe dənkə nak mil bən ji Samariya wonti jwe ni ten tantu wu. 26 Yek yen shinti ga Nya gon wul Pilibus de, "Li tu kudu, aka kop tantu ləfi, gwe yil sut Wurshelima yek su Gaza wu." 27 Yek tə nda tantu kaali. Tə nəma lat nugo yek tə mo suk ba Itiyopiya gon gwe bəta man pat suk modli sowu, kaksha mbalan kəde ti. Tik de mən zət wul ga guu ga mədli ga Itiyopiya gwe asə mbet de Kandisi wu. Tə li təs ngusi Nya atl a Wurshelima, 28 atə bal ten tantu pəlti. Atə ni kə kapsi galla gwasi tə nəma dləmisi kə lishti ga Ishaya mən dləmisi gaba ga Nya to nya ka. 29

Yek Shishi ga Nya wul Pilibus de, "Li te mal kapsi galle ka, tək ngusi kopti gwas njaa-njaa." 30 Yek Pilibus li te mali ka nə apti, yek tə kum məli ten dləmisi kə lishti ga Ishaya. Yek tə ngemti de, "Lishti gan de kə nəma dləmisi go ka yis gaami ya?" 31 Yek məli wulti de, "Də nii kən ba yis gaami gwi, de bə malgon ka mboki ang dani sowu?" Yek tə ngem Pilibus de tas te kə kapsi galle məlti. 32 Ilgən məli nəma dləmisi kə gaba ga Nyami go, yek de lu gwe wule, "Sə dləkti nək mbala gwe sa talat kə lu mboshti wu. Nək gwe a bə yen mbaala a kul so de sə bə wutlit mədən kəwū, nu kən ti mago yek bəta wule ilgon so. 33 Nək de bəsa pallat de ilgon sowu, yek sə net pəlti hwa kisti gaba wu. Wok ka man yisti ji mil jwas wo? Nək de sə kan mbadl gwas də ten dii atl kəwū." 34 Yek məli ngem Pilibus de, "Bo hwini, mən dləmisi gaba ga Nya gwe lish lu gan go ten gaa gwas kən tə nəma gaba a, ko ten zəbsi malgon?" 35 Yek Pilibus ndet gaba ten lishti gwisi, yek tə hwit təmi gaba ten Yesu. 36 Sə nəma lat nugo, yek sə lak mbi ze gon. Yek məli wul Pilibus de, "Ze kəwū, yek ka laki a bəka pəli baptismə so ye?" 38 Yek tə laki yek kapsi galle dləli. Nə ti nə Pilibus yek sə su kə zəsi yek Pilibus pəlit baptismə. 39 Sə yil tot dəkə zəsi kəwū go, yek Shishi ga Nya kan Pilibus ka. Yek bə tə po yenti so, ama yek tə ngusi hwol tuki atə nəma zətgaa. 40 Yek Pilibus lak mbi gaa gwas kə bən Azotus, yek tə ngusi məlti kə mas bən jwe ni kəli wu atə nəma dləmisi gaba mən təmisi ten Yesu se nək tə mbuki kə bən Kaisariya.

9 A Shawulu yima cit dlelengapcan mən kopti ji Bagaa Yesu, atə nəma wulti de ta tlosi ka. Yek tə li mal bən Paris, 2 yek tə ngemti de tas lishit gaba gwe ta lak bəli kə bii motgaa jwe ni kə bən Demaskus wu. Tə pəli nak gwisi kangwe de tə mbi majwe sə nəma kopti Tantu ga Yesu wugo atə dopsi, atə bəlsi ka, atə talasi tet Wurshelima nə modli nə maani wu. 3 Tə nəma lati yek tə bal njaa a Demaskus nugo, yek bəu! Cilti gon sut nya cilli lu gwe tə ni wu ka. 4 Yek tə nda atl, yek tə kum yal gaba gon gwe wulti de, "Shawulu! Yek laki yek ka nima cit dlelengapcan ye?" 5 Yek Shawulu wule, "Bagaa, wok de ki wo?" Yek yal gəbe wule, "Amik de Yesu, malgwe kə nitma cit dlelengapcan wu, nək de kə nima cit dlelengapcan mən kopti ji wu. 6 Tlinya tək li kə bəni, sa hwik ilgən nik netgeli de tək pəli wu." 7 Yek majwe nəma lat sukti wu dələk ka yek basa man wulti de ilgon nə banti, nək de sə kum yal gəbe ama

yer basa yen malgon sowu. **8** Yek Shawulu tlinya. Ta bul gwel go, ta po man yenti lu so. Yek sa ngibit ang, yek sa tlat ka bami. **9** Yek ta mul de mekan at a ni dwami, a batanguk ilgon so a batla ilgon so. **10** A man kopti gon ni da a Demaskus shin gwas kade Hananiya. Bagaa Yesu fulit gwel yek ta takit bi de, "Hananiya!" Yek ta ndaki de, "Bagaa, amik gu." **11** Yek Bagaami wulti de, "Li ten tantu gwe asa mbe de Taki wu aka li lubii da Yehuda ka, aka kum gas ga malgon tet Tarsus asa mbet de Shawulu, ka yenti ten ngemti Nya. **12** A Shawulu mago Nya fuli gwel wi, yek ta yen malgon gwe asa mbet de Hananiya wu, ta zit ang ten gaa ta gwel gwas buli." **13** Yek Hananiya wule, "Bagaa, a kum wul wonti ten mallu, kangwe ata pali ngalci mbalan jwa a Wurshelima wu. **14** A yekgu ta tul dee na ndalti tet mal kidi man Paris wi de tas dop mas majwe asa ngusik atl wu." **15** Yek Bagaami wul Hananiya de, "Lak mbiti, a botlti wi tas hwi gaba majwe ba man Yehuda ka sowu tenanni na guu jwasan suk man Yisiraila pak. **16** Ba mbokit ang ten kangwe de netgli kan tas tla bomti i'e tenan wu." **17** Yek Hananiya li, yek ta te ka lubiimi. Yek ta wut ang ten gaa ga Shawulu, yek ta wulti de, "Yilka gini, Bagaa Yesu gwe tul malki, aka nama lat teddu ka shinanni ta gwel gwa ful da tak man yenti lu, a Shishi ga Nya njikan mbadl gwa." **18** Kali-kali yek ilgon nak kola yil tet ka gwel ga Shawulu, yek gwel gwas buli. Yek ta tlinya, yek sa palit baptism. **19** Ta nguk wul wugo, yek ndalti gwas pali. Yek ta lam multi mal man kopti jwe ni Demaskus wu. **20** Njet nugo yek ta nde dlamti gaba mbalan danka lu motgaa ji man Yehuda de, Yesu wo Yen ga Nya kan. **21** Yek banti ci mas majwe kumti wu, yek sa ngusi wulti de, "Ale malgan kade man lakti ga majwe ngassi ten malgwisi ka bomti a Wurshelima wu na? Ta tul dee tas dopsi ata talasi ga bali mal kidi man Paris!" **22** Yek Shawulu ndal ten dlamti gaba ga Nya. Yek ta gulsi man Yehuda bel bi tas tlo Shawulu, **23** Kaal da multi wonti, yek man Yehuda bel bi tas tlo Shawulu, **24** ama yek ta kum ilgne sa bel bi de sa palit du ka. De sa nama batti dlabii bami, na ka cin na ka gasi tas mbiti tas tlot wu. **25** Yek mil lishti jwas kanti ka ka gada ka gasi, yek sa shitti a kaal bami tuka shu bii. **26** Tet kali go yek ta ap te Wurshelima ka. Yek ta ngwe de ta mogaa suk man kopti, ama yek banti gwas cisi nak de basa kan de gem kan ta pal de man kopti

wu so. **27** Yek Barnabas kanti yek ta tlat mal mil shinti ji botli. Yek ta hwisi kangwe Shawulu yen Bagaa Yesu ten tantu wu, suk kangwe ta gaba sukti wu, suk kangwe ta hwi gaba mbalan ten bi ga Yesu ka ban Demaskus na ndali gahwulan wu. **28** Yek Shawulu dan suksi a Wurshelima. Yek ta ngusi matli danka, ata nama gaba ten bi ga Bagaa Yesu na ndali gahwulan. **29** Yek ta ngusi dlakti gaba suk man Yehuda man gaba na bi Giris wu, yek sa ngwe de tas tloti. **30** Yilkeni man kopti kumi nu wu, yek sa tlat ka ban Kaisariya. Yek sa lakti tantu yek ta li Tarsus. **31** Yek motgaa ga man kopti ji Yehudiya suk ji Galili suk ji Samariya wu mas mbi tamai damt. Yek sa ndal ten kopti ga Yesu nak de Shishi ga Nya ndalli mbadl gwasan wu. Yek sa ngusi wontati asa nama danti asa nima balti nalti Bagaa Yesu. Biturus li ban Lida suk Jopa. **32** Biturus nama matli ka atl ji man Yehuda nugo yek ta la yenti ga mbalan ji Nya jwe sa nama damt ka ban Lida wu. **33** Kali kan ta mbi malgwe asa mbet de Iniyas, malgwe kat tli gon gwas tla kawu. Ta pal gin de wusupsi at a ni atli, batu man lat so. **34** Yek Biturus wulti de, "Iniyas, Yesu Almasihu ndokki wi, tlinya tak til lumulti gwa." Ninge-ninge yek ta tlinya. **35** Yek mas majwe ni ka ban Lida suk naa ban jwe ni atl ga Sharon wu yenti, yek sa pal de man kopti ga Yesu. **36** Ka ban Jopa njaa mal ban Lida wo, man kopti gon ni da shin gwas kade Tabita (gwe na Giris wo yek de Dokas wu). Ata kul pal wul na ang gwasati at a bal majwe ba ilgon nisi da sowu. **37** Ka multi jwisi wo, yek ta pal cwo, yek ta mashi. Yek sa pol hwuuni gwas ka, yek sa zi to ka tlal bii ka. **38** Yek man kopti kumi de Biturus ni Lida. Nak de dlo ga Jopa suk Lida dleni sowu, yek sa shin mbalan de lop tas wulti de tas li tet malsi bale-bale. **39** Yek Biturus li suksi. Ta mbuk lu malsi wu, yek sa toliti ka tlal biimi. Yek modli jwe maani jwasan mash wu mas dlal mal Biturus, asa nama kulu asa nitma mbokti ang ten lukal suk naa wul jwe Dokas palisi de ta yi suksi wu. **40** Yek Biturus yillasdebal mas jwasan, yek ta ngus na gahwulan, yek ta ngem Nya. Yek ta ballat tumal hwuunisi, yek ta wule, "Tabita, tlinya." Yek Tabita ful gwel. Ta yen Biturus wu, yek ta tlinya, yek ta dam na zhila. **41** Yek Biturus ngibit ang, yek ta tlilti nya. Yek Biturus mbe mbalan ji Nya tedi suk modli jwe maani jwasan mash wu, yek ta mbokisi ang tenti, ta tli daka mashkan ka wi. **42** Yek ili matl ka ban Jopa mas, yek mbalan wonti ngassi ten Bagaa Yesu. **43** Yek

Biturus lam multi a Jopa da malgon gwe asa mbet de Siman, man mokti kuul gon.

10 Malgon ni da ka ban Kaisariya shin gwas wo

Korneliwus. Ti wo gon ka kidi man hapti dlo jwe asa mbesi de Man Italiya wu. 2 Ti suk man boo gwasi mas sa banti Nya i'e. Ata bal wul majwe ba ilgon nisi da sowu na mbadl de nam, ata ngem Nya mas cin. 3 Gas gon ka cin sukti yek Nya fulit gwel, yek ta yen yen shinti ga Nya gwe tul mali tu, yek ta wulti de, "Korneliwus!" 4 Yek ta yenti na gwel banti, yek ta wulti de, "Bagaa, yek ke?" Yek yen shinti ga Nyami ballit de, "Nya kum ngemti gwe ka nama ngemti gwas wu wi, ata yen balti wul gwe ka nima balti majwe ba wul nisi da sowu wi. 5 Ningo shinlu te Jopa ka tas mbek Siman malgwe asa mbet de Biturus wu. 6 Ta ni da Siman man mokti kul lu ka, malgwe lubii gwas ni ten bi bal ze wu." 7 Yen shinti ga Nyami zigaa wu, yek Korneliwus mbe de lop ka zhel jwasu suk de nam ka man hapti dlo jwe asa palit wul wu, jwe asa ngusi Nya atl wu. 8 Yek ta hwisi mas ilgwe pi wu, yek ta shinsi te Jopa ka. 9 Lu dlo wi de cin sukti bal go, a majwe Korneliwus shinsi bal njaa tas mbuki ka bamii wu, yek Biturus to ten gaa bii tas ngem Nya. 10 Kuzan lak njel tlo Biturus, a ba ilga nguki gwe sa nama zati wu bo no so. Yek Nya fulit gwel, 11 yek ta yen dlo nya buli. Yek ilgon nak bal lukal yil sudi. 12 Yek ta yen wul me suk ji lubii wonti a gihi, wul man asan de wupsi, suk wuci suk balkan, suk yadli. 13 Yek yal gaba gon wulti de, "Biturus, tlinya tak mboshi a ka nguki." 14 Yek Biturus ndakit de, "Bagaa a pi nu so, a bo taba ngukti tlu gwe ba ni hwaabi de ta man Yehuda nguk wu so." 15 Yek yal gabe po wulti dafe, "Bak mbe ilgwe Nya palli hwaabi wu, de byasi so." 16 Nak gwisi pi asami de mekan yek paa bal lukali pal to nya ka. 17 A Biturus nama daamti gwas ten ilgwe pi wu nugo, yek majwe Korneliwus shinsi wuk ju, sa mbi boo ga Siman wi. A sa bal ten bi dlaboo. 18 Yek sa kum gazi de, ko Siman gwe asa mbet de Biturus wu nan de? 19 Biturus yima daamti gwas ten ili nugo, yek Shishi ga Nya wulti de, "Siman, mbalan de mekan jon nama ngot gwa. 20 Tlinya tak su malsi, baa-baa, a kali suksi amik shinsi tedi." 21 Biturus susut mal mbalami yek ta wulsi de, "Ami kan ka nama ngot gini. Yek tullakii ye?" 22 Yek mbalami wulti de, "Bal man hapti dlo ga Roma gon gwe asa mbet de Korneliwus wu ka shinni. Zok mbalan man banti Nya ka de te,

malgwe a man Yehuda mas balti nalti wu. Yen shinti ga Nya dlamit de tas shinik lu tak li datka tas kum ilgwe ka dlam wu." 23 Yek Biturus telsi gibboo yek ta ngwesi lumulti. Lu tlo wu, yek Biturus suk yilkeni man opti jon a Jopa li suksi. 24 Lu tlo wugo yek sa mbuk lu Kaisariya. A Korneliwus balma balti gwasan hal ta mbe yilkeni suk yelan jwas tet wi. 25 Biturus te ka lubiimi wu, yek Korneliwus ngusit atli yek ta balti nalti. 26 Yek Biturus ngipti yek ta wulti de, "Tlinya ka, am mago mbalan kan nak ki." 27 Biturus yima gaba sukti nugo, yek ta te gif boomi, yek ta mbi mbalan wonti. 28 Yek ta wulsi de, "Kii na gaa gwakan ka yisi de mbat gaba ganan kan de ta man Yehuda, pi suk malgwe ba man Yehuda ka sowu sogo tas li daasi ka so. Ama Nya mboki ang de ba wule a Nya nge majon a ta lam majon so. 29 Yek laki de sa shinlu de ta li tet wugo yek a tulia baa nge so. Han ta bo ngemki, yek laki yek ka mbe ye?" 30 Korneliwus ndakit de, "Ndat cin de wupsi ka bal ge, ka cin sukti a nama ngemti Nya a daaka. A ni nugo yek malgon dal a cina daaka lukal gwas wo man cilti i'e. 31 Yek ta wulan de, 'Korneliwus Nya kum ngemti gwe ka nama ngemti gwas wu wi, ata yen wul jwe aka bal majwe ba ilgon nisi da sowu wi. 32 Shin lu te Jopa ka ta mbek Siman gwe asa mbet de Biturus wu, ta ni de mandaki da Siman man mokti kul lu ka gwe lubii gwas ni njaa ten bi bal ze wu.' 33 Yek laki yek a shinik lu bale-bale, yekgu mbun wi nak de ka tul wu. Ningo mik ballu mas jinan a cina da Nya ka, tan kum ilgwe ta hwik de tak dlami nii wu." 34 Yek Biturus ndesi gaba de, "Ningo a yisi wi de gem kan Nya wo ta lam malgon man gon so. 35 Ata kan mbalan mas lu gwe sa yil tet kali wu kume sa bantiti asa pal gem ka danti gwasan wu. 36 Yek de tamai gaba man tullat tamai damti, gwe Nya hwi man Yisiraila tumal Bagaa Yesu ga mas mbalan wu. 37 Ka yisan ilgwe pi ka mas atl ga man Yehuda wu gwe nde tet Galili kaal da gaba ga Yohana ten baptism wu. 38 Nya botl Yesu ga Nazarat wu, yek ta njikanti na Shishi gwasi, yek ta balti ndalit. Yek ta ngusi matli danka ata nima palti hwa wul mbalan. Ta yilli majwe sa ni a ang da guu mazhe kaju nak de Nyami ni sukti wu. 39 "Mi wo mik yen ilgwe Yesu pali wu mas, ka atl ga Yehudiya suk ka ban ga Wurshelima na gwel ganan. Bacina ji man Yehuda bakti ten gudal yencin yek sa sloti. 40 Yek Nya pallat kaami ten multi gwas na mekan, yek ta laki yek mbalan yenti. 41 Mas mbalan ka yen Yesu kaal da tlit daka mashkan ka gwas so, ama mi de Nya botlai

tan yeni ama dlam wu, mi de ma nguk wul yek ma tla sukti wu. **42** Yek Yesu hwini de tan dlami mbalan ama dalisi kang de, ti kan Nya lakti de malgwe a kisi ga a majwe mash wu suk majwe yi kaami wu. **43** Man dlamti ga a ji Nya mas ga a tenti de mas malgwe ngasti ten Yesu go Nya a taasit byas wul gwas ka.” **44** Tun a Biturus yima ga a, yek Shishi ga a Nya susut ten majwe na ma kumti gwas wu. **45** Ili ci banti man Yehuda man kopti jwe tul suk Biturus wu. De sa yeni wi de majwe ba man Yehuda ka so mago sa mbi Shishi ga a Nya wu. **46** Nak de sa kumsi ten ta st g a Nya, asa nama gaba na bi jwe ba gwasan ka sowu. Yek Biturus wuli de, **47** “Malgon a man ngeti de ta pali baptisma majin na ze nwa? Si mago sa mbi Shishi ga a Nya wi na k gwe ma mbi wu.” **48** Yek Biturus laki de tas palisi baptisma ka shin ga a Yesu Almasihu. Yek sa ngemti de tas nak lamisi multi.

11 Mil shinti ji botlisi suk naa yilkeni man kopti ka atl ga Yehudiya kumi de majwe ba man Yehuda ka so mago sa kan ga a ga a Nya ka mbadl jwasan wu. **2** Biturus li Wurshelima wu yek man Yehuda man kopti matliti. **3** Yek sa wulti de, “Ka li lubii da majwe ba man Yehuda ka sowu yek ka nguk wul suksi.” **4** Yek Biturus hwisi mas ilgwe pi wu, yek ta yillisi gaa mi de, **5** “A yi ka ban Jopa, a nima ngemti Nya yek Nyami buli gwel, yek a yen ilgon na k bal lukal ga buli, gwe yil sut nya yek mbuki sut ka lu gwe a ni wu. **6** A sul gwel ka bal lukali go, wul me suk ga a lubii man asan de wupsi kawu, suk ka a wuci suk ka a balkan suk ka a yadli a gib i. **7** Yek a kum yal ga a gon gwe wulan de, ‘Tlinya tak mboshi a ka nguki.’ **8** “Yek a ballit de, ‘A pi ni so Bagaa a bo taba ngukti tlu jwe ba mbun de ta man Yehuda nguk na k jin wu so.’ **9** “Yek yali po gaba da de, ‘Bak mbe ilgwe Nya palli hwa i wu de byasi so.’ **10** Nak gwisi pi asami de mekan yek paa sa kan bal lukali to nya ka. **11** “A yi kali nugo yek majwe sa shinsi tet Kaisariya wuk bal ju ten bi dlaboo ga a lubii gwe ani gib i wu. **12** Yek Shishi ga a Nya wulan de ta kopsi baa-baa, yek yilkeni de mukka jin kob anni yek ma te ka lubii ga mal i. **13** Yek ta hwini kangwe de yen shinti ga a Nya tul mali, yek ta wulti de ‘Shin lu su Jopa ka ta mbek malgwe asa mbet de Biturus wu tod i. **14** Ta hwik kangwe ka mbi kisti wu suk mas man lubii jwa.’ **15** “A ndesi gaba wi nugo yek Shishi ga a Nya susut tensi na k gwe ta susut ten anni wu. **16** Yek a daam ilgwe Yesu Bagaa dlam wu de, ‘Yohana

pali mbalan baptisma na ze, ama kii wo Nya a pa likii baptisma na Shishi gwasi.’ **17** Nak de sa ngassi ten Almasihu Yesu Bagaa wugo, yek Nya ba sli ilgwe ta balannii de ma ngas nni ten wu. Wok de ami ta nge ilgwe Nya lami wu wo?” **18** Sa kumi nu wugo, yek basa po wule ilgon so, ama yek sa tas Nya de, “Majwe ba man Yehuda ka so mago Nya pa lisi tantu cit atl gaa tas mbi kisti pak.” **19** Yek man kopti cat d anka na k de mbalan ngesi i e wu hal yek sa dlo Istipanus. Yek man koptisi jon li d lenti hal a Pinikiya suk Kuburus suk ban Antakiya. Yek man Yehuda kan sa ngusisi dlamti ga a ga a Nya na ngusan. **20** Ko de jon jwasan tet Kuburus suk tet Sayirin li Antakiya yek sa dlami tam i ga a majwe ba man Yehuda ka sowu. Sa hwisi ga a man tamti ten bi ga Yesu Bagaa. **21** Ndalti ga Nya ni ka man koptisi, yek laki yek mbalan wonti ngassi ten Yesu yek mbalami pal de man kopti. **22** Man kopti jwe asa mogaa a Wurshelima kumi nu wugo, yek sa shin Barnabas te Antakiya ka. **23** Ta mbuki Antakiya wugo, yek ta yen hwa ilgwe Nya pa lisi wu, yek ta ndallisi daala tas kop Yesu Bagaa na gem suk na mbadl de nam. **24** Barnabas wo hwa mbalan kan gwe ngasti ten Yesu wu. A ndalti ga Shishi ga a Nya ni gipti i e pak. Mbalan wonti ngassi ten Yesu, yek sa pal de man kopti sabona wul jwe Barnabas pali wu. **25** Yek Barnabas sa ngot ga Shawulu a Tarsus. **26** Barnabas mbit wu yek sa li Antakiya sukti. Ka a Barnabas suk Shawulu dam a Antakiya gin de nam asa nima hwit mbalan wonti ga a ga a Nya. A Antakiya kan sa nda mbet ga man kopti de Kirista. **27** Ka multi jwisi kan man dlamti ga a ga a Nya jon sut Wurshelima su Antakiya. **28** Yek gon kasi malgwe asa mbet de Agabus wu ga a, yek ta wule, “Bal kuz n a tul ten mas dii atli.” Nak gwisi pi ka a gin gwe Kaludiwus ni de guu wu. **29** Yek man kopti jwe ni Antakiya wu, zi ka mbadl gwasan de sa zi-ang man kopti jwe ni Yehudiya wu, kokko na kangwe ta man ba lti wu. **30** Yek sa pali nu wugo, yek sa shinlu na zat ang gwasan tumal Barnabas suk Shawulu yek sa ba l bacina ji man kopti a Yehudiya.

12 Ka multi jwisi kan yek Hiridus guu njel net ga man kopti yek ta ngusi dopti jwasan. **2** yek ta laki yek sa dlo Yakubu yilka ga a Yohana na k bal puka. **3** Ta yeni de na k gwisi tam i man Yehuda da u wu, yek ta dop Biturus pak. Nak gwisi pi go asa na ma motgaa ga a burodi gwe ba yis ni gib i sowu. **4** Hiridus dop Biturus wugo yek ta lakti ka a lu leti. Yek Hiridus zi

mən hapti dlo de krtl cet mukka təs bətti, ten de ta pəlit kisti gəba kə dlo mbalən kaal də motgaami. 5 A Biturus ni ga le kə nugo, yek mən kohti ngusit ngemti Nya i'e. 6 Kə gas gwe lu a dlo a Hiridus təla Biturus təs kisit gəba wu, a Biturus ni yembal ga bali na zaa galla de lop kə dlo ga mən hapti dlo de lop. A mən hapti dlomi jon nəma bətti bi dlabiimi mi. 7 Ni nugo yek yen shinti ga Nya tul mal Biturus, yek punke cil ka. Yek tə tə Biturus yek tə padal. Yek tə wulti de, "Tlinya, bale-bale!" Yek zaa galle batl-batl ka yek lokit də ten yal ang ka. 8 Yek yen shinti wulti de, "Kin lukal suk kaptalan gwa." Yek Biturus kini. Yek yen shinti po wulti dəde, "Lak bal lukal gwa tək kobənni." 9 Yek Biturus kohti yek sə yil dəkə lu letisi ka, a bə Biturus yisi de ilgwe nəma pət go gem ka so. Tə dəmən gwa we Nya kə bulit gwel yek tə yen ilgwe pi wu. 10 Sə dəkci mən bətti lwisi ga na nəm suk ga na lop wugo, yek sə li tet mal dlabiim gwe sə le nə galla wu. Yek dlabiimi bul na gə gwas, yek sə yili. Sə bəl kə dlo bəmi go yek yen shinti ga Nyami zigaa. 11 Gaa ceti Biturus wi de tə yisi de ilgwe pi go gem kəwū, yek tə wule, "Ni go a yisi wi de Bagaa Nya, kik shin yen shinti gwa sudi təs yillən dəkə byas ilgwe Hiridus pəli wu ka. Suk mas yokit gwe mən Yehuda lami de təs pəli wu." 12 Biturus yisi nu wugo yek tə li lubii də Maryam kə ana ga Yohana gwe gon shin gwas kədə Markus wu, kəli kən mbalən mogaa wonti yek sə ngusi ngemti ga Nya. 13 Yek Biturus bo bi dlabiimi. Yek zhel yen kili gon asə mbet de Roda yil tedə təs yen malgwe nəma fot bi dlabimi wu. 14 Yek tə kumi de yal gə Biturus kəwū, yek bətə bul dlabimi so nə hwol tuki. Yek tə pal te gibboomi kə nə apti, yek tə hwisi de, "Biturus ni ten bi dlabool!" 15 Yek sə wulti de, "Ama kə ni i'e ma?" Yek tə wulsi de gem kan tə nəsi ma dlamti. Yek sə wulti de, "Yen shinti ga Nya gwe ni sukti wu kən." 16 Yek Biturus ngusi fot bi dlaboomi, sə lak bul go, yek sə yenti yek bənti cisi. 17 Yek Biturus palisi nə ang de təs bo dəm mbetlak, yek tə hwisi kangwe Nya yillət dəkə lu letisi kəwū. Yek tə wulsi de, "Hwi Yakubu suk naa yilkeni jinan ilgwe pi wu." Yek tə tlinya yek tə li zobsi lwisi gon. 18 Yek lu dlo wu yek ili gulsi mən hapti dlo jwe nəma bətti lwisi wu i'e, ten de yek mbi Biturus ye? 19 Hiridus ngo Biturus wi de bətə mbit sowu, yek tə ngem mən bətti lwisi ten ilgwe pi wu, yek tə laki de təs tlosi ka. Kaal də nugo, yek Hiridus zak Yehudiya yek tə li Kaisariya yek tə nak ləm multi kali. 20 Kə multi jwisi kən mən

Taya suk mən Sidon lili mbadl Hiridus. Yek sə mo bi mas jwasan yek sə li tet məlti, a Bilastus zok zhel ga Hiridus nisi kaali. Yek Bilastus ndəkisi yek səli mal Hiridus. Yek sə ngemti de təs pal dəməti təməti sukti nək de ilga nguki gwasan wo tet ka atl ga guumi kan a yil tet wu. 21 Cin gwe sə botli wu tul wu, yek Hiridus dən ten gobdlan guu atə ni kə lukal guu gwasi, yek tə hwi gəba mbalən. 22 Sə kum gəba gwas wu, yek sə tlii yal gwasan nya yek sə wule, "Yal gəba gan go gə mbalən kə so, ga Nya kən." 23 Kali-kali yek yen shinti ga Nya boti, yek tə nda atli nək de tə bəl nəlti Nya sowu. Yek zhibəl nguk tli gwas ka hal yek tə lak məshi. 24 Yek mən kohti ngusi dəməti gəba ga Nya mbətl dənkə a mbalən nima ngasti ten Yesu. 25 De kəa Barnabas suk Shawulu pak ilgwe sə zisi pəlti a Wurshelima wu, yek sə pal te Antakiya ka. Yek sə kan Yohana gwe gon shin gwas wo Markus wu ang.

13 Kə mən kohti jwe ni Antakiya jo, mən dlamti gəba ga Nya suk mən lishti ni gipsi. Kəa Barnabas suk Siman gwe gon shin gwas ke Duni wu, suk Lukiya mbalən gə Sayirin, suk Manayen daka gə Hiridus guu, suk Shawulu wu. 2 Sə nima ngusti atl Nya na pəlti kəlkəzə nugo, yek Shishi gə Nya wulsi de, "Yilli ninini Barnabas suk Shawulu, nək de a botli de təs pəli wul wu." 3 Sə pak ngemti Nya suk pəlti kəlkəzesi wu, yek sə katisi ang gaa, yek sə laksi tantu. 4 Barnabas suk Shawulu majwe Shishi gə Nya shinsi wu su Salukiya, tet kəli go yek sə te kə jirgi ze yek sə li ten Kuburus. 5 Sə te kə ban Salamis wu yek sə dlam gəba ga Nya kə bii motgaa. A Yohana ni suksi atə nisi ma zət ang. 6 Yek Barnabas suk Shawulu matl dənkə zəndali ka hal yek sə mbuki ban Paposa, yek sə mo suk mən Yehudiya mən waal gon, malgwe shel lal de ti wo mən dlamti gəba ga Nya keti wu. Shin gwas ke Bar-Yeshuwa, 7 tik ni suk Sarjiyus Bulusu gobna wu. Gobna wo mbalən mən yisti wul kən i'e, yek tə laki yek mbet Barnabas suk Shawulu nək de tə lam kumti gəba ga Nya wu. 8 Yek mən waal gon gwe shin gwas ni na bi gə Giris kədə Alimas wu ngwe de bə gobne ngasti ten Yesu, nək gwe kəa Barnabas suk Shawulu mbok ang dani wu so. 9 Yek Shawulu malgwe asə po mbet de Bulus wu, atə ni gə njikmi na Shishi gə Nya wutl gwel Alimas 10 yek tə wulti de, "Ki wo yen ga guu məzhe kən mən nəget mas ilgwe ni hwaſi wu! Mbadl gwa ni ga njikmi na shelti lali suk mas yokiti. A gasi kən ka zak ballat gəba gem ten Bagaa Nya kə gwi? 11 Ni go Nya a nolki na ndəlti

gwasi. Ka pal de dwa, a ka lám multi bá ka man yenti cilti cin so.” Káli-káli yek bondi suk dámshal yitlat ka, yek tā ngusi didipti lu atá náma ngot mágwe a ngibit ang wu. **12** Gobne yen ilgwe pi wu, yek tā ngasti ten Yesu nák de banti citi ná kangwe tā kum gába ga Nya wu. **13** Yek Bulus suk yelán lát jwas te ká jirgi ze yek sá li Paposa tet Perga ká atl ga Pampiliya. Kaali kán Yohana zaksi yek tā pal te Wurshelima ka. **14** Tet báñ Perga kán sá li báñ Antakiya ká atl ga Bisidiya. Gas shukti ga mán Yehuda báñ go, yek sá li ká lu motgaa gá mán Yehuda, yek sá dám ná zhila. **15** Kaal dá dlámti gába ká mbat gába gá Musa suk mán dlámti gába ji Nya, yek bacina gá lu motgaami shin gon gwasan mal káa Barnabas suk Bulus dé, “Yilkeni jinan kume gába gwe a ndálli madl mbalan wu nikii bi go, dláminii ne.” **16** Yek Bulus tlinya yek tā palisi ang dé tás katit káng, yek tā wule, “Mán Israila suk majwe bá mán Yisiraila ká sowu, bo katini nini káng! **17** Nya ga mán Yisiraila botl aba jinan yek tā laki yek mbalan jinan wonti asá yi ká atl ga Masar. Yek tā yillasí tot dá Masar ka ná ndálti gwasi **18** ko de sá ngét kumti bi. Ama yek Nya dlo mbadl ná si yek sá pal wul jwe sá lami, ká gin de kutl de wupsi jwe sá dám ká láp wu. **19** Yek tā tlo mán Kan'ana ka. Bi gwasan de nitgi. Yek tā bal atl gwasan mán Yisiraila de gwasan. **20** Nak gwisi pi ka gin zabál de wupsi ná de kutl namtan. “Kaal dá nu, yek Nya ngusisi bálti mán kisti gába de bacina. Hal yek tâle multi ji Samaila mán dlámti gába ga Nya. **21** Yek mbalami ngemi de tā Nya bálsi guu, yek tā bálsi Shawulu yen ga Kish mán boo ga Bilyaminu tik pál guu gá gin de kutl de wupsi. **22** Nya shit Shawuli wu, yek tā palli Dauda de guu gwasan. Yek Nya gába ten Dauda dé, ‘A mbi Dauda yen gá Yesse wi malgwe zan ten mbadl gwasi a tā ni ten mbadl wu, ta pál ilgwe a lami wu.’ **23** “Tumal mil boo ga malgami kán Nya tulli mán Yisiraila Yesu mán kisti nak gwe tā dlálli gába wu. **24** A bá Yesu bo tul sowu, Yohana dlámi mán Yisiraila gába ten bi cit atl gaa suk pálta baptismá. **25** De Yohana pak pálta ilgwe Nya zitdú wugo, yek tā wuli dé, ‘Kaa dámán gwa we wok dé ami wo? Amik dé Almasihu so ca. Wowo, tā yi sudí kaal dá ami, ti kán zaa kaptalan gwas mago a mbuki ta patl ká so.’ **26** “Yilkeni jini, mil ji Ibirahim suk kii mán banti Nya dé bá mán Yehuda ká sowu, mi kán tulli ni gába ten bi kisti. **27** Yek bá mán Wurshelima suk guu jwasan yis Yesu so yek sá lilti ka. Yek sá njikan gába gá mán dlámti gába gá Nya gwe asá dlámisí mas gas shukti

gwasan wu. **28** Ko de báñ mbi ilgwe a laki asá báñ bi tlot ga Yesu sowu, yek sá ngem Bilatus de tás tloti. **29** Sá njikan mas ilgwe mán dlámti gábe lishi tenti wu, yek sá yillat sut dá ten gudal yencimi ka, yek sá lepti ka gazukdi. **30** Ama yek Nya pallat kaami. **31** Yek majwe li Wurshelima sukti tet Galili wu, ngusi yenti gwasi gá multi wonti. Sik nima hwiti mbalan ilgwe sá yeni ná gwel gwasan de pi ná ti wu. **32** “Mik nikii ma dlámti tami gába gwe Nya dlálli suk aba jinan go **33** ta njikmi nii wi, mi mil jwasan de tā palli Yesu kaami wu. Nak gwe ni gá lishi ká Zabura na lop wu dé, “Ki wo yen gi kan, Ase go a dán de aba gwa wi.” **34** Nya palli Yesu kaami tot ká gazukdi báñ po másh so da. Gem kán Nya njikan gába gwe tā dláñ wu, de tā pallat kaami wu, gwe wule. “Ba zikii ang ná gem nak gwe a dlállit gába Dauda dé ba pál wu.” **35** Ni gá lishi ká Zabura gon dáde, “Ka zak mán cilti gwa tás moki ká so.” **36** “Dauda pak pálta wul ká multi jwas wugo, yek tā mashi. Yek sá lepti mal aba jwasí, yek dli gwas moki ka. **37** Ama Yesu de Nya pallat kaami go tā moki so. **38** “Yilkeni jini, a lami ták yisi de tumal Yesu wu kán Nya a taas byas wul ji mbalan ka. **39** Mas majwe ngassi ten ti go sa mbi kisti, ama bá mbat gába gá Musa a man kisti mbalan so. **40** Pán dem'dem bá ilgwe mán dlámti gába Nya dláñ wu pi tenkii so, **41** “kumini kii, dé a káa jeti ná shin gá Nya wu. Tá banti cikii akaá mashi nak de ba pál ilgon ká multi jwakan, ilgwe bákaa báñ gem de amik pálta sowu Ko tā malgon hwikii dé a pál wu.” **42** Bulus suk Barnabas bá yil dáká bii ngemti Nyami ká go, yek mbalami ngensi dé tás ya mbalisi dlámti gába ten wul jwisi da, gas shukti gwasan mán tulti. **43** Mbalan zigaa wu, yek mán Yehuda suk majwe te ká kopti Nya gá mán Yehuda ná ndálli mbadl wu kop Bulus suk Barnabas. Yek káa Bulus suk Barnabasi ndállisi gahwulan dé tás ci cina ná zat mbadl gwasan ten Yesu. **44** Gas shukti po ballat tet wugo, yek mas mán bami mogaa tás kum gába gá Nya. **45** Yek mán Yehuda yeni dé mbalan wonti mogaa wu, yek sá dáká i'e, yek sá ngusi ngét ilgwe Bulus nama dlámti wu. Yek sá ngusi byalit gwasi. **46** Yek Bulus suk Barnabas gába báñ banti so yek sá wule, “Mbun dé tákii mán Yehuda káa kum gába gá Nya cina. Ama nak de káa nge wu, káa mbok ang wi dé káa mbuki ták mbi mbadl gwe bá a paki sowu so. Mi wo mali mal majwe bá mán Yehuda ká sowu. (aiónios g166) **47** Go yek dé ilgwe Nya zini wu, “A lakkii wi dé cilti gá majwe bá mán Yehuda ká sowu. Ták tullan kisti ká dii atlí mas.” **48** Majwe bá

mān Yehuda kā sowu kumi nu wugo, yek sa pāl hwol tuki i'e, yek sa dlām de gāba ga Nya zok gāba kān. Yek majwe Nya botlsi de sa mbi mbadl gwe bā a paki sowu kāsi ngassi ten Yesu. (aiōnios g166) 49 Yek gāba ga Nya ngusi lakti ang danka bami ka mas. 50 Ama yek mān Yehuda cok modli jon jwe banti Nya majwe de a mbalān nallasi wu, suk kidi maani ji bāmi. Yek sa t̄il net gā Bulus suk Barnabas, yek sa mbolsi dākā bān gwasañ ka. 51 Yek sa bat kushka gā bāmi dā ten asan gwasañ ka, tā dān de ilgwe a daami mān bami wu, yek sa li Ikoniya. 52 Yek mān kopti jwe ni kāli wu njikan na hwol tuki suk Shishi gā Nya.

14 Yek Bulus suk Barnabas li kā lu motgaa kā bān

Ikoniya nāk gwe asā kul pāli wu. Yek sa dlām gāba gā Nya mbalān, yek mān Yehuda suk majwe bā mān Yehuda kā sowu ngassi ten Yesu. 2 Ama yek mān Yehude jwe nge ngassi ten Yesu wu cok majwe bā mān Yehuda kā sowu, yek sa lil dlo gwasañ suk mān koptisi ka. 3 Mas nā nu yek Bulus suk Barnabas lām multi kāli asā nāma dlāmti gāba gā Nya, a Nya mbok ang de ilgwe sa dlām go gem kān, nāk de tā laki yek sa pāl wul cit banti wu. 4 Yek mān bāmi tatī de lop, jon pi kaal mān Yehude, a jon wo yek sa pi kaal mil shinti. 5 Yek majwe bā man Yehuda kā soju, suk mān Yehude mas na bacina jwasan ngwe tās bosi asā laksi nā ye. 6 Yek mil shinti kumi ka, yek sa ab te kā bān ji Likoniya ka. Jwe a mbe de Listera suk Dabe wu, suk lujwe ni njaa kāli ju. 7 Yek sa ngusi dlāmti tāmī gāba ten Yesu kāli. 8 Kulki gon ni da nā zhila gwe de tā man lat na asan sowu kā bān Listera. 9 Tā katti kān gāba gwe Bulus nāma dlāmti wu. Yek Bulus wutit gwel, tā yeni de māli bāl gem de ta ndokti wu, 10 yek Bulus t̄il yal nya yek tā wulti de, "Tlinya tāk dāl nā asan gwa!" Yek tā yil nya yek tā njel lat na asan. 11 Mbalān jwe mogaa wu yen ilgwe Bulus pāli wu, yek sa t̄il yal gwasañ mas jwasan yek sa wuli nā bi gwasañ de, "Nya pal nāk mbalān yek tā susut malānni wi." 12 Yek sa zi shin Barnabas de Zewus, Bulus wo yek sa mbet de Hames nāk de tik de mān gāba wu. 13 Yek guu waal ga Zewus gwe bii waal gwas ni te kaal bān kāwu tāla tla suk buzha te ten bal dlabii bāmi ka. Nā ti nā mān bāmi lami de tās bāl gal kā shin ga Bulus suk Barnabas. 14 Bulus suk Barnabas mil shintisi kumi nu wugo, yek sa pal duu tuki, yek sa kesh lukal jwasan ka, yek sa li te kā lu gwe mbalāmī mogaa wu ka bāle bāle asā nāma wulti de, 15 "Yek laki de kāa nāma pālti nu ye? Mi

mago mbalān kān nāk kii sole. Gāba mān tāmti kān mā tulli kii tāk zakan iljwe kāa nisi ma ngusti atl de bā mbadl nisi dā sowu. Tāk palān tet mal Nya gwe māsh sowu, a tik pal dlo nya, suk dii atlī, suk bal ze suk mas wul jwe ni gībi wu. 16 Ka gin jwe nda nā kaal lu go Nya zak mbalān tās pal ilgwe sa lami wu. 17 Mas nā nu, tā bo tāba zakti gā mbalān bāna ilgwe a laki asā daamti sowu so. Tik nikii de mān bālti ze sut nya suk mbuni watlān, atā kul bālkii ilga nguki kangwe a kum kii wu, atā laki akāa dan na hwol tuki." 18 Mas nā gāba jimi de sa hwisi wu, yek sa ngo kanti gwasañ gaa. Ten de si wo sa bāl gal kā shin gwasañ. 19 Ama yek mān Yehuda jwe yil tet Antakiya suk Ikoniya ju mani na mbalāmi. Yek sa lak mbalāmi ten lakti gā Bulus nā ye, yek sa dlākti te kaal bān ka sa dām gwa gwe tā māsh wi. 20 Yek mān kopti lak gāndālti wu yek tā tlinya, yek tā pal te kā bān ka. Lu dlo wugo yek tā zigaa te Dabe ka suk Barnabas. 21 Bulus suk Barnabas dlām tāmī gāba kā bāmi gwisi yek mbalān wonti ngassi ten Yesu, yek sa pal te kā bān Listera ka suk Ikoniya, suk Antakiya, 22 yek sa ngusi ndāllat mbadl mān kopti, yek sa ndāllisi daala de tās dāl ten ngasti ten Yesu. Yek sa wulsi de, "Ngetli kān tān tla bomti i'e, apaa mā te kā Nya de guu." 23 Yek Bulus suk Barnabas botlsi majwe a dāmisi de bacina kā lu motgaa ngemiti Nya jwasan wu. Yek sa pāl kālkaze, yek sa ngemisi Nya gwe sa zi mbadl tenti de, ta zisi ang wu. 24 Sa kobi kā atl ga Bisidiya wu, yek sa mbuki Pampiliya. 25 Sa dlām gāba gā Nya a Perga wu, yek sa su Ataliya. 26 Tet Ataliya go yek sa te kā jirgi ze, yek sa pal Antakiya. Kālu gwe ngemisi Nya ten wul gā Nya gwe sa pak pālti wu. 27 Sa mbuk lu wu, yek sa mo mān kopti, yek sa hwisi mas ilgwe Nya pāli tumalsi wu. Suk kangwe Nya bāli gwel majwe bā mān Yehuda kā soju yek sa ngassi ten Yesu wu. 28 Yek sa mul wonti suk mān kopti kāli.

15 Yek mān Yehuda mān kopti jon tet Yehudiya tul Antakiya, yek sa ngusi hwiti mān kopti de, "Kume sa sālkii nāk gwe mbāt gāba gā Musa dlām wu sogo ka mbi kisti so." 2 Bulus suk Barnabas dlāk gāba suk majwisi i'e. Yek mān kopti botlsi suk mān kopti jon tās to Wurshelima tās mbi bacina suk mil shinti ji botli jwe ni kāli wu tās gāba suksi ten gāba gwisi. 3 Yek mān koptisi laksi tantu sut Wurshelima yek sa kobi tu Pinikiya suk Samariya. Yek sa hwi mān kopti jwe ni kā lu jwisi kangwe majwe bā mān Yehuda kā soju ngassi ten Yesu wu. Kumti nāk gwisi lak mān

koptisi ten paltı hwol tuk i'e. **4** Sa fal Wurshelima go, yek mil shinti ji botli suk man kopti suk bacina jwasan palisi dem na paltı. Yek Bulus suk Barnabas hwisi ilgwe Nya zisi ang yek sa pali ka majwe ba man Yehuda kawu. **5** Yek man kopti jon jwe man Paresi kade si wu tlinya yek sa wule, "Ngetli kan ta sal man kopti jwe ba man Yehuda ka soju, asa kop mbat gaşa ga Musa." **6** Yek mil shinti ji botli suk bacina ji man jwasan mogaa tas kus gaşa gwisi. **7** Sa kusi i'e wu, yek Biturus tlinya yek ta wulsi de, "Yilkeni jini, kaa yisti de ka multi jon duk go Nya botlanni ta majwe ba man Yehuda ka soju kum gaşa man tamti tas ngasti ten Yesu tumalannu. **8** Nak de Nya wo man yisti mbadl ga mbalan kawu, yek ta mbok ang de ta kansi wi de ta balsi Shishi gwasi nak gwe ta balanni wu. **9** Yek ta pol mbadl jwasan ka tumal ngasti gwe sa pali wu, nak gwisi mbok ang de Nya hul dlo ganan suksi so. **10** Ke nuk go yek laki de kaa nama lamti tak zi paltı ilgwe manan ngetl ganan, mi suk aba jinan wu man kopti jin ye? **11** Nak gwe ma balan gem de tumal alheri ga Bagaa Yesu kan ma mbi kisti wu, nu kan si mago sa ngassi ten Yesu." **12** Yek mas mbalami dam mbeltak asa nama daamti gwasan de Biturus gaşa wu. Yek sa ngusi katti kang Barnabas suk Bulus de sa dlamti wul cit banti jwe Nya pali ka majwe ba man Yehuda ka so tumalsi wu. **13** Barnabas suk Bulus pakisi dlamti gaşa wugo yek Yakubu wule, "Yilkeni jini, katini nini kang. **14** Siman hwini kangwe Nya tul mal majwe ba man Yehuda ka sowu yek ta palli jon de mbalan jwasi. **15** Nu kan gaşa ga man dlamti gaşa Nya dlami, gwe ni ga lishi de, **16** "Kaal da gwisi wo ba pal sudi, a palli boo guu ga Dauda gwe nda kawu de guu da, ba kin lu guumi da, a palli gus boo guumi liisi. **17** Ta naa mbalan ngo Nya da, mas suk majwe ba man Yehuda ka so de asa mbe shin gi wu, ami Nya, amik dlam nu' **18** Nu kan a dlalli gaşa ka tlal multi jon teka. (aión g165) **19** "Gaşa gi wo yek de, ban lakan majwe ba man Yehuda ka sowu jwe pal tet mal Nya wu ka bomti so. **20** Da nugo, tan lishisi de bas nguk ilgwe sa taki gunki wu so. A bas pi pałan so, a bas nguk hwu wul suk hwulan so. **21** A dlam nu nak de ten mbat gaşa ga Musa kan a man Yehuda ngusi dlamti gaşa danka lu motgaa jwasan ka, mas gas shuktı gwasan ka gin jon ka." **22** Yek mil shinti ji botli, suk bacina ji man kopti suk naa man koptisi mas botl majon tet gipsi. Yek sa shinsi te Antakiya ka suk Bulus suk Barnabas. Majwe sa botlsi go sik de, ka Silas suk Yehuda gwe asa

mbet de Barsabas wu. Silas suk Barsabas wo bacina ji man koptisi kade si. **23** Yek sa balsi lishti gwe wule: Mi, mil shinti ji botli, suk bacina ji man kopti, yilkeni jwakan. Kii man kopti de ba man Yehuda ka so jwe ni a Antakiya suk Siriya suk Silisiya wu. Ma nama gabet gwakan da. **24** Ma kumi de jon jinan li malkii bana yisti ganan so, yek sa gulsi mbadl gwakan na ilgwe sa hwikii wu. **25** Yek ma mo bi ganan de tan botl yelan jinan jon, ama moosi suk Bulus suk Barnabas tan shinsi mal malkii **26** majwe bal gaa gwasan ten paltı wul ga Almasihu Yesu Bagaa wu. **27** Nuk laki yek ma nama shinti ga Silas suk Yehuda, tas hwikii ilgwe ma ballikii wu na bi gwasan. **28** Tamı Shishi ga Nya da de ban zikii bal ilgon gaa so, de ba jin ka sowu. **29** Bak ngukan ilgwe asa bali ka lu waal wu so, bak ngukan hwulan so, bak ngukan tlu ga huu wul so. Bak pan pałan so. Mbun de tak zakat mas wul jwisi. Se gasi gon jwakan. **30** Yek sa shin majwisi yek sa li Antakiya, yek sa mo mas man kopti yek sa balsi lishti gwisi. **31** Sa yen lishtisi wugo yek sa pal hwol tuki, nak de gaşa gwe ni gibi wu ndallisi gahwulan ten ngasti ten Yesu gwasan wu. **32** Yehuda suk Silas hwi man koptisi gaşa ndallat gahwulan suk balti ndalti i'e, nak de si wo man dlamti gaşa ga Nya kade si wu. **33** Sa nak lam multi kali wu, yek man koptisi pallisi bi na gaşa tamı mbadli, yek sa pal gazan mal majwe shinsi wu. **35** Yek Bulus suk Barnabas sa a Antakiya, yek sa mboki ang mbalan wonti ten gaşa ga Nya kali. **36** Lam multi wu, yek Bulus hwi Barnabas de, "Ma pal teka tan kus ban jwe ma dlam gaşa ga Nya kali ju, tan bo yen kangwe sa fal na ngasti ten Yesu wu." **37** Yek Barnabas lami de tas kan Yohana gwe asa mbet de Markus wu tas li suksi. **38** Yek ba tamı Bulus da so nak de Markusi zaksi de sa li Pampiliya batı ci cina na dlamti gaşa ga Nya suksi sowu. **39** Yek sa njel dlakti gaşa ka dlo gwasan yek sa hwuli. Yek Barnabas kan Markus yek te ka jirgi ze yek sa li te Kuburus ka. **40** Bulus wo yek ta botl Silas yek sa zigaa, de man kopti ngemisi Nya de tas zisi ang wu. **41** Yek ta li ban Siriya suk Silisiya yek ta ndallisi gahwulan.

16 Yek Bulus tul a Dabe, tet kali go yek ta li Listera, ka lu gwe man kopti gon gwe asa mbet de Timoti ni na danti wu. Ana gwas ga Timoti wo nga Yehuda man kopti wu, a aba gwas wo man Giris. **2** A man kopti jwe ni Ikonya suk Listera dlam hwa gaşa tenti. **3** Bulus lami de tas mo asan suksi ten lat gwasan,

yek ta salti nak de man Yehuda jwe ni kali wu mas yisi de aba gwas wo man Giris kawu. **4** Yek sa ngusi matlti danka ban jwe ni kali ju ka, asa nisi ma hwit ilgwe bacina ji man kopti suk mil shinti ji botli a Wurshelima dlalli de ta man kopti kobi wu. **5** Yek man koptisi mbi ndalти ten ngasti ten Nya gwasan, asa nama wontat tli mas cin. **6** Yek Bulus suk yelen lat jwas li danka ban jwe ni ka atl ga Pirijiya suk Galatiya ju. Ama yek batla dlam gaba ga Nya a Asiya so nak de Shishi ga Nya zaksi de tas dlam kali sowu. **7** Yek sa li tet ten mbat ga atl ga Misiya wu, yek sa ngwe de tas te Betiniya ama yek ba Shishi ga Nya zaksi so. **8** Yek sa kobi a njaa mal atl ga Misiya, de sa su Turawas wu. **9** Gas bal go, yek Nya buli gwel Bulus, yek ta yen man Makedoniya gon, mali dlal nya ata nama ngemti gwasi de, “To tot Makedoniya tak zisi ang ne.” **10** Nya buli gwel Bulus wu yek ma yisi de ta mbe ni tan dlam tam gaba ten Yesu kali, yek ma to Makedoniye bale-bale. **11** Tet Turawas go yek ma te ka jirgi ze, yek ma li Samotiras. Lu dlo wugo yek ma li Niyopolis. **12** Tet kali go, yek ma li Pilibi bal ban ga Makedoniya ka atl ga Roma. Yek ma lam multi kali. **13** Gas shukti ga man Yehuda bal wu, yek ma yil te kaal dlabii bamka yek ma su tu dlalka, lu gwe ma zi de ma mbi lu ngemti Nya wu. Kali kan ma dami yek ma hwi gaba modli jwe mogaa kali wu. **14** Gon ka modlisi de kaatinim kang go shin gwas kade Lidiya, man wulti tutul ka kade ti tet ka ban Tayatira, ata ngusi Nya atli. ta kum gaba gwe Bulus nama dlamti wu yek Nya tan mbadl gwasi yek ta ngasti ten Yesu. **15** Yek sa pali baptismal Lidiya suk man lubii jwas jwe ngassi ten Yesu wu. Yek Lidiya wul ni de tan li lubii datka. Ta dlam de, “Kaa yisi de a ngassan ten Bagaa Yesu wu, ningko lak daman a daaka.” Yek ta mani na mi. **16** Gas gon amma nama lat ka lu ngemti Nya, yek ma moo suk zhel yen kili gon man mazhe gwe a mazhe lakti ata man dlamti ilgwe a pi wu. Ata mwe bal wulpi bagaa gwasi ten palti nak gwisi. **17** Yek yen kilisi ngusi kopti ga Bulus suk naa yilkeni jinan atama dlamti to nya kade, “Majin jo zhel ji Nya Bal Kakshe kan, sa tuli dlamti gaba ten kangwe kaa mbi kisti wu.” **18** Ta ngusi palti nu multi wonti. Yek mbadl ga Bulus lak lil wu, yek ta ballati, yek wul mazhe de, “Ka shin ga Almasihu Yesu, a nama wulti gwa de tak yil daka ti ka!” Yek mazhesi zakti kali-kali. **19** Bagaa ji yen kilisi yeni de sa po mbi wulpi sowu, yek sa dop Bulus suk Silas yek sa talasi ka lu motgaa mal man kisti gaba. **20** Yek sa tullasi dlaboo

kisti gaba yek sa wuli de, “Majin jo sa nima gulsat ga man ban gee i'e. A man Yehuda kan, **21** sa nama wulti de tan palan wul jwe mbun de tan mi man Roma pali sowu.” **22** Yek mas mbalan tlinya ka ten Bulus suk Silas, yek sa ngel fot gwasan. Yek man dlaboo kisti gabe dlalli gaba de, ta tusisi lukal ka a bosi na tlemndi. **23** Sa bosi i'e wu, yek sa lesi ka ka lu leti. Yek sa wul man batti lwisi de tas zi gwel tensi i'e. **24** Yek sa hwit nu wu, yek ta telsi su ka punka leti gwe ni te ka bii letisi kawu, yek ta balisi asan ka ka dlo ji gudal yencin de lop. **25** Ka dlo gas ballu de Bulus suk Silas nama ngemti Nya asa nama wulti koo taasti ga Nya, a majwe de lesi pak ju nama kumti gwasan wu. **26** Sa yi nugo, yek atl wuni na ndaliti, hal yek zhila bii gwe sa lesi gibii wu wuni. Nama pat nu yek mas bi dlabii lu letisi ful ka, yek zaa galla jwe sa balisi ang daju batl ka. **27** Man batti lwisi padal wi de ta yen dlabiimi ga buli kawu, yek ta yilli bal puka gwasi tas tlo gaa gwas ka. Ta dam gwa we majwe lesi kaju ab wi. **28** Yek Bulus wulti to nya kade, “Bak kumi cwo gaa gwa so, ma ni da mas jinan!” **29** Yek man batti lwisi kum gas ga cilti wutu, yek ta te ka biimi ka na apti, yek ta lak nda a cina da Bulus suk Silas ka a tli gwas nama dadalti. **30** Yek ta yillas tet debal, yek ta ngemsi de, “Bacina jini, yek ba pali ta mbi kisti ye?” **31** Yek sa ballit de, “Ngaski ten Bagaa Yesu apaa ka mbi kisti, ki suk mas man lubii jwa.” **32** Yek sa hwit tam gaba ten Yesu, suk mas man lubii gwasi. **33** Ka gas gwisi kan ta kan Bulus suk Silas yek ta polisi usu jwasan ka. Yek Bulus suk Silas palisi baptismal kali-kali, na ti na man lubii gwasi mas. **34** Ta ngusi palti hwol tuki nak de ta ngasti ten Nya wi suk mas man lubii gwasi wu. Yek ta tala kaa Bulus suk Silas lubii datka, yek ta balsi ilga nguki. **35** Lu tlo wugo yek man kisti gabe shin man hapti dlo mal man batti lu letisi de, “Zak ma ju tas zigaa.” **36** Yek man batti lwisi wul Bulus de, “Man kisti gabe bal bi de ta zak ki suk Silas wi. Ningko zangaa na tam mbadli.” **37** Yek Bulus wul man hapti dlomi de, “Mi wo man atl ga man Roma kan, ama yek sa boni ka dlo mbalan a basa kisini gaba paa so. Yek ningko sa ba lam zakti ganan mukli a? a pi nu so, tas sak patlni na gaa gwasan.” **38** Yek man hapti dlomi tok hwi man kisti gabe, sa kumi wi de Bulus suk Silas wo man Roma kawu yek banti cisi. **39** Yek sa li tet ka lu letisi, yek sa balsi bii, yek sa yillas daka bii letisi ka. Yek sa ngemsi de tas zak bami. **40** Bulus suk Silas yil daka lu letisi

kawu, yek sa li lubii da Lidiya ka. Kali kan sa mbi man kohti, yek sa ndallisi daala, yek paa sa zigaa.

17 Sa kofi tu Ampibolis suk Apoloniya wu, yek sa li Tasalonika ka lu gwe lu motgaa ni kali wu. **2** Yek Bulus ngusi tet ka bii ngemti Nyami at a nisi ma gaaba tet ka gaaba ga Nya, mas gas shukti gwasan de mekan nak gwe at a kul pal i ka mas lu jwe ta li ju. **3** Ta mbokisi ang de Almasihu wo netgli kan tas tla bomti at a mashi, apaa ta tli daka mashkan ka tot daka majwe mashi wu ka. Yek ta wulsi de, “Yesu gan de a nikii ma gaaba tenti go tik de Almasihu.” **4** Yek man Yehuda jon ngassi ten Yesu yek sa mogaa suk Bulus suk Silas. Majwe ba man Yehuda ka sowu jwe banti Nya wu ngassi ten Yesu yek sa mogaa suksi pak, suk kidi modli ji bamti wonti. **5** Yek man Yehuda jon dakal, yek sa mbe mil yetal tet ka lu motgaa wulti wuli yek sa tli dlanti ka bamti. Yek sa li lubii da Jason ten ngot ga Bulus suk Silas tas tolsi ka dlo mbalan. **6** Yek basa mbi Bulus suk Silas sowu, yek sa dop Jason suk man kohti jon, yek sa talasi cina da kidi ji bamti ka, yek sa wul kidi ji bamti de, “Majin de sa nama gulsat ga mbalan ten dii atl mas go sik ballu a de, **7** a Jason ka kansi de mandaki a lubii datka. Mas jwasan sa nama dakcitt mbat ga gaaba Kaisar asa nama wulti de guu gon ni da asa mbet de Yesu.” **8** Kidji bamti suk mbalan jwasan kumi nu wugo, yek ili gulsasi mas. **9** Yek sak lak Jason suk naa man kohtisi tas batl wulpi zakti gwasan, yek paa sa zaksi. **10** Gas gil wu, yek man kohti lak Bulus suk Silas tantu lat Beriya. Sa mbuki li wu yek sa li ka lu motgaa. **11** Man Beriya wo sa lami de tas katikan gaaba ga Nya man man Tasalonika. Nak de sa kan gaabe gwe Bulus hwisi wu na hwol tuki, yek sa ngusi bodlalati tas yisi de ko ilgue ta hwisi go gem kawu. **12** Yek man Yehuda wonti suk kidi maani suk modli jwe ba man Yehuda ka sowu wonti ngassi ten Yesu. **13** Yek man Yehuda jwe ni Tasalonika wu kumi de Bulus nama hwit mbalan gaaba ten Yesu a Beriya wu, yek sa kali yek sa sak gulsi man bamti yek sa coksi. **14** Yek man kohti lak Bulus te ten bicikdi ka bale-bale. Ama Silas suk Timoti wo yek sa sa a Beriya. **15** Majwe lak Bulus tantu wu tullat a Atina wu ba pal gazan go yek Bulus shinsi de tas wul Silas suk Timoti de tas kohti tedi bale-bale. **16** Bulus nama batti gwasan a Atina nu wu yek ta yen gunki wonti, jwe a man bamti ngusisi atl wu, yek mbadl lilit i'e. **17** Yek Bulus suk man Yehuda suk majwe ba man Yehuda ka sowu, jwe banti Nya

wu ngusi bodlalati gaaba ga Nya ka lu motgaa ga man Yehude. Yek Bulus hwi gaaba mas majwe motgaa ka lu wulti wul kawu ten Yesu. **18** Yek motgaa ga man lishti jon, jwe asa mbesi de man Abikuriya suk Sitokiya ju ngusi dlakti gaaba suk Bulus. Yek jon jwasan kum gazi de, “Yek man shilan gan a dlam kam ye?” Yek jon po wule, “Gon at a nama gaaba ten gunki jwe bama yisanzi sowu.” Ilgue laki yek sa dlam nugo yek de, sa kum Bulus ten gaaba ten Yesu suk tlit daka mashkan ka kaal da mashkan. **19** Yek sa tala Bulus dlaboo damti gwe asa mbe de, “Arepagus wu.” Yek sa wulti de, “Bo hwini pyal ilgan de ka nima mbokti ang mbalan dani wu. **20** Ka ni nima mokti ang ten pyal wul, ma nama lamti tan yis gaami.” **21** (Mas man Atina suk mandaki jwe ni a dee go, ten katti kang suk gaaba ten pyal wul kan asa sa.) **22** Yek Bulus tlinya ka dlo ga man damti Arepagusi yek ta wul kidi ji bamti de, “Man Atina, a yeri go ka mas pat jwakan kii wo man ngot Nya kan. **23** De a mati ka ban go yek a ngusi yenti wul jwe akaa ngusisi atl wu, yek a yen bagadi gwe kaa lishi dani de, ‘Gan go bagadi ga ilgue a mbalan ngusit atl de bama yisanzi sowu.’ Nya gwe akaa ngusit atl ama bakaayisti sowu, hanta mbokikii ang tenti. **24** “Nya gwe pal dii atl suk mas wul jwe ni dani wu, tik de Bagaa ga dii atli suk boo nya, ti wo batu dan ka bii gwe a mbalan kin wu so. **25** A ba mbalan a mani palti Nya ilgue ta lami wu so, nak de ti gaa gwas wo tik pal mbalan suk wul man mbadl mas wu. **26** Tumal mbalan de nam kan ta pal mas mbalan jwe ni ten dii atl wu, ten de ta dii atli dan de gwasan. A tik lak kangwe danti gwasan suk lu gwe sa dam wu a ni wu. **27** Ta pali nu ta mas mbalan ngo lu gwas i'e asa lamti ka mbadl jwasan tas mbit da, ko de Nya dleni suk mas jinan sowu. **28** ‘nak de tumalti kan mas damti suk palti wul jinan ni.’ Nak gwe man manti bi jwakan dlam wu de, ‘Mi wo mil jwas kan.’ **29** “Nak de mi wo mil ji Nya kawu, banzan de Nya wo nak zinariya sogo azurpa sogo nak ye gwe mbalan pali ka so, ban daman de ti wo ilgue mbalan pali na ang gwasan wu ka so. **30** ka multi tek jo, wundal ji kadlan jwisi hwot Nya so. Ama ningoyek ta nama wulti mbalan mas de tas ci atl gaa, mas lu jwe sa ni wu. **31** A hwikii nu, nak de Nya zi cin gwe ta kisi gaaba mas mbalan na gem tumal malgwe ta botlti wu. Nya mboki ang mbalan ten nak gwisi de ta palli malgwe ta botltisi kaami wu.” **32** Sa kum bi tlit daka mashkan ka ga mbalan wugo yek jon des njwaa, ama jon wo yek sa wule, “Ma ya lam kumti

gwa ten bi ilgami da.” 33 Ten nu kān yek Bulus yil dākā motgaami ka. 34 Yek maani jon kāli cugaa suk Bulus yek sā ngassi ten Yesu. Majwe cugaa sukti jo sik de, kāa Deyonisus mān dāmti motgaa Arepaguu, suk kili gon gwe asā mbet de Damaris, suk naa mbalāmi jon dā jwe ngassi ten Yesu pak ju.

18 Kaal dā nugó yek Bulus zak Atina yek li Korinti.

2 Kāli kān tā mo suk mān Yehuda gon de asā mbet Akila mān Pontus. Malgwe ya yil tet Italiya suk kili gwasi gwe asā mbet de Pirisila wu, nāk de Kaludiwus guu gā Roma laki tā mas mān Yehuda zak atl ga Roma wu. Yek Bulus la yenti gwasañ, 3 nāk de Bulus mago mān mokti kul kān nāksi wu, yek tā dām suksi yek tā ngusi mokti kul suksi. 4 Yek Bulus ngusi gāba suk mān Yehuda suk majwe bā mān Yehuda kā sowu kangwe sa yis gaami wu, tās dlāksi tet mal Yesu Almasihu da. 5 Silas suk Timoti tul tet Makedoniya wu, yek Bulus dlāl gal ten dāmti gāba mān tāmti. Tā hwi mān Yehudasi de Yesu kāfē Almasihu. 6 Yek mān Yehuda nge kumti gwasi yek sā dām byas gāba tenti, yek Bulus batisi kushka gā lukāl gwasi yek tā wule, “Tā hwulan gwakan dlāl ten gaa jwakan, ze gi po yi gībi so. Ningō ba li mal majwe bā mān Yehuda kā sowu.” 7 Yek Bulus zak lu motgaami yek tā li lubii dā Titus Justus ka. Malgwe bā mān Yehuda kā sowu, gwe de atā ngusi atl Nya wu. 8 Yek Kiribus bacina gā lu motgaami suk mas mān lubii jwas ngassi ten Yesu Bagaa. Mān Korinti wonti jwe kum Bulus wu mago sā bal gem yek sā palisi baptismā. 9 Gas gon ka gasi, yek Yesu Bagaa buli gwel Bulus, yek tā wulti de, “Bā banti cik so, ngusi dāmti gāba mān tāmti, bāk dām mbetlak so. 10 A ni sukki, mālgon a man tulti atā kumit cwo so, mbalān wonti kā ban gan a dām de mbalān jini.” 11 Yek Bulus dām kāli gā gin de nām na tatli dlo, ata nisi ma mbokti ang ten gāba man tāmti ten Yesu. 12 A Galiyo ni de gobna gā Akaya, yek mān Yehuda bel bi yek sā tulli Bulus kā lu kisti gāba. 13 Yek sā gāba tenti de, “Mālgan nima shelti mbalān de tās ngusi atl Nya kangwe bā mbat gāba wule tā pāli sowu.” 14 Bulus bā nda gāba wu, yek Galiyo wul mān Yehuda de, “Kaa nāma nalānti ten ilgwe bā yek sowu, sogo byas wul wu, ani zoki ta kati kii kāng. 15 Ama nāk de kumti gaz wul kān ten bi wul gwakan suk mbat gāba gwakan go, lākaman ili nā gaa gwakan. Ba pal kisti gāba ten wundal gāba wu so.” 16 Yek tā yillasi dākā lu kisti gābe ka. 17 Yek sā pal ten Sostenus

bacina gā lu motgaami, yek sā boti ten bii dlaboo lu kisti gābe ka. Ama yek bā hwot Galiyo so. 18 Bulus lām dānti a Korinti wu, yek tā zak mān kohti jwe ni kāli wu, yek tā li Siriya suk Pirisila suk Akila kā jirgi ze. Tā wutl gāa ka a Senkiriya, nak gwe tā dlālli gāba de ta pāli wu yek pāa tā nda zātgaa. 19 Sā mbuki a Apisa wu, yek Bulus zak Pirisila suk Akila kāli. Ti gaa gwas wo yek tā li kā lu motgaa gā mān Yehuda yek sā bodlāl gāba suk mān Yehude. 20 Sā ngemti de tās ya dām suksi dā, yek Bulus nge. 21 Bulus ba zigaa go yek tā dlāllisi gāba yek tā wule, “Ba ya pāli, kume Nya lami wu.” Yek tā te kā jirgi ze yek tā zak ban Apisa. 22 Tā mbuk lu Kaisariya wu, yek tā sak gābe mān kohti ji kāli, yek pāa tā li Antakiya. 23 Bulus lām multi kā ban ga Antakiya wu, yek tā ngusi matlti dānka lu ji Galatiya suk Pirijiya ka. A tā nima ndāllat gahwulan mān kohti mas. 24 Yek mān Yehuda gon asā mbet de Apolos, mān Alekzandiriya tul a Apisa. Mān yisti wul kāde ti, atā yis gāba gā Nya i'e. 25 Mān kohti jon hwi Apolos ten kangwe mbalān a kop Bagaa wu, yek tā dloti ten mbokti ang mbalān ten kangwe sa kop Yesu wu ko de baptismā gā Yohana kan tā yisi tokte wu. 26 Yek Apolos njel gāba kā lu motgaa, kāa Akila suk Pirisila kumti wu. Yek sā mbet tet lubii daasi ka, yek sā yilit gaami i'e kangwe kohti Nya ni wu. 27 Apolos bā li Akaya go yek mān kohti ndāllit daala, yek sā pālit lishti gwe tā bāl mān kohti jwe ni Akaya wu tās kan māndāki gwas dā. Tā mbuk lu wu, yek tā zi-ang majwe ngassi ten Yesu i'e tumal alheri gā Nya wu. 28 Nāk de tā man netgi gā mān Yehuda jwe dlāk gāba sukti kā dlo mbalān wu, yek tā mbokisi ang kā gāba gā Nya de Yesu kāde Almasihu.

19 De Apolos yi Korinti go, yek Bulus kop tantu gwe kobi Korintisi yek tā mbuki Apisa. Yek tā lak mbi mān kohti jon kāli 2 yek tā ngemsi de, “Kaa mbi Shishi gā Nya ma, de kā ngaskii ten Yesu wu?” Yek sā wulti de, “Hwowo, mā yisi de Shishi gā Nya ni dā so so pamma.” 3 Yek Bulus po ngemsi dāde, “Yek wundal gā baptismā gwik sā pālikii gwi?” Yek sā ballit de, “Wundal baptismā gā Yohana wu.” 4 Yek Bulus wule, “Baptismā gā Yohana go, gā cit atl gaa kan. Ta hwi mbalān de tās ngassi ten Yesu mālgwe a tul kaal daat du.” 5 Sā kumi nu wugo yek sā palisi baptismā, nā shin gā Yesu Bagaa. 6 Bulus wutisi ang gaa wu, yek Shishi gā Nya susut tensi, yek sā gāba nā zobsi bi, yek sā dām gāba jwe Nya hwisi de tās dām wu. 7

Wontat jwasan mbalan de cutl cet lop. **8** Bulus pal lip de mekan at a nama lat k a lu motgaa ga man Yehuda at a ngusisi dlamti gaba ga Nya na mbadl de nam. Ta ngusi dlakti gwasan ten bi ga Nya de guu. **9** Yek jon jwasan kangal ka, yek sa nge ngasti ten Yesu, yek sa ngusi dlamti byas gaba ten bi kohti Tantu ga Yesu te k a mbalan ka. Yek Bulus zaksi, yek ta yem man kohti yek sa ngusi gaba mas cin k a bal bii motgaa ga Tiranus. **10** Nak gwisi ngusi pati hal gin de lop yek mas man Yehuda suk majwe ba man Yehuda ka sowu, jwe nama damt k a atl ga Asiya wu kum gaba ga Bagaa Yesu. **11** Nya pal kidi wul cit banti tumal Bulus, **12** kangwe wul taasti lwani gwasi suk lukal gwas ma wu, asa tale man cwo suk man mazhe. Asa ndoki a mazhesi yil daka ka. **13** Yek man Yehuda jon jwe asa matl danka asa yilli mazhe daka mbalan kawu, lami de tas ndok majwe mazhesi ni kasi wu na shin ga Bagaa Yesu. Asa wul mazhesi de, "Na shin ga Yesu gwe a Bulus gaba tenti wu, a nikma wulti de tak yilka." **14** Mil de nitgi ji bal man Paris gon asa mbet de Siba wu ngusi palti nak gwisi. **15** Gasi gon wo yek mazhesi ballisi de, "Yesu co a yisanti, a Bulus mago a yisti, yek ki wo wok de ki wo?" **16** Yek malgwe mazhesi ni kati wu ndesi yek ta man netgi gwasan. Ta palisi byas boti yek lukal gwasan kesh ka, se nak sa yil tot daka lubiimi ka na apti koo dlii na hwulan dan ten dli gwasan ka. **17** Man Yehuda suk majwe ba man Yehuda ka sowu jwe nima damt Apisa wu kumi nu wu, yek banti cisi i'e, yek shin ga Yesu Bagaa mbi nalti i'e. **18** Yek majwe ngassi ten Yesu wu wonti ngusi dlamti byas wul jwe sa pali wu k a dlo mbalan. **19** Yek man palti waal wonti, tulli kul lishti jwe asa pal waal da ju yek sa kweli ka k a dlo mbalan. Wulpi gwe asa wul kul lishtisi da go, a pal 50,000 ga zinariya. **20** Na nu kan gaba ga Bagaa Yesu mbatl danka mbalan ka yek ndal i'e. **21** Kaal da nak gwisi, yek Bulus zi k a mbadl gwas de ta li Wurshelima, ata kobi tu Makedoniya suk Akaya. Yek ta wule, "Ngelti kan ta li Roma pak." **22** Yek ta lak Timoti suk Irastus majwe asa zit ang wu tas li Makedoniya, ti gaa gwas wo yek taya lam damt a Asiya da. **23** K a multi jwisi kan bi kohti Tantu ga Yesu gulsal mbalan i'e. **24** Man desti azurpa gon gwe asa mbet de Demitiriyas, malgwe at a des azurpa ata palli de lu zat nak'en gunki gwe asa mbe de Aritimis wu. A man desti wul mbi wulpi i'e ten palti wundal ji wul jwisi. **25** Yek Demitiriyas mbe man desti azurpe k a lu de nam suk majwe asa pal wundal ga wul jwisi ju. Yek

ta wulsi de, "Yel a jini, k a yisi de ma na nma mbit wulpi nal ten desti azurpa gee. **26** Kik ka kumi wu ak a nama yenti kangwe malgan de asa mbet Bulus wu nama shelti ga mbalan wonti tas gillas a de a Apisa suk mas atl ga Asiya wu. Ta nama dlami de gunki jwe mbalan pali go Nya k a so. **27** Ilgwe ma nama palti wu kan mbalan a nge tokte so. Ama lu gwe a zi gunki man nalti Aritimis wu suk gunkisi gaa gwasi, ti de a mbalan ngusit atli k a atl ga Asiya suk mas dii atl wu mago ta po yi ten bi ilgon so." **28** Sa kumi nu wugo yek mbadl lilisi, yek sa njel gaba to nya kade, "Gunki Aritimis ga man Apisa go man nalti kan!" **29** Njet nugo yek mas bami hwot ka, yek mbalami dop Gayus suk Aristakus yel a lat ji Bulus tet Makedoniya, yek sa talasi k a lu motgaa gwasan. **30** Bulus lami de tas li mal mbalami, ama yek ba man kohti zakti so. **31** Yek bacina jon k a bami jwe de yel a ji Bulusi ju mago sa shinit lu de, bas te k a lu motgaami so. **32** Yek motgaami gulsi ka, jon nama gaba ten ilgan a jon nama gaba ten zobsi ilgon. A ba mbalami wonti gipsi yis ilgwe tullasi kali wu so pamma. **33** Yek man Yehuda jwe ni k a mbalami wu jek Alekzanda tet cina, yek sa wulti de tas dlam ilgwe nama pat du. Yek ta palisi na ang de tas fo dam mbetlak yek tas yilli gaa gwas kada. **34** Yek mbalami yeni de man Yehuda kade ti wugo, yek sa tlii yal nya ndakce yek sa ngusi wulti de, "Gunki Aritimis ga man Apisa go man nalti kan!" Yek sa pita dlamti nak gwisisi. **35** Yek bali gon ga bami laki yek sa dam mbetlak, yek ta wulsi de, "Man Apisa, mas mbalan ten dii atl yisi de ban Apisa kade man ngipti ga lu gwe asa ngusi atl gunki Aritimis man nalti gwe de nda sut nya wu. **36** Nak de ga hwudali kan ni sowu, daman mbetlak, bak palan ilgon k a lilti mbadl so. **37** K a tulli majin a de, mukal kan sa pi tet k a lu danti ga gunkisi so a basa dlam byas ilgon ten gunki ganan so. **38** Kume gaba ni Demitiriyas suk majwas da ten malgon go man kisti gaba ni da, sik ka lak majwe pal ilgwe ba yek sowu tas batlti. **39** A kume ilgon yi kaal go, suli k a lu motgaa ga ban. **40** Ninga ma palan ilgwe ba mbun sowu wi nak de ma tlii dlanlasi ase wu. Aba ilgwe laki yek ma tlii dlanlasi wu ni da so." **41** Ta dlam nu wugo, yek ta wul mas mbalami de tas zigaa.

20 Dlantisi paki wugo yek Bulus mbe man koptisi yek ta ndallisi gahwulan, yek ta pallisi bi, yek ta li Makedoniya. **2** Ta ngusi matliti k a lu jwisi at a nisi ma ndallat gahwulan man kohti, yek ta lak mbuk atl ga man Giris, **3** kali kan ta pal lip de mekan, yek

tə lami de təs te kə jirgi təs li Siriya ama yek tə kume de mən Yehuda jon nama ngoti təs tloti, yek tə kobi tu Makedoniya. **4** Yek Sobata yen ga Parus mən Beriya, suk Aristakus suk Sakundus mən Tasalonika, suk Gayus tet Darbe, suk Timoti, suk Tikikus suk Turopimus mən bən Asiya kopti. **5** Majwisi ndenii cina yek sə sak ətni a Turawas. **6** Yek mə te kə jirgi ze tet Pilibi kaal də motgaa ngukti burodi gwe bə yis ni dani sowu. Yek mə lak mbisi a Turawas kaal də multi de namtan ten tantu. Yek mə pal multi de mukka kəli. **7** Gas shuktı ga kə sukti, mə mogaa de tən nguk wul ndakce wu, yek Bulus ngusi hwit gaba mbalan, se nək lu dlo. Nək de tə nama lamti zatgaa de lu dlo wu. **8** Pitilla ni kə sobəl tlal bii gwe mə mogaa givi wu. **9** Yek yen maani gon gwe asə mbet de Iyutikus wu dan kə shu windo. Yek yebal njel dopti ga gwasi hal yek kanti. Bulus nama gaba nugo yek tə dlunti kə yebalı. Yek tə nda sut atli sut kə sobəl tlal biimi ga na mekan yek sə kanti go tə mash wi. **10** Yek Bulus yil sudi, yek tə ngus mal yeni, Yek tə wut ang sut tenti. Yek tə wul mbaləmi de, “Bə ili gulsəlkii so, tə yi kaam!” **11** Yek tə pal to kə sobəl dələl biimi ka yek sə nguk wul yek sə tla jibi. Tə ngusisi dlamti gaba se nək lu dlo wu, yek paa tə zigaa. **12** Yek mbaləmi kan Iyutikusi na gasi, yek sə talat lubii atə bal kaami, yek mbadl tamisi i'e. **13** Yek mə te kə jirgi ze, yek mə li Asos tən mbi Bulus kəli nək gwe mə dlam sukti nək de ten asan kən tə li wu. **14** Mə mo sukti a Asos wu, yek mə kanti kə jirgi ze yek mə li Metilin. **15** Lu dlo wu yek mə dakci zəndəl ga ban Kiyos. lu po dlo də wugo, yek mə mbuk lu ten zəndəl Samos, yek lwisi gon po dlo də wu yek mə te ban Melitus. **16** Bulus lami de təs kəbi tu Apisa so, bəs dəm kə kət atl ga Asiya so də nək de tə lami de təs te Wurshelima ten cin motgaa dəkci kume nək gwisi pi wu. **17** Tet Melitusi go, yek Bulus shini lu bacina ji mən kopti jwe ni Apisa wu de təs tuli. **18** Sə tul wu, yek tə wulsi de, “Kəa yis kangwe a dəm wu, de a yi sukkii wu, tet ten cin gwe a tul kə kət atl ga Asiya wu. **19** A pal wul de zhel ga Nya na lwu kə gwell gini, a bə a palli gaa gi de ilgon so, ko de mən Yehuda lami de təs telən kə bomti wu. **20** Kəa yisi de a hwudəlikii ilgon so, mas wul jwe mbun de tək yisi go a hwikii. A hwikii gaba kə lu motgaa jwakan yek a po kəbi dən boo jwakan yek a hwikii. **21** A hwi mən Yehuda suk majwe ba mən Yehuda kə sowu de ngetli kən təs baləsi tet mal Nya təs cit atl gaa məlti, a təs ngassi ten Yesu na Bagaa ganan Yesu. **22** “Ningo

Shishi ga Nya zi de ta li Wurshelima, aba yis ilgwe a pi na ami tek wu so. **23** Ilgwe a yisi go yek de, mas bən gwe a li wu, a Shishi ga Nya hwi de, mbalan a laki a te kə bomti, asə lakan kə lu gwe a sa le majwe pal ilgwe bə yek sowu. **24** Mas na nu, mbadl gi ni ten bi ilgon a malən so, kume a man pakti pəlti ilgwe Bagaa Yesu zi wu, gwe yek de dlamti təmī gaba alheri ga Nya wu. **25** “A yisi de kii de a dlamkii gaba ten kanti Nya de guu kə mbadl go, kaa po yenan so. **26** Yek laki yek a nikii ma dlamti de, kume gon gwakan məshi yek bəta mbi Nya boo sowu, bək wuli de a hwikii so so. **27** Nək de a dələl gal, yek a hwikii mas ilgwe Nya lami wu. **28** Pan dem'dem na dənti gwakan, akaa zi gwel ten majwe Nya kissi tumal hwulan ga yen gwas wu. Yek Shishi ga Nya əkii de bacina wu, tak pan kyo gwasan nək gwe a mən kyo pəli wu. **29** A yisi de kume a zigaa wugo byas wul mee a tulli kə dlo gwakan, a basa zak majwe Nya kissi wu so. **30** Tet kə kii mago jon a yili asə shel mbalan təs mən kopti gwasan da. **31** Dlalan na ndalti, akaa damkii ten kangwe a tla bomti de a hwi gaba, na kə cin na kə gasi kə gə gin de mekan wu. **32** “Ningo a nama zət gwakan a ang də Nya ka, suk təmī gaba alheri gwasi. Kangwe təmī gaba gwas a laki tak yisan Nya i'e, kangwe Nyami a bəlkii hwa wul gwe ta bəl mas mən kopti gwas wu. **33** A bo taşa lamti de ta kaami zinariya sogo azurpa sogo lukəl məlgon kə so. **34** Kii gaa gwakan kəa yisi de a ngwe wul gaa gini suk majwe a na suksi wu. **35** Mas ilgwe a pəli wu, a mbokikii ang ten kangwe kaa zi-ang majwe bə ilgon nisi də sowu. Daamankii ten ilgwe Yesu dlam wu de, ‘Mbələn bəl nəlti majwe asə bəl wul wu, man majwe a mbalan bəlsi wul wu.’” **36** Bulus pakisi hwit gaba wu, yek tə ngus atli yek tə ngem Nya suksi. **37** Tə bə zigaa go yek sə ngusi gwas ngipti te dlo ka asə nama kulu, **38** nək de tə wulsi de sa po yenti sowu, yek ili hwotsi i'e. Yek sə lakti tantu kə lu gwe ta te kə jirgi ze wu.

21 Mə palli bi bacina ji mən kopti a Apisa wu, yek mə te kə jirgi ze yek mə li bən gon gwe asə mbe de Kos wu. Lu dlo wugo yek mə li Rodusa. Tet duk go yek mə li Patara. **2** Kəli kən mə te kə jirgi ze gwe a li Pinikiya wu, yek mə te givi yek mə zigaa. **3** Yek mə balma yenti bən Kuburus tek go, yek mə yil te malkən bəmi ka ten tu kət ang shinti yek mə li Siriya. Yek mə mbuk lu a Taya kə lu gwe jirgi zesi shit wul wu. **4** Yek mə mbi mən kopti kəli, yek mə mul de nitgi a Taye. Yek Shishi ga Nya mboki ang mən koptisi

yet sa hwi Bulus de bas li Wurshelima so. 5 Ama yet zatgaa ganan tul wu, yet ma ngusi lati. Yet mas man kopti na modli jwasan na mil jwasan lakni tantu. Ma bal ten bi bal zesi go yet ma ngus atli mas jinan yet ma ngem Nya. 6 Yet ma palli bi yilkeni wu, yet ma te ka jirgi zesi. Majwe lakni tantu go yet sa pal gazan. 7 Tet Taya go yet ma mbuk lu Tolemayis, yet ma gabe yilkeni man kopti jwe ni kali wu. Yet ma mul kali. 8 Lu dlo wu yet ma zak lansi, yet ma mbuk lu a Kaisariya. Yet ma dam a lubii da Pilibus ka, malgwe de ataa dlami gaaba ga Nya mbalan wu. A Pilibus ni de gon ka mbalan de nitgi jwe sa botlsi wu pak. 9 Mil modli de wupsi jon ni Pilibus da jwe basa bo yis mani sowu, jwe de asa dlam ilgwe Shishi ga Nya hwisi wu. 10 Ma lam multi kali wugo, yet man dlamti gaaba ga Nya gon kawu gwe asa mbet Agabus tet Yehudiya. 11 Yet ta kan wul hapti mis ga Bulus, yet ta bal asan suk ang gwas na nali. Yet ta wule, “Shishi ga Nya wule, ‘Nan kan man Yehuda a Wurshelima a bal man wul hapti mis gee asa baltiti majwe ba man Yehuda ka sowu.’” 12 Ma kumi nu wugo yet mas jinan yet ma hwi Bulus de bas li Wurshelima so. 13 Yet Bulus wuli de, “Yek laki yet kaa nama kulu akaa nama lamti ta cel ka mbadl ye? Balti hwotan so, ko ta tlot mago tas tloni a Wurshelima ten bi ga Yesu Almasihu kawu.” 14 Yet ma yenidem de ma man dlallat gwas ka sowu, yet ma zakti yet ma wuli de, “Ta Nya pal ilgwe ta lami na ti wu.” 15 Nak gwisi pi wu, yet ma yem wul jinan yet ma li Wurshelima. 16 Yet man kopti jon tet Kaisariya lakni tantu se nak sa talani tet lubii da Manason ka, ka lu gwe ma dan wu. Manason wo man ban Kuburus kan a ta ni ka majwe ngassi ten Yesu cina wu. 17 Ma mbuk lu Wurshelima wu, yet yilkeni man kopti wuli ni dem na tamai mbadli. 18 Lu dlo wugo, yet Bulus suk mi mas sa yenti ga Yakubu a bacina ji man kopti mas ni kali pak. 19 Yet Bulus gaabe si, yet ta hwisi ilgwe Nya zit ang yet ta pali majwe ba man Yehuda ka sowu. 20 Sa kumi nu wugo yet sa tas Nya. Yet sa wul Bulus de, “Ama ka yis kangwe ili ni a dee a Wurshelima gwa? man Yehuda wonti ngassi ten Yesu, a mas jwasan lam kopti mbat gaaba ga Musa wu i'e. 21 Sa kumi de ka hwi man Yehuda jwe ni ka atl ga majwe ba man Yehuda ka sowu de bas kop mbat gwe Nya bal Musa wu so. Ka hwisi de bas sal mil so, a bas po pal wul nak gwe a man Yehuda pali wu so. 22 Yet ma pali ye nii wu, nak de sa kumi de ka baldi wu? 23 Ilgwe ma lami de tak pali go yet de, mbalan de wupsi jon ni da

jwe sa mo gaaba suk Nya wu. 24 Kopsi tak takan wul gwe asa taki Nya de ta tas pol mbalan daka byas wul kawu. A ka batl mas wulpi ga wul jwe sa taki Nyami de tas wudlisi gaa kawu. Na nu kan mas mbalan a yisi de ilgwe sa dlam ten ki go gem ka so, a man kopti mbat gaaba ga Musa ka yi de ki. 25 Majwe ba man Yehuda ka sowu go, ma hwisi wi de bas nguk ilgwe sa taki gunki wu so, a bas nguk hwuu wul so, a bas nguk tlu ga dabba gwe sa celit yal ka yek ta mash wu so, a bas pi palan so.” 26 Yek Bulus li suksi, yet sa taki wul Nya tas polti daka byas wul ka. Yet paa ta li ka lubii ga Nyami yek ta hwisi gas gwe takti wuli a paki wu. 27 Multi de nitgisi bal njaa ta njikan go yet man Yehuda jon tet kat atl ga Asiya yen Bulus ka lubii ga Nya. Yet sa cok mas mbalan yet sa dop Bulus. 28 Yet sa dlam de, “Man Israila, malgwe hwi man Yehuda danka de bas kop mbat gaaba ga Musa so, a bas po kan lu gee de man cilti so wuggu. A yek gee ta tulli majwe ba man Yehuda ka sowu a de, tas lil lubii ga Nyami ka.” 29 Nak de sa ya yen Turopimus man Apisa suk Bulus ka ban wu, yet sa dam gwa we Bulus tullat ka lubii ga Nyami. 30 Yek mbadl ga man bami tlili mas jwasan, yet sa dop Bulus yek sa yillat daka lubii ga Nyami ka. Ka yillat gwas ka yek sa le dlabiimi ka. 31 Sa ba lam tlot gwas wugo, yet bacina ga man hapti dlo ga man Roma kumi de Wurshelima hwot kawi. 32 Yek ninge ninge yek ta su suk man hapti dlo jon. Yet mbalami yen bali ga man hapti dlomi suk mbalan jwas wu, yet sa zak bot ga Bulus. 33 Yek bali ga man hapti dlomi laki yek sa dopti yek sa balti na zaa galla de lop. Yet ta kum gazi de wok de Bulus wo? A yek ta pali ye? 34 Yek mas mbalami dlam wul jwe Bulus pali wu, jon nama dlamti gan a jon nama dlamti gan. Yet ba bacina ga man hapti dlomi yis gaa ga wul jwe sa nama dlamti wu so, nak de mbalami gulsidli kawu. 35 Sa nama lat suk Bulus nugo yek gulsatdi mbaldli i'e, se nak man hapti dlomi kanti to nya ka. 36 Yet mbalami jwe kopsi wu ngusi wulti de, “Tloti ka.” 37 Sa bal njaa tas tel Bulus ka lu dampi ga man hapti dlo wu, yet Bulus wulsi de, “Han ta bo hwikii ilgon ne?” Yek sa wulti de, “Ka man bi Giris a? 38 Kik de bacina ga man lashi kumti bi tet Masar, gwe laki hal yek mbalan 4,000 ngusi tlot mbalan ka me wu sa?” 39 Yek Bulus ballisi de, “A mi wo man Yehuda kan tet Tarsus ka atl ga Silisiya. A mi wo man ban gwe mbalan yisi wu kan. Bo zakninini ta hwi gaaba majin.” 40 Bacina ga man hapti dlomi zak Bulus tas gaaba wu, yet ta tlinya yek

ta palisi nə ang, yek sə dəm mbetlak. Sə dəm mbetlak
wu, yek Bulus hwisi gaba nə bi ga man Yehuda.

22 Yek Bulus wulsi de, “Yilkeni jini suk aba jini, 6
kati ninini kang ta bo pol gaa gi ka.” 2 Sə kumi
de nə bi ga man Yehuda kən tə nisi ma gaba wu, yek
sə dəm mbetlak. Yek Bulus wulsi de, 3 “A mi wo man
Yehuda kan tet Tarsus kə atl ga Silisiya, ama kə bən
gən kan a nali. Gamaliel man lishti kə mboki ang ten
mbat gaba ga Musa gwe a man zat jinan kobi wu. A
lam kopti mbat gaba ga Musa i'e nək gwe kə nəma
lamti ase wu. 4 A nge man kopti Tantu ga Yesu i'e, yek
a ngusi dopti gwasan nə modli nə maani, yek a ngusi
telti gwasan kə lu leti, hal yek naami məshı. 5 Nək
gwe bal man Paris suk majwas mas yisi wu. Nək de a
lak kan lishti tet malsi yek a təle man kopti jwe ni
Demaskus wu, De ba yemsi tet Wurshelima tə nolsi. 6
“Ten gasisi kə dlo cin a nəma lət Demaskus nugo yek
bəu! Ndəli cilti gon sut nya cilli lu gwe a ni wu ka. 7
Yek a nda te atl ka, yek a kum yal gaba gon ten wulti
gi de, ‘Shawulu! Yek laki yek kə nima cit dlelngapcan
ye?’” 8 Yek a wule, “Bagaa, wok de ki wo?” Yek yali
balli de, “Amik de Yesu man Nazarat məlgwe kə nima
cit dlelngapcan wu.” 9 Yek majwe nəma lət suk ami
wu yen cilti, ama basə kum ilgwe yali dləm wu so.
10 Yek a wule, “Bagaa, yek ba pəli ye?” Yek tə wule,
“Tlinya tək li Demaskus, kəli kən sa hwik mas ilgwe a
botlki de tək pəli wu.” 11 Yek majwe ni suk ami wu
ngiñi ang, yek sə təla Demaskus nək de cilti laki yek
ba po man yenti lu sowu. 12 “Yek məlgon asə mbet
Hananiya tuli təs yenənni. Man kopti mbat gaba ga
Musa i'e kəde ti, a man Yehuda gə bəmi mas yisi de
ti wo hwa mbałan kən. 13 Yek tə lak dələl a malənni,
yek tə wulən de, ‘Yilka gini, bul gwel tək yen lu.’ Yek
ninge-ninge yek gwel gi buli yek a man yenti gwasi.
14 “Yek tə wulən de, ‘Nya ga aba jinən botlki, tək yis
ilgwe tə lami wu a tək yen man zok mbadlı gwasi, tək
gaba sukti bi suk bi. 15 Ka dləmi mbałan mas ilgwe kə
yenı yek kə kumi tenti wu. 16 Ningo yek kə yima bəttı
ye? Tlinya təs pəlik baptismal təs polik byas wul jwa
ka, aka mbe shin gwasi.’ 17 “A pal tet Wurshelima de a
balma ngemti Nya kə lubii ga Nya wu, yek Nya buli
gwel, 18 yek a yen Bagaa. Yek tə wulən de, ‘Zak bən
Wurshelima ninge ninge, man bəmi a katik kəng so,
de kə ba dləm gaba tenənni wu.’ 19 “Yek a wulti de,
‘Bagaa, majimi yisi de a nəma məlti dənkə lu motgaa
ji man Yehuda ka a dop yilkeni jwasan a telsi kə lu

gwe asə le majwe pəl ilgwe bə yek sowu. 20 De sə dlo
Istipanus məlgwe hwi gaba gwa mbałan go, aa ni kəli
ani majwe tlot wu kaali. Hal amik de man bəttı lukəl
ga majwe tlot wu.’ 21 “Yek tə wulən de, ‘Zigaa, ba
shinki dleni te mal majwe bə man Yehuda kə sowu.’”
22 Mbałami kumi de Bulus dləm nu wu, yek sə til yal
nya yek sə wule, “Kamənti te ka tək tloti, mbun de
tək zakən ti so.” 23 Sə nəma gaba asə nəma catti atl to
nya ka asə nəma wutti lukəl ka nugo, 24 yek bacina ga
man hapti dləmi laki yek sə tala Bulus kə lu dəmti
ga man hapti dlo. Yek tə dləm de təs bo ti yek sə
ngemti təs yis ilgwe laki de mbałan nəma gaba tenti
nu? 25 Sə 6al Bulus wi de təs bot wugo yek tə wul
man hapti dləmi de, “Mbat gaba wuli de tə bo man
Roma gwe basə bo palit kisti gaba so gwa?” 26 Yek
bacina ga man hapti dləmi kumi nu wu, yek tə li mal
bali gwasan, yek tə wulti de, “Yek kə nəma lamti pəlti
ye?” məlgan co yen atl ga Roma kəca. 27 Yek bali ga
man hapti dləmi li mal Bulus yek tə wulti de, “Hwini,
ki wo yen atl ga Roma kə?” Yek Bulus wulti de, “Yii
ami wo yen Roma kən.” 28 Yek bacina ga man hapti
dləmi wule, “Ama go yen Roma kəde ami, ama se nək
a dlo bal wulpi yek a nda dəmti de yen Rome.” Yek
Bulus wulti de, “Ami wo kə atl ga Roma kə sə zanni.”
29 Yek bə majwe lami de təs ngem Bulus ten ilgwe tə
pali wu po man wulti de ilgon so. Yek bənti njel cit ga
bacina ga man hapti dləmi nək de Bulus wo yen atl ga
Roma kən a yekgu tə bəlti wu. 30 Bacina ga man hapti
dləmi lami de təs yis ilgwe laki yek man Yehuda nəma
dəmti byas gaba ten Bulus wu. Yek tə laki de lu tlo
wugo tə mbe motgaa ga kidi man Paris kə lubii ga
Nya suk kidi ji bəmi tet madl. Yek tə tulli Bulus malsi.

23 Yek Bulus yen man dəmti Sanhidirin te gwel ka
yek tə wulsi de, “Yilkeni jini, a yisi de a pəl dəmti
hwañi a cina də Nya ka a mbadlı gi dləmi a pəl byas
ilgon a cina də Nya kə so.” 2 Bulus dləm nu wugo yek
Hananiya bal man Paris wul majwe ni njaa mal Bulus
wu de təs bo bi gwasi. 3 Yek Bulus wulti de, “Nya a
bəki ki man shelti lali. Kə dəm de tək kis gaba tenənni
kə mbat gaba ga Musa ama bəkə man kopti mbəti so
nək de kə wule təs bo wu.” 4 Yek majwe dələl njaa
mal Bulus wu wulti de, “Bal man Paris kən kə nəma
byalı gwasi?” 5 Yek Bulus wulsi de, “Yilkeni jini,
a yisi de tik de bal man Paris so. Gəba ga Nya wule,
‘Bək dləm byas gaba ten bacina gwa so.’” 6 Bulus
yisi de jon jwasan wo man Saduki kən a jon wo man

Paresi wu. Yek tə wuli to nya de, “Yilkeni jini, ami wo ba Paresi kān, aba gi mago ba Paresi. Kān nāma pālti kisti gāba tenānni nāk de a zi mbadl de majwe mash wu a tli dākā mashkān ka wu.” 7 Bulus dlām nu wugo yek dlanti tli kā dlo ga mān Paresi suk mān Saduki, yek motgaami tatl de lop. 8 Mān Saduki wo sā wule majwe mash wu a tli dākā mashkān ka so, a bā ilgon ni dādē mil shinti ji Nya suk māzhe so ama mān Paresi zi mbadl de mas jwisi ni dā. 9 Yek dlantisi mbāl tli. Yek mān yisti mbāt gāba ga Musa jwe de mān Paresi ju dlāl gaa suk kul yek sā wu wule, “Mā yen byas ilgwe malgān pāli wu so, gon a yen shinti ga Nya sogo māzhe kā gāba sukti?” 10 Yek dlantisi po mbāldli dā, yek bacina ga mān hapti dlomi yen go gon asā caccal Bulus ka. Yek tā laki yek sā kanti ka nā ndālti yek sā tālat kā lu dāmti gwasān. 11 Gas bāl go yek Bagaa lak tlāl njaa mal Bulus yek tā wulti de, “Dlāl nā ndālti, nāk gwe kā dlām gāba tenānni a Wurshelima go nuk ka dlām a Roma pak.” 12 Lu dlo wugo yek mān Yehuda mogaa yek sā bel bi yek sā dlalli gāba de sā nguk wul so a bāsa tla ilgon so se sā dlo Bulus. 13 Majwe bel bisi yek sā dlalli gabe go sā man kutl de wupsi. 14 Yek sā li mal bal mān Paris yek sā wulti de, “Mā dlalli gāba de ma nguk wul so se mā dlo Bulus. 15 Tā ki suk kidi ji bān laki de tā bacina ga mān hapti dlo tālat tet malkii, ten de kāqā lam kumti mas ilgwe tulli gāba tenti wu, moo ma tlot ka a bāta bō mbuk lu a de so.” 16 Yek yen kawu ga Bulus kum ilgwe sā nāma lamti tās pali Bulus wu, yek tā li kā lu dāmti ji mān hapti dlomi yek tā hwi Bulus. 17 Yek Bulus mbe gon kā mān hapti dlomi yek tā wulti de, “Tāla yen gan mal bacina gwakan tā lamit hwit ilgon.” 18 Yek tā tāla yeni mal bacina ga mān hapti dlomi. 19 Yek bacina ga mān hapti dlomi ngībi ang yeni yek tā wulti de, “Yek kā lami hwiti ye?” 20 Yek yeni wulti de, “Mān Yehuda bel bi de sa ngemki tāk tālesi Bulus mal kidi ji bān ten de sa kum gas ilgwe tulli gāba tenti wu i'e. 21 Bāk bālsi Bulus so, mbālan jwe sā man kutl de wupsi wu nāma bātti gwasi. Sa dlalli gāba de sa nguk wul so a bāsa tla so se tloti. Ninga sā nāma bātti ilgwe ka pali wu.” 22 Yek bacina ga mān hapti dlomi lak yeri tantu yek tā wulti de, “Bāk hwi malgon ilgwe ka hwi wu so.” 23 Yek bacina ga mān hapti dlomi mbe de lop kā mān hapti dlomi yek tā wulsi de, “Bodl mān hapti dlo 2,000 suk mān hapti dlo jwe a to ten kapsi 70 suk mān gashi 200 tās li Kaisariya kā gāsi. 24 A kā ngo kapsi gwe Bulus a to dani wu aka tālat mal

gobna Pelis bā ilgon mbit so.” 25 Yek tā lish gāba de, 26 Ami Kaludiwus Lisiyas kā lishit gāba ge mān nalti Pelis gobna. A nāma gābet gwa. 27 Yek mān Yehuda dop malgān sā nāma lamti tlot gwasi, yek a li suk mān hapti dlo yek mā kisti tet kā ang gwasān nāk de a kumi de ti wo mān atl ga Roma kāwū. 28 Yek a ngwe ta yis ilgwe laki yek sā naa nget gwas wu, yek a tālat te mal kidi ga mān Yehuda. 29 Yek a kumi go ilgwe sā nāma dlāmti tenti go ten mbāt gwasān kan, ama tā pal ilgwe a laki a tlot wu sogo telti kā lu gwe asā le majwe pal ilgwe bā yek sowu so. 30 A kumi de sā bel tenti wu, yek laki yek a wule tās talat malki ninge. Yek a hwi majwe dopti wu tās lak dlāmik ilgwe ta palisi wu. 31 Yek mān hapti dlomi kan Bulus tet Wurshelima kā gāsi nāk gwe sā zisi pālti wu, yek sā tālat Antipatiris. 32 Yek lu dlo wugo, yek sā zak mān kapsi ju sukti yek sā pal tet kā lu dānti ga mān hapti dlomi. 33 Mān hapti dlo jwe ni ten kapsi wu mbuki Kaisariya wu, yek sā bal lishiti gwe bacina gwasān lishi gobne wu, yek sā baltiti Bulus. 34 Yek gobne yen lishtisi wu yek tā kum gazi de ten kāt atl gwik Bulus yil tet gwi? Tā kumi wi de tet Silisiya kān tā yil tet wu, 35 yek tā wule, “Ba gāba ten ilgwe sā tālak tet malān wu de majwe tulli gāba ten ki wu bālā wu.” Yek tā laki de tās zi Bulus dā Hiridus ka asā bātti.

24 Kaal dā multi de namtan yek Hananiya bal mān Paris su Kaisariya suk kidi mbālan jon suk mān yisti mbāt gāba ga mān Roma gon gwe asā mbet de Tartulus, yek sā dlāmi gobne ilgwe Bulus palisi wu. 2 Sā mbe Bulus tet wu yek Tartulus wule, “Mā pal tlāl multi wi a mā nāma kumti tāmti gwa guu, bōtlān yisti wul gwa tulli lākānti wul wonti kā mbālan jinān. 3 Mā yen cit cina ko a tu ko, yek laki yek mā nāma hwol tuk nā ilgwe kā pali wu mān nalti Pelis. 4 A lami de ta dlakki nā tlāl gāba so, ama a nāma ngemti gwa tāk bō katini kāng njet ne. 5 “Malgān go mān tullāt dlanti kā mbālan kan, mā dopti ten tlīlti dlanti kā mān Yehuda ten dii atl mas. A tik de bacina ga majwe asā mbesi de mān Nazara wu, 6 hal tā ngwe tās lil lubii ga Nya ka, nā ilgwe bā mbun de tā pali gībi sowu, yek laki yek mā dopti. 8 Kume kā bodlālti go ki nā gaa gwa ka yisi de ilgwe mā nāma dlāmti tenti go gem kān.” 9 Yek mān Yehudasi moo bi yek sā dlām de mas ilgwe tā dlām ten Bulus go gem kān. 10 Yek gobne bal lu Bulus de tās gāba wu yek Bulus wuli de, “A yisi de kā dām de mān kisti gāba wonti wi, yek laki yek ba

dlam ilgwe a yisi ten gaa gi wu.” 11 Kume kā kusi go ka yisi de, multi de cutl cet lop kā yi, de ala ngusti atl Nya a Wurshelima wu. 12 Majwe tāla tet malki wu yenān ten dlakti gaba suk malgon so, a basa yenān ten tullat dlanti kā lubii ga Nya sogo kā bii motgaa ga mān Yehuda, sogo kā lu gon kā ban gan so. 13 A basa man mbokti ang de byas wul jwe sa wule a pali go gem kā so. 14 Ko de gem kān a nima ngusti atl Nya ga aba jinān, tumal kopti Tantu ga Yesu gwe si wo asa mbe de kopti lal wu. A kan mas wul jwe mbat gaba ga Musa suk mān dlāmti gaba ji Nya lishi de gem. 15 A zi mbadl ten Nya gwe majin zi mbadl tenti wu. Nak gwe sa yisi wu, ama go a yisi de majwe māsh wu Nya a pallisi kaami, nā mālgwe pal hwa wul wu nā mālgwe pal byasi wu. 16 Yek laki a ngusi tlot gini, ta daamtī gi ni hwabi mal Nya suk mbałan. 17 “A dām tu gon kā gin wonti a ba pal Wurshelima wu, yek a pal tet na wulpi gwe ba bāl majwe bā wul nisi dā sowu, suk wul jwe ba taki Nya wu. 18 Sa mbi kā lubii ga Nyami go, a pak palti kangwe a mān Yehuda pali asa lākan dlo gwasan suk Nya wu wi. Abā majon ni suk ami so, a bā tlil dlanti so. 19 Mān Yehuda jon ni kāli, majwe sa yil tet kā atl ga Asiya wu. Kume gāba nisi da tenān wu tās lak dlāmi 20 Sogo tā majin dlam byas ilgwe sa mbi tenān wu de sa tāla te mān Sanhidirin kawu. 21 Seko de a dlam gāba nā ndāli yal, ‘ten bi tlit dākā māshkān ka ga majwe māsh wugo, yek laki yek sa tāla tet malki ase tāk kisi ninini gāba.’” 22 Yek Pelis wo tā yis wul wonti ten bi kopti Tantu ga Yesu. Yek tā dlak gābe ka se gasi gon, yek tā dlam de, “Kume Lisiyas bacina ga mān hapti dlo tul wu, ba gāba ten gāba gee.” 23 Yek tā wul mān hapti dlo gwe nama bātti gwas wu de, tās gib Bulus a bās cit dlelengpacan so a bās mbol yelan jwas dā mali kā so. 24 Kaal dā multi jon yek Pelis suk kili gwasi Dursila gwe de ti wo mān Yehuda kawu tuli. Yek Pelis shinlu tās mbet Bulus tedi. Yek sa kati kān Bulus i'e de tā hwisi gāba ten bi ngasti Yesu wu. 25 Bulus hwisi gāba ten dānti nā zok mbadli suk nget ten gaa, suk kisti gāba gwe Nya a pali mbałan ten mas ilgwe sa pali wu, yek banti njel cit ga Pelis, yek tā wule, “Zigaa nu, kume a mbi tantu, wu ba shinit lu.” 26 Pelis zi mbadl de, gwa a Bulus bātti wulpi cit icin, yek tā ngusi mbet gwas atā ngusi gāba sukti. 27 Kaal dā gin de lop yek Poshos Pestus dām de guu kā lal Pelis, nāk de Pelis lam mbit hwol hwulan mal mān Yehuda wu yek tā zak Bulus ga leka.

25 Pestus li kā kāt atl ga Kaisariya tās nda pālti wul de gobna. Kaal da multi de mekan nā dāmti de gobna wu yek tā to Wurshelima. 2 Kāli kān kidi mān Parīs suk kidi ji mān Yehuda mogaa tās hwit ilgwe Bulus pali wu. 3 Yek sa ngemti de tas laki tā pali Bulus tet Wurshelima ne, nāk de sa bēl bi wi de sa tlot ka ten tantu wu. 4 Yek Pestus wulsi de, “Bulus ni ga le ka a Kaisariya a ama go bali te Kaisariye ka ningē. 5 Tā bacina jwakan kobanni tās lak dlam byas wul jwe tā pali wu.” 6 Pestus mul de kutl sogo de wusupsi suksi wu yek tā pal te Kaisariya ka. Yek lu tlo wugo yek tā dān kā gobdlan guu, yek tā laki yek sa yilli Bulus tedi. 7 Sa tulli Bulus wu, yek mān Yehuda jon tet Wurshelima gadālti yek sa ngusi dlāmti kidi gāba tenti wu, jwe basa man mbokti ang dani de nuk ni sowu. 8 Yek Bulus wule, “A pāl ilgwe ni byasi kā mbat gāba ga mān Yehuda wu so, a baa tulli dlanti kā lubii ga Nya so, a baa dlam byas ilgon ten Kaisar bal guu so.” 9 Nak de Pestus lami de tās mbi hwol hwulan mal mān Yehuda wu, yek tā wulti de, “Kā lami de tāk li Wurshelima tāk tok pāl kisti gāba ten gāba jimi de sa dlam ten ki gwa?” 10 Yek Bulus wule, “Nāk ningō kā lu kisti gāba ga Kaisar kān sa nima kisti gāba, kāli kān sa nāma cingalti gini. Ki gaa gwa mago kā yisi de a pali ilgon man Yehuda so. 11 Kume a pal byas wul gwe a mbuk dlot gi go, ba nge mashkan so. A kume gāba jin de mān Yehuda dlam tenān go gem kā sowu, malgon a man bālsi bi tenān de tās dlo so. A nāma ngemti gwa de tāk tāla gāba gan mal Kaisar ne.” 12 Pestus gāba suk yelan dlāmti jwas wu, yek tā wulti de, “Nāk de kā ngemi de tā tāla gābe mal Kaisar wu, mālti kān sa sa talakī.” 13 Lam multi wu, yek Agiripa guu suk yilka gwasi Bani li Kaisariya tās gābe Pestus nā dāmti de gobna. 14 Nak de sa mul Kaisariya wonti wu, yek Pestus dlam bi ga gāba Bulus suk guumi. Yek tā wulti de, “Mālgon ni a de mālgwe Pelis zakti ga le kāwu. 15 De a to Wurshelima wu, yek kidi mān Parīs suk kidi ji mān Yehuda dlam de tā pali byas wul wonti, yek sa ngemān de ta lilit ka. 16 “Yek a wulsi de, mi mān atl ga Roma wo bāma bal bi ga mbałan ba pali cingalti gāba so, se mā zak māli yek tā dlam gāba gwe a man yillat gwas wu a cina dā majwe tulli gāba tenti wu ka. 17 Yek majwe tulli gāba tenti wu mbuk lu wu, yek a laki yek sa yilli māli tot kā lu kisti gāba bāle-bāle, yek mā njel kisti gāba tenti na tlot dā lu wu. 18 Ama yek bā majwe tulli gābe wu dlam ilgwe a zi de sa dlam wu so. 19 Ilgwe te kā dlo gwasan sukti go yek de, gāba ten

kopti Nya gwasan suk ten bi ga malgon de asa mbet de Yesu wu, gwe ta mashi ama yek Bulus wule ningot tali daka mashkan ka wu. **20** Yek gaa gili ka, yek ba a yis ilgwe ba pali ten gabe wu so, yek laki yek a ngem mali de ko ta laman tot Wurshelima ta palit kisti gaba ten wul jimi de sa dlam tenti wu. **21** Yek ta ngeman de ta tala gabe mal bal guu ne, yek a laki de tas let ka, se gas gwe ba talat mal Kaisari wu.” **22** Yek Agiripa guu wul Pestus de, “Ami mago a lam kumti ga mali pak.” Yek Pestus wulti de, “Ayo go ka kumanti.” **23** Lu dlo wu, yek Agiripa guu suk Bani tul ka bal lu kisti gaba. Yek mbalan ngusi tasti gwasan asa nisi ma palti wul jwe a balsi nalti wonti wu. Yek sa te ka lu kisti gabe suk kidi man hapti dlo suk kidi ji bam. Yek Pestus laki yek sa kan Bulus ted. **24** Yek Pestus wul guumi suk mas majwe ni kali wu de, “Ka yenan malgan ma? Man Yehuda a Wurshelima suk ji de tulli gaba tenti, asa nama dlamti de ta tlot ka. **25** Ama ami wo a yen byas ilgwe ta pali gwe mbuki de ta tlot wu so. Yek laki, yek sa talat mal bal guu, nak de ta ngeman de ta tol gabe mali wu. **26** Ama ami wo a yis ilgwe ba lishi bal guu ganan tenti wu so. Yek laki yek a talat tet malkii, tun nak ba ki guu so, tan bo yeni ni, ta yis ilgwe ba lishi bal guu wu da. **27** Yenti gi wo mbun de ta tala mbalan mal bal guu ba yisti byas ilgwe mali pali wu so.”

26 Yek Agiripa guu wul Bulus de, “Ma balsi lu wi, hwini ilgwe ka yisi wu.” Yek Bulus tlinya yek ta balsi nalti na ang yek paa ta nda gaba yillat gaa gwasan yek wule, **2** “Mal nalti guu, a pal hwol tuki nak de ki kan ba hwik gaba gan ase wu, ta gaba ten mas ilgwe mbalan ji dlam tenan wu. **3** A dlam nak gwisi nak de ki wo malgwe yis palti wul ga man Yehuda i'e kawu. A nama ngemti gwa tak dlo mbadli tak katikang ne. **4** “Mas man Yehuda yis kangwe pal damti ka atl gini suk a Wurshelima wu, tun tet ten nak eni gini. **5** Kume sa dlam gem go, sa yisi de ten bi kopti Nya ganan wo, ami wo tek go ba Paresi kan, majwe asa zi gwel ten kopti mbat gaba ganan i'e wu. **6** Zat mbadl ten gaba Nya dlalli aba jinan wu ka laki yek sa nima palti kisti gaba ase. **7** Gaba gwisi kade ilgwe ta dlalli man boo ga Israila de kutl cet lop wu. Yek kan sa nama batti ta njikan de sa nitma ngusti atlina ka cin na ka gas wu. Na nalti gwa guu, zat mbadl gwisi ka laki yek man Yehuda nima tala tet dlaboo. **8** Yek laki de bakaa kan de, Nya a man pallat kaami majwe mash wu so ye? **9** “Ami mago damti gi tek go a

lam dlot gini ta pal ilgwe a laki a mbalan nge Yesu ga Nazarat wu. **10** Nu kan aa kul pali a Wurshelima, a kum gazi mal kidi man Paris de ta man dop man kopti gwasan. Yek a dop wonti kasid yek a lesi ka. A kume sa ba tlosi wu, a kop kaal ji man tlot gwasan. **11** A kul kopsi ka lu motgaa ga man Yehuda a dopsi, a nolsi. A kul dloni ta laksi tas net Yesu. Nak de a mbadl gi lil i'e nasi wu a ngusi kopsi gwasan danka daki ban ka ta cisi dlelgapcan da. **12** “Man nalti guu, gas gon a nama lat Demaskus na lishti gwe kidi man Paris balan wu gwe balan ndalti dopti ga man kopti wu. **13** Na nalti gwa guu, ka dlo cin a ni ten tantu nugo yek a yen bal cilti gon sut nya gwe cil man cin wu. Yek bau! Cilti cillan ka suk majwe a nama lat suksi wu. **14** Yek ma lok te atl ka kali mas jinan, yek a kum yal gaba gon na bi ga man Yehuda ten wulti de, ‘Shawulu! Yek laki yek ka nima cit dlelgapcan ye? Ka kumi cwo gaa gwa, de ka nama lamti tak dlanki suk ami?’ **15** “Yek a kum gazi de, ‘Bagaa, wok de ki wo?’ “Yek ta balli de, ‘Amik de Yesu, malgwe ka nitma cit dlelgapcan wu. **16** Tlinya, a tul malki ta botlik de zhel gini suk malgwe a mboki ang mbalan ten ilgwe ka yeni suk ilgwe ba ya mbokik ang dani tenan wu. **17** Ba kiski daka ang ga mbalan jwa man Yehuda suk majwe ba man Yehuda ka sowu ka. Ba shinki malsi, **18** tak fulisi gwel aka yillasidaka damshal ka, aka ballasi tumal cilti. Ba shinki tak yillasidaka ndalti ga guu mazhe ka, asa kan Nya de guu ka mbadl gwasan wu. A paa Nya taas byas wul jwasan ka, asa mbi lu damti ka mbalan jini jwe a polsi ka tumal ngasti gwasan tenan wu.’ **19** “Man nalti guu, nak gwisi laki yek ba a nge kopti gaba gwe a kumi sut nya wu so. **20** Majwe a ndasi dlamti gaba go sik de man Demaskus, yek paa man Wurshelima suk man Yehudiya, suk majwe ba man Yehuda ka sowu pak. A hwisi gaba ga Nya de tas ci atl gaa, asa ballasi tet mal Nya asa pal wul jwe a mbook ang ten cit atl gaa gwasan wu. **21** Yek laki yek man Yehuda doban ka lubii ga Nya, yek sa ngwe de tas tloni. **22** Ama yek Nya zi-ang, tet ten cin gwisi hal ase. Yek laki yek a nima dlamti gaba mbalan mas, na kidi na nak mili. Gaba gwe a nama dlamti go yek de gaba gwe man dlamti gaba ji Nya suk Musa dlam de a pi wu, **23** de Almasihu a tla bomti, a tik de malgwe a lak zhila tlit daka mashkan ka ga mbalan wu. A tik ka dlami man Yehuda suk majwe ba man Yehuda ka sowu gaba man cilti ga Nya.” **24** A Bulus yima gaba tas pol gaa gwas nugo, yek Pestus til yal yek ta wulti de, “Bulus ki wo

mən booli kən, yisti wul gwa 6a lakik gaa me.” 25 Yek Bulus ballit de, “Mən nalti Pestus ami wo man booli kə so, gem kən a nima dləmti kə ceti gaa. 26 Guumi yis mas wul jwisi, yek laki yek ba gəba sukti bə banti a cin so, nək de a yisi de ilgon nit ga hwudali sowu. A bə mas wul jimi pi ga hwudali so. 27 Mən nalti guu, kə kan de gaba gwe mən dləmti gəba ji Nya dləm go gem ka? A yisi de kə kan nək gwisi.” 28 A Bulus yima gəba nugo yek Agiripa wulti de, “Kə dəm gwa we ka man pallat gi de Kirista bəle-bəle nək gan ma?” 29 Yek Bulus ballit de, “Gon a dem’dem sogo bəle-bəle kani, a nəma ngemti ga Nya bə de ki, ki nə ngwe so ama suk mas jwakən de kə nəma kumti gini ase wu. Tak palan nək gwe a ni wu, ama bə de nək gwe ani ga bəlti wu so.” 30 Yek guumi tlinya suk gobne suk Bani suk mas majwe dəm suksi wu. 31 Yek sa yil dəkə bal bii kisti gəbe ka, yek sa ngusi gəba suk yilkeni jwasan yek sa wule, “Məlgan go tə pal ilgwe mbuki asə tloti, sogo ilgwe tə lakti kə lu let wu so.” 32 Yek Agiripa wul Pestus de, “Məlgan a ngemi de tə tala kisti gəba gwasi a cina də Kaisar kə sogo ma zakti təs zigaa.”

27 Gəba dləl wi de tən li Italiya wu, yek sa lak Bulus suk maji le kə jon a ang də bal mən hapti dlo gon gwe a sa mbet de Yuliyos wu. Yuliyosi wo gon kə man hapti dlo jwe asə pali wul Kaisar bal guu wu kən. 2 Yek mə te kə jirgi ze gwe ya yil tet Adaramitiwus kə kat atl ga Asiya gwe a ngusi dləlti dən ten bən jwe ni ten tantu wu ka. Yek Aristakus mən Makedoniya gon tet kə ban Tasalonika li sukmi. Yek mə nda zatgaa. 3 Lu dlo wugo yek ma te bən Sidon yek mə dləl kəli. Yek Yuliyos pali zok wul Bulus, tə zakti yek tə li mal yelan jwasi, təs bəlti wul jwe ta lami wu. 4 Tet Sidon go yek mə pal kə jirgi zesi, yek mə zigaa yek mə lak zəndəl ga Kuburus nə kaali nək de yetəl ngusi zhibəlti ganan tet tucina wu. 5 Mə lak dlunti ze ji Silisiya suk Pampiliya nə kaal wu, yek mə te bən Mira kə atl ga Likiya yek mə dləl kəli. 6 A Mira kən bal mən hapti dlomi mbi jirgi ze gwe yil tet Alekzandiriya yek nəma lat Italiya wu, yek tə wutni gəbi. 7 Mə ngusi lati dem’dem yek mə ləm multi ten tantu a mə nəma tlat bomti, yek mə lak mbuki njaa a bən Kinidus. Yek bə yetəl zaki de tə jirgi man lat tu kə lu gwe mə lami sowu, yek mə li tu ten zəndəl gwe asə mbe de Keriti wu yek mə kobi njaa a ban Salamoni tə man lakti ga zəndəli nə kaali. 8 Mə ngusi lat nə tlat bomti ten tantu gwe kobi njaa ten bicikdī ga zəndəli wu. Yek mə lak te lu gwe asə mbe

de Zok Lu Hwunti gwe ni njaa mal bən Lasiya wu. 9 Mə pal tlal dəmti ten gaa zesi yek zətgami cini banti, nək de lulpi kə bəli a multi jwe a pal kəlkəze taasti byas wul ka kə ballu. Yek Bulus matlsi yek tə wule, 10 “Yilkeni jini, kumini, zatgaa ganan a tulli tlat bomti, a lil wul ka wonti kə jirgi suk jirgi gaa gwasi, hal gon a man tlot mbałan.” 11 Ama yek bal mən hapti dlomi nge kumti gəba ga Bulus, yek tə kum gəba ga mən jirgi suk mən dləkti jirgisi. 12 Nək de lu dləlti jirgi ze ga bəmi mbun de tə mbałan ci watlən kaali sowu, yek majwe asə pal wul kə jirgi wu wonti lami de tən zigaa, kume de mə mbuki a bən Poniki wu apaa mə ci watlən kəli. Lu dləlti jirgi ga Poniki kə atl ga Keriti wo hwaśi kən nək de lwisi ni kə dlo ga yetəl gwe a tli tet tu kudu suk yemma nə gwe a tli tet tu arewa suk yemma wu pak. 13 Yetəl gwe bə ndəl sowu nda wulti tet tu kudu wu, yek mbałami dam gon asə mbi ilgwe sa lami wu wi. Yek sa patl yilli wul galla jwe a laki a jirgi man dləlti wu dəkə atl ka, yek sa ngusi lat njaa tu ten bicikdī ga zəndəl Keriti. 14 Njet nugo, yek duu yetəl mən ndəlti gon gwe asə mbet de, “Yetəl tet dlo ga arewa suk yemma wu.” yil sut tet ten zəndəl ga Keritisi yek susut ten jirgi yek jek jirgi te kə dlunti zesi ka. 15 Duu yetəli laki yek bəsa po man təlat də jirgi tu lu gwe sa lami wu so, nuk laki yek sa zak yetəli yek tə ngusi jekti gwasañ. 16 Mə bə lak yen zəndəl gwe asə mbe de Kawuda wu nə kaal go, yek tolti ga yen jirgi ze tot jirgi zesi bomini gaa i’ē. 17 Sa tol yen jirgisi tot kə jirgi wu, yek kəa mən dləktisi bəl jirgi ka nə zaa tə ngisi da. Bənti dləlti jirgi ten bal gudəl yelsi ga Siritis bə cisi wu, yek sa wut wul mən dibəlti jwe a lak jirgi ten lat dem’dem su kə zesi ka, yek mə ngusi zatgaa nu. 18 Yek yetəli ngusi mbəlti dli kangwe de lu dlo wugo yek sa njel wuti wul jwe ni kə jirgi wu ka kə zesi. 19 Ten cin na mekan wo, yek mən dləkti jirgi wut wul jekti jirgi jon ka kə zesi nə gaa gwasañ. 20 Mə mul wi wonti de mə po yima yenti cin sogo kyālal sowu, a duu yetəli nəma wulti wu. Yek mə yilli mbədə ka, ten de mapo mbi kisti so. 21 Kaal də lat ga tlal multi kuzəmi, yek Bulus tlinya a cina gwasañ yek tə wuli de, “Yilkeni jini, kaa kumən gəba gi go ma zakən zəndəl Keriti so, a bə wundal ga lilti wul suk ləshı gan a mbiniñ so. 22 Ama ningō a nima ngemti gwakən de, tək dlələn nə ndəlti, nək de məlgon a məş so, jirgi zesi ka caccalka nə ngusi. 23 Ahwul kə gas go yen shinti ga Nya gini, Nya gwe a ngusit atl wu su sudə yek tə dləl a malənni. 24 Yek tə wule, ‘Bulus bə banti

cik so. Ka dlal a cina da Kaisar bal guu ka asa kisik gaaba, a Nya palik hwa wul wi yek ta balki mas majwe ka ni suksi wu a bata zaki ta malgon mash kasi so.’ 25 Yilkeni jini ningoo dlalan na ndalти, a ngassan ten Nya de a pi nak gwe ta hwi wu. 26 Ko de ma lan na asan ten zandalı jon wu.” 27 Ka gas na kutl cet wupsi a duu yetali yima tatal ganan te ten bal ze gwe asa mbe de Ze Aderiya wu ka dlo gasi. Yek man dlakti jirgi kumi go sa ba lam tanti atli. 28 Yek sa cingal zesi na zaa cingalti, yek sa mbi go dluntat gwas wo asami de 120 ka bali. Po lam damti njet wu yek sa po cingali da, yek sa mbi go kutl de topsi ka bali. 29 Banti dutlti ye jwe ni njaa ten bicikdi ba cisi wu, yek sa wut wul man diabalji jon de wupsi su ka zesi ka, yek sa ngem nya jwasan de ta lu cil ne. 30 Man dlakti jirgisi jon ba lam apti daka jirgi ka go yek sa shit yen jirgi ze sut ten bal zesi. Yek sa ngusi palti wule nakkhan sa wut wul galla wu de asa dlalli jirgi na nali wu tucina. 31 Yek Bulus hwi man hapti dlomi suk bali gwasan de, “Ta majin dlal ka jirgi zesi sogo mas jwakan kaa маши.” 32 Yek man hapti dlomi ndokal zaa gwe ngiб yen jirgi zesi wu ka yek zaabi ndaka. 33 Lu bal njaa ta dlo wu yek Bulus ngemti tas nguk wul ne, yek ta wule, “Ka multi de kutl cet wupsi jwe nda na kaal go mbadl gwakan hwot ka yek bakaa nguk ilgon so. 34 Ningoo a nama ngemti jwakan tak ngukan wul tak daman na mbadl da. Ko ta madlan gaa de nam mago a nde gon gwakan ka so.” 35 Bulus dlam nu wu yek ta yem burodi jon yek ta pal hwol tuk na Nya a cina da mas jwasan ka. Yek ta celi yek ta njel ngukti. 36 Yek sa mbi ndalти gaa hwulan mas jwasan, yek sa nguk wul. 37 Wontat ganan ka jirgi go, mbalan de 276 kan. 38 Mas jinan nguk wul de kumni wu yek sa wut gwe wul gwe ni ka jirgi wu ka ka zesi ba jirgi po diabal so da. 39 Cin yil wugo yek basa yis atl gwe ma ballu so, ama yek sa yen bicikdi man yelsi gon teka, yek sa wule tas jek jirgi te ten dii atl ka de sa mani wu. 40 Yek sa kotl zaa ji wul man diabalji gwe a lak jirgi ten lat dem'dem wu ka yek wuli lok su ka zesi ka, yek sa patl zaa gwe asa bal wul ballat gaa jirgisi naли wu ka, yek sa tlil bal zani gwe ni tu cina ga jirgi wu ka pak. Yek sa zak yetali yek ta jek jirgi te cina tu te ten bicikdi ka. 41 Ama yek jirgi bo bal yelsi gon ka lu gwe lat ga zesi ballat du, yek tu cina ka jirgi ngatl gibii. Yek tucina ga jirgi lil ka yek ba jirgi po man zatgaa so, yek bal kapsi ze laki yek tukaal ga jirgi caccal ka. 42 Yek man hapti dlomi bel bi de tas dlo maji lesi ka, kangwe de sa man apti ka so kume

sä man ze yek sa mbuki ten bicikdi wu. 43 Ama yek bacina ga man hapti dlomi lam kisti ga Bulus yek bata zak man hapti dlomisi tas pal ilgwé sa bel bi dani wu so. Yek ta dlam de majwe man ze go tas nda ten zesi cina tas mbuki ten atli. 44 A naami wo tas kopsi ten wul jirgi zesi suk puktalan yencin jwe a man su gas gaa ze sowu. Na nu kan mas jinan li ten bicikdi yek ma mbuki ten dii atli a ba ilgon mbi gon malgon so.

28 Ma bal ten bicikdi go, yek ma lak yisi de shin ga zandal gwe mani dani wu kade Malita. 2 Man lwisi palini hwa wul, yek sa hotini wutu nak de lu ndadi kawu a nama ndat du, yek sa wulin dem na tulti. 3 Yek Bulus mo yencin yek ta wut ka wutu, yek bubul gon yil tet ka yencimi de ta kum wuti wu yek ta watl Bulus ten ang. 4 Man lwisi yen wucisi ten ang ga Bulus wu, yek sa ngusi hwiti yilkeni jwasan de, “Malgan go man tlot mbalan kan, ta ap tet daka bal zesi ka ama yek ba nya asa mbet de Alhaki wu zakti de tas ya dam so.” 5 Ama yek Bulus tlak wucisi te ka wuti ka, yek ba ilgon mbit so. 6 Mbalami dam gwa we ta kidi ka, sogo ta mashka ninge-ninge, ama yek sa bat i'e yek basa yen byas ilgon mbit sowu yek sa wule ti wo nya kan. 7 A lubii jon ga Pubiliyus bacina ga zandalı njaa kali gwe ma ni wu, Pubiliyusi wuli ni dem a boo datka, yek ma mul de mekan kali ataa ni nima palti wul na tamı mbadli. 8 Aba ga Pubiliyus ni atl na cwo zazaabi ataa nama tet ze ishi. Yek Bulus sa yenti gwası, ta ngemit Nya wugo yek ta wut ang tenti yek ta ndoki. 9 Nak gwisi pi wu, yek naa mbalan ji lwisi jwe cwo nama cit gwasan wu tuli yek sa mbi ndokti. 10 Sa balni nalti ten wul wonti. Ma ba zigaa go yek sa mweni mas wul jwe ma lami wu. 11 Kaal da lip de mekan yek ma pal ten bal ze, yek ma te ka jirgi gwe ci watlan ten bicikdi ga zandalı wu. Jirgisi ga ban Alekzandiriya, gwe sa tlat gaami nak ngusun gunki gwe asa mbe de Kasto suk Poluk wu. 12 Yek ma njel zatgaa yek lak te ka ban Sirakus yek ma dam kali multi de mekan. 13 Tet Sirakus go yek ma zigaa yek ma lak te ban Rigiyum. Lu dlo wugo yek yetal tet tu kudu wuli, yek lu po dlo wugo yek ma mbuk lu a Puteyoli. 14 A Puteyoli kan ma mbi man kohti jon jwe mbeni tet malsi tan mulisi de nitgi wu. Yek ma lak li ban Roma. 15 Man kohti jwe ni kali wu kumi wi de mani tet wu, yek sa sak mbini ka lu wulti wul gwe ni a Apiyus suk lubii damti ga mandaki gwe mbet de Lu Damti de Mekan wu. Yek Bulus ngem Nya a cina da

majwisi ka yek tə mbi ndali gahwulan. **16** Ma mbuk lu ban Roma wu, yek sa zak Bulus tas pal damti ga gaa gwasi, a man hapti dlo gon nima zat gwel tenti. **17** Kaal da multi de mekan yek Bulus mbe bacina ji man Yehuda ji ban Roma. Sa mogaa wu, yek tə wulsi de, “Yilkeni jini, a pali byas ilgon mbalan jinan sogo palti wul ji aba jinan jwe mash wu so, ama yek mbalan jinan dobanni a Wurshelima. Yek sa lakan a ang da man Roma ka. **18** Man Rome bodlalanni yek sa lam de tas zakni nak de basa mbi byas ilgon tenanni gwe a laki asa dlo wu sowu. **19** Ama yek bacina jimi nge, yek sa wule ba man Roma zakon so, yek a ngemi tas tala gaba a cina ga Kaisar bal guu. Ba de we byas ilgon ka ni mbadl ten mbalan ji so. **20** Yek laki yek a lam yenti gwakan ta gaba sukkii. Bi zat mbadl ga man Yisiraila ka laki yek sa balan ka na zaa galla ge.” **21** Yek sa ballit de, “Ma mbi lishti gon tet Yehudiya tenki so, a ba malgon po yil tet kali yek tə hwini byas ilgon tenki so. **22** Ama ma nama lamti tan kum ilgwe ka yeni wu, nak de ma yisi de mbalan ko ako nama dlamti byas gaba ten wundal ji maju wu.” **23** Yek sa dlalli gaba de sa mo suk Bulus gas gon, yek mbalan wonti tul mali kə lu gwe tə ni wu ten cin gwe sa zi wu. Tun tet na gasi hal sukti a Bulus nisi ma mbokti ang ten bi ga Nya de guu yek tə dlot ten dlamti gaba ten Yesu ka mbat gaba ga Musa suk lishti ji man dlamti gaba ga Nya. **24** Jon jwasan kan gaba gwe Bulus dlam wu, yek jon jwasan nge. **25** Sa ngusi dlakti gaba ka dlo gwasan yek sa lak zigaa, kaal da pakti gaba ga Bulus de, “Shishi ga Nya dlami gem aba jinan de tə hwisi tumal Ishaya man dlamti ga Nya wu de, **26** ‘Li mal majin akə wulsi de, “Ka sa ten kumti gaba a baka yis gaami so, ka sa ten yenti wul a baka yis wuli so.” **27** Nak de mbatl ji majin kangan kawu, a ba kang gwasan kum gaba sowu, asa le gwel gwasan kawi. Sa lak man yenti wul na gwel gwasan sogo sa lak kum gaba na kang gwasan asa yis gaami ka mbadl gwasan asa ballasi tedì apaa a ndoksi da wu.’ **28** “A nama lamti tak yisi de Nya bal kisti majwe ba man Yehuda ka sowu wi, a sa kat kang!” **30** Bulus dam kali gin de lop ka lubii gwe tə batl wulpi damti gifii wu, atə nima wulti dem majwe asa tuli yenti gwas wu. **31** Yek Bulus ngusi dlamti gaba ten bi ga Nya de guu atə nima mbokti ang mbalan ten Almasihu Yesu Bagaa na ndali gahwulan, a ba malgon ngwe tas dlallat ka so.

Roma

1 Lishi gan go tet mal ami Bulus zhel ga Yesu Almasihu de sa mbe de ta dam de yen shinti ga Yesu, yek sazan ka ten de ta lak icin ten gaaba man tamti ga Nya wu kan. **2** Gami kade gaba man tamti gwe Nya pi alkawol gwas tun tek ka tumal man dlamti gaaba jwas wu, nak kangwe sa lishi ka gaaba gwas man cilti wu. **3** Gaaba man tamti gwisi wo ten bi ga Yen gwas kan, malgwe ka damtii gwas de mbalan wo man gas ga Dauda ka de ti wu, **4** ama ten bi zat gwas ka de sa zat ka ka Shishi suk iko go gem ti wo Yen ga Nya kan, tumal tilit gwas tot daka mashkan ka. Gem Yesu Almasihu wo Bagaa ganan kan. **5** Tumal Yesu Amasihu suk ten de ta shin gwas mbi nalti da kan a mbi alheri suk mabeti ten ta damti de yen shinti ga Yesu, ten de ta mbe majwe de ba man Yehuda ka sowu tet ka mas ban tas bal gem asa kumit bi. **6** A kii mago kaa ni gibii, kii de Nya mbekii yek kaa dam de mbalan ji Yesu Almasihu wu. **7** Mas jwakan de kaa ni ka ban Roma wu, kii mbalan jwe Nya lamsi yek ta mbekii ten de tak daman de mbalan jwas wu, Hap ta alheri suk multi mbadl sut mal Nya Buka ganan, suk Bagaa Yesu Almasihu dam de gwakan. **8** Ten ndat zhile wo api godiya Nya gini tumal Yesu Almasihu ten bi ga mas jwakan, ten de sa nama dlamti gaaba ten bi ngasti ten Nya gwakan ko ako ten dii atl. **9** Nya gwe a nitma palti wul na mas mbadl gini tumal lakti icin ten gaaba man tamti ga Yen gwas wu ka de sheda gini ten de a nama daamti gwakan, **10** dip kaa sa'i gwe a ba gem Nya wu. A nama gemti ga Nya de, de kume tamit da go, kota nak gwik-gwi ta mbi lat malkii ne. **11** A nama lamti yenti gwakan ten de ta balkii ilgon ga Shishi ga Nya ilgwe a ndallikii gahwulan wu. **12** lamti gi wo yek de, tan ndalli gahwulan yilkeni na ami sukkii, ten de ta ndallikii gahwulan na ngasti ten Nya gini kii mago akaa ndalli gahwulan na ngasti ten Nya gwakan pak. **13** Yilkeni jini a nama lamti tak yisi de a pi shiri lat malkii asami wonti, ama hal ninge yek basa bo zakan de ta tul so. Ilgwe a lakon ten tulti go yek de ta lak icin ten gaaba man tamti ka dlo gwakan a mbalan bal gem nak kangwe a pali ka majwe ba man Yehuda ka sowu. **14** Diabalta ga wonti mbalan ni gaa, diabalta ga man ban suk man ga me, ga majwe man lishti wu suk majwe sa mani sowu. **15** Yek laki yek a lak ka mbadl gi de kii mago ta dlamkii gaaba man tamti kii de ka ni ka ban Roma wu. **16** Gaaba man tamti gan go de wul

nsha kan ni a mallan so, ten de yek de iko ga Nya gwe a tala mas malgwe bal gem wu ten mbit kisti, nde na man Yehuda yek paa majwe ba man Yehuda ka sowu. **17** Ten de tumal gaaba man tamti gami ka mbok ang ten palti wul ndakce gwe yil sut mal Nya wu, a mbalan mbi palti wul ndakce gwisi tumal balti gem tet ten ndat zhile hal a la pakti. Nak kangwe ni ga lishi ka gaaba ga Nya wu de, "Man palti wul ndakce wo tumal ngasti ten Nya kan ta dami." **18** Ten de sa nama mbokti ang ten kangwe Nya sut nya a nol mbalan ka lili mbadl gwas ten bi lashi fanti ga Nya suk byas palti wul ga majwe de asa kup gem ka tumal yokit gwasan wu. **19** Ten de ilgwe a mbalan man yisti ten Nya go ten dii kan ni a malsi, nak de Nya mbokisi ang dani wu. **20** Palti wul ga Nya suk iko gwas man lashi pakti wo wul jwe asa man yenti na gwel wu ka so. Ama tun tet ten palti ga dii atl kan Nya mboki ang mbalan dani ten dii yek sa yis gaa gwasan tumal wul jwe Nyami palsi wu, kangwe de mbalan a mbi ilga dlami sowu. (aidios g126) **21** Ten de ko de sa yis Nya wu, ama mas na nu a basa balti nalti ten nalti gwas de Nya so, a basa pit godiya so. Ka lal ga palti nak gwisi wo yek daamti wul gwasan dam de daamti wul ga ten koo lu, yek mbadl gwasan gwe de ba a daamti sowu njikan ka na damshal. **22** Ko de sa dlam de man botlikan yisti wul ka de si wu, ama si wo kadtlan kan. **23** Yek sa balli nalti ga Nya gwe batu mash sowu suk ga gunki man tet da mbalan suk ga gunki man tet ji yadli, suk dabbobi suk dingi ji wul man lat na ze tuki. **24** Ten nak gwisi kan yek Nya laksi ka yek sa pita lamti palti byas wul jwe ni ka mbadl jwasan wu yek sa ngusi palti wul nsha suk yilkeni jwasan na dli jwasan. **25** Sa palli gem ga Nya de lal wi. Sa nima ngusti alt wul jwe Nya palsi wu hal asa palisi wul ka lal ga Man Palti Wuli gaa gwasi, ti de ta mbuki ta mbalan tasti dip wu. Amin. (aiōn g165) **26** Ten nak gwisi kan yek Nya laksi ka yek sa pita lamti palti byas wul nsha. Yek modli jwasan zak multi suk maani yek sa njel multi suk yilkeni jwasan modli kangwe ba mbun de ta pali wu sowu. **27** Nu ka pak de byas lamti ga yilkeni jwasan man netl gwisan wugo, yek maani zak multi suk modli nak kangwe Nya pali de ta ni wu. A ba maani suk ba maani ngusi palti wul nsha ka dlo jwasan, na nukan sa dlaki gaa gwisan nolti gwe ni ndakce suk byas palti wul gwisan. **28** Nak de sa nge damti na yisti ga Nya wu, yek ta laksi ka ten daamti wul ga ten koo lu ten de tas ngusi pati ilgwe ba mbun de tas pali

sowu. 29 Sa njikan na mas wundal ga wul gwe ba yek sowu, suk ngalci, suk kotgwel, suk nget hwullan ga yilkeni. Sa ni ga njikami na dakalti suk tlot mbalan suk dlanti suk shelti mbalan suk duu tuki. Si wo man wulti yilkeni kan, 30 man lilti shin mbalan ka, man dlanti suk Nya, man byalti mbalan, man tlilti gaa nya, majwe asa tas gaa gwasan wu, man belti bi ten ngalci, majwe basa kumi bi man zat gwasan sowu. 31 Si wo mbalan ji ten koo lu kan, majwe basa njikan alkawol sowu, man laishi lamti suk man laishi yenti gonti. 32 Sa yis mbat ga Nya de mas majwe asa pal wundal ga pat jin jo sa ndal mashkan, ama bade we palti kan asa pal wul jimi tokte so, hal asa pi kaal majwe sa nama palti nu wu pak.

2 Ten nak gwisi kan ki de ka kisi gaſa yilha gwa go, gaſa nik bi so kota wok de ki wo. Nak de sa'i gwe ka nima kisti gaba malgon wu, ka nima kisti gaba gaa gwa, ten de byas wul gwe ka nama yenti ga malgon ten palti wu yekkan ki mago ka nama palti. 2 Ma yisi de kisti gaba ga Nya ten majwe asa pal wundal ji wul jin jo ndakce kan. 3 Ki mbalan! Yekgu ki na gaa gwa ka nama palti byas wul jimi de ka nama yenti ga malgon na nali wu! Ka daman gwe we ka dafci nolti ga Nya wu nwa? 4 Ko naakkun ka nama mbulti nolti ga alheri ga Nya suk dlot mbadli suk laishi lilti mbadli bale-bale gwe ataplik wu kan? Ko naakkun ka yisi de alheri gwe Nya nik ma palti go ten de tak ci atlgaa ka sa? 5 Ama laishi kumti bi suk kangalti ga mbadli gwe ka nama palti wu, yek ka nima mwet gaa gwa nolti gwe nama batti gwa ten cin lilti mbadli ga Nya, ka sa'i gwisi kan sa mbok ang ten nolti ga Nya de ni ndakce wu. 6 Nya a palli ko wokko ami ndakce na palti wul gwasi. 7 Ama mas na nu, majwe sa nama ngot nolti suk damti de kidi suk mbadli gwe ba a paki sowu wu nida. Sik de majwe sa dlosi ten palti wul ga alheri ka dlot mbadli a si kan Nya a batlsi na mbadli man laishi pakti wu. (aiōnios g166) 8 Ama ka man lamti gaa, suk majwe asa nge gem asa pal ngalci wu sa pallisi ami na lilti mbadli suk duu tuki. 9 Bomti suk citi ka dli ka nama batti ga mas man ngalci, ndati ten man Yehuda yek paa majwe de ba man Yehuda ka sowu. 10 Ama mas man palti hwa wul wo ta mbi nolti suk damti de bali suk tamai mbadli, ndati ten man Yehuda yek pa majwe ba man Yehuda ka sowu. 11 Ten de Nya wo man lamti ga mbalan jon atap ngel gwasan ten man Yehuda ka so. 12 Mas majwe sa pal byas wul a basa yis mbat gaſa ga Musa sowu, sa lilska ka ko de sa yis mbat gaſe sowu,

ama majwe sa yis mbat gaſa yek sa pal byas wul go sa lilska na kangwe mbat gaſe dlam wu. 13 Ten de bade we katti kang wul jwe mbat gaſe dlam wu tokte kade man lakti a mbalan dam de man palti wul ndakce mal Nya so, ama kumti bi wul jwe mbat gaſe dlam wu kade ilgwe laki asa mbe mbalan de man palti wul ndakce wu. 14 Majwe de ba man Yehuda ka sowu go mbat gaſa ga Musa nisi da so. Ama ka sa'i gon wo asa pal ilgwe mbat gaſe dlam wu tu ten palti ilgwe mbadli gwasan balsi wu. Ashe, man laishi mbat gaſe mago mbati nisi da pak. 15 Palti wul jwasan mbok ang de wul jwe mbat gaſe dlam de ta pal wu ni ga lishi ka mbadli jwasan. Ten de daamti ga mbadli gwasan mbokisi ang ten nak gwisi, nak de a daamti gwasan mbokisi ang de sa byas wul ka sa'i gon, a ka sa'isi gon wo ba a mbokisi ang de sa byas wul sowu. 16 Ten nak gwisi kan, nak kangwe tamai gaſa gan de a nama lakti icin dani dlam wu, nu kan a pi ten cin gwe Nya a pal kisti gaſa ten mas wul jwe ni ga hwudali ka daamti ga mbadli ga mbalan tumal Yesu Almasihu wu. 17 To, ki de aka mbe gaa gwa de man Yehuda wu pa? Ka nama ngasti gwa ten Mbat Gaſa ga Musa aka nama bot netgi gwa ten de ki wo kanji nja mal Nya, 18 ka nama wulti de ka yis ilgwe Nya lami wu, aka yisti gaa ga ilgwe Mbat Gaſa ga Musa dlami ten bi kangwe ka botl ilgwe ni ndakce wu. 19 Ki gaa gwa wo ka bal gem de ki wo malgwe atap nde dwa cina wu kan, a ki wo cilti kan mal majwe sani ka damshal wu, 20 malgwe nima mbokti kadtan ang ten wul wu, suk man lishti ga majwe daamti gwasan wo nak ga mil mbalan kan ni wu. Ten de gem ka yisi de ka mbat gaſa ga Musa kan ka mbi mas yisti suk gem. 21 To, ki de ka nima mbokti ang ten wul naa mbalan wu, mboki ang gaa gwa dani la! Ki de aka mboki ang mbalan de bas pi mukal sowu, ki gaa gwa wo ka pi mukal sa a? 22 Ki man wulti de ba mbalan pi palan sowu, ki gaa gwa wo ka pan palan sa a? Ki de ka palli gunki de wul cit dade go, ka mukal wul tet ka bii gunki sa a? 23 Ki man bot netgi na mbat gaſa ga Musa, ka namma lilti shin ga Nya ka tumal celti mbati sa a? 24 Ai, sa lishi ka gaſa ga Nya de, "Majwe ba man Yehuda ka sowu sa nama dlamtigabga mbul shin ga Nya ka dlo gwasan ten bi gwakan kii man Yehuda." 25 De kume ka nama kopti mbat gaſa ga Musa go, salti gwe sa palik wu palik ampani wi. Ama kume ka nama kopti mbat gaſa ga Musa sogo salti gwa wo ten ko lu, kan nak wule sa salanki so. 26 De kume majwe basa bo salsi sowu nama palti ilgwe

mbat gaba ga Musa dlam wugo, abä Nya a kansi näk majwe sa salsi wu so nwa? 27 Majwe sa palisi salti ga dli so ama asä kop ilgwe mbat gaba ga Musa dlam de ta pali wu a kisik gaba, ki de mbat gaba ga Musa nik da ga lishi asä salki wi, ama aka cel mbat gabe ka wu. 28 Ten de mbalan a man yisti ga man Yehuda ga gem tumal ilgwe atä yeni a debal wu so, a nu kan salti ga gem wo ba mbalan a yeni na gwel so. 29 Ka lal ka näk gwisi man Yehuda ga gem wo tik de man Yehuda ka mbadli, a salti ga gem wo yek de salti ga mbadli, ilgwe Shishi ga Nya kade man palti wu ba de we tumal mbat gaba gwe sa lishi wu so. Wundal ga malgwisi wo Nya kade man tæsti gwasi bæde yen ga mbalan so.

3 To, yek ndat gwa de man Yahuda a mbalik ye? Yek de riba ga salti gwa ye? 2 Yii, a mbalik wul tu ten mas tantu ci! Ta nda dlamt wo, Nya bał man Yehuda ngipti gaba gwasi. 3 Ama de kume man Yahude jon ngassi ten gabe sowu pa, lašhi ngasti ten gaba gwasami a laki a Nya dam de man lašhi palti gem ma? 4 Ko njaa! Nuk'ni so! Nya wo man gem kan, kota ni de mas mbalan wo man shelti lal kan. Nak kangwe ni ga lishi ka gaba ga Nya wu de, "Gaba gwa wo gem kan ko a gasi a kota a cina ga guu mago man gem kade ki." 5 To, de kume lašhi palti wul ndakce ganan dam de tantu mbokti ang ten palti wul ndakce ga Nya go, yek ma dlaman ye? Ma dlaman de Nya wo man lašhi palti wul ndakce kan ten de ta nolanni nwa? A nama gaba gan ka dämpti gi de mbalan. 6 Wowo! Ko njaa! Kume de nu kan ni go, däni kan Nya a pali kisti gaba dii atl gwi? 7 Kume de lašhi gem gi laki yek gem ga Nya yil ten dii i'e, yek po laki yek sa mbal nallat ga Nya go, to, yek laki de sa nolän ten de man palti byas wul kade ami ye? 8 De kume nu kawu yek laki de bama panta ngalci ten de ta dam de hwa wul so ye? Majon man dlamt gaba lilti shin ganan ka nama wulti de we nukan manamma dlamt. Sa nol majwisi nak kangwe mbun de ta nolsi wu. 9 To, ningyo yek de pakti ga gaba gan ye? Ten de mi man Yehuda wo ma manan naa mbalan ma? Wowo! Ko njet! Ma mbokan ang dani tet wi de na man Yehuda na majwe ba man Yehuda ka sowu mas sa pal byas wul a mas jwasan sa ni a atl da iko ga byas wul. 10 Nak kangwe ni ga lishi ka gaba ga Nya wu de, "Man palti wul ndakce ni da so ko ta de nam mago ni da so. 11 Man yis gaa ga wul ni da so, abä malgon nima ngot ga Nya so. 12 Mas jwasan sa balli tukaal Nya wi, sa lil ka wi mas jwasan, ko man palti wul ndakce ni

kasi so, de nam mago ni da so." 13 "Shukalyal gwasan wo näk gazukdî gwe ni ga buli wu kan ni, Laka jwasan pal de wul shelti mbalan wi." "Gaba jwasan wo näk dapi cilakmbal kan ni." 14 "Bi jwasan wo ga njikmi kan ni na gaba palti bi gaa mbalan suk byas gaba." 15 "A asan gwasan la shotti hwulan ga mbalan baa-baa, 16 a tlot mbalan suk duu tuk kop kaal gwasan mas lu gwe sa li wu. 17 A basa yis tantu ga lu gwe tamí mbadl ni wu so." 18 "A ba banti ga Nya nisi gwel so." 19 Midaï ma yisi wi de mas ilgwe mbat gaba ga Musa dlam go, majwe sanî gaz ga mbati wu kan mbati dlamisi. Gwisi pi nu kan ten de ba malgon mbi ilga ga dlami so, a tas mbok ang de mas dii atl ni gaz ga nolti ga Nya. 20 Nak de ba malgwe a dam de man lašhi palti byas wul mal Nya tumal kopti ilgwe mbat gabe dlam wu. Ilgwe a mbat gabe pali go yek de a mboki ang mbalan ten byas wul gwasi. 21 Ama ningyo sa mbok ang ten zobsi tantu dämpti de man palti wul ndakce mal Nya wi. A ba tumal kopti mbat gaba ga Musa kan a mbalan dam de man palti wul ndakce gami so, ko de mbat gaba ga Musa suk lishti ji man dlamt gaba ga Nya bał shedu tenti wu. 22 Dampti de man palti wul ndakce gami de sut mal Nya kan ni go, tumal ngasti ten Yesu Almasihu kan a mbalan mbi, Nya bał palti wul ndakce gami mas majwe sa ngassi tenti wu. Nya lam majon yek ta nge majon so, 23 ten de ko wokko pal byas wul yek ba malgon mbuk mbit nalti ga Nya so. 24 Ama tumal alheri gwe Nya pali mas mbalan ten koo lu wu, yek ko wokko mbi dämpti de man lašhi byas wul a cina da Nya ka tumal batlti gwe Almasihu Yesu batl wul tenanni wu. 25 Ten de Nya tak Yesu tas dam de sadaka gwe kan dibalti ga byas wul jinjan ka wu, ten de sa taasi mbalan batlti nolti ga byas wul gwasan ka, tumal hwulan sadaka gwe shot wu de kume sa ngasti ten Nya wu. Nya pali nak gwisi kan ten de tas mbok ang ten palti wul ndakce gwasi, nak de ta dlo bi na mbalan yek ta kan gwel da ten byas wul jwe sa pali tet wu ka wu. 26 Tu ten nu kan Nya mbok ang ten palti wul ndakce gwasi ka sa'i gan, ten de ti gaa gwas wo byas wul nit da so, ata lak mas man ngasti ten Yesu ten dämpti de man lašhi byas wul a cina ga Nya. 27 To, na yek ma bo ngetl ye? Ai wul bot ngetl wo nini da so! Tu ten yek sa kamini ilgwe ma bo ngetl da wu ka ye? Tumal kopti mbat gaba ga Musa kan sa kamini ka nwa? Wowo, seko tumal ngasti ten Nya. 28 Ten de ma yensi de tumal ngasti ten Nya kan a mbalan dam de man lašhi byas wul a cina ga Nya, ba de tumal

kopti mbat gaſa ga Musa so. 29 Ko Nya wo Nya ga man Yehuda kan si na ngusan? Ashe, ti wo Nya ga majwe ba man Yehuda ka sowu ka pak sa? Yii, ti wo Nya ga majwe ba man Yehuda ka sowu ka pak, 30nak de Nya wo de nam kawu. A ta laki a man salti dam de man laſhi byas wul mali tumal ngasti ten Nya, a nak gwisi kan man laſhi salti a mbi damti de man laſhi byas wul tumal ngasti ten Nya pak. 31 Bohwe, ma pallan mbat gaſa ga Musa de wul ga ten koo lu wi ten bi ga ngasti ten Nya nwa? Ko njet! Ka laſt ga nu wo kopti kaal ga mbati kan ma nama kopti.

4 To, yek ma dlaman ten Ibarahim, aba ga aba ga man zat jinan ye? Yek de ilgwe ta yis gaami ten bi ngasti ten Nya wu ye? 2 De kume Ibarahim mbi damti de man laſhi byas wul a cina da Nya ka tumal palti wul gwas kago, ashe ilgwe ta bo ngetyl na nali wu niti da, ama ba de we a cina ga Nya so. 3 Ni ga liſhi ka gaſa ga Nya de, “Ten de Ibarahim ngasti ten Nya yek Nyami dlamit palti nak gwisi de palti wul ndakce.” 4 Malgwe nima palti wul ten de tas mbi balti go, ilgwe sa balti go ten koo lu kan ni so, balti ga ilgwe ta pali wu kan. 5 To, malgwe bat̄a ngasti ten palti wul gwas so, ama yek ta ngasti ten Nya ti de ata palli man laſhi pat ji Nya de man laſhi byas wul a cina gwas wu, asa kan ngasti ten Nya ga mal de palti wul ndakce gwasi. 6 Gwisi kade ilgwe Dauda nama mbokti ang dani wu de ta gaſa ten bi albarka gwe sa laki malgwe Nya mbet de man palti wul ndakce wu, bade tu ten palti wul gwe mal de pali wu so, de ta wule, 7 “Man albarka kade majwe sa polisi daskan jwasan kawu, majwe sa taasisi byas wul jwasan kawu. 8 Man albarka kade malgwe Bagaa dlamit byas wul jwas gaa sowu.” 9 Bohwe, albarka gami wo majwe sa salsi wu kan sa lakisi si na ngusan ma ko suk majwe basa salsi sowu pak? Ai ilgwe am a dlaman tet ka lishti gaſa ga Nya wu de wule, Ibarahim kan sa dlamit ngasti ten Nya gwas de palti wul ndakce. 10 To, ka sa'i gwi kan asa mbet de man palti wul ndakce gwi? Ka sa'i gwe sa salti wu gwa, ko tun a basa bo salti so? Ai, tun a basa bo salti so kan. 11 Ama de ta kan lal ga salti wugo, yek dasmit de lal sheda ga palti wul ndakce gwe ta mbi tumal ngasti ten Nya gwas tun a basa bo salti sowu. Ten gwisi kan yek Ibarahim pal de aba ga majwe sa ngassi ten Nya ten de tas dlamsi de man palti wul ndakce ko de basa salsi sowu. 12 Nu kan Ibarahim dam de aba ga majwe sa salsi wu, ko de ba de salti kan

sa salsi tokte sowu, ama hal sa nama kopti wundal ga lal ngasti ten Nya gwe ni Ibarahim da tun a basa bo salti sowu. 13 Alkawol wu de sa pi Ibarahim suk gaz jwas wu de ta ci gado ga dii atl wugo, ai tumal mbat gaſa ga Musa kan sa pit alkawoli so, ama ta kan alkawoli tumal palti wul ndakce gwe a mbalan mbi tumal ngasti ten Nya wu. 14 Ten de kume de man kopti mbat ga Musa kade majwe sa ci gado ga dii atl go, ai ngasti ten Nya ga mbalan a daman ten koo lu, a alkawol ga Nya dam de wul ga ten koo lu. 15 Ten de mbat gaſe wo lilti mbadl ga Nya kan a tulli, ama ka mas lu gwe mbat gaſa ni da sowu, byas wul ni da so pak. 16 Ten nak gwisi kan alkawoli tul ten bi ngasti ten Nya, tumal alheri ga Nya, ten de ta mas mil ji Ibarahim mbi alkawoli. Ama sa dlallali alkawoli gan majwe sa gaz ga mbat gaſa ga Musa wu si na ngusan so, ama suk mas man ngassi ten Nya nak kangwe Ibarahim pali wu. Ten nak gwisi kan Ibarahimi kade aba ganan mas jinan. 17 Nak kangwe ni ga liſhi wu de, “A pallak wi de aba ga bi wonti.” Gwisi wo yek de sa dlalli alkawol gami de gem wi. Ibarahim wo Aba ganan kan a cina ga Nya gwe ta ngasti ten ti wu, Nya gwe at a bal mbadl majwe sa mash wu. Tik de man iko mbet ji wul jwe sa ni da sowu de tas tuli a wuli tuli. 18 Ko de zat mbadl ga Ibarahim dam nak wule ten koo lu ka wu, mas na nu yek bat̄a cel ka mbadl so yek ta cina na zat mbadli at a nama ngasti ten Nya tas pal de, “Aba ga bi wonti.” Gami pi nu kan nak kangwe sa pit alkawol wu de, “nak gwisi kan man gaz jwa a wonti.” 19 Ka sa'i gwisi wo a Ibarahim pal gin de zambal de nam na zati, ama yek ba ngasti ten Nya gwas ndadi ka so, ko de ta nama yenti kangwe ndalti ga dli gwas paki ka wi na koliti suk kangwe Saratu dafci sa'i zat yen wu. 20 Ta cel ka mbadl na alkawol ga Nya yek ta mbok ang ten laſhi ngasti ten Nya so, ama yek ta mba ndalti ngasti ten Nya gwas dani at a nima balti nalti Nya. 21 A ta dam na yisti i'e de iko njikanti alkawoli ni Nya da. 22 Yek laki yek sa dlami Ibarahim ngasti ten Nya gwas de palti wul ndakce. 23 Gaſa gan de wule “Yek sa dlam ngasti ten Nya gwas de palti wul ndakce wu,” ai, ba de ten bi gwas ti na ngus kan sa liſhi so. 24 Ama sa pal lishti gami ten bi ganan, mi de mi mago Nya a dlamanni de man palti wul ndakce wu, mi de ma balan gem na malgwe tli Yesu Bagaa ganan daka mashkan kawu. 25 Ten bi byas wul ganan kan sa bal bi ga Yesu de tas mashki, yek sa pallat kaami ten de tan daman de man laſhi byas wul a cina ga Nya.

5 Ten Nak gwisi kan nak de ma mbi damti de man
lashi byas wul gaa mal Nya tumal ngasti ten Nya
wu, tam i damti ni ka dlo ganan suk Nya tumal Bagaa
ganan Yesu Almasihu. **2** Tumalti kan ma mbi tet ka
alheri gan de ma nanma damti gisi tumal ngasti ten
Nya wu. A ma namma palti hwol tuki ten de ma zan
mbadl de ma daman de majwe sa cugaa gaa ka nalti ga
Nya wu. **3** A ba gwisi ka tokte so ama hal ma nanma
palti hwol tuk ka tlat bomti ganan, ten de ma yisi de a
tlat bomti lakkani ni ten dlot bi, **4** a dlot bi laki a man
daman de man palti hwa wul, a palti hwa wul laki a
ma daman na zat mbadl. **5** A ba zat mbadl gwisi ani
ten koo lu so ko njet, ten de Nya tatok lamti gwas
danki mbadl jinan ka tumal Shishi ga Nya gwe ta
balanni wu. **6** Ten de ndakce ka sa'i gwe bama mbuki
zat ang gaa ganan sowu, yek Almasihu mash ten bi
ganan, mi majwe ba Nya lam palti wul ganan sowu.
7 Wul man bomti i'e kan ta malgon mash ten bi ga
man palti wul ndakce, ko de gon a malgon pal ndali
gahwulan ata mashi ten bi ga hwa mbalan wu. **8** Ama
Nya mbokini ang ten nalti ga lamti gwas, nak de tun
a ma yi de man byas wul kan yek Almasihu mashi
ten bi ganan wu. **9** To, tun nak de ma mbi damti de
man laishi byas wul a cina ga Nya tumal hwulan ga
Almasihu wu, bashe nak ninge ma, ai sa kisanni daka
liliti mbadl ga Nya ka tumal Almasihu. **10** To, nak de
tun ka sa'i gwe ma yi de yelan tlanti ji Nya wu kan sa
lakan dlo ganan sukti tumal mashkan ga Yen gwas
wugo, bashe ta ninge de sa pallanni de yelan jwas wu
gwa, sa kisanni ca tumal damti ga Yeni. **11** Ta man nak
gwisi, hal ma nanma palti hwol tuk ten bi ga ilgue
Nya pali tumal Bagaa ganan Yesu Almasihu, malgwe
tumalti kan sa lakan dlo ganan suk Nya wu. **12** To,
nak kangwe byas wul tul ten dii atl tumal mbalan de
nam, yek byas wuli tulli mashkan, na nak gwisi kan
mashkan nda ten mas mbalan ten de ko wokko pal
byas wul wi. **13** Ka sa'i gwe ba sa bo bal mbat gaba ga
Musa sowu, a byas wul ni da ten dii atli. Ama a basa
dlam byas wul ka lugwe de mbat gaba nida sowu so. **14**
Ama mas na nu yek mashkan pal iko ten mas mbalan,
kan tet ten Adamu hal yek la Musa, hal yek mashkan
pal iko ten majwe palti byas wul jwasan wo ba ga celti
mbat ka ka sowu nak kangwe ga Adamu pi wu. Adamu
kafe cingalti ga malgwe a tul gwe tik de balti wul
ga Nya wu. **15** Ama balti wul ga Nya de ta bali tumal
malgwe ta ya tul go ni kak-kak i'e suk byas wul gwe
Adamu pali wu. A yekgu byas wul gwe mbalan de nam

pali wu tulli wonti mbalan mashkan. Ama alheri ga
Nya nal mani, hal yek balti wul gwas de ta bali tumal
alheri ga mbalan de nam gwisi wu laki yek mbalan
wonti mbi bal albarka. **16** Gem balti wul ga Nya ni kak-
kak suk byas wul ga mbalan de nam wu. Nak de nolti
gwe kop kaal ga byas wul gwas go yek tulli mashkan,
ama balti wul ga Nya go yek laki yek ba byas wul nini
gaa a cina gwas so, ko de ma palan byas wul wonti
wu. **17** Tumal byas wul ga mbalan de nam malgwe tik
de Adamu wu kan mashkan mbi iko ten ko wokko,
ama iko ga byas wuli wo ni ten bi ilgon so de kume sa
cingali na iko gwe mbalan de nam gwisi, malgwe tik
de Yesu Almasihu wu tulli mas majwe sa kan alheri ga
Nya suk balti wul gwas ga damti de man palti wul
ndakce a cina gwas wu. Tumalti kan ma palan iko ka
damti ganan. **18** Ten nak gwisi kan nak kangwe dafkit
mbat ga mbalan de nam tulli nolti ga mashkan ten
ko wokko wu, nu kan palti wul ndakce ga mbalan de
nam tulli albarka ko wokko, gwe yek de damti de man
laishi byas wul a cina ga Nya suk man pyal mbadl wu.
19 Nak kangwe de mbalan wonti dam de man byas wul
tumal laishi kumti bi ga mbalan de nam wu, nu kan
mbalan wonti a dam de man palti wul ndakce tumal
kumti bi ga mbalan de nam pak. **20** Ilgwe laki yek sa
bal mbat gaba ga Musa go yek de ta yilli byas wul ten
dii. Ama sa'i gwe de byas wul mbaldli wugo yek alheri
ga Nya mbaldli mani, **21** ten de nak kangwe de byas
wul pal iko tenti tumal mashkan wu, nu kan alheri ga
Nya nima iko tenti ninge tumal palti wul ndakce, ten
de tas talani ka mbadl man laishi pakti tumal Yesu
Almasihu Bagaa ganan. (*aiōnios 9:6*)

6 To, yek ma dlaman ye? Ma cin cina na palti byas
wul ten de ta alheri ga mbaldli nwa? **2** Wowo! Ko
nja! Mi de ma mashan wi, mashkan ga zakti palti byas
wul wugo dani kan ma cin cina na damti a gisi gwi?
3 Ko nak kan kaayisi so de mas jinan de sa palini
Baptisma tet ka Almasihu Yesu go, tet ka mashkan
gwas kan sa palini so nwa? **4** Gwisi ka mbok ang de sa
lebanni ka sukti tumal Baptisma ganan ka sa'i gwe sa
lepti wu. Ten nak gwisi kan ma balan de nam sukti ka
mashkan gwas, ten de nak kangwe sa tlil Almasihu
daka mashkan ka tumal iko man nalti ga Aba wu, nu
kan mi mago ma palan pyal damti pak. **5** Nak de ma
nan de nam sukti ka wundal ga mashkan gwe ta mash
wu, gem nu kan ma daman de nam sukti ka tlit gwas
daka mashkan ka. **6** Ma yisi de sa bak byas palti wul

jinan ka ten gudal yencin sukti wi, ten de tas kamini iko ga byas wul gwe ni ka dli ganan wu ka. Sa pali nu kan ten de ban po saka damti de zhel ji byas wul so. 7 Nak de kume mbalan mash wugo, ta mbi gaa gwas tet daka iko ga byas wul kawi. 8 Kume de ma mashan suk Almasihu wu, ma ngassan ten Nya de ma palan damti sukti pak. 9 Ten de ma yisi de sa til Almasihu daka mashkan kawi, a bata po saka mashkan so, gwisi wo nama mbokti ang de iko gon poyi mashkan danti so. 10 Mashkan gwe ta pali go, asami de nam tak kan ta mashi ba mbalti ten de tas cel iko ga byas wul ka, ata pal damti suk Nya kan. 11 Nu kan kii mago pallan gaa jwakan nak hwuni majwe de ba iko ni byas wul da tensi so wu, ama kaa ni kaami mal Nya tumal Almasihu Yesu. 12 Ten nak gwisi kan bak zakini a palti byas wul pal iko ka dli jwakan man mashkan wu hal a lakkii ten kohti byas lamti wul gwas so. 13 Bap taki kat dli jwakan byas wul tas dam de wul palti ngalci so. Seko tak taki gaa jwakan Nya nak gwe ndal majwe sa yillasi daka ang ga mashkan ka yek sa balsi mbadl wu, taki Nya kat dli jwakan ten de tas dam de wul palti wul ndakce. 14 Ten de byas wul a pal iko tenkii so, nak de kaa ni gaz ga mbat gaba ga Musa sowu, ama a gaz ga alheri ga Nya kan kaa ni wu. 15 To, nikgwi? Tan palan byas wul nak de ma nan gaz ga mbat gaba so ten de ma nan gaz ga alheri ga Nya ma? Wowo! Konjaa ma pali nu so! 16 Ko kaa yisi de kume kaa tak gaa jwakan ten de tak kumi bi malgon wugo, kaa bal de zhel ka ang malgwe kaa nit ma kumti bi wu sa? Kaa man damti de zhel ga byas wul gwe a tulli mashkan wu sogo zhel ga kumti bi Nya gwe a tala mbalan ka palti wul ndakce wu. 17 Ama godiya wo ga Nya kan, ten de ko de tekgo zhel ga byas wul kade kii wu, ama ningi kaa nima kumti bi wundal ga mbokti ang gwe sa lakkii gaz gwas wu na mas mbadl jwakan. 18 Sa batl wul tenkii yek sa kiskii yek sa yillakkii daka ang ga byas wul ka wi, yek kaa bal de zhel ga palti wul ndakce. 19 A nikii ma gaba ten wul ji ase na ayo, ten bi ga laishi njikanti jwakan ga mbalan. Nak kangwe de tekgo kaa ku na takti kat dli jwakan ten palti wul cit dade, suk ngalci ilgwe nima mbaltidli i'e wu, nu kan ningi se tak taki Nya kat dli jwakan ten palti wul ndakce, ten de tak daman de majwe sa zasi ka a ba daskan nisi da mal Nya sowu. 20 Ka sa'i gwe kaa yi de zhel ga byas wul wugo, ba ze jwakan na palti wul ndakce. 21 Yek de hwa ilgwe kaa mbi tet ka wul jin de ningi damikii de wul nsha wu ye? Ai, batlti ga wul jimi wo mashkan

kan! 22 Ama ningi ka mbi gaa jwakan tet daka damti de zhel ga byas wul ka wi, yek kaa bal de zhel ji Nya. Hwa ilgwe kaa nama mbiti ten gami go yek de damti ka cilti gwe yek de ilgwe nama lakti jwakan ten mbit mbadl man laishi pakti wu. (aiōnios g166) 23 Nak de batlti ga byas wul wo yek de mashkan, ama ilgwe a Nya bali go yek de mbadl man laishi pakti tumal Almasihu Yesu Bagaa ganan wu. (aiōnios g166)

7 To, yilkeni jini, nak de mas jwakan kaa yis mbat gabaa ga Musa wu, kaa yis gaa ga ilgwe ba dlam wu. Mbät gabaa gan go ka sa'i gwe de mbalan yi kaami wu tokte kan a pal iko tenti. 2 Cingali gabaa a dani wo yek de kili gwe sa palit hapti wu, kilisi ni ka ang ga kos gwasi de hal kume de kosi yi kaami wu. Ama kume de kos gwas mash wugo mbät gabaa ga haptisi poyit gaa so. 3 Ten nak gwisi kan kume de ta hap zobsi malgon ka sa'i gwe kosi yi kaami go sa mbet de man pat palan. Ama kume de kosi mash wugo mbät gabaa hapti poyit gaa so. Kume de ta saka hapti zobsi malgon go, ti wo man pat palan ka so. 4 Ili wo nukan ni yilkeni jini, ilgwe a nikii ma dlamti wu nama mbokti ang ten ilgwe nama pat nakii wu. Mashkan ga Yesu Almasihu ten gudal yencin laki yek kaa bal de hwuni mal mbät gabaa ga Musa. Ningi kii wo mbalan jwas kan, ti Yesu de Nya tlilti daka mashkan kawu, ten de tak palan damti gwe mbun a cina ga Nya wu. 5 Ten de ka sa'i gwe ma daman ka ang ga iko ga palti wul ga dli go, Mbät gabaa ngusi cokti ga byas lamti wul ganan. Byas lamti wul ganami nego yek ngusi palti wul ka dli jinan, a mas palti wul jinami tullini mashkan. 6 Ama ningi ma mbi gaa tet daka iko ga mbät gabaa ga Musa ka wi nak de ma mashi ilgwe balanni wu kawu. Ten nak gwisi kan ningi ma nima palti wul Nya ka pyal damti tumal Shishi gwasi. Gus palti wul ji tek de a ma pali mbät gabaa wu nda na kaal wi. 7 To, yek ma dlaman ye? Mbät gabaa gaa gwas wo byas wul ka nwa? Wowo, ko njet! Ten de kume tumal mbät gabaa kani sogo da ni kan ba yis ilgwe ni de byas wul wu gwi? De da mbät gabaa a wuli de, "Bap koo gwel ten wul ga malgon sowu," go ai da ba yisan ilgwe asa mbe de kot gwel wu so. 8 Ama ten bi ga mbät gabaa gwisi yek byas wul mbi bidlabii cokti ga mas wundal ga kot gwel ka ami. Ten de kume de ba tu ten mbät gabaa ka sogo byas wul wo hwuni kan. 9 Tek de a bo yis mbät gabaa ga Musa sogo ani na mbadli, ama de a yis mbät gabaa gwego yek byas wul tlinya na mbadli ka ami yek paa a

mashi. **10** Yek paa a yis gaami de, mbat gaba gwisi de sa lami de ta tulli mbadl go yek tulli mashkan. **11** Yek byas wuli mbi tantu yek paa shelanni yek tlo ka tumal mbat gabe. **12** Ten nak gwisi kan mbat gabe gaa gwas wo man cilti kan, a wul jwe sa mbok ang dani a gibii wu mago man cilti kan, a wul jwe ni gibii go wul jwe sa ni ndakce wu kan a hwaabi ka pak. **13** Bohwe mbalan a manan wulti de hwa mbat gaba gwisi ka tulli mashkan nwa? Wowo! Ko njaa! Ama ten de byas wul ka tulli mashkan tumal hwa mbat gaba gwisi ten de ta mbok ang ten kangwe byas wul ten dii. Gwisi wo yek sa mbok ang ten lilti ga byas wul ten dii tumal mbat gabe. **14** Ma yisi de mbat gaba ga Musa wo wul ga Shishi ga Nya kan, ami nego man pat ga dli kan, a zhel kan ka ang ga byas wul. **15** A yis gaa ga ilgwe a nama palti wu so. Ten de ilgwe de a nama lamti palti wu kan a nama pali so, a ilgwe de a nama ngeti palti wu kan a nama palti. **16** Nak de ilgwe a nama ngeti wu kan a nama palti go, gwisi nama mbokti ang de a kan wi de mbat gabe wo hwa wul kan. **17** A gwisi nama mbokti ang de ami gaa gi kade man byas wuli so, ama byas wul gwe ni ka ami wu kade man palti ka ami wu. **18** A yisi de damti gi ga mbalan wo hwal ilgon ni ka ami so, ten de a nama lamti palti hwa wul ama yek palti nak gwisi kaman gaa. **19** A pal hwa wul jwe de a nama lamti palti wu so, ama yek a nama ta palti byas wul jwe de ba a lam palti sowu. **20** To, kume a nama palti ilgwe ba a lam palti sowu, gwisi nama mbokti ang de amik nama palti ili so, ama byas wul gwe nama damti ka ami wu ka nama palti. **21** Ten nak gwisi kan, yek a yis gaami de, ashe ilgwisi wo pat gi kan ten de kume aba lam palti hwa wul wugo, a mbi gaa gi ten palti byas wul. **22** Ten de su ka mbadl gi ka wo a lam kohti mbat gaba ga Nya, **23** ama ka kat dli ji wo yek a nama yenti zopsi mbat gon gwe nima tlanti suk mbat gaba gwe mbadl gi kan wu. Gwisi wo yek ballan ka ka ang ga mbat ga byas wul gwe nima damti ka kat dli ji wu. **24** Man duu tuk nak ami! Ami wo wul cit gonti kan! Wok ka kisan daka ang ga dli man talat mbalan ka mashkan gan ka wo? **25** Ama godiya wo ga Nya ten de ta kissanni tumal Yesu Almasihu Bagaa ganan! Ten nak gwisi kan, ami gaa gi wo mbat gaba ga Nya kan a nit de zhel ka ceti gaa gini, ama ka pat gi ga dli ga mbalan wo mbat ga palti byas wul kan a nit de zhel.

8 Ten nak gwisi kan ningi nolti ga mashkan po yi majwe sani de ga Yesu Almasihu wu gaa so. **2** Ten

de mbat ga Shishi man balti mbadl wu kissan daka mbat ga byas wul suk mashkan ka tumal Almasihu Yesu. **3** Ten de ilgwe ba mbat gabe man palti so ten bi laishi njikanti gwe a pat ga dli ga mbalan tulli go, yek de ilgwe Nya pali wu. Nya shin Yen de nam gwe nit da wu sudi ka wundal ga dli ganan man byas wul ge, ten de tas dam de sadaka ten bi ga byas wul asa tlo iko ga byas wul daka dli ga mbalan ka da. **4** Nya pali nu kan ten de ta mas palti wul ndakce jwe mbat gabe dlam de ta mbalan pali wu paldli malanni. Nya pali ni nak gwisi kan, mi de ma nanma damti ka Shishi gwas de a ba wundal ga damti ga pat da dli kan ma namma palti sowu. **5** Majwe asa pal damti ga dli go asa sul gwel ten wul ji dli, ama majwe asa pal damti ga Shishi ga Nya go asa sul gwel ten wul jwe Shishi ga Nya lami wu. **6** Sulti gwel ten wul ji dli wo a tulli mashkan, ama sulti gwel ten wul ji Shishi ga Nya wo a tulli mbadl suk tamai mbadli. **7** Mas malgwe sul gwel ten palti wul ga dli go, mali bal de yelen dlanti ga Nya. Ten de aba mali a taki mbat ga Nya gaa gwas so, a bata man palti wul jwe mbati dlam wu so pak. **8** Man damti ga pat ga dli wo ba kangwe sa man palti ilgwe a Nya lami wu. **9** Kii wo damti pat ga dli kan ka nama damti so, seko damti ga Shishi ga Nya de kume Shishi nama damti ka mbadl jwakan wu. Mas malgwe de Shishi ga Almasihu nit da sogo, mali wo ga Almasihu ka so. **10** Kume de Almasihu nima damti ka mbadl gwakan wu, ko de dli gwakan ni ten bi mashkan ka ten bi ga byas wul go, Shishi ga Nya nama ketalti gwakan ten bi ga Nya nak de Nya pallakii de man palti wul ndakce wu. **11** A kume Shishi ga Nya de ta tlil Yesu daka mashkan kawu nima damti ka mbadl gwakan go, to, ti de ta tlil Almasihu daka mashkan kawu a bal mbadl dli gwakan man mashkan wu, tumal Shishi gwas de nima damti ka mbadl jwakan wu. **12** Ten nak gwisi kan, yilkeni jini, ngetli kan ba damti ganan ni bade ga pat ga dli ga mbalan ka so. **13** Ten de kume damti ga dli kan ka nama damti go kaa mashi. Ama kume de tumal iko ga Shishi ga Nya kan kaa tlo pat ga byas wul ka go, kaa dami. **14** Ten de majwe a Shishi ga Nya kobi nasi go, mil ji Nya kade si. **15** Ten de Shishi gwe sa balkii go ga damti de zhel kaso, kangwe de banti a cikii sowu. Wowo, Shishi gwisi wo ga damti de mil ji Nya kan, a tumal Shishi gwisi kan ame mbe Nya ame mabeti de, “Abba, Aba!” **16** Shishi ga Nya gaa gwasi suk shishi ganan nama dlallati de gem mi wo mil ji Nya kan. **17** Ashe, tun nak de mi wo mil ji Nya ka wu, ma balan de

mān cit gado gwasi. Gwisi wo yek de mān cit gado ga albarka ga Nya, suk yelan cit gado suk Almasihu, de kume mā tla bomti suk Almasihu wu ngetri kān tās nallānni sukti. **18** Ai, a yisi de gem kān, ba kangwe a cingal bomti gwe mā nānma tlati kā multi ji se wu, suk wundāl ga nālti gwe sa mbokini ang dani a cina wu. **19** Mas wul jwe Nya pāli wu nāma zāt mbadl i'e ten bātta ga sa'i gwe Nya a mbok ang ten mil jwas ten dii wu. **20** Ten de wul jwe Nya pāli wu mas mbuk dāmti de ilgwe Nya lami wu so, a bāde lamti ji wuli gaa gwasān kāso, ama ten de nukān Nya lami de tā pi. Nya pāli nāk gwisi kān nāzāt mbadli, **21** ten de ta yilli wul jwe tā pālsi wu dākā dāmti de zhel ga mokit wu ka, ten de sa mbi mbit gaa ga nālti gwe sa bāl mil ji Nya wu. **22** Mā yisi de hal ninge mas wul jwe sa pālsi wu yima pālti nishi nāk kangwe a kili mān cit tuk ga zāt yen pāli wu. **23** A bāde wul jwe sa pālsi wu nāngusān kā nāma nishisi tokte so ama hal sukmi. Mi de mā mbi Shishi ga Nya wu, gwe yek de ilgwe de sāndeni bālti wu, mā nānma nishi kā mbadli jinān, mā nānma bātta nāzāt mbadli i'e, ten de tā Nya pallānni de mil jwas i'e wu, ata bātl dli jinān jin pak. **24** Ten de tumal zāt mbadli gān kān sā kisānni. Ama kume de mā yenān ilgwe mā nānma zāt mbadli a dani wugo, ai gwisi wo poyi de zāt mbadli so. Wok ka zi mbadli gwasi ten ilgwe de tā mbi wu wu? **25** Ama kume de mā nānma zāt mbadli gān ten ilgwe ba mā bo mbi sowu, ai, amā kul bātta nā dlot mbadli. **26** Nu kān a Shishi ga Nya zini ang kā lašhi manti wul gān. Ma yisan kangwe mbun de tān ngemān Nya wu so, ama Shishi ga Nya na gaa gwasi kā nāma ngemti ga Nya kā lal gān nā bal nishi jwe bā bi ga mbałan a man dlamti sowu. **27** Nya de atā bodlāl mbadli ga mbałan go, tā yis mas ilgwe Shishi gwasi lami wu, ten de a Shishi ga Nya ngemī wul mbałam ji Nya, kangwe de Nyami lami wu kā lal ga mbałan ji Nya. **28** Mā yisi de kā mas wul wo Nya nima pālti hwa wul majwe sa lamti wu, gwisi wo sik de majwe sā mbesi nāk kangwe tā lami wu. **29** Ten de majwe Nya yissi tun tek wu kān, si kān Nya laki wi de tā te Yen gwasi, ten de tā Yeni dām de yen cina kā dlo ji yilkeni jwasi. **30** Majwe Nya laksi jo si kān tā mbesi. Majwe tā mbesi go si kān tā pallāsi de mān lašhi byas wul a cina gwasi. Majwe sā pallāsi de mān lašhi byas wul a cina gwasi wu nego si kān tā bālsi nālti. **31** To, yek ma dlāman ten ilgan ye? Nāk de Nya nini kaal go wok mbuk dāmti de yelān tlanti gān wo? **32** Nāk de Nya wo yek bāta nge ten

Yen gwasi so, ama yek tā takti ten bi gānān mas wu. Ti Nya gaa gwasi nāk de tā bālānni. Yen gwasi go a bāta bālānni naa wul nā mbadl de nām so nwa? **33** Wok ka tulli gābā ten majwe de Nya botlisi wu wo? Ai Nya na gaa gwasi kāde malgwe pallāsi yek sā dām de mān lašhi byas wul a cina gwasi wu. **34** Wok mbuki tās ndokālisi kisti māshkān wo? Almasihu Yesu malgwe de tā māsh wu, tā man nāk gwisi, yek tā tli tot dākā māshkān ka, atā ni ten ang shinti ga Nya, a tā nāma ngemti ga Nya kā lal gānān. **35** Wok ka man hwulti dlo gānān suk lamti gwe Almasihu nima lamti gānān wu wo? Citi kā dli kā nwa, sogo tlat bomti, sogo cit dlelgapcan, sogo kuzān, sogo lašhi wul ang, sogo dāmti nā bānti, sogo māshān kān? **36** Nāk kangwe sā lishi kā gābā ga Nya wu de, “Ten bi gwa kān mā ni ten bi māshkān dliip sā pallāni nāk mbałā gwe sa boshti wu.” **37** Ai! Kā mas wul jin jo mā manān ngetri ga tās mbeni de mān cit bān tokte wi, gwisi wo tumal ti de tā lamānni wu kān. **38** Ten de gem a yisi de, ko tā māshkān sogo mbadli, sogo mil shinti ji nya sogo māzhe, sogo wul jwe mānān gībi ninge wu sogo wul jwe yi tet wu, sogo iko kak-kak, **39** sogo tlālti, sogo dluntāti, sogo zobsi ilgon kā mas wul jwe sā pālsi wu. Mas jwasān sā mbuki tās te kā dlo gānān suk lamti gwe Nya palini tumal Almasihu Yesu Bagaa gānān wu so.

9 A nāma dlamti gem kā Almasihu, lal kān a nāma shelti so. Kā daamtī ga mbadli gi wo a yisi de gem kān tumal bālti sheda ga Shishi ga Nya de, **2** a nāma pālti duu tuk i'e, a ili nāma hwotti ga mbadli gi ko a gasi. **3** Nāk gwisi wo sa pālini bi gaa go a mani, asā hwulān suk Almasihu, ten de tā yilkeni jini suk mān bi ji mbi kisti dā! **4** Majwisi wo sik de mān Yisra'ilā. Si kān Nya pallāsi de mil jwasī, yek tā mbokisi ang ten nālti gwasi, yek tā dlālli gābā gwasi suksi, yek tā bālsi Mbāt Gaša ga Musa, yek tā mbokisi ang ten kangwe sa ngusit atlī, ngusti atlī ga gem kā lubii ga Nya wu, yek tā bālsi naa alkawoli. **5** Sik de mil ji mān zāt ji mān zāt ju de mbałan yissi i'e wu. A Almasihu kā daamtī gwasi de mbałan wo, ti wo tet kā mān bi gwasi kān. Hāntā Nya mān iko ten mas wul ba pakti mbi tāstī. Amin. (aiōn g165) **6** Bāde we nākkān gābā ga Nya njikān so kā so. Ten de bā mas majwe de asali gwasi kāde mān Yisra'lā wu kāde mbałan ji Yisra'lā so. **7** A bā mas majwe sāni de gaz ga Ibarahim wu kāde mil ji Ibarahim ji gem so. Kā lal ga nu wo yek Nya hwi

Ibarahim de, "Ishaku kade malgwe de tumal ti kan sa ci cina na mabet ga man gaz jwa wu." 8 Gwisi wo nama mbokti ang de mil jwe sa wutisi nak kangwe a mbalan wut mil ju kade mil ji Nya so, mil jwe sa mbisi tumal njikanti alkawol wu kade mil ji Ibarahim ji gem. 9 Ten de ilgwe Nya dlam wukgu de ta pi alkawol Ibarahim wu, "Kume de sa'isi pi wugo ba pali, a paa Saratu zi yen." 10 A ba gwisi tokte ka so, kaa yeni da ten mil ji Rabeka jwe de aba gwasan wo de nam kan, a tik de aba ganan Ishaku wu. 11 Ama tun a basa bo wut gusami so, tun a basa bo pal hwa ilgon sogo byasi so, ten de ta ilgwe Nya lami ten bi ga botli wul pi da, 12 ba de tumal ilgwe mbalan pali wu ka so ama tumal malgwe mbe Rebeka wu de ta wulti de, "Kakshesi a dam de zhel ga nak'enisi." 13 Nak kangwe sa lishi ka gaba ga Nya wu de "A lam Yakubu yek a nge Isuwa." 14 To, yek ma dlaman ye? De Nya pali ndakce so nwa? Wowo! Ko nja! 15 Ten de Nya wul Musa de, "Malgwe ba kwet ang gaa go ba kwet ang gaa, A malgwe ba yen gonti gwas go, ba yen gonti gwasi." 16 Gwisi nama mbokti ang de lamti ga mbalan ka so abu dlot gwas ka so, ama ten bi kwot ang gaa ga Nya kan. 17 Ten de gaba ga Nya gwe sa lishi wu wul Pir'auna de, "A tlilki tak dam de guu ten de ta mbok ang ten iko gi tumalki, a sa lak icin ten shin gini ko aco ten dii atli." 18 Na nak gwisi kan a Nya kwe ang gaa malgwe ta lamit kwot ang gaa wu, a ta kangali mbadl malgwe ta lamit kangalti mbadl ka wu. 19 Gon gwakan a man wulti gi de, "Kume nukan ni go, yek laki yek Nya yima lili mbadl na mi ye? Wok ka man nete ga ilgwe Nya lami wu wo?" 20 Ama wok de ki wo, ki mbalan? De hal ka dlak gaba suk Nya wu, "Ilgwe sa kin wu a mani wulti malgwe kinti wu de, 'Yek laki yek ka palan nak gan ye' nwa?" 21 Ai, man kinti cikda gulki wo iko ga tas pal ilgwe ta lami na gulki wu niti da. A ta man kanti gudal gulki de nam atu kin cikda jon ten bi palti wul man nalti a jon wo ga palti wul jwe ba nalti nisi da sowu. 22 Palti wul ga Nya wo nu kanni, Nya lam mbokti ang ten lili mbadl gwasi, ten de ta mbalan yen iko gwas ten dii. Ama yek ta dlo mbadl i'e, yek ta dlo bi na majwe ta zasi kade tas nolsi wu. 23 Nuk pak Nya lami de tas mbok ang ten nalti ga nalti gwas majwe ta kwesi ang gaa wu, majwe ta zasi ka tun tet ten ndat zhile ten de tas mbi nalti gwas wu. 24 Ai, mik de mbalan jwisi majwe de Nya mbeni bade tet ka man Yehuda ka tokte so, ama hal suk majwe de ba man Yehuda ka sowu pak. 25 Nak kangwe sa dlam ka lishti ga Hosiya wu de, "Si

majwe de ba mbalan ji ka sowu, ba mbesi de 'mbalan jini.' A mbalan jwe de a lamsi sowu ba mbesi de 'majji lami jini,'" 26 Yek sa po lishi de, "Dap ka lu gwe sa mbesi de, 'Kii wo mbalan ji ka sowu,' sa mbesi de 'mil ji Nya man mbadli.'" 27 Nukan kan ten bi ga man Yisra'ila Ishaya man dlamt gaba ga Nya til yal Nya yek ta dlam de, "Ko de wonti ga mil Yisra'la, ni nak wontat ga yelsi ten bi bal ze wu, ama majwe sa njet tet kasi wu kade majwe sa mbi kisti wu. 28 Ten de Bagaa a pal nolti gwas ten mas dii atli bale-bale." 29 Nak kangwe Ishaya dlam ka gaba ga Nya tek wu de, "De da kume Bagaa man nalti a zakini man gaz sowu, da ma dam nak Sodom, da sa pallani nak Gomora." 30 To, ningoyek ma ya dlaman ye? Yekgu majwe de ba man yehuda ka so, majwe de ba sa ngo mbit damti de man palti wul ndakce mal Nya sowu, ama yek sa mbi damti de man palti wul ndakce a cina ga Nya. Palti wul ndakce gwe sa mbi go wudali gwe a mbalan mbi tumal ngasti ten Nya wu kan, 31 Ama man Yisra'la de sa ngo mbit dam de man palti wul ndakce a cina da Nya ka, tumal Mbati gaba Musa go yek basa mi so. 32 To, yek laki yek ba sa mbi so ye? Ten de tumal ngasti ten Nya kan sa ngwe so, ama tumal palti wul gwasan kan sa ngwe. Yek sa kot asan ten "ye man lakti kotti asan." 33 Nak kangwe ni lishi ka gaba ga Nya wu de, "Yekgu, azi ye a Sihiyona, ye man lakti ga mbalan ten kotti asan Ye gwe a lak mbalan ten ndat wu, Ama mas malgwe ngasti tenti go nsha a cit so."

10 To, yilkeni, ilgwe a lami mani go yek de ta man Yisra'ila mbi kisti. Ilgwe a ngemi mal Nya ten bi gwasan wukgu. 2 Ba man balti sheda de dakalti ga ngusti atl Nya nisi da, ama dakalti gwasami wo bade ka yisti kan asa pali so. 3 Tun nak de basa yis tantu ga damti de man palti ndakce gwe yil sut mal Nya sowu, yek sa lak tantu damti de man palti wul ndakce ga gaa gwasan gwe ni kak-kak suk ga Nya wu, yek gwisi laki yek sa nge kopti tantu palti wul ndakce ga Nya. 4 Ama Almasihu kade njikanti ga mbati gaba ga Musa, ten de ta mas malgwe bal gem nati wu mbi damti de man palti wul ndakce a cina ga Nya. 5 Musa pal lishti ten wundal ga damti de man palti wul ndakce gwe a mbi dli tumal kopti Mbati Gabe wu, de ta wule, "Mas malgwe kop ilgwe Mbati Gabe dlam go ta pal damti gwas tumal Mbati Gabe." 6 Ama ilgwe gaba ga Nya dlam ten man palti wul ndakce tumal ngasti ten Nya wukgu, gwe wuli de, "Bak dlam ka mbadl gwa de, 'Wok ka to nya?'" (Ten de tas shit Almasihu sut wo) 7

"sogo, aka dlam de, 'Wok ka su kə lu dəmti ga majwe mash wu?" (Ten de təs til Almasihu tot dəkə majwe sa mash wu so). (Abysos g12) 8 Ilgwe gaba ga Nya dlam go yek de, "Gaba ga Nya ni nja malki, gabe ni kə bi gwa suk kə mbadl gwa." Gaba gwisi kade gaba balti gem gwe ma nama lakti icin dani wu. 9 Kume de kə dlam na bi gwa de, Yesu kade Bagaa, yek kə bal gem kə mbadl gwa de Nya tlilti tot dəkə mashkan kawu ka mbi kisti. 10 Ten de na mbadl kan a mbalan bal gem asə dəmti de man lashi byas wul a cina ga Nya, a na bi kan a mbalan bal sheda asə mbi kisti. 11 Nak kangwe gaba ga Nya ga lishi dlam wu de, "Mas malgwe bal gem naati go, nsha a cit so." 12 Ten de ilgon ni da kak-kak kə dlo ga man Yehuda suk majwe de ba man Yehuda kə sowu so. Bagaa de nam gwisi kade Bagaa ga ko wokko, tik de man lakti wonti albarka mas majwe asə mbe shin gwas wu, 13 nak kangwe gaba ga Nya ga lishi dlam wu de, "Mas malgwe mbe shin ga Bagaa wu ta mbi kisti." 14 Ama dəni kan sa mbe malgwe de basa ngassi tenti sowu gwi? A dəni kan sa ngassi ten malgwe de basa bo təba kumti gaba tenti sowu gwi? A dəni kan sa kum gaba tenti gwi de ba malgwe a lakisi icin tenti wu nida sowu? 15 A dəni kan man lakti icin ten a lak icin tenti gwi de basa shinsi sowu? Nak kangwe ni ga lishi wu de, "Nango ten yek mbalan a cingal mbunti ga majwe asə tulli gaba man tamti wu ye!" 16 Ama mas man Yisra'ila kə kan gaba man tamti so. Nak kangwe Ishaya dlam wu de, "Bagaa, wok ngasti ten gaba gwe tə kumi tet bi ganan go?" 17 Ten nak gwisi kan a ngasti ten Nya tul tumal kumti gaba man tamtisi, a mbalan kum gaba man tamti gan tumal lakti icin ten gaba ga Almasihu. 18 Ama yek a nama kumti gazi de, Bohwe, gem nakkan sa kum gabe sa? Ai, sa kumi wi. Ten de gaba ga Nya ga lishi wule, "Yal dlamti gaba gwasan ngash mas dii atl wi, gaba jwasan mbuklu ten mbat ga dii atl wi." 19 A nama kumti gazi da de. Bohwe nakkan man Yisra'raila yis gaami so nwa? Ai, ten ndat zhile wo Musa wuli de Nya dlam de, "Ba lakkii ten dakalti na mbalan ji alt gwe basa ni ten bi ilgon sowu, tumal mbalan jwe basa 6otl sowu kan ba laki, a cina gwel jwakan docin ka." 20 Yek Ishaya pal ndalli gahwulan hal yek tə dlami Nya de, "Majwe de basa ngo sowu, sik mbini. A yilli gaa gini, mal majwe basa kum gaz ga lu gwe ani wu sowu." 21 Ama ten man Yisra'ila wo, yek Nya dlam de, "A nda cin ten takti ang gi mbalan jwe basa kum bi sowu, suk majwe basa kum gaba sowu."

11 Hwanta bo ngemkii, ko nakkan Nya nge mbalan jwas man Yisra'ila na? Ko nja! Ami gaa gi wo man Yisra'ila kade ami, tet kə man gaz ga Ibrahim, tet kə boo ga Bilyaminu. 2 Nya nge mbalan jwas jwe tə botlsi tet ten ndat zhile wu so. Kaa yis ilgwe gaba ga Nya ga lishi dlam ten Iliya wu, gwe yek de kangwe Iliya tala kulu mal Nya ten bi ga man Yisra'ila wu de, 3 "Bagaa, sa tlotl-tlo man dlamti gaba jwa kawi, yek sa jek-jek bagadi jwa ka. Ami na ngwe kə bali, asə nama lamti tlot gi kə pak." 4 Ama yek de ilgwe Nya ballit wu ye? Tə ballit de, "A zi gaa gi mbalan de zangu de nitgi ka, majwe de basa ngus atli yek sa pali gunki ga ba'al wul sowu." 5 Nukan gami ni hal nak ninge ma wu. Nak naa mbalan jwe Nya botlsi tumal alheri gwas wu yi da pak. 6 Botlti gami de Nya pali go tumal alheri gwas kən, bəde tumal palti wul jwe de mbalami pali wu kə so. Ten de kume nu kə sowu alherisi bo dəm de alheri so. 7 To, ningi nik gwi? Ai, man Yisra'ila mbi ilgwe de sa nama ngoti wu so. Seko nak njeti jon de sa botlsi kasi wu kə mbi, ama naami wo yek sa kangan mbadl jwasan ka. 8 Nak kangwe ni ga lishi wu de, "Nya laki yek sa pal de man lashi yisti gaa ga wul bale, yek tə balsi gwel jwe ba a yen lu sowu, suk kəng jwe ba sa kum kəng da sowu. Gwisi wo nukan ni hal yek la cin ga se." 9 A Dauda dlam de, "Hwanta biki gwasan dəmisi de tarko, ilgwe a laksi ten kumti cwo wu, Hwanta biki laksi ten kotti asan a dlakisi nolti. 10 Hwanta gwel jwasan dukən ka kangwe de basa po man yenti lu sowu, a diňalti ga bomti mansi ba pakti." 11 Hal ninge a yima kumti gazi da. De man Yisra'ila kot asan yek sa nda go sa po man tlannya so nwa? Nuk'so! Ko nja! Ten bi ga byas wul gwasan kan yek kisti mbuki mal majwe de ba man Yehuda kə sowu, ten de tə lak man Yehuda ten dakalti nasi. 12 De hal kume byas wul gwe sa pali wu kə tulli albarka dii atl wu, a de kume lashi ndalti gwasan kə tulli albarka majwe de ba man Yehuda kə sowu go, to, ni kan nalti ga albarke ani gwi de kume wontat ga man Yisra'la njikan wu? 13 Ningi sukkii de ba man Yehuda kə sowu kan a nama gaba. Tun nak de ami wo yen shinti ga Yesu kan, mal majwe de ba man Yehuda kə sowu, ba nak bo netgi na palti wul gi ge. 14 Tumal palti nak gwisi kan a nama zat mbadl de ta man lakti ji mbalan jini man Yisra'ila ten dakalti, hal a laki asə kis jon jwasan. 15 Kume de hal netget gwe sa ngesi wu kə dəm de wul 6ulti tantu ləkənti dlo ga dii atl suk Nya wu go, yek de ilgwe a pi gwe de kume sa ba kansi

wu? A she gwisi wo a däm de tantu mbit mbadl tot däka mashkan kan kā sa? 16 Kume de sā botl kāti de nām gā baredi ga gwe wul gwe no cina wu tumal takti Nya go, sā botl mas baredisi de mān cilti wi. A kume de sā botli Nya tlalki tlindi go, sā botl mas mil ang ji tlindi yek däm de mān cilti wi. 17 Nāk gwisi kan kume de sā taki Nya tlalki ga tlindi wugo ai mas suk mil ang tlindi mago de gwas kā bali. Ten nāk gwisi kan sā wotl naa mil ang ji hwa tlindi zaitun kā wi, yek sā wotl mil ang ji tlindi ga zaitun ga me tedī, yek sā bal mil ang ji tlindi ga memi ten hwa tlindisi. Kii majwe de bā mān Yehuda kā sowu, nāk mil ang ji tlindi zaitun ga me kan kāni, kii kan sā balkii ten tlindi gwe sik de mān Yehuda majwe tumalsi kan akaa ngusi mbit albarka ga Nya wu. 18 Ten nāk gwisi kan bak 60 netel ten de kāa man mil ang ji hwa tlindi de sā wotl kāwū so. A kume de kāa nāma bot netel go, se tāk daami de tlindi kan sā bal ten mil ami so, ama mil ami kan sā bal ten tlindi. 19 Ama ka man dlāmti de “Ai, sā wotlān mil ami ka kan, ten de tās man balti gi ten tlindi da.” 20 Yii, nukān ni! Ama ai lāshi ngasti ten Nya kāde ilgwe laki yek sā wotlī dā ten tlindi kāwū, ki ne go ngasti ten Nya gwa ka laki akā ci cina nā dāmti ga bali ka ten tlindisi. Ten nāk gwisi kan bak 60 netel so, kā lal ga nu wo tā banti ciki. 21 Ten de kume hal Nya zak mil ami jwisi de sik de mil ang ji hwa tlindi wu sowu, ki mago ta zakki so pak. 22 A duk go ma manān yenti hwa wul suk ngapti ga Nya. Tā mbok ang ten ngapti gwas ten majwe sā nda wu, ama yek tā mbok ang ten palti hwa wul gwas tenki, de kā ci cina nā dāmti ka palti hwa wul gwas wu. A kume kā cina nā dāmti nu sowu, ki mago tā wotlki dā ten tlindi kā pak. 23 De kume de hal mān Yisra'ila ci cina nā dāmti kā lāshi ngasti gwasan ten Nya sowu, ta saka pallat gwasan ten tlindi ten de Nya aya man pallat jwasan ten tlindi da. 24 Kii de bā mān Yehuda kā sowu, nāk tlindi zaitun ga me kan kāni gwe de sā wotl tet wugo, yek sā bal ten hwa tlindi zaitun wu. Ko de bā mbalān a pali nu so, nāk de tlindi jwisi tla kak-kak wu. To, tun nāk de mān Yehuda wo sik ni nāk mil ang ga hwa zaitun wu, a dāmi Nya de ilgwe bā bom sowu mani tās pallasi ten hwa tlindi lisi. 25 Yilkeni jini, a lami de tāk dāman kā lāshi yisti gaa ga wul jin de ni ga hwundali kāwū so, ten de bāk kāman gaa gwakan de mān botlkān yisti wul kāde kii so. Mbadl kāngali mān Yisra'ila jon ka, hal se wontat gā majwe de bā mān Yehuda kā so jwē de sa mbi tulti mal Nya wu njikān. 26 Nā nukān sa

kis mas mān Yisra'ila. Nāk kangwe ni gā lishi wu de, “Mān kisti a yil tet Sihiyona. Ta kan mas lāshi kopti ga Nya dāka mān gaz ga Yakubu ka. 27 Gāmi kāde dlāllat gāba gi suksi, kā sa'i gwe de ba kamisi byas wul jwasan kāwū.” 28 Ten de netet gāba mān tamti de mān Yehuda nge wu kā laki yek sā däm de yelān dlānti ji Nya. A kii nego, kīk mbi riba ga palti nāk gwisi. Ama ten bi botlti gwe sā pālisi go, si wo mbalān jwe Nya nāma lamti gwasan wu kan. A gwisi wo ten bi albarka ga mān zāt ga mān zāt jwasan kan. 29 Ten de bālti wul ga Nya suk mbet gwas wo wul jwe Nya a dlāk kāwū kā so. 30 Tek go kii de bā mān Yehuda kā so go mān lāshi kumti bi Nya kan, ama ning Nya kwekii ang gaa wi tumal lāshi kumti bi gā mān Yehuda. 31 Nukān ning Nya mān Yehuda mago sā däm de mān lāshi kumti bi Nya wi. Gwisi wo ten de tās mbi kwot ang gaa tumal kwot ang gaa gwe de Nya kwekii wu kan. 32 Ten de Nya palli mas mbalān nāk majwe sāni ga le kāwū kā lāshi kumti bi jwasan. Tā pali nukān ten de tās kwe ang gaa mas jwasan da. (eleēsē g1653) 33 Bo daamankii ten wontati suk dluntat gā botlkān yisti wul ga Nya, tluntat ga yisti wul gwas wo mbat nitdā so! Kisti gāba jwas wo man netel ga bodlālti wul ga mbalān! Tantu palti wul jwas wo mbalān a yis gaami dāni so. 34 “Wok tāba yisti daamti ga mbadl ga Bagaa wo? Sogo wok tāba dāmti de yelān dlāmti gāba gwas wo?” 35 “Wok tābe bālti ilgon Nya wo? gwe dāmit de neteli kan tās pallit wu?” 36 Ten de tik pāl mas wul, a mas wul jin jo tumalti kan sā pi suk ten bi gwasi. Hwanta nalti dām de ga Nya ba pakti! Amin. (aiōn g165)

12 Ten nāk gwisi kan a nāma ngemti gwakan yilkeni jini ten bi ga wontat dā kwot ang ga Nya, tākān gaa jwakan de sadaka gwe asā taki Nya wu, wul mān mbadli, gwe sā zi kā wu. Gwisi wo yek de wundāl ga sadaka gwe a Nya kan wu, a yek de tantu gwe kā pali Nya wul ga gem wu. 2 Bāk pānta kopti kangwe a dii atl ge pal wul wu so, ama zakini tā Nya balli ata palli daamti ga mbadl jwakan pyali. Palti nu a laki a kāa yis gem ga ilgwe de Nya lami wu, gwe yek de ilgwe ni hwaši, suk ilgwe Nya a kami suk ilgwe ni njikmi wu pak. (aiōn g165) 3 Tumal alheri gan de sā pali wu kan a nima dālti kāng mas jwakan ten de bā malgon kan gaa gwas nā nalti tā mān kangwe mbun de tās pali wu so. Kā lal ga palti nu wo tā ko wokko pi dem-dem nā kangwe ata palli gaa gwas wu, gwisi wo yek de tās ngusi yenti gaa gwas ndakce suk wundāl ga ngasti ten

Nya gwe Nya bälti wu. 4 Kät dli nini da wonti ten dli de nam a mas kät dli jwisi wo ko gwik-gwi na ilgwe de ata pali wu kak-kak suk ga yilka. 5 Nukan ni, ko de wonti mbalan kädé mi wu, ma daman de dli de nam wi ka Almasihu, a ko wokko ganan wo, kät dli ga yilka gwas kan. 6 Nak de wundal ji bälti wul jwe sa blaanni wu ni kak-kak ndakce ten nalti ga alheri gwe Nya palini wu se tän palan wul na nali. Kume de sa blaanni manti dlamti gaba ga Nya go ama dlaman ndakce suk ngasti ten Nya ganan. 7 A malgwe bälti wul gwas wo ga palti wul mbalan kawu se tas palisi wul. A kume ga mbokti ang ten wul kawu, tas mbokan ang ten wul. 8 A kume de ga ndallat gahwulan mbalan kawu, tas ngusi ndallat gahwulan mbalan. A kume de ga zat ang mbalan kawu, tas pali nu na mbadl de nam. A kume de ga damti de bacina kawu tas dlot ten damti nak gwisi. A kume de ga yenti gonti kawu, se tas pali nu na hwol tuki. 9 Mbun de ta lamti gwakan ni de ga gem. Nge mas ilgwe ni de ngalci wu, ama gibon ilgwe ni de hwaibi wu na ndalti i'e. 10 Hwoalandli na yilkeni jwakan ka lamti, wundal ga lamti gwe a man kohti pali wu. To, ta ko wokko bal yilka gwas nalti bale-bale man kangwe ata bal gaa gwas wu. 11 Bak daman de majwe basa dlosi ten wul sowu so, ama kaman ka mbadl jwakan i'e de kaa dlokii ten palti wul ga Nya. 12 Palan hwol tuk ka zat mbadl gwakan, akaa dlo mbadl ka tlat bomti, akaa pal gem ka ngemti Nya gwakan. 13 A kaa ngusi hwulti ilgwe nikii da wu suk mbalan ji Nya man lashi wul. A kaa ngusi kanti ga mandaki ka lubii jwakan na ang de lop. 14 Laki majwe de asa cikii dlelengapcan wu albarka. Lakisi albarka bak palisi bi gaa so. 15 Palan hwol tuk suk majwe sa nama palti hwol tuk wu, palan duu tuk suk majwe nama palti duu tuk wu. 16 Palan tamai damti suk yilkeni jwakan. Bak bo neti na gaa jwakan so, ama pallan gaa jwakan de yelen ji majwe de basa kansi ten bi ilgon sowu. Bak kaman gaa jwakan nak wule kaa botlan man naa mbalan so. 17 Kume malgon palikii ngalci wu bak palliti ami so. Daman na kang gaa tak palan wul jwe de mas mbalan a yeni asa dlam de ndakce kan kaa pali wu. 18 Dlokamankii i'e, de man pat ka go palan tamai damti suk mas mbalan. 19 Bak daman de majwe asa palli ang byas wul wu so, yilkeni jini zakini ta Nya pallisi ami ka lilti mbadl gwasi. Ten de ni ga lishi ka gaba ga Nya de, "Pallat ang wul wo gi kan, amik ka palli ami," in ji Bagaa. 20 Gaba ga Nya ga lishi dlam da de, "Kume kuzan nama tlot ga yelen dlanti gwa go,

bälti ilga nguki, a kume de kalkaze nama tlot gwas go bälti ze ga tle. Palti nak gwisi a laki a nsha citi." 21 Bak zakini ta ngalci ci ban tenkii so, ama ka lal ga nu wo cin ban ten ngalci tumal palti hwa wul.

13 Ngetli kan ta ko wokko kumi bi bacina ji gobnati, ten de iko damti de bacina gon nidä so, seko gwe yil sut mal Nya wu. A mas lugwe de bacina nidä go Nya ka laksi. 2 Ten nak gwisi kan mas malgwe nege kumti bacina ga gobnati go, ilgwe Nya lak wu kan ta nitma neti kumti bi. A man palti nak gwisi wo gaa jwasan kan sa nisi ma dlakti nolti. 3 Ten de bacina ji mbalan ni de wul cit banti mal man palti wul ndakce so, ama si wo wul cit banti kan mal majwe asa pal ilgwe ba yek sowu. Ka nama lamti de tak hwulki na banti ga malgwe ni de bacina wu nwa? To, se tak pal ilgwe de ni ndakce wu, ti nego ta taski, 4 ten de bacina wo man palti wul ga Nya kan ten de tas palik hwa wul. Ama de kume ki wo man ngalci ka wu, se tak bantiti, ten de ten koo lu kan bacine ngip bal puka ndokalti gaba ka ang gwas so. Ti wo man palti wul ga Nya kan, a tumalti kan a Nya mbok ang ten lilti mbadl gwasi a ta nol man ngalci. 5 Ten nak gwisi kan neti kan tak kumi bi bacina ji gobnati. Bade ten de tak abi lilti mbadl ga Nya tokte ka so, ama ten de ta daamti wul ga mbadl gwakan mbok ang de kaa pal byas wu so. 6 A gamisi kade ilgwe laki a kaa batl wulpi boo wu, ten de bacina ji gobnati wo man palti wul ji Nya kan, majwe de asa bal mas sa'i gwasan ten bi palti wul ga bacine wu. 7 Batlan ko wokko dul gwe de sa nama kohti gwakan wu. De kume wulpi boo gwe nikii gaa wu ka mbun de tak batlan go se tak batlanni, a kume de wulpi boo ga wul ji wuli ka kawu se tak batlanni. Banti malgwe mbuki de ta bantit wu, akaa bal nalti malgwe mbuki de tak blaanni nalti wu. 8 Bak ngisi dul malgon ka so, seko dul gwe de damikii neti de tak ngisi wu, gwe yek de dul ga lamti ji yilkeni jwakan wu, ten de malgwe nama lamti ga malgon go ta njikan ilgwe Mbat Gaba ga Musa dlam wu wi. 9 Mbat gaba jwe yek de, "Bak pi suk zobsi kili gon ka damti gwa ga man hapti so, bak tlo mbalan so, bak pi mukal so, bak ko gwel so," suk mas naa mbat gaba jwe sani da wu, mas jwasan mbi njikantidli ka gaba gwe de dlam de, "Lam yelen damti gwa nak kangwe ka lam gaa gwa wu." 10 De kume ka lam mbalan go ka tabet palti ngalci so. Ten nak gwisi kan lamti kade njikanti ga Mbat Gaba ga Musa. 11 To, pali nu ten de kaa yis gaa

ga wundal ga sa'i gan de manan gisi wu wi. Sa'i gwe de kaa padal tet yembal wu pali wi, ten de sa'i gwe sa kissannu wu bal nja nak ninge man sa'i gwe ma cin atl gaa wu. 12 Gas bal nja ta paki ka, a sa'i njet ka bali ta lu tlo. Ten nak gwisi kan se tan wutan palti wul ji damshal ka, tan kinan wul dlanti jinan ji cilti. 13 Hwantan palan damti ga hwa wul kangwe ni ndakce suk mbalan jwe de sa nama damti ga cilti wu, bade na palti biki tlati-tlati, suk tlatdli, suk pat palan suk lamti kumti tamti ga lashi nsha, suk dlanti, suk dakalti so. 14 Ama ka lal ga palti nu wo se tak kaman palti wul ga Bagaa Yesu Almasihu ta damkii nak lukal, bak kaman palti wul ga dli ga mbalan gwe de a lakkii ten palti ilgwe ta lami wu so.

14 Kaman malgwe de ngasti ten Nya gwas ndal sowu, bak calan gaba sukti ten wul jwe de daamti ji mbalan ni kak-kak a dani wu so. 2 Ngasti ten Nya ga malgon kamit de tas nguk mas ilgwe tamit da wu, ama malgwe de ngasti ten Nya gwas ndal so go wul lambu suk yandi ji tlindi tokte kan ata nguki. 3 Malgwe de ata nguk mas wundal ilga nguki go, bas mbul malgwe de ti wo bata nguk wuli jon sowu so. A nukan malgwe de bata nguk wundal ga wul ji nguki jon sowu bas zi byas wul gaa man ngukti mas wundal ji wul ga nguki so ten de Nya kanti wi. 4 Wok de ki wo de hal ka zi byas wul gaa zhel ga malgon wu? De kume zheli pal hwa wul sogo byasi go, ai, ze ga baboo gwas kan. Gem sa ndallit gahwulan de tas dlalnya, ten de Bagaa a man lakti gwasi ata ci ban. 5 Malgon wo ata yen cin gon de zoki man naa cin. A mal mali gon wo mas cin wo de nam kan ni. Ta ko wokko mbi gem ga mbunti ga ilgwe ta kan wu ka mbadl gwas. 6 Mas malgwe ata yen cin gon de zoki go, ta nama palti nukan ten de ta Bagaa mbi nalti da. Mas malgwe de ata nguk mas wundal ga ilga nguki go ta nama pali nukan ten de ta Bagaa mbi nalti, ten de ata pi godiya Nya ten ilga ngukisi. A mas malgwe de bata nguk wundal ji wul ji nguki jon sowu mago ata pali nukan ten de ta Bagaa mbi nalti ten de ti mago ata pi godiya Nya. 7 A ka mi wo bade ten bi ga mbit wul ga gaa gwas kan malgon nama damti so. A ba ten bi mbit wul ga gaa gwas kan ata mash so. 8 De kume ma nima damti wu, ten bi ga Bagaa kan ma nama damti, a de kume mashkan kan ma mashkan ma wu, ten bi ga Bagaa kan ma mashann. Ten nak gwisi kan ko damti kan ma nama damti sogo mashkan kan ma mashi, mi wo ga Bagaa kan. 9 Ten de Almasihu mashi yek ta tlinya na mbadli ten de tas

dam de Bagaa ga majwe sa mash wu suk majwe sa yi kami wu. 10 Ki pa, yek laki yek ka nama yenti ga yilka na byas wul gaa ye? A ki nego yek laki yek ka nama mbulti ga yilka gwa ye? Mas jinan ma dlallan a cina ga gobdlan kisti gaba ga Nya. 11 Ten de sa lishi ka gaba ga Nya ga lishi de, "Gem nak de amik de Nya Bagaa man balti mbadl wu, a dlam de, 'gahwulan mas a ngus atl a cina gini, a laka mas a bal sheda de amik de Nya.'" 12 To, ko wokko ganan a dlam wul ten bi ga damti gwasi a cina da Nya ka. 13 Ten nak gwisi kan se tan zaki kisti gaba yilkeni jinan. Ka lal ga nu wo, tak ko wokko zi ka mbadl gwas ten de ta dami yilka gwas de wul kotti asan so. 14 A yisi, a kan de gem kan ka Bagaa Yesu wo ilgon gwe de asali gwas wo de wul cit dade kawu nidu so. Ama de kume malgon kan ilgon de wul cit dade wu, to, a mali kan ili ni de wul cit dade. 15 De kume a ilga nguki gwa lak yilka gwa ten hwottidli go, damti ga lamti kan ka nama palti so. Bak zaki ta ilgwe aka nguk wu dam de tantu liiti ga yilka gwa gwe Almasihu mash ten bi gwas wu so. 16 Bak zak ilgwe ni hwaabi a malki wu ta dam de ilgwe mbalan a dlam byas gaba dani wu so. 17 Ten de Nya de guu ga wo gaba ten bi ga nguki suk tlati ka so, ama gaba ten bi ga palti wul ndakce, suk tami damti, suk hwol tuk tumal Shishi ga Nya kan. 18 A mas malgwe de ata ngusi atl Almasihu tu ten tantu gami go, ti wo man palti ilgwe Nya lami wu kan, a man mbit kantidli kan mal mbalan. 19 Ten nak gwisi kan se tan dlokamanni ten de tan palan ilgwe a tulli tami damti suk ndallat gahwulan ga yilkeni jinan wu. 20 Bak lilan palti wul ga Nya ka ten bi ilga nguki so. Gem mas ilga nguki wo hwaabi kan, ama byas wul kan de kume a ilgwe asa nguk wu dami malgon de wul kotti asan wu. 21 A mbun mani de bak nguk tlu so, sogo bak tla ze inabi so, sogo bak pal mas wundal ga wul so, de kume a laki a yilka nda wu. 22 Hantaa daamti ga mbadl gwa ten bi ga wul jin sa ka dlo gwa suk Nya. Man albarka kade malgwe mbadl gwas lakti de byas wul ka sowu, ten bi ga ilgwe de ti na gaa gwas ka kan de ndakce kan ni wu. 23 Ama malgwe mbadl nitma tatlti ten ilgwe ta nama ngukti go, ta nima dlakti gaa gwas nolti ga Nya de kume ta nguk wu, ten de ka il gwisi de ta nama palti go ta ngasti ten Nya so. A mas ilgwe mbalan pali de ba tumal ngasti ten Nya ka sogo byas wul kan.

15 Mi de ma ndalan ka ngasti ten Nya ganan wu, a mbun de tan dlo mbadl na lashi ndalti ga majwe

de bā ngasti ten Nya gwasan ndal sowu, ten de tān zisi ang kā laši ndalti gwasan, ban palan wul ten de tān kumi tamti gaa ganan so. 2 Hwanta ko wokko ganan pal ilgwe a tamti yilka gwas mbadl wu ten de tā yilke mbi wul, ata mbi zat ang ka ngasti ten Nya gwasi. 3 Ten de kotā Almasihu gaa gwas kā dāmti gwas wo ta pal wul ten de tās kumi tamti gaa gwas kā dāmti gwas so. Nak kangwe ni ga lishi wu de, “Byalti jwe de sa nama byalti gwa wu nda tenanni.” 4 Ten de mas wul jwe sa lishi tun teka kā Gaba ga Nya ga Lishi go, sa lishi kan ten de tās mbokini ang ten wul, kangwe de ma dāman na zat mbadl tumal dlot bi suk ndali gahwulan gwe a Gaba ga Nya ga Lishi ballanni wu. 5 Hwanta Nya man bālti dlot bi suk ndali gahwulan lakkii ten dlot mbadl na yilkeni jwakan kā sa'i gwe kāa nama kopti lal ga Almasihu Yesu wu. 6 Na nukan mas jwakan kaa dām na bi de nam suk daamti wul de nam, akāa nama nallat dā shin ga Nya ti de tik de Aba ga Bagaa ganan Yesu Almasihu wu. 7 Ngibān yilkeni jwakan na ang de lop nak kangwe de Yesu Almasihu kankii na ang de lop wu, ten de tāk lakini a mbalan bal nalti Nya da. 8 A mik ka hwikii ge, de ilgwe laki tek Almasihu dām de man pālti wul ga man Yehuda go yek de ten de tā mbok ang ten gem ga gaba ga Nya, asa mbok ang ten gem ga alkawol gwe sa pi man zat ji man zat jwasan wu, 9 suk ten de tā majwe ba man Yehuda kā sowu bal nalti Nya ten bi ga kwot ang gaa gwasi. Nak kangwe ni ga lishi wu de, “Ten gamisi kan, Bagaa ba taski kā mbalan jwe ba man Yehuda kā sowu, ba wul koo tasti ga shin gwa.” 10 Gaba ga Nya po dlām dā de, “Kii de bā man Yehuda kā sowu, palan hwol tuk suk mbalan ji Nya.” 11 Yek tā po dlām dā de, “Mas jwakan tāsan Bagaa, kii de bā man Yehuda kā sowu, mas mbalan ji dii atli tāsanti.” 12 Yek Ishaya po dlām de, “Malgon a yiltet kā man boo ga Yesa, ta tlinya atā dām de guu ten majwe ba man Yehuda kā sowu, Tenti kan majwe ba man Yehuda kā sowu a zi mbadli.” 13 Hantā Nya man lakti zat mbadl bālkii hwol tuk ga njikmi suk tamti dāmti kā sa'i gwe kāa ngasti tenti wu, ten de tā zat mbadl gwakan nal i'e da tumal iko ga Shishi ga Nya. 14 Yilkeni jini, ami gaa gini a yisi de gem kii gaa gwakan wo man pālti hwa wul i'e kā de kii, a kāa yis wul i'e hal kāa mbuki de tāk mboki ang yilkeni jwakan ten wul. 15 A kā lishti gan de a lishikii go a yil ten dii i'e yek a gaba ten wul jon ten de ta daamikii wuli dā. A pāli nak gwisi kan tumal alheri gwe Nya pāli wu, 16 gwe de tā laki yek a

dām de man pālti wul ga Almasihu mal majwe bā man Yehuda kā sowu. A nama pālti wul de man pālti wul kā lubii ga Nya tumal lakti icin ten gaba man tamti ga Nya ten de tā majwe bā man Yehuda kā sowu dām de sadaka ga taki Nya man mbit kantidli, majwe de sa zāsi ka tumal Shishi ga Nya wu. 17 Ten nak gwisi kan ba man bot netli kā Almasihu Yesu ten bi ga pālti wul gan de a nima pālti Nya wu. 18 Ba pal ndali gahwulan a dlām gāba ten ilgon so, seko ten ilgwe Almasihu pāli tumalan wu. Ilgwisi wo yek de kangwe sa dlāk majwe bā man Yehuda kā sowu ten de tās kumi bi Nya tumal gāba suk pālti wul gini. 19 Yek a pal wul ga zat laali suk pālti wul ngipti bi ang tumal iko ga Shishi ga Nya. A tli tet Wurshelima yek a gandal lu hal yek a la Ilirikum, a ngusi lakti icin ten gāba man tamti ga Almasihu hal yek a pak mas pālti wul gini. 20 Ko a gasi lamti gi wo yek de tā dlām gāba ten gāba man tamti kā mas lu gwe bāsa bo yis Almasihu sowu, ten de bā dām de a nama kinti bii ten zhila bii gwe zobsi malgon kā lak wu so. 21 Ama kā lal ga nak gwisi wo yek dām nak kangwe ni ga lishi wu de, “Majwe de bāsa bo tabesi dlāmti gāba ten bi gwas sowu sa yeni, majwe bāsa bo tāba kumti gāba tenti sowu sa yis gaami.” 22 Gami kāde ilgwe laki yek bāsa zakanni ten de ta tul amalkii so asami wonti wu. 23 Nak ning a pak pālti wul gi kā kat atl jin wi. Tun nak de tun kā wonti gin jon a nama lamti tulti malkii de ta yenkii wu, 24 a shirye wi de tā sa yenti gwakan ninge. A nama zat mbadl de kā sa'i gwe ba shige ta li kā atl ga Sipen go a kobi tumalkii a sak yenkii. A nama zat mbadl de kume de a kum tamti ga dāmti sukii ga nak sa'i gon wu, ba ci cina na zatgaa ta li teka na zat ang gwakan. 25 Ningo ba li Wurshelima ten de ta tāle zat ang mbalan ji Nya jwe sāni kā li wu. 26 Man kopti jwe sa ni Makidoya suk jwe sa ni Akaya wu kum tamti bālti wul ten bi zat ang majwe sa ni kā laši wul kā mbalan ji Nya jwe sa ni Wurshelima wu. 27 Sa kum tamti ga pālti nak gwisi, ko de gwisi wo netli kan nisi gaa wu. Nak de majwe bā man Yehuda kā sowu mbi rabo gwasan kā albarka ga Shishi tet mal man Yehuda wu, yek dāmisi wi nak wule dul kan tās pal wul na albarka gwasan ga dii atli ten de tās batli wul man Yehuda na nali. 28 De kume a pak pālti wul gan yek a bālsi wul zat ang gwe sa bāli ten bi gwasan wu, ba dop tantu lat Sipen a dlat te malkii ka a sak yenkii de aba zigaa wu. 29 A yisi de gem kan de a bā tul malkii wu, ba tul na albarka ga Almasihu ga njikmi. 30 Yilkeni

jini ten bi ga Bagaa ganan Yesu Almasihu suk ten bi ga lamti gwe a Shishi ga Nya bali wu, a nama ngemti gwakan de tak zini nini ang ka dopti ngetl gwe a ni dlo wu, ga&ba suk Nya ten bi gini. 31 Ngeman Nya ten de ta mbi yilti daka ang ga majwe de ba man kohti ka so de sa ni ka kat atl Yehudiya wu, suk ten bi wul zat ang jwe ba bali a Wurshelima wu, ta wuli dam de ilgwe a kandli mal mbalan ji Nya jwe sa ni kali wu. 32 Ga&ba suk Nya pak ten de kume ilgwe ta lami wu kawu, ba mbuklu malkii ka hwol tuki, ta mbi ta shuk sukkii da. 33 Ta Nya man balti tamii damti dam sukkii mas jwakan. Amin.

16 A nikii ma dlamti ga&ba gan ten de ta mbokikii ang ten yilka ganan Pibi malgwe a bal sheda de ti wo man palti hwa wul ka wu. Tisi wo bacina man palti wul ga motgaa ga man kohti kan a Kankiriya. 2 Kam&an ti ka shin ga Bagaa kangwe mbun de tak kam&an mbalan ji Nya wu. A kaa zit ang na mas ilgwe ta lami tet ang gwakan wu, ten de ti gaa gwas wo ta zi ang wonti mbalan wi, hal suk ami pak. 3 Ga&be Bariskila suk Akila da, yelan palti wul gini ka Almashu Yesu. 4 Si wo sa bal mbadl gwasan hal njet ka bali asa mashi ten bi gini. A ba ami na ngwe kade malgwe nisi ma pat godiya wu so, ama hal suk mas motgaa ga man kohti jwe de ba man Yehuda ka sowu. 5 Ga&be motgaa ga man kohti jwe asa mogaa ka lubii gwasan wu. Ga&be Apanitus yelan gi ga gem da, malgwe tik de malga cina gwe nda damti de man kohti ga Almasihu ka mas atl ga Asiya wu. 6 Ga&be Maryam da, malgwe ta pal wul i'e ten bi gwakan wu. 7 Ga&be Adaronikus suk Yuniya da, majwe de si wo man Yehuda kan nak ami wu, majwe de sa lesi ka ka lu leti suk ami pak wu. Sisi wo majwe de mbalan yissi i'e ka shinti ji Yesu wu kan, asa ni cina ten ngasti ten Almasihu. 8 Ga&be Ampiliyatus da, yelan gi ga gem ka cutgaa ka Bagaa. 9 Ga&be Urbanus da, yelan palti wul ganan ka Almasihu, suk yelan gini ga nja Sitakis. 10 Ga&be Apalis da, malgwe de man palti gem i'e kan ka Almasihu wu. Ga&be man lubii ji Aristopulus da. 11 Ga&be Hirudiyana da, malgwe ti mago yilka gi man Yehuda kade ti wu. Ga&be mbalan ji Bagaa da, majwe sa ni ka lubii ga Narkisus wu. 12 Ga&be Tirayipina suk Tirayipusa da, modli man palti wul i'e ka Bagaa. Ga&be Parsis da, yelan ga lami gini ga madli man palti wul i'e ka Bagaa. 13 Ga&be Rupus da, malgwe de ti wo sa yisti i'e ka palti wul ga Bagaa wu. A kaa ga&be ana gwas da, malgwe

ta kamanni nak wule yen gwas ka pak wu. 14 Ga&be Asinkirus, suk Piligona, suk Hermes, suk Paturobas suk Harmas, suk mas yilkeni jwe sa ni suksi wu da. 15 Ga&be Pilologus, suk Yuliya, suk Niriyus, suk yilka gwasi ga madli, suk Olimpas, suk mas mbalan ji Nya jwe sa ni kali suksi wu da. 16 Ga&be yilkeni jwakan na njupti bi ten gaskan wundali ga cilti. Mas motgaa ji man kohti ga Almasihu nama gabet gwakan da. 17 Yilkeni jini a nama ngemti gwakan de tak daman na kang gaa ten bi ga majwe de asa cat gaa jwakan ka wu, majwe asa lakkii ten kotti asan, asa nama dlanti suk ga&ba gwe sa mbokikii ang dani wu. Ta dlo gwakan dlenti suk wundal ji majusi wo Almasihu Bagaa ganan kan sa nitma palti wul so, tuk gwasan tokte kan. Tumal tamii bi suk tasti ga lal jwasan kan asa shel majwe asa katisi kang wu. A majwe asa katisi kang go, man daamti wul nak mil mbalan kan. 19 Ko wokko kum kangwe ka nima kumti bi wu wi, gwisi ka laki yek a nama hwol tuki ten bi gwakan. Ama a nama lamti de tak daman de man botlkan yisti wul ten ilgwe ni de hwa wul wu, a kaa dam de majwe ba byas wul nisi gaa sowu ten bi ga wul ngalci. 20 Nya man balti tamii damti a taka Shedan ka ka asan gwasi, at&a balkii iko tenti njet de. Hwant&a alheri ga Bagaa ganan Yesu dam sukkii. 21 Timoti, yelan palti wul gi nima gabet gwakan da, nu kan Lushiyus suk Yason suk Sosipata nama gabet gwakan da, majwe si wo man Yehuda ka wu. 22 Ami Tartiyus, malgwe lish lishti gan wu a nama gabet gwakan da ka Bagaa. 23 Gayus nama gabet gwakan da, malgwe kan mandaki gi ka lubii gwasi, a ka lubiimi kan a mas motgaa ga man kohti mogaa wu. Eratus man gipti wul ga ban suk yilka ganan Kwartus nama gabet gwakan da. 24 Hant&a alheri ga Bagaa ganan Yesus Almasihu dam sukkii mas jwakan. Amin. 25 Hwant&a nalti dam de ga Nya ti de iko ga tas dlallakii ten ngasti ten Nya nak kangwe gaba man tamti ge de a nama lakti icin dani ten Yesu Almasihu dlam wu. Ga&ba man tamtisi wo ilgwe sa hwundali ka tun ka multi ji tek wu kan, (ai&onios g166) 26 ama ninga sa yilli ten dii wi tumal lishti ji man dlamti ga&ba ga Nya. A tumal ilgwe Nya dlam de man lashi pakti wu kan sa mboki ang mas mbalan ji dii atli dani, ten de tas ngassi ten Nya asa kumit bi da. (ai&onios g166) 27 Hwant&a nalti dam de ga Nya ti de tik de man botlkan yisti wul na ngusi tumal Yesu Almasihu ba pakti wu. Amin. (ai&on g165)

1 Man Korinti

1 Ami Bulus de Nya mbeni ta dān de yen shinti ga botli ga Yesu Almasihu nāk kangwe ta pali wu. Amik lish gāba ge suk yilka mān kohti gwe asā mbet de Sastanis wu. **2** Kii motgaa mān kohti jwe ni kā ban Korinti wu, suk jwe Nya botlisi yek tā polsi ka yek sā dān de mān hwa mbadl wu, suk mas majwe asā ngem Nya kā shin ga Yesu mas lu gwe sā ni wu, nāk de tik de Bagaa ganān suksi wu. **3** Hān tā yenti gonti na tāmi mbadl sut mal Nya Buka ganān suk mal Yesu Bagaa dān kā mbadl gwakan. **4** A pal hwol tuk na Nya dip nāk de kāa mbi alheri tumal Almasihu Yesu wu. **5** Tumalti kān kāa mbi mas hwa wul, ten mas tantu kā mas gāba gwakan, suk mas yisti wul gwakan, **6** nāk de gāba gwe mā hwikii ten Yesu go mbalan yeni ten pat gwakan wu. **7** Yek laki de kāa mbi mas balti wul ji Shishi ga Nya de kāa nāma zāt gwel ten palti sut ga Yesu Almasihu Bagaa wu. **8** Ta ndallikii gahwulan se gas gwe ta pal sut du. Tāk dāmān de mān lašhi pālti byas wul ten gas palti ga Almasihu Yesu. **9** Nya de tā mbekii ten de tāk cugaa suk Yen gwasi Yesu Almasihu go, mān njikanti gāba gwas kān. **10** A nāma ngemti gwakan yilkeni jini kā shin ga Yesu Almasihu tā bi gwakan ni de nām. Bāk dāmān kak-kak so, mo gaa gwakan tāk dāmān na mbadl denām suk daamti denām. **11** Yilkeni jini, majon kā boo ga Kuluwi hwi de kāa nāma dlākti gāba kā dlo gwakan. **12** Ilgwe a nikii ma hwiti go yek de, gon gwakan wule, “Bulus kān tā nāma kohti gwasi,” a gon wule, “Ami wo Apolos,” a gon wule, “Ami wo Kepas,” a gon wo, “Ami wo Almasihu.” **13** Yesu wo de nāmi kān tā ni? Bulus kān sā bakti ka ten gudāl yencin kā lal gwakan ma? Kā shin ga Bulus kān sā pālikii baptismā nwa? **14** A pal hwol tuk na Nya nāk de a pali baptismā malgon so, ban na Kiribus suk Gayus sowu. **15** Yek laki malgon a man wulti de sā palit baptismā kā shin gi so. **16** A po pali baptismā man boo ga Sitipanus pak. Ban na māju sogo, kā daamti gi wo a po pali baptismā malgon so. **17** Yesu shinān de ta pal baptismā so. Tā shinān de ta dlāmi gāba man tamti mbalan, bā de ta gāba na manti ga mbalan so, tā mbalan yis ndālti bakti ga Yesu ka ten gudāl yencin. **18** Bakti gwe sā bāk Yesu ka ten gudāl yencin wu mal majwe gil go, de kadlan kan ni. Ama mal ni de mā mbi kisti go, bi bakti ga Yesu ten gudāl yencin wo ndālti ga Nya kān. **19** Nāk gwe ni ga lishi kā gāba ga Nya wu de, “Ba lil botlkan ga

majwe dām gwa we sā botl wu ka. Ba cat byas botlkan ga man botlkan ka.” **20** Man botlkan nān ko? Man yisti mbat gāba ga Musa kā jwi? Majwe dāmān gwa we sā yis mas wul wuk gwi? Nya bo mbok ang ten byas botlkan ga mbalan ten dii atl de kadlan sa? (aiōn g165) **21** Ten de Nya tumal botlkan yisti wul gwas, yek tā laki yek bā mbalan ji dii atl man yisti gwas tumal botlkan yisti wul gwasan so. Kā lal ga nāk gwisi wo yek Nya lami de tās kis majwe ngassi tenti wu tumal lakti icin ten gāba man tamti gwe mbalan kan de kadlan wu. **22** Mān Yehuda wo sā nāma lamti yenti wul cit banti, a man Giris wo sā nāma ngot botlkan yisti wul. **23** Ama mi wo bi ga Yesu gwe sā bakti ka ten gudāl yencin wu kān mā nāma dlāmti. Gāba gwe a lak mān Yehuda ten kotti asān, a mal majwe bā mān Yehuda kā sogo de kadlan kān ni wu. **24** Ama mal majwe Nya mbesi go, ko tā man Yehuda ko tā majwe bā mān Yehuda kā sowu Yesu kāde ndālti ga Nya suk yisti wul gwasi. **25** Mas ilgwe Nya pali yek mbalan yeni wule kadlan kāwū man botlkan yisti wul ga mbalan, a ilgwe Nya pali yek mbalan yeni wule lašhi manti kāwū, man manti wul ga mbalan. **26** Bo daamānkii ten kangwe kā ni de Nya mbekii wu yilkeni jini, nām nām kā kii kāde mān botlkan nāk gwe a mbalan yen botlkan wu. Nam nām kā kii kā dan de kidi mbalan wi, a nām nām kā kii kāde mil ji kidi mbalan. **27** Nya botl ilgwe mbalan kan de kadlan wu tās laki tā nsha ci mān botlkan ten dii atl. Nya botl wul jwe mbalan mbuli wu tā nsha ci majwe ndāl wu. **28** Wul ji dii atl jwe mbalan yeni de hwabi kā so jwe sā mbuli wu de a bā ni ten bi ilgon malsi sowu, yek kān Nya botli tās cat wul jwe mbalan yeni de hwabi wu ka. **29** Nya pāli nu bā malgon bo ngetl de ti wo tā mbuk ilgon a cina datkā so. **30** Nya kā laki yek mā palan de mān kohti ga Yesu, a tāk laki yek Almasihu damini de botlkan yisti wul. Tumalti kān Nya pallānni de mbalan jwasí yek tā yillāni ka yek tā kisni dākā danti de zhel ga pālti byas wul ka tumal Yesu. **31** Nu kān ni kā lishti gāba ga Nya de, “Mas malgwe bo ngetl de tā mbuk pālti ilgon go, tās bo ngetl na Nya.”

2 Yilkeni jini, de a tul malki de ta hwikii ilgwe ni ga hwudāl de Nya dlām go, a tul nā manti bi suk botlkan ga mbalan suk yisti wul ga gaa gi so. **2** A zi kā mbadl gi de danti gi sukii wo, ba gābe kii ten ilgon so se ten bi ga Yesu Almasihu gwe sā bakti ka ten gudāl yencin wu. **3** De a nda tulti malkii go, dli ndāli so,

6anti cinni yek dli gi ngusi dadalti. **4** Gaba gi wo na manti bi suk botlkan ga mbalan ka so ama na ndalти ga Shishi ga Nya kan. **5** Bak ngasankii ten botlkan ga mbalan so, ama ngasankii ten ndalти ga Nya. **6** Mas na nak gwisi ma nama lakti icin ten gaba botlkan yisti wul mal majwe ndal ten ngasti ten ya gwasan wu. Gan go wundal ga botlkan yisti wul ga mbalan ji se de sa ni ten dii atl wu ka so. A ba wundal botlkan yisti wul ga guu ji niige gwe a paki wuk so. (**aiōn g165**) **7** ama ma nama gaba ten botlkan ga Nya gwe ni ga hwudali wu. Nya pal wundal botlkan gwisi tan mbi nalti da. Nyami pali nu a bata bo pal dii atl so. (**aiōn g165**) **8** Guu ji dii atl mas yis gaa ga botlkan ga Nya gwisi so, sa yisi go sa bak Bagaa ganan man nalti ka ten gudal yencin so. (**aiōn g165**) **9** Ama ni ga lishi ka gaba ga Nya de, “Ilgue Nya zi majwe lamti wugo malgon bo yeni so zam, a ba malgon bo kumi so, a ba malgon bo daamti de a pi nu so.” **10** Ama yek Nya mbokinii ang ten wul jwisi wi tumal Shishi gwas man cilti. Shishi ga Nyami wo at a bodlal mas wul, mas na wul ji Nya jwe ni dlunti gwe a bomi mbalan tas yisi wu. **11** Wok ka yis daamti ga malgon wo de ba mbadl ga mal ika sowu? Nu kan yisti mbadl ga Nya mago se Shishi ga Nya. **12** Mi wo shishi ga dii atl kan ma kan so, ama Shishi gwe yil sut mal Nya wu kan ma kaami, tan yisan ilgue Nya balanni ten koo lu wu. **13** Ilgue ma nikii ma hwiti go, ma nama dlamti na kantilka botlkan ga mbalan so, ma nama dlamti na kantilka gwe Shishi ga Nya mbokinii ang dani wu. Ma nima dlamti majwe Shishi ga Nya nama kopti na si wu gem gwe ni ka Shishi ga Nyami wu. **14** Malgwe ba Shishi ga Nya nama kopti na tso go, ata cingal mas wul, ama ti wo ba malgon a cingal ti so. **16** “Wok yis daamti ga Bagaa wo, de hal ta mbokit ang ten ilgon wu?” Ama daamti ganan wo ga Almasihu wu kan.

3 Yilkeni jini, ba gabekii na kantilka majwe Shishi ga Nya nama kopti na si wu so, ama na kantilka mbalan ji dii atl, na kantilka mil laji ka kopti ga Yesu. **2** A balkii ze nii ba de ndalshi shin so, na kantilka bo mbuki ngukti sowu. Na kantilka niige mago ka bo mbuki so. **3** Na kantilka mbalan ji dii atl kan kantilka yima damti, na kantilka yima dakalti, akaa yima dlakti gaba ka dlo gwakan wu. Nak niige mago palti wul gwakan wo ga dli ka yi. Kantilka yima

palti wul na kantilka man dii atl. **4** Kume gon wule, “Ami wo ga Bulus kan,” A gon wule, “Ami wo ga Apolos,” go ndakce kan kantilka yi suk na man dii atl sa? **5** Ta ngemkii, wok de Apolos wo? A wok de Bulus wo? Zhel ji Nya kan jwe kantilka ngaskii ten Yesu tumalsi, ko gwik-gwi ta pal wul kangwe Nya balti tas pali wu. **6** Amik bak wudali, yek Apolos bal ze, ama Nya ka laki yek nali. **7** Na nu kan, na malgwe bak wudali wu, na malgwe bal ze wu, ko gon ni ten bi ilgon so se Nya na ngusi ti de ta laki yek nal wu. **8** Na malgwe bak wudali wu, na malgwe bal ze wu, mas jwasan wo wul denam kantilka ni ka mbadl gwasan. A ko gwik-gwi Nya a batlti ndakce na kangwe ta pal wul wu. **9** Mi wo yelan ten palti wul ga Nya kan. A kii wo zhin ga Nya kan, a bii gwe Nya kin wu kan. **10** Na kantilka Nya balan manti wu, a lak zhila kinti biimi na kantilka manti kinti bii i'e, a malgon nama mbalti kinti dani. Ama mas malgwe a kin biimi go tas pi dem-dem na kangwe ta kin biimi wu. **11** Malgon a po man lakti zobsi zhila biimi gon ban na gwe a lak wu so, gwe Yesu Almasihu kade zhile wu. **12** Kume malgon kin ten zhila bii gwisi na zinariya sogo na hwol muni, sogo mbuni sunkan sogo na yencin sogo na koo me, sogo na mamo. **13** Ilgue ta pali wu a yil debal, na kantilka gas gwe a yil ten cilti wu ni tet wu. Nya a cingal palti wul ga mas mbalan na wutu a wutu ka cingal palti wul ga mal ika. **14** Kume kinti gwe ta kin ten zhila biimi wu kwel ka kantilka, malgwe kin wu a mbi batlti gwasi. **15** Ama kume kinti biimi kwel kantilka, mal ika a ang kooni, ti gaa gwas wo ta mbi kisti ama na kantilka kofu tu ka wutu wu. **16** Kantilka yisi de kii wo bii ga Nya kasa? A Shishi ga Nya nama dantilka kantilka kii sa? **17** Mas malgwe lil bii ga Nya kago, Nya a liliti ka, na kantilka ga Nya wo daaskan ni gibii sowu, a kik de bii gwisi. **18** Bak shelan gaa gwakan so, mas malgwe dam gwa we ta botlkan na kantilka ninge wu, tas palli gaa gwas de kadlan tas dan de man botlkan da. (**aiōn g165**) **19** Ilgue mbalan ji dii atl yeni de botlkan go, mal Nya wo de kadlan kan ni. Na kantilka gwe ni ga lishi ka gaba ga Nya wu, “Nya dop man botlkan ka botlkan gwasan.” **20** Ni ga lishi ka gaba ga Nya de, “Bagaa yisi de daamti ga man botlkan wo ni ten bi ilgon so.” **21** Yek laki ba malgon bo netgi ten ilgue malgon a pali wu so, mas wul wo gwakan kan. **22** Ko ta Bulus, ko ta Apolos, ko ta Kepas, ko ta dii atl, ko ta mbadli, ko ta mashkan, ko ta ilgue nama pat nin wu, ko ta ilgue a pi a cina wu, mas gwakan kan. **23** A kii wo ga Almasihu kan, a Almasihu wo ga Nya.

4 Kamanni de zhel ji Almasihu majwe Nya balsi gem gwas gwe ni ga hwudali wu. **2** Ngetli kan ta majwe sa balsi zat ilgon wu pal gem. **3** Ami wo hwotan so kume kii, sogo majon kis gaba tenan wu. Ami mago a cingal gaa gi so. **4** Ami wo a yis byas wul gwe a pali wu so, ama ba de we nakkam a pal byas wul so so, Nya ka cingalanni. **5** Ten nak gwisi kan bak cingalan malgon a ba cin cingalti bo tul so so. **Bat** cin gwe Bagaa a tul wu, ta yilli ilgwe ni ga hwudali ka ka damshal wu, suk ilgwe ni ka mbadl ga mbalan wu mas. Ten cin gwisi kan mbalan a mbi tasti mal Nya. **6** Yilkeni jini, a cingalikii gaba ten Apolos suk ami ta hwikii gaba jwisi, tak yisan gaa ga gaba gwe wule, “Bak dakcan ilgwe ni ga lishi wu so.” Yek laki ba malgon kan de man lishti gwas man ga malgon so. **7** Wok hwik de ka man malgon wo? Yek nik dafe ba Nya ka balki so ye. A Kume Nya ka balki wu, yek laki yek ka nama bot ngetli wule balti kan sa balki so ye? **8** To ka mbi mas ilgwe ka lami wu wi. Ka bal de man wul ang, akaa bal nak guu, a mi wo bama ni ten bi ilgon so. Guu ga gem kani de kii wu, ma daman wi de guumi sukkii. **9** Yenti gi wo mi mil shinti ji botli ji Almasihu mik ni kaali ten mas wul, nak majwe sa kis gaba de tas tlosi ka dlo ga mbalan wu. Ma pal de majwe mbalan ji dii atli, suk mil shinti ji Nya suk mas majwe mbalan zinii gwel wu. **10** Mi wo ma pal de kadtan ka Almasihu ki wo yek ka pal de man botlikan ka Almasihu. Mi wo ma ndal so ama ki wo ka ndali. Ka mbi nalti wi, ama mi wo malgon nallani so. **11** Nak nin mago kuzan suk kalkaze nama tlot ganan, a ba hwa tutul gwe ma lak wu nini da so, mbalan nama bot ganan, lubiii mago nini da so. **12** Ama ngo wul na gaa ganan. Mbalan palini bi wu, amga ngemisi hwa wul ga Nya. A kume sa cini dlelgapcan wu, amga dlo mbadli. **13** Sa byalni wu, ama hwisi hwa gaba, mas na nu mas mbalan ten dii atl nama mbulti ganan, sa pallani nak bi zukdi ten dii atli. Ilgwe sa nama palti wuggu. **14** A lishikii gaba ge ba de ta nsha cikii so, ama ta matlkii nak gwe a aba matl mil jwas jwe ta lamsi wu. **15** Ko ta man lishti jwakan ka Almasihu wonti yek sa la zabal de kutl, aba nikii da wonti so. Amik dan de aba gwakan ka Yesu Almasihu wi, nak de a tullikii gaba man tamti wu. **16** nak de nuk ni wu, a nama ngemisi gwakan tak palan ilgwe ka yenan ten palti wu. **17** Yek laki de yek a shin Timoti malkii, yen gi kan gwe a lamti wu. Ti wo man pal gem kan ten kopti ga Bagaa. Ta daamikii ilgwe a nama palti ka kopti ga Yesu Almasihu wu, nak kangwe

de a mboki ang mas motgaa ga man kopti ko aco. **18** Jon jwakan ba yeni go ba po tul malkii so, yek laki yek sa nama nalti gaa. **19** Ba tul malkii njet de kume Nya lami wu. Apaa a bodlal ilgwe man nalti gaa ju nama dlamtii wu suk ndalti gwe sa dlam gaba jwisi na nali wu. **20** Nak de Nya de guu wo ten manti gaba kan ni sowu, ama ka ndalti ga Nya kan ni. **21** Botlan gon ta tul malkii na tlemndi ya? ko ta tul na gaba man mullat mbadli ka lamti?

5 Sa hwi de jon jwakan nama pat suk madli jwe ba gwasan ka sowu, gwe hal malgon pi suk kili ga aba gwasi, majwe basa yis Nya so mago sa pali so. **2** Ama yek ka nama bot ngetli de ka mbuki wi! Yek ba mbadl lili kii yek ka yilli man palti wudali gwisi daka dlo gwakan ka sa? **3** Ko de a ni sukkii ka dli sowu, ama mbadl gi ni sukkii. Ka shin ga Bagaa Yesu hal a nol malgwe pali nak gwisi wu wi, nak wule a nan kali. **4** Kume ka mogaa ka shin ga Yesu Bagaa wu, a mbadl gi ni sukkii, a ndalti ga Yesu Bagaa ni da **5** Taki mallu Shedan, ta palti byas wul ka dli ga malii mashii, apaa shishi ga malii mbi kisti ten cin ga Bagaa. **6** Bot ngetli gwakan wo ten koo lu kan. Ka yisi de yist wo njet kan asa laski ka gudal baredi a ngashi mas sa? **7** Yillan gus yis ka tak palan de pyal gudal baredi gwe ba yis ni gibii sowu, nak gwe ka kul ni wu. Nak de sa mbosh yen bagalla motgaa dakciti wi, tik de Almasihu. **8** Nak de nu kawu, ma palan motgaa dakcitisii banan gus yis so, yis ga ngalci suk yokiti. Ama palan motgaami na baredi gwe ba yis ni gibii sowu, gwe sa pali na hwa mbadli suk na gem wu. **9** A lishikii ten ga cina de, bak cugaa suk man pat palan so, **10** a nima dlamtii gaba gan, ba de suk man pat palan, suk man lamti mot wul nal, suk mukal suk man waal ji dii atl gan ka so. Kume na si kawu, se ko tak zakam dii atli. **11** Ama a nikii ma lishti de bak cugaa suk malgwe ata mbe gaa gwas de man kopti, ama ata pi palan, ata lam mot wul wonti, ata pal waali, ata sheli lal mbalan gaa, ata tla duki, sogo ata te mbalan gazi, ata dlam byas gaba ten mbalan, ngukti wul mago bak ngukan suk wundal ga mallu so. **12** Yek de ze gi na kisti gaba majwe basa bo ni de man kopti so wu ye? Ase majwe sanai ka motgaa kopti ju kan kaa kisi gaba so nwa? **13** Nya ka kisi gaba majwe basa bo ni de man kopti sowu. “Mbolan byas malgwe ni ka kii wu ka.”

6 Kume ilgon te ka dlo ga malgon suk yilka gwas man kopti go bata tale mal mbalan ji Nya sa? A mal

majwe bā mān kōpti kā sowu kān tāle a? 2 Kāā yisi de mbalān ji Nya ka kisi gābā mān dii atl sa? Nāk de kik ka kisi gābā mān dii atl go, bā ka man kisti gābā ten nak mil wul jwisi sa? 3 Kāā yisi de mik ka kisi gābā mil shinti ji Nya sa? Nak de mik ka kisi gābā mil shinti ji Nya wu, yek ka laki a wul ji dii atli kāmānni gaa ye? 4 Nāk de nu kāwū kume wundāl gābā jwisi te dlo gwakān wu, botlān majwe a dān de mān kisti gābā wu ko bāsā ni ten bi ilgon so. 5 A hwikii nu kān tānsha cikii dā, bohwe malgon mān botlān kā kii gwe a mān kisti gābā kā dlo ga yilkeni mān kōpti kume de ilgon te kā dlo gwāsan wu nikii dā sa? 6 Ama yek a mān kōpti tāla yilka gwāsan mān kōpti kā lu kisti gābā mal majwe bā mān kōpti kā sowu. 7 Nāk de akāā tāla yilkeni mal majwe bā mān kōpti kā so tas kisisi gābā go, yek de ndat gwakān. Yek laki bākā dlo mbadl nā ilgwe sā palik wu so ye? Dlanti suk yilkeni mago wul nshā kān. Ka dlo mbadl nā byas ilgwe yilka gwa pālik wu, a manikii. Yek laki de bāka zaki tā yilkeni pālikii byas wul so ye? Yek laki de bāka zaki tas tekii gazi so ye? 8 Ama yek kii nā gaa gwakān mago kāā pāli byas wul yilkeni a kāā te man kōpti gazi. 9 Kā yisi de Nya de guu wo ga mān ngalcī kā so sa? Bā malgon shelki so, nā mān pāt palan, nā mān waali, nā majwe asā mul suk yilkeni ten tantu gwe bā mbun sowu. Nā maani mān ngot modli, nā maani mān pāt suk maani sogo modli mān pāt suk modli, 10 nā mukal, nā mān lamti wul ga mbalān, nā mān tlak duki, nā mān hwit byas gābā mbalān, nā majwe asā te gazi mbalān wu, mas jwasān sā mbi Nya de guu so 11 Nu kān jon jwakān ni tek wu, ama yek sā polkii ka, yek sā pallākii de mān cilti, yek sā po pallākii de mān lāshi byas wul kā shin ga Yesu Almasihu tumal Shishi ga Nya. 12 “Sā zakānni tān palan mas wul, ama bā mas wul kā ni hwaibi malān so. Ba man pālti mas wul, ama bā dān de zhel gā ilgon so.” 13 Ama majon a wule, “Sā pal shin de ga tuki, a tuk wo sā pāli de ga shin,” Ama Nya a liliš ka mas. Sā pal dli go bā de tā mbalān pi palan nā nali kā so, sā pal dliši kān ten de ga Bagaa, ten nāk gwisi kān dli gwa wo ga Bagaa kān. 14 Nāk gwe ndālti gā Nya til Bagaa kaal dā māshkān gwasi yek tā pal kaami wu, nu kān Bagaami a tlilānni kāndālti gwasi pak. 15 Kāā yisi de dli gā mas mān kōpti wo kāt dli ga Almasihu kā so? Mbun de tān kāmān dli ga Almasihu a mwe suk kili mān kōpti maani ya? Ko njaa! 16 Kāā yisi de mas mālgwe moo dli gwāsan suk kili mān kōpti maani go, dli gwāsan fal dēnām sukti sa? Nāk

gwe gābā gā Nya dlam wu de, “Mbalān de lobī, sa pal de dli denām.” 17 Ama mas mālgwe mo gaa suk Bagaa go, ta pal denām sukti wi kā shishi gwasi. 18 Abi pāt palān, mas byas wul jwe mbalān pāli go, tān dli gwāsan so, ama mālgwe pi palan go, ta te dli gwāsan gazi. 19 Kāā yisi de dli gwakān wo boo gā Shishi gā Nya gwe ni kā kii wu kā so? Gwe Nya bālkii wu. Kāā po yi de gā gaa gwakān so. 20 Nya wulkii wi. Nāk de nuk ni wu, nallān Nya nā dli gwakān.

7 Ten bi wul jwe kā lishi wu, mbun de tā mbalān pāt hapti so. 2 Ama nāk de pāt palān nal kā dlo gwakān wu, tā mas maani suk modli pal hapti. 3 Tā kos pāli ilgwe ni ngetli de tas pāli kili gwāsan wu, a kili mago tas pāl ilgwe ni ngetli de tas pāli kos gwāsan wu. 4 Dli gā kilisi wo gwāsan kā so, gā kosi kān, a dli kosi wo gwāsan kā so, gā kilisi kā pak. 5 Bāk nge ten dli jwakān yilkeni so, se ko nā lamti gwakān gā nak njet dānti tāk ngeman Nya da, apaa kā pālli mot gwakān, bā guu māzhe cingalkii so dā, nāk de bākāā mān dlot mbadl nā lāshi mot gwakān sowu. 6 Amik ni kii ma hwit gābā ge, Nya kā wule ta hwikii so. 7 Lamti gi kān wu, a mbalān mas ni nāk ami. Ama ko wokko nā mānti gwe Nya bālti wu. Tā bal mānti pālti ilgan malgon, zobsi malgon wo yek tā bālti mānti pālti ili gon. 8 Yenti gi wo mbun de tā majwe 60 pal hapti sowu suk modli jwe maani jwasān māsh wu dām bā hapti so, tas dān nāk ami. 9 Sa pal hapti go a mani si, dā gwe tā lamti modli sogo lamti maani man ngetli gwāsan wu. 10 Majwe pāt hapti wu, hān ta hwikii mbāt ge, amik dlam so, Bagaa kā dlamā de, “Bā kili huul suk kos gwāsan so.” 11 Ama kume kili a hul suk kos gwāsan wu, bās po hap malgon so, sekō tas pal mal kos gwāsi. Koosi mago bās hul suk kili gwāsan so. 12 Gābā gwe ba hwi naa mbalān go yek de, ko de amik dlamā, Bagaa kā dlam sowu, yek de kume kili ni mān kōpti da, a kili si wo bā mān kōpti kā so, ata lam dānti suk kos gwāsan wu, bās hul sukti so. 13 A kume kilisi kādē mān kōptisi a koosi wo bā mān kōpti kā sowu, ata lam dānti suk kilisi wu, bās kilisi hul sukti so. 14 A dlam nu nāk de kosi de bā mān kōpti kā sogo sā polti kāwi tumal dānti suk kili gwāsi. Nu kān, kili gwe bā mān kōpti kā sowu, sā polti kāwi tumal dānti gwāsan suk kos gwāsan de mān kōpti wu. Nuk kān sogo mil jwasān ani ga poli so, ama yek gu ningō sā polsi kāwi. 15 Ama kume mālgwe bā mān kōpti kā so kā lam zakti ga mān kōptisi wu, tas hwuli. Kume pi nu wu, mān kōptisi pal byas wul so, nāk de Nya mbeni tān dāmān nā tāmī mbadl suk mas mbalān

wu. **16** Ki kili mān kohti wu kā yisi ya, a de kik ka pāl tantu kisti gā kos gwa wu? Ki kos wu kā yisi ya, a de kik ka pāl tantu kisti gā kili gwa wu? **17** Hān tā ko wokko pāl wundāl dānti gwe Nya bālti de tās dāmān wu suk kangwe Nya mbe de tās pali wu. Mbat gwe a bāl mas mān kohti wuggu. **18** Mālgwe sā salti paa yek Nya mbe go, bās ngwe de tās dāmān ba salti so. A mālgwe Nya mbe a bāsā bo salti sogo, bās ngwe de tās salti so. **19** Nā salti nā lašhi salti, ko gon ni ten bi ilgon so. Ilgwe mani go yek de kohti mbāt ga Nya. **20** Hān tā mas jwakan dām nāk gwe kāa ni de Nya mbekii wu. **21** Zhel kāde kii de Nya mbekii gwa? bā hwoatkii so, a kume ka bātl gaa gwakan wu, bāk nge so. **22** Nu kān kume Nya mbe mbałan atā ni de zhel go, mal Bagaa wo sa bātl wi. A mālgwe Nya mbe a bāta ni de zhel sogo tā dān de zhel gā Almasihu wi. **23** Almasihu wulkii nā bal bātl wi, Nā nu kān bāk dāmān de zhel gā mbałan so. **24** Yilkeni jini, kangwe de paa Nya mbekii wu, dāmān suk Nya nu. **25** Ten mil modli jwe bāsā bo pāl hapti sowu, Bagaa hwi ilgon tensi so ama ba dāmān ilgwe a yeni de mbun wu nāk de kāa yisi de ami wo mān pālti gem kan tumal yenti gonti ga Bagaa wu. **26** A yeni go mbun de tāk dāmān nāk gwe kā ni wu nāk de mbałan bāl kā bomti wu. wul jwisi nama pat nu wu. **27** A kume kā pāl hapti wu, bāk bātl kā so. Kume kā bo pāl hapti sowu, ngo hapti so. **28** Kume kā pāl hapti wu, kā pāl byas wul so. Kume yen kili pāl hapti wu, tā pāl byas wul so. Ama majwe pāl hapti go sa tla bomti nal nāngipti lubiii, yek laki yek a lami de ta yillakii dāka bomti gwisi ka. **29** Yilkeni, ilgwe a nāma dāmāti go yek de, multi gwe sā zi go bāl njaa. Kan ase majwe pal hapti wu, tās dān nāk wule sa bāl pāl hapti so. **30** Majwe nāma duu tuk wu tās dān nāk wule sā nānma duu tuk so, majwe nāma hwol tuk wu tās dān wule sā nānma hwol tuk so, majwe wul wul wu tās dān wule wuli wo gwasān kā so **31** Majwe nāma pālti wul nā wul gā dī atl go bās zi mbałdānī so, nāk de a paki wu. **32** A lami de tāk gulsālān gaa gwakan so. Mālgwe bo pāl hapti sogo, wul gā Bagaa kā hwotti i'e. **33** Ama mālgwe pāl hapti wugo, daamti gwas wo ten wul gā dī atl kān ni, kangwe ta mbałdānī kili gwas wu. **34** Mbałdānī gwas wo ga caali kān ni. Nu kān, kili gwe bā kos nīddā sowu, suk yen kili gwe bātā bo pāl hapti sowu, a wul gā Bagaa hwotti i'e tās dān zoki kā Shishi. Kili gwe pāl hapti go a wul gā dī atl hwotti tās pali kos gwas ilgwe tā lami wu. **35** A nikii ma dāmāti nu tā mbałnikii. Bā de we ta pallākii

dokco kā so, ama tāk ngusi atl Nya bā ilgon gulsālkii so. **36** Kume mālgwe ndāl yen kili de ta hapti, ama yek tā yeni go ta pālti ilgwe de bā yek sowu a tā bā koli kā, ama mas nu tā lami de tās hapti wu. Tās hapti, tā pāl byas wul so. **37** Ama mālgwe zī kā mbałdānī de ta hap yen kilisi so, a bā mālgwe mbuki tās zit ngetl sowu, ti mago tā pāl hwa wul de tā hap yen kilisi sowu. **38** Mālgwe hap yen kilisi gwe tā ndālti wu pāl hwa wul, ama mālgwe hapti sowu pal hwa wul mani. **39** Kili a hul suk kos gwas so kume bā kosi bo māsh sowu. Ama kosi māsh wu, ta man hapti gā mas mālgwe tā lami wu, ama ngetl kān tā mālgwe ta hapti wu ni de mān kohti ga Bagaa Yesu. **40** Kā yenti gi wo, ta pāl hapti sogo ta kum tāmti mani, kā yenti gi wo Shishi gā Nya.

8 Ningo ten bi ilga nguki gwe sā taki gunki wu, mas jinān mā yisan wul wi, ko de yistisi wo a lak mbałan ten nalti gaa, ama lamti yilkeni wo a laki a mbałan zīang mas mbałan. **2** Mālgwe kan de tā yis ilgon go, tā bō yisi nāk gwe mbun de tās yisi wu so. **3** Ama mālgwe lam Nya go, Nya yisti. **4** Ten bi ilga nguki gwe sā taki gunki go, mā yisi de gunki wo tā ni ten bi ilgon ten dī atl ge so. Mālgwe mbuki tā mbałan ngusit atl go de nam kān. **5** Ko de wul jwe a mbałan ngusisi atl wu ni dā ten dī atl, sogo to dlo nya ka, nāk de wul jwe a mbałan ngusisi atl suk baboo ni dā wonti wu, **6** mas nā nu, mi wo mā yisi de mālgwe mbuki de tā mbałan ngusit atl go dēnām kān, tik de Buka. Tik pal mas wul, ti kān mā nāma dānti gwasi. Bagaa mago dēnām kān, tik de Yesu Almasihu mālgwe tumalti kān mas wul pi wu. Mi mago ti kān mā nitma dānti. **7** Ama mas mbałan kā yis gem gwisi so. Naa mbałan wo sā ku nā gunki kā lu waal wi. Hal ninge mago kume sā nguk wul jwisi wu, asā dāmān gwa we gwe sā taki gunki wu kān. Nāk de mbałdānī gwasān kamisi nu sowu, sā bā yeni go sā pal ilgwe bā yek sowu. **8** Ilga nguki a tālati njaa mal Nya so; kume mā ngukān sowu, mbałi ni ilgon so, a kume mā nguk wu, mbałi ni ilgon dāni so. **9** Pān dem-dem nā pālti ilgwe sā zakkii de tāk pali wu, bāk lākan majwe ngasti gwasān ten Yesu bā ndāl sowu ten ndāt so. **10** Kume majwe ngasti gwasān ten Yesu bā ndāl sowu yen ki ten ngukti ilga nguki gwe sā taki gunki kā lu waal wu, ki de kā yisi man si wu, a laki asā ngusi ngukti ilga nguki gwe sā taki gunkisi kā lu waal wu sā? **11** Nā nu kān yilka gwe ngasti gwas ten Yesu bā ndāl sowu, gwe Yesu māsh a gaa gwas go, yisti gwa a laki atā zak ngasti gwas ten Yesu sā? **12** Kume kā pāli byas wul yilka gwa nu hal yek bāta man yisti dlo

ga byas wul suk hwaibi sowu, Yesu kān kā pālit byas wul. **13** Yek laki kume ilgwe a nama ngukti wu a laki a yilka gi pāl byas wul wu, ba po nguk tlu so ba lak laki a yilka gi nda. (aiōn g165)

9 A 6o mbi gaa gi sa? A mi wo yen shinti ga botli ga Yesu kāsa? A yenēn Yesu sa? Tumalan kān kā dān de mān kopti sa? **2** Kume mal naa mbalan wo yen shinti ga botli ga Yesu kāfe ami sogo, ama kii wo kāa yisi de ami wo yen shinti botli ga Yesu kān, nāk de dānti gwakan de mān kopti, mbok ang de ami wo yen shinti ga Yesu kāwu. **3** Ilgwe ba hwi majwe nama kumti gazi dē ko ami wo yenti shinti ga botli ga Yesu kāde ami wuggu. **4** Ngetli kān tās bālñi ilgā nguki suk ga tle sā? **5** Ma manān hapti kili mān kopti nāk gwe naa mil shinti ji botli ga Yesu suk yilkeni ji Yesu suk Kepas pāli wu sa? **6** Ko ami suk Barnabas nā ngwenan kān nini ngetli tān ngo ilgā nguki nā gaa ganān? **7** Mān hapti dlo gwik ka kan dibālti ilgā nguki ga gaa gwas gwi? Wok ka bāk zhin inabi a bātā ta nguk yandi so wo? Wok ka pi kyo tunga tla a bātā tla zeni gwasan so wo? **8** Ilgan de a dlam go, kāa bātā yeni go daamti gi ga mbalan ka? Mbāt gwe Nya bāl Musa mago nu kān dlam sa? **9** Nu kān sā lishi kā mbāt gwe Nya bāl Musa wu, “Bāk kusi bi tla kā so kume tā nama bot alkama wu.” Kāa dāman gwa we ten tla kān Nya nama gāba a? **10** Tenni kān sā lish gāba gwisi sa? Gem tenni kān sā lishi. Nā mān gut zhin nā mān cokti alkama mas jwasan sā zi mbadl kān ten ilgwe sa mbi wu. **11** Nāk gwe mā bāk gāba ga Nya kā mbadl gwakan nāk kangwe asā bāk gwe wundāl kā zhin wu, byas wul ka kume mā mbi ilgon malki wu? **12** Kume majon man pālti nu wu, mā mbuki tān pāli man gwasan wu. Mas nā nugo, yek bāma pāl ilgwe mā mbuki de tān pāli wu so. Yek mā dlo mbadl nā mas wul dā gwe tān tulli ilgwe a dlalli gāba ga Nya wu ka. **13** Kāa yisi de majwe pal wul kā bii ngemti Nya go ilgwe a mbalan tulli kali wu kāde ilgā nguki gwasan sa? A majwe de asā taki wul Nya kā lu taktisi go a gībi kān asā mbi ilgā nguki gwasan sa? **14** Nu kān Nya dlam de, “Majwe dlam gāba mān tamti go, tās mbi ilgā nguki gwasan tumal dlamti gāba mān tamti.” **15** A 6o taba wulti de tāk palini nini wul jwisi so, nin mago bā de we nākkān a nikii ma lishti tāk palini nini so. Mashkan manini dā gwe tās le bi ka a bātā ba man bot ngetli ten iljin de a dlam wu sowu. **16** Dlamti gāba mān tamti a laki a 6o ngetli de a mbuki so, nāk de ngetli kān nini ta pāli wu. Ba dān de

wul cit gonti kume a dlam gāba mān tamti sowu. **17** Kume lamti gi kān de a nama dlamti gāba mān tamti wu, ngetli kān tās bātlānni. Ama nāk de bā lamti gi kān sowu, yek bātā de ilgā pāli gini. **18** Yek nā yek sa bātlān ye? Ilgwe sa bātlān nā nāli go yek de, kume a dlam gāba mān tamti wu, ta pāli ten koo lu, ba wule tās bālān mas ilgwe ni ngetli de tās bālān wu so de a nama dlamti gāba mān tamti wu. **19** Ko de ami wo zhel ga malgon kā sowu, ama yek a pālli gaa gi de zhel ga mas mbalan ta dlāk mbalan wonti tet mal Yesu nā mas manti gini. **20** A pāl mal mān Yehuda wu, a pālli gaa gi nāksi ta man tālat gwasan tet mal Yesu. A kume a pāl mal mān kopti mbāt gāba ga Musa wu, a pālli gaa gi nāk mān kopti mbāt gā Muse, (Ko de mbāti ni gaa sowu). A pāli nu, ta man dlākti ga majwe nama kopti mbāti wu. **21** Kume a ni suk majwe mān Yehuda kā sowu, a pālli gaa gi nāk malgwe mbāt nit gaa sowu (Bā de we a kop mbāt kā so so, mbāt gā Almasihu kān a nama kopti). Ta man dlākti ga majwe mbāt nisi gaa wu. **22** Kume a bātā suk majwe ngasti gwasan ten Yesu 6o nādāl sowu. A pālli gaa gi nāksi ta dlāksi tet da. A pālli gaa gi de wul wonti mal mbalan ta man dlākti gwasan tet da. **23** A pāl mas wul jwisi ta mādlāl gāba mān tamti, ta mbi hwa wul gini gwe ni kā dlamti gāba mān tamti wu. **24** Kāa yisi de majwe asā pāl jetit tet yilkeni go, mbalan de nām kāde mān tet gwasan mas asā bātlātī sa? Abānni tāk mbi bātlātī. **25** Majwe asā jeti go, asā nol gaa gwasan i'e tās mbi bātlātī gwe a pāki wu. Ama mi wo bātlātī gwe mā nama ngoti go gwe bā a pāki sowu kān. **26** Yek laki de apti gwe a nama pālti go ten koo lu kā so, a dānti gi wo nāk mān bot yetāl kā so. **27** A nol dli gini yek a pālli dlisi de zhel gini. Bā Nya lākān kā so kume a pak dlamti gāba mān tamti wu.

10 Yilkeni jini, a lami de tāk yisi de aba jinān tet go mas jwasan sā ni gas nyaze, yek sā kōbi kā dlo bal dlākā mān tlāl me. **2** Yek sā pālisi baptismā kā fōndi suk kā bal zesi kā dānti gwasan de mān kopti ga Musa. **3** Mas jwasan sā nguk ilgā nguki ga Shishi wundālī dēnām. **4** Mas jwasan sā tla wul gā tle ga Shishi wundālī dēnām. Sā tla tet kā pāa gā Shishi gwe ngusi kopti gwasan wu. Paa gwisi wo yek de Almasihu. **5** Ama mas nā nu, yek bā Nya pāl hwol tuk nā wonti kāsi so. Yek hwu gwasan cat dānkā me ka. **6** Wul jwisi pi tān yeni ni bān zān mbadl ten byas wul nāk gwe sā pāli wu so. **7** Bāk ngusi atl gunki nāk gwe jōn jwasan pāli wu so. Nāk gwe ni gā lishi wu de, “Yek mbalāmi

dám ná zhila yek sá nguk wul, yek sá tla, yek sá tlinya yek sá dlali, nák mán waali.” 8 Ban pán palan nak gwe sá pali wu so, gwe laki yek zangu de kutl de lop ná mekan kási mash ten cin de nám. 9 Ban cingalan Nya nak gwe jon jwasan pali wu so. Yek laki yek wuci assi yek sá máshi. 10 Bák nalámánni nák gwe jon jwasan pali wu so hal yek Yen Shinti ga Nya man tloti tlosi káwu. 11 Mas wul jwisi pi tan yeni ni. Yek sá lishi tas dalini káng da mi de má nán ká pakti multi wu. (aión g165) 12 Yek laki kume ká dámán gwa we ka dlal ndali wu, pi dem-dem. 13 Kangwe sá cingalkii wu mas, yisi de sa cingal majon nu wi pak. Nak de Nya wo man pálti gem kán, ta zak cingalti gwe a man neti gwakan wu a mbikii so. Kume sá cingalkii wu, ta pálikii tantu gwe ka yil wu akaá man dlalti. 14 Yelan jini kii de a lamkii wu, abí ngusti atl gunki. 15 Gába gan go mán gotlkán kán a nisi ma hwiti, bo daamánni ten ilgwe a dlám wu. 16 Mbuka hwa wul ga Nya gwe a má palan hwol tuk ná nali go yek laki yek má pallan de nám ká hwulan gá Yesu sa? Burodi gwe a má cali go, yek de mán lakti a má pallan de nám ká dli ga Almasihu sa? 17 Nák de báredi de nám káwu, mi de manan wonti go denám kán mánánni, nák de báredi denám kán má ngukan wu. 18 Bo yenán man Yisiraila la, majwe asa nguk ilgwe asa mboshi Nya go, denam kán sani ka ngukti ilgwe sá taki Nyami wu sa? 19 Yek a lamikii dlamtí a de ye? De ilgwe asa mboshi gunki go hwa wul laa? Ko de gunki wo hwa wul kán? 20 Ko njet, ilgwe a mán waali mbosh wu kán a náma gába dani. Mán waal wo mazhe kán asa mboshisi wul, Nya kán asa mboshit so. A lami de tā ilgon mokii suk mazhe so. 21 Kaa tla ká mbuka ga Bagaa áka po tla ká mbuka ga mazhe so. Ka nguk ten tebur gá Almasihu áka po nguk ten tebur gá mazhe so. 22 Má námma lamti tā dakalti gá Bagaa tli ya. Má ndálan manti ya? 23 Mbalan náma wulti de, “Sá zakánni tān palan mas wul,” ama bá mas wul ká mbunikii so. A sá náma wulti de, “Sá zakánni tān palan mas wul.” ama bá mas wul káde man taimakat gá mbalan so. 24 Bá ilga gaa gwa ná ngwe hwotki so, ama tā wul ji naa mbalan hwotki pak. 25 Ngukan mas tlu gwe asa wul ka ká lu motgaa wu, bák kumán gaz gá lu gwe yil tet wu so. Bá mbadl gwakan gulsi ka ten lu gwe yil tet wu so 26 Nák gwe gába ga Nya dlám wu, “Dii atli ná mas ilgwe ni giší wu, gá Bagaa kán.” 27 Kume majwe ba man kohti ka sowu mbekii de tak ngukan wul a daasi káwu, ngukan mas ilgwe sá bálkii wu bák kumán gazi so bá hwot mbadl gwakan so da.

28 Ama kume malgon wulkii de tlu gan go gunki kán sá mboshit wu, bák ngukan so, a gaa ga málí, a ki mago mbadl a támik so 29 Bá de kangwe ká daamkii dani wu so, ama kangwe málí a daamti wu. Gon a malgon wule, “Yek ka laki a ilgwe mbadl gi lami wu dán de wul gába mal malgon ye?” 30 Kume a nguk wul a nima pálti hwol tuk ná Nya go, yek ka laki a malgon yenán ná duu gwel ten ilgwe a nguki a náma pálti hwol tuk ná Nya gwe? 31 Mas ilgwe kaa pali wu, ko ngukti ko tlati, palini mas tā Nya mbi nalti. 32 Bák lakán malgon tás pal byas wul so, ko tā mán Yehuda, ko tā majwe bá mán Yehuda ká sowu, ko tā motgaa ga mán kohti ga Yesu. 33 Pálí nák gwe a náma pálti wu, a náma dlot gini ta pal ilgwe mas mbalan a kum tamti ná mas ilgwe a náma pálti wu. A pal wul a gaa gi náne so, ama a gaa ga tā mbalan wonti mbi kisti da.

11 Palan ilgwe a pali wu nák gwe a pal ilgwe Almasihu pálí wu. 2 A táskei nák de bákaa mäsánan ká mas ilgwe káa náma pálti sowu, káa ngip ilgwe a mbokikii ang dani wu nák gwe káa kumi wu. 3 A lami de ták yisi de Almasihu káde bacina ga mas maani, a maani káde bacina gá modli. A Nya káde bacina gá Almasihu. 4 Mas maani gwe ngem Nya, sogo tā dlám gába ga Nya ná gaa gá yitle ká go, tā mbul bacina gwasi. 5 Mas kili gwe ngem Nya, sogo tā dlám gába Nya a báta yitla gaa gwas ká sogo, tā mbul bacina gwasi. Ndakce suk tás wutl gaami ka kán. 6 Kume kili mbalan a yitla gaa gwas ká sowu, tás wutl ka. A kume wutlti ka sogo pashti ka cit nsha wu, tás yitle ka. 7 Ba maani wo mbun de tás yitla gaa gwas ká so, nák de maani wo tā mbok ang ten kangwe Nya ni suk nalti gwas wu. Ama modli wo tā mbok ang ten nalti gá maani. 8 Maani wo tet ten kili mbalan kán tā yil so, ama modli wo tet ká ba maani kán tā yili. 9 Sá pál maani a gaa gá modli so, ama sá pál modli a gaa gá maani. 10 Yek laki yek ni netli tā kili mbalan yitla gaa gwas ka, tás mbok ang de tā ni atl dá ba maani, nák de Mil Shinti ji Nya náma yenti wu. 11 Mas ná nu, ká kohti gá Bagaa wo, modli ni kak-kak suk maani so, a bá maani ni kak-kak suk modli so. 12 Nák gwe de modli wo tet ten maani kán tā yil wu, nu kán, maani mago modli ká záti. Ama mas wul wo sut mal Nya kán yili. 13 Bo yeni ná gaa gwakan, mbun de tā kili mbalan ngem Nya a gaa gwas ni gá buli ká lu motgaa gá mán kohti ya? 14 Ai pálti gá ba maani mbokan ang de wul nsha kán tás zak mädlan gaa gwasi tā tlali. 15

Ama kume mādlān gaa gā kili mbałān tlal go nalti kān a mālti, nāk de Nya pālit mādlāmī tā yitlet gaa kāwū. 16 Kume malgon lam dlak̄ti gāba ten gaba gwisi go, mi wo mā yis ilgon so ban nā gwisi sowu, a motgaa ga man kopti mago nu. 17 Ten iljin de ba hwikii go, ba tāskii so, nāk de motgaa gwakān wo hwa motgaa kā sowu. 18 Ten ndat zhile wo a kumi de kume kāa mogaa wu, a bā bi gwakān a ni de nām so, yek a bā kan naa gāba jon de gem. 19 Nuk ni, bi gwakān a ni de nām so, tā mbałān yis majwe nama kopti Nya nā gem wu da. 20 Kāa mogaa wugo, ngukti wul gā Bagaa kān akaā nguk so. 21 Kāa mogaa wi de kāa bā nguk wul go ko wokko atā nguk gwasi. Kuzān nāma tlot gā māli gon a māli gon wo tā nguk wi hal bā tloti. 22 Lubii nikii da gwe kaa ngukii akaā tla a giba sa? Ko motgaa gā man kopti kān kaa mbuli? Ko majwe bā ilgon nisi dā sowu kān kāa lami de tā nsha cisi? Yek kāa lami de ta hwikii ye, ni wu? Ta tāskii ten ilgwe kāa nāma pālti gwa? Ko njaa, ba tāskii so. 23 Ilgwe a nikii ma hwiti go yek de, ten gas gwe sā bāl bi ga Bagaa Yesu wu yek tā kan bāredi. 24 Tā pal hwol tuk nā Nya wugo, yek tā caali, yek tā wule, “Gan go dli gi kan, gwe Nya bālī ga kisti gwakān wu. ngusi pālti nu, tāk daamān ninini da.” 25 Yek tā po pāli nu dā kaal dā ngukti wul ga ka gasisi, yek tā kan mbuke, yek tā wule, “Mbuka gan go yek de gā pyal dlallat gāba ga hwulan gini. Dlip kāa tla wugo akaā ngusi daamti gini.” 26 Dlip kume kāa nguk bāredisi yek kāa tla kā mbuke wu, kāa nāma gāba ten bi mashkān ga Bagaa se gas gwe ta pal sut wu. 27 Yek laki, mas mālgwe nguk bāredisi yek tā tla kā mbuke ga Bagaa bā kangwe mbun de tas pāli wu sogo, tā pāli byas wul dli gā Bagaa suk hwulan gwas wi. 28 Tā mbałān daamti paa apaa tā nguk bāredisi atā tla kā mbuke. 29 Mas mālgwe nguk bāredisi yek tā tla kā mbuke a batā yis damti ga dli Bagaa, ngukti suk tlatisi de tā pāli go tā nima tullat nolti gaa gwasi. 30 Yek laki yek bā mbałān wonti kā kii ndāl so, a jon wo cwo nāma cit gwasan, a jon wo yek sā mashi. 31 Ama kume mā nolani gaa ganan paa go, Nya a nolanni so. 32 A kume Bagaa kā nolanni wu, ta nolanni bās nolanni suk naa mbałān ji dii atl so. 33 Yek laki yek a nikii ma hwiti de, kume kāa mogaa wi de tāk ngukān ilga nguki ga Bagaa go, bātān yilkeni. 34 Mālgwe kuzān nāma tlot gwas go, tās nguk wul gwas a lubii, bā motgaa gwakān laki a Nya nolkii so. Naa wul jwe yi kaal go, a tul wugo ba hwikii ilgwe kaa pāli wu.

12 Yilkeni jini, a lami de tāk dāmān nā lashī yisti ten bālti bālti jwe a Shishi gā Nya bālī wu so. 2 Kāa yisi de, de bākāa bō ni de mān kopti sogo, sā ngusi gillat gwakan yek kāa kop gunki de bāsa nwusi sowu. 3 Ten nāk gwisi kān a lami de tāk yisi de, ba mālgwe a man wulti de sā pāli bi gaa Yesu tumal Shishi gā Nya wu. Abā malgon a man wulti de “Yesu wo Bagaa,” kān se mālgwe Shishi gā Nya kobi nātī wu. 4 Wul jwe a Shishi gā Nya bālī wu wonti ama Shishi gā Nya wo de nām kān. 5 Tantu gwe a mbałān pāli wul Nya wu wonti, ama Nya de nām kān asā pālit wuli. 6 Pālti wul ni da wonti, ama Bagaa kādē mān lakti a mbałān man pālti. 7 Nya bāl mānti pālti wul mas mbałān tās mbok ang de Shishi gā Nyami ni kātī, tā ko wokko mbi hwa wul a giba. 8 Māli gon wo tā bālti mānti gāba kangwe ta gāba nā botlān yisti wul tumal Shishi gā Nya wu. Māli gon wo yek tā mbi mānti gāba gwe yisti ni gībi nal wu tumal Shishi gā Nya. 9 Gon wo yek tā bālti ndālti ngasti ten Nya bānā bānti so tumal Shishi gā Nyami. A gon wo yek tā bālti mānti ndokti mbałān tumal Shishi gā Nyami. 10 Māli gon wo yek tā bālti mānti pālti ilgwe a ci bānti mbałān wu, gon wo yek tā bālti mānti dlāmti ilgwe Nya hwit de tās dlām wu. Māli gon wo yek tā bālti yisti kangwe ta hul dlo ga Shishi gā Nya suk gwe bā shishi gā Nya kā sowu. Gon wo yek tā bālti mānti gāba nā bi wonti, gon wo yek tā bālti mānti ballat gāba gwe sā dlāmti nā zobsi bi wu. 11 Mas jwisi wo Shishi gā Nyami kādē mān bālti nā ngusi. Atā bāl ko wokko kangwe tā lami wu. 12 Nāk gwe dli gā mbałān wo denām kāwū. Ko de kāt dli si wonti wu ama dli si wo denām kān ni. Nu kān dli ga Almasihu ni pak. 13 Mas jinan sā palini baptismā tumal Shishi gā Nya denām kā dli denām, nā mān Yehuda, nā majwe bā mān Yehuda kā sowu, nā zhel, nā majwe bā zhel kā sowu, yek mas jinan mā tla kā Shishi de nām. 14 Dli gā mbałān wo kātī wonti kā mo, kātī denām kā so. 15 Kume asān wule, “Ami wo ang kā so, kāt dli si kādē ami so.” A laki a bā asān ani de kāt dli si? 16 A Kume kāng wule, “Nāk de ami wo gwel kā sowu, kāt dli si kādē ami so.” A laki a bā kāng ani de kāt dli si? 17 Kume mas dli wo gwel kāni go, dā nii kān māli a kum gāba gwi? A kume mas dli si wo kāng kā go, dā nii kān māli a kum wusān gwi? 18 Ama yek Nya zi kāt dli si ko gwik-gwi kā lu gwe tā lami wu. 19 Kume kāt denām kā go, dli si nān kā? 20 Nāk kangwe ni wu, kāt dli si wo wonti kān ama dli si wo denām kān ni. 21 Gwel a wul ang de, “Yek bā pāli nākī ye

so!" A bɑ̄ asan a wul gaa de, "Yek ba pali naki ye so!" 22 Nuk ni so, kɑ̄t dli gwe mɑ̄ yeri de ni ten bi ilgon sowu, ni hwaabi i'e mal dlisi. 23 Kɑ̄t dli gwe mɑ̄ yeri de nal sowu, yek kɑ̄n ama ngalami ni. A kɑ̄t dli gwe mbun de tɑ̄n yilli debɑ̄l sogo, yek kɑ̄n a mɑ̄ hwudali ka. 24 Ama kɑ̄t dli gwe tɑ̄n yeri go bɑ̄ de se mɑ̄ palisi ilgon so. Nya pali nɑ̄k gwisi yek tɑ̄ palli kat dlisi jwe tɑ̄n yeri sowu, de mɑ̄n nalti, 25 bɑ̄ laʃhi motgaa ni kɑ̄ dlisi so da, se ko tɑ̄ kɑ̄t dlisi zi-ang yilkeni. 26 Kume kɑ̄t dli denam kum cwo wu, a mas dlisi kum ciciti. A kume sɑ̄ tas denam wu, a mas dlisi pal hwol tuki. 27 Kii wo dli ga Almasihu kɑ̄n, a ko wokko kɑ̄t dlisi gon gwas kɑ̄n. 28 Kɑ̄ lu motgaa ga mɑ̄n kopti wo, yek Nya botl mil shinti jwasi. Na lop wo yek tɑ̄ botl jon de mɑ̄n dlɑ̄mti gaʃa ga Nya. Na mekan wo yek tɑ̄ botl jon de mɑ̄n mbokti ang ten gaʃa ga Nya. Jon wo tɑ̄s pal wul cit banti. Jon wo tɑ̄s ndok mbalan. Jon wo tɑ̄s zi-ang mbalan. Jon wo tɑ̄s dan de bacina. Jon wo tɑ̄s man gaʃa nɑ̄ zobsi bi kak-kak. 29 Mas jwasan kɑ̄de mil shinti ji botli ya? Ko mas kɑ̄de mil shinti dlɑ̄mti gaʃa ga Nya? Mas kɑ̄de mɑ̄n mbokti ang ten gaʃa ga Nya ma? Mas kɑ̄de mɑ̄n pɑ̄lti wul cit banti ya? 30 Mas jwasan kɑ̄de man ndokti mbalan ma? mas jwasan kɑ̄ man gaʃa nɑ̄ zobsi bi ya? Mas jwasan kɑ̄ man balat zobsi bi gaʃe ya? 31 Laman bɑ̄lti wul jwe nal mani wu. Ba tuli a mbokkii ang ten tantu gwe mani wu mas.

13 Kume a man gaʃa nɑ̄ bi ga mbalan mas suk nɑ̄ bi ga mil shinti ji Nya, ama yek bɑ̄ a lam mbalan sogo, nɑ̄k mɑ̄n bot kwelalan sogo bot galla mɑ̄n tot nya kan ani. 2 Kume a man dlɑ̄mti ilgwe Nya hwi de ta dlɑ̄m wu, a kume ngastigi ten Nya a man dambal̄ti tlɑ̄dal̄ ama yek baa lam mbalan sogo, ani ten bi ilgon so. 3 Kume a bɑ̄l mas ilgwe ni da wu majwe bɑ̄ ilgon nisi dɑ̄ sowu, yek a bɑ̄l dli gini tɑ̄s kweli ka, ama baa lam mbalan sowu, ba mbi ilgon so. 4 Lamti wo dlot mbadl̄ kɑ̄n, lamti pɑ̄l hwa wul. Lamti pɑ̄l duu tuk nā mbit wul ga malgon so, a bɑ̄ a lak mbalan atɑ̄ bo getl̄ de tɑ̄ mbuki wi so. Lamti lak nalti gaa sogo lamti gaa so. 5 Lamti lak tlilti gaa so a bɑ̄t̄a lak lamti gaa so. Bata lil mbadl̄ bɑ̄le so. Lamti wo atɑ̄ dlo mbadl̄ hal pakti dɑ̄nti 6 Lamti kum tɑ̄mti ten yokit so ama atɑ̄ kum tɑ̄mti kume gem pi wu. 7 Lamti dlo mbadl̄ kɑ̄ mas dɑ̄nti. Lamti ngas ten Nya kɑ̄ mas wul. Lamti zi mbadl̄ ten Nya kɑ̄ mas wul. Aba zɑ̄t mbadl̄ gwas a paki so, atɑ̄ yisi de ndɑ̄lti gwas wo ten Nya kan ni, atɑ̄ dlo

mbadl̄ nɑ̄ mas ilgwe pi wu. 8 Lamti a paki so. Ama dlɑ̄mti gaʃa ga Nya tumal mil shinti jwas a paki. Gaʃa nɑ̄ zobsi bi a paki. Yisti wul mago a paki. 9 Yisti wul ga mbalan wo njikan so, gaʃa ga Nya de a mbalan dlɑ̄m go njikan so. 10 Ama ilgwe njikan wu tul wu, gwe njikan sowu a gilka. 11 De a yi de yen mbalan go, gaʃa gi wo ga yen mbalan kɑ̄n, a daamtig i wo ga yen mbalan kɑ̄n, pɑ̄lti wul gi mago ga yen mbalan kɑ̄n. Ama yek a nal wugo, yek a lak pɑ̄t mil mbalan ka. 12 Ningyent lu ganan wo shish-shiti kɑ̄n nɑ̄k mɑ̄n yenti lu kɑ̄ boka, ama ten gasisi kɑ̄n ma yen gwel suk gwel. Ilgwe a yisi ningyent njikan so, ama ten gasi wo ba yis wul mas kangwe Nya yisan wu. 13 Ningyent wul de mekan ni da jwe sa wu. Sik de, ngasti ten Nya, suk zɑ̄t mbadli suk Lamti. Ama gwe nal mani mas go yek de lamti.

14 Koban tantu lamti akɑ̄q ngo ilgwe a Shishi ga Nya bɑ̄li wu i'e, tun nɑ̄k bɑ̄ dlɑ̄mti gaʃa ga Nya so. 2 Malgwe gaʃa nɑ̄ zobsi bi go, mbalan kɑ̄n tɑ̄ nisi ma gaʃa so, Nya kɑ̄n. nɑ̄k de malgon yis ilgwe tɑ̄ nama dlɑ̄mti wu sowu. Wul jwe ni ga hwudali wu kɑ̄n tɑ̄ nama dlɑ̄mti nɑ̄k gwe Shishi ga Nya kobi na ti wu 3 Ama malgwe dlɑ̄m gaʃa ga Nya go, mbalan kɑ̄n tɑ̄ nisi ma gaʃa tas zisi ang atɑ̄ mullisi mbadli atɑ̄ ndallisi daala. 4 Malgwe gaʃa nɑ̄ zobsi bi go gaa gwas kɑ̄n tɑ̄ nama kinti. Ama malgwe dlɑ̄m gaʃa ga Nya go tɑ̄ nama kinti ga mas man kopti jwe mogaa wu. 5 A lami de tɑ̄ mas jwakan gaʃa nɑ̄ zobsi bi, ama a lami de tɑ̄ dlɑ̄man gaʃa ga Nya mani. Malgwe dlɑ̄m gaʃa ga Nya wu, tɑ̄ man mɑ̄n gaʃa nɑ̄ zobsi bi. sekoy kume mɑ̄n gaʃa nɑ̄ zobsi bisi a balli wu, tɑ̄ kin motgaa ga mɑ̄n kopti. 6 Yilkeni jini, kume a tul malkii yek a hwikii gaʃa nɑ̄ zobsi bi go, yek ka mbi tenan ye? Ama kume a hwikii ilgwe Nya buli gwel yek a yeni wu, sogo yisti wul sogo dlɑ̄mti gaʃa ga Nya, yek a mbokkii ang ten gaʃa ga Nya go a mani kii. 7 Ko tɑ̄ ilgwe bɑ̄ mbadl̄ nisi dɑ̄ sowu nɑ̄k mbazhel suk molo, kume yal gwasan yil i'e sogo dɑ̄ nii kɑ̄n mbalan a kumi gwi. 8 A kume bɑ̄sa hot shetal kangwe asa hot wu sogo, dɑ̄ nii kɑ̄n mbalan a yili dlantig gwi? 9 Nu kɑ̄n kume kɑ̄a hwi gaʃa mbalan nɑ̄ bi gwe basa yisi sogo, sa yisan ilgwe kɑ̄a dlɑ̄m wu dɑ̄ nii? Gaʃa gwe kɑ̄a dlɑ̄m wu a kop yetal. 10 Bi gaʃa ni da wonti ten dii atli, a ko gwik-gwi nɑ̄ gaa gwasi. 11 Kume a man bi ga mbalan sogo de mandaki kɑ̄n ani mal mal i mal i mago de mandaki kɑ̄n ta nini. 12 Nɑ̄k de kɑ̄ lam manti pɑ̄lti wul gwe a Shishi ga Nya bɑ̄li i'e

wu, ngo gwe a kin mān kopti wu. 13 Yek laki ningo mas mān gāba nā zobsi bi wo, tās ngem Nya tās bālti manti ballat gābe. 14 Kume a gāba suk Nya nā zobsi bi wu, Shishi gā Nya kādē mān gāba suk Nya, a yis ilgwe a dlām wu so. 15 Yek ba pali ye ni wu? Ba gāba suk Nya kā shishi gini. Ba wul koo tās gā Nya kā daamti gini. Ba wul koo kā daamti gini. 16 Kume kā gode Nya nā shishi gwa nā ngwe go, dā nii kān mālgwe bātā yis ilgwe kā nāma dlāmti sowu a wule amin, nāk de tā yis ilgwe kā nāma dlāmti sowu gwi? 17 Kā nāma pit godiya Nya i'e, ama māl go kā mbālti nā ilgon so. 18 A pāl hwol tuk nā Nya nāk de a man gāba nā zobsi bi man kii mas wu. 19 Ama kā lu motgaa gā mān kopti wo, ta dlāmti gāba de namtan gwe mbālan a yis gāami wu manii gāba nā zobsi bi zangu de kutl. 20 Yilkeni jini mān kopti, daamankii nāk mil mbālan so. Ten yokit wo, akāa dām nāk mil lāli, ama tā daamti gwakan ni nāk kidi mbālan. 21 Nāk gwe ni gā lishi kā gāba gā Nya wu de, "Ba gābe mbālan jin nā pyal bi suk māndāki bi. Ko nā nu, sa kati kān gāba gi so," Bagaa kā dlām nu. 22 Gāba nā zobsi bi wo gā mān kopti kā so ama tā majwe bā mān kopti kā sowu yeni asā kaami. Ama dlāmti gāba gā Nya wo a gaa gā mān kopti kān asā pali, a gaa gā majwe bā mān kopti kā sowu kā so. 23 Kume mān kopti mogaa mas wu yek ko wokko nāma gāba nā zobsi bi, yek majwe bāsā yis ilgwe kāa nāma pālti sowu, sogo majwe bā man kopti kā sowu tul kāli go, sa wule booli kā kankii sa? 24 Ama kume kāa nāma dlāmti gāba gā Nya mas jwakan kān yek mālgwe bā mān kopti kā sowu sogo mālgwe bātā yis ilgwe nāma pāt wu sowu te tet go ai gābe a tanan mbādl gwasi atā ci atl gaa. 25 Nāk de ilgwe ni gā hwudāli kā mbādl gwasi wu yil debāl wu, ta ngus a cina dā Nya ka atā wule gem Nya ni kā kii. 26 Nikma pali gwi yilkeni jini? Kume kā mogaa wu, ta gon nāma wulti koo tās gā Nya, a gon nima mbokti ang wul mbālan, a gon nāma dlāmti ilgwe Nya bulit gwel yek tā yeni wu, a gon nāma gāba nā zobsi bi, a gon nāma ballat zobsi bisi. Mas ilgwe kaa pali go, palini kangwe ka ndālli daala yilkeni mān kopti wu. 27 Kume malgon a gāba nā zobsi bi wu, mbun de tā mbālan de lop sogo de mekan gāba nā zobsi bi. Gān paki wu, a gān po gāba ne, a malgon nāma ballat ilgwe sā dlām wu. 28 Kume mān ballat ni dā sogo, tā mān gāba nā zobsi bi dān mbetlak kā motgaa gā mān kopti, tās dlāmi gaa gwasan suk Nya. 29 Tā mbālan de lop sogo de mekan dlām gāba gā Nya, a naami bodlāl ilgwe sa dlām wu.

30 Kume malgon nāma dlāmti gāba gā Nya, yek Nya hwi ilgon māli gon gwe ni nā zhila wu, tā malgwe nāma gāba wu zak gāba. 31 Nā nu kān mas jwakan nām nām ka dlām gāba gā Nya tā mas mbālan mbi yisti a ndāllasi gahwulan. 32 Shishi dlāmti gāba gā Nya ni ang dā mil shinti dlāmti gāba gā Nya. 33 Nya ganan wo gā gulsat lu kā so, ama mān mullat mbādl kān, Nāk gwe asā pali kā lu motgaa gā mān kopti wu. 34 Modli wo tās dān mbetlak kā motgaa gā mān kopti, sā balsi bi gāba so. Tās kop ilgwe ni wu nāk gwe mbāt gāba gā Musa dlām wu. 35 Kume sā lam kumti gas ilgon go, tās ngem maāni jwasan a lubii, wul nsha kān tā modli gāba kā lu motgaa gā mān kopti. 36 Yenti gwakan go gāba Nya wo tet kā kii kān yilla? Ko kii nā ngwekan kān sā ndekii hwit gāba gā Nya? 37 Kume malgon kan de ti wo mān dlāmti gāba gā Nya kādē ti wu, sogo Shishi gā Nya bālti manti tās yisi de ilgwe a nāma lishti go Bagaa kā hwini. 38 Mas mālgwe kan de ilgwe a nāma dlāmti go ni ten bi ilgon sowu, ti mago bāk kamānti de ilgon so. 39 Yilkeni jini, dlokamankii tāk dlāman gāba gā Nya i'e, ama bāk hana gāba nā zobsi bi so. 40 Mas ilgwe kaa pali wu, pālini kangwe mbun de tāk pāli wu.

15 Yilkeni jini, hānta daamikii gāba mān tāmti gwe a hwikii wu, gwe de kāa kan kā mbādl gwakan yek kāa ngībi wu. 2 Gāba mān tāmti de a hwikii go yek laki yek kāa mbi kisti de kume gāba gwe a hwikii wu dālā ka mbādl gwakan wu. a kume gābe dālā sowu zāt mbādl gwakan ten Almasihu wo ten koo lu kān ni. 3 Ilgwe Nya bālān go yek kān a bālkii gwe mbun man mas wul wu, de Almasihu māshi nāk gwe ni gā lishi kā gāba gā Nya wu. 4 Yek sā lepti, yek Nya pallat kaami nāk gwe gāba gā Nyami dlām wu. 5 Yek tā tuli Biturus, yek tā po tuli mil shinti ji botlisi de kutl cet lop ju. 6 Yek tā tuli mān kopti jwas jwe wonti man zāmbāl de namtan ju, jwe jon jwasan yi kaami wu, ko de jon wo sā mash wu. 7 Yek tā po tuli Yakubu pak. Kaal dā nugo yek tā tuli mas mil shinti jwas ji botli. 8 Yek tā bā kul bisi go yek tā tulini ami de baa ni ten bi ilgon sowu. 9 Amik de nak'eni gā mil shinti ji Almasihu mas, mbun de tās mbe de yen shinti gā Almasihu so pamma nāk gwe tet go a ci dlethnapcan motgaa gā mān kopti i'e wu. 10 Ama nāk de Nya yen gonti gi wu, yek tā pallan nāk gān de ani wu. A yenti gonti gwās wo bā ni ten koo lu so. Ilgwe a pāli wu man ji naa mil shinti ji botli mas. Ko de manti gi kā so ama yenti gonti gā Nya kā laki yek a mani wu. 11 Nā

gaba gwe a dlam ten Almasihu wu, na gwe sa dlam wu mas de nam kan, a dani kan kaa zi mbadli. **12** Nak de ma nama lakti ten bi palti kaami ga Yesu go, yek laki yek jon jwakan nama wulti de majwe mash wu a pal kaami so ye? **13** Kume majwe mash wu a pal kaami sowu, Yesu mago ta pal kaami so. **14** A kume Yesu pal kaami sowu, gaba ga Nya gwe ma hwikii go ni ten bi ilgon so, a zat mbadl gwakan mago nu. **15** Ama cina da nak gwisi, a nak wule, ma nama kopti kaal ga lal ten Nya, nak de ma wule ta tli Yesu tet daka mashkan kawu. Kume Almasihu tli tet daka mashkan ka sowu, majwe mash go gem kan sa tli tet daka mashkan so. **16** A kume majwe mash wu a tli tet daka mashkan ka sowu, Yesu mago ta tli so. **17** Kume sa tli Yesu tet ka mashkan sowu, ngasti gwakan ten Yesu wo ten koo lu kan ni. A hal ninge ka yi ka palti byas wul gwakan. **18** Ten nak gwisi kan man kopti jwe sa mash wu gil kawi miti-miti. **19** Kume zat mbadl ganan ten Yesu wo tokte ten danti gan kawu, ma daman de wul cit gonti man mas naa mbalan. **20** Ama gem kan, sa tli Yesu daka mashkan ka, Gwisi ka mbok ang de sa tli majwe mashkan wu daka mashkan ka. **21** Nak de mashkan tul tumal mbalan wu, nu kan mbalan a tli daka mashkan ka tumal mbalan. **22** Nak gwe mas mbalan mash tumal ilgne Adamu pali wu, nu kan mas mbalan a tli daka mashkan ka tumal ilgne Almasihu pali wu. **23** Ama tlit daka mashkami wo jon a tli apaa jon po tli. Almasihu ka tli cina, apaa majwe ni de jwas ju tli gas gwe ta pal sut du. **24** Ka sa'isi kan paktisi a tuli, sa'i gwisi kan ta palli guumi a ang da Nya Buka ka. De ta taas mas Yetal jwe de sik de guu ju ka wu, suk kidi bacina suk man iko. **25** Ngetli kan ta Almasihu dan de guu, se Nya palli mas man netgwas a atl da asan gwas ka. **26** Man netgwas gwe ta tlot ka kaali go tik de mashkan. **27** Nak gwe gaba ga Nya dlam wu de, "Nya zi mas wul a atl datka." Sa dlam nugo "mas" ba de we Nya na gaa gwas de ta balti ndalti ten mas wul go ta ni atl datka so. **28** Ka sa'i gwe Nya palli mas wul ten ang ga Yen gwas wu, Yeni wo ta dan ten ang Nya, malgwe palli mas wul ten ang gwas wu ta Nyami dan de mas wul. **29** Kume majwe mash wu a tli daka mashkan ka sowu, majwe sa palisi baptismal ka lai ga majwe mash wu hwa? A kume majwe mash wu sa po tli daka mashkan ka sowu, yek laki yek sa pali baptismal mbalan ka lai gwasan ye? **30** Ama mi wo yek laki yek ma nama telti gaa ganan ka bomti mas cin ye? **31** Ani ten bi mashkan mas cin. Gem kan yilkeni jini, nak gwe a nama fot

ngetli nakii ka Almasihu Yesu Bagaa wu. **32** Kume a dlananni suuk wul me ka ban Apisa na zat mbadli ga mbalan go, yek ba mbi duk ye? Kume majwe mash wu a tli daka mashkan ka sogo, "Ma ngukan wul a ma tlani nak de ayo go ma mashan wu." **33** Ba malgon shelkii so, danti suuk byas mbalan a laki a mbalan lil ka. **34** Daamankii hwaabi tak zakan palti byas wul, nak de jon jwakan wo sa yis Nya sowu, a dlam nu ta nsha cikii. **35** Gon a mbalan kum gazi de, ni kan majwe mash wu a tli daka mashkan gwi? Wundal dli gwik sa tli na nali gwi? **36** Kadlan! Mas ilgne mbalan bak go se mashi a paa nda teti. **37** Kume ka bak alkama sogo zobsi ilgon go, ilgne ka bak wu ka te so, kume ka bak gwe alkama sogo zobsi ilgon wu, a te de zobsi ilgon. **38** Ama a Nya bal dli mas ilgne ma bakan nak gwe ta lami wu. Mas wundal wo a Nya balti dli gwasi. **39** Nu kan dli wo gaa de nam kan ni mas so, dli ga mbalan ni da, a dabba ni da, a ga yadl ni da, a ga kwes ni da. **40** Ka wul jwe Nya pali go, ga dlo nya ni da, a ga ten dii atli ni da. Ama nalti ga gwe ni dlo nya wu ni kak-kak, a nalti ga gwe ni ten dii atl wu ni kak-kak. **41** Nalti ga cin ni da, a ga lip ni da, a ga kyatlal ni da. Kyatlal mago kak-kak kan sani. **42** Nu kan tlit daka mashkan ga majwe mash wu ani. Sa lep dli ganan man mokit gan ka, ama a lak tli, a ilgne sa tli go a po mash so. **43** Asa lep dlii ka lashi nalti ama asa tlili na nalti. Asa bak dlii ka lashi nalti, asa tlili ka nalti. **44** Sa lepti de dli ga mbalan, ama asa tlili de dli ga Shishi. Dli ga mbalan ni da, a dli gwe a Shishi ga Nya bali wu ni da. Nak de dli ga mbalan ni da wu, nu kan dli ga Shishi mago ni da. **45** Nak gwe ni ga lishi ka gaba ga Nya wu, "Adamu mbalan ga cina wo man rai kan, ama Adamu ga kaali go Shishi man balti rai kan." **46** Ga Shishi ka tul cina so, mbalan kan. Kaal da mbalami yek Shishi tuli. **47** Mbalan ga cina wo na atl kan sa palti, a ga kushka kan. Ama mbalan ga na lop wo sut Nya kan ta yili. **48** Nak gwe mal ga atl ni wu, nu kan majwe ni de ga atl wu ni. Nak gwe mal ga nya wu ni wu, nu kan majwe ni de ga nya wu ni. **49** Nak gwe ma te malgwe sa palti na kushka wu, nu kan ma te malgwe yil sut Nya wu. **50** Han ta bo hwikii yilkeni jini, a pi ta dli ganan man hwulan suuk tlu gan mbi Nya boo so, nu kan dli man mokiti mago a mbi dli gwe ba a moki sowu so. **51** Bo katang keng ta bo hwikii ilgon gwe ni ga hwudali wu, mas jinan kan ma mashan so, ama mas jinan sa balli dli ganan. **52** Nak cit gwel kan sa balli dli ganan, na kumti hotti no ga kaali nak de sa hot nomi

wu. Apaa sa tlil majwe mash wu na dli gwe ba a moki sowu. Apaa sa balli dli ganan. **53** Ngetli kan tas balli dli ganan gwe a moki wu ta dan de gwe a moki sowu. Apaa dli gwe a moki wu dan de gwe a mash sowu. **54** Kume sa palli dli gwe a moki wu de gwe a po moki sowu, a man mashkan pal de gwe ba a mash sowu, apaa ilgwe ni ga lishi ka gaba ga Nya wu njikan gwe wule, "Sa sanga mashkan kawi, sa ci ban tenti wi." **55** "Ki mashkan ka cin ban ko, ilgwe aka tlo mbalan na nali wuk gwi?" (**Hadès g86**) **56** Byas wul wo yek de byas ikon man tlot ga balan. Mbati wo yek de ndalit ga byas wul, go yek de palti byas wul. **57** Ama ma pal hwol tuk na Nya nak de ta laki yek ma cin ban tumal Bagaa Yesu Almasihu wu. **58** Yilkeni jini ga lami, dlalan na ndalit ba ilgon hwotkii so. Balan gaa gwakan ten palti wul ga Nya i'e mas cin nak de ka yi si de ilgwe ka nama palti ka Bagaa Yesu go ten koo lu kan ni sowu.

16 Ningo ten ilgwe ka lishi ten bi zat ang gwe kaa zi-ang man kopti wu, palan ilgwe a hwi man kopti ga Galatiya de tas pali wu. **2** Cin ga cina ka multi de nitgi mas ta kokko zi ilgon ka ka ilgwe ata mbi wu, bak bat de se a tul paa a ka nda mooti so. **3** Kume a tul wu, ba shin majwe ka kansi de man gem wu de tas sul ilgwe kaa mwe wu na takarda tas tale Wurshelima. **4** Kume mbun de ta li wu, apaa a li suksi. **5** A kobi tu ka atl ga Makedoniya wu, ba tul malkii, nak de ba kobi tu ka atl ga Makedoniya wu. **6** Gon a dam malkii hal a la pakti ga watlan, ten de tak zini nini ang mas lu gwe ba li wu. **7** A lami de ta tuli a yenkii a zigaa so. A nama zat mbadl de ba lam multi sukkii de Bagaa Yesu lami wu. **8** Ama ningi ba dan a Apisa se gas Pentekos. **9** Nak de Nya buli bal tantu ga palti hwa wul a de ama man nget ilgwe ba pali wu wonti. **10** Kume Timoti tul malkii wu, kamanti ang lop lop nak de ti mago Bagaa Yesu kan ta nitma palti wul nak gwe a nama palti wu. **11** Ba gon gwakan mbulti so, lakanti tantu tas pal tet malanni na tamai mbadli, a nama batte palti gwasi suk naa yilkeni jwakan. **12** A ngem yilka ganan Apolos i'e tas li ban Korinti malkii suk naa yilkeni jon, ama nak ningi ta bo lam lat so, kume ta mbi ang lat wugo ta li. **13** Damman na kang gaa, dlalan na ndaliti ten ngasti gwakan ten Nya. Damman na ndali mbadli, dlalan ndali. **14** Palan mas wul ka lamti. **15** Yilkeni jini, ka yi si de man boo ga Sitipanus kade majwe dan de man kopti ga Yesu cina ka ban Akaya wu, yek sa bal gaa gwasan tas pali wul man kopti. **16** A nama ngemti

gwakan tak koban gaba ga majwe mas na majwe tla bomti ten palti wul suksi wu. **17** A kum tamti tulti ga ka Sitipanus suk Potunatus suk Akaikus, yek a yeni wule kik tuli. **18** Nak de sa lakant ten hwol tuk wu mas sukkii, wundal ga majwe mbun de ta mbalan nallasi. **19** Man kopti jwe ni ka atl ga Asiya wu mas nama gabet gwakan da. **20** Kaa Akila suk Pirisila suk man kopti jwe asa mogaa a daasi kawu nama gabet gwakan da i'e ka Bagaa Yesu. **21** Mas yilkeni jinan nama gabet gwakan. Gabe yilkeni na gabet mbokti ang ten lamti ka zok mbadli nak gwe mbun de ta man kopti pali wu. **22** Malgwe lam Bagaa sogo ta Bagaa palit bi gaa. Tuli, Bagaa! **23** Han ta alheri ga Bagaa Yesu dan sukkii. **24** A lamkii mas jwakan ka Almasihu Yesu. Amin.

2 Man Korinti

1 Ami Bulus yen shinti ga Almasihu tumal lamti ga

Nya suk Timoti yilka ganan mik lish gaba ge, Ma nikii ma lishti kii motgaa ga man kohti gwe ni ka ban Korinti wu, suk mas mbalan ji Nya jwe ni ma damtii ka atl ga Akaya wu. 2 Ta alheri suk multi mbadli gwe a Nya Buka ganan suk Bagaa ganan Almasihu Yesu bali wu dam sukkii. 3 Han ta nalti dam de ga Nya Buka ga Bagaa ganan Almasihu Yesu, tik de Buka man yenti gonti suk taasti mbadli ga mbalan ka ka mas wullu. 4 Tik nini de man taasti mbadli ka mas tlat bomti ganan, ten de tan taasan mbadli ji mas majwe sa nama tlat bomti wu ka, tumal taasti mbadli gwe ma mbi mal Nya wu. 5 Nak kangwe ma nama tlat wundal ga bomti gwe Yesu tla wu, nak gwisi kan ma mbi bal taasti mbadli ga Nya tumal Almasihu. 6 Ko de ma tla bomti wu, ai ten de ta damikii de ilgwe a taasikii mbadli suk ilgwe a laki akaa mbi kisti da wu kan. A kume sa taasini mbadli ka go ten de tak mbi taasti mbadli ka pak, kangwe kaa man dlot mbadli ka bomti gwe ma namma tlati wu. 7 Aba ma cel ka mbadli nakii so nak de ma yisi de nak kangwe kaq nama tlat bomti nak ganan wu, nu kan kaa mbi taasti mbadli gwe a Nya palini wu. 8 Yilkeni jini, a nama lamti tak yisi de ma nama tlat bomti ten kat atl ga Asiya. Ma tla bomti i'e yek bomti ngwe ta man netgi ganan hal yek ma zi ka mbadli ganan de ma po pi so. 9 Gem, ma kumi ka mbadli ganan wule mashkan ka bali, nak majwe sa bal bi wi de sa tlosi kawu. Ama nak gwisi pi kangwe ma po ngassanni ten manti wul ga gaa ganan sowu, ama tan ngasanni ten Nya, ti de man pallat ji majwe mash wu kaami wu. 10 Nya yillani tot daka byas bomti man laki mashkan gwisi ka, ama yisi de taya kisanii. Tenti kan ma zan mbadli ganan tasngusi kisti ganan. 11 Ngusini ngemti Nya ne. Mbalan wonti a pal hwol tuk na Nya ten bi ganan suk hwa wul jwe ma mbi ten ndakti ga ngemti Nya gwe mbalan wonti pali wu. 12 Bot netgi ganan wo yek de mbadli ganan balni de ma pal damtii cilti na gem na mbadli de nam ten dii atl na gwe Nya lami wu. Ma pali na gwisu tumal alheri ga Nya ba de we tumal botlkan yisti wul ga dii atl so. 13 Ma lishikii ilgwe kaa man dlamti akaa yis gaami mas wu. 14 Nak de ningko kaq nak yis gaami wu, a nama zat mbadli de kaa lak yis gaami mas, kangwe de gas gwe Bagaa Yesu a pal go kaa bo netgi nama naq kangwe ma bo netgi naqii. 15 Nak de ndali gahwulan ni ni da ten gaba gami

wu, yek laki yek a lami de ta sak yenkii tak mbi hwa wul asami na de lop ga tulti gi da. 16 A nama lamti ta kobi tu malkii de a ba li Makedoniya wu, a po kobi tu malkii da de a ba pal tet wu. A kaa zi-ang, de a ba pal atl gi Yehudiya wu. 17 Kaa daman gwa we a zi mbadli gi ka lu de nam ten bi tulti gi sa? Ko kaa ba yeni go naq mbalan ji dii atl kan a pal bi tulti gini, yek a wule, "Yii, ba tuli." Sogo "Wowo ba tul so?" 18 Ama naq de Nya wo man njikan gaba gwas kawu. Mi ma wu gaba gwe ma nikii ma hwiti go, ba de "Yii," a lak dam de "Wowo," ka so. 19 Nak de Yen ga Nya Almasihu Yesu gwe de, na ami suk Silas suk Timoti de ma hwikii gaba tenti go man wulti de "Yii," Sogo "Wowo," ka sowu. Ti wo dlip "Yii," kan. 20 Nak de tumal Almasihu Yesu kan Nya njikan mas wul jwe ta dlalli gaba dani wu, tumalti kan am a wule, "Amin," tan tas shin ga Nya. 21 A Nya ka laki yek namai naqii yek ma man dlalti na ndalti ten kohti ga Almasihu, nak de tik botlanni, 22 yek ta lakini ilgwe a mbok ang de mi wo mbalan jwas kan wu. Yek ta lak Shishi gwas ka mbadli ganan gwe nama mbokti ang de ilgwe a pi a cina go gem kan wu. 23 Nya ka yis ilgwe laki yek ba po pal te ban Korinti ka sowu, a ilgwe laki go yek de ba lak mbagliki diqalti gaa kan. 24 Ba de we ma zikii palti wul netgli ten de kaa bal de majwe ngassi ten Nya wu so, ma nama palti wul gaa de nam sukkii tak palan hwol tuk da nak de kaa dlal na ndalti ten ngasti gwakan ten Nya wu.

2 Yek laki yek a zi ka mbadli gi de, ba po tul malkii a

lakkii ten palti duu tuk so. 2 Kume a lakkii ten palti duu tuk go, wok ka lakan ten palti hwol tuk wo? kii de a lakkii ten palti duu tukisi wu ka sa? 3 Ilgwe laki yek a lish gaba gwe a lishi ga cina wugo yek de kume a tul wu, ba kii de mbun de tak lakamni nini ten palti hwol tuk wu lakan ten palti duu tuk so. Nak de a yisi ma ya palan hwol tuki mi sukkii mas wu. 4 De a lishikii go a nima tlat bomti, a nama duu tuk i'e, na lwu ka gwel gini. A ba de ta lakkii tak palan duu tuk ka so ama tak yisan kangwe a lamkii i'e wu. 5 Kume malgon pal wul duu tuk wu, ami kan ta pali so ama ai mas jinan kan ta palini. A nama dlamti nu ba de ta cikii dlelgapcan ka so. 6 Nolti gwe ta tla ka ang ga mbalan wonti ka kii wu kumit wi. 7 Ningko taasan byas ilgwe ta palikii wu da mbadli jwakan ka, akaa taasit mbadli ka. Bak zakantti ta duu tuk man netgi gwas so. 8 Kume nuk'wu, a nama ngemti gwakan tak mbokiti ang de kaa lamti i'e. 9 Ilgwe po laki yek a lishikii gabe go yek

de ta yeni ko kaa kobən ilgwe a hwikii wu dlip. 10 Mas malgwe kaa taasit byas wul kə go, a taasit kə wi pak. A mas byas wul gwe a taasi kə go de hal ilgwe a taasi ka ni də wu, ten bi gwakən kən tumal Almasihu, 11 kangwe shedan a man gillat gwakən kə sowu, nak de ma yisan botlkən gwas wu. 12 De a li bən Turawas ta dlam gaña mən tamti ten Almasihu kəli wu, yek Bagaa 6uli tantu dlamti gaña. 13 Ko de ili hwotan i'e nak de a mbi yilka gi Titus kəli sowu. Yek laki yek a pallisi bi yek a li bən Makedoniya. 14 Ama a nəma pəlti hwol tuk nə Nya, ti de atə kobi nəmi amə cin bən kə mas wul tumal Almasihu wu. Tik nima kopti nəmi tan tala təmi gaña ten Almasihu ko a ako nak turare mən təmi wusən gwe a ngashlu wu. 15 Dəmti ganən wo nak turare mən təmi wusən gwe Almasihu taki Nya kən ni. Gwe a təmi wusəmi matl dənkə majwe sə ba kissi ju suk majwe sə ni ten tantu ga lilti kə ju. 16 Majwe sə ni ten tantu ga lilti kə ju, sə ba kum təmi wusəmi go nak wusən gwe a tuli mbəshkan wu kən. A mal majwe sə ba kisi go təmi wusən gami wo wusən ga mbadl kən gwe a bəl mbadl mbañan wu. A bə malgon a man kanti dibañti ga pəlti wul nak gwisi so. 17 Mi wo nak majwe asə dlam gaña ga Nya ten de təs mbi ilgon wu kən mənən so. Ama nak de Nya kə shinən wu, yek laki yek ma nəmma dlamti gaña gwasi na gem a cina datka kə dəmti ganən de mən pəlti wul ga Almasihu.

3 Ma ba nda təsti gaa ganən ma? Kaa nəma lamti de tas lish gaña gwe a mbok ang tenni malkii sogo gwe a mbok ang tenkii malənni wu nwa? 2 Kii gaa gwakan kik de lishti gaña ganən, gwe sə lishi ten mbadl ganən wu, tə ko wokko dlamti tas yisi də wu. 3 Kaa mbok ang de kii wo lishti gaña ga Almasihu kən, gwe sə lishi tu ten pəlti wul gwe ma pəli wu. Ama bə de nə wul lishti kən sə lishi so, sə lishi nə Shishi ga Nya gwe ni mbadl wu bə de we ten ye gwe asə pal lishti dəni wu so. 4 Ma dlam nak gwisi nak de ndallı gahwulan nini da a cina ga Nya tumal Almasihu wu. 5 Ilgwe ma pəli go nə manti pəlti wul ga gaa ganən kə so, ama Nya kə bəlni manti pəlti wul nak gwisi. 6 Tik laki yek ma dəm de mən pəlti wul ji pyal dlallat gaña, bə de tumal mbət gaña gwe sə lishi wu so, ama tumal Shishi ga Nya. Nak de a mbət gaña gwe sə lishi tulli mashkan ama a Shishi bəl mbadl wu. 7 Nak de mbət gaña ga Musa gwe sə lishi ten ye tulli cilti ga nalti ga Nya, hal yek bə mən Yisiraila po man yenti cina gwel ga Musa so, ko de a cilti gwisi gil kə wu. Nak de cilti

ga cina gwel ga Musa wo mən pəlti ka kəwu, 8 cilti ga nalti ga Shishi ga Nya de a pəl wullu a nal man gwisi sa? 9 Kume ilgwe a lak mashkan go mən nalti kəwu, ilgwe a tulli dəmti de mən pəlti wul ndakce a cina ga Nya wu nallan mani! 10 Kume ma kusən gus dlallat gaña suk pyal dlallat gaña go ma yisi de gusisi gwe de tek go mən nalti kəwu, ningo nalti poyit so nak de sə cingalti ten pyali gwe nal mani wu. 11 Nak de ilgwe a cilti gwas pakı wu tul nə nalti wu, ni kən nalti ga cilti ga ilgwe ba a pakı sowu a ni gwi? 12 Nak de wundal ga zət mbadl gan nini də wu, yek laki yek gahwulan ndalini. 13 Mi wo nak Musa kən ma nən so, de atə yitla cina gwel gwas ka nə lukəl, kangwe bə mən Yisiraila a man yenti cilti ga nalti mən pəktisi kə sowu. 14 Ama yek mbadl gwasan kangan ka. A hal ase a ilgon yitla gwel mbadl ka bəsa yis gem gwe ni kə gus mbət gaña wu so de sə dlam wu. Gwisi nəma mbokti ang de hal ase sə bo kamisi ilgwisi kə so, nak de tumal Almasihu nə ngus kən asə man kanti ili kəwu. 15 A ilgwisi laki bəsa yis gaa ga mbət gaña ga Musa so, hal ase kume sə ba dlamisi wu. 16 Ama kume mbañan ballat tet mal Bagaa wu asə yillit ka. 17 Bagaa kəde Shishi gwisi, a lu gwe a Shishi ni go bə mbañan a dəm de zhel so. 18 A mi de sə yitleni gwel kə sowu, ma nəmma mbokti ang ten cilti ga nalti gwasi nak boka. Asə nəma ballat ganən tən palan nəkti. A ballat gami de sə ni nima pəlti wu nəma mbəltidli nə cilti nalti tumal Bagaa ti de Shishi wu.

4 Nak de tumal yenti gonti ga Nya kən sə bələnni pəlti ilgan wu, ma celən kə mbadl so. 2 Ma po ngusi hwunti ka amə palan byas wul so, nak de wundal ga wul jwisi wo wul nsha kəwu. Baa ze ganən nə shelti lali sogo shelti mbañan nə gaña ga Nya. Ama mə nima dlamti gem tə ko wokko kumi, tə mbañan mas yis pəlti gem ganən a cina ga Nya kə mbadl gwasi. 3 Kume gaña mən tamti gwe ma dlam wu ni malgon ga hwudali go, ai majwe ni ten tantu giliti ju kən. 4 Sa bəl gem na gaña mən tamti so, nak de Shedan de a man dii atl ge ngusit atl wu yitlesi gwel mbadl kəwu. Ta laki yek basə man yenti cilti gwe ni kə təmi gaña mən cilti ga Almasihu wu so. Ti de tik de mən tet də Nya tas cillası də wu. (aiōn g165) 5 A ten Almasihu Yesu kən ma dlam gaña bə de ten gaa ganən so. A mi wo zhel jwakən kən tumal Yesu. 6 Nak de Nya dlam de, “Hən tə cilti cilli dəmshal ka.” Tik lak cilti gwas ten cilti kə mbadl jinən. Tə cilti cilli mbañan tas yis nalti ga Nya tu ten cina gwel ga Almasihu. 7 Ningo mi wo nak

cikda atl gwe wul ang ni gifis wu kān mā nanni, tān mbokan ang de Nya kāfē mān manti wul mas bā de we mi so. 8 Mā nāma tlat bomti ko tet tu ko. Mas nā nu bāma nakān nā pali wuli so. Kā sa'i jon wo ama celān ka mbadli, mas nā nu bāma zakān zāt mbadli so. 9 A mbalān cini dlelengapcan, ama Nya wo bāta zakānni so. Kā sa'i jon wo asā desānni atli ama bāma māshān kā so. 10 Amā nān ten bi māshkān mas cin nak ga Yesu wu, ten de tā mbok ang ten kangwe Yesu dam wu kā dāmti ganan wu. 11 Ma nāmma dāmti ten bi māshkān kā mas dāmti ganān ten dii atli ten bi ga Yesu. Kangwe mbalān a yen dāmti gwas ka dli ganan mān māshkān wu da. 12 Yek laki yek mā nān ten bi māshkān tāk mbi mbadli. 13 Ni ga lishi kā gāba ga Nya de, "A nāma dāmti gāba, nāk de a ngasan tenki wu." Nāk de Shishi ngasti de nām kā nini dā wu, yek laki yek mā nāmma dāmti gāba nāk de mā balān gem wu. 14 Nāk de mā yisi de malgwe palli Bagaa Yesu kaami a tīlānni sukkii, ata tullānni a cina datka sukkii wu. 15 Mas wul jimi pi go ten de tāk mbi wul da kān, ten de tā mbalān wonti yen mbāltidli ga alheri ga Nya asā mābal pālti hwol tuk nāti wu kān a shin gwas po mbi nālti da. 16 Nu kā laki yek bāma celān kā mbadli so. Ko de dli ganān nāma līlti kāwū, shishi ganān nāma pālti pyali ko a gasi. 17 Nāk de nak bomti gan de mā nāmma tlati wu, a tlā so ama yek ka tullini bal nālti gwe bā a cingāldli so a bā a paki sowu. (aiōnios g166) 18 Nu kā laki yek mā zi mbadli ten wul jwe mā bo yeni sowu, bā de ten wul jwe mā nāma yenti wu so. Nāk de wul jwe mā nāmma yenti a paki ka njet de, ama wul jwe bāma manān yenti sowu a paki so. (aiōnios g166)

5 Mā yisi de kume sā jek bii mee gan de mā nāmma dāmti gifis kāwū, bii gwe yek de dli gan de nini da ten dii atl wu, Nya nā gaa gwas ka pālini lubii to nya ka. Lubii gwe bā mbalān kā kin so a ni da ko a gasi wu. (aiōnios g166) 2 Ningo mā nāmma citi kā dli i'e ten lamti de tān mbi dli gwe sa lakini to nya kāwū gwe sa yitlani ka nā nali wu, 3 a kume sā yitlani ka nā nali wu, sa mbini koo dlisi so. 4 Nāk de mā yi ma dāmti kā dli gan gwe ni nāk bii mee go mā nāmma citi kā dli yek hwotānni nā ngapti gwasi. Bā de we nākkān mā nāma lamti tā hwulni nā dli ga dii atl gan kā so, ama mā lami de tā yitlani nā dlisi ga to nyami kāwū, ten de tā ilgwe de bā a māsh sowu yitla ilgwe a māsh wu ka mas. 5 Nya nā gaa gwas lak wundal ga ballāt gami de ma ballānni wu, Tā balānni Shishi gwasi tān yisan

gem ten bi wul jwe a pi a cina wu. 6 Nu kā laki yek mā manān dlālti nā ndāli gahwulān yek mā yisi de kume mā yi nā dli ga dii atl gan go, mā yi dlēnti suk boo ganan gwe ni to mal Bagaa kā wu. 7 Dāmti ga ngasti ten Nya kān mā nāmma pālti, bā de we dāmti ga ilgwe amā yeni nā gwellu so. 8 Ndāli gahwulān nini dā mā lami de tān hwulān nā dli gan mani tān tok dāman to nya ka mal Bagaa. 9 Ama ilgwe mbun mani go yek Nya kum tāmti ganān i'e, na tān yima dāmti ten dii atli na tān balān to nya ka. 10 Nak de ngetli kān tān dlālan a jinān ga gobdlan kisti gāba ga Almasihu mas jinān, tas kisini gāba wu. Asā bāl ko wokko ilgwe dalti ten wul jwe tā pāli atā yima dāmti kā dli wu, nā hwabi nā byasi. 11 Nak de mā bānti Bagaa wu, yek laki yek mā nāma dlot ganān tān lakan mbalān tas li tet mālti. Nya yisan ni mas jinān a nāma daamti de kā yis gwisi kā mbadli gwakān. 12 A bā de we mā nāma lamti tān tas gaa ganān a malkii kā so, ama mā nāma lamti tān hwikii hwa ilgwe a lakkii ten bot ngetli nāmi wu. A kā mani ballāt majwe nāma bot ngetli nā ilgwe nisi dā wu kā lal ga pāt gwasān wu. 13 Mi wo bā mān boli kān nāk gwe mbalān nāma dāmti wu so. A kume mā nāma pālti wul nāk mān boli ma wu, mā nāma pālti nāk gwisi de tān bal nālti Nya da kān. A hal de nā ceti gaa ganān kān mani go, to mā pāli nu ten de tak mbi wul da kān. 14 Lamti ga Almasihu kā dobānni nāk de mā yisi de mbalān de nām māsh kā lal ga mbalān mas wu. Nāk gwisi kā laki de ningō mas mbalān māsh sukti. 15 Tā māshi kā lal ga mbalān mas, ten de bā majwe yi kaami ju po pāl dāmti ga gaa gwasān a cina so. Ama tas dām de mbalān ji malgwe māshi ten bi gwasān, yek sā pallāt kaami ten bi gwasān wu. 16 Ningō bāma po yen mālgon nāk kangwe a dii atl ge pāli so. Ko de tek go mā yēnān Almasihu nāk kangwe a mān dli atl yenti wu, ama ningō mā po yēnānti nu so. 17 Yek laki de kume mbalān ni de ga Almasihu go tā pal de pyal mbalān wi. Gus wul gwas po yī so mas, ko yek ke gwas bāl pyali. 18 Mas wul jwisi wo Nya kā pāli, ti de tā lakan dlo ganān sukti tumal Almasihu wu, a tik balānni pālti wul ga lakan dlo ga mbalān sukti. 19 Gāba gwe mā dām go, yek de Nya nāma lakan dlo gwas sukti mas mbalān tumal Almasihu. Ni go tā po yima dāmti byas wul jwe sā pāli wu tensi so, yek tā balānni pālti wul ga lakan dlo jwasān sukti. 20 Nuk go, mi wo mik de gwel ga Almasihu kā mbalān. A nāk wule Nya kā nāma gāba nā gaa gwas tumalānni. Nā shin ga Almasihu mā nāma ngemti gwakān de,

tak lakan dlo gwakan suk Nya. 21 Almasihu de ta po taba palti byas wul sowu ama yek Nya pallat de sadaka ga byas wul, ten de tan daman de man palti wul ndakce mal Nya tumal Almasihu.

6 Nak de mi wo man palti wul suk Nya kawu, ma nama ngemti gwakan kii de ka mbi alheri gwas wu, de bak pallan alherisi de wul ga ten koo lu so. 2 Bo kuman ilgwe Nya dlam wu de, “Ka sa'i alheri gi wo, yek a katikii kang, ka sa'i kisti, yek zi-ang.” Katang kang, nak ninge kade sa'i alheri ga Nya, A ase kade cin kisti. 3 Ma dami malgon de wul kotti asan so, ten de ba malgon dopni na byas ilgon so ka pal wul ganan. 4 Ka mas wul jwe ma pali go ma mbok ang de mi wo majwe asa pali Nya wul na gem wu kan. Ma dlo mbadl ka tlat bomti suk ka citi ka dli suk ka duu bomti damti ga dii atli. 5 Sa boni yek sa leni ka, sa kumini cwo ka dlanti. Sa lakni ten palti wul se nak man neti ganan hal yek bama nde yembal dari so, yek kuzan tloni a ba ilga nguki ni ni da so. 6 Ama tumal zok mbadli, suk yisti wul gwe nini da wu, suk mati suk palti hwa wul mballan yek ma mbok ang de mi wo man palti wul ji Nya kan tumal Shishi gwas suk lamti ga gem. 7 Na gaba ga gem gwe ma dlam wu, suk ndalti ga Nya. Ma nama palti wul ndakce nak wule wul dlanti kan dankang jinan ka. 8 A mballan balanni nalti, asa pallan de majwe sa ni ten bi ilgon sowu, asa tasanni asa dlam gaba lilti shin ka tenanni. A mballan pallani de man shelti lali mas na nu, mi wo ma nama ta dlamtii gem. 9 Nak wule naakkun sa yisanne so, ama sa yisanne i'e. Nak wule majwe sa ni ten bi mashkan wu kan, ama ma nan kaami. Sa ta bot ganan ama sa tloni so. 10 Ama yek ka tlat bomti ganan yek pal hwol tuki. Nak wule ilgon ka nini da so, ama wul wo mas ganan kan. 11 Kii man Korinti, ma hwudalikii ilgon so, ama ma mbokikii ang de ma lamkii i'e. 12 Mik nge lamti gwakan so so ca, kik nge lamti ganan. 13 A nikii ma hwit gaba gan nak gwe a aba hwi gaba mil jwas wu. Kii mago mbokinii ang ten lamti gwakan nak gwe ma lamkii wu. 14 Bak daman de nam suk majwe ba man kopti ka sowu so. Da nii kan man palti wul ndakce wu a man damti suk man palti byas wul gwi? Sogo yek mo cilti suk damshal ye? 15 Almasihu a ni de yelen suk Shedan nwa? Sogo yek mo man kopti suk malgwe ba man kopti ka sowu ye? 16 Yek mo lubii ga Nya su bii waal ye? Mi co lubii ga Nya gwe ni kaami wu kan. Nak gwe Nya dlam wu, de ta wule, “Bak dam suksi, a li suksi, ba

dam de Nya gwasan asa dam de mballan jini.” 17 “Ke nuk'wu yilan tet dakis ka, hwulankii suksi, Bagaa ka dlam nak gwisi.” “Bak tanan wul man daskan so, apaa a wulikii dem na tulti.” 18 “Ba damikii de aba, akaa dam de mil jini ji mani suk ji modli, Bagaa Bal Kakshe ka dlam nak gwisi.”

7 Yelan ji lami jini, nak de sa dlallini gaba nak gan go, ma yillan gaa ganan daka mas daskan gwe a man dukanti dli ganan sogo shishi jinan wu ka. Ta damti ganan ni ka cilti i'e ka banti ga Nya. 2 Mbokinii ang de ka lamni. Ai bama pali gon gwakan byas wul so, bama lil gon gwakan ka so, a bama te gon gwakan gazi so. 3 A dlam nak gwisi ta zikii duu gaa so ama nak gwe a hwikii wu, ilgon a te ka dlo ganan sukkii a zak lamti gwakan so, na tan yi kaami na tan mashi. 4 Ndali gahwulan ni da tenkii i'e, a nama bot neti nakii. Mbadl gi cel nakii so, mas na bomti ma nama tlati wu a nama na palti hwol tuk i'e. 5 Ma mbi shukti so de ma li Makedoniya wu, ko tu ko kan ma ballanni ko asa palni. Sa ni nima ngotbi a debal a banti ka cini a gip boo wu. 6 Ama yek Nya de ata ndlalli gahwulan majwe yilli mbadl kawu, dlallini gahwulan tumal tulti ga Titus. 7 Ba de tulti gwas na ngus ka laki so, ama suk kangwe ka ndallit gahwulan wu. Ta hwini kangwe kaa nama kuzan yenti gi wu, suk kangwe kaa pal duu tuk na ilgwe pi wu suk kangwe kaa dal gal yek ka pi kaal wu. Nak gwisi ka laki yek a nama hwol tuk nakii i'e. 8 Kume lishti takarda gan lilikii mbadl ma wu, ami wo lili mbadl so. Tek go mbadl gi lili ten de lishtisi lilikii mbadli ama lilti mbadl gwakami wo ga nak njet damti kan. 9 Ama nak ningi a nima palti hwol tuki. Ko de lilti mbadl gwe a lilikii wu tamid a sowu, ama ai lilti mbadl gwakan lakankii ten cit atl gaa wi. Lilti mbadl gwakami wo lamti ga Nya kan, nuk laki yek bama palikii byas ilgon so. 10 Lilti mbadl gwe a Nya zaki a mbi mballan wu tullikii wu. Yekgu, lakkii ten kuzan palti hwa wul, yek lakkii ten mbokti ang ten byas wul gwe ka pali wu wi. Yek lakkii ten lilti mbadli, yek banti cikii. Yek lakkii ten zat mbadli yek ka dlokii. Yek laki yek kaa lakan damti gwakan, kangwe kaa man palti wundal ga nolti gwe ndali de tak pali wu. Ten gaba gan go gem kan kaa mbok ang de kaa pal

byas ilgon so. **12** Ką lishti gwe a lishikii tek go, małgwe päl byas wullu, sogo małgwe sa pälit byas wul hwotan so. Ama ką lishtisi wo a hwikii de Nya yis kangwe a kąa kumini bi wu. **13** Nu ką laki yek gahwulan ndalini nakii. Kaal da ndali gahwulami de nini da go, yek ma pal hwol tuk i'e de ma yen kangwe Titus nama palti hwol tuk wu. Nak de kąa ndallit gahwulan mas jwakan wu. **14** Ko de a hwit de a nama bot netgl nakii mago, ai bakał lakanni nini ką nsha so. Ama nak gwe de mas wul jwe ma dlam go gem kawu, nu kan mas gała bot netgl jwe ma dlam Titus tenkii wu mago gem kan. **15** A lamti gwe Titus nima lamti gwakan wu ngusi mbaltidli i'e de ta daamti ten kumti bi gwakan mas jwakan suk kangwe kąa balti nalti de kanti de mandaki gwakan. **16** A nama palti hwol tuki, nak de ningi ndalli gahwulan ni da tenkii i'e wu.

8 Ningo yilkeni jinan, ma lami tak yisan ilgwe alheri ga Nya laki yek mot ga man kohti jwe ni atl ga Makedoniya ju pali wu. **2** Nak de sa ci ką dli i'e tumal bomti sa mbi gaa gwasan gib wu. Ama yek sa pal hwol tuki i'e hal yek palti hwol tukisi laksi ten balti wul wonti mbalan, ko de si wo ilgon nisi da so wu. **3** A yisi sa lami tas bali kangwe sa man balti wu, ama hal yek bali kangwe man netgl gwasan wu. Sa bali na lamti gwasan ba de netgl kąn sa zisi so. **4** Sa ngemni de tan balsi lu ne, de si mago sa bal wul tas zi-ang mbalan ji Nya jwe sa ni a ką atl ga Yehudiya wu. **5** Yek sa bal wuli man kangwe ma dam gwe we sa man balti wu! Yek sa nde na balti gaa gwasan Nya Bagaa, kaal da palti nak gwisi wo yek sa balmi gaa gwasan nak gwe Nya lami wu. **6** Yek laki yek ma ngem Titus de tas ci cina na mot wul jwe kąa nama balti na mbadl de nam wu, nak de tik lak zhila mot wuli wu. **7** Kik de maji cina ten wul mas. Kąa ni cina ten ngasti ten Almasihu suk ten manti gała, suk ten yisti gem suk ką lamti de ta pali wul Nya suk ką lamti gwe kąa ni nima palini wu. Yek laki yek ma nama lamti tak cin cina na wundal ga balti wul na mbadl de nam gami. **8** Netgl kąn a nikii ma zati tak bali so, ama a nikii ma mbokti ang ten kangwe majon dlosi wu. A nak gwisi ka mbok ang ten wundal ga lamti gwe nikii da wu. **9** Kąa yis alheri ga Bagaa ganan Yesu Almasihu, ko de wul nidda wu, ama yek ta palli gaa gwas de man lašhi wul ten bi gwakan. Kangwe kaa dam de man wul mal Nya tumal lašhi wul gwas wu. **10** Ningo ilgwe ba hwikii go yek de, a mbun mani de kume kaa pak palti ilgwe kąa lak

zhila palti ayokge wu nak de kąa bal wul a ba malgon ką zikii balti so kik lak gaa gwakan ten palti nak gwisi mani. **11** Ni go pakan palti ili na wundal ga mbadl gwe ką lak zhila palti da wu, pali kangwe kaa man palti. **12** Kume mbadl balti wul nikii da go, Nya a kum tamti ga balti wul gwakan, de bali ten ndalti gwakan wu. Nya lami de tak balał wul kangwe man netgl gwakan wu so. **13** Ba de we lamti gi kade ta bal majon wul gwe diſal so wu a kii wo balał wul man diſalti ką so. Ama mbun de ta hwul palti ilgan ndakce ni go zisi ang nak tantu zat ang nikii da wu. A kii mago gasi gwe ilgon nikii da so yek nisi da wu asa zi-ang na nu kan wok yek ke a dam ndakce. **14** Ama nak de ningi wul nikii da nal wu, kaa mani balti majwe ba nisi da sowu tak zisi ang ne. Kii mago gasi gwe wuli nikii da so, yek nisi da wu asa po balał kaa ne. Na nu kan kaa palti wul gwakan ani ndakce. **15** Nak gwisi kan ni ga lishi ką gała Nya de, "Małgwe mo wul wonti go, wul wontit hwo so, a malgwe mo wul njet go nit njet hwo so." **16** Ma pal hwol tuk na Nya kangwe ta laki yek Titus lamkii zat ang nak kangwe a lami de ta pali wu. **17** Ba de we ndakti kan Titus ndaki de ta li malkii kangwe ma ngemti de tas li wu kawei so, ama ti mago nit ką mbadl de ta li malki. **18** A yekgu ma shin ga yilka ganan wu sukti malkii. Małgwe pal shin mal motgaa ga man kohti ten dlamtı gała man tamti ga Yesu wu. **19** Ban na nak gwisi wo, motgaa ga man kohti botlti de tas ngusi lat sukti ten bi palti wul alheri gan de ma nama palti ta shin Bagaa mbi nalti wu. Palti nak gwisi a mbok ang de ma lamkii zat ang. **20** Ai bama lami de ta malgon zini byas ilgon gaa, ten kangwe ma nama palti wul na wul jin de motgaa man kohti me na mbadl de nam wu so. **21** Lamti ganan wo yek de tan pal ilgwe ni ndakce wu na a cina ga Nya suk a cina ga mbalan. **22** Ama nima shinti ga yilka ganan suksi, małgwe ma yisti de ti wo man zat ang mbalan kade ti wu. A nak de ndali gahwulan nit da tenkii wu yek laki yek ta nama lamti tas mbalikii zat ang i'e da. **23** Titus wo yelən palti wul gi kąn ma nama palti ilgan ten bi gwakan. Naa yilkeni jinan jwe ni sukti go, mot ga man kohti kąa shinsi, a ilgwe asa pali wu bal shin ga Almasihu nalti. **24** Nuk go mbokisi ang ten lamti gwe kąa lamsi wu, ta mot ga man kohti de sa shinsi ju kum ilgwe kąa pali wu, nak gwisi a mbokisi ang de mot netgl gwe ma bo netgl nakii go gem kąn.

9 Ni ngetli de ta lishikii gaſa ten bi zat ang mbaļan ji Nya so. **2** Nak de a yis kangwe a kaa lami zat ang mbaļan wu, a yekgu a bo ngetl načkii mal man ban Makedoniya. A dlamisi de, “Kii man Akaya wo kaa lami de tak balan wul tun ayokge.” Han ta hwikii lamti balti wul gwe kaa pali wu, ka lak wonti kasi ten ngot wul jwe sa balti wul. **3** Yekgu aba po shin yilkeni jinan malkii, kangwe bot getl ganan načkii ten bi balti wul a ni gaſa ga bi sowu. Ama tak damań na kang gaa načk kangwe a dlam de kaa pali wu. **4** Kume a tul suk man kopti jon tet Makedoniya go, ba tul a mbikii wuzali so. Kume ma mbikii nu go nsha a cinni i'e načk de a bo ngetl načkii wu, a ba ami na ngwe kan nsha a cin so ama mas sukkii. **5** Nak gwisi kaa laki yek a ngem yilkeni jinan jimi de, tas li malkii cina da ni, tas sak mo wul jwe kaa dlalli gaſa de kaa bali wu. Kangwe wuli ani ga mee kaa lu de nam de a tul wu, palti načk gwisi a mbok ang de na tamii mbadl kaa bali ba de ngetli kan zikii so. **6** Damankii de “Man zhin gwe bāk wul njet go ta mbi wul njet, a małgwe bāk nal go, ta mbi nal.” **7** Ta ko wokko bali kangwe mbadl gwas lami wu, ba de ta małgon bali na lilit mbadli sogo ngetli so. “Nya lam małgwe ata bāl wul na tamii mbadl wu.” **8** Nya a manikii balti hwa wul i'e man kangwe kaa lami wu, tak mbi ilgwe kaa tamikii da wu ko a gasi, kangwe kaa pali hwa wul mbaļan wu. **9** Nak gwe gaſa ga Nya dlam wu de, “A ta bāl wul majwe ba wul nisi da sowu bata nge dani so Ti wo bata zak palti ndakce so.” (aiōn g165) **10** Nya kade man balti man bakti zhin wundal gwe ata bāk wu, a tik nit de man balti ilga nguki. Nya a bālkii wundal gwe kaa bāk wu, ata laki a ilgwe kaa bāk wu nali. Nak gwisi ka laki a balti wul gwakan gwe a kaa pali na tamii mbadl wu mbaļikii hwa wul ga alheri. **11** Nya a bālkii hwa wul ka mas palti wul gwakan ko a gasi, kangwe kaa dam de mbaļan man balti wul na tamii mbadl ko gasi wu. Nak gwisi ka laki a mbaļan pal hwol tuk na Nya ten balti wul gwakan gwe kaa shinlu na nali tumalni wu. **12** Pali wul alheri gan de kaa nama pali go, zat ang mbaļan ji Nya kan tokte so, ama hal a lak mbaļan ten palti hwol tuk na Nya. **13** Tumal ilgami de kaa pali wu kan kaa mboki ang man kopti ten gaa gwakan. A ninga sa tas Nya ten kangwe kaa kop gaſa man tamti ga Almasihu wu, suk kangwe kaa bāl wul gwakan tak zi-ang naa mbaļan bāka nge dani sowu. **14** Ninga sa ngemti Nya, asa nama daamti mbadl gwakan i'e, ten alheri gwe man ngetl ga daamti ga mbaļan de Nya pałikii wu. **15**

Tan palan hwol tuk na Nya ten bi balti wul gan de ta balanni wu, gwe hal mbaļan a man gaſa dani sowu.

10 Ami Bulus a nama ngemti gwakan ami de asa mbe de “man sauki ga,” de ani malkii wu, ama “man ngapti mbaļan,” a de ani sukkii sowu. Ten bi pallat gaa de wule ilgon kaa so suk lašhi gaſa ga Almasihu. **2** A nama ngemti gwakan bāk lakanni nini ta ngabikii so, de a tul malkii wu. Nak de gon a ngabi majwe sa nama wulti de ma nama daamti nak man dii atl wu. **3** Ko de ma damań ten dii atl pali wu, ama bāma palan dlanti načk kangwe a man dii atl pali wu so. **4** Nak de wul dlanti jinan wo wudali ji dii atl gan kaa so, ama wudali jwe ndalii ga Nya ni dani ju kan, na nali kan ama jek ndalii lu ji daamti ga mbadl ga mbaļan ka. **5** Ma nama manti ngetl ga dlakti gaſa, ma nama jekti mas ilgwe a laki a ba mbaļan a yis Nya sowu, a ma nama lakti ga daamti ga ko wok ko ten damań de zhel a ta kumi bi Almasihu. **6** Ma mbuki tan matl mas majwe bāsa kop ilgwe Almasihu dlam sowu, de hal kaa nama kopti mas ilgwe ta dlam wu. **7** Ili načk ga wudali so ca, małgwe wuli de ti wo mbaļan ga Almasihu kāde ti wu, tas daamti i'e da. Tas daamti de mi mago mbaļan ji Almasihu kan. **8** Ko de gon a nima bot ngetli na ndalii gwe Bagaa bālni de ta nallakii wu, gwe ba de we ta likii kaa sowu, ai a palan ilgwe a laki a nsha cin wu so. **9** Bāk damań go we a nama lamti de ta lakikii banti kaa dli na lishti takarda jin so. **10** Nak de naami jwakan nama wuli de “Lishti takarda jwas wo, man diſalti kan, ata ngabi mbaļan a gibī. Ama kume ta bāl sukmi go ba gaſa gwas a ndal so, a ba ta dlam ilgwe ni ten bi ilgon wu so.” **11** Ta wundal ji majwisi yisi de, ilgwe a ma dlamikii de ma ni sukkii wu ni kak-kak suk ilgwe ma dlamikii kaa lishti ju so. **12** Wok de mi wo, yek ka laki a ma cugaa ten dli ganan ye? Sogo a ma cugaa ganan suk majwe de sa ba yen gaa gwasan go wule sa manan naa mbaļan wu ye? Wudal ji maju wo asa cingal gaa gwasan na gaa gwasan asa ngusi bodlalii gaa jwasan ten de sa nda kak-kak suk yilkeni gwasan. Palti načk gwisi wo kađlan kan. **13** Mi wo ma bo ngetl ganan ta man kangwe mbun de tan pali wu so, ama ma dlal ten mbat gwe Nya zini wu, kii mago pali nu. **14** Nak de kii mago kāti gon kaa zhin gwe Nya bāl wu, ai bāma dākçan mbat gwe sa zini wu so de ma talekii dlamti gaſa man tamti ten Almasihu wu. **15** A bāma bo ngetl na gaa ganan man kangwe mbun de tan pali wu so, načk de bāma bo ngetl na ilgwe majon

kā pāli wu sowu. Ama mā nāma zāt madl de tā ngasti ten Almasihu gwakan a ngusi mbāltidli, apaa pālti wul gānān kā kii a nal i'e, 16 hal a mā dlām gāba mān tāmti kā lu jwe ni cina dā lu gwakan wu. A bāma bo netgl na ilgwe mālgon pāli kā lu gwe sa pālti wu so. 17 Ama nāk gwe sa lishi gā Nya wu de, "Mas mālgwe lam bot netgl na ilgon go, tās bo netgl na Bagaa." 18 Ai bā mālgwe atā tās gaa gwas wu kān asā kanti ten bi ilgon so, seko mālgwe Nya tāsti wu.

11 A nima ngemiti gwakan de tāk dlo mbadl na ami ko ta nāma kādlan. Se tāk dlo mbadli. 2 A nāma dakalii tenkii wundāl dakalii gwe a Nya pāli wu. A ndalikii kos wi a kosi kāde Almasihu ten de ta tālakii bii mālti, akāa yi de mil modli jwe sa dop gaa jwasan yek bāsa bō yis mani so wu. 3 Ama bānti nāma cit gini ten de bā de nāk gwe wuci wu gilli Hauwa na botlān gwasi yek tā lakti ten pālti byas wul wu. Kii mago tās gillākii a daamti gwakan lak gil ka, a bākaa po bāl gaa gwakan mas Almasihu na mbadl de nām so. 4 Ama akāa kan gāba ga majwe asā tulikii ju bāle-bāle, kāa kan ilgwe sa hwikii ten bi ga Yesu ko de ni kak-kak suk ilgwe mā hwikii wu. Kāa kan wundāl ga shishi gwe sa dlāmikii wu, ko de wundāl ga shishi gwisi wo Shishi gā Nya gwe kāa kan wu kā sowu. Yek kāa bāl gem na wundāl ga tāmi gāba gwe sa tullikii wu ko de ni kak-kak suk gwe mā tulli wu. 5 A bā yeni go majwe akāa mbesi de, "Kidi mil shinti ji botli wu," manān na ilgon so. 6 Gon a bā ba man dlāmti gāba nāk gwe sa mani wu so, ama a yis wul. Na nāk gwisi kān mā mbokikii ang dani kā mas wul jwe mā pāli wu. 7 Byas wul kān a pālikii ya? De a dlāmikii gāba mān tāmti yek bākaa bātl ilgon so wu, de a pālli gaa gi nak'eni tāk mbi nālti dā wu. 8 Nāk wule a kan wul mal naa motgaa ji mān kopti ta pālikii wul na nāli da. 9 De a yi sukkii go kume a bā pāl lāshi wullu, a dāmikii de dibālti so. nāk de yilkeni jinān jwe ni Makedoniya wu bālān mas wul jwe a lami wu. A zikii diibālti gon gaa kā multi jwisi so, a nu kān ba ngusi pālti. 10 Gem gā Almasihu de ni kā ami wu kā laki yek kā mas atl gā Akaya wo mālgon mbuki tās hane bot netgl so. Mālgon mbuki tās wulān de, 11 yek laki yek a dlām nu ye? Ten de, netgl kān a ngekii ya? Nya yisi de a lamkii. 12 Ama ba ngusi netgl kanti wulpi gwakan, kangwe kidi mil shinti ji botli jimi a man bot netgl de mā nāma pālti wul nāk gwasan wu so. 13 Wudāl gā mā jimi wo mil shinti ji botli ji gem kā so, ama si wo mān pālti wul gā shelti lal kān. Asā pāli gaa gwasan nāk wule

si wo mil shinti ji Almasihu kāde si. 14 Yii, wul cit bānti ka. A wule Shēdan mago atā gilli asān gwas ka, nāk wule yen shinti ga cilti kāde ti nā. 15 Nān de wul cit bānti ya de kume zhel jwas gilli asān gwasan ka, yek sa pālli gaa jwasan nāk wule zhel mān pālti wul ndakce kāde si gwa? Ten pākti wo Nya a bālsi bālti gwasan kangwe ndal ilgwe si pāli wu. 16 Han ta po dlāmikii da, Bāk dāmān gwa we ami wo kādlan kā so. Ama kume nāk gwisi kān kāa kāman wu, to, bō katini nini kāng nāk gwe asā kati kān kādlan wu. Kangwe ami mago ba nak mbi ilgwe ba man bot netgl na nāli wu. 17 Wudāl gā gāba bot netgl gan de a nāma dlāmti ten gaa gi go, Bagaa kā wulān de ta pāli so. A nāma bot netgl nāk gwisi nāk kādlan. 18 Ama nāk de mājōn nāma bot netgl na gaa gwasan, kangwe a mān dīi atl pāli wu. Ami mago han ta pāli nāk gwisi. 19 Ama nāk de kii wo mān botlān kā wu, yek kāa dlo mbadl na kādlan. 20 Kume mbałān lakkii ten pālti wul nāk wule zhel gwasan wu akāa dlo mbadl na nu, sogo kume sa kamikii wul ka na ndālti wu, sogo kume sa tekii gazi hal yek sa dām de bagaa gwakan yek sa bēkii kalkāng wu. 21 Ami wo ni de wul nsha kān nini nāk de mi wo mā man pālti nāk gwisi sowu! Ama kume ndāli gahwulan ni mālgon da yek tā bā bo netgl na ilgon wu, ami mago a pāli nāk gwisi. Ade go ani ma gāba nāk kādlan. 22 A si wo māji Ibirahim kā? Ami mago nu kān. Si wo mān Yisiraila kā? Ami mago nu kān. 23 Si wo mbałān jwe asā pāli Almasihu wul wu kā? A mānsi na ndat nāk gwisi. Ani ma gāba nāk wule gaa kā gili kā! Ai a dlokāmānkii nini ten pālti wul gā Almasihu mānsi. Mbałān le ka asāmi wonti yek a tla boti asāmi wonti yek a tekā hasari jwe a man tlot gi wu wonti. 24 Asāmi de namtan a mān Roma nāma bot gi de 39 (kutl de mekan na de topsi). 25 Mān Roma bō na tlemndi asāmi de mekan, yek a tla lakti na ye asāmi de nām, asāmi de mekan a jirgi ze nāma tatlti ka ani gisi, a mul ten gaa bal ze yek a nda cin dani yek sa yillān dā gisi kā. 26 Ten lat dānka jwe a pāli wu, a te kā duu bomti ji kidi ze, a te kā bomti a ang dā mukāl tlot tantu kā, a te kā bomti a ang gā yilkeni jini mān Yehuda suk majwe bā mān Yehuda kā so wu. A te kā bomti kā kidi bān, yek a te kā bomti kā me, a te kā bomti ten gaa bal ze. Yek a po te kā bomti a ang dā majwe asā shel lāl de si wo mān kopti kāde si wu. 27 A pāl wul yek a ci kā dli i'e, a ngusi multi kaami, a kuzān suk kālkāze nāma tlot gini. A asāmi wonti a bā

ilga nguki ni dā so. Yetal tloni asami wonti, a ba lukal gwe ba lak wu ni dā so. 28 Kaal dā wul jimi wo, a zi mbadl gi ten palti wul motgaa ga mān kopti ko gasi. 29 Kume māli gon ndāl sowu, a kumi wule amik ndāl so. A kume sa laki yek malgon pal byas wul wu, a nda mbadl i'e. 30 Ama kume ba bo netel nā ilgon go, ba bo netel nā wul jwe a mbok ang ten lašhi ndālti gi wu. 31 Nya de Aba ga Bagaa ga Yesu Almasihu wu yisi de lal kan a sheli so. Nalti wo gwas kan gin ten gin. (aiōn g165) 32 De a yi kā ban Demaskus wu, gobna gwe ni atl dā Aritas guu wu laki yek sa ngusi bāt̄ti dlabii bāmi kangwe sa man dopti gi wu. 33 Ama yek sa yillan dākā bāmi ka, yek sa shitān sut atli kā gada tu kā shu windo ga bal sambal ga bāmi. Yek a abi ti.

12 Ko de ba bot netel a mbāli mbalan ilgon dani sowu, ama neteli kan ta bo neteli. Ninga ba njel gaſa ten wul jwe Bagaa mboki ang dani wu, wule tlunkat ka! Wule gwel gi kan tā buli yek a yen wul jwe ni ji hwudāli wu. 2 A yis malgon gwe sa kanti to nya na mekan kāwū tumal ndālti ga Almasihu gin de kutl cet wupsi jwe nda kaal lu. Tā nān nā dli ga mbalan ma ko ta nān nā nali so nwa go yek o a yisi so, Nya ka yisi nāngusi. 3 A yisi malgwisi wo sa kanti to nya na mekan kā kam. Tā nān nā dli ga mbalan ma, ko nā dli ga mbalan kan tā ni so nwa? Go Nya nāngus kā yisi. 4 Yek sa hwit gaſa ten wul jwe ni to nya kāwū, yek ta kum gaſa ten wul jon jwe a man dlamti sowu, wundal wul jwe yen ga mbalan a man dlamti sowu. 5 Ba bo netel nāngwisi, ama ba bo netel nā gaa gi so. Kume ba netel nā gaa gi ma go, seko ta bo netel nā lašhi ndālti gi ni. 6 Kume a wuli de ta bot netel nā gaa gi ma wu, ba ni de kadlan so, nāk de ilgwe ba dlam go gem kāwū. Ama ba bo netel nā ilgon so, nāk de ba a lami de tā malgon kamān man kangwe tā yenēn wu suk man ilgwe tā kumi a malan wu so. 7 Ten de ba lak bo netel nā kidi wul ji hwudāli jwe sa buli gwel yek a yeni wu, yek sa zi cwo gon gwe dāmi nāk iil ka dli gi wu. Yek illi dān nāk wule Shedan kā shin yen shinti gwasi tās nolānni, kangwe ba po bo netel nā gaa gi sowu. 8 A ngem Bagaa de tās kaami ilgami ka asami de mekan. 9 Am yek tā wulan de, "Alheri gi kumki wi, tumal lašhi ndālti gwakan a mbalan yen bal ndālti gini." Nuk laki ami wo nā hwol tuk kan ba bo netel nā lašhi ndālti ga dli gini, kangwe ndālti ga Almasihu Yesu a dāl tenan wu. 10 Yek laki yek a lam lašhi ndālti ga dli gini suk byalti gwe a tla wu, suk citi kā dli gwe a ci wu suk cit-dlelengapcan gwe asā ci wu,

suk bomti gwe a tla wu. Nāk de kume de dli gi ndāl sowu yek de sa'i gwe a dli ndāli wu. 11 A palli gaa gi de kādlan, ama kik lakan ten palti nu. Kii co mbunān de tāk taſānni nini nāk de, "Kidī mil shinti ji botli jimi," manān nā ilgon so, ko de ani ten bi ilgon sowu. 12 Wul jwe a mbok ang de mbaļan wo yen shinti ga botli kā go yek palti wul cit banti suk wul jwe a mbok ang dani wu, suk palti wul jwe ba mbaļan bo ku nā yenti so wu. A pal wul malkii nā dlot mbadli, wul cit banti jimi kā mbok ang de ami wo yen shinti ga botli ga gem kan. 13 Ilgon nān dā gwe a naa motgaa ga mān kopti pali gwe bākaa pali dani so gwa? Ko lakti de a laki a bākaa zi-ang nā wulpi gwakan sowu kan nā! To dlo mbadl nā ami tāk taasini nini byas palti gami ka. 14 Ninga a mo gada gi paki wi, ba suk yenki asami na mekan. Ba zikii dibālti gon gaa so, nāk de kii kan a lamkii ba de we wulpi gwakan sowu. Ai ba mbunān de tā mān zāt zi mil jwasān dibālti gaa so, ama tā mān zāt kan dibālti ga mil jwasān. 15 Ba kum tamti ga tlot mas ilgwe ni dā wu hal suk gaa gi tenkii pak. Kume a lamkii i'e nugo, kii wo njet kaa lamān dā? 16 Kaa ndāki de nāk gwisi kan, a damikii de dibālti gaa so. Ama gon a jon jwakan wule a tlekkii botlkān ka yek a shelkii. 17 Ko a tekii gazi tumal majwe a shinsi malkii wu? 18 A ngem Titus de tās li malkii yek a lak yilka mān kopti gon tās li sukti. Titus tekii gazi so, ko tā tekii gazi? Nā ami nā tisi wo lamti ganān wo wul de nām kā sa? A ba tantu de nām kan mā nāma kopti sa? 19 Tek go kāa ba yeni go nāk wule yillat gaa ganān kan mā nāma lamti tān yilli gaa ganān dā ang gwakan ka? Nya ka yenni wu, ilgwe mā nāma dlamti go gem kan nā shin ga Almasihu. Yelān ji larni jini, mas ilgwe mā pali go ten de tān ndāllikii gahwulan kan. 20 Nāk de bānti nāma cit gini ten de gon a tul, a ba ba mbikii ten dāmti kangwe a lami de tāk dāman wu so, a kii mago a kāa mo suk ami nāk kangwe bākaa lami de tā ni nu sowu. Bānti nāma cit gi de, gon a mbi wulti yali-yali, suk dakālti suk kaa mbadli suk lamti gaa, suk lilti shin ga yilkeni jwakan ka, suk wulti yilkeni jwakan suk bal gaa suk tliiti dlanti kā dlo gwakan. 21 Bānti nāma cit gini, de gon a kume a tul malkii wugo a Nya laki a pal de nak'eni a cina gwakan. Bānti nāma cit gi de ba mbadl lil nā mbalan wonti kā kii jwe sa pita bālti byas wul tek wu, ama bāsa ci atl gaa tās zak palti byas wuli so wu. Jon jwakan bo zak palti wul mān dāskān so, kāa yima lamti pāt pālān suk lamti kumti tamti wudāli ga majwe ba nsha nisi gwel sowu.

13 Tulti gan de ba tul malkii wu kade asami na mekan. A nak gwe ga a ga Nya dl am wu de, "Ten ga a ga mbal an de lop sogo de mekan kan asa dl alli mas ga a wu." 2 A dalikii kang aa yi malkii asami na lop, A nin de a ni da so ma wu aba po dl am ga a dani da. A ba pall an wuco ba zak an majwe pal byas wul tek wu sogo naa mbal an so, 3 nak de kaa nama lamti tak yisi de ko Almasihu ka nama ga a tumalan wu. Kaa yisi nak gwisi nak de ti wo man la hi ndalti kan ka dlo gwakan sowu, ama ta mbok ang ten ndalti gwas kai kii. 4 Ko de sa tlot ten gud al yencin ka la hi ndalti gwas wu ama ta pal kaami tumal ndalti ga Nya. Ko de mi wo man la hi ndalti kan ka ti wu ama mas na nu, mbadl nini da tumalti na ndalti ga Nya ten bi palti wul gwe ma nama palti ka kii wu. 5 Cingalan gaa gwakan tak yisi da, ko kaa namma kohti ga Yesu Almasihu na gem. Ngusi cingalan gaa gwakan Kaa yisi de Almasihu ni ka mbadl jwakan sa? Kume kaa yisi sogo to kaa nda wi ten cingaltisi wi. 6 A zi mbadl gi de, kaa yisi de ma b nda ka cingaltisi so. 7 Ningo ma nama ngemti ga Nya de bak palan byas ilgon so. Ba de we ma nama lamti tan pall an gaa gan an nak wule mik cin ban wi so, ama ma nama lamti tak palan ilgwe ni ndakce wu, ko de mbal an aba yeni go nak wule nak kan kam anni gaa wu. 8 Mi wo ma pal ilgwe a nge gem wu so, ama ma kop kaal ga gem. 9 A ma pal hwol tuki kume ma ndal so wu, ama kii wo ndalti nikii da. Ma nama ngemti ga Nya tas laki tak njikam anni. 10 Yek laki yek a lishikii wul jimi aba ni sukkii so, ten de kume a tullu wugo ba dami netli de ta pal wul na ndalti gwe Bagaa bal an wu ta ngabikii so. Nak de ndalti ga Bagaa wo ndalti kinti kan ba de ga jekti ka ka so. 11 Ningo ilgwe ba ga a ka kaali dani go yek de, yilkeni jini, se gasi gon gwakan! Dlokam ankii tak njikam anni. Kum an ilgwe a nama ngemti gwakan de tak pali wu, ndall i gahwulan yilkeni jwakan, ta daamti gwakan ni de nam akaa dam na tamti suk yilkeni jwakan. Palti nak gwisi ka laki a Nya de a ta lam mbal an at a balsi tami damti wu a dam sukkii. 12 Ga e yilkeni jwakan, njukan bi ten gask an gwasan ka lamti na hwa mbadli. 13 Mbal an ji Nya nima gab et gwakan da mas jwasan. 14 Han ta alheri ga Bagaa Yesu Almasihu, suk lamti ga Nya, suk damti tamti ga Shishi dam sukkii mas jwakan.

Man Galatiya

1 Lishtisi wo tet malan kān ni, Ami Bulus yen shinti ga botli ga Yesu Almasihu, gwe bā mbalan kā botlan sowu. Ama Yesu Almasihu suk Nya Buka gwe palli Yesui kaami wu kā botlanni. **2** Mas yilkeni jinān mān kopti de sāni suk ami wu, Kā nima gābet gā mot gaa gā mān kopti jwe sāni Galatiya wu. **3** Hān tā alheri suk multi mbadl sut mal Nya Buka gānān, suk Bagaa Yesu Almasihu dām de gwākān, **4** Almasihu Yesu kā bāl gaa gaa gwas ten bi byas wul gānān ten de tās kisānni dāka byas dānti ga dii atl gan ka. Tā pali nāk gwisi kan Nya Aba lami de tā pi wu. (aiōn g165) **5** Hān tā nalti dām de gwasi gin ten gin. Amin. (aiōn g165) **6** Ilgwe kāa nama pālti go nima cit bānti i'e. Nja-nja a duk go yek kāa bā zak Nya de tā mbekii de tāk dāman kā alheri ga Almasihu wu, yek hal kāa bā lam kanti pyal gāba gon, gwe ni kak-kak suk tāmi gābe wu. **7** Ai bā zobsi tāmi gāba gon po yi da kā kaal ga tāmi gāba gami so. Gem majon ni dā, majwe sā nāma lamti tās gillikii gaa ka, tās man zhimbälti gwākān ten bi gem gwe ni kā tāmi gāba ga Almasihu wu dā. **8** Ama amik ka hwikii ge, kume gon gānān, sogo yen shinti ga Nya kā tuli yek tā dlāmikii zobsi gāba gon, gwe ni kak-kak suk tāmi gāba gān de mā dlāmikii wugo tā Nya pāli māli bi gaa. **9** Nāk gwe mā dlāmikii tet wu, a po kabikii dlāmti wi dā de, kume mālgon dlāmikii zobsi gāba gon gwe ni kak-kak suk tāmi gāba gwe kāa kan wugo, tā Nya pāli bi gaa māli. **10** Gāba gān de a dlām go, ten de tā mbalan kan ilgwe a dlām wu kā? wowo, a dlām nāk gwisi kan ten de tā Nya kan ilgwe a nama pāli wu. **Kāa** dāman gwa we mbalan kān ba nāma lamti de ta palisi ilgwe sā lami wu nwa? Wowo, ai mbalan kān ba lami de ta palisi ilgwe sa lami wugo ba nān de zhel ga Yesu so. **11** Yilkeni jini, mani suk modli a nāma lamti tāk yisi de, gāba mān tāmti gān de a nikii ma dlāmti go tet mal mbalan kān yil so. **12** Tet mal mbalan kān a mbi so, a bā mālgon kā mboki ang dani so. Ama tumal fulti gwel gwe Yesu pāli wu kān a mbi. **13** **Kāa** kum kangwe ani, de a yi ma kopti Nya nāk gwe a mān Yehuda pāli wu. **Kā** sa'isi wo, a dāl gal ten lakti ga motgaa gā mān kopti kā bomti i'e, ten de ta tlosi kā da. **14** **Kāa** yisi de a ndāl kā kopti Nya nāk gwe a mān Yehuda pāli man daka jini. A dākal mansi ten bi pālti wul nāk gwe aba jinān ku nā pālti wu. **15** Ama Nya botlanni a yi kā tuk gā ana gini yek tā mbeni tumal alheri gwasi nāk kangwe tā lami wu, **16** ten de tās mbok ang ten

Yen gwas Yesu tumālanni, a ta dlāmi gāba mān tāmti majwe bā mān Yehuda kā sowu. Ama de tā pāli nāk gwisi go, yek ba gāba suk mālgon a dāni so, **17** a bā a li Wurshelima mal majwe sik de mil shinti ji botli yek pa ami wu so. Ama yek a tlinya yek a li kā atl ga man Arabiya, yek pāa a pal tet kā bān Demaskus. **18** Kaal dā gin de mekan, yek a to Wurshelima ta yen Kepas, mālgwe asā mbet Siman Biturus wu, yek a mul de kutl cet namtan mālti. **19** A yen naa mil shinti ji botlisi so, Yakubu yilka ga Bagaa kān a yenti. **20** Ilgan de a nikii ma lishti go gem kān, lāl kā so dlo gi suk Nya. **21** Kaal dā nāk gwisi wo yek a li kā atl ga Siriya suk Silisiya. **22** Ama motgaa ji mān kopti jwe sā ni ten kāt atl ga Yehudiya jo sā bo yenānni gwel suk gwel so. **23** Ama sā kum gāba de, “Mālgwe atā lakanni kā bomti tek wu yek gu tā bā dlāmi gāba mbalan ten bi ngasti gwe tā ngwe de tās taasi kāwū!” **24** Yek sā bal Nya nalti ten bi gini.

2 Kaal dā gin de kutl cet wupsi, yek a pal to bān Wurshelima ka suk Barnabas suk Titus. **2** A to kāli ten de Nya buli gwel yek tā mboki ang de ta to. De a mbuki kāli wu yek a moo suk bacina ji motgaa ji mān kopti, yek a mbesi te malkāmī ka yek a hwisi kangwe a dlāmi majwe bā mān Yehuda kā sowu gāba mān tāmti. A pāli nāk gwisi kan ten de bā ilgwe a pāli wu suk ilgwe a nima pālti wu dām ten koo lu so. **3** Ama ko tā Titus de mā nāma lāt sukti wu mago mālgon zit ngetli de tās salti so, ko de ti wo mān Yehuda kā sowu. **4** Bi salti gān go tet mal mbalan jwe asā shel lāl de si wo yilkeni jinān kāde si wu kān yili, majwe sā te tet malānni mukli wu. A ilgwe laki yek sa te tet go yek de tās lil dāmti mbit gaa gwe mā mbi kā kopti ga Almasihu Yesu wu kā. Lamti gwāsan wo tās pallāni de zhel, **5** ama bāmā bālsi lu so ko njaa, ten de tā gem gā gāba mān tāmti dām sukki. **6** Ama mā jimi de a mbalan kānsi de, si wo kidi mbalan kāwū mābāl ilgon ten ilgwe a nāma mbokti ang dani wu so. **Kā** yenti gi wo, ko tā nik sā ni gwi mas de nām kan. Ai bā Nya lamān mālgon man gon so. **7** Ama sā yen dlāmti gāba mān tāmti gwe Nya bālān de tā pāli mān lashī salti, majwe bā mān Yehuda kā sowu, nāk gwe tā bāl Biturus de tās pāli mān Yehuda wu. **8** Ai Nya de tā shin Biturus mal mān Yehuda tās dām de yen shinti ga botli mālsi wu, tik shinān mal majwe bā mān Yehuda kā sowu ta dām de yen shinti ga botli mālsi. **9** Yenti alheri gwe Nya pāli wu kā laki yek Yakubu, suk

Kepas, suk Yohana kaman na ang de lop, sa kaman suk Barnabas na mbadl de namnak de sik de bacina ji motgaa ji man kohti ga Yesu wu. Yek ma dlalli gaba suksi, de mi wo ma li mal majwe ba man Yehuda ka sowu, a si wo sa li mal man Yehuda. **10** Yek damini de ba majwe ba ilgon nisi da sowu lakini mik kang so, a gwisi kade ilgwe a nama lamti palti i'e wu. **11** De Biturus tul Antakiya wu, yek a matlti gwel suk gwel nak de mas mbalan yisi de ilgwe ta pali go ba mbun sowu. **12** Tek go a Biturus nguk wul suk majwe ba man Yehuda ka sowu. Ama yek de Yakubu shin majon te Antakiya ka wu, yek ta yilli gaa gwas ka yek ta dam a malkami. Ten de ta nima banti majwe sa nima lamti de ta sal majwe ba man Yehuda kade si sowu. **13** Yek naa man Yehuda man kohti jwe sa ni suk mi wu kohti ka palti riya gwasi, hal Barnabas mago sa kanti gi. **14** Ama yek a yeni de ilgwe sa pali go sa pal gem nak kangwe ni ka gaba man tamti wu sowu, yek a wul Biturus te ka mbalan kade, “Ki wo man Yehuda kade ki, ama yek ka nama palti wul nak malgwe ba man Yehuda ka sowu. Da ni kan ka zi majwe ba man Yehuda ka so palti wul ga man Yehuda gwi?” **15** “Gem kan mi wo de man Yehuda kan sa zanni, mi wo ba man palti byas wul ka so, ami wo ba nak majwe de ba man Yehuda kade si sowu kan manan so. **16** Mas na nak gwisi, ma yisi de Nya a taasi malgon byas wul gwas ka ten de mali kop mbat gaba ga Musa so, ama sa taasi mbalan byas wul gwas ka tumal ngasti ten Yesu Almasihu. Ten nak gwisi kan, mi man Yehuda mago tu ten ngasti ten Yesu Almasihu kan ma mbi taasti byas wul ganan ka tumal kohti mbat gaba ga Musa ka so, ten de tumal kohti mbatti wo malgon a mbi taasti byas wul gwas ka so. **17** “Kume mi man Yehuda mago se ma ngasanni ten Almasihu a paa Nya taasi ni byas wul ganan ka go, mi mago man byas kan. To, nak gwisi nama mbokti ang de Yesu nima pit kaal palti byas wul la? Ko njaa, nak gwisi ka so! **18** Ama kume de hal a po kin ilgwe a jek kawu go, a dan de man palti ilgwe mbat gaba dlam de ba pali sowu wi. **19** Nak de ami wo hwuuni kan ani tu ten kohti mbat gaba ga Musa, nak de mbati tlo ka ten de ta dam na mbadl mal Nya wu. **20** Sa Bakan ka ten gudal yencin suk Almasihu. Ni go amik nama damti so Almasihu ka nima damti ka ami. Damti gi ka dli gan wo, a nama damti ngasti kan ten Yen ga Nya, ti de ta lamanni yek ta bal mbadl gwas ten bi gi wu. **21** Ami a palli alheri ga Nya ten koo lu so, de kume mbalan a mbi damti

ndakce mal Nya tumal kohti mbat gaba ga Musa go, gwisi nama mbokti ang de mashkan ga Almasihu wo ten koo lu kan ni.”

3 Kii man Galatiya kandl, wok tla gaa gwakan nu wo? Ale, ten dii kan a dlamikii bi bakti ga Yesu ka ten gudal yencin na! **2** Ta bo ngemkii, tumal kohti mbat gaba ga musa kan ka mbi Shishi ga Nya ma, ko tumal balti gem na gaba gwe ka kumi wu? **3** Kii wo kandl ka le? Ka nde ka Shishi yek ka ka gaba ga paki ka dli ya? **4** Ase mas bomti jwe ka tla go ten koo lu kan ka tla a, nak gwisi wo man pat ka nwa? **5** Nya balkii Shishi gwasi yek ta pal wul cit banti wonti ka dlo gwakan ten de kaq nama kohti mbat gaba ga Musa nwa? Ko ten de kaq bal gem na tami gaba gwe ka kumi ten Almasihu wu? **6** Bo daamankii ten damti ga Ibirahim la na! Ni ga lishi de, “Ta ngasti ten Nya, yek Nyami dlamti ka man palti wul ndakce.” **7** Kume nak gwisi kawu, se tak yisi de majwe ngassi ten Yesu go sik de mil ji Ibirahim. **8** Tek go gaba ga Nya mbok ang de, majwe ba man Yehuda ka sowu a dam de majwe byas wul nisi gaa sowu tu ten ngasti ten Yesu, nak de tun tek go sa hwi Ibirahim tamti gabe de, “Mas mbalan a mbi albarka tumalki wu.” **9** Ten nak gwisi kan mas majwe ngassi ten Yesu wu a mbi albarka suk Ibirahimi man ngasti. **10** Nak de sa pali bigaa mas majwe ngassi ten mbat gaba ga Musa de tas mbi kantidli mal Nya wu. Sa lishi nak gwisi de, “Man bi gaa kade malgwe batka kop mas wul jwe sa lishi ka mbat ga gaba Musa sowu.” **11** Gaba wo ni ga hwudali so, de malgon a dam de man lashi byas wul gaa mal Nya tumal kohti mbati so, nak de sa lishi de, “Man palti wul ndakce a pal damti gwasi tumal ngasti ten Nya.” **12** Mbati wo tu ten ngasti kan tul so, nak de sa lishi de, “Malgwe kop mas wul jwe mbati dlam wugo ta dam tumal mbati wu.” **13** Almasihu yillani tet daka bigaa gwe mbat gaba palini wu ka, ten de sa pallat de wul bigaa ten bi ganan, nak gwe ni ga lishi de, “Man bigaa kade mas malgwe sa bakti ka ten gudal yencin wu.” **14** Almasihu Yesu kisan ni ten de ta albarka gwe sa laki Ibirahim wu dam de ga majwe ba man Yehuda ka sowu pak, gwisi ka laki yek ma mbi Shishi ga Nya de sa pal alkawol gwas tumal ngasti ganan. **15** Yilkeni jini, hanta bo cingalikii ten ilgan de kaq yisi wu, nak kangwe de hal mbalan de lop dlalli gaba ka dlo gwasan yek sa lak ang dani wugo, ba malgon a man batlti ka so a ba malgon a man mbalti ilgon dani sowu nak gwisi kan ni ten

gaba gan. **16** Nak gwisi kan ni pak, Nya dlalli gaba ka dlo gwas suk Ibirahim suk yen gwasi. Lishti gaba ga Nya wule, "suk mil," so, kangwe de ma damanni de mili wo sa wenti wu sowu. Ama gaba wo sa lishi de, "suk yen gwa," gwe yek de mbalan de nam, a tik de Almasihu wu. **17** Ilgwe a nama dlamti go yek de, Nya dlalli gaba ka dlo gwas suk Ibirahim. Ten nak gwisi kan mbat gaba gwe sa tuli gin 430 ka kaali wu a palli dlallat gabe ten koo lu so. **18** De kume mbalan a mbi albarka ga Nya tumal kopti mbati go, ai ta mbi tumal alkawol ga dlallat gabe so. Ama Nya ka alheri gwasi, yek ta laki Ibirahim albarka ten bi alkawoli. **19** Kume nak gwisi kawu, yek de laki yek sa bal mbat gaba ga Musa ye? Ilgwe laki yek sa mbal mbati dani go yek de tas yillini byas wul jinan ten dii kan. Sa tulli mbati ta mbalan pal wul da kan se sa'i gwe Yen ga Ibirahimi tul wu, nak de ten bi gwas kan sa pal alkawoli wu. Mil shinti ji Nya ka tulli mbati tumal malgwe at a dlal ka dlo ga mbalan suk Nya wu. **20** Asa ngo man dlalit ka dlo kume gaba ni ka dlo ga mbalan de lop wu, ama Nya wo ti wo de nam kan. **21** Bohwe gaba gami nima dlamti de we mbat gabe wo ba a mo suk alkawol ga Nya sa? Hwowo ko njaa! De kume sa tullan mbat gaba man balti mbadl go, ai mbalan a mbi damti palti wul ndakce mal Nya tumal kopti ga mbat gwisi. **22** Ama sa lishi ka gaba ga Nya de mas dii atl wo zhel ga palti byas wul kan, Nya pali nak gwisi kan ten de tas bal majwe ngassi ten Almasihu Yesu ilgwe ta pal alkawol de ta bali tumal ngasti ten Almasihu Yesu wu. **23** De ngasti bo tul sowu, mbati leni ka nak majwe sa lesi kawu, ma manan yilti ka so se ngasti tuli. **24** Nak gwisi nama mbokti ang de sa lakanni ka ang ga mbati ten de ta talani mal Almasihu, ama ngasti ka laki yek ba byas wul ni ni gaa mal Nya so. **25** Nak ninge de ngasti tullu, ma po yi gaz ga mbat gaba ga Musa so. **26** Ten nak gwisi kan, mas jwakan wo mil ji Nya kan tu ten ngasti ten Almasihu Yesu, **27** nak de mas jwakan wo sa palikii baptismal ka Almasihu wu, gwisi mbok ang de kaa kan pat ga Almasihu de pat gwakan wi. **28** Ten nak gwisi kan, kaa po yi kak-kak so, man Yehuda, sogo majwe ba man Yehuda ka sowu, zhel sogo majwe ba zhel ka sowu, mani sogo modli. Ten de mas jwakan de nam kan kaa ni mal Almasihu. **29** Kume kii wo mbalan ji Almasihu ka wu, to kii wo mil ji Ibirahim kan, a kik de majwe a ci gado ga Nya nak gwe ta pal alkawol wu.

4 Ilgwe a nama dlamti go yek de, kume hal man cit gado yi de yen mbalan go ta bo man zhel na ilgon so, ko de mas wul ji man zat gwas aya dam de gwas wu. **2** Ka sa'i gwe de ta yi nak'eni go, yeri yi ka ang ga man ketalti jwasi suk majwe sa nit ma zat gwel ten wul, hal se cin gwe aba gwas zi wu tuli. **3** Nak gwisi kan manannni ka sa'i gwe tantu ga Yesu Almasihu bo tul so wu, ka sa'i gwisi wo ma daman nak mil mbalan, ma daman de zhel ji man iko jwe sik de guu ji dii atl ge wu. **4** Ama de sa'isi njikan wugo, yek Nya shin yen gwas sudi gwe kili mbalan na ngus ka zat wu, ama ta zat ka sa'i gwe sa yima kopti mbati wu, **5** tas batl wul ten majwe sa ni gaz mbati wu, ata pallaasi de mil ji Nya. **6** Nak de kaa bal de ma balan de mil jwas go, yek ta shin Shishi ga Yen gwas sut ka mbadl ganan, gwe a mbe Nya de, "Abba, Aba" wu. **7** Ten nak gwisi kan, ningko ki wo zhel ka po yi so, ki wo yen gwas kan. A nak de ki wo yen gwas kawu, Nya pallak de man cit gado gwas wi pak. **8** Tek wu de bakaa bo yis Nya sowu, akaa ngusi atl wul jwe a mbalan ngusisi atli, jwe de basa ni ten bi ilgon sowu. **9** Ama nin de kaa yis Nya wu, sogo nin de Nya yiskii wu, dani kan kaa kop iko jwe sik de guu ji dii atl gee de basa ndal sowu gwi? Yek laki yek kaa nama lamti tak bo palan de zhel jwasan da ye? **10** Kaa pal de man kopti cin jon, suk lip jon suk gini jon. **11** Ilgwe kaa nama palti wu ci banti, ba citi ka dli gi tenkii ni ten koo lu so! **12** A nama ngemti gwakan yilkeni jini, de tak daman nak ami ten de ami mago ani nak kii A bakaa pali byas ilgon so. **13** Kaa yisi de cwo gwe cin wu ka laki, yek a mbi tantu ta ndekii tullat tamai gaba. **14** Ko de cwo gi wusi tullikii bomti i'e wu, ama mas na nak gwisi yek bakaa mbulanni sogo yek kaa nge palti tenan so. Ama yek kaa kamani na ang de lop nak wule yen shinti ga Nya ka de ami, nak gwe kaa kan Almasihu Yesu gaa gwas wu. **15** Kaa pal hwol tuk i'e ka sa'i gwisi! Ama yek ningko hwol tuk gwe kaa pali na ami wu bal ko? Ten de gem, ka sa'i gwisi wo, de man pat kani go, kaa yilli gwel jwakan akka balanni. **16** Ama yek ningko, a damikii wi de yelan dlanti ten de a dlamikii gem ma? **17** Man mbokti ang ten gaba shelti lal jimi, nama lamti tlat gaa jwakan, ama ilgwe nisi ka mbadl go hwa wul ka so. Ilgwe sa nama lamti go yek de tas hul dlo gwakan sukmi, apaa mas mbadl gwakan pal tensi. **18** Ai mbunan de ta mbalan pal ilgwe sa pali wu, de hal kume ilgwe nit ka mbadl go hwaabi ka wu. Ama tas dloti ko agasi, ba de we se gasi gwe ani sukkii wu so.

19 Mil ji lami jini, gan k^ad^ef^e bomti na lop gwe a tla tenkii wu nak wule kili gwe ni ten gahwulan n^ac cicit zat yen wu. A ba ngusi tlat bomti gami, hal se a yen Yesu k^ad^mnti gwakan. **20** Ayya, wule ba n^an sukkii ninge ta balli yal gini, bi gwakan nima hwotti gi i'e. **21** Hwini nini, kii de k^a na lamti kopti mbat gaba ga Musa wu, k^aa yisan ilgwe mbati dlam wu sa? **22** Nak de ni g^a lishi de, mil maani de lop ni Ibirahim da, yени gon wo tumal kili zhel, a gon wo tumal kili gwe ba zhel k^a sowu. **23** Yeni gwe sa zat tumal kili zhel go sa zati nak kangwe asa wut mil wu. Ama yeni gwe sa zat tumal kili gwe ba zhel k^a sowu go ti wo sa zat tu ten bi alkawol gwe Nya pali Ibirahim wu. **24** Wul jimi wo sa cingal gaba dani, ten de modli jimi wo sa nama mbokti ang ten dlallat gaba de lop. Hajara k^ad^ef^e ana ga zhel tanⁱ nak dlallat gabe gwe sa pali ten tl^andal Sinai wu. **25** Ningo Hajara kan sa cingalti de tl^andal Sinai k^a atl ga Arabiya. Tik ni nak ban Wurshelima nak ningan, nak de na ti na mil jwasⁱ mas sa nama damti zhel wu. **26** Ama Wurshelima gwe ni nya go ti wo zhel k^a so, a tik de ana ganan. **27** Ten nak gwisi kan sa lishi de, “Pal hwol tuki, ki ndokla, kii de baka wut mil sowu, lak icin, kul ten palti hwol tuki, ki de ka yis cit tuk zat yen sowu. Ten de mil ji kili gwe kos gwas catti ka go sa wonti sa wonti man mil ji kili gwe kos gwas yi sukti wu.” **28** Ningo yilkeni jini, kii wo kaa bal de mil ji Nya tumal alkawoli nak kangwe Ishiyaku ni wu. **29** K^a sa'i gwisi wo yek yen gwe sa zat nak kangwe asa wut mil wu ci dlelengapcan yen gwe sa zat tumal iko ga Shishi ga Nya wu. Nu kan ni pak hal nin. **30** Ama ni ga lishi k^a gaba ga de, “Mbol zhel kili wu suk yen gwasi, ten de yen ga zhel kilisi a mbi gado suk yen ga kili gwe ba zhel k^a sowu so.” **31** Nak gwisi k^a laki yilkeni jini, mi wo mil ji kili zhel k^a so, ama mil ji kili gwe ba zhel k^a sowu.

5 Almasihu laki yek ma mbi gaa ganan ten de ba malgon po ngapanni so. Ten nak gwisi kan, se tak dlalan na ndalti, bak balan gaa gwakan akaa po pal wul de zhel so. **2** Bo kumanni nini i'e! Ami Bulus, amik ka hwikii gaba ge, de kume sa salkii ten de tak mbi kantidli mal Nya ka go, Almasihu nikii zikii ang na ilgon so. **3** Amik ba po hwikii wu da da, de hal kaa nama lamti tak mbi kantidli mal Nya tumal salti go, to, nikii ngetli tak koban mas mbat gaba ga Musa. **4** Kii de kaa nama lamti tak daman de man lashi byas wul gaa mal Nya tumal kopti mbat gaba ga Musa go,

k^aa yil daka kopti ga Almasihu k^a wi. A kaa nge alheri ga Nya wi pak. **5** Ama tumal Shishi ga Nya suk tumal ngasti tenti kan ma nama b^atⁱ, suk zat mbadl ganan ten mbit palti wul ndakce ga Nya. **6** Ten de kume ma nama de mbalan ji Almasihu Yesu go, na tas salanni, na bas salanni so mas ni ten bi ilgon so. Ilgwe hwotanni go yek de ngasti ten Yesu gwe asa yisi tumal lamti yilkeni wu. **7** Tek go kaa nama yemti hwa lalsi. To, wok tlekkii cina yek ta lakkii ten zakti kopti gaba gem wo? **8** Wundal ga shelti gami de sa shelkii go, sut mal Nya de ta mbekii wu kan yil so. **9** Nak kangwe asa wule, “Njet yis k^ad^ef^e man lakti ga bal apti palti burodi ten toti.” **10** Mas na nak gwisi gahwulan ndali nakii. Damti ganan sukkii k^a palti wul ga Bagaa k^a laki yek gahwulan ndali nakii, ten de kaa kan gaba ga malgon man gi so. Ama Nya a nol malgwisi de ta nama zhimbalti gwakan wu, ko ta tik de wokko. **11** Yilkeni jini, a wulankii de, bi salti kan a yima gaba dani go, da yek ka laki asa yima cit dlelengapcan ye? Ai, gaba bi mashkan ga Almasihu ten gudal yencin a dami malgon de wul kotti asan so. **12** Ama lamti gi wo, ta ma jimi de sa nama zhimbalti gwakan wu pita dlamtⁱ gabe hal se sa yilli ndis jwasan ka mas jwasan. **13** Yilkeni jini, kii wo sa mbekii ten de tak palan damti mbit gaa. Ama pan dem-dem ba mbit gaa gwakami lakkii palti byas wul so, ama ka lal ga palti nak gwisi wo ta gami lakkii ten palti wul yilkeni jwakan k^a lamti. **14** Ai mas mbat gaba ga Musa wo sa mwe ka k^a gaba de nam de, “Lam malgwe ni njaa suki wu nak gwe k^a lam gaa gwa wu.” **15** Ama kume dam nak wul me, akaa ngusi dlanti suk yilkeni jwakan, akaa ngusi asti yilkeni jwakan, akaa nama ngukti tlu ga yilkeni jwakan go, pan dem-dem na pat jwakan sogo kaa pak yilkeni jwakan mas. **16** Ilgwe a nikii ma hwiti go yek de, tak zak^an Shishi ga Nya tas kobi nakii. Kume kaa pali nak gwisi go kaa kop ilgwe dli lami wu so. **17** Ten de ilgwe a dli lami go ba ami wo suk ilgwe a Shishi ga Nya lami wu so. A nak gwisi k^a pak ilgwe a Shishi ga Nya lami go ba a mo suk ilgwe a dli lami wu so, wul de lop jimi wo asa ngusi dlanti suk yilkeni. Yek laki a baka man palti ilgwe kaa lam palti wu so. **18** Ama kume Shishi ga Nya nama kopti nakii go, to, kaa po yi gaz ga mbat gaba ga Musa so. **19** Byas pat ga dli wo, ga hwundali kan ni so. Yek de pat suk kili gwe ba gwa k^a sowu, suk palti byas wul, suk palti wul nsha. **20** Suk ngusti atl gunki, suk ngukti mbalan, suk nget hwulan ga yilkeni, suk dlanti, suk dakalti. Suk lilti mbadli, suk lamti gaa, suk hwulti suk

yilka, suk lašhi kopti ji māji cina. 21 suk duu tuk nā mbit wul gā yilka, suk tlatdli, suk motgaa tlat wul suk naa wundal ji wul jwisi. A nikii ma dālti kāng nāk gwe a pālikii tet wu, de mas mān pālti wundal ji wul jin jo sa mbi Nya boo so. 22 Ama wul jwe a Shishi ga Nya tulli go sik de, lamti, suk hwol tuki, suk tāmi mbadli, suk dlot mbadli, suk kirki, suk pālti hwa wul, suk pālti gem, 23 suk mullat gaa atli, suk dopti gaa. Ai, bā mbat gāba gon wuli de bā pal wundal ji wul jimi so so. 24 A mas mbalan ji Almasihu wo, sa bāk pālti wul ji dli ka wi suk wonti byas lamti wul gwas kā wi ten gudal yencin. 25 Nāk de mā nama dāmti tumal Shishi ga Nya wu, mā zakān Shishi ga Nya tās kobi nā mi kā dāmti ganan. 26 Ban dāmān de mān nalti gaa, suk mān ngot dlanti suk mān duu tuk na yilkeni jinan so.

6 Yilkeni jini, kume sā dop mālgon ten pālti byas wul wu, kii de Shishi ga Nya nima kopti na kii go, pallan māli tet ten tantu na tāmi yal, bā de nā yal mati so. Ama pān dem-dem nā gaa gwakan, de bā nāk gwisi kā sowu kaa nda kā pālti byas wul gwe tā pali wu. 2 Kamān dibālti gā yilkeni jwakan, nā nāk gwisi kān kaa njikan mbat gāba gā Almasihu. 3 Kume gon gwakan dām gwa we ilgon kāde ti ama bā ilgon kāde ti sogo, māli nāma shelti gaa gwasi. 4 Ama tā ko wokko cingal ilgwe tā nama pālti wu tas yeni. Kume pālti wul gwas de mbun wu, apaa tā pal hwol tuk nā nali, ama bās cingal gaa gwas ten mālgon so, 5 tā ko wokko kan dibālti gā gaa gwasi. 6 Hān tā majwe sā nisi ma mbokti ang ten gāba gā Almasihu wu pāli alheri mān lishti gwe nisi ma mbokti ang ten gābe wu. 7 Bāk shelān gaa gwakan so, kaa mani tlet botikan Nya kā so. Mas ilgwe mbalan bāk go yek kān ta wotli. 8 Ten de mālgwe bāk zhin tumal lamti gā dli gwas go, a lakti ten wotlti mashkan. A kume tā bāk ilgwe Shishi ga Nya lami wugo, tā mbi mbadl gwe ba a paki sowu. (aiōnios g166) 9 Ten nāk gwisi, bān nākān nā pālti hwa wul so, nāk de hal de sa'i wotlti tul wugo ma wotlan wul i'e, kume de mā celān kā mbātl sowu. 10 Ten nāk gwisi kān, mas sa'i gwe mā mbi ang pālti alheri wugo tan pāli ko wokko, tun nāk bā yilkeni jinan kā Almasihu so. 11 Bo yenān kidit ji bakake lishti jee de a pālikii lishti da nā ang gi wu. 12 To, majwe sā nikii ma ngapti ten de tā sālkii wu nāma lamti tās mbok ang ten gaa gwasān de si wo mān kirki kān. Ilgwe laksi ten pālti nāk gwisi go yek de, sa nima bānti wundal ga bomti gwe sa tla ten bi māshkan gā Yesu ten gudal yencin wu. 13 Ai, ko tā

majwe sā nāma wulti gwakan de tā sālkii wu mago sā nima kopti mbāt gāba gā Musa mas so, ama yek sā nāma lamti tā sālkii, ten de tās man wulti de sik sālkii da. 14 Ama ami wo ko njet ba bō ngetl nā ilgon so, seko na gudal yencin gwe sā bāk Bagaa Yesu Almasihu wu. Ten de māshkan gwas ten gudal yencimi kā laki yek a māshi lamti wul ji dli atl ka, yek wul ji dli atl dām de hwuuni a malān pak. 15 Nā sālti, nā lašhi sālti mas ni ten bi ilgon so, ama ilgwe ni de ilgon go yek de tā mbalan pal de mālgwe sā pālti pyali wu. 16 Hān tā tāmi mbadli, suk yenti gonti dām de ga majwe sā nāma kopti pyal mbāt gāba gan wu, suk mān Yisiraila ji gem ji Nya. 17 A cina wo bā mālgon po hwotān nā ilgon so, nak de dudul ji kā dli gi mbok ang de ami wo zhel gā Yesu kā wu. 18 Hān tā alheri ga Bagaa ganan Yesu Almasihu dām sukkii yilkeni jini. Amin.

Apisa

1 Ami Bulus, yen shinti ga botli ga Almasihu Yesu nak kangwe Nya lami wu. A nima lishti gaba ganbalan ji Nya jwe sa ni ka ban Apisa, majwe asa pal gem ten kopti ga Yesu Almasihu wu. **2** Han ta alheri suk multi mbadl sut mal Nya Buka ganan, suk Bagaa Yesu Almasihu dam de gwakan. **3** Gem, albarka wo ga Nya Aba ga Bagaa ganan Yesu Almasihu kan! Ti de ata balanni albarka sut nya tumal Almasihu, ata laki ama mbi mas albarka tumal Shishi gwas pak wu. **4** Nak de ta botlanni tumal damti ganan ka Almasihu tun basa bo pal dii atl so, ten de tan daman de mbalan man cilti, man lašhi byas wul a cina daat ka. **5** Ka lamti gwas kan ta pali, yek ta laki de tan daman de mil jwasi tumal Yesu, ten de nak gwisi kan ta lami, a nak gwisi ka tamit da. **6** Ta pali nu tan tasan alheri gwas man nalti, gwe ta balanni ten koo lu tumal Yen gwas gwe ta lamti i'e wu. **7** Tumal Almasihu kan sa batl wul gwe nini gaa wu tumal hwulan gwas, gwe yek de taasti ga byas wul ganan de sa taasi kawu. Sa pali nak gwisi tumal nalti ga alheri ga Nya, **8** gwe ta balanni de ba pakti nidda so wu, suk mas botlkun yisti wul suk yisti gaa ga wul gwe ta balanni wu. **9** Yek Nya mbokini ang ten wul jwas jwe ni ga hwudali ka nak kangwe de ta lami wu, wul jwe de ta laki ta njikan tumal Almasihu wu. **10** Kume cin gwe ta zi wu tullu go, ta mo wul mas ka Almasihu, na wul jwe ni to nya kawu suk jwe ni ten dii atl wu mas. **11** Nya botlanni ka Almasihu tan daman de mbalan jwas, ta laki de ta pi nak gwisi nak de yek de ilgwe ta lam palti wu, ai tik de man palti wul kangwe tamit da wu. **12** Nya botlanni mi de mik nda zhila zat mbadl ten Almasihu wu, ten de tan palan damti taasti ga nalti gwas. **13** A kaa dam de mbalan ji Nya wi tumal Almasihu ka sa'i gwe kaa kum gaba gem, gwe yek de tamai gaba gwe tullikii kisti wu. Ka sa'i gwe kaa ngaskii ten Almasihu wu, Nya lak shaida gwas tenkii de ta dalikii gaba de ta balkii Shishi gwas wu. **14** Shishi ga Nyami ka nini de man mbokti ang ten de gem kan, Nya a balanni ilgwe ta dlalli gaba gwas dan wu, ilgwe a dam de ganan ka sa'i gwe Nya kis mbalan jwas wu, at a pal mas wul jwisi ten de ta mbalan tas nalti gwas da kan. **15** Yek laki, de a kum bi ngasti gwakan ten Bagaa Yesu suk kangwe de kaa nama lamti ji mas mbalan ji Nya wu, **16** a ba ba zak palti hwol tuk na Nya ten bi gwakan so, a ngusi palti nak gwisi dlip de aba ngemkii Nya wu.

17 A nama ngemti ga Nya ga Bagaa ganan Almasihu Yesu, Buka man nalti tas balkii Shishi gwasi gwe a lak yisti wullu, a mbok ang ten wul jwe ni ga hwundali kawu ten tak yisanti i'e da. **18** A ngem Nya de, ta gwel ga mbadl gwakan buli, kangwe ka yis gaami akaa yis wundal ga zat mbadl gwe ta mbekii de tak pali wu, tak yisan wul gwe ni ka nalti ga dlallat gaba gwe ta pali mbalan jwas wu. **19** Ani nima ngemti Nya, mi de ma ngassanni tenti, ten de tan yisan ndalти ga iko gwas de ba a cingaldli sowu, gwe yek nama palti wul ka mi wu. Ndalти ga iko gwisi kade bal iko **20** yek til Yesu tot daka mashkan ka, yek zat ka mbuni lu damti ten ang shinti ga Nya to nya ka. **21** Lu gami de Almasihu nima damti go ni nya da mas guu, suk bacina, suk ndalти, suk bagaa, suk mas shin. Ba de ka gin jee tokte so, ama suk gin jwe aya tullu. (aiōn g165) **22** A Nya zi mas wul a atl dati, yek ta lakti de bacina ga wul mas ga motgaa ga kopti. **23** Ka motgaa ga man kopti wo Almasihu wo njikami kan, nak kangwe ti na gaa gwas njikan wul mas wu.

2 Tek go nak ga mashi kan kaa ni nak de kii wo man lašhi kumti bi suk man palti byas wul kawu. **2** Ka sa'i gwe kaa yima kopti byas tantu ji dii atl ge wu, de akaa kop byas guu gwe tik de bacina ga to nya ka wu. Tik de byas mazhe gwe nama cokti ga mbalan ten de bas kumi bi Nya sowu. (aiōn g165) **3** Tek go mas jinan nu kan am a damanni, ma nanma kopti kapti ga dli ganan, ma nanma kopti ilgwe dli ganan suk mbadl ganan zini wu. Mi mago tek go lilti mbadl ga Nya a susut tenanni nak gwasan wu, nak de palti wul ganan wo ga dli kawu. **4** Ama Nya wo man yenti gonti kan i'e, lamti gwe at a lamanni go man nalti kan. **5** Tun ka sa'i gwe ma yi ga mashi ka ka palti byas wullu yek ta pallani kaami suk Almasihu. Tumal alheri kan kaa mbi kisti. **6** Nya pallani kaami suk Almasihu yek ma mbi lu danti to nya ka tumal Almasihu. **7** Nya pali nu tas mbok ang ten alheri gwas man nalti gwe de ba a cingal dli sowu ka gini jwe aya tullu. Ta mbokini ang ten alheri gwasi tumal Almasihu Yesu. (aiōn g165) **8** Alheri ga Nya ka laki yek kaa mbi kisti, ba de we manti palti wul ga gaa gwakan ka so, balti wul ga Nya kan. **9** Palti wul gwakan ka laki so, ba malgon bo neti so. **10** Mi wo ilgwe Nya pali wu kan, ta palanni ka Almasihu Yesu ten de tan palan hwa wul jwe ta pali tun tek de tan pali wu. **11** Ten nak gwisi kan bo damankii, ten kangwe kaa ni tek wu kii de man Yehuda ka so

wu, a majwe asa mbe gaa gwasan de si wo sa salsa
wu, mbekii de "mān lašhi salti." (Salti gwasami wo
wundali ga dli kan, gwe asa pali na ang ga mbalan
wu). **12** Daamankii de kā sa'i gwisi wo, kāa ni suk
Almasihu so, basa dlamkii kā man Yisiraila so, kii wo
mandaki kā dllałat gaşa alkawol gwe Nya pali wu,
a ba zat mbadli ni kii da ga mbit ilgon mal Nya so, a
bałqāa ni suk Nya ten dii atl gee so. **13** Ama ningi kā
Almasihu, kii de tek go kā ni dleni suk Nya wu, sa
tałakii tet njaa mali wi tumal hwulan ga Almasihu.
14 Tik tullini tāmi mbadli, tik palli mān Yehuda suk
majwe ba mān Yehuda kā sowu de nam. A tik jek sabal
gwe hwul dlo ganan wu ka, gwe yek de net gwe
ni kā dlo ganan wu. **15** Almasihu kan mbat gaşa
ga Musa, suk dalti kang jwasi, suk shele jwas ka kā dli
gwasi. Ta pali nak gwisi ten de tas pal pyal mbalan
jwe sa yil tet kā mbalan de lop jwisi wu. Palti nak
gwisi kā tulli tāmi damti kā dlo gwasan. **16** Ta lakan
dlo ga mbalan de lobi suk Nya ten de tas dam de dli
de nam. Ta pal gwisi tumal mashkan gwas ten gudal
yencin, ta tulli pakti ga net gwe ni kā dlo
gwasan tek wu. **17** Ta tullikii gaşa tāmi mbadli kii de
ba mān Yehuda kā sowu, kii de kāni dleni suk Nya wu,
yek ta pali man Yehuda de sa ni njaa suk Nya wu
pak. **18** Tu ten tantu de nam kā Almasihu kan pak lobi
jinan mbi lat mal Nya, tumal Shishi ga gwasi. **19** De
nuk go, kii wo mandaki kā po yi so, kii mago mil boo
kā bali suk mbalan ji Nya. Kii wo mil lubii ji Nya kān.
20 Sa kinkii ten zhila bii gwe de mil shinti ji botli suk
man dlamti gaşa ji Nya kin wu, a Almasihu kāfe zok
ye kā kinti biimi. **21** Kati kān mas kinti biimi mo, tik
de man lakti a biimi tli, hal a pal de punka man cilti
ga Nya. **22** Kii mago kati kān sa nama kinti gwakan
suk naa mbalan, ten de tak daman de lubii gwe Nya
dam gibii wu, tumal Shishi gwas man Cilti.

3 Ten nak gwisi, ami Bulus de sa le ka ten bi ga
Almasihu Yesu wu, ten zat ang gwakan kii majwe
ba mān Yehuda kā sowu. **2** A yisi de Kāa kum gaşa
alheri ga Nya gwe sa balan wu, ten zat ang gwakan.
3 Yek de ilgwe ni ga hwudali de Nya buli gwel yek
ta mboki ang dani wu, nak gwe a nak lish gaşa tet
dani wu. **4** Kume kāa kobi kā lishtisi go, kaa yis gaa ga
ilgwe a yisi ten wul ga hwudali ga Almasihu wu. **5**
Ilgwe de tek go mbalan yisi so, ama ningi Nya mboki
ang mil shinti ji botli suk man dlamti gaşa ga Nya
dani wi tumal Shishi gwasi. **6** Ilgwe sa hwundali kā go

yek de, tumal gaşa man tamti majwe ba man Yehuda
kā sowu a mbi wul gado suk man Yehuda, asa dan
nak dli denam, asa mbi ilgon kā alkawol gwe Nya pali
tumal Almasihu Yesu wu. **7** A pal de zhel ga gaşa
man tamti gan tumal alheri ga Nya gwe sa balan wu
tumal ndalit gwasi. **8** Ko de amik de nak'eni kā mas
mbalan ji Nya go, ama yek Nya balan alheri ga tałat
tāmi gaşa ten wul ga Yesu gwe ba a bodlalidli sowu, ta
tale majwe ba man Yehuda kā sowu. **9** A po dlami mas
mbalan kangwe a Nya pal ilgwe ni ga hwundali kawu,
yek de ilgwe ni ga hwundali tun te ka mal Nya, gwe
tik pal mas wul wu. (**aiōn g165**) **10** Lamti gwas wo yek
de tas mboki ang man mulki, suk man iko jwe sa ni
dlo nya ju, ten botłkan yisti wul gwasi tumal motgaa
ga man kohti. **11** Nak gwe Nya laki de ta pi tun tet
ten ndat zhile wu, yek ta pali tumal Almasihu Yesu
Bagaa ganan. (**aiōn g165**) **12** Katisi kān tumal ngasti tenti
kān ma mbi ndali gahwulan lat mal Nya bāna banti
so. **13** Ten nak gwisi kān a nama ngemti gwakan de
bał celan kā mbadli, ten bomti gwe a nama tlati ten
bi gwakan wu so, bomti gami de a nama tlati go ten
de tak mbi nalti da kān. **14** Ten nak gwisi kān yek a
ngus atl a cina dā Buke ka, **15** ti de tik bał shin mas
dingi jwe ni to nya ka, suk jwe ni ten dii atl wu. **16** A
ngemti de kā bal nalti gwasi tas ndallikii gahwulan
tak ndalan kā mbadli gwakan tumal Shishi gwasi. **17** Ta
Almasihu dam kā mbadli gwakan da, tumal ngasti gwe
kāa ngaskii tenti wu. A nikii ma ngemti Nya nak de
ningi kāa kidi wi, yek kāa ndal i'e kā lamti gwe nikii
da wu. **18** Ten de tak yisan gaami suk mbalan ji Nya,
tak yisan nalti ga lamti ga Almasihu, na altat gwasi,
na dlenati gwasi, na tlalti gwasi, na dluntat ga lamti
gwe Almasihu palini wu. **19** A nikii ma ngemti dađe
tak yisan lamti ga Almasihu wu, gwe man neti ga
yisti wul ga mbalan wu, tak njikaman na mas njikanti
ga Nya. **20** Ningi, han ta nalti dam de ga Nya, ti de
ata pal wul jwe ma dlaman paki dani sowu, ta palini
man kangwe de ma ngemanti wu, suk man kangwe
ama daamanni dani wu, nak gwe ndalit gwas nama
palti wul kami wu. **21** Han ta nalti dam de ga Nya kā
motgaa ga man kohti suk kā Almasihu Yesu, gin ten
gin ba pakti! Amin. (**aiōn g165**)

4 Ten nak gwisi, ami de ani ga lee ka ten bi kohti
ga Bagaa wu, a nama ngemti gwakan, tak palan
wundal damti gwe ni ndakce suk nalti ga mbet gwe sa
palikii wu. **2** Shitan gaa atli, ta damti gwakan ni dem-
dem, daman de man dlot mbadli, akāa ci cina na dlot

mbadl nā yilkeni jwakan kā lamti. 3 Dlokamankii tāk ngiśān motgaa gwakan gwe Shishi ga Nya bālānni tumal tāmi mbadl gwe meeni gaa kā lu de nām wu. 4 Dlisi wo de nām kān, a Shishi de nām, nāk gwe Nya mbekii tumal zāt mbadl de nām wu. 5 Bagaa ganan wo de nām kān, ngasti ten Yesu de nām, a pālti baptismā mago de nam. 6 Nya ganan de nām, tik de Buka ganan mas jinān, tik ni nya dā ko wokko, a tik nima pālti wul kā mi mas jinān, atā ni kā ko wokko. 7 Yek ningō sā bal ko wokko ganan hwa wul wi, nāk kangwe a Yesu bāli wu. 8 Nāk gwe de gāba ga Nya dlām wu, “De ta to nya go, tā nde majwe tā dopsi ju cina, yek tā bāl zok wul mbalān jwasi.” 9 (Yek de ilgwē dlāmti de, “tā to nya,” nāma mbokti ang dani gwe, de bānakkan tā yil sut atl sowu? 10 Tisi de tā yil sut ten dii atl go tik po to to nya man mas dlo nya ka, ten de tās njikān nya suk atl.) 11 Almasihu nā gaa gwās kā laki yek naami ni de mil shinti ji botli, naami wo mān dlāmti gāba ga Nya, naami wo tās dām de mān shele ga gāba mān tāmti, naami wo tās dām de pasto, a naami wo tās dām de mān lishti. 12 Tā pāli nāk gwisi tās lākan mbalān ji Nya tās pal wul gwāsi, ten de tā dli ga Almasihu mbi nalti da. 13 Hal se mā dāmān de nām mas jinān kā ngasti ten Almasihu ganan, amā dāmān de nam kā yisti ga yen ga Nya, hal amā dāmān de kidi mbalān, amā njikāmānni nāk kangwe Almasihu ni wu mas. 14 Nāk gwisi a laki a bāma po dāmān nāk millāli so, majwe a yetāl zhilu mbokti ang ten wul gā dī atl ge ngusi mādlālti daamti ga mbadl gwāsan nāk kapsi ze wu, a mbalān mān botlkān ngusi shelti gwāsan asā tesī gāzi. 15 Kā lal ga nugo, ma dlāmī gem yilkeni jinān kā lamti, amā cin cina nā nalti kā wul mas, hal amā dāmān nākti Almasihu, ti de tik de gaa ga dlisi. 16 Tumalti kān kāt dlisi ngip yilkeni jwāsan tumal tlalki jwe ngiśā wu, kume ko kāti gwik-gwi pal ilgwē zitdu wu, a lak dlisi ten nalti a ndāli kā lamti. 17 A nikii ma dlāmti gāba gan yek a kabikii dlāmti da na shin ga Bagaa de bāk po dāmān nāk majwe bā mān Yehuda kā sowu so, majwe de daamti gwāsan wo ten wul ji ten koo lu kāwu. 18 Mbadl jwāsan njikān nā dāmshāl, a bā mbadl gwe a Nya bāli wu nisi dā so ten lashi yisti suk lashi kumti bi gwāsan. 19 Ko njet nsha po yisi gwel so, sā bāl gaa gwāsan pālti byas wul, asā yitla ngetl ten wul asā ngusi pālti mas wul citdāde. 20 Ama kii wo nu kān Almasihu mbokikii ang dani de tāk pāli so. 21 Kā sa i gwe de kā kum gāba tenti wu, kā daamti gwakan de mān kop gwāsan wo, sā mbokikii

ang ten gem gwe ni kā Yesu wu. 22 Sā mboki kii ang wi, ten pālti wul nāk gwe akāa kul pāli tek wu, tusān gus mbalān wu ka, gwe lil wu, ten wul shelti lal jwe tā nāma lamti wu, 23 Ten de tāk pallān de pyali kā daamti ga mbadl gwakan. 24 Palān pyal damti wudāli gwe ni nāk ga Nya wu kā gem, suk pālti wul jwe ni ndakce nā damti kā cilti wu. 25 Kume nuk'wu zakān shelti lali, tā ko wokko dlāmī gem yelān dāmti gwāsi, nāk de mas jinān wo kāt dli ji dli de nam kān wu. 26 “Kume mbadl lilik wugo bāk pal byas wul so.” Bāk zaki a cin nda bii a kā yima lilti mbadl so. 27 A bāk balān shēdan lu so, kā lilti mbadl gwakan. 28 Malgwe kul pi mukāl go bās po pi mukāl so, ama tās ngo wul tās pal hwa wul nā ang gwāsi. Kangwe ta mbi ilgon hal atā zī-ang majwe bā ilgon nisi dā sowu. 29 Bāk zaki ni tā byas gāba yil tet kā bi jwakan so, ama dlāman gāba gwe a zī-ang a ndālli gahwulān yilkeni jwakan wu nāk kangwe sā lami wu. Pālti nāk gwisi a laki a gāba gwakan zī-ang mān kumti jwakan. 30 A bāk lili mbadl Shishi ga Nya so, nāk de nātī kān Nya paliki lalas tās mbok ang de kii wo mā jwas kān ten cin kisti wu. 31 Zakān mas yokiti, suk byas mbadli, suk lilti mbadli, suk ngot bi, suk mas ngalci. 32 Pāli yilkeni jwakan hwa wul, akāa yen gonti ga yilkeni jwakan, taasan byas wul jwe yilkeni jwakan palikii wu ka, nāk gwe Nya taasikii gwakan kāwu tumal Almasihu.

5 Ten nāk gwisi, kā dāmti gwakan de mil ji lami ji Nya, palān wul nāk gwe a Nya pāli wu. 2 Akāa pal damti gwakan kā lamti nāk gwe de Almasihu lamānni hal yek tā bāl gaa gwās kā lal ganan, de sadaka mān tāmi wusān ga Nya wu. 3 Bāk zakini tā mbi mān pāt palān kā dlo gwakan suk mān pālti wundāl wul citdāde gon, sogo mān yitlat ngetl ten wul so. Wudāl il jimi te pāt ji mbalān ji Nya so. 4 Bāk dlāman gāba lāshi nsha so, bāk dlāman byas gāba so, bāk dlāman gāba kādān so, ten de nāk gwisi mbun so. Ama kā lal ga pālti nāk gwisi wo ngusi pālti hwol tuk nā Nya. 5 Tāk yisi de gem mān pāt palān sogo mān pālti wundāl wul citdāde gon, sogo mān yitlat ngetl ten wul (ilgwē ni ndakce suk kopti gunki wu) a mbi tet kā boo ga Almasihu suk Nya so. 6 Ba malgon shelkii nā gāba shelti lal so, ten de wundāl ga wul jwisi kādē mān lakti a lilti mbadl ga Nya nda ten majwe bāsa kum bi sowu. 7 Ten nāk gwisi kān bāk cugaa suksi so. 8 Tek go mi wo dāmshāl kān, amā ningō mi wo cilti kān kā kopti ga Bagaa, ten nāk gwisi, palān wul nāk mil ji

cilti. 9 (Nak de cilti kade man tullat ga mas hwa palti wul, suk palti wul ndakce, suk gaba ga gem) 10 se tak ngo ilgwe Nya lami wu. 11 Ba ilgon mokii suk palti byas wul ji ka damshal so, ama ngusisi bulti gal da gaa ka. 12 Ni de wul nsha ta dlam wundal ji wul jwe a man laشي cumti bi jwisi pali ka damshal wu. 13 Ama mas ilgwe sa tulli ka cilti go, mbalan a man yenti gwasi. 14 Cilti kade man lakti a mbalan man yenti wul mas. Yek laki yek sa dlam de, "Man ndet yembal padal ka, tlinya daka mashkan ka, a Almasihu cil tenki." 15 Pan dem-dem na kangwe akaa pal damti gwakan wu, bak palan damti nak kadlan so, ama palan damti nak man botlkan. 16 Pal wul na mas ilgwe Nya balki wu, kangwe mbun de tak pali wu, ten de multi jin de ma balan gihi go byasi kan. 17 Ten nak gwisi, bak daman de kadlan so, ama yisan lamti ga Nya. 18 Bak tladli na ze inabi, gwe de a lil mbalan kawu so, ka lal ga palti nak gwisi wo njikaman na Shishi ga Nya. 19 Hwi yilkeni jwakan gaba na koo zabura, suk koo taasti ga Nya, suk koo jwe Shishi ga Nya lakkii ten wulti wu. Ngusi wulti Bagaa koo na desti gan-gan ka mbadl gwakan. 20 Ngusi palti hwol tuk na Nya Buka ten wul mas ko agasi, ka shin ga Almasihu Yesu Bagaa ganan. 21 A kaa ngusi balti gaa yilkeni jwakan ten banti ga Almasihu. 22 Modli, balan gaa gwakan kos jwakan ten banti ga Nya. 23 Ten de kos kade bacina ga kili gwasi nak gwe Almasihu kade bacina ga motgaa man kopti wu. Motgaa ga man kopti kade dli ga Almasihu, a Almasihusi kade man kisti gwasi. 24 Nak gwe a man kopti kop Almasihu wu, nu kan kii modli ma wu, balan gaa gwakan kos jwakan ten wul mas. 25 Kii kos wo lamani modli jwakan, nak gwe Almasihu lam man kopti yek ta bal gaa gwas ka lal gwas wu. 26 Ta pali nak gwisi ten de tas pallat de man cilti, tas taasti ka, tumal polti gwe ta polti ka na ze, gwe yek de gaba gwas wu. 27 Yesu pali nak gwisi tas taki gaa gwas motgaa ga man kopti na mas mbunti gwasi, ba de na lal ilgon so, ba de na daskan so, sogo zobsi ilgon so, ama tas dam na cilti ba de na byas wul so. 28 Nak gwisi kan ta mani lam modli jwasan, nak dli gwasan wu. Ai malgwe lam kili gwas go gaa gwas kan ta lami. 29 Ko de malgon bo taba netg ga dli gwas sowa, ama ata bal ilga nguki dlisi ata ketalti i'e nak gwe a Almasihu pali motgaa ga man kopti wu 30 mas jinan wo kat dli ga Almasihu kan. 31 "Yek laki a mani zak aba suk ana gwasi ata ngatli kili gwas dli, asa dam de dli de nam." 32 Gaba gan go bal wul gwe ni ga hwudali kawu kan, ama ami wo ten Almasihu

suk motgaa ga man kopti kan a nama gaba. 33 Ama ta mas kos lam kili gwasi nak gwe at a lam gaa gwas wu, a mas kili wo tas bal kos gwas nalti.

6 Kii mil mbalan, kuman bi ga man zat jwakan ka

Bagaa, palti nu ni hwafsi. 2 Mbat gaba ga Musa ga cina suk alkawoli gwas dlam de, "Bal nalti aba suk ana gwa, 3 ten de tak mbi hwa wul akaa pal tlal multi ten dii atl da." 4 A kii man zati, bak ngwe bi mil jwakan hal a mbadl lilis so, ama ketalansi akaa nisi ma mbokisi ang ten gaba Nya suk dalti kang jwasi. 5 Kii zhel kumi bi bagaa gwakan ji dii atl, akaa balsi nalti i'e akaa bantisi na mbadl de nam nak wule Almasihu kan kaa nitma palti. 6 Bak palisi wul ga dalan gwel so, nak ga majwe asa pali wul mbalan ten de ta mbadl tamisi da wu, ama pali nak kangwe de zhel ji Almasihu a pali wu, akaa nama palti ilgwe Nya lami wu ka mbadl gwakan. 7 A kaa nama palti wul gwakan na mbadl de nam, nak wule Bagaa kan kaa nitma palti ba de we mbalan ka so. 8 Kaa yisi de mas hwa ilgwe mbalan pali go ta mbi 6alti mal Bagaa, na zhel na malgwe ba zhel ka sowu. 9 Kii bagaa mago pali zhel jwakan nak gwisi, bak lakisi banti ka dli so, nak de kaa yisi de Bagaa de nam kani kii da mas jwakan to nya ka, a batla lam mal i gon man gon so. 10 Pakti ga gabe wo yek de, tak ndallan gaa gwakan ka Bagaa suk ka ndalti iko gwasi. 11 Yeman mas wul dlanti ji Nya, tak manan dlalti ka mas botlkan ji shedan da. 12 Dlanti ganan wo suk mbalan ka so, ama suk guu man iko suk bacina ji dii atl man damshal gan, suk mazhe man ngalci jwe sa ni to nya kawu kan. (aión g165) 13 Ten nak gwisi, yeman mas wul dlanti ji Nya, ten de tak manan dlalti ka byas cin gwisi da, kume kaa pak palti wul mas wugo, akaa ya man dlalti da. 14 Ten nak gwisi, balan mis gwakan ka na gem, yitla netg gwakan ka na palti ilgwe ni ndakce. 15 Laki asan gwakan lat dlamtam i gaba ga tamai mbadli. 16 Kaal da wul jwisi, kamani ngasti ten Nya gwe yek de garkuwa gwakan wu, gwe na nali kan kaa man bot ji pas man wutu ji man ngalci wu ka na nali wu. 17 Kinan kulugaa ga galla gwe yek de kisti wu suk bal puka ga Shishi gwe yek de gaba ga Nya wu. 18 Panta gaba su Nya ka iko ga Shishi gwasi ka sa'i mas, suk mas wundal ga gaba gwe kaa pali suk Nya, suk ngemti wullu, daman na kang gaa, akaa gaba su Nya ten mas mbalan jwasi ko agasi. 19 Ngemini nini Nya pak, tas balan ilgwe ba dlami mbalan dlip de a ba gaba wu. Ten de ta hwi mbalan tamai gaba gan de

ni ga hwudali kə wu, bə de nə ɓanti so. **20** Ami wo gwel ga Nya kən ama sə balan kə wi, gaba suk Nya ten bi gini ten de mas sa'i gwe ba dləm təmi gaba go ta dləmi ba ɓanti, kangwe mbun de ta dləm wu. **21** Tikikus yilka ganan de mə lamti mən pəlti gem kə wul Bagaa wu, a hwikii mas ilgwe nəma pət a de wu, ten de tək yişan ilgwe ani gibi wu suk ilgwe a nəma pəlti wu. **22** Nu kə laki yek a shinti malkii, ten de tək yişan kangwe mani a de wu, a təs ndəllikii gahwulan da. **23** Yilkeni jini, han tə təmi mbadl sut mal Nya Buka, suk Bagaa ganan Yesu Almasihu dəm kə kii, suk lamti, suk ngasti ten Nya. **24** Han tə alheri dəm de ga mas man lamti ga Bagaa ganan Yesu Almasihu suk lamti gwe bə a paki sowu. Amin!

Yakubu

1 Ami Yakubu zhel ga Nya suk ga Bagaa Almasihu

Yesu, amik lish ga  a gee. A lishi m  an boo ga Israila de kutl cet lop ju jwe s   cat d  ank  a wu, a n  ama ga  bet gwakan da. 2 Yilkeni jini, kume bomti mbikii wonti wu, kam  an de wul bal hwol tuki, 3 n  ak de k  a yisi de kume s  a cingal ngasti gwakan ten Nya wu dlot mbadl gwakan a mb  aldi. 4 Kume tlot mbadl gwakan njikan wu, ka nd  al ten ngasti ten Nya gwakan a b  aka po lami de t  as mb  alikii ilgon dani so. 5 Ma  gwe lam mbit botlk  an yisti wul go t  as ngem Nya, n  ak de ti wo at  a ba  l mas mbal  an i  e wu ta bal m  ali. 6 Kume t  a ba ngemti wu, t  as zi mbadl de ta balti. Bas daamti de ta man p  alti so so. Ma  gwe zi mbadl k  a lu de n  ama sogo, n  ak kapsi ze gwe a yet  al ngusi ballati wu kan t  a ni. 7 Wudal ji m  aju wo, sa mbi ilgon mal Nya Guu so, 8 n  ak de mbadl gwasan cal de lop wu, a b  ata man dl  alti ten wul de n  am sowu. 9 Man kohti jwe ni ten bi ilgon sowu t  as pal hwol tuki n  ak de Nya pallasi de kidi mbal  an wu. 10 A majwe wul nisi d  a wu t  as pal hwol tuk de Nya pallasi sut atl  i, n  ak de n  a si n  a wul gwasan sa paki n  ak kangwe a buzha paki wu. 11 A wutu cin laki a me kooni, a buzha loki a koo ka, mas mbunti gwasan wo a gilka. Nu k  an m  an wul ang a paki ten mot wul gwasan. 12 Ma  gwe dlo mbadl k  a bomti cingalti go ta mbi hwa wul ga Nya, n  ak de Nya a b  atlti na mbadl gwe b  a a paki so, gwe t  a dl  alli ga  ba gwas dan de ta ba  l majwe lamti wu. 13 Kume s  a cingalkii ten p  alti byas wul go, b  ak wuli de Nya k  a cingalkii so, malgon a man cingalti ga Nya so, a b  a Nya cingal malgon t  as pal byas wul so. 14 Cingalti ga mbal  an wo tet ten byas lamti ga mbadl gwas kan a yilli, a d  alti hal a lak man ngetl gwasi. 15 Kume mbadl ga mbal  an lam byas wul wu, yek ka laki a m  ali p  al byas wul, a p  alti byas wul kade m  an tullat mashkan. 16 Yilkeni ji lami jini, b  a malgon shelkii so. 17 Mas hwa wul wo sut mal Nya k  an ni, ti de t  a pal cin suk kyatlal suk lip wu. Ti de b  ata ballat n  ak shishi sowu. 18 T  a botlannu yek ta ba  annu pyal mbadli tumal ga  ba gwas m  an gem, t  an daman de mbal  an jwas ji cina m  an zok mbadli. 19 Yilkeni ji lami jini, bo kumini, kati k  an wul 6aa-6aa ama b  ak ga  ba bale-bale so, a b  a mbadl lilikii bale-bale so, 20 n  ak de a lilti mbadl ga mbal  an laki a ba mbal  an a d  am na zok mbadli mal Nya sowu. 21 Nu k  awu, zakan p  alti byas wul suk yokiti, ak  aa zak nalti gaa, t  ak ngib  an ga  ba gwe s  a b  ak k  a mbadl gwakan

wu, n  ak de yek laki yek k  aa mbi kisti wu. 22 Shelan gaa gwakan so, kuman ga  ba ga Nya ak  aa pal ilgwe dl  am wu. 23 Mas ma  gwe kum ga  ba ga Nya yek b  ata pal ilgwe ga  be dl  am sowu, m  ali te ma  gwe yenti k  a boka, 24 yek ninge-ninge kangwe t  a ni wu masnit k  a wu. 25 Ama ma  gwe kati k  an mba  t ga  ba ga Nya gwe a kis mbal  an d  aka danti de zhel ga guu m  azhe ka yek t  a ngusi palti ilgwe mba  t ga  ba dl  am wu, a b  a mba  t ga  ba masnit k  a sogo ta mbi hwa wul ga Nya k  a mas ilgwe t  a p  ali wu. 26 Ma  gwe d  aman gwa we t  a n  ama kohti ga Nya ama yek b  ata man ngipti bi gwas sogo, t  a n  ama shelti gaa gwasi, a kohti Nya gwas wo ten koo lu k  an ni. 27 Kohti gwe ni hwabi mal Nya go yek de t  a mbal  an ngip mil jwe m  an z  at mashisi k  awu suk modli jwe maani jwasan mash k  awu jwe s  a n  ama tlat bomti wu. Majwe b  asa zaki t  a lamti ga wul ji dii atl te k  a mbadl gwas sowu.

2 Yilkeni jini, n  ak de k  aa ngaskii ten Almasihu Yesu

Bagaa ganan m  an nalti wu, b  ak lam  an majon man jon so. 2 Kum de m  an wul ang gon tul k  a motgaa gwakan na luk  al suk muni m  an wulpi ten mil ang gwasi yek ma  gwe b  a ilgon nidd  a sowu tuli na gus luk  al gwasi. 3 Kume k  a ba  l nalti m  an wul wu yek k  a wulti de, “Hwa gobdlan k  awu dan dan.” Ama yek ma  gwe b  a ilgon nidd  a sowu yek k  a wulti de, “Dla   teka,” sogo “Dan ka atl a cina daaka.” 4 K  aa pali nugo, k  aa lam malgon man gon sa? K  aa bo mbok ang de malgon man gon k  a dlo gwakan sa? A k  aa bo p  al byas wul sa? 5 Yilkeni ji lami jini, bo katan kan, Nya botl majwe b  a ilgon nisi da ten dii atl sowu t  as dan de m  an wul n  ak de sa ngassi tenti, yek sa kanti de guu k  a mbadl gwasan n  ak gwe t  a dl  alli ga  ba gwas majwe lamti wu. 6 Ama yek k  a mbul majwe b  a ilgon nisi d  a sowu. M  an wuli k  a ni kii ma cit dlelngapcan a sik n  ama tlat gwakan dl  aboo mal m  an kisti ga  ba wu sa? 7 Ab  a sik de m  an mbulti shin m  an nalti gwe as  a mbekii dani wu sa? 8 Kume k  aa kop mba  t ga  ba ga Almasihu gwe ni ga lishi k  a ga  ba ga Nya wu de, “Laam yel  an danti gwa n  ak gwe k  a lam gaa gwa wu,” k  a p  ali nugo, k  aa p  al hwa wul. 9 Ama kume k  aa lam majon man jon go k  aa p  al byas wul, ak  aa dakci imbat ga  ba gwe ni ga lishi k  a ga  ba ga Nya wu wi. 10 N  ak de ma  gwe kop mas mba  t ga  ba ama yek t  a dakci de n  am go ndakce k  an t  a ni suk malgwe kobi so mas wu. 11 Nya gwe wule, “B  ak pi pal  an so,” tik wule, “B  ak dlo mbal  an so.” Kume k  a pi pal  an so ama yek k  a dlo mbal  an go

kā dakci mbat gaba wi. 12 Mas ilgwe kaa pali, suk ilgwe kaa dlam wu, yisi de gas gon wo a kisikii gaba ten mbat gaba gwe kiskii daka danti de zhel ga guu mazhe kawu. 13 Nya a nge yenti gonti ga malgwe nge yen gonti ga mbalan wu. Yenti gonti ga Nya wo, man netgi gä kisti gaba gwasi. 14 Yilkeni jini, kume mbalan wule ta ngasti ten Nya ama yek ba pat gwas mbok ang nu sowu, ngasti gwas wu a kisti so. 15 A kume lukal ni yilka ga mani sogo yilka ga modli gon gwakan da so a ba ilga nguki nidfa so, 16 yek gon gwakan wulti de, “Li ge na tam i mbadli, lak hwa wul aka nguk wul i'e,” ama yek batä balti ilgwe ta lami wu sogo, yek ta pali duk ye? 17 Ngasti ten Nya mago nu kan ni, kume ka ngaski ten Nya ama yek baka pal ilgwe mbalan a yeni asa yisi de ka ngaski tenti sowu, ngasti ten Nya gwa wo ten koo lu kan ni. 18 Malgon a wule, “Ki wo ka ngaski ten Nya, a ami wo a pal hwa wul.” Mboki ang ten ngasti ten Nya gwa de a baka pal hwa wul sowu, ami ne go ba mbokik ang ten a ngasti ten Nya gini tumal hwa wul gini. 19 Kä kan kä mbadl gwa de Nya wo de nam kan,nak gwisu mbuni, mazhe mago nuk sa kaami hal na dlali dli. 20 Ki kandl, kä lami de ta mbokik ang de ngasti ten Nya banä palti hwa wul so wo ten koo lu kan ni nwa? 21 Daami de Nya yen koli ganan Ibirahim de man zok mbadli tumal ilgwe ta pali wu de ta taki Nyami Ishaku yen gwas wu. 22 Kä yeni de hwa wul gwe ta pali wu mo suk ngasti gwas ten Nya, yek ngasti gwas njikan tumal palti hwa wul gwasi. 23 Yek ilgwe gaba ga Nya dlam wu dam de gem, gwe wule, “Ibirahim ngasti ten Nya, yek Nyami yenti de man zok mbadli.” Yek laki yek mbalan yen Ibirahim de yelan ga Nya. 24 Kä yeni go palti hwa wul ga mbalan sogo ngasti kade man lakti atä dan de man zok mbadl mal Nya ma? Ngasti ten Nya tokte ka so. 25 Kili man kohti maani gon asa mbet de Rahab mago nu kan Nya yenti de man zok mbadli tumal ilgwe ta pali wu de ta kan mandaki ga mil shinti ji Israile ju hal yek ta zasi ten zobsi tantu wu. 26 Nak gwe de dli gwe mbadli ni gisi sogo hwuuni kawu, nu kan ngasti ten Nya gwe ba palti hwa wul ni dani sogo hwuuni kan.

3 Yilkeni jini, ban kamän de mas jinan se ma daman de majwe a mboki ang mbalan ten gaba ga Nya wu so. Majwe asa mboki ang ten gaba ga Nya mbalan jo, Nya a bodlaasi i'e de ta ba kisisi gaba wu man naa mbalan. 2 Mas jinan a ma palan ilgwe ba yek sowu wonti. A mas malgwe dip atä mani na bi gwas go,

hwa mbalan kan, atä man ngipti dli gwas pak. 3 A sa laki zaa kapsi bi tas kum bi da, na nali kan asa talat ka lu gwe sa lami wu. 4 Bo yenan jirgi ze pak, kaksha wul kan, bal yetal kade man jekti. Ama na nak en sada kan a man dlakti jirgi tale ka lu gwe ta lami wu. 5 Nu kan laka de a mbalan gaba na nali mago nak eni kan ni ama a dlam kidi gaba. Bo yenan kangwe a nak en wutu man kwelti bal ludan kawu. 6 Laka mago nak wutu kan ni, na nali kan a mbalan dlam byas wul, man lilti ga mas mbadl gwas ka. Laka a man lakti ga mbalan ka wutu. Buu wuti kade man cokti gwasi. (Geenna g1067) 7 A mbalan man lakti a wul me mas, suk yadli, suk wuci suk balkan, suk wul ze, asa kumit bi. Asa pal ten ang gwasi. 8 Ama malgon a mani na laka ga mbalan so. Laka wo ba a shuk na palti byas wul so, ga njikmi kan ni na byas ikan gwe a man tlot mbalan wu. 9 Na laka kan a ma tasän Bagaa suk Buka ganan, a na nali kan a ma byalan mbalan, jwe de Nya palsi nakti gaa gwas wu. 10 Na bi gwe a ma tasän Nya wu kan a ma byalan mbalan. Yilkeni jini, mbut de tan ni so. 11 Da nii kan hwa ze suk kudali a yil tot kä shu de nam gwi? 12 Yilkeni jini, yandi zaitun a guli ten tlindi tulan, sogo a yandi tulan guli ten tlindi inabi so? A man pat nu so. Aba shu gwe a yilli kudal ze wu, a bal hwa ze so. 13 Man hwa botlkan yisti wul ni kä kii, yek ta yis ilgwe Nya lami gwa? Han tas mbok ang ten yisti wul gwasi ten kangwe atä pi wu tumal palti wul banä nalti gaa so, gwe de a yil tet kä botlkan yisti wul wu. 14 Ama kume bal dakalti suk lamti gaa ni kä mbadl jwakan wu, bak bo netgi de kaa yis ilgon akaa nge kumti gem so. 15 Wudal ga botlkan gwisi wo sut mal Nya kan ni so, ga man dii atl kan, gwe de a guu mazhe bali wu kan, ga Shishi ga Nya man cilti ka so. 16 Lu gwe dakalti suk lamti gaa a ni da go, ka mbi gulsatdli suk mas palti byas wul. 17 Ama botlkan yisti wul gwe a yil sut mal Nya go, man cilti kan. A laki a mbalan dan na tam i mbadl pak, man mbulti mbalan ka so, abä a lak mbalan ten pallat gaa gwas de ta man naa mbalan so, a yen gonti i'e, a laki a mbalan pali hwa wul naa mbalan. A ba a laki a mbalan lam majon man jon so. 18 Majwe dan na tam i mbadl suk yilkeni jwasan go, sa laki a naa mbalan dan na zok mbadli,nak de sa zakisi hwa lal wu.

4 Yek de man lakti dlakti gaba suk dlanti kä dlo gwakan ye? Lamti mbadl gwakan gwe nima dlanti kä mbadl jwakan wu kasa? 2 Akäa lami de tak mbi

wul, kume kaa mbi sowu yek laki akaa tlo mbalan. Akaa dakal de malgon mbi ilgon wu, akaa ngusi dlanti jwakan ama bkaa mbi ilgwe kaa lami wu so nak de kaa ngem Nya sowu. 3 Akaa ngem wul mal Nya a bata balkii so, nak de akaa ngemti na byas mbadl wu. A de tk kumn tmti mbadl jwakan da k laki yek kaa ngemti wu. 4 Kii man zakti ga Nya, kaa yisi de kume mbalan lam wul ga dii atl go de nam kan tn ni suk malgwe nge wul ga Nya wu sa? Mas malgwe botl wul ga dii atl go mali palli gaa gwas de man nget Nya wi. 5 Kaa daman gwa we ten koo lu kan gaba ga Nya mbok ang de, Nya wo man dakalti kan ten bi ga shishi gwe ta zi k mbadl jinan gwa? 6 Ama Nya balanni zok wul i'e. Yek laki yek gabe wule, "Nya balli tukaal man nalti gaa, a malgwe ngusal gaa gwas atl go a Nya palit alheri." 7 Balan gaa jwakan Nya, akaa balli tukaal Guu mazhe, ta abikii. 8 Daman njaa mal Nya, ta dam njaa malkii pak. Ki man palti byas wul pol ang gwa ka. Ki de mbadl gwa wo lop-lop kan ni wu, pol mbadl gwa ka. 9 Kulanni akaa pal duu tuki ten byas wul jwe kaa pali wu. Han tgitli gwakan pal de kulu, a hwol tuk gwakan pal de duu tuki. 10 Ngusalan gaa jwakan atl, Bagaa a tlilkii. 11 Yilkeni jini, bk dlamman byas gaba ten yilkeni jwasan so. Mas malgwe dlam byas gaba sogo mali zi byas wul yilka gwas gaa go, de nam kan ni suk tn mali dlam byas gaba ten mbat gaba ga Nya. A kume k zi byas wul mbat gaba ga Nya go, k nama kopti mbat gaba so, ama k nama pallat gaa gwa de man kisti gaba. 12 Man zat mbat gaba suk kisti gaba wo de nam kan. Tik de malgwe mbuk kisti suk lilti ga mbalan kawu. Ama wok de ki de hal ka dlam byas gaba ten yilka gwa wo? 13 Katn kan kii de akaa wuli de, "Ase sogo ayo go ma li k ban ge suk ga tek gu, ama pal gin de nam kali, ama wul wul ka, ama mbi wulpi" wu. 14 Kaa yisan ilgwe a pi ayo gwa? Ten bi yek mbadl jwakan ni pamma ye? Mbadl jwakan wo nak sasal kan ni gwe a tuli a zigaa wu. 15 Ka lal ga dlamti nugo wuli de, "Kume Nya Bagaa lami go, ma pal ilge suk ge." 16 Ama akaa ngusi bot ngeln na manti ga gaa gwakan. Palti nak gwisi wo byas wul kan. 17 Mas malgwe yis ilgwe ni mbuni de tpali wu yek bata pali sogo, tpali wu yek wul wi.

5 Bo katn kan, kii man wul ang, kulanni akaa des lee nak de Nya a nolkii wu. 2 Wul ang gwakan moki kawi, wuljon ci lukal jwakan kawi. 3 Wulpi gwakan lil kawi. Lilti ga wulpi ka k mbok ang ten palti byas wul jwakan, tlu dli jwakan a kwel ka nak de kaa nama mot

wulpi k pakti multi wu. 4 Bo katn kan, nak de k nge batlti ga majwe wotlikii wul zhin wu. Kulu jwasan mbuki mal Nya Bal Kakshe wi. 5 Kaa dan k tamti ten dii atl, kaa nguki yek kaa tla ilgwe kaa lami wu. Gaa jwakan kan kaa ketali nak dabba gwe sa mboshti wu. 6 Ka lil majwe basa pal byas wul sowu yek kaa tlosi, ko de sa dlansi sukkii sowu. 7 Yilkeni jini, dlo mbadl ten fatti palti sut ga Yesu Bagaa ganan. Bo yenn kangwe a man kolti zhin bat not ga ilgwe tgak wu, tet k ze lulpi hal ala ga gisi. 8 Kii mago batan palti ga Yesu Bagaa akaa dlal na ndalti nak de tgal njaa sut wu. 9 Bak nalaman na yilkeni so, sogo a kisikii gaba dani, nak de man kisti gaba bal ten bi dlabii wu. 10 Bo yenn kangwe man dlamti gaba ga Nya tla bomti ten dlamti gaba ga Bagaa yek sa dlo mbadl da wu. 11 Ma yisi de majwe dlo mbadl k tlat bomti go, man mbit hwa wul kade si. Bo daamankii ten kangwe Ayuba dlo mbadl wu suk kangwe Guu Nya yillat dk bomti kawu. Nya wo man yenti gonti suk lamti mbalan i'e kan. 12 Yilkeni jini, bali ga mas ilgwe a hwikii go yek de, mo gaba na Nya so, ko tn na dlo nya, ko tn na dii atl ko tn na zobsi ilgon. Han tgitli gwakan dlal ten "yii," sogo "hwowo," nuk sogo Nya a nolkii. 13 Mas malgwe nama tlat bomti a gipkii go tas ngem Nya. A malgwe nama hwol tuk go, tas wul koo tasti ga Nya. 14 Malgwe cwo nama cit gwas go, tas mbe bacina ji motgaa ga man kopti tas ngem Nya asa pit mili k shin ga Bagaa. 15 Ngemti gwe sa pali na ngasti ten Nya go, a laki a man cwo ndoki, nak de Nya a ndok man cwobi wu. Kume tpali byas wul wu, Guu Nya a tasit ka. 16 Kume kaa pal byas wul wu, hwi yilkeni jwakan akaa ngem Nya ta ndokkii, nak de ngemti Nya ga man zok mbadl wo ndali a pal wul wonti wu. 17 Bo daamankii ten Iliya, mbalan kade ti nakmi, tn ngem Nya i'e de ba ze nda so, yek ba zesi nda ten dii atl so se pal gin de mekan na lip de mukka. 18 Yek tn po ngem Nyami da da, yek ze nda sut nya, yek wul te tot k atl. 19 Yilkeni jini, kume gon gwakan pal na kaal ten kopti gem yek malgon pallat tet ten tantu wu, 20 yisi de malgwe laki yek man palti byas wul ci atl gaa go, tpali dk mashkan kawi, nak de Nya a taasi mali wonti byas wul gwas kawu.

1 Yohana

1 Ma ni kii ma dlamti gaba ten malgwe ta ni da tet ten lakti zhila ga dii atl wu, tik de malgwe ma kum yal gwasi, yek ma yenti na gwel ganan wu. Yek ma wutit gwel i'e yek ma tanti na ang ganan, tik de gaba ga mbadl gwe ba a paki sowu. **2** Gaba ga mbadl gwisi tul ten dii atli, yek ma yenti, yek ma hwi mbalan gaba ten damti gwasi yek ma dlamikii gaba ten mbadl gwe ba a paki so gamisi. Tek go ta ni to mal Nya Aba ka, yek ta tul mal ni. (aiōnios g166) **3** Ma hwikii de mi wo ma yenti yek ma kumi wi, kangwe de kaa cugaa sukmi wu. A cutgaa ganan mi wo suk Abe kan suk yen gwasi Almasihu Yesu. **4** Ma ni kii ma lishti nak gami ta hwol tuk ganan njikan da. **5** Gaba gwe ma kumi tet bi datka yek ma hwikii wi wuggu, Nya wo cilti kan, a mali wo damshal ni da so ko njet. **6** Kume ma wuli de ma nama cutgaa sukti ama ama yima lat ka damshal go, ma shelan lali a ba ma nanma damti ka gem so. **7** Ama kume ma nanma lat ka cilti nak gwe ta ni ka cilti go, ma cugaa suk yilkeni jinan, a hwulan ga Yen gwasi Yesu polini daskan ga palti byas wul ka mas. **8** Kume ma wuli de mi wo man palti byas wul ka sowu, ma shelan gaa ganan a ba gem nan gipni so. **9** Kume ma dlami Nya byas wul jinan wu, ti wo man njikanti gaba gwe ta dlam wu kan a man palti gem kan, ta taas byas wul jinan ka, ata polini daskan ga laishi palti gem ganan ka mas. **10** Kume ma wuli de mi wo ma palan byas wul sogo, ma pallan Nya wi de man shelti lali, a ba gaba gwas mbi lu damti ka mbadl ganan so.

2 Mil ji lami jini, a lishikii gaba gee kangwe de kaa pal byas wul sowu. Ama kume malgon pal byas wul wu, man gaba na Nya Aba ka lal ganan nini da, mali kade Almasihu Yesu man palti wul ndakce. **2** Mashkan gwas kade sadaka gwe sa pali ta Nya taas daskan byas wul jinan ka, a ba mi na ngwenan ka so ama suk byas wul ji mas mbalan ji dii atli. **3** Na nu kan ma mbokan ang de ma yisanti, de ma koban ilgwe ta hwini de tan pali wu. **4** Malgwe dlam de, "Ami wo a yis Nya," ama bat a kop ilgwe ta hwini ni wu sogo, mali shel lali a ba gem nit ka mbadl so. **5** Ama malgwe kop gaba ga Nya go gem, lamti Nya njikan ka mbadl gwas wi. Na nu kan ma yisi de mi wo mbalan jwas kan. **6** Mas malgwe dlam de ti wo mbalan ga Nya ka go, netgli kan tas pal wundal damti gwe Yesu pali wu. **7** Yelan ji lami jini, pyal ilgon kan a nikii ma lishti gaba

dani so ama gus wul kan, ilgwe de tet ten ndat zhila gaba ganan kan a hwikii wu. A yek de gus ilgwe kaa kum gaba dani wu. **8** Ama hal ase ilgami yi de pyal wul gwe a yi kii ma lishti gaba wu. Gem kan mbalan yeni ka damti ga Almasihu yek sa po yeni ka damti gwakan wi da, nak de damshal nama pakti ka, a cilti ga gem nda cilat lu wu. **9** Malgwe wuli de ta nima damti ka cilti ata yima netg hwulan ga man kopti yilka gwas go, ta yima damti ka damshal. **10** A malgwe lam yilka gwas go ta nima damti ka cilti, a ba ilgwe a lakti ten kotti asan ka damti gwas wu nisda so. **11** A malgwe nge hwulan ga yilka gwas go, ka damshal kan ta nima palti wul suk damti gwasi. A bat a yis lu gwe ta nima lat du so nak de damshali yitlet gwel kawu. **12** Mil ji lami jini, a nikii ma lishti gaba, nak de Nya taasikii daskan ga byas wul jwakan ka tumal Yesu wu. **13** Kolsi, a nikii ma lishti gaba, nak de kaa yisti wu, ti de tet ten lakti zhila ga dii atl kan ta ni wu. Mil samali, a nikii ma lishti gaba, nak de kaa man netgl ga guu mazhe wu. Mil jini, a nikii ma lishti gaba, nak de kaa yis Nya Aba wu. **14** Kolsi, a nikii ma lishti gaba, nak de kaa yisti wu, ti de tet ten lakti zhila ga dii atl kan ta ni wu. Mil samali, a nikii ma lishti gaba, nak de kii wo man ndalit kan, a gaba ga Nya nima damti ka mbadl gwakan wu, a kaa man netgl ga guu mazhe wu. **15** Bok lamant byas damti ga dii atl gee, sogo wul jwe ni gibii wu so. Malgwe lam byas damti ga dii atl gee go, lamti Nya Aba ni ka mbadl gwas so. **16** Kangwe a mbalan lam wul jwe ni ten dii atl wuggu, kaptat da dli ga mbalan gwe a lak mbalan ten palti byas wul wu, lamti pat palan, suk yenti ga gaa wule ka manan naa mbalan. Wudal ji wul jwisi wo wul ji Nya ka so, wundal ji wul jimi wo ji byas damti ga dii atl kan. **17** Byas damti ga dii atl gee na kaptat da dli ga mbalan a paki, ama malgwe ata pal ilgwe Nya lami go damti gwas a paki so. (aiōn g165) **18** Mil ji lami jini, pakti ga dii atl bal njaa. A nak gwe kaa kumi wu man netg hwulan ga Almasihu ni tecdi, nak ninge mago man netg hwulan ga Almasihu baldi wonti. Nuk laki yek ma yisi de pakti ga dii atl gee ka bali. **19** Tet ka mi kan man netg hwulan ga Almasihu ni, ama si wo yilkeni jinan ji gem ka so. Yilkeni jinan kani de si go sa dam sukmi. Ama yek zatgaa de sa zigaa wu mbok ang de si wo yilkeni jinan ka so. **20** Ama kii wo Man Cilti ka botlkii yek kaa yis gem mas jwakan. **21** Laishi yisti gem jwakan ka laki yek a lishikii gaba so ama yisti gem de ka yisi ka laki. A ka gem wo ba lal a ni da

so. 22 Wok de man shelti lali wo? Malgwe dlam de Yesu wo Almasihu ka sowu. Wudal ga malgwisi kade man nget hwulan ga Yesu, mali nge yisti ga Abe suk Yeni pak. 23 Mas malgwe nge yisti ga Yeni go, ta yis Abe so, a malgwe wule ta yis Yeni go, ta yis Abe pak. 24 Nu kawu, ngibang gaba gwe sa dlamkii de sa nde dlamti gaba wu. Kume pali nu go, kaa nima damt suk Yeni suk Abe pak. 25 A ilgwe ta dlallini gaba dani go yek de, kume ma daman sukti wu ma mbi mbadl gwe ba a pakı sowu. (aiōnios g166) 26 A lishikii gaba gan ta dalikii kang ten majwe nama lamti gillat jwakan ju. 27 Kii gaa jwakan wo botli gwe Almasihu palikii wu yi kii gaa, a baka po lami de ta malgon mbokikii ang ten ilgon so. Nak de botli gwe ta palikii wu mbokikii ang ten wul mas wu, a bottisi wo ga gem kan ba de ga la so, dlalan mali na gwe bottisi mbokikii ang wu. 28 Nuk go, mil jini, daman ka Almasihu, kangwe ta susut du go ma manan dlalti na ndali gahwulan a ba nsha a cinni a cina datka sowu. 29 Nak de kaa yisi de ti wo man palti wul ndakce kawu, yisi de mas man palti wul ndakce mbi zat de yen ga Nya wi.

3 Bohwe ni kan nalti ga lamti gwe Nya Aba lamdan ni
wu ni gwi, de hal asa mbe ni de mil jwas wu! A de
mil jwasisi kan mananni. Ilgwe laki ba mbalan ji dii
atl gee Kamannii sogo yek de mbalami yis Nya so. 2
Yelan ji lami jini, ningi mi wo mil ji Nya ka bali, a
kangwe ma ya tok daman go, malgon bo yisi so. Nak
kan ma yisi de, kume Yesu susut du, ma palan naakti
ama yenanti nak gwe ta ni wu. 3 Mas majwe zi mbadl
gwasan tenti go, sa pol daskan palti byas wul jwasan
kawi, nak gwe Yesu wo daskan nidda sowu. 4 Mas
malgwe pal byas wul go mali dakci mbat gaba wi, de
gem kago palti byas wul wo dakcit mbat gaba kan. 5
Ama kaa yisi de Yesu tuli tas taas byas wul jinan ka. A
ti wo ba byas wul nidda so. 6 Mas malgwe nima damt
ka Almasihu go batu po pita palti byas wul so. Malgwe
yima ta palti byas wul go ta bo yis gaa ga Yesu so a
batu bo yisti so. 7 Mil ji lami jini, ba malgon gillakii
so. Malgwe a ta pal wul ndakce go, man zok mbadl
kan, nak gwe Almasihu wo man zok mbadl kawu. 8 A
mbalan man palti byas wul wo ga guu mazhe kan, nak
de guu mazhe wo tun tet ten ndat zhila ga dii atl kan
ta nima palti byas wul wu. Ilgwe laki yek Yen ga Nya
tul go yek de, tas jek wul jwe guu mazhe laki wu ka. 9
Mas majwe bal de mil ji Nya go sa po pita palti byas
wul so, nak de wundal ga Nya ni kasi, asa bal de zati

ga Nya wu. 10 Kangwe a ma hwul dlo ji mil ji Nya, suk
mil ji guu mazhe wuggu. Mas malgwe a ta pal byas
wul go yen ga Nya ka so, a malgwe ba ta lam yilka
gwas so ma go mali wo yen ga Nya ka so. 11 Ga ba gwe
kaa kumi tet ten ndat zhile wuggu, tan lamdan yilkeni
jinan. 12 Bak pali nak gwe Kayinu pali wu so, de ta
tlo yilka gwas wu, ti wo ga guu mazhe kan. A yokit
gwas ka laki yek ta tloti ama ilgwe yilke pali go zok
wul kan. 13 Yilkeni jini, ba ndekii de wul cit banti
so, kume de mbalan ji dii atl gee nge hwulan jwakan
wu. 14 Mi wo ma dakkanci mashkan wi ma balan na
mbadl gwe ba pakti nidda sowu, nak de ma lamdan
yilkeni jinan wu. Malgwe lam yilkeni jwas sogo mali
yima damt mashkan. 15 Mas malgwe nge hwulan ga
yilka gwas go ta ni de nam suk man tlot mbalan, a
kaa yisi de man tlot mbalan wo mbadl gwe ba a pakı
sowu nidda so. (aiōnios g166) 16 Kangwe ma yisan lamti
wuggu, Almasihu Yesu bal mbadl gwas ka lal ganan. A
mi mago mbun de tan balan gaa jinan ka lal ga yilkeni
jinan. 17 Kume wul ang ni malgon da, yek ta yen yilka
man lashi wul, ama yek batu yen gonti gwas sogo, da
ni kan wundal ga malgwisi a wule lamti ga Nya ni ka
mbadl gwas gwi? 18 Mil ji lami jini, ban lamdan yilkeni
jinan na bi sogo laka so, tan lamansi na gem suk palti
wul jinan. 19 Nak gwisi kade kangwe ma yisi de mi wo
mbalan ji gem ga Nya kan, a na nak gwisi kan ma mbi
ndali gahwulan a cina da Yesu ka. 20 A kume mbadl
jinan desannii wu, Nya man ngetl ga mbadl jinan,
a ta yis wul mas. 21 Yelan ji lami jini, kume mbadl
jinan desannii sowu, ndali gahwulan nini da a cina
da Nya ka. 22 A ta balannii ilgwe ma ngemiti wu, nak
de ma palan ilgwe ta hwini wu suk ilgwe tamit da
wu. 23 Ilgwe ta hwini wu kade tan ngasanni ten Yesu,
Almasihu Yesu, yek Yesusi po hwini de tan lamdan
yilkeni jinan. 24 Majwe nama kohti ilgwe ta hwisi
go, sa nima damt sukti at a nima damt suksi pak. A
kangwe ma yisi de ta nima damt sukm wuggu, tumal
Shishi gwas de ta balannii wu kan ma yisi nak gwisi.

4 Yelan ji lami jini, bak ndaki mas majwe wule shishi
ga Nya nisi da wu so, a ma cingalan shishisi tak yisi
de tet mal Nya kan ni paa. Pali nak gwisi nak de majwe
asa shel lal de si wo man dlanti gaba ga Nya kade
si wu, baldi wonti ten dii atl wu. 2 Kangwe kaa yis
Shishi ga Nya wuggu, mas malgwe wuli de Almasihu
Yesu tul na dli ga mbalan wu, wundal ga mal gwisi wo
Shishi ga Nya ni ka ti. 3 Ama mas malgwe wule Yesu

tul nā dli ga mbalan sowu, wundal ga mal go Shishi ga Nya ni kā ti so. Shishi nget hwulan ga Yesu kan, shishi gwe sā hwikii de aya tul wu. A nāk ninge go balda ten dii atli. 4 Mil ji lami, kii wo mbalan ji Nya kan akaa man netel ji maju wi, nāk de malgwe ni gipkii wu man netel ga malgwe ni kā mbalan ji dii atl gee wu. 5 Si wo mbalan ji dii atl kan yek laki asa yen wul nā gwel yenti wul ji man dli atli, a man dli atli katisi kang. 6 Mi wo mbalan ji Nya kan, a majwe yisti wu katini kang, ama mas malgwe bā gwas kā sowu bata katini kang so. Nā nu kan ma yisan majwe Shishi gem ga Nya ni kāsi tet kā majwe shishi ga gillat mbalan ni kāsi wu. 7 Yelan ji lami jini, mā lamān yilkeni jinān. Lamti wo sut mal Nya kan ni. Mas majwe lam yilkeni jwasan go sa bal de mil ji Nya, asa yisti wi. 8 Mas majwe lam yilkeni jwasan sogo sa yis Nya so, nāk de Nya wo lamti kāde ti wu. 9 Kangwe Nya mbok ang ten wundal ga lamti gwas kā dlo ganan wuggu. Tā lak Yen de nam gwe nidda wu sut ten dii atli, kangwe mbalan a mbi mbadl gwe bā a paki so tumalti wu. 10 Kangwe lamti ga gem ni wuggu. Bā de mik lamān Nya so, ama tik lamānni yek ta lak Yen gwas sut ten dii atl de sadaka ga taasti daskan palti byas wul jinan ka. 11 Yelan jini, nāk de Nya lamān i'e nu wu, netel kan mā lamān yilkeni jinan. 12 Malgon bo taba yenti ga Nya so ama kume mā lamān yilkeni jinan go, tā ni kā mbadl ganan a lamti gwas njikan kā mi wi. 13 Nā nu kan mā yisi de mā nima dāmti suk Nya atā ni ten mbadl jinan, nāk de ta bālānni Shishi gwasas tas dām sukmi wu. 14 A ma yeni wi yek mā dāmī mbalan ga bā dani de, Nya Aba lak Yen gwasas tas dām de mān kisti ga mbalan ji dii atli. 15 Mas malgwe kan Yesu de Yen ga Nya go, Nya ni kā mbadl ga māli a māli nima dāmti sukti pak. 16 Nuk laki yek mā yisi de Nya lamānni yek mā ngasan ten lamti gwisisi. Nya wo lamti kan. Mas malgwe nima dāmti nā lamti ga yilkeni jwas go māli nima dāmti suk Nya, a Nya ni kā mbadl ga māli. 17 Kume lamti njikan kā dlo ganan wugo, ma mbi ndāli gahwulan ten cin gwe Nya a kisi ga bā mbalan mas wu, nāk de mā nāmma dāmti ten dii atl nāk kangwe Yesu dām wu. 18 Wudal ga lamti gami wo banti ni gisi so. Lamti ga gem wo a mbol banti ka, nāk de mbalan mān banti wo nolti ga Nya kan atā bantit wu. Nuk laki a bā mān banti a njikan dli nā lamti ga gem so. 19 Ama mā nāmma lamti ga yilkeni jinan nāk de Nya kā lak zhila lamti ga mbalan wu. 20 Kume malgon wule, “A lam Nya,” ama yek tā nāma netel hwulan ga yilka gwas go,

mān shelti lal kāde māli. Malgwe nge hwulan ga yilka gwas de tā nama yenti gwas wu, a man lamti Nya de tā bo yenti so gwa? 21 Ilgwe Nya hwini go yek de, mas malgwe lamti go netel kān tas lam yilkeni jwas pak.

5 Mas majwe bal gem nā Yesu de Almasihu go sa bal de mil ji Nya, a mas majwe lam Nya Aba go sā lam Yen gwas pak. 2 Kangwe ma mbokān ang de mā lamān mil ji Nya wuggu, de mā lamān Nyami yek mā kobān ilgwe tā hwini wu. 3 Kangwe lamti Nya ni wuggu, tā mbalan pal ilgwe tā dām de tas pāli wu. A ilgwisi wo bā man bomti kā so, 4 nāk de mas majwe ni de mil ji Nya go, sa man netel ga byas dāmti ga dii atl ge wu. Nāk gwisi kāde kangwe mā manan netel ga byas dāmti ga dii atl gee, tumal ngasti tenti wu. 5 Kā wok de majwe sā man netel ga byas dāmti ga dii atl ge go? Majwe bāl gem nā Yesu de Yen ga Nya wu na ngusān kan. 6 Sā mbok ang ten Yesu Almasihu de Yen ga Nya tumal ze baptismā suk hwulan gwas de shot de sa tlot ten gudāl yencin wu. Abā tumal ze baptismā gwas tokte kā so, ama nā ze baptismā suk hwulan gwas de shot du. Shishi ga Nya kāde mān dāmāti nu, nāk de Shishi wo mān dāmāti gem kāde ti wu. 7 De mekami kāde mān dāmāti ga bē, 8 nā Shishi ga Nya suk ze baptismā suk hwulan, a de mekami dām ga bā de nam mas jwasan. 9 Kume dāmāti ga bā ga mbalan kan mā kamān go dāmāti ga bā ga Nya ndāl mani, a dāmāti ga bā gwe tā pāli ten Yen gwas wu kāde gwisi. 10 Malgwe bāl gem nā Yen ga Nya go dāmāti ga bā gami nit kā mbadli. A malgwe bāl gem nā Nya sogo māli pallat de mān shelti lal wi, nāk de tā bāl gem na dāmāti ga bā gwe tā pāli ten Yen gwas wu sowu. 11 A dāmāti ga bē wo yek de, Nya bālānni mbadl gwe bā a paki sowu, a mā mbi mbadlisi tumal Yen gwas. (aiōnios g166) 12 Malgwe Yen ga Nya nit da go mbadl gwe bā a paki sowu nidda, a malgwe Yeni nidda sowu mbadl gwe bā a paki sowu nidda so. 13 A lishikii wul jee kii de kāa ngasti ten Yen ga Nya wu, kangwe ka yisi de mbadl gwe bā a paki sowu ni kii dā wu. (aiōnios g166) 14 Gwisi kāde ndāli gahwulan ganan ten dālāti a cina dā Nya ka, de ta kumānni, kume mā ngemān wul kangwe tā lami wu. 15 Nāk de mā yisi de Nya a kumānni ten wul jwe mā ngemān wu, mā yisi de mā mbi wul jwe mā ngemān wu. 16 Kume gon gwakan yen yilka gwas ten pālti byas wul gwe de a lak māli ten māshkān sowu, tas ngemān Nya tas bāl māli pyal mbadli. A nāma ga bā ten majwe pālti byas wul jwasan

a t_əłasi k_əq m_əshk_ən sowu. P_əłti byas wul gwe a l_əak
mbal_ən ten m_əshk_ən wu ni d_ə. Wud_əli gwisi k_ən a
n_əma wulti de t_əs ngem Nya dani so. **17** Mas ilgwe
pali n_ək gwe mbun de t_əpali sowu byas wul k_ən, ama
wundal g_ə byas wul gwe b_əa l_əak mbal_ən ten m_əshkan
sowu ni d_ə. **18** M_ə yisi de mil ji Nya wo b_əasa pita p_əłti
byas wul so, a Yen g_ə Nya ngipsi k_ə ang gwasi, a b_əa
guu m_əzhe a manisi p_əłti ilgon so. **19** M_ə yisi de mi
wo mil ji Nya k_ən, a m_ə yisi de naa mbal_ən ji dii atl
mas ni ang d_ə guu m_əzhe ka. **20** A m_ə yisi d_əçfe Yen g_ə
Nya tuli yek t_əb_əłannii mbotilk_ən yisti wul, kangwe
ma yisan Nya g_ə gem. A m_ə d_əm_ən sukti ti de gem
wu, a m_ə d_əm_ən suk Almasihu Yesu Yen gwasi. Tik de
Nya g_ə gem suk m_əñ b_əłti mbadl gwe b_əa a paki sowu.
(aiōnios g166) 21 Mil ji lami jini, nge p_əłti wul ji gunki,
wul jwe a mbal_ən kansi d_əe Nya wu.

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Bùù at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, “*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*” Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, “*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*” So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, “*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*” 2 Timothy 2:15. “*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*” 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Bùù at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Geji---Geji-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Lukka 8:31
Roma 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

Palti wul 3:21
Palti wul 15:18
Roma 1:25
Roma 9:5
Roma 11:36
Roma 12:2
Roma 16:27
1 Man Korinti 1:20
1 Man Korinti 2:6
1 Man Korinti 2:7
1 Man Korinti 2:8
1 Man Korinti 3:18
1 Man Korinti 8:13
1 Man Korinti 10:11
2 Man Korinti 4:4
2 Man Korinti 9:9
2 Man Korinti 11:31
Man Galatiya 1:4
Man Galatiya 1:5
Apisa 1:21
Apisa 2:2
Apisa 2:7
Apisa 3:9
Apisa 3:11
Apisa 3:21
Apisa 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 Yohana 2:17
2 Yohana 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aïdios

Roma 1:20
Jude 1:6

1 Man Korinti 1:20
1 Man Korinti 2:6
1 Man Korinti 2:7
1 Man Korinti 2:8
1 Man Korinti 3:18
1 Man Korinti 8:13
1 Man Korinti 10:11
2 Man Korinti 4:4
2 Man Korinti 9:9
2 Man Korinti 11:31
Man Galatiya 1:4
Man Galatiya 1:5
Apisa 1:21
Apisa 2:2
Apisa 2:7
Apisa 3:9
Apisa 3:11
Apisa 3:21
Apisa 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aiōn

Matiyu 12:32
Matiyu 13:22
Matiyu 13:39
Matiyu 13:40
Matiyu 13:49
Matiyu 21:19
Matiyu 24:3
Matiyu 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19
Mark 10:30
Mark 11:14
Lukka 1:33
Lukka 1:55
Lukka 1:70
Lukka 16:8
Lukka 18:30
Lukka 20:34
Lukka 20:35
Yohana 4:14
Yohana 6:51
Yohana 6:58
Yohana 8:35
Yohana 8:51
Yohana 8:52
Yohana 9:32
Yohana 10:28
Yohana 11:26
Yohana 12:34
Yohana 13:8
Yohana 14:16

2 Man Korinti 4:4
2 Man Korinti 9:9
2 Man Korinti 11:31
Man Galatiya 1:4
Man Galatiya 1:5
Apisa 1:21
Apisa 2:2
Apisa 2:7
Apisa 3:9
Apisa 3:11
Apisa 3:21
Apisa 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

aiōnios

Matiyu 18:8
Matiyu 19:16
Matiyu 19:29
Matiyu 25:41
Matiyu 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30
Lukka 10:25
Lukka 16:9
Lukka 18:18
Lukka 18:30
Yohana 3:15
Yohana 3:16
Yohana 3:36
Yohana 4:14
Yohana 4:36
Yohana 5:24
Yohana 5:39
Yohana 6:27
Yohana 6:40
Yohana 6:47
Yohana 6:54
Yohana 6:68

Yohana 10:28
Yohana 12:25
Yohana 12:50
Yohana 17:2
Yohana 17:3
Palti wul 13:46
Palti wul 13:48
Roma 2:7
Roma 5:21
Roma 6:22
Roma 6:23
Roma 16:25
Roma 16:26
2 Mən Korinti 4:17
2 Mən Korinti 4:18
2 Mən Korinti 5:1
Mən Galatiya 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 Yohana 1:2
1 Yohana 2:25
1 Yohana 3:15
1 Yohana 5:11
1 Yohana 5:13
1 Yohana 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

eleēsē

Roma 11:32

Geenna

Matiyu 5:22
Matiyu 5:29
Matiyu 5:30
Matiyu 10:28
Matiyu 18:9
Matiyu 23:15
Matiyu 23:33
Mark 9:43

Mark 9:45
Mark 9:47
Lukka 12:5
Yakubu 3:6
Hadēs
Matiyu 11:23
Matiyu 16:18
Lukka 10:15
Lukka 16:23
Palti wul 2:27
Palti wul 2:31
1 Mən Korinti 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

Limnē Pyr

Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

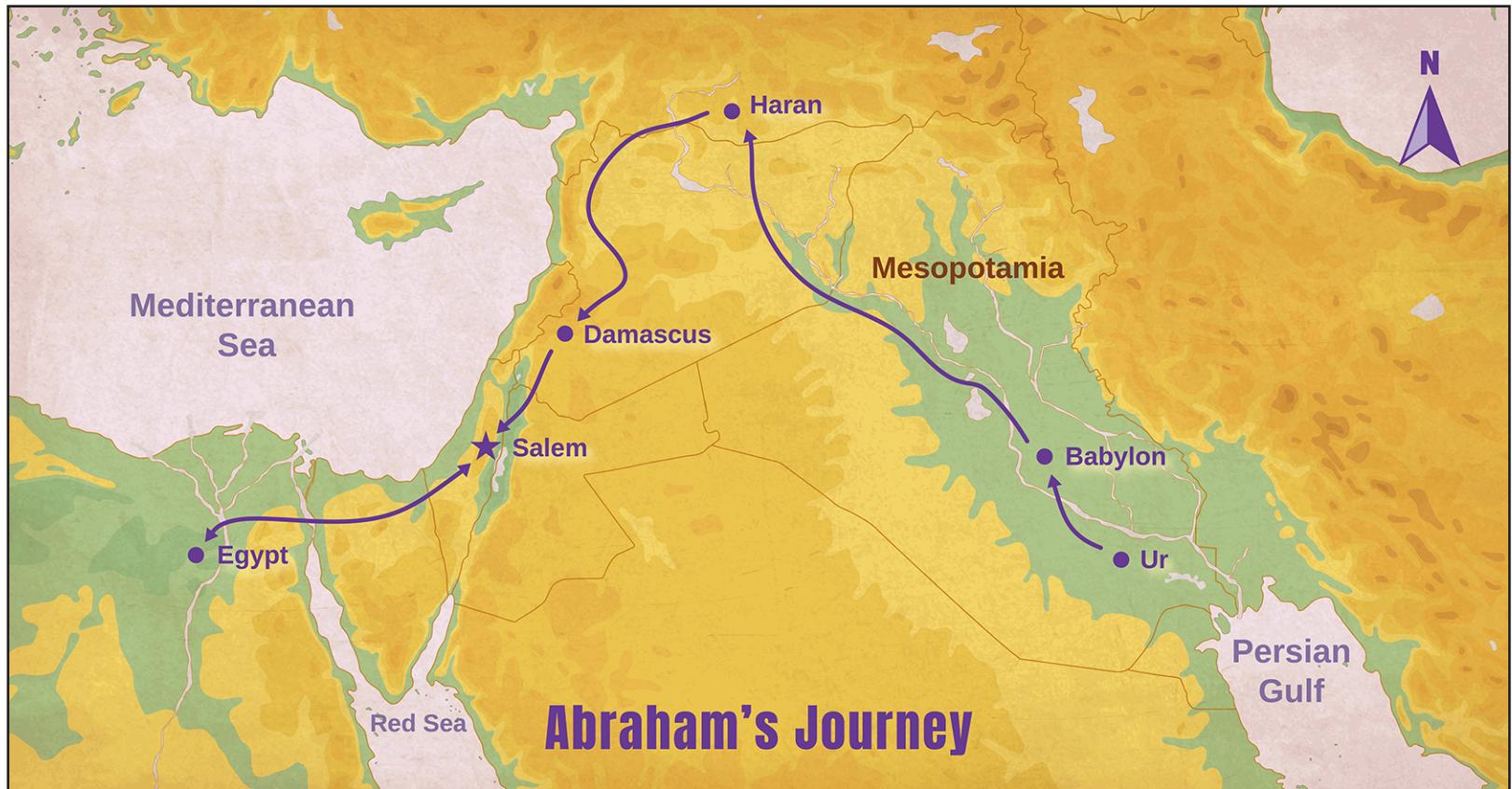
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Peter 2:4

Questioned

None yet noted

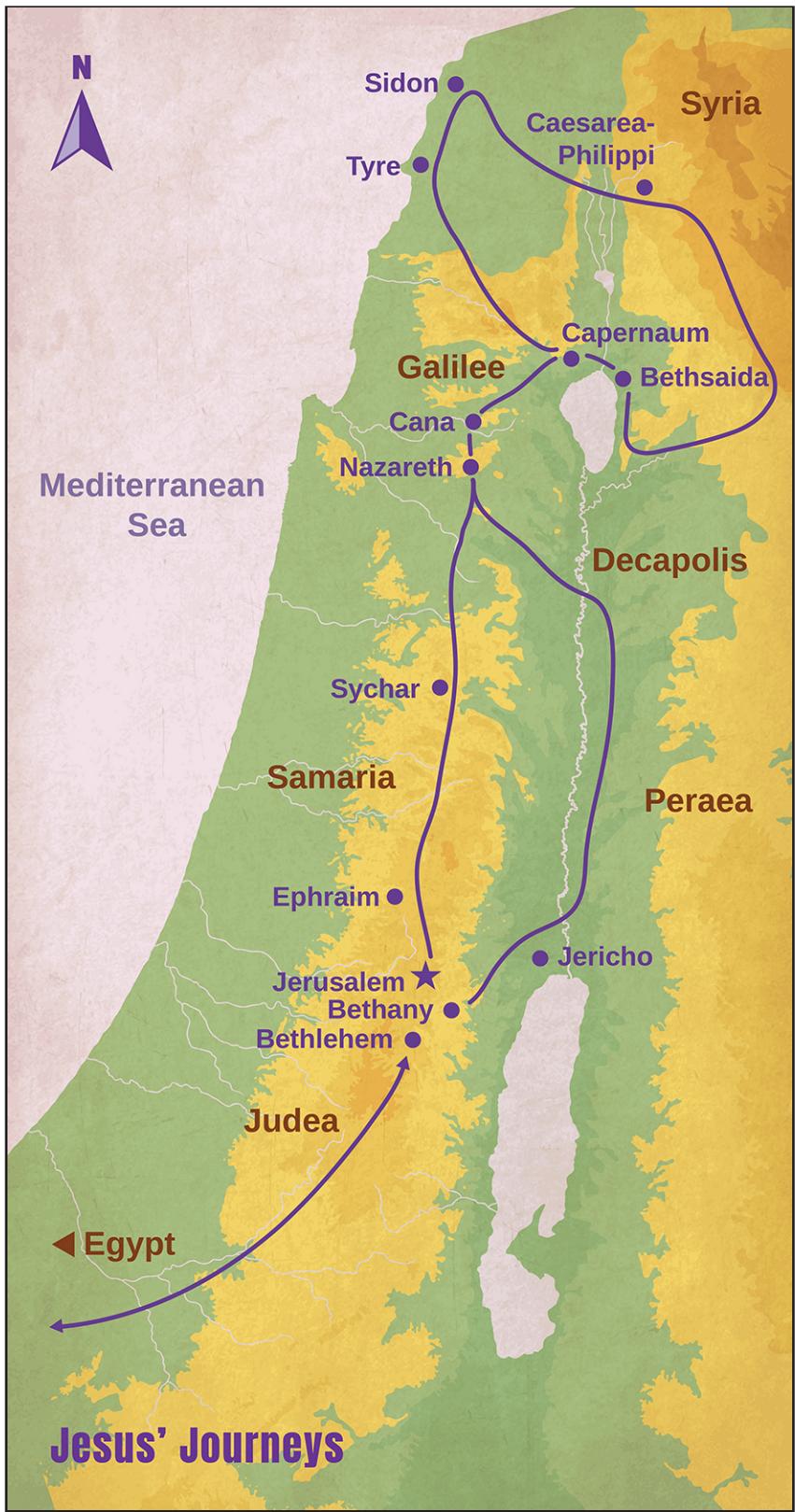

"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"

Hebrews 11:8

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

"For the Son of Man also came not to be served, but to serve, and to give his life as a ransom for many"

Mark 10:45

Lishti gan go tet mal ami Bulus zhel ga Yesu Almasihu de sq mbe de ta dəm de yen shinti ga Yesu, yek sq zan ka ten de ta lak icin ten gaba man təmti ga Nya wu kan.

- Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?

Who?

When?

		When?													
		Innocence		Fallen			Glory								
Who?	God	Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth						
		God's Perfect Fellowship	John 10:30	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16					All Restored						
		God's Perfect Fellowship		Pre-Incarnate, John 8:58	Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43									
	Mankind	God's Perfect Fellowship with Adam in the Garden of Eden		Everywhere, Psalm 139:7	Indwelling Believers, John 14:17			Acts 3:21							
		No Fall No Death	Gen 1:31	Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5											
		No Fall No Death		Blessed in Paradise, Luke 16:22											
	Angels	No Creation		Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13					Col 1:20 Yes?						
		No people	Gen 1:1	Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14											
		No Fall		Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6											
		No Unholy Angels		Rebelling Against Christ			Thalaasa, Rev 20:13	Heb 2:16 No?							
		Gen 1:31		Accusing Mankind			Lake of Fire Revelation 19:20								
				1 Peter 5:8 and Revelation 12:10											
				Abyss Revelation 20:2											

Destiny

Bùù at AionianBible.org/Destiny

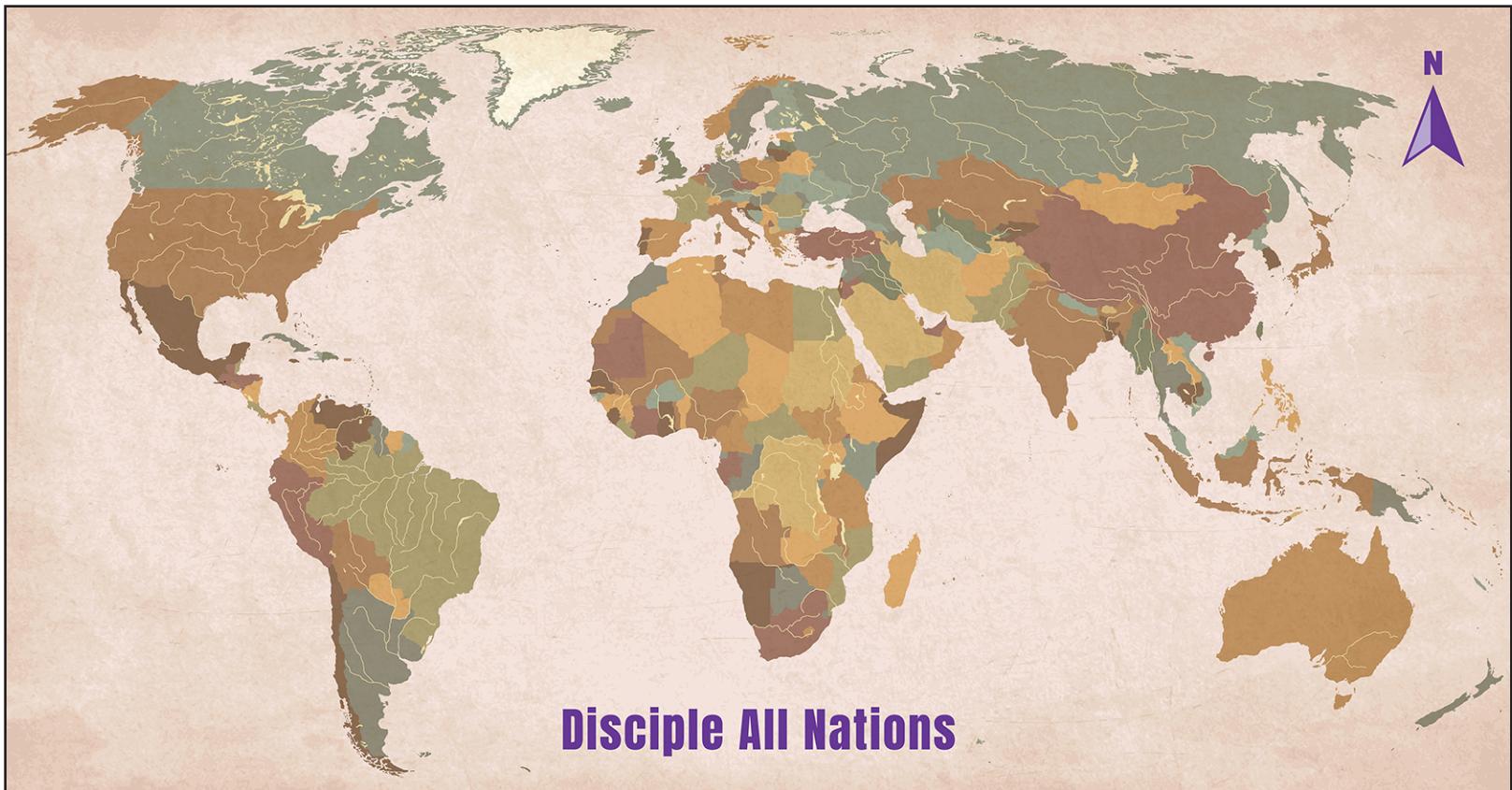
The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament Sheol and New Testament *Hadēs*, 2) Geenna, 3) Tartaroō, 4) Abyssos, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Ten ngák gwisi, ningó sak hwi mas mbalqan ji dii atl de tqas kobqanni, lakansi tqas dám de mil lishti jini,
akaa nisi ma palti baptisma na shin ga Aba suk ga Yen suk ga Shishi ga Nya. - Matthew 28:19